

**РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
ТЛУМАЧНИЙ
ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЧНИЙ
СЛОВНИК**

WWW.JANKO.FRONT.RU

РУССКО-УКРАИНСКИЙ ТОЛКОВЫЙ ТЕПЛОЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ

Под общей редакцией
доктора технических наук, профессора И. Мысака,
кандидата технических наук М. Крука

Около 3500 наиболее распространенных технических терминов
по теплоэнергетике и смежных отраслях науки и техники

Львов

Издательство Национального университета «Львівська політехніка»

2001

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ТЛУМАЧНИЙ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЧНИЙ СЛОВНИК

За загальною редакцією
доктора технічних наук, професора Й. Мисака,
кандидата технічних наук М. Крука

Близько 3500 найпоширеніших технічних термінів з теплоенергетики
та суміжних галузей науки і техніки

Львів

Видавництво Національного університету «Львівська політехніка»

2001

ББК 81.2Ук-4+81.2Р-4

Р 74

УДК 811.161.2'374.3+811.161.1'374.3

Словник підготовлено за дорученням Мініенерго України

*Рекомендовано постійним науковим семінаром
Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології
Держстандарту та Міністерства освіти і науки України*

Редактори:

Богдан Рицар, кандидат технічних наук, доцент,
голова ТК СНТТ;

Роман Рожанківський, кандидат технічних наук,
відповідальний секретар ТК СНТТ

Рецензенти:

Ісаак Сігал, заслужений діяч науки і техніки України,
доктор технічних наук, професор;

Левко Полюга, доктор філологічних наук, професор

ЗМІСТ

Передмова	7
Структура словника	10
Російсько-український тлумачний теплосенергетичний словник	15
Список літератури	320
Український абетковий покажчик	323

Російсько-український тлумачний теплосенергетичний словник / За
Р 74 ред. Й. Мисака, М. Крука. - Львів: Видавництво Національного університету
«Львівська політехніка», 2001. – 412 с.
ISBN 966-553-034-8

Тлумачний словник містить найчастіше вживані терміни з теоретичних
основ термодинаміки та основних напрямів теплоенергетики і суміжних
галузей науки і техніки, пов'язаних з виробництвом, розподілом і
споживанням теплової енергії та її перетворенням в інші види енергії.

Для широкого загалу фахівців – теплоенергетиків електростанцій,
проектних, налагоджувальних і науково-дослідних організацій, а також для
науковців, викладачів і студентів середніх та вищих закладів освіти.

ББК 81.2Ук-4+81.2Р-4

© Національний університет
«Львівська політехніка», 2001
© Відкрите акціонерне товариство
«ЛьвівОРГРЕС», 2001

ISBN 966-553-034-8

П Е Р Е Д М О В А

Сьогодні українську науково-технічну термінологію, особливо в галузі теплоенергетики, досить занедбано, що можна пояснити низкою історичних причин. Науково-технічна література українською мовою з питань теплоенергетики практично не видавалась. Українська тепло-технічна термінологія частково міститься в російсько-українських технічних словниках і недостатньо охоплює специфічні терміни та словосполучення, які стосуються науково-технічних досягнень у галузі теплоенергетики. Тлумачний словник з теплоенергетики взагалі не видавався, за винятком частини термінів і тлумачень, які можна знайти в окремих словниках суміжних галузей науки і техніки.

У 1921–1931 роках, у золоту добу творення української технічної термінології, Інститут української наукової мови ВУАН видав загальний словник технічної термінології [1], де досить повно відображено українську технічну термінологію, зокрема теплоенергетичну.

Вперше російсько-український словник з тепло- і газотехніки, які є складовою частиною теплоенергетики, побачив світ у 1962 році у видавництві Академії наук Української РСР [2].

Однак у словниках, що видавались за радянських часів, частина технічних термінів була звичайними кальками з російської мови. Насамперед це стосується технічних термінів стратегічних галузей народного господарства, до яких належить енергетика. Тому однією з найголовніших проблем, що вимагають негайного вирішення в енергетичній галузі, є відродження і творення української науково-технічної термінології.

За час існування незалежної України почалось становлення української мови як державної. Водночас відбувається і відродження української технічної термінології в різних галузях науки і техніки, оскільки цілеспрямована русифікація словникового складу української мови тривалий час звужувала сферу вживання української мови, зокрема, і в теплоенергетиці.

Останнім часом державні установи, науково-дослідні і проєктні інститути та інші організації переглядають і коректують чинні та роз-

робляють нові нормативні і директивні документи, а також інформаційні матеріали для різних напрямів теплоенергетики. Проте відсутність узгоджених загальноприйнятих технічних термінів позбавляє можливості уніфікації нової нормативно-технічної документації щодо змісту окремих визначень і понять. Таке становище створює значні труднощі перед енергетиками і не сприяє відродженню і впровадженню української науково-технічної термінології.

Незнання термінів чи небажання знаходити правильні відповідники російських термінів в українській мові призводить до того, що навіть у державних актах виникають необдумані кальки з російської мови. Яскравим прикладом цього є необґрунтоване калькування з російської мови терміна «енергозбереження» у Законі України «Про енергозбереження...» № 74194, прийнятому Верховною Радою 01.07.94, замість суто українського терміна «енергоощадність». Навіть існує Державний комітет України з енергозбереження (!).

У цьому тлумачному словнику подається обґрунтована та узгоджена з Технічним комітетом науково-технічної термінології Держстандарту та Міністерства освіти і науки України термінологія, яка, сподіваємось, стане корисною для практичного вжитку.

Насущну потребу в такому словнику відчувають, насамперед, працівники теплових електростанцій, енергокомпаній, науково-технічні працівники, працівники інших енергетичних підприємств та установ, а також технічних видавництв, викладачі вищих і середніх навчальних закладів. Словники перекладного і тлумачного типу, особливо російсько-українські, до яких належить цей словник, будуть потрібними для нормування української теплотехнічної й енергетичної термінології та її популяризації, допоможуть повніше з'ясувати значення певного терміна.

Автори-укладачі висловлюють щире подяку всім, хто брав безкорисливу участь в підготовці рукопису цього словника, і насамперед працівникам кафедри теплотехніки і теплових електричних станцій Національного університету «Львівська політехніка» – канд. техн. наук, доцентам В'ячеславі Пенькову, Дмитрові Грінченку, Ярославові Івасику і Володимирові Гончаренку та працівникам ВАТ «ЛьвівОРГРЕС» – канд. техн. наук Петрові Янку та інженерам Володимирові Гадяку, Любомирові Яришу, Галині Коляді.

Словник підготовлений згідно з рішенням науково-технічної ради Міненерго України.

Словник розрахований на фахівців-теплоенергетиків, які працюють на електростанціях, в енергокомпаніях та Мінпаливенерго України, промислових підприємствах, у проєктних, налагоджувальних та дослідних організаціях, а також на науковців, викладачів і студентів відповідних вищих навчальних закладів та технікумів.

Підбір найпоширеніших теплотехнічних російських термінів, їх систематизацію, переклад та тлумачення українською мовою здійснювали фахівці за основними напрямками теплоенергетики та суміжних галузей науки і техніки.

Теоретичні основи теплотехніки, теплоенергетика, енергетика, загальні питання організації енергетичного виробництва, загальностанційні об'єкти та їх устаткування – доктор техн. наук **Йосип Мисак**, канд. техн. наук **Михайло Крук**, інженер **Марія Гера**.

Класифікація різних видів палива, характеристики палива, системи приготування пилу до спалювання, парові котли та їх допоміжне устаткування – канд. техн. наук **Михайло Крук**, інженери **Пилип Гут**, **Марія Гера**.

Водогрійні котли та їх допоміжне устаткування – інженер **Пилип Гут**.

Експлуатація, ремонт, налагодження та випробовування котельного та турбінного устаткування – канд. техн. наук **Михайло Крук**, інженери **Пилип Гут**, **Йосип Густі**.

Паливо-транспортне господарство електростанцій, вивантаження, зберігання, підготовка та подача твердого і рідкого палива до котлів – інженери **Богдан Козак**, **Іван Скамай**.

Парові і газові турбіни та їх допоміжне устаткування, парогазові устави, помпи, компресори, арматура, трубопроводи, теплові мережі, теплопостачання – інженер **Йосип Густі**, **Богдан Лозинський**.

Метал основного устаткування, паропроводи, живильні трубопроводи, діагностика та контроль металу у процесі експлуатації – інженер **Ярослав Сай**.

Водопідготовка, водний режим та хемконтроль на об'єктах теплоенергетики – інженери **Олександр Мисюк**, **Ірина Луців**.

Устаткування золотворювання та його експлуатація – інженер **Євстахій Даровський**, **Стефанія Гринюк**.

Системи золотожелезвудведення та їх експлуатація – інженер **Євстафій Губицький**.

Системи технічного водопостачання, гідротехнічні споруди теплових електростанцій та їх експлуатація – інженери **Андрій Добушовський**, **Богдан Василюк**, канд. техн. наук **Борис Шиманський**.

Охорона довкілля – інженер **Федір Гусар**.

Теплові і пускові схеми енергетичних блоків, стаціонарні пускові і змінні режими роботи і експлуатація теплоенергетичного устаткування, оптимізація режимів його роботи – доктор техн. наук **Йосип Мисак**, інженери **Антон Фішкевич**, **Йосип Густі**.

Контролювання технологічних процесів, випробовування і дослідження теплоенергетичного устаткування, техніко-економічні показники теплових електростанцій, промислових ТЕЦ, котельні та їх

нормування – канд. техн. наук **Михайло Крук**, інженери **Пилип Гут**, **Йосип Густі**, **Марія Гера**.

Золожужелевідвали та їх експлуатація – інженер **Мирослав Федоренко**.

Промсанітарія, системи вентиляції та кондиціонування – інженер **Павло Гриневич**.

Питання надійності в галузі теплоенергетики, техніка безпеки та охорона праці – канд. техн. наук **Михайло Крук**.

Ми усвідомлюємо, що в словнику можуть бути певні недоліки перекладу російських термінів та їх тлумачень українською мовою. Тому звертаємось до читачів і, насамперед, фахівців-теплоенергетиків з проханням надсилати свої зауваження і пропозиції на адресу:

Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра теплотехніки і теплових електричних станцій,
вул. Устияновича, 5,
79013, м. Львів,

або ВАТ «ЛьвівОРГРЕС»,
вул. Тютюнників, 55,
79011, м. Львів

СТРУКТУРА СЛОВНИКА

Словник має тлумачно-перекладний характер і містить близько 3500 найважливіших термінів, які охоплюють питання термодинаміки, теплотехніки, експлуатації теплосилового устаткування ТЕС, ТЕЦ і котельень та терміни з інших галузей, безпосередньо пов'язаних з виробництвом, розподіленням і споживанням теплової енергії.

Як відомо, існують загальноживані терміни, тобто терміни, які вживаються у наукових працях усіх галузей (формула, теорія, гіпотеза тощо), і є вузькоспеціальні терміни, що використовуються у працях, розрахованих, насамперед, на фахівців у певній галузі науки і техніки.

У практиці теплоенергетики використовують такі російські терміни, зокрема «воздушник», «освидетельствование», «всас вентилятора», «приемистость», «поверка», «тепловая или гидравлическая разверка», «рассечка экономайзера» тощо. Ці терміни є певними технічними професіоналізмами або жаргонізмами, характерними для вузької професійної групи фахівців, у цьому випадку теплоенергетиків.

Так, наприклад, російський термін «воздушник» не пояснює суті його дії чи застосування. Як український відповідник терміна «воздушник» пропонуємо термін «атмосферник», який влучно передає та пояснює технічний і фізичний зміст предмета, дії чи процесу, бо атмосферник – це труба з заірною

арматурою, яка з'єднує порожнини закритих посудин (барабани котлів, підігрівників тощо), трубопроводів, колекторів з атмосферою перед заповненням їх робочим середовищем або випороженням.

Аналогічна ситуація виникає і з іншими термінами, зокрема:

– термін «рассечка экономайзера», який означає простір у газоході котла між двома пакетами чи ступенями економайзера, в українській мові відповідника не має. У російсько-українському словнику з теплотехніки і газотехніки, виданому у 1962 році [2], термін «рассечка» перекладається як «розсічка», що є звичайною калькою з російської мови. У зв'язку з цим для терміна «рассечка экономайзера» утворено термін-відповідник «проміжок економайзера», який логічно і точніше визначає поняття;

– термін «холодная воронка», тобто частина паливної камери котла з сухим усуненням жужелі і попелу. В українській мові однозначного відповідника не має. Однак у словнику [1] є російський термін «воронка пирамидальная», який перекладається як «кіш пірамідний», а в словнику [2] термін «воронка шлаковая» не перекладається і залишається як «воронка шлакова», що є звичайним калькуванням з російської мови. За своїм функційним призначенням і конструктивною формою «холодная воронка» подібна на бункер пірамідної форми, тобто кіш. З урахуванням цього в нашому словнику до російського терміна «холодная воронка» подано логічний і зрозуміліший український відповідник «холодний кіш».

Залежно від видів і фізичного стану різних відходів [золи, шлака, забрудненої води и воздуха] тощо російський термін «удаление» перекладається як «відведення», «усунення», «вилучення».

На превеликий жаль, в теплоенергетичній термінології часто вживаються терміни-кальки з інших мов, хоч в українській мові є власні терміни.

Термін російською мовою	Термін-калька українізований	Термін український
блокировка (процесс)	блокіровка	блокування, блокування
блокировка (система)	блокіровка	блоківка
насос	насос	помпа
дымосос	димосос	димосмок
присосы	присоси	присмокоти
под топки	нід топки	черінь паливні
привод	привод	повідня
установка	установка	устава
установка (процесс)	установка	установлення
	установляння	
футеровка	футеровка	хутровання
футеровка (процесс)	футеровка	хутрування
шлак	шлак	жужіль

Деякі давніші українські теплотехнічні терміни не вживались у сучасній мовній практиці, бо вважались застарілими чи ігнорувались. Через те автентичні українські терміни, які повертаються до життя, протягом деякого часу будуть мати відтінок незвичності, наприклад, «паливня», «счерінь», «жужіль», «повідня», «вальниця», «защільник» тощо. Але незвичними вони будуть доти, доки мова не засвоїть їх остаточно, і вони не увійдуть в активний словниковий запас.

Водночас автори усвідомлюють, що українська технічна термінологія повинна бути доступною, зрозумілою, лаконічною, легкою у користуванні.

Тому такі терміни, як «зола», «зольність», «горючі сланці», «горючий газ», «льотка» тощо, які міцно засвоїлись сучасною технічною мовою, залишаються без заміни іншими відповідниками.

Отже, відродження і творення української технічної термінології є кропіткою працею і вимагає сільних зусиль як філологів, так і фахівців енергетичної галузі.

Під час укладання словника використовувались терміни (слова і словосполучення) словників 30-х і 60-х років, а також словників, виданих у роки незалежності України, і чинні нормативні документи, які не завжди достовірно відтворюють повні поняття терміна. Тому враховувались такі важливі чинники, як певна, цілком виправдана, часова трансформація сутності окремих понять, виникнення нових понять у процесі розвитку науки і техніки та уникнення негативного впливу на розвиток української мови так званої інтернаціоналізації слів і виразів, яка була спрямована на злиття мов окремих республік в єдину загальносоюзну.

Автори-укладачі словника відібрали та систематизували найпоширеніші терміни з питань теплоенергетики та галузей науки і техніки, безпосередньо пов'язаних з нею, і дали відповідні тлумачення у зрозумілій формі. Тлумачення подані як у стислій, так і в детальній формі залежно від складності терміна.

Укладачі словника використали рекомендації міжнародних наукових конференцій «Проблеми української науково-технічної термінології», які відбувались у Львові в 1992, 1994, 1996, 1998, 2000 рр.

Цей словник є першим виданням такого типу і певною мірою експериментальним, пробним.

Словник складається з двох частин, російсько-українського тлумачного словника та українсько-російського покажчика.

Словник містить російські терміни, їх українські відповідники і тлумачення українською мовою. У першій частині словника терміни розміщені за російським алфавітом і функційним принципом, а їх тлумачення українською мовою у відповідній послідовності.

У терміні «хімія» і похідних від нього термінах та словосполученнях змінена орфографія, тобто прийнято «хе́мія», а також змінена орфографія в термінах «проект», «матеріал», «функціональний», відповідно на

«проект», «матеріал», «функційний» тощо на підставі ухвал Міжнародних наукових конференцій з проблем української термінології та проєкту найновішої редакції українського правопису [3].

Словник містить окремі слова-терміни та складні терміни, що є сполученням з двох-трьох, а іноді більше слів. У складних термінах на першому місці подається слово, основне за семантичним значенням.

Скорочені форми деяких термінів і термінів-синонімів не мають тлумачення, а подаються тільки посилання на основний термін, наприклад: «пар острый» – див. «пар первичний»; «пар вторичний» – див. «пар промперегрева»; «установка паросиловая» – див. «установка теплосиловая» тощо.

Російські терміни в словнику надруковані півжирним шрифтом, українські відповідники звичайним, а тлумачення – курсивним.

Для російських термінів-синонімів, які не мають тлумачення, посилання на основний термін подаються півжирним курсивом.

Додаткові пояснення в тлумаченнях і розмірність у старій системі одиниць взяті в круглі дужки.

Квадратні дужки вжито у тлумаченнях для термінів-синонімів та антонімів і термінів, які взаємно замінюються залежно від конкретного випадку їх вживання. Наприклад:

кондиционирование воздуха кондиціонування повітря *Спеціальне оброблення повітря (очищення, нагрівання [охолодження], зволоження [осушення] тощо) з метою створення та автоматичного підтримання заданих параметрів повітряного середовища в приміщенні, а також комплекс технічних засобів, які забезпечують вказаний процес*

блок сервомоторов промперегрева турбины блок сервомоторів промперегріву турбіни *Блок сервомоторів, призначених для керування регульовальними хлипаками циліндра середнього [низького] тиску під впливом системи регулювання та захисту турбіни [блока]*

З метою збереження абетко-гніздового способу розміщення базових термінів в окремих термінах – словосполученнях допущена зміна порядку слів, наприклад, «аппарат паровой турбины направляющий», «котел паровой низкого давления». Відповідні зміни допущені і в українських термінах-відповідниках.

Для найпоширеніших складних термінів вжито загальноприйняті абрєвіатури, наприклад: «подогреватель высокого (низкого) давления, ПВД, ПНД», «быстродействующая редуционно-охлаждительная установка, БРОУ» з відповідними українськими абрєвіатурами, тобто «ПВТ, ПНТ, ШРОУ». Слова-синоніми у термінах відокремлюються комами.

У другій частині словника вміщено за абеткою українські теплоенергетичні терміни та їх російські відповідники.

В абетковому покажчику українські терміни надруковані півжирним шрифтом, а російські відповідники – звичайним.

РОСІЙСЬКА АБЕТКА

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ее Жж Зз Ии Йй Кк Лл Мм Нн
Оо Пп Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч Шш Щщ ь ыь Ээ Юю Яя

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА

Аа Бб Вв Гг Гг Дд Ее Єє Жж Зз Ии Іі Її Йй Кк Лл Мм Нн
Оо Пп Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч Шш Щщ ь Юю Яя

**РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
ТЛУМАЧНИЙ
ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЧНИЙ
СЛОВНИК**

А

абрєвнатура скорочення [абрєвнатура]

Умовне скорочення слова [словосполучення]

абразивность золаи и шлага абразивність золи та жужелі

Влиствість золи й жужелі, яка визначас ступінь [величину] стирания (зменшення маси) та пошкодження вузлів котельного устатковання та трубопроводів золожужелевідведення

абразивность топлива абразивність палива

Властвість твердих палив, яка визначас ступінь [величину] стирания (зменшення маси) устатковання основних вузлів пилосистем і паливного тракту (млини, млинові вентилятори, циклони, сепаратори, пилпроводу тощо) та тривалість їх робочої калтанії

абразивы абразиви

Дрібнозернисті [порошуваті] речовини високої твердості, які застосовуються для оброблення поверхонь металу. Абразивні матеріали входять до складу вугілля, золи та жужелі, які негативно впливають на роботу поверхонь нагрівання пилпроводів, золожужелепроводів тощо

абсолютно черное тело абсолютно чорне тіло

Фізичне тіло, яке при будь-якій температурі цілком поглинас

все електромагнетне випромінювання різних довжин хвиль, що на нього падає

абсорбционная холодильная машина абсорбційна холодильна машина

Холодильна машина, яка використовує тепло за рахунок процесів абсорбції та десорбції

абсорбция абсорбція

Процес поглинання [вбирання] газів, пари чи розчинених речовин у всьому об'ємі твердої чи рідкої фази. Абсорбувальна [вбиральна] речовина називається абсорбентом

аварийный запас воды в резервуарах аварійний запас води в резервуарах

Запас, створюваний на всіх водоспоживчих об'єктах, на які вода подається одним водоводом. Цей запас забезпечує виробничі потреби за аварійним графіком; господарсько-пийні потреби в розмірі 70 % розрахункової витрати; зовнішні потреби пожежогасіння протягом двох або трьох годин у разі розрахункової витрати до 5 л/с і протягом чотирьох або шести годин у разі розрахункової витрати вище ніж 5 л/с залежно від ступеня вогнестійкості будинків і категорії виробництва

аварийный сброс нагрузки аварійний скид навантаження

Вимушене швидко розвантаження котла, турбогенератора чи енергоблока до проміжного навантаження або зупину та від'єднання від мережі, яке зумовлене аварійним станом основного чи допоміжного устатковання

авария аварія

Пошкодження та зруйнування устатковання (будівель і споруд), що призвели до вимушеного простоювання енергоустанови (котла, турбіни, генератора, силового трансформатора тощо), внаслідок чого загинули люди або виникла загроза життю та здоров'ю працівників підприємства й населення, які знаходяться поблизу енергоустанови, а відновлення устатковання неможливе або недоцільне

автомат безопасности турбины

автомат безпеки турбіни

Давач, який подає в систему захисту турбіни сигнал на закриття всіх парозапірних органів, за допомогою яких припиняється подавання пари в турбіну й таким чином запобігається її вихід з ладу

автономная обессоливающая установка, АОУ автономна зне-солювальна устава, АЗУ

Устава, призначена для очищення забрудненого загальностанційного конденсату, який збирається в баку брудного конденсату. Очищений від забруднень та розчинних солей конденсат після АЗУ скеровується в бак запасу конденсату, звідки використовується для покриття загальностанційних втрат конденсату

агрегат вентиляционно-вытяжной агрегат вентиляційно-втяжний

Вентиляційний агрегат, призначений для викидання внутрішнього повітря з приміщення

агрегат вентиляционно-пришливный агрегат вентиляційно-пришливний

Вентиляційний агрегат, призначений для подачі в приміщення зовнішнього повітря (може очищати повітря), а в холодну пору року і його нагрівання до температури повітря у приміщенні

агрегат воздухоосушительный

агрегат повітросушувальний
Агрегат, призначений для готування повітря із заданою відносною вологістю, в якому переміщується та осушується повітря

агрегат воздухоувлажнительный

агрегат повітрозволожувальний
Агрегат, призначений для готування повітря із заданою відносною вологістю, в якому переміщується та зволожується повітря

агрегат вытяжной агрегат втяжний
див. *агрегат вентиляционно-вытяжной*

агрегат дизель-насосный агрегат дизель-помповий

Помповий агрегат, в якому відповідним механізмом є дизель-двигун

агрегат насосный агрегат помповий

Агрегат, складений з помпи (декількох помп) і з'єднаного з нею повідного двигуна

агрегат насосный дозировочный

агрегат помповий дозувальний
Помповий агрегат з декількома дозувальними помпами

агрегат насосный погружной агрегат помповий занурювальний

Помповий агрегат, який в зануреному стані працює під рівнем рідкого середовища

агрегат отопительно-вентиляционный агрегат опалювально-вентиляційний

Опалювальний агрегат, призначений для подачі в приміщення повітря (працює на зовнішньому повітрі або суміші зовнішнього та внутрішнього повітря, в холодну пору року)

агрегат отопительный агрегат опалювальний

Агрегат для опалення приміщення, який здійснює штучне переміщення та нагрівання повітря (працює на внутрішньому повітрі приміщення в холодну пору року)

агрегат паротурбинный агрегат паротурбінний

Сукупність генератора та парової турбіни, яка приводить його в дію

агрегат питания электрофилтра агрегат живлення електрофільтра

Агрегат, призначений для живлення струмом високої напруги та регулювання режимів роботи електрофільтра

агрегат питательный электронасосный агрегат живильний електропомповий

Агрегат, призначений для живлення котла водою під час пуску та нормальної роботи котла енергоблока чи електростанції з поперечними зв'язками. До його складу входять живильна помпа, гідравлічна муфта [проміжний вал], редуктор меха-

нічної муфти, електродвигун з повітроохолодником, автономна система оливопостачання, запірна арматура, система автоматики та контрольні-вимірні прилади

агрегат приточный агрегат припливний див. *агрегат вентиляционно-приточный*

агрегат турбонасосный агрегат турбопомповий

Агрегат, призначений для живлення котла водою під час пуску та нормальної роботи котла енергоблока чи електростанції з поперечними зв'язками. До складу його входять живильна помпа, механічна муфта, редуктор, повідна турбіна, система оливопостачання, запірна арматура, система автоматики та контрольні-вимірні прилади

агрегат холодильный агрегат холодильний

Агрегат-джерело холоду як складова частина автономного кондиціонера, використовуваний для охолодження повітря

агрегат электронасосный агрегат електропомповий

Помповий агрегат, в якому повідним двигуном є електродвигун

агрессивность воды агресивність води

Здатність води та розчинених у ній речовин руйнувати різні матеріали хемічною дією

адсорбция адсорбція

Процес поглинання речовин на поверхні твердого чи рідкого тіла

АК АГ див. *антрацит крупносортовый*

акведук

акведук акведук

Міст-водогін для переходу через канал, річку, яр або дорогу. Виконується з бетону, залізобетону, рідше з дерева чи металу

аккумулятор тепла акумулятор тепла

Резервуар для збирання в запас і зберігання лишків теплової енергії у вигляді гарячої води [пари] з метою вирівнювання графіків теплового навантаження споживачів

активное сечение электрофилтра активний переріз електрофільтра

Частина площі перерізу, вільного для проходження газів, в активній зоні електрофільтра

акустическая структуроскопия акустична структуроскопія

Визначення структури матеріалу об'єкта контролю [металу] методами акустичного неруйнівного контролю

акустический дефектоскоп акустичний дефектоскоп

Прилад, призначений для акустичного неруйнівного контролю на наявність порушень суцільності та однорідності металу

акустический неразрушающий контроль акустичний неруйнівний контроль

Неруйнівний контроль, який базується на застосуванні пружних коливань, які збуджуються [виникають] в об'єкті контролю. Методи, прилади та пристрої акустичного неруйнівного контролю, які використовують ультразвуковий

діапазон частот, допускається називати ультразвуковими, наприклад: «ультразвукова дефектоскопія», «ультразвуковий дефектоскоп»

АМ АД див. *антрацит-мелочь*

амбразура топки амбразура паливни

Конструктивно передбачений отвір у стінці паливної камери котла, виконаний з вогнетривких матеріалів, який є вихідним елементом паливника

амбразура топочная амбразура паливна див. *амбразура топки*

анализ газов аналіз газів

Визначення якісного та кількісного складу (компонентів) газу або газової суміші

анализ гравиметрический аналіз гравиметричний

Сукупність методів кількісного аналізу, що ґрунтуються на вимірюванні маси речовин, попередньо перетворених у стійкі хемічні сполуки певного точно визначеного складу

анализ зерновых характеристик пыли аналіз зернових характеристик пилу

Зернова характеристика пилу, яка визначається величиною залишку на ситах з розмірами чарунок 90 мкм, 200 мкм і коефіцієнтом розподілу пилу за фракціями (n). Коефіцієнт n визначається графічним способом і характеризує співвідношення різних за величиною фракцій пилу

анализ качественный аналіз якісний

Аналіз, який дозволяє встановити, з яких хемічних елементів, іонів чи сполук складається аналізований матеріал

анализ количественный аналіз кількісний

Аналіз, який дозволяє встановити кількість елементів, іонів, радикалів, функціональних груп, сполук або фаз в аналізованому об'єкті [матеріалі]

анализ кондуктометрический аналіз кондуктометричний

Сукупність електрохімічних методів дослідження речовин, які ґрунтуються на вимірюванні електричної провідності електродів

анализ надежности аналіз надійності

Систематизоване дослідження з метою визначення впливу на надійність об'єкта особливостей конструкції, технологічних процесів виробництва, умов експлуатації, технічного обслуговування та ремонту тощо, а також визначення досягнутого рівня надійності під час виконання запланованих заходів для забезпечення надійності та оцінювання їх ефективності

анализ отказов аналіз відмов

Логічне та систематизоване дослідження відмовленого об'єкта для ідентифікації та аналізу обставин виникнення відмов, їх причин і наслідків

анализ потенциометрический аналіз потенціометричний

Метод кількісного хемічного аналізу, що ґрунтується на використанні залежності напруги [електрорушійної сили] електрохімічної системи від концентрації (активності) досліджуваної речовини в аналізованому розчині

анализ пыли ситовый аналіз пилу ситовий

Операція розділення вугільного пилу на ряд фракцій за величиною пилюнок за допомогою сит з чарунками різного розміру

анализ титриметрический аналіз титриметричний

Метод кількісного аналізу, у якому вміст досліджуваної речовини розраховують за результатами вимірювань кількості реактиву, затраченого на взаємодію з цією речовиною

анализ угля ситовый аналіз вугілля ситовий

Визначення гранулометричного складу вугілля способом розсіювання проби на ситах. Для ситового аналізу використовуються спеціальні сита

анализ угля технический аналіз вугілля технічний

Визначення показників, передбачених вимогами нормативних документів щодо якості вугілля

анализ угля фракционный аналіз вугілля фракційний

Визначення кількісної характеристики вугілля за вмістом фракцій різної величини

анализ фотометрический аналіз фотометричний

Сукупність методів хемічного аналізу, що ґрунтуються на вимірюванні поглинання електромагнетного випромінювання [світла] досліджуваними речовинами або їх сполуками

анализатор жидкости аналізатор рідини

Вимірювальний прилад або вимірювальна устава для аналізу складу та [або] властивостей рідини

анализатор жидкости автоматический аналізатор рідини автоматичний

Аналізатор рідини, в якому всі операції виконуються автоматично, починаючи з брання проби і закінчуючи виданням вимірів (результатів вимірювань)

анализатор жидкости атомно-абсорбционный аналізатор рідини атомно-абсорбційний

Оптичний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні оптичної густини атомної пари, одержаної в процесі атомізації рідини

анализатор жидкости атомно-флуоресцентный аналізатор рідини атомно-флюоресцентний

Оптичний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні інтенсивності флюоресцентного випромінювання атомної пари, одержаної в процесі атомізації рідини

анализатор жидкости ионометрический аналізатор рідини іонометричний

Потенціометричний аналізатор, принцип дії якого полягає у селективній залежності вимірювальної напруги [електрорушійної сили] електродної системи від активності виявленого йона

анализатор жидкости люминесцентный аналізатор рідини люмінесцентний

Емісійний аналізатор рідини, призначений для визначення складу рідини за спектром її люмінесцентного випромінювання під дією будь-якого виду енергії, крім теплової

анализатор жидкости массспектрометрический аналізатор рідини мас-спектрометричний

Аналізатор, призначений для визначення кількісного або якісного складу рідини, принцип дії якого полягає у розділенні йонів за їхньою масою в магнетному або електричному полі

анализатор жидкости нефелометрический аналізатор рідини нефелометричний

Оптичний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні інтенсивності оптичного випромінювання, розсіяного рідиною, яка містить завислі частинки

анализатор жидкости пламенно-фотометрический аналізатор рідини полум'яно-фотометричний

Оптичний аналізатор, призначений для визначення мікрокількості хемічних елементів у розчинах, принцип дії якого полягає у вимірюванні інтенсивності випромінювання елементів рідини, введеної в полум'я

анализатор жидкости поляризационный аналізатор рідини поляризаційний

Оптичний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні кута обертання площини поляризації поляризованого світла, яке проходить крізь рідину

анализатор жидкости полярографический аналізатор рідини полярографічний

Вольт-амперометричний аналізатор з ртутним вимірювальним електродом

анализатор жидкости потенциометрический аналізатор рідини потенціометричний

Електрохімічний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні напруги [електрорушійної сили] електродної системи

анализатор жидкости редоксиметрический аналізатор рідини редоксиметричний

Потенціометричний аналізатор, принцип дії якого полягає в залежності зміни вимірюваної напруги [електрорушійної сили] електродної системи від співвідношення окисної та відновної форми речовини

анализатор жидкости рефрактометрический аналізатор рідини рефрактометричний

Оптичний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні показника кута заломлення рідини

анализатор жидкости спектрополяриметрический аналізатор рідини спектрополяриметричний

Спектральний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні різниці кута обертання площини поляризації поляризованого світла для різних довжин хвиль

анализатор жидкости титриметрический аналізатор рідини титриметричний

Аналізатор, призначений для визначення складу рідини за кількістю реагенту, необхідного для проведення титрування. Метод визначення кінцевої точки титрування буває оптичним, електрохімічним тощо

анализатор жидкости турбидиметрический аналізатор рідини турбідиметричний

Оптичний аналізатор, принцип дії якого базується на методах вимірювання послаблення оптичного випромінювання, що пройшло крізь рідину з завислими речовинами

анализатор жидкости флуоресцентный аналізатор рідини флуоресцентний

Оптичний аналізатор, принцип дії якого полягає у вимірюванні інтенсивності та часу існування флуоресценції рідини або її компонентів

анализатор жидкости хроматографический аналізатор рідини хроматографічний

Аналізатор рідини, оснований на різній здатності її компонентів поглинатися сорбівною речовиною. Залежно від типу детектора хроматографічні аналізатори рідини бувають тепловими, йонізаційними, оптичними, електрохімічними

анемометр анемометр

Прилад для вимірювання швидкості вітру, руху повітря та газів у трубопроводах та газопроводах

анионит аніоніт

Йонообмінна смола, яка після набування у воді містить в собі великий нерухомий катіон і зв'язаний з ним гідроксил-йон, здатний до обміну

анионит сильноосновной аніоніт сильноосновний

Аніоніт, який в процесі йонного обміну затримує аніони слабких кислот

анионит слабоосновной аніоніт слабоосновний
Аніоніт, який в процесі йонного обміну затримує аніони сильних кислот

антрацит антрацит

Високосортне вугілля блискучо-чорного, сміяно-чорного, сіро-чорного або брунатно-чорного кольору високої стадії метаморфізму з показником відображення 2,4 %, нижчою теплою згоряння близько 25 МДж (6000 ккал/кг), вмістом вуглецю 94-97 % та виходом легких речовин до 9,0 %

антрацит дробленый антрацит подрібнений

Антрацитова крихта фракції розміром 0,63-1,60 мм або 1,6-2,8 мм, використовується, насамперед, як фільтрувальне завантаження механічних фільтрів на уставах хемводоочищення, а також фільтрів на уставах очищення стічних вод від нафтопродуктів

антрацит крупносортный, АК

антрацит грубосортний, АГ Антрацитове паливо (сортоване) з розміром кусків від 50 до 100 мм

антрацит мелкий орех антрацит дрібний горіх див. *антрацит-мелочь*

антрацит рядовой, АР антрацит рядовий, АР

Антрацитове паливо (несортоване) з розміром кусків від 100 до 300 мм

антрацит рядовой со штыбом, АРШ антрацит рядовий зі штыбом, АРШ

Суміш антрацитового несортованого палива з кусків розміром 50-100 мм і штибу розміром частинки до 6 мм

антрацит-мелочь, АМ, антрацит мелкий орех антрацит-дріб'язок, АД, антрацит дрібний горіх *Антрацитове паливо (сортоване) з розміром кусків від 25 до 50 мм*

антрацит-семечко со штыбом, АСШ антрацит-зернятко зі штыбом, АЗШ

Суміш антрацитового палива розміром кусків 6-13 мм і штибу розміром частинки менше ніж 6 мм

антрацит-семечко, АС антрацит-зернятко, АЗ

Антрацит - сортоване паливо кусочками розміром від 6 до 13 мм

антрацит-штыб, АШ антрацит-штиб, АШ

Антрацитове паливо дрібне (сортоване) з розміром частинки до 6 мм

антропогенное загрязнение антропогенне забруднення див. *антропогенное загрязнение атмосферы*

антропогенное загрязнение атмосферы антропогенне забруднення атмосфери
Забруднення атмосфери, зумовлене діяльністю людини

АОУ АЗУ див. *автономная обессоливающая установка*

аппарат газотурбинной установки апарат газотурбінної установки вхідний

Апарат, який забезпечує плавний (без збурень), рівномірний вхід повітря до компресора газотурбінної установки

- аппарат обдувочный** аппарат обдувний
Пристрій для подавання пари або стисненого повітря на забруднені поверхні нагріву з метою їх очищення
- аппарат паровой турбины направляющий** аппарат паровой турбіни напрямний
Нерухомий елемент ступеня парової турбіни, призначений для надання потокові робочого середовища [пари] заданого напрямку
- аппарат паровой турбины сопловой** аппарат паровой турбіни сопловий
Нерухомий елемент ступеня парової турбіни, призначений для перетворення енергії робочого середовища [пари] в кінетичну та надання вихідному потокові заданого напрямку
- аппарат струйный** аппарат струминный
Пристрій, в якому обмін енергією між двома потоками різних тисків поєднується з утворенням змішаного потоку з проміжним тиском. Характерною особливістю цього апарата є відсутність рухомих деталей, систем ущільнення та змішування
- аппаратура акустическая неразрушающего контроля** апаратура акустична неруйнівного контролю
Складова частина акустичної установки, яка об'єднує функційно пов'язані акустичні прилади неруйнівного контролю й [або] електронні блоки та перетворювачі
- АР АР** див. *антрацит рядовой*
- арматура бесфланцевая** арматура безфланцева
Арматура, яка з'єднується з трубопроводом за допомогою зварного стику або муфти
- арматура водоуказательная** арматура водовказівна див. *водоуказательная колонка*
- арматура запорная** арматура запірна
Арматура, яка призначена для перекриття потоку робочого середовища
- арматура котла** арматура котла
Спеціальні пристрої, в яких зміною площі перерізу для проходження робочого середовища досягається регулювання витрати або під'єднання чи від'єднання його потоків у котлі
- арматура мембранная** арматура мембранна
Арматура, у якій ущільнення рухомих елементів відносно довкілля здійснюється за допомогою мембрани
- арматура обратная** арматура зворотна
Арматура, призначена для автоматичного запобігання дії зворотного потоку робочого середовища
- арматура под приварку** арматура під приварювання див. *арматура безфланцевая*
- арматура полнопроходная** арматура повнопрохідна
Прохідна арматура, у якій площа прохідного перерізу перекриття така сама або більша, ніж площа вхідного

- арматура предохранительная** арматура запобіжна
Арматура, призначена для автоматичного захисту установки від недопускних змін параметрів
- арматура проходная** арматура прохідна
Арматура, в якій робоче середовище не змінює напрямку свого руху на виході порівняно з напрямом руху на вході
- арматура распределительно-смесительная** арматура розподільно-змішувальна
Арматура, призначена для розподілу потоку робочого середовища в певних напрямках або для змішування потоків
- арматура регулирующая** арматура регульовальна
Арматура, призначена для регулювання витрати середовища за рахунок зміни площі її прохідного перерізу
- арматура сальниковая** арматура зацільникова
Арматура, у якій ущільнення рухомих елементів відносно робочого середовища виконується зацільниковим пристроєм
- арматура трубопроводная** арматура трубопровідна
Арматура, встановлювана на трубопроводах з метою регулювання перекриття потоку робочого середовища зміною і перекриттям прохідного перерізу трубопроводу
- арматура угловая** арматура кутова
Арматура, в якій робоче середовище змінює напрям свого руху на виході під кутом порівняно з напрямом його на вході
- арматура фланцевая** арматура фланцева
Арматура, яка приєднується до трубопроводу фланцевим з'єднанням
- арматура штуцерная** арматура штуцерна
Арматура, яка з'єднується з трубопроводом за допомогою штуцерного з'єднання
- АРШ АРШ** див. *антрацит рядовой со штыбом*
- АС АЗ** див. *антрацит-семечко*
- аспиратор** аспіратор
Пристрій для брання проб повітря, продуктів згоряння або газу з метою визначення його хемічного складу та запиленості
- АСШ АЗШ** див. *антрацит-семечко со штыбом*
- атмосфера** атмосфера
Газова оболонка, сполучена із Землею силою тяжіння, яка бере участь у добовому та річному обертанні Землі, відіграючи важливу роль у розвитку земного життя
- атмосфера техническая** атмосфера технічна
Позасистемна одиниця вимірювання тиску. Технічна атмосфера ата - це тиск, який створюється силою в 1 кгс, рівномірно розподіленою по нормальній до неї поверхні площею 1 см²
- атмосфера физическая** атмосфера фізична
Фізична атмосфера 1 атм - 760 мм рт.ст. - 10332 мм вод.ст. - 101325 Па
- атмосферные газы** атмосферні гази див. *атмосфера*
- атмосферный воздух** атмосферне повітря див. *атмосфера*

атомная теплоэлектроцентраль
атомна теплоэлектроцентраль
Атомна електростанція, призначена для виробництва електричної та теплової енергії

АШ АШ див. **антрацит-штыб**

аэрация воды аерація (обвітрювання) води

Процес примусового насичування води повітрям [киснем] через продування її повітрям з метою усунення з неї різноманітних домішок (йонів металів, газів, колоїдів тощо) або з метою підтримання життєдіяльності організмів, що проживають або розмножуються у воді, в процесах біохімічного очищення стічних вод, риби у ставках, де її розводять, тощо

аэробный процесс очистки сточных вод аеробний процес очищення стічних вод

Процес очищення стічних вод організмами [аеробами], які потребують для своєї життєдіяльності вільного молекулярного кисню з повітря або кисню, розчиненого у воді. Аеробне руйнування забруднювальних вод у речовин може відбуватися як в природних умовах (водоймах, окиснювальних ставках, на полях зрошення), так і на штучних очистних спорудах (аеротенках різноманітних систем, аерофільтрах, біофільтрах). Аеробні окиснювальні споруди можуть працювати на повне очищення, тобто здійснювати повну мінералізацію органічних речовин до вуглекислоти й води або часткове очищення. В останньому випадку в активному мушлі залишається деяка кількість адсорбованих

неокиснених сполук, для перероблення яких потрібні додатковий час і подавання кисню

аэродинамика аеродинаміка

Розділ аеромеханіки про рух газоподібних середовищ [повітря] та взаємодію між ними і твердими тілами під час їхнього відносного руху

Б

байпас байпас

Елемент технологічної схеми електростанції у вигляді обвідного трубопроводу із запірною або [і] регулювальною арматурою, призначений для пропуску частини робочого середовища мимо окремих елементів та основної арматури в певних режимах роботи устаткування

байпасирование продуктов сгорания байпасування продуктів згоряння

Обвід продуктів згоряння через резервний газохід для зміни їх витрати через основний газохід, що призводить до зміни теплосприйняття конвективних поверхонь нагріву

бак водонапорный бак водонапірний див. **водонапорная башня**

бак водяной системы охлаждения статора генератора* бак водяної системи охолодження статора генератора

Резервуар, який призначений для компенсації температурних змін об'єму дистильованої води в контурі охолодження статора генератора

бак грязного конденсата, БГК
бак брудного конденсату, ББК
Резервуар для збирання та подавання забрудненого конденсату на подальші стадії оброблення з метою його очищення

бак грязного масла бак брудної оливи

Резервуар для збирання витоків оливи із системи оливопостачання турбоагрегату і генератора з метою додаткового очищення

бак деаэрационный бак деаераторний

Горизонтальна циліндрична місткість, призначена для створення необхідного запасу води з метою компенсації небалансу між витратою живильної води та витратою основного конденсату в період перехідних режимів, забезпечення безкавітаційного режиму роботи живильних або бустерних помп

бак деаэрационный, аккумуляторный бак деаераторний, акумуляторний

Горизонтальна циліндрична місткість, призначена для збирання всіх потоків води, деаерованої та нагрітої до температури насичення в деаераційній колонії, і створення запасу деаерованої води на 5-7 хв роботи з номінальним навантаженням турбіни. В баку відбувається кінцева деаерація води, а саме виділення дисперсного кисню та розкладання бікарбонатів

бак демпферный системы уплотнения вала генератора бак демпферний системи ущільнення вала генератора

Місткість, призначена для постачання в ущільнення вала генератора оливи під час аварійного зупину турбоагрегату у разі відмови оливопомп або іншої відмови в системі оливопостачання

бак дренажный бак дренажний

Місткість для збирання води дренажів з устаткування загальностанційного призначення

бак дыхательный бак дихальний

Місткість циліндричної форми із запобіжними пристроями, призначена для зниження надлишкового тиску в системах трубопроводів з метою їх захисту

бак запасного конденсата, БЗК

бак запасного конденсату, БЗК
Місткість, в яку подається вода з хемводоочищення або автономної знесолювальної установи без додаткового оброблення з метою усунення з води солей, і яка використовується як резерв живлення устаткування блока водою

бак известкованной воды бак вапнованої води

Місткість для зберігання вапнованої води

бак компенсационный системы замкнутого контура охлаждения генератора

бак компенсаційний системи замкнутого контуру охолодження генератора
Місткість, призначена для компенсації температурних змін об'єму охолоджувальної води замкнутого контуру охолодження, втрап хемзнесоленої води в контурі в процесі експлуатації, а також під час заповнення контуру перед пуском генератора

бак масла доливочный бак оливи доливний

Місткість для зберігання оливи, яка використовується для компенсації її втрат у системі оливопостачання турбоагрегату та генератора

бак-мерник бак-мірник

Місткість, призначена для приготування та подавання в дозувальний пристрій розчинів реагентів необхідної концентрації

бак-нейтрализатор бак-нейтрализатор

Резервуар з плоским або конічним дном, застосований для оброблення в ньому хемічно забруднених [кислотно-лужних] стічних вод відповідними хемічними реагентами. Оброблення проводиться з метою встановлення у початкових стоках певних значень рН, за яких відбувається осадження, руйнування або віддування шкідливих речовин. Після цього, також за допомогою відповідних хемічних реагентів, у стоках встановлюють рН у межах 6,5-8,5, що в багатьох випадках дозволяє використовувати воду повторно, відводити її на очисні споруди чи у природні водойми

бак низких точек, БНТ бак низьких точек, БНТ

Місткість для збирання води з уцілень та спорощень конденсатних, бустерних і живильних полт, переливів з різних баків, дренажів з охолодників, з розширювального бака БНТ, з гідроповідень зворотних хлипаків

бак подпиточной воды теплосети

бак підживлювальної води теплової мережі

Місткість для створення запасу підживлювальної води на випадок від'єднання деаератора підживлення або різкого збільшення гарячого водорозбору, коли не вистачає продуктивності згаданого деаератора

бак расширительный бак розширювальний

Місткість, в якій здійснюється зміна параметрів середовища до необхідних величин, зумовлених технічними умовами для приймання середовища в іншій місткості

бак системы регулирования турбины бак системи регулювання турбіни

Місткість, призначена для приймання конденсату з системи регулювання, для гасіння кінетичної енергії його зливаного потоку, відведення повітря та живлення помп системи регулювання турбіни

бак топливный бак паливний

Металева або залізобетонна місткість для зберігання рідкого палива з пристроями для його приймання, підігрівання та подавання у трубопроводи

бак турбины масляный бак турбіни оливний

Резервуар відповідної місткості, який забезпечує необхідну кратність циркуляції оливи в системі, з нахилом дна для усунення відстою та забруднення і фільтрами для очищення оливи, яка зливається з вальниць та вузлів регулювання (для турбін, де в системі регулювання використовується олива)

бак турбоагрегата масляный аварийный бак турбоагрегату оливний аварійний

Місткість, призначена для аварійного зливання оливи з турбоагрегату одного або декількох блоків, випесена за межі головного корпусу

баланс водный водохранилища

баланс водний водосховища
Рівновага (рівність за кількістю) потоків води відповідної системи. До прихідних потоків належать опади на площу дзеркала, стік з площі водозбору, ґрунтовий прихід і конденсація. До витратних потоків належать: випаровування з водної поверхні, поверхневий стік і підземний відтік із водойми

баланс мощности энергосистемы

баланс потужності енергосистеми
Показники, що характеризують відповідність потрібного навантаження енергосистеми до величини наявної потужності енергосистеми

баланс тепла баланс тепла

Рівновага потоків тепла [рівність за кількістю енергії], які підводяться та відводяться від робочого середовища теплообмінника, агрегату, системи

баланс теплоэнергетический

баланс теплоенергетичний див.
баланс тепла

баланс энергетический баланс енергетичний

Кількісна характеристика виробництва, споживання та втрат різних видів енергії або потужності за встановлений інтервал часу для певної галузі

господарства, зони енергопостачання, підприємства, установи

балласт топлива баласт палива

Складова негорюча частина твердих та рідких палив (волога та зола - зовнішній баласт, кисень і азот - внутрішній баласт)

барaban котла барабан котла

Елемент котла, призначений для збору та роздачі робочого середовища, для відокремлення пари від води, очищення пари, забезпечення запасу води в котлі. Залежно від технології виготовлення барабани бувають клепані, зварні та суцільноковані

барaban мельничный барабан млиновий

Основний елемент кульового млина у вигляді металевого циліндра або циліндра та конусів з середини бронеованих хвилястих плитами, який заповнюється металевими кулями, призначений для розмелювання твердих палив

барботер барботер

Посудина для рідини, в нижній частині якої встановлено пристрій у вигляді трубок з отворами для подавання пари тонкими струминками. Барботер використовується для нагрівання рідини паром або охолодження та перемішування струмин рідини за допомогою повітря

бассейн брызгальный басейн бризкальний

Гідроохолодник у вигляді системи трубопроводів зі встановленими на них розбрикувальними соплами, які розміщуються над водозбірним резерву-

аром охолодженої води. Розбризкування теплої води соплами здійснюється за рахунок її тиску. Охолодну здатність бризкального басейну значною мірою залежить від швидкості вітру й температури довкілля

басейн градирни водосборный басейн градирні водозбірний Резервуар, розташований в нижній частині градирні для збирання охолодженої води

басейн осветленной воды басейн проясненої води

Гідротехнічна споруда для збору та допрояснення води, яка використовується з метою транспортування зли, жужелі, шлам, інших відходів ТЕС; забору проясненої води і подачі її на електростанцію для повторного використання; скиду проясненої води у відкриті водоймища

батарея отопительная батарея опалювальна див. *радиатор*

батометр батометр

Прилад для відбирання проб води та наносів. Батометри бувають миттєвого та тривалого наповнення. Перші застосовуються для брання проб води, другі - для визначення каламутності води

бачки аварийной смазки турбины бачки аварійного змащування турбіни

Бачки, призначені для подавання оливи у вальниці під час аварійного зупини турбоагрегатів від різкого скорочення або припинення її подавання від оливних помп змащування

башня градирни вытяжная

башта градирні витяжна Конструктивна частина градирні у вигляді каркасно-обшивної або залізобетонної башти, яка створює тягу та забезпечує рух охолоджувального повітря через зрошувач

БГК ББК див. бак грязного конденсата

безопасность населения, материальных объектов, окружающей среды безпека населення, матеріальних об'єктів, довкілля Стан, у якому немає ризику, пов'язаного з можливістю заподіяння будь-якої шкоди населенню, матеріальним об'єктам, довкіллю

безопасность производственного процесса безпечність виробничого процесу

Здатність виробничого процесу зберігати безпечний стан в умовах установлених нормативно-технічною документацією

безопасность промышленного предприятия [электростанции] безпечність промислового підприємства [електростанції]

Здатність підприємства [електростанції] під час нормальної експлуатації та в разі аварії обмежувати вплив джерел небезпеки на персонал, населення та довкілля в установлених межах

безотказность безвідмовність

Здатність об'єкта виконувати потрібні функції в певних умовах протягом заданого інтервалу часу чи паробітку

бензин бензин

Рідке нафтове паливо для використання переважно в теплокових двигунах з іскровим запаленням

бентос бентос

Сукупність організмів, що населяють дно водоймища, прибережну зону та поверхні підводних предметів. Розрізняють фітобентос і зообентос

БЗК БЗК див. бак запасного конденсата

било било

Елемент ротора молоткового млина, за допомогою якого розмелюється паливо. Біла бувають П-, Г-, S-подібної форми, а також висувні з видовженою робочою частиною

билдержатель билотримач

Елемент ротора молоткового млина, до якого прикріплюються біла. Билотримач підвіщується до диска ротора за допомогою спеціальних пальців

биологическая очистка сточных вод біологічне очищення стічних вод

Технологічний процес очищення стічних вод, який ґрунтується на здатності біологічних організмів розкладати забруднювальні речовини

биомасса біомаса

Маса організмів у водоймищі на одиницю площі або об'єму

блок золотника регулятора частоты вращения ротора турбины блок сувака регулятора частоти обертання ротора турбіни

Пристрій, в якому переміщення муфти регулятора частоти

обертання ротора турбіни спричиняє зміну тиску рідини, яка керує відкриттям регувальних хлипаків паророзподілу за допомогою сервомотора та забезпечує закриття хлипаків паророзподілу під час спрацювання захисту, а також під час переміщення муфти регулятора швидкості до положення, що відповідає максимально допустимій частоті обертання турбіни

блок золотников автомата безопасности турбины блок суваків автомата безпеки турбіни

Поворотний і виконавчі суваки, призначені для переміщення механічного переміщення кілець автомата безпеки в гідравлічний імпульс спрацювання захистних пристроїв під час розгону, а також для розходження окремо кілець автомата безпеки та їх виконавчих органів оливою без спрацювання усього захисту від розгону. Конструкція блока суваків автомата безпеки дозволяє здійснювати окремо розходження кілець автомата безпеки та їх виконавчих суваків без спрацювання всієї ланки захисту від розгону

блок золотников регулятора частоты вращения ротора турбины блок суваків регулятора безпеки турбіни

Виконавчий орган механічного регулятора безпеки турбіни, призначений для окремого випробування регулятора безпеки на діючій турбіні

блок клапанов паровой турбины

блок хлипаків парової турбіни Сукупність стопорного та регувальних хлипаків турбіни, об'єднаних загальним корпусом

блок клапанов парораспределения высокого давления турбины блок хлипаків паророзподілу високого тиску турбіни

Блок хлипаків паророзподілу, який забезпечує підведення пари потрібних параметрів та витрати в протічну частину турбіни під час пуску та нормальній експлуатації або припинення доступу пари від дії захисту чи оперативного персоналу в аварійних ситуаціях. Блок хлипаків керується системою автоматичного регулювання та захисту турбіни

блок клапанов промперегрева турбины блок хлипаків промперегріву турбіни

Блок хлипаків, який керується від системи автоматичного регулювання турбіни та призначений для підведення пари після промперегрівання в циліндр середнього [низького] тиску під час пуску і навантаження турбіни або припинення доступу пари від дії системи регулювання та захисту турбіни [блока] або оперативного персоналу

блок парогазовый блок парогазовий

Сукупність паротурбінної та газотурбінної устав з високо-напірним або низьконапірним парогенераторами, котлом-утилізатором для вироблення теплової й електричної енергії з вищими економічними показниками порівняно з паротурбінними блоками тієї самої потужності та параметрів

блок парораспределения высокого давления турбины блок паророзподілу високого тиску турбіни *див. блок клапанов паровой турбины*

блок регулирования переднего подшипника турбины блок регулювання передньої вальниці турбіни

Блок регулювання, встановлений в корпусі передньої вальниці турбіни та призначений для здійснення гідравлічних зв'язків між помпоу-регулятором і елементами регулювання, а також організації зливу оливи з блока регулювання в дренажну порожнину передньої вальниці

блок регулирования приводной турбины блок регулювання повідної турбіни

Блок, призначений для регулювання частоти обертання повідної турбіни з допускнуо величиною нерівномірності та нечутливості в широкому діапазоні зміни витрати пари змінних параметрів

блок релейной форсировки блок релейного форсування

Пристрій, призначений для формування команди за допомогою електричних сигналів на електромеханічний перетворювач гідравлічної системи регулювання турбіни під час від'єднання генератора від мережі

блок сервомоторов промперегрева турбины блок сервомоторів промперегріву турбіни
Блок сервомоторів, призначених для керування регулювальними хлипаками циліндра середнього

[низького] тиску під впливом системи регулювання та захисту турбіни [блока]

блок суммирующих золотников системы регулирования турбины блок підсумовувальних суваків системи регулювання турбіни

Проміжний гідравлічний пристрій, який одержує імпульс від трьох регуляторів: регулятора швидкості та двох регуляторів тиску відборів та впливає одночасно на сервомотори хлипаків свіжої пари і регулювальних діафрагм відборів турбіни

блок тепломассообмена блок тепломасообміну

Тепломасообмінний апарат для тепловологісного оброблення повітря в центральному кондиціонері, складеного зі зволожника повітря та поверхневого повітроохолодника (входить у склад центрального кондиціонера)

блок теплоутилизации блок теплоутилізації

Теплоутилізатор, оснащений функційними елементами центрального кондиціонера

блок шумоглушения блок шумоглушіння

Блок, призначений для зниження сиреного або роторнотаторного шуму всмокту повітря в повітрозабірну камеру за допомогою набору секціонованих пластин зі звукопоглинальною набивкою з капронового волокна, закритого нетканним матеріалом та перфорованим листом

блок энергетический блок енергетичний

Складова частина теплової електростанції, тобто ком-

плекс устаткування, об'єднаного в єдину технологічну систему, для перетворення хемічної енергії палива в електричну

блок энергетический пиковый блок енергетичний піковий

Енергоблок, призначений для покриття піків електричного навантаження в періоди максимального енергоспоживання, який забезпечує велику швидкість пусків і зміни навантажень, розрахований на 10000 циклів розвантажень та навантажень, велику кількість зупинів-пусків і не менше ніж 6000 пусків з гарячого та 1400 пусків з неохололого стану протягом розрахункового періоду експлуатації в межах 40 років

блок энергетический теплофикационный блок енергетичний теплофікаційний

Складова частина теплової електростанції, тобто комплекс устаткування, об'єднаного в єдину технологічну систему для перетворення хемічної енергії палива в електричну та теплову енергії

блок-станция блок-станція

Електростанція, яка працює в енергетичній системі та оперативно керується її диспетчерською службою, але не входить до підприємств за відомчою належністю

блочная обессоливающая установка, БОУ блокова знесолювальна устава, БЗУ

Сукупність фільтрів і допоміжного устаткування для вилучення солей та продуктів корозії з конденсату турбін

БНТ БНТ див. *бак низких точек*

бойлер бойлер

Грубчастий теплообмінник, який використовується для підігрівання води. Залежно від виду теплоносія та режиму експлуатації бойлери поділяються на водоводяні, пароводяні, опалювальні, пікові тощо

бойлерная бойлерня

Приміщення або його частина, де встановлені бойлери з допоміжним устаткуванням

бомба калометрическая бомба калометрична

Прилад для визначення теплової здатності [теплоти згоряння] різних органічних сполук

боров лежак

Цегляний або бетонний канал, призначений для відведення димових газів від димосмока котла в димову трубу

БОУ БЗУ див. *блочная обессоливающая установка*

БПК БСК див. *потребление кислорода биологическое*

броня броня, панцир

Металеві плити хвилястої або іншої форми для захисту від ерозійного спрацювання найбільш пошкоджених вузлів млина (барабанів, горловин млина), окремих вузлів димосмоків, млинових вентиляторів тощо

БРОУ ШРОУ див. *быстродействующая редуционно-охладительная установка*

брызгообразование бризкоутворення

Процес, у якому утворюються бризки в очисних апаратах, охолодниках тощо

брызгоотделитель бризковіддільник

Сепараційний пристрій, за допомогою якого насичена пара в барабані котла або повітря в декарбонізаторі звільняється від бризок води

брызгоподавляющий элемент бризкостримувальний елемент

Пристрій для запобігання винесення бризок з очисного апарата

брызгоуловитель бризковловник

Пристрій, призначений для уловлювання бризок з потоку середовища

брызгоунос бризковинесення

Винесення газами чи повітрям крапель з мокрого очисного апарата в разі порушення роботи системи його зрошення

бункер котла золочой бункер котла золовий

Нижня частина газоходу котла, призначена для збирання золи, що випала з потоку продуктів згоряння палива

бункер котла золошлаковый

бункер котла золожугелевий

Місткість для збирання золи та жужелі

бункер котла шлаковый бункер котла жугелевий

Місткість, розташована під холодним кошем котла для збирання та усунення твердої жужелі

бункер пульпоприемный бункер пульпоприймальний

Місткість перед всмоктувальним трактом багерної [шламової] помпи [гідропарата] для

приймання пульни із внутрішнього гідроложу жугелевідведення

бункер пыли бункер пилу

Залізобетонна місткість для нагромадження необхідного запасу готового пилу, скерування його в пальники котлів та забезпечення надійної роботи живильників пилу

быстродействующая редуционно-охладительная установка, БРОУ швидкодіюча-редукційно-охолоджувальна устава, ШРОУ

Устава, призначена для скидання свіжої пари в конденсатор турбіни під час пусків і зупинів блока, скидання навантаження до навантаження власних потреб неробочого ходу турбіни, якщо витрата пари на турбіну менша, ніж паропродуктивність котла. ШРОУ може знижувати тиск свіжої пари за котлом від номінального до 0,6 МПа (6 кгс/см²) і температури пари від 540 до 200 °С. Як охолоджувальна вода для впрорків у ШРОУ використовується конденсат з напірного трубопроводу конденсатних помп

бьеф б'сф

Ділянка ріки, каналу або водоймища, що знаходиться по один бік водопіднапірної споруди (греблі, дамби, шлюзу тощо). З верхнього боку до водопіднапірної споруди приликає верхній б'сф (ділянка води з вищим рівнем), з нижнього - нижній б'сф (ділянка води з нижчим рівнем)

В

вагоопроектировщик вагоноперекидач

Агрегат для розвантаження залізничних піввагонів із сипким вантажем способом їх перекидання

вагонотолкатель [электротележка-толкатель] вагоноштовхач [електровізок-штовхач]

Дистанційно керований агрегат з електропідвією для циклічного переміщення залізничних вагонів

вакуум вакуум

Різниця абсолютного та барометричного тисків, виражена в одиницях сили на одиницю площі (кгс/м², кгс/см²), якщо абсолютний тиск є менший, ніж барометричний

вакуум предельный вакуум граничний

Вакуум, подальше поглиблення якого в турбінній установі не збільшує корисного використання перепаду тепла

вакуумметр вакуумметр

Прилад для вимірювання тиску за абсолютною величиною, меншою від барометричного, тобто розрідження

вал гладкий вал гладкий

Вал, який має однаковий діаметр на всій довжині, де насаджуються диски. Такі вали використовуються для невеликих турбін, на яких диски насаджуються на особливі проміжні кільця або втулка

вал ступенчатый вал ступеневий
Вал з низкою уступів, на кожний з яких насаджено один або два диски. Така форма вала досить міцна, забезпечує легке знімання та насаджування дисків

валопровод паровой турбины
валопровід парової турбіни
Сукупність з'єднаних між собою роторів послідовно розміщених циліндрів парової турбіни

ввод в эксплуатацию введення в експлуатацію
Подія, яка фіксує готовність установи [виробу] до використання за призначенням і документально оформлена в установленому порядку

величина зазора между рабочим колесом и камерой лопастного насоса допустимая величина щілини між робочим колесом і камерою лопатевої помпи допустима

Найбільшій та найменшій допустимі щілини, які визначаються технічними умовами заводу-виготовлявача. Відцентрові помпи в межах одного розміру робочої камери допускають встановлення ряду типорозмірів робочих коліс, та, як крайній захід, підрізання [обточення] робочих коліс. Для осьових та діагональних помп найбільша щілина (S_{max} , мм) між робочим колесом та камерою повинна задовольняти вимогу $S_{max} < 0,001 D$, де D - внутрішній діаметр камери в мм. Найбільша та найменша щілини можуть бути визначені з відповідних довідників

величина соледержания котловой воды критическая величина солевмісту котлової води критична
Значення солевмісту котлової води, перевищення якого призводить до різкого погіршення чистоти пари

вентилятор вентилятор
Машина, яка створює різницю тисків, необхідну для подолання опору переміщення повітря, газів чи їх суміші з твердими частинками у трубах, каналах або безпосередньо з однієї частини простору в іншу з однаковими тисками

вентилятор аксиальный вентилятор аксіальний див. **вентилятор осевой**

вентилятор горячего воздуха вентилятор гарячого повітря
Вентилятор, призначений для подавання гарячого повітря в систему пилотприготування чи в інші системи

вентилятор дутьевой вентилятор дуттьовий див. **вентилятор**

вентилятор искрозащищенный вентилятор іскрозахищений
Вентилятор, призначений для переміщення вибухонебезпечних газів або повітря з температурою до 805°C та запыленістю до 100 мг/м³, які не спричиняють прискорення корозії протічної частини вентилятора і не містять в собі волокнистих чи липких речовин (вентилятор буває з підвищеним захистом від іскроутворення або іскробезпечним)

вентилятор консольный вентилятор консольний
Осьовий відцентровий вентилятор, в якому лише один із

кінців вала робочого колеса опирається на вальці

вентилятор коррозионно-стойкий вентилятор корозійностійкий
Вентилятор для переміщення агресивного газу чи повітря з температурою до 805°C та запыленістю до 100 мг/м³

вентилятор крышный вентилятор даховий
Вентилятор, конструкція якого пристосована для встановлення на даху (буває радіальним або осьовим)

вентилятор лопастной вентилятор лопатевий
Вентилятор, в якому створення надлишкового тиску та переміщення повітря або газів здійснюється за рахунок відцентрових сил під час обертання ротора з лопатками. До лопаткових належать відцентрові й осьові вентилятори

вентилятор мелющий вентилятор молотильний
Тип швидкохідного (1000-1500 об/хв) ударного млина, призначеного для розмелювання бурого вугілля і транспортування його потоком повітря чи суміші повітря з димовими газами до пальників котла. Основними молотильними вузлами є ротор спеціальної конструкції, на лопатках якого прикріплюються біла та броньований корпус

вентилятор мельничный вентилятор млиновий
Вентилятор для транспортування пилотповітряної суміші в системі пилотприготування, а також для вдунання пилу в паливню

вентилятор осевой вентилятор осьовий

Вентилятор, в якому повітря [газ] надходить безпосередньо на робочі лопатки під нульовим кутом (в напрямку до осі ротора)

вентилятор перетечного воздуха вентилятор перетічного повітря
Вентилятор для відведення повітря з простору між радіальними та іншими ущільненнями, яке перетікає через них у димові гази в регенеративних обертових повітропідігрівниках

вентилятор центробежный вентилятор відцентровий
Вентилятор, в якому повітря [газ] надходить через вхідний колектор на робочі лопатки під кутом 90° (в напрямку до осі ротора)

вентиляция аварийная вентиляція аварійна
Механічна витяжна вентиляція, призначена для прискореного вилучення шкідливих речовин, що надходять у приміщення в аварійних ситуаціях

вентиляция естественная вентиляція природна
Повітрообмін, що здійснюється або під дією різниці питомих ваг зовнішнього та внутрішнього повітря, або під впливом вітру, або сумісної їх дії, а також - комплекс технічних засобів для реалізації такого повітрообміну

вентиляция локализирующая вентиляція локалізувальна
Місцева механічна вентиляція, витяжна або припливна, яка запобігає поширенню шкідливих речовин у приміщенні

вентиляция мельницы вентиляция млина

Виведення з млина пилу повітряним потоком за рахунок різниці тисків, створених млиновим вентилятором

вентиляция местная вытяжная вентиляция місцева витяжна

Місцеві відсмоктування з метою вилучення забрудненого повітря безпосередньо від джерел шкідливих викидів

вентиляция местная приточная

вентиляция місцева припливна
Механічна вентиляция, призначена для подавання повітря на певну ділянку робочої зони, на певне робоче місце або на певне устаткування, що виділяє тепло (повітря перед подачею може проходити певні стадії готування: очищення від механічних домішок, охолодження або підігрівання)

вентиляция общеобменная

вытяжная вентиляция загальнообмінна витяжна

Вентиляция, призначена для відведення забрудненого повітря зі всього об'єму приміщення

вентиляция общеобменная приточная вентиляция загальнообмінна припливна

Механічна вентиляция, призначена для подавання повітря в приміщення

вентиляция топки вентиляция паливни

Обмін середовища в паливни за рахунок різниці тисків, створеної вентилятором, димосмоком або самотягою

вентиль вентиль

Запірний пристрій для під'єднання

пання або від'єднання ділянки трубопроводу, а також для регулювання подачі середовища, яке рухається в ньому

вентиль байпасный вентиль байпасний

Запірний пристрій, який встановлюється на байпасному трубопроводі і залучається в роботу під час пуску, для забезпечення заповнення тракту, його прогрівання або у разі виходу з ладу основної арматури

вентиль быстрозапорный вентиль швидкозапірний

Запірний пристрій, призначений для швидкого від'єднання ділянки трубопроводу від магістралі

вентиль дренажный вентиль дренажний

Запірний пристрій, призначений для дренажу або прогрівання трубопроводу під час пуску та зупинку котла, турбіни тощо

вентиль игольчатый вентиль голчастий

Вентиль, запірний орган якого має голчасту форму й виготовлений разом зі шпинделем

вентиль парозапорный вентиль парозапірний

Вентиль, в якому запірним органом є тарілка, шарнірно з'єднана зі шпинделем. Припинення подачі пари досягається примусовим притисканням ущільнювальної поверхні тарілки до ущільнювальної поверхні корпусу

вентиль питательный вентиль живильний

Запірний пристрій, призначений для забезпечення живлення окремих вузлів енергетичного устаткування парю, водою тощо

вентиль продувочный вентиль продувний

Пристрій, який забезпечує скидання води, пароводяної суміші або пари в атмосферу, чи розширювач з метою прогрівання паропроводу із заданою швидкістю

вентиль пусковой вентиль пусковий

Пристрій, який забезпечує подачу середовища лише під час пуску устаткування

вентиль регулировочный вентиль регулювальний

Вентиль, в якому зміна регулювального діапазону досягається переміщенням регулювального органа (тарілки, голки) щодо отвору в корпусі вентиля

вентиль редуцирующий вентиль редуційний

Пристрій, який перепускає рідину, пару або газ з порожниці вищого тиску в порожнину нижчого тиску з метою підтримання певного тиску в одній з порожнин

вентиль стопорный вентиль стопорний

Пристрій, який забезпечує миттєве припинення доступу середовища до устаткування від дії захисту або блоків

вентиль электромагнитный вентиль електромагнетний

Вентиль, в якого керування в процесі експлуатації здійснюється від системи електромагнетів

вентсистема вентсистема див. система вентиляционная

вероятность восстановления імовірність відновлення

Імовірність відновлення працездатного стану об'єкта протягом часу, що не перевищить задане значення

вероятность разрушения імовірність руйнування

Імовірність руйнування або появи втомної тріщини певної довжини в металі за задану кількість циклів навантаження об'єкта

весовая скорость среды в контурах прямооточного котла

вагова швидкість води в контурах прямооточного котла

Кількість води в кілограмах (кг), яка протікає через одиницю площі перерізу труб (м²) циркуляційного контуру за одиницю часу (с)

весы вагонные вага вагонна

Вага для зважування завантажених чи порожніх залізничних зчеплених вагонів під час руху або із зупином

вещества моющие для очистки теплообменников речовини мийні для очищення теплообмінників

Хемічні реагенти, що розчиняють відкладення, утворені на поверхнях нагріву, омиваних робочим середовищем

вещество фильтровальное вспомогательное речовина фільтрувальна допоміжна

Тонкозернистий або тонковолокнистий матеріал, здатний затримувати тверді частинки та пропускати у рідину, яку розділяє суспензія, нанесена на фільтрувальну перегородку по-

переднього фільтрування або додається до суспензії в процесі її розділення з метою зміни структури та властивостей утвореного осаду

ВЗ ВЗ див. задвижка встроенная

взвеси в воде механические зависі у воді механічні

Домішки піску, глини, органічних матеріалів, які мають розмір частинок понад 10^4 мкм і знаходяться у товщі води в завислому стані

взвесь механическая завись механічна

Нерозчинні завислі в рідині речовини мінерального та органічного походження

взрыв угольной пыли вибух вугільного пилу

Раптова зміна фізичного [хемічного] стану пилу (нагрівання, виділення газоподібних продуктів та загоряння), яка супроводжується миттєвим виділенням енергії в обмеженому об'ємі (бункері пилу, наливній камері тощо), що призводить до руйнування устаткування. Вибухи відбуваються за відповідних концентрацій пилу та кисню. Найнебезпечніші концентрації знаходяться в межах 0,3-0,6 кг пилу на 1 м³ повітря

взрывобезопасность вибухобезпечність

Комплекс заходів конструктивного та організаційного характеру щодо запобігання можливих вибухів внаслідок порушення технології виробництва [технологічного процесу]

взрыхление нопитов розпушування йонітів

Промивання фільтрувального матеріалу у фільтрі для гомогенізації фільтрувального шару та усунення з нього подрібнених частинок йонітів, механічних крапель

взрыхление фильтра розпушування фільтра

Переведення фільтрувального матеріалу в незв'язаний розсипчастий стан

вибрация вібрація

Механічне високочастотне коливання в машинах, механізмах, конструкціях, спорудах тощо

вибровстряхивание віброструшування

Система, яка створює спрямовані або незорієнтовані коливання за допомогою вібраторів, що забезпечують струшування осажденного пилу

вид биологический вид біологічний

Сукупність низькопоріднених організмів, що характеризуються певними, лише їм властивими морфологічними та еколого-географічними особливостями

вид испытаний вид випробовувань

Класифікаційна група випробовувань за певними ознаками

винт гвинт

Деталь циліндричної, рідше конічної форми з гвинтовою поверхнею, яка взаємодіє з різьбовим отвором

влага воздушно-сухого угля

Волога повітряно-сухого вугілля
Залишкова волога у вугіллі після

доведення його до повітряно-сухого стану, визначена установленими стандартом умовами

влага угля аналитическая волога вугілля аналітична

Вологість, визначена способом повільного сушіння до постійної ваги розмеленої лабораторної проби повітряно-сухого палива при температурі 105°C

влага угля внешняя волога вугілля зовнішня

Волога, що усувається з вугілля через доведення його до повітряно-сухого стану

влага угля гигроскопическая волога вугілля гігроскопічна

див. влага угля аналитическая

влага угля гидратная волога вугілля гідратна

Волога, хемічно зв'язана з мінеральною масою вугілля, яка не вилучається способом висушування в умовах визначення загальної вологи

влага угля общая волога вугілля загальна

Кількість зовнішньої вологи та вологи повітряно-сухого вугілля

влага угля пластовая волога вугілля пластова

Загальна волога вугілля у його заляганні в пласті

влага угля поверхностная волога вугілля поверхнева

Частина вільної та зв'язаної вологи, що знаходиться на зовнішній поверхні зерен або кусків вугілля

влага угля свободная волога вугілля вільна

Волога вугілля, яка має властивості звичайної води

влага угля связанная волога вугілля зв'язана

Волога вугілля, яка утримується сорбційними та капілярними силами

влагоемкость угля максимальная вологосмість вугілля максимальна

Вміст вологи у вугіллі в стані повного насичення його водою та визначений у встановлених стандартом умовах

влагосодержание воздуха вологовміст повітря

Кількість водяної пари, яка міститься в повітрі і має розмірність г/кг

влажность воздуха абсолютная вологість повітря абсолютна

Кількість водяної пари, яка міститься в повітрі, в кг/м³ та визначається як густина пари при його парціальному тиску

влажность воздуха относительная вологість повітря відносна

Відношення вмісту водяної пари в повітрі до максимально можливої кількості водяної пари в ньому при певній температурі, яка виражається у відсотках

влажность мазута вологість мазуту

Відсотковий вміст води в мазуті

влажность пыли вологість пилу

Залишковий вміст вологи (в %) після сушіння та розмелювання твердих палив

влажность твердого топлива вологість твердого палива

безопасная вологість твердого палива безпечна

Вологість палива, за якої не відбувається його з(а)мерзання

влажность твердого топлива
предельная вологість твердого палива гранична

Вологість, за якої паливо цілком втрачає стійкість

влажность топлива приведенная
 волога палива зведена

Вологість палива, віднесена до 4,19 МДж (1000 ккал) його нижчої теплоти згорання

влажный воздух вологе повітря

Суміш повітря з водяною паром залежно від стану пари (насичена або перегріта) в повітрі. За ступенем вологості повітря буває насичене і ненасичене вологе

вместимость золошлакоотвала

місткість золожелезівдвалу Об'єм відходів і води, розміщених у відвалах золи та жужелі

вода анионированная вода аніонована

Вода, оброблена на аніонітних фільтрах

вода дистиллированная вода дистильована

Вода, очищена від домішок методом дистиляції, тобто випаровування з подальшою конденсацією пари

вода добавочная системы технического водоснабжения

вода додаткова системи технічного водопостачання

Вода, яка додається в систему оборотного технічного водопостачання на поповнення витрат її через фільтрацію, винесення вітром і втратування

вода дренажная вода дренажна

Вода, яка вишукється з апаратів (освітлювачів, фільтрів тощо) через його дренажну систему

вода известкованная вода вапнована

Вода, оброблена способом вапнування

вода исходная вода вихідна, початкова

Вода з водосховища, ріки, озера, підземних джерел

вода катионированная вода катіонована

Вода, оброблена на катіонітних фільтрах

вода коагулированная вода коагульована

Вода, оброблена способом коагулювання

вода обессоленная вода знесолена

Вода, яка пройшла попереднє очищення та повне знесолення на іонітних фільтрах

вода обмывочная вода обмивальна

Вода, яка використовується для очищення поверхонь регенеративних повітропідігрівників, наливних та конвективних поверхонь нагрівання тощо

вода оросительная вода зрошувальна

Вода, яка використовується для грануляції жужелі, зрошення мокрих золовловників тощо

вода осветленная вода освітлена

Вода на виході з освітлювача, з якої усунені колоїдні та грубодисперсні частинки, очищена внаслідок відстоювання механічної суспензії [твердих частинок] і частково від розчинених у воді хемічних речовин

вода осветлителя исходная вода освітлювача вихідна

Підігріта вода, яка надходить в освітлювач для подальшого її оброблення

вода отмывочная вода відмивна

Вода, яка отримувється від відмивання завиважень йonoобмінних фільтрів під час їх регенерації

вода охлаждающая вода охолоджувальна

Вода, яка подається циркуляційними помпами або надходить самопливом у конденсатори турбін та інші теплообмінники для охолодження пари

вода охлаждаемая вода охолоджувана

Вода, яка подається в гідроохолодники для охолодження

вода, охлажденная в градирне

вода, охолоджена в градирні Вода, яку охолодили у градирні та відвели у водозбірний басейн

вода питательная вода живильна

Вода для живлення парових та інших котлів, до складу якої входять: конденсат турбін, регенеративних і теплофікаційних підігрівників, зворотний конденсат зовнішніх споживачів і вода після очищення на водопідготовчій установі

вода питьевая вода питна

Вода, яка за якістю відповідає вимогам чинних стандартів і призначена для господарсько-питних потреб. У виняткових випадках вона може використовуватися і на виробничі потреби, де за вимогами виробництва не може застосовуватися технічна вода

вода подпиточная вода підживлювальна

Вода, яка подається в замкнену технологічну систему для компенсації витрат

вода производственная вода виробнича

Вода, яка використовується в технологічному процесі виробництва або утворюється під час видобутку корисних копалин (вугілля, руди, нафти). Виробничі води поділяються на дві основні категорії: забруднені та незабруднені [умовно чисті]

вода регенерационная вода регенераційна

Вода, яка утворюється під час процесів регенерації йonoобмінних фільтрів

вода сбросная вода скидна

Вода, яка відводиться після використання в побутовій та виробничій діяльності людини

вода сетевая вода мережна

Вода, яка подається від ТЕЦ або опалювальної котельні в теплову мережу та циркулює в ній

вода смывная вода змивна

Вода, використовувана для змивання, яка причиняє переміщення жужелі та золи в каналах гідрозоловідведення ТЕС

вода соленая вода солена

Вода з великою мінералізацією від 10 до 50 г/дм³

вода солоноватая вода солонувата

Вода з великою мінералізацією від 1 до 10 г/дм³

вода сточная вода стічна *див. вода сбросная*

вода сточная очищенная вода стічна очищена

Стічна вода після вилучення або розкладання певних речовин до їх заливкових концентрацій, що не перевищують використанню цієї води для певного виду водоспоживання або не спричиняють порушення нормативів якості

води, встановлених чинними правилами охорони поверхневих вод від забруднення стічними водами в розрахунковому [контрольованому] простеці або пункті водокористування під час відведення вищевказаної води в природну водойму

вода сточная повторно используемая вода стічна повторно використовується

Стічна вода, яка використовується повторно в інших виробничих процесах або агрегатах після її охолодження або [і] очищення

вода сточная условно чистая вода стічна умовно чиста

Стічна вода, скидання якої не спричинює порушення нормативів якості води, встановлених відповідними нормативними документами, в розрахунковому [контрольованому] простеці або пункті водокористування

вода сырая вода сира

Природна вода з джерел водопостачання, яка подається як технологічна сировина на водопідготовчу установку або використовується з іншою метою в процесі одержання теплової й електричної енергії

вода техническая вода технічна
Вода, яка використовується для технічних потреб і непридатна для споживання людьми та тваринами

вода уплотнительная вода ущільнювальна

Технічна вода, яка подається на ущільнення зацілювачів механізмів

вода циркуляционная вода циркуляційна

Вода, яка циркулює в певних системах, зокрема, через трубопроводну систему конденсаторів турбіни за допомогою циркуляційних pomp або берегової помпової станції та забезпечує конденсацію пари, відпрацьованої в турбіні

вода шламовая вода шламова

Вода, яка виводить надлишок шламу зі шламоуцілювача освітлювача під час його продування

водная промывка прямооточного котла водне промивання прямооточного котла

Промивання з метою виведення з котла, головно, легкорозчинних у воді речовин з внутрішніх поверхонь нагріву. Промивання здійснюють гарячою водою з температурою 100 °C, пропомпуючи її через поверхні нагрівання по замкнутому або розімкнутому контурі

водно-химический режим водно-хімічний режим

Сукупність заходів, які регламентують відповідну якість теплоносія з метою забезпечення надійної та економічної експлуатації основних і допоміжних агрегатів, що контактують з водою, паром та конденсатом

водобой водобій

Частина греблі, яка сприймає удари води, що надас з верхнього б'єсу в нижній і гасить надлишкову кінетичну енергію потоку

водоводы градирни подводящие водоводи градирні підвідні
Напірні трубопроводи або канали, які подають теплу воду до водорозподільної системи градирні

водоводы отводящие водоводи відвідні
Самопливні водоводи або канали для подавання охолодженої води з водозбірної басейну градирні до циркуляційних pomp або скидання її у водосховище

водовыпуск водовипуск див. *сооружение водовыпускное*

водовыпуск водохранилища водовипуск водосховища
Споруда, призначена для організованого випуску, наприклад, нагрітої води в водосховище

водовыпуск рассеивающий водовипуск розсівний
Магістральна труба з розміщеними на ній вихідними патрубками, укладена перпендикулярно до берега ріки або водойми, і призначена для забезпечення нормативного розведення стічних вод у водах ріки або водойми на якомога меншій відстані. За розміщенням щодо поверхні води і дна ріки або водойми розсівні водовипуски стічних вод поділяються на надводні, внутрішньоводні та донні

водозабор водозабір див. *сооружение водозаборное*

водомерная колонка водомірна колонка див. *водоуказательная колонка*

водонапорная башня водонапірна вежа

Споруда в системі водопостачання [водогону], призначена

для регулювання витрати та напору води у водогінній мережі, створення її запасу, вирівнювання режиму роботи помпових станцій. Складається з опорів [вежі], бака та шатра-пристрою, який захищає бак від замерзання води, що в ньому зберігається

водоотведение водовідведення
Відведення стічних вод за межі підприємства в усіх напрямках: у водоймище, підземні горизонти, власні очисні споруди, а також на очищення іншим організаціям

водоочистительная установка водоочисна устава див. *водоподготовительная установка*

водопользование водокористування
Користування водами [водними об'єктами] для забезпечення населення, сільського господарства, промисловості тощо. Розрізняють загальне водокористування (без застосування споруд або спеціальних технічних пристроїв) і водокористування зі застосуванням споруд чи пристроїв, здійснюваного на підставі дозволів відповідних органів влади. Для загального водокористування дозволів не потрібно

водопотребление водоспоживання
Споживання води з водного об'єкта або системи водопостачання. Залежно від характеру використання води водоспоживання поділяється на прямооточне й оборотне

водопотребление безвозвратное водоспоживання безповоротне
Споживання води як складової частини виготовленої на підприємстві продукції, штучне та природне випаровування води, винесення, фільтрація в ґрунт, транспірація тощо

водораспределение градири напорное водорозподіл градири напірний
Водорозподіл охолоджуваної води по площі зрощувача системою напірних трубопроводів і розбризкувальних сопел

водородомер воднемір
Прилад хемконтролю, призначений для безперервного визначення концентрації розчиненого у воді водню. Принцип дії приладу полягає в зміні теплопровідності газової суміші від зміни концентрації газових компонентів

водоросли водорості
Збірна група нижчих, здебільшого водних, рослин. Тіло їх не розчленоване на справжні листки, стебло та корінь

водосброс водоскид див. *сооружение водосбросное*

водослив водозлив
Безнапірний отвір [виріз] у гребені стінки, через який протікає вода

водоснабжение обратное водопостачання оборотне
Водопостачання з повторним використанням зужитої води

водоснабжение прямоточное водопостачання прямотокове
Водопостачання без повторного використання зужитої води

водоспуск водоспуск
Споруда для спорожнення водосховища, яку розміщують якомога нижче в тілі греблі. Найширієїші водоспуски мають вигляд труби, яка закривається керованою механічною закривкою

водоуказательная колонка водовказівна колонка
Прилад для візуального спостереження за рівнем води в барабанах котлів, резервуарах тощо

водоуловитель градири водоуловник градири див. *устройство градири водоуловительное*

водохранилище водосховище
Замкнута впадина [копловина], заповнена водою, яка потрапляє туди підземним або пверхневим шляхом

водохранилище проточное водосховище протічне
Водосховище, яке має постійний приплив і стік води

водохранилище-охладитель водосховище-охолодник
Водосховище, вода якого використовується в робочому циклі електростанції або промислового підприємства

водяная система теплоснабжения водяна система теплопостачання
Система теплопостачання, в якій теплоносієм є гаряча вода

водяная система теплоснабжения закрытая водяна система теплопостачання закрита
Водяна система теплопостачання, в якій циркулювальну воду в тепловій мережі застосовують лише як теплоносій і з мережі не віддають споживачам тепла

водяная система теплоснабжения открытая водяна система теплопостачання відкрита
Водяна система теплопостачання, в якій воду частково або цілком забирають з мережі споживачі тепла

возврат из сепаратора відсів із сепаратора
Відокремлені в сепараторі грубіші фракції пилу, які повертаються в млин для дорозмелювання

возгорание угля займання вугілля
Властивість вугілля запалюватися від стороннього джерела теплової енергії або внаслідок самозаймання

воздух вторичный повітря вторинне
Частина повітря, подаваного через спеціальні канали пальника або окремі канали чи сопла до периферійної зони факела для доналювання палива

воздух горячий повітря гаряче
Повітря, підігріте до певної температури в повітропідігрівнику

воздух запыленный повітря запылене
Повітря з вмістом пилу після циклону

воздух окружающий повітря навколишнє
Повітря, в якому знаходиться даний об'єкт, устаткування тощо

воздух первичный повітря первинне
Повітря, яке подається в пальник разом з потоком палива (пилу, газу чи мазуту)

воздух перетечный повітря перетічне
Повітря, яке проникає через ущільнення з повітряної сторони

в газозову в регенеративних обертових повітропідігрівниках

воздух подогретый повітря підігріте
Повітря, підігріте в калориферах або іншим способом перед подаванням його в повітропідігрівник

воздух третичный повітря третинне
Повітря, подаване в паливну камеру вище від пальників або назустріч потокові з пальників для забезпечення повнішого згорання палива

воздух холодный повітря холодне
Повітря з температурою доквілля

воздуховод повітровід
Споруда [канал] круглого або прямокутного перерізу довжиною понад один еквівалентний діаметр для транспортування повітря

воздуходувка повітродувач
Машина для стиснення і транспортування повітря або газу підвищеного тиску, наприклад, у схемі дробового очищення поверхонь нагрівання

воздухонагреватель повітронагрівник
Теплообмінний апарат, призначений для безпосереднього нагрівання повітря. За тиском енергоносія буває водяним, паровим, електричним або газозовим

воздухообмен повітрообмін
Відведення та подавання [обмін] повітря у виробничому приміщенні природною та примусовою вентиляцією

воздухоотделитель

воздухоотделитель осветлителя
повітровідділювач освітлювача
Конструктивна частина освітлювача, призначена для відведення повітря з води

воздухоохладитель повітроохлодник

Теплообмінний апарат, призначений безпосередньо для зниження температури повітря (холодоносієм буває вода або розсіл; повітроохлодник також може знижувати вологовміст повітря)

воздухоохладитель возбудителя генератора повітроохлодник збудника генератора

Теплообмінник, в якому здійснюється охолодження водою повітря, яке циркулює в збуднику генератора

воздухоохладитель непосредственного охлаждения повітроохлодник безпосереднього охолодження

Поверхневий теплообмінний апарат, в якому охолоджувальним середовищем є киплячий холодоагент

воздухоохладитель поверхностный повітроохлодник поверхневий

Повітроохлодник, в якому відведення тепла здійснюється через стінку, що відділяє холодоносіє від охолоджуваного повітря

воздухоочиститель повітроочисник

Пристрій для очищення повітря (фільтр повітряний, пиловловник, фільтр-поглинач тощо)

воздухоподогреватель котла повітропідігрівник котла

Теплообмінний апарат для нагрівання повітря переважно

воздухоподогреватель

продуктами згоряння палива перед подаванням його в паливну котла

воздухоподогреватель котла

пластинчатый повітропідігрівник котла пластинчастий
Рекуперативний повітропідігрівник котла, теплообмінні поверхні якого виконані зі сталевих листів, які утворюють почергові канали для проходження повітря і продуктів згоряння палива

воздухоподогреватель котла регенеративный повітропідігрівник котла регенеративний

Повітропідігрівник котла, в якому передавання тепла від продуктів згоряння до повітря здійснюється через одні й ті самі теплообмінні поверхні, які почергово нагріваються димовими газами та охолоджуються повітрям

воздухоподогреватель котла регенеративный вращающийся повітропідігрівник котла регенеративний обертовий

Регенеративний повітропідігрівник котла з обертовою теплообмінною поверхнею

воздухоподогреватель котла рекуперативный повітропідігрівник котла рекуперативний

Повітропідігрівник котла, в якому передавання теплоти від продуктів згоряння до повітря здійснюється через роздільну теплообмінну поверхню

воздухоподогреватель котла с промежуточным теплоносителем повітропідігрівник котла з проміжним теплоносієм

Рекуперативний повітропідігрівник котла, в якому пере-

воздухоподогреватель

давання теплоти від продуктів згоряння палива до повітря здійснюється за рахунок нагрівання й охолодження проміжного теплоносія

воздухоподогреватель котла трубчатый повітропідігрівник котла трубчастий

Рекуперативний повітропідігрівник котла, теплообмінні поверхні якого виконані з труб

воздухопровод повітропровід

Трубопровід для подавання повітря під тиском 0,4-1,0 МПа (4-10 кгс/см²), а іноді до 1,5 МПа (15 кгс/см²)

воздухораспределитель повітро-розподільник

Повітророзподільний пристрій (припливний насад, припливний патрубок), призначений для формування припливної вентиляційної струмнини з метою забезпечення необхідних параметрів повітряного середовища у робочій зоні

воздушник атмосферник

Труба із запірною арматурою для сполучення з атмосферою закритих посудин, трубопроводів, колекторів тощо під час їх наповнення чи спорожнення

воздушное отопление повітряне опалення

Система опалення, в якій теплоносієм є нагріте повітря, подаване безпосередньо в опалювальне приміщення

воздушное отопление, совмещенное с вентиляцией повітряне опалення, суміщене з вентиляцією
Система опалення, в якій теплоносієм є нагріте припливне

вредное

повітря, використовуване водночас для загальнообмінної вентиляції

воздушно-сухое топливо повітряно-сухе паливо див. *воздушно-сухое состояние угля*

воспламенение вынужденное займання вимушене див. *зажигание*

воспламеняемость нефтепродукта займістість нафтопродукту

Експлуатаційна властивість, що характеризує пожежо- і вибухонебезпечність суміші пари нафтопродукту з повітрям

воспроизводимость результатов испытаний відтворюваність результатів випробовувань

Характеристика результатів випробовувань, яка визначається близькістю результатів повторних випробовувань об'єкта

восстановление відновлення

Відновлення об'єктом здатності виконувати потрібну функцію після його несправності

впрыск воды, топлива впорск води, палива

Подавання води в парохлодники для регулювання температури пари, у паливну котла для гальмування процесу утворення оксидів азоту, а також подавання рідкого палива в двигуни внутрішнього згоряння тощо

вредное вещество шкідлива речовина

Тверда, рідка або газоподібна речовина, що знаходиться у воді або повітрі і шкідлива для їх фауни та флори і здоров'я людей

временно согласованные выбросы, ВСВ тимчасово погоджені викиди, ТПВ

Тимчасовий норматив викидів, який установлюється на період реалізації заходів, які забезпечують досягнення нормативів гранично-допускних викидів забруднювальних речовин в атмосферу

время восстановления час відновлення

Тривалість відновлення працездатного стану об'єкта

время отжима осадка час відтискування осаду

Час відцентрового відтискування осаду в перфорованому роторі центрифуги періодичної дії після припинення подавання суспензії

время отсоса жидкости из ротора центрифуги час відсмоктування рідини з ротора центрифуги

Час відсмоктування рідини із суцільного ротора центрифуги періодичної дії після введення відсмоктувальної трубки

ВРЧ ВРЧ див. *радиационная часть прямогочного кошла верхняя*

ВСВ ТПВ див. *временно согласованные выбросы*

вспучиваемость угля виспунтість вугілля

Властивість вугілля в пластичному стані збільшуватися в об'ємі під дією летких виділюваних речовин

выброс аварийный викид аварійний

Викид забруднювальних речовин, що різко зростає внаслідок

порушення технологічного режиму роботи устаткування, правил зберігання матеріалів, роботи систем контролю та регулювання робочих процесів, а також у разі пошкодження елементів устаткування чи у разі виникнення пожежі, вибуху, який істотно перевищує гранично-допускні викиди [ГДВ] і тимчасово погоджені викиди [ТПВ]

выброс факельный викид факельний

Вентиляційне викидання вибухонебезпечних речовин, речовин з неприємним запахом та речовин першого та другого класів небезпеки за допомогою спеціального пристрою - конфузора, який забезпечує високу швидкість викиду (в межах від 15 до 40 м/с), з метою розсіювання цих речовин на значній площі (щоб не створювати понаднормованого шару атмосфери)

выключатель ,сервомотора стопорных клапанов турбины вимикач сервомотора стопорних хлипаків турбіни

Вимикач, призначений для керування підведенням силової оливи [рідини] до сервомотора стопорних хлипаків за командою захисних пристроїв

выключатель электромагнитный турбогенератора вимикач електромагнетний турбогенератора

Електромагнетний вимикач, призначений для швидкого закриття сервомоторів автоматичних закриттів і регулювальних

хлипаків. До його складу входять сувак з буксою, електромагнет та кнопка ручного вимкнення важільного пристрою

вынос капельный винесення краплинне

Краплинний водний потік у зоні розміщення бризкального бакейну [градирні], який утворюється, по-перше, за рахунок конденсації водяної пари, кількість якої, а отже, і дія на довкілля цілком залежить від погодних умов (температури та вологості повітря, швидкості вітру тощо), і, по-друге, за рахунок продукування дрібних крапель бризкальними пристроями та градирнями (за наявності водовловника таке винесення з градирні незначне)

выработка тепла брутто пиковым водогрейным котлом виробіток тепла брутто піковим водогрійним котлом

Загальна кількість тепла, виробленого піковим водогрійним котлом, без урахування власних потреб

высекатель угля висікач вугілля

Пристрій для відбирання [брання] порції вугілля зі всього перерізу потоку під час його транспортування конвесрами

высокоомная пыль високоомний пил

Пил з питомим електричним опором вище ніж 10^{10} Ом

высота вытяжной башни градирни висота витяжної башти градирні

Відстань від позначки водорозподільної системи охолоджуваної води до позначки вихідного отвору витяжної башти градирні

высота градирни висота градирні
Відстань від поверхні землі до позначки вихідного отвору витяжної башти градирні

высота некоптящего пламени нефтепродукта висота некіптячого полум'я нафтопродукту
Показник, що вказує максимальну висоту полум'я, якої можна досягнути без утворення кіптяви

высота отсасывания гидротурбины висота відсмоктування гидротурбіни

Різниця позначок протічної частини гидротурбіни з мінімальним тиском і рівня води в нижньому б'єсфі. Висота відсмоктування приймається додатною, якщо рівень води в нижньому б'єсфі є нижчим, ніж вказаний в площтах підрахунку, і від'ємною - у протилежному випадку

выход летучих веществ угля вихід летких речовин вугілля

Розпад термічно нестійких молекул органічних речовин налива під час його згоряння з виділенням газоподібних продуктів розкладу, визначеного умовами, установленими стандартом

выход летучих веществ угля объемный вихід летких речовин вугілля об'ємний

Об'єм летких речовин одишці маси вугілля, визначений умовами, установленими стандартом

выход смолы полукоксования угля вихід смоли напівкоксування вугілля

Маса рідких продуктів розкладання одишці маси вугілля під час його нагрівання без

доступу повітря в умовах, установлених стандартом

в'язкість масла в'язкість оливи
Показник, який характеризує мастильні властивості оливи. За найменшого внутрішнього [рідинного] тертя олива не повинна допускати безпосереднього дотикання поверхонь тертя

в'язкість нефтепродуктов динамическая в'язкість нафтопродукту динамічна
Міра внутрішнього тертя нафтопродукту, яка дорівнює відношенню тангенційної напруги до градієнта швидкості зсуву для ламінарної течії ньютонівської рідини

в'язкість нефтепродуктов кинетическая в'язкість нафтопродуктів кінетична
Відношення динамічної в'язкості до густини нафтопродукту

в'язкість условная в'язкість умовна
Відношення тривалості часу витікання еталонного об'єму рідкого палива до тривалості часу витікання такого самого об'єму води при температурі 20 °С, виражене в умовних градусах (°ВУ)

Г

ГАВР ГАВР див. *гидразивно-аммиачный водный режим*

газ доменный газ доменний
Газ, який утворюється внаслідок неповного окиснення коксу під час випалення чавуну

газ искусственный газ штучний
Газ, утворений під час технологічних процесів у коксівній, металургійній та інших промисловостях, а також внаслідок підземної газифікації вугілля

газ коксовый газ коксовий
Газоподібний продукт, що утворюється в процесі сухого переганяння вугілля в коксових печах без доступу повітря, який складається з легких речовин

газ-носитель газ-носії
Газоподібна або пароподібна речовина, яка рухається через шар сорбенту в хроматографічній колонці з метою транспортування аналізованих речовин

газ подземной газификации газ підземної газифікації
Продукт неповного згоряння горючих речовин у вугільних підземних пластах (куди під тиском подається повітря та пара) який при температурі 800 – 1000 °С відводиться на поверхню

газ природный газ природний
Висококалорійна газова суміш горючих та інертних газів у різних співвідношеннях (оксид вуглецю, метану, вуглеводів, водню, кисню, сірководню, азоту тощо), добута з виключно газових родовищ або як супровідна під час видобутку нафти

газификация газифікація
Перетворення рідкого або твердого палива в горючі гази способом окиснення його повітрям, киснем, водяною парою тощо

газификация твердого топлива
газифікація твердого палива
Термохімічний процес, в якому вуглець палива, взаємодіючи з газоподібним окиснювачем, перетворюється в горючий газ. Залежно від виду газифікованого палива та від окиснювача внаслідок газифікації отримують різні за складом і теплою згоряння гази

газоанализатор Орса газоаналізатор Орса
Прилад для визначення основних компонентів продуктів згоряння, тобто $RO_2 = (CO_2 + SO_2)$ і O_2

газоанализатор хроматографический газоаналізатор хроматографічний див. *хроматограф*

газовая распределительная станция, ГРС газова розподільна станція, ГРС
Сукупність спеціального устаткування та пристроїв для розподілу природного газу, який надходить на різні підприємства міста, району

газовоздуховка газоповітровувач див. *воздуховка*

газовый регулировочный пункт, ГРП газовий регулювальний пункт, ГРП
Сукупність спеціального устаткування та пристроїв на головному газопроводі електростанції [котельні] для забезпечення сталою тиску газу

газодинамика газозового потоку
газодинаміка газозового потоку
Рух газозового потоку за рахунок кінетичної енергії

газозаборное устройство газозовідбірний пристрій
Пристрій для відбирання проб димових газів з паливної та газозової

ходів котла. Для димових газів з температурою понад 600 °С застосовуються газозабірні пристрої з охолодженням

газоохладитель генератора газозохолодник генератора
Теплообмінник поверхневого типу, встановлений всередині кінцевих частин статора генератора та призначений для охолодження циркуляційного водного генератора водою від помп системи газозохолодження

газопровод газопровід Трубопровід із запірною та регулювальною арматурою для транспортування газу

газотурбинная установка п-вальная газотурбінна устава п-вальна
Газотурбінна устава, яка має «п» валів з незалежною одна від одної частотою обертання. За необхідності показник кількості валів «п» в терміні замінюється префіксом «одно-», «дво-» тощо. Якщо $n > 1$ і показник кількості валів не вимагається, тоді використовується термін «багатовальна газотурбінна устава»

газотурбинная установка атомная газотурбінна устава атомна
Газотурбінна устава, яка використовує як джерело нагрівання робочого середовища атомний реактор з газовим охолодженням

газотурбинная установка вакуумная газотурбінна устава вакуумна
Газотурбінна устава, в якій розширення робочого середовища в газозовій турбіні здійснюється в умовах тиску, нижчого від атмосферного

- газотурбинная установка замкнутого цикла** газотурбинна устава замкнутого циклу
Газотурбинна устава, робоче середовище якої циркулює у замкнутому контурі
- газотурбинная установка открытого цикла** газотурбинна устава відкритого циклу
Газотурбинна устава, в яку повітря надходить з атмосфери, а вихлипні гази також відводяться в атмосферу
- газотурбинная установка полужамкнутого цикла** газотурбинна устава напівзамкнутого циклу
Газотурбинна устава, розімкнута частина схеми якої слугує для підведення повітря з атмосфери в замкнуту частину та відведення з неї надлишкового робочого середовища
- газотурбинная установка приводная** газотурбинна устава повідна
Газотурбинна устава, призначена для повідні компресора або помпи
- газотурбинная установка простого цикла** газотурбинна устава простого циклу
Газотурбинна устава, термодинамічний цикл якої складається лише з послідовних процесів стиснення, нагрівання та розширення робочого середовища
- газотурбинная установка регенеративного цикла** газотурбинна устава регенеративного циклу
Газотурбинна устава, в якій частина процесу нагрівання робочого середовища після стиснення здійснюється теплою вихлипних газів

- газотурбинная установка с конвертированным двигателем** газотурбинна устава з конвертованим двигуном
Газотурбинна устава, у склад якої входить один або декілька транспортних газотурбинних двигунів
- газотурбинная установка сложного цикла** газотурбинна устава складного циклу
Газотурбинна устава, термодинамічний цикл якої має проміжне охолодження під час стискування робочого середовища і підведення теплоти перед розширенням у турбіні
- газотурбинная установка стационарная** газотурбинна устава стаціонарна
Газотурбинна устава, яка зберігає під час експлуатації незмінним місцезонашування
- газотурбинная установка технологическая** газотурбинна устава технологічна
Газотурбинна устава, яка входить в технологічний цикл виробництва
- газотурбинная установка утилизационная** газотурбинна устава утилізаційна
Газотурбинна устава, робочим середовищем якої є газоподібні продукти відходів виробництва, які містять в собі потенціально енергію
- газотурбинная установка энергетическая** газотурбинна устава енергетична
Газотурбинна устава, призначена для повідні електричного генератора

- газотурбинная установка, ГТУ** газотурбинна устава, ГТУ
Тепловий агрегат, робоче середовище в якому залишається газоподібним у всіх точках теплового циклу та складається з турбіни, компресора, камер згоряння, пристроїв підведення та відведення теплоти, об'єднаних в загальну систему
- газотурбинный агрегат** газотурбинний агрегат
Конструктивно об'єднана сукупність стаціонарної газотурбинної устави та повідної машини (генератор, нагнітач тощо)
- газотурбинный агрегат воздушно-аккумулярующий** газотурбинний агрегат повітряно-аккумулявальний
Енергетичний газотурбинний агрегат для вироблення електроенергії під час нікового навантаження енергосистеми, газова турбіна якого працює від акумулятора стиснутого повітря, наповненого компресором [компресорами] під час мінімального навантаження енергосистеми
- газотурбинный агрегат газоперекваляющий** газотурбинний агрегат газоперепомпувальний
Газотурбинний агрегат, в якому повідною машиною є нагнітач
- газотурбинный агрегат энергетический** газотурбинний агрегат енергетичний
Газотурбинний агрегат, в якому повідною машиною є електродвигун
- газоход** газохід
Канал для відведення продуктів згоряння від парового або водогрійного котла в димову трубу

- газоход котла** газохід котла див. шахта конвективная
- газы инертные** гази інертні
Елементи головної підгрупи восьмої групи Періодичної системи: гелій, неон, аргон, криптон, ксенон, радон
- газы топочные** гази паливні
Продукти горіння палива, які складаються переважно з азоту, вуглекислоти, водяної пари, сірчаного ангідриду і надлишкового кисню. У випадку пеленового горіння в паливних газах знаходяться оксид вуглецю, метан, водень, вуглеводи
- гайка** гайка
Деталь різьбового з'єднання, яка має отвір з різьбою різних розмірів відповідно до конструкції вузла
- галерея надбункерная** галерея надбункерна
Приміщення конвектив, призначене для завантаження вугіллям бункерів котлоагрегатів
- гарантия работы градирни** гарантія роботи градирні
Зобов'язання проєктної організації щодо відповідності показників роботи градирні розрахунковим параметрам
- гарнитура котла** гарнітура котла
Пристрій, які використовуються для обслуговування паливни та газоходів котла (лази, вибухові хлипаки, лючки тощо)
- гелностат** геліостат
Пристрій, який складається з системи дзеркал, закріплених на загальній опорній конструкції зі системою стеження за сонцем, і забезпечує постійне відбиван-

генератор

ия сонячних променів на центральний теплоприймач

генератор магнітогидродинамический генератор магнетогідродинамічний

Устава, яка перетворює кінетичну енергію потоку йонізаційного газу, що рухається в поперечному магнетичному полі, в електроенергію

генератор плазменный магнітогидродинамический генератор плазмовий магнетогідродинамічний

Устава з електропровідним газом-плазмою як робочим середовищем, тобто з квазінейтральною сукупністю йонів, електронів, нейтральних атомів або молекул, які перетворюються в плазму під час його йонізації в умовах високих температур

генератор электрохимический генератор електрохімічний

Батарея паливних елементів і систем перетворення і регулювання струму та напруги, що забезпечують її роботу. До батарей паливних елементів, крім електродів з анодною і катодними камерами та йонних провідників, входять струмопроводи, ущільнювальні прокладки, пристрої вводу реагентів та виведення продуктів реакції

гигиена труда гігієна праці

Комплекс заходів і засобів збереження здоров'я працівників, профілактики несприятливого впливу виробничого середовища й трудового процесу

гигроскопичность гігроскопічність

Властивість речовини адсорбувати вологу

гидрозатвор**гидравлическая жидкость** гідравлічна рідина

Технічна рідина для гідропідвідень сервомеханізмів, гідропередач тощо

гидразинно-аммиачный водный режим, ГАВР гідразинно-амоняковий водний режим, ГАВР

Лужний водно-хемічний режим з дозуванням у теплоносій гідразину й амоняку

гидроаппарат гідроапарат

Водяний ежектор для переміщення твердої маси, наприклад, золосежетової пульси, фільтрувальних матеріалів фільтрів тощо

гидробиология гідробиологія

Наука, що вивчає живі організми прісноводних та морських водойм і водотоків (річок, каналів) у взаємодії їх між собою та з довкіллям

гидробионты гідробионти

Всі живі організми (тварини, рослини), які розвиваються та існують у водній масі, донних відкладеннях водоймиці і водотоків

гидрограф гідрограф

Графік коливання витрат води в часі. На графіку, як правило, по осі абсцис відкладається час (місяці), по осі ординат - витрата

гидрозатвор гідрозаслін див. **затвор гидравлический****гидрозатвор системы уплотненный вала генератора** гідрозаслін системи ущільнень вала генератора див. **затвор гидравлический** **маслосистемы уплотненный вала генератора****гидролиз****гидролиз** гідроліз

Обмінна реакція між речовиною та водою

гидромуфта питательного электронасосного агрегата гідромуфта живильного електропомпового агрегату

Гідромеханічна передача з двома лопатевими колесами - помповим і турбінним, яка має однакові крутильні моменти на тяговому та веденому валах (без урахування втрат на самій гідромуфті)

гидроохладитель гідроохолодник

Споруда для охолодження води на теплових і атомних електростанціях та промислових підприємствах

гидроохладитель поперечно-поточный гідроохолодник поперечно-потоковий

Гідроохолодник, в якому охолоджувальне середовище рухається поперек [перпендикулярно] руху води

гидроохладитель противоточный гідроохолодник протитоківий

Гідроохолодник, в якому вода й охолоджувальне середовище рухаються в протилежних напрямках

гидроперегрузка фильтров гідроперевантаження фільтрів

Процес транспортування фільтрувальних матеріалів з одного фільтра в інший за допомогою водяного потоку, створюваного гідроапаратом

гидропривод регулирующих клапанов турбины гідроповідня клапанов турбіни

Гідроповідня регулювальних хлипаків турбіни

гидроэлектростанция

хлипаків, призначена для перетворення команд, які надходять до неї від елементів керування гідравлічної системи регулювання або електрогідравлічної системи, у переміщення толока головного сервомотора, який керує регулювальними хлипакми турбіни

гидротехнические сооружения гідротехнічні споруди

Споруди, які посидують гідроохолодник, а також систему каналів і трубопроводів підведення води до турбін та відведення її до гідроохолодника

гидрофиты гідрофіти

Водні рослини в ґрунті, які ростуть на дні водойм і запурені у воду цілком або лише нижньою частиною

гидроэлеватор гідроелеватор

Пристрій, який використовується для подавання [переміщення] речовин способом ежектування

гидроэлектростанция гідроелектростанція

Частина комплексу гідротехнічних споруд, призначена для використання водної енергії з метою виробітку електричної енергії

гидроэлектростанция с безнапорной деривацией гідроелектростанція з безнапірною деривацією

Споруда, головним вузлом якої є гребля з водоскидом та поверхневим водоприймачем. Безнапірна деривація виконується у вигляді відкритого каналу, який біля станційного вузла закінчується напірним басейном,

звідки вода скеровується до турбін, розміщених у приміщенні станції. Відпрацьована вода скидається в ріку через відповідний канал

гидроелектростанція с напорной деривацией гідравлічна електростанція з напірною деривацією

Споруда, яка містить греблю з водоскидом та водоприймачем, збирання води до якого здійснюється з глибинних шарів водосховища. Напірна деривація виконується за допомогою напірного тунелю або трубопроводу

гипсование катионита гіпсування катионіту

Утворення насиченого розчину гіпсу та випадання його на поверхні зерен катионіту під час регенерації катионітних фільтрів сірчаною кислотою з перевищеною концентрацією

главная паровая задвижка головна парова засувка

Запірний пристрій, призначений для герметичного перекриття [відкриття] подавання свіжої пари від котла до циліндра високого тиску турбіни ТЕС або циркуляційних петель першого контуру АЕС на гарячих та холодних тижках

главный сервомотор с отсечным золотником головний сервомотор з відсічним суваком

Головний сервомотор, який керується відсічним суваком і через рейкову передачу та розподільчий механізм переміщує регулювальні штифти свіжої пари

глубиномер акустический глибиноміракустичний

Прилад, призначений для вимірювання різниці відміток між акустичним давачем та відбивачем, наприклад, дном водоймища

глубокая очистка сточных вод глибоке очищення стічних вод
Додаткове очищення попередньо очищених стічних вод, яке забезпечує подальше зниження вмісту в них деяких залишкових забруднювальних речовин

гляделька вічко

Спеціальний отвір у паливній та газоході в зоні пароперегрівників (діаметром до 80 мм) для візуального спостереження за внутрішнім станом поверхонь нагріву, процесом горіння, жузжелеюванням тощо

годограф годограф

Графік [снюра] швидкостей по вертикалі перерізу, який відзначає швидкості води на різних глибинах

гомотерамия гомотерамія

Стан водосховища або його частини, у якому температура води по глибині однакова

горелка пальник

Пристрій для утворення суміші пилло-, газоподібного чи рідкого палива з повітрям (чи киснем), готування та спалювання або подавання її до спалювання в паливній камері котла

горелка беспламенная пальник безпалум'яний

Пальник для поверхневого горіння газоподібних палив з коротким подум'ям, всередні

якого розміщені вогнетривкі насади з каналами

горелка вихревая турбулентная пальник вихровий турбулентний

Пальник для готування до спалювання пилловугільної суміші з повітрям з тангенційним підведенням потоку пилу до центрального каналу та гарячого повітря до периферійного каналу

горелка газовая пальник газовий

Пристрій для змішування повітря з газоподібним паливом з метою подавання суміші в паливню та її спалювання

горелка газомазутная пальник газомазутний

Пальник, призначений для окремого і сумісного спалювання газу та мазуту

горелка двухступенчатая пальник двоступеневий

Пальник, в якому конструктивно забезпечено двоступеневе горіння, тобто з нестачею чи надлишком повітря [кисню], що досягається індивідуальним підведенням повітря до кожної зони горіння

горелка диффузионная пальник дифузійний

Пальник, через який надходить лише газ, а повітря, необхідне для спалювання, надходить внаслідок розрідження, утвореного в паливній. Простий за конструкцією, зручний в роботі, надійно працює в умовах низького тиску газу

горелка инжекционная пальник інжекційний

Пальник, повного змішування з обмеженим діанозоном регулю-

вання, в якому повітря, необхідне для горіння, надходить за рахунок ежекції [підсмоктування] його потоком палива

горелка короткопламенная пальник короткопалум'яний

Пальник, в якому конструктивно забезпечується згорання основної маси газоподібного палива в самому пальнику та догорання його в короткому подум'ї в паливній камері

горелка муфельная пальник муфельний

Спрощений, спеціальної конструкції довгоподум'яний, пальник циліндричної або призматичної форми, хитрований зсередини вогнетривкими матеріалами, розміщений перпендикулярно до осі основних пальників котла, призначений для запалювання пилловугільної суміші в паливній без мазуту чи газу

горелка поворотная пальник поворотний

Пальник з поворотним вихідним насадом, за допомогою якого можна зміщувати центр факела для зміни температури газів на виході із паливній з метою регулювання температури пари, зменшення жузжелеювання, викидів оксидів азоту тощо

горелка прямоточная пальник прямотоковий

Пальник, в якому конструктивно утворюються два (або більше) паралельні потоки пилловугільної (первинної) суміші та вторинного повітря, перемішування яких здійснюється в об'ємі паливній камери

горелка пылегазовая пальник пилогазовий

Пальник, конструктивно пристосований для готування окремо і послідовно двох видів палива (твердого та газоподібного) до спалювання їх у суміші або окремо, з повітрям [киснем]

горелка пылегазозамутная пальник пилогазозамутний

Пальник, конструктивно пристосований для готування окремо і послідовно трьох видів палива (твердого, газоподібного та рідкого) до подавання і спалювання їх окремо або у суміші з повітрям [киснем]

горелка сбросная пальник скидний

Пальник спрощеної конструкції, призначений для подавання в паливну котла пилоповітряної суміші після циклонів пило-системи для догорання пилу, який встановлюється вище від основних пальників

горелка струйная пальник струминний

Пальник зі змінним коефіцієнтом надлишку повітря без попереднього змішування, у якому факел стабілізується за допомогою погано обтічних тіл, установлених у потоці повітря, і за якими розвиваються струмені газу перпендикулярно до потоку повітря

горелка струйно-стабилизаторная пальник струминно-стабілізаторний див. *горелка струйная*

горелка щелевая пальник щілинний

Пальник, в якому через щілини вводиться в паливну пилоповітряна або газоповітряна суміш,

а зверху та знизу між щілинами надходить гаряче повітря, що забезпечує їх перемішування

горение беспламенное горіння безполум'яне

Горіння без утворення світлого полум'я завдяки застосуванню спеціальних пальників, які забезпечують добре перемішування газу з повітрям, внаслідок чого суміш майже цілком згорає у пальнику, а решта догорає в безпосередній близькості від виходу з пальника

горение газа пламенное горіння газу полум'яне

Горіння з полум'ям, що вишикає під час спалювання газу з браком повітря або через застосування пальників, які не забезпечують достатнього перемішування газу з повітрям у межах пальника

горение гетерогенное горіння гетерогенне

Вид горіння в умовах різного фазового стану палива й окиснювача (тверде та рідке паливо і повітря), яке складається з трьох стадій: газифікації з коксуванням, горіння летких речовин та горіння коксу

горение гомогенное горіння гомогенне

Вид горіння в умовах однакового фазового стану палива та окиснювача (газ, повітря), яке залежно від способу змішування і подавання в паливну повітря та палива буває кінетичним, дифузійним і змішаним

горение диффузионное горіння дифузійне

Горіння в умовах, коли час на постачання окиснювача до палива

ствійрно перевищує час хемічної реакції окиснення. Повне горіння в цьому випадку цілком визначається часом утворення суміші

горение кинетическое горіння кінетичне

Горіння, яке вишикає у разі попереднього змішування в пальниках газового палива з повітрям до подавання його в паливну камеру

горение топлива горіння палива

Фізико-хемічний процес, у якому відбувається активне сполучення горючих речовин палива з окиснювачем (киснем). Горіння супроводжується інтенсивним виділенням тепла і підвищенням температури продуктів згоряння

горение устойчивое горіння стійке

Процес згоряння твердого, рідкого чи газоподібного палива в паливній камері за стабільної роботи пальників без пульсації, відривів та затягування факела

горловина мельницы горловина млина див. *патрубок мельницы*

гравиметрия гравіметрія

Сукупність методів кількісного аналізу, оснований на вимірюванні маси речовини

градирня градирня

Споруда для охолодження води атмосферним повітрям, яке проходить через зрошувач та інші її елементи. За ознакою проходження повітря через зрошувач градирні розподіляються на три основні типи: відкриті, баштові, вентиляторні. За ознакою конструктивного виконання зрошувача градирні поділяють на плівкові,

краплинні, краплинно-плівкові та бризкальні

градирня баштовая градирня баштова

Градирня, в якій повітря проходить через зрошувач за рахунок природної тяги, створюваної втяжною баштою і різницею питомої ваги повітря поза та всередині башти

градирня брызгальная градирня бризкальна

Градирня, в якій охолодження води відбувається з поверхні бризок, утворюваних розбрикувальними соплами

градирня вентиляторная градирня вентиляторна

Градирня, в якій повітря проходить через зрошувач за рахунок штучної тяги, утворюваної вентилятором

градирня капельная градирня краплинна

Градирня, в якій охолодження води відбувається переважно з поверхні краплин, утворюваних на елементах зрошувача

градирня капельно-пленочная градирня краплинно-плівкова

Градирня, в якій охолодження води відбувається з поверхні краплин і плівки, утворюваних на елементах зрошувача

градирня открытая градирня відкрита

Градирня, в якій охолоджувальне повітря проходить через зрошувач води, охолоджуваної за рахунок продування вітром

градирня пленочная градирня плівкова

Градирня, в якій охолодження води відбувається переважно з

поверхні півки, утвореної на поверхні елементів зрошувача

градирня радиаторная градирня радіаторна

Суха градирня, в якій теплообмін здійснюється за рахунок конвекції в теплообмінних апаратах-радіаторах

график нагрузки графік навантаження

Графічне відображення зміни в часі електричного чи теплового навантаження окремого агрегату, об'єкта чи системи

график нагрузки зимний графік навантаження зимовий

Графічне відображення зміни в часі електричного або теплового навантаження протягом осінньо-зимового періоду

график нагрузки летний графік навантаження літній

Графічне відображення зміни в часі електричного або теплового навантаження протягом літнього періоду

график отопительный графік опалювальний

Графічне або табличне відображення в часі зміни параметрів (температури) теплоносія залежно від температури довкілля

график сезонный графік сезонний

Графічне відображення зміни в часі електричного або теплового навантаження на певний сезон (весну, осінь)

график суточный графік добовий

Графічне відображення зміни в часі електричного або теплового навантаження протягом доби

график температурный графік температурний

Графічне відображення зміни в часі температури теплоносія (води чи пари)

график температурный тепловой сети графік температурний теплової мережі

Значення температури гарячої води після джерела теплопостачання, тобто на вході в теплову мережу та після її повернення від споживачів, які залежать від кліматичних умов. Розрахункові графіки характеризуються температурою води 150-70°С. Фактичні графіки часно відрізняються значенням температури води, переважно після повернення від споживачів

график тепловой нагрузки системы теплоснабжения графік теплового навантаження системи теплопостачання

Задана в часі зміна виробітку тепла системою для забезпечення споживачів тепловою енергією

гребень дамбы гребінь дамби

Верхня частина профілю дамби

гребень плотины гребінь греблі

Верхня грань водоскидної або скупільної греблі, яка використовується для службового проїзду або [і] переходу

грохот колосниковый решето [грохот] руштове(ий)

Присприй, робочим органом якого є руштини, призначений для попереднього відсіювання вузлів перед подрібненням з метою виділення з нього дріб'язку та звільнення дробарок від зайвого навантаження

грохочение угля на топливоподаче решетування [відсіювання] вугілля на паливоподачі

Відсіювання вузлів для виділення з нього дріб'язку з метою звільнення дробарок від зайвого навантаження

ГРП ГРП див. *газовый регулировочный пункт*

ГРС ГРС див. *газовая распределительная станция*

группа нефтепродуктов група нафтопродуктів

Сукупність нафтопродуктів одного типу з подібними властивостями та галузями застосування

гряземкость фильтра брудомісткість фільтра

Маса забруднювальних речовин, яку здатний затримати фільтрувальний матеріал фільтра

ГТУ ГТУ див. *газотурбинная установка*

губки губки

Тип найпримітивіших багатоклітинних живих організмів, переважна більшість яких живе у морях, а деякі види - у прісних водах

Д

давление тиск

Фізична величина, яка характеризує інтенсивність нормальних сил (перпендикулярних до поверхні), з якими одне тіло діє на поверхню другого

давление абсолютное тиск абсолютний

Дійсний тиск, що дорівнює сумі манометричного ($P_{\text{ман}}$) і баро-

метричного (Б) тиску, вимірюючого в даний момент барометром, тобто $P_{\text{абс}} = P_{\text{ман}} + Б$

давление атмосферное тиск атмосферний

Тиск атмосферного повітря, що відповідає тиску стовпа ртуті висотою 760 мм при температурі 5°С, який ще називається барометричною або фізичною атмосферою

давление барометрическое тиск барометричний

Тиск атмосферного повітря, вимірюваний барометром в певний момент

давление внутреннее [наружное] тиск внутрішній [зовнішній]

Надлишковий тиск, який діє на внутрішню [зовнішню] поверхню стінки посудини

давление воды в водогрейном котле рабочее тиск води у водогрійному котлі робочий

Максимально допустимий тиск води на виході з водогрійного котла за умови нормального проходження робочого процесу

давление воды в водогрейном котле расчетное тиск води у водогрійному котлі розрахунковий

Тиск води, який приймається для розрахунку елементів водогрійного котла на міцність

давление высокое тиск високий

Умовно прийнятий тиск у межах від 10 до 14,0 МПа (від 100 до 140 кгс/см²)

давление докритическое тиск докритичний

Умовно прийнятий тиск у межах від надвисокого до кри-

тичного тиску, тобто від 18 до 22,5 МПа (від 180 до 225 кгс/см²)

давление избыточное тиск надлишковий
Різниця між абсолютним тиском середовища та тиском, показаним барометром, тобто тиск, вищий від атмосферного, який ще називається манометричним і має позначку «атм»

давление испытательное тиск випробувальний

Надлишковий тиск, з яким повинно проводитися гідравлічне випробування котла, посудини, теплообмінника, їх елементів і трубопроводів на міцність та щільність; установлений згідно з відповідними технічними та нормативними документами

давление критическое тиск критичний

Тиск, в якому дві різні фази, що знаходяться між собою в рівновазі, стають тотожними за всіма своїми якими. Критичний тиск спостерігається лише тоді, коли дві співіснуючі фази подібні за якістю, тобто обидві ізотропні (рідина-пара, рідина-рідина, газ-газ) або обидві кристалічні з однаковим типом кристалічних ґраток

давление низкое тиск низький
Умовно прийнятий тиск до 1,0 МПа (10 кгс/см²)

давление номинальное тиск номінальний

Надлишковий робочий тиск у котлі, турбіні та їх елементах в умовах номінального навантаження

давление отрицательное тиск від'ємний див. вакуум

давление парциальное тиск парціальний

Тиск, який створював би кожен компонент газової суміші на стінку посудини, якщо б лише він заповнював цю посудину

давление полного перепуска насоса тиск повного перепуску помпи

Тиск на виході з помпи під час перепускання всього середовища, подаваного через запобіжний хлипак

давление пробное тиск пробний див. **давление испытательное**

давление рабочее тиск робочий

Максимальна величина надлишкового тиску, при якому передбачається робота котла, приладу, посудини, апарата, трубопроводів тощо, що знаходяться під тиском газів, пари або рідини в умовах нормальної експлуатації

давление разрешенное тиск дозволений

Максимально-допускний надлишковий тиск у котлі, посудині, теплообміннику, трубопроводі, встановлений за результатами випробувань на міцність і технічного обстеження або діагностування

давление расчетное тиск розрахунковий

Максимальний надлишковий тиск, на який ведеться розрахунок на міцність посудини, трубопроводів тощо, обґрунтовуючи основні розміри, що забезпечують надійну їх роботу протягом розрахункового ресурсу

давление сверхвысокое тиск надвисокій

Умовно прийнятий тиск величиною в межах від 14,0 до 18,0 МПа (від 140 до 180 кгс/см²)

давление сверхкритическое тиск надкритичний

Тиск середовища, вищий від критичного значення, тобто понад 22,5 МПа (225,65 кгс/см²)

давление среднее тиск середній

Умовно прийнятий тиск величиною від 1,0 до 4,5 МПа (від 10 до 45 кгс/см²)

давление условное тиск умовний

Розрахунковий тиск при температурі 0 °С, який використовується для розрахунку на міцність стандартних посудин (вузлів, деталей, арматури)

давление, развиваемое насосом тиск, який створює помпа

Сума різниць тиску рідини на напорі та всмоктянню (манометричного напорі та всмоктянню всмоктувального патрубках і вертикальній відстані між точками присідання манометрів. Величина ця визначається залежністю: $P = P_n - P_a + \rho(V_n - V_a):0,5 + \rho g(Z_n - Z_a)$, де P_n і P_a - тиск на виході та вході до помпи, Па; ρ - густина рідкого середовища, кг/м³; V_n і V_a - швидкість рідкого середовища на виході та вході до помпи, м/с; g - прискорення вільного падіння, м/с²; Z_n і Z_a - висота центра ваги перерізу виходу та входу до помпи, м

давление, развиваемое насосом, предельное тиск, який створює помпа, граничний

Найбільший тиск на виході з

помпи, на який розрахована її конструкція

дамба дамба

Гідротехнічна ґрупова споруда, яка виконує огорожувальну або регульовальну роль. Дамби, що сприймають напір з одного боку, називаються контурними, а дамби з двобічним напором - розподільними

дамба наращивания дамба нарощування

Дамба, яку зводять поярусно понад первинними дамбами

дамба ограждающая дамба огорожувальна

Дамба, яка оточує площу (водойми, золовідвалу тощо) по периметру

дамба отсечная дамба відсічна

Дамба, яка ділить площу (водойми, золовідвалу тощо) на частини

дамба разделительная дамба роздільна див. **дамба отсечная**

дамба струенаправляющая дамба струминнонапряма

Дамба, споруджена в межах акваторії водосховища з метою створення бажаного напрямку течії

данные испытаний дані випробувань

Значення характеристик властивостей об'єкта і [чи] умов випробувань, напруцювань, а також інших параметрів, зареєстрованих під час випробувань, як початкових даних для подальшого опрацювання

двигатель внутреннего сгорания двигун внутрішнього згорання

Тепловий двигун, в якому використовується робота розши-

рення газоподібних продуктів згоряння палива, спалюваного в камерах двигуна

двигатель компрессорный двигун компресорний

Двигун внутрішнього згоряння, в якому паливо подається в циліндри повітрям, стиснутим до 6 МПа (60 кгс/см²), унаслідок чого відбувається запалювання суміші

двигатель турбокомпрессорный двигун турбокомпресорний

Двигун, в якому стиснення повітря, що надходить в камеру спалювання, здійснюється турбокомпресором

двигатель турбореактивный двигун турбореактивний

Компресорний повітряреактивний двигун, в якому робота газової турбіни витрачається на повідню компресора, а сила тяги створюється за рахунок прямої реакції потоку стиснутого газу, який витікає зі сопла двигуна

движение воды установившееся рух води усталений

Рух води, який характеризується постійністю в часі середньої швидкості та тиску в різних перерізах потоку. Усталений рух ділиться на рівномірний та нерівномірний

движение воды установившееся неравномерное рух води усталений нерівномірний

Рух води, у якому по довжині потоку змінюються живий переріз та швидкість води (ділянка ріки підперта среблею, рух води в колінних трубах тощо)

движение воды установившееся равномерное рух води усталений рівномірний

Рух води, який характеризується постійністю діючого перерізу та швидкістю води протягом всього потоку (в циліндричних трубах, у каналах з незмінним перерізом та однаковою глибиною по довжині потоку)

деаэрактор деаератор

Теплообмінний апарат, призначений для відведення з води розчинених кисню та вуглекислого газу, які спричиняють корозію устаткування. На ТЕС устанавлюються деаератори для деаерації води, подаваної в котли, для підживлення теплової мережі

деаэрактор атмосферный деаератор атмосферний

Теплообмінник струмінного типу, призначений для деаерації хемочищеної води під тиском, близьким до атмосферного

деаэрактор вакуумный деаератор вакуумний

Теплообмінник, призначений для деаерації хемочищеної, доданої та підживлювальної води тепломережі та нагрівання її до температури 60-80°С під вакуумом

деаэрактор высокого давления деаератор високого тиску

Теплообмінник змішувального типу для забезпечення живлення котла деаерованою водою, в якому нагрівається і деаерується основний конденсат зрідною парою тиском 0,6-0,7 МПа (6-7 кгс/см²) й відводяться розчинені гази

деаэрактор подпитки тепловой сети деаератор підживлення теплової мережі

Теплообмінник для підживлення теплової мережі, в якому нагрівається та деаерується хемочищена вода й відводяться розчинені гази

деаэрактор смешивающий деаератор змішувальний

Теплообмінник, в якому нема теплообмінної поверхні і тепло та відбірної пари цілком використовуються для нагрівання середовища до температури насичення та деаерації

деаэрактор термический деаератор термічний

Теплообмінник змішувального типу, в якому під час нагрівання води до температури насичення виділяються та відводяться розчинені гази

деаэрация воды деаерація води

Відведення газів з живильної води, яке полягає у зменшенні кількості розчиненого у воді газу з підвищенням температури води та зниженням парціального тиску в просторі над рідиною. З підвищенням температури води до кипіння весь простір над нею заповнюється паром, парціальний тиск газів знижується до нуля, а розчинені в воді гази відводяться

деаэрация питательной воды терміческая деаерація живильної води термічна

Метод відведення з води розчинених газів, який базується на досягненні рівноваги між рідиною та паровою фазами згідно з законом Генрі, що характери-

зує залежність між концентрацією розчиненого газу в воді та його парціальним тиском

деаэрирующая система деаерувальна система

Система, призначена для відведення розчинених у воді газів за рахунок барботажу пари через об'єм води в конденсатозбірнику конденсатора та передбачена самою конструкцією змішувальних підігрівників

дегазатор плочный дегазатор плітковий

Теплообмінник, який забезпечує відведення розчинених у воді газів за рахунок контакту поверхні струмни води з омивальною парою

дегазатор смешивающий дегазатор змішувальний

Теплообмінник, за допомогою якого розчинені у воді гази цілком відводяться унаслідок змішування води з паром та підвищення температури води до кипіння [температури насичення]

дегазация воды дегазація води

Відведення з води розчинених газів

деактивация дезактивація

Очищення радіоактивно забрудненого устаткування, матеріалів, інструментів від радіоактивних елементів тощо

дезинфекатор воздуха дезінфікатор повітря

Апарат, призначений для знезараження повітря

дезодоратор воздуха дезодоратор повітря

Пристрій, призначений для штучного усунення з повітря (або для маскування у повітрі) газів або пари з неприємним запахом

декарбонизатор декарбонизатор
Апарат для вилучення вільної вугільної кислоти з води продувним повітрям

декарбонизация декарбонізація
Вилучення вільної вугільної кислоти з води продувним повітрям над поверхнею води

десорбция десорбція
Віддавання сорбованої речовини твердим або рідким поглиначем

детектор газохроматографический детектор газохроматографічний
Елемент системи газохроматографічного детектування, в якому зміна складу газової суміші, що проходить через нього, пропорційна вихідному сигналу

детектор газохроматографический потоковый детектор газохроматографічний потоковий
Газохроматографічний детектор, значення вихідного сигналу якого пропорційне лінійному значенню масової швидкості визначуваної речовини

детонационная стойкость детонаційна стійкість
Фізико-хемічна властивість бензину, що забезпечує його згоряння в двигуні з іскровим запалюванням без вибуху

детрит детрит
Продукт механічного руйнування органічної або неорганічної речовини на найдрібніші частини

дефект дефект
Кожна окрема невідповідність об'єкта встановленим вимогам нормативної документації

дефектометрия акустическая дефектометрія акустична
Вимірювання параметрів дефектів, оцінювання їх виду й орієнтації в об'єкті контролю методами акустичного неруйнівного контролю

дефектоскопия акустическая дефектоскопія акустична
Акустичний неруйнівний контроль на наявність дефектупорушення суцільності та однорідності металу

дефлектор дефлектор
Витяжена шахта з оголовком [чільником] спеціальної форми, який забезпечує ефективно відведення повітря з приміщення спільною дією теплого та вітрового напорів

деформация деформація
Зміна форми та розмірів тіла (або частини тіла) під дією зовнішніх сил, під час нагрівання або охолодження, зміни вологості та інших факторів впливу, що зумовлюють зміну відносного положення частинок тіла

деформация пластическая деформація пластична
Деформація твердого тіла, що залишається після ліквідації впливу температури або зняття навантаження

деформация упругая деформація пружна
Деформація твердого тіла, яка зникає після ліквідації впливу температури або навантаження

диагностирование діагностування
Операції, які виконуються для встановлення наявності несправності, місця несправності та визначення причин її виникнення

диаграмма насоса индикаторная діаграма помпи індикаторна
Графічна залежність зміни тиску від часу або переміщення робочого органа в замкненому об'єкті, який поперемітно з'єднується з входом та виходом помпи

диаграмма режимов турбины діаграма режимів турбіни
Діаграма режимів турбін типу К, П, Р, Т - це залежність витрати свіжої пари або тепла від потужності на затискачах генератора та від витрати пари регульованих відборів, відборів на виробництво або теплофікацію на всіх режимах навантажень. Діаграма режимів обмежується лініями максимальної допустимої витрати свіжої пари, витратами пари на виробництво чи теплофікацію, максимального та мінімального пропускання пари в частину низького тиску, максимальної потужності генератора. Розрізняють діаграми режимів для турбін з одним регульованим, двома регульованими, з двома опалювальними відборами пари, з протитиском тощо

диаграмма режимов турбины с противодавлением діаграма режимів турбіни з протитиском
Графічна залежність потужності турбіни від витрати свіжої пари, побудована за результатами розрахунку роботи у змінних режимах чи досліджень турбіни

диаметр частиц средний діаметр частинок середній
Середній лінійний розмір сукупності полідисперсних частинок

твердої фази сферичної або неправильної форми, без значної різниці між лінійними розмірами цих частинок

диафрагма измерительная діафрагма вимірювальна
Пристрій для вимірювання витрати води, пари та газу у вигляді диска з відповідним отвором у центрі, який встановлюється у трубопроводах за допомогою зварювання або фланцевого з'єднання. Витрата визначається за різницею тисків, виміряних у трубопроводі з рухомих середовищем перед діафрагмою та після неї

диафрагма паровой турбины діафрагма парової турбіни
Нерухомий елемент ступеня, встановлений в корпусі парової турбіни між суміжними рядами робочих лопаток для розміщення та кріплення соплового апарата й ущільнень парової турбіни

диафрагма турбины поворотная регулирующая діафрагма турбіни поворотна регульовальна
Діафрагма, яка призначається для регулювання тиску пари в камерах теплофікаційних відборів та керування перепусканням пари в наступні ступені низького тиску турбіни. Своєю дією ці діафрагми рівнозначні хлтинному сопловому паророзподілу

диоксид углерода діоксид вуглецю
Вуглекислий газ, що виділяється з карбонатів, які містяться в мінеральній масі вугілля в процесі оброблення кислотами в установлених стандартом умовах

диск Кертиса диск Кертиса *див. ступень скорости турбины двухвенечная*

диск насоса разгрузочный диск помпи розвантажувальний
Спеціальний диск, що зрівноважує осьові зусилля, які діють на ротор помпи

диск турбины диск турбіни
Конструкція для кріплення лопаток, насаджена з натягом на вал ротора турбіни, яка має плішку, що запобігає провертанню диска на валу під час роботи

диск турбины активный диск турбіни активний
Диск суто активної турбіни, який за рахунок невеликого ступеня реактивності перетворює весь перепад тепла в кінетичну енергію в соплах. У дисках активних турбін свердлять невеликі отвори для зрівноважування тисків по боках диска

диск турбины насадной диск турбіни насадний
Диск останніх ступенів турбіни в зоні низьких температур пари, насаджений з натягом на вал турбіни

диск турбины одно[двух, трех] венечный диск турбіни одно[дво, три]вінцевий
Конструкція першого ступеня турбіни з одно[дво, три]вінцевими дисками, призначеними для спрацювання в них великого перепаду тиску, що дає змогу значно понизити параметри у корпусі [циліндрі], забезпечує простоту і компактність турбіни. Використовується для невеликих турбін, які є південною

живильних, циркуляційних і конденсатних помп, а також турбоповітронадувачів

диск турбины с малой реакцией диск турбіни з малою реакцією
Диски ступенів турбіни, в яких зменшення степеня реакції здійснюється за рахунок декількох отворів для вирівнювання тиску з обидвох боків диска

диск турбины уравнивающий разгрузочный диск турбіни зрівноважувальний, розвантажувальний
Барабан, розташований між камерою першого ступеня та кінцевим ущільненням, що зрівноважує осьові зусилля на ротор турбіни

дисперсионная среда дисперсне середовище
Складова частина дисперсної системи, що оточує окремі частинки дисперсної фази

дисперсия спектральная дисперсія спектральна
Явище просторового розділення потоків випромінювання різних довжин хвиль

дисперсная фаза дисперсна фаза
Фаза в дисперсній системі у вигляді окремих дрібних твердих частинок, крапель рідини чи бульбашок газу

дисперсность частиц дисперсність частинок
Сукупність твердих частинок, завислих у газоповітряному середовищі

дисперсный состав дисперсний склад
Кількісний розподіл частинок за розмірами (шлу, золи тощо)

диспетчерское управление энергосистемой диспетчерське керування енергосистемою
Централізоване оперативне керування роботою енергосистеми, здійснюване диспетчерською службою

диссоциация дисоціація
Розпад електроліту на йони під час розчинення його у воді або розтоплення

дифференциатор диференціатор
Пристрій, призначений для формування закриття сервомотора ступорних хлипаків ЦВТ, ЦСТ турбіни з метою зменшення швидкості підвищення обертів під час вимкнення генератора від мережі. Дія диференціатора приблизно пропорційна прискоренню ротора і починається, коли швидкість обертання ротора турбіни перевищує 103% його номінальної швидкості

диффузионное осаждение частиц дифузійне осадження частинок
Осадження частинок на стінки конструкції, пов'язане зі зменшенням кінетичної енергії потоку

диффузия дифузія
Перенесення речовини, зумовлене вирівнюванням її концентрації в початково неоднорідній системі

диффузор дифузор
Ділянка з'єднувальної конструкції газоходу з різким переходом від вузького перерізу на вході до розширеного перерізу на виході

длина зоны осаждения центрифуги довжина зони осадження центрифуги

Довжина ротора осаджувальної центрифуги від місця подачі суспензії до місця виходу фугату

длина зоны отжима осадка центрифуги довжина зони відтиску осаду центрифуги
Довжина частини ротора осаджувальної центрифуги безперервної дії, не затопленої суспензією

длина инерционного пробега частиц довжина інерційного пробігу частинок
Довжина пробігу частинок до місць зміни напрямку потоку під дією відцентрової сили

днище днище
Торцева частина посудини. Залежно від призначення і технології виготовлення посудин днища бувають плоскі, виступлі, штамповані або клепані

дождеприемник дощозбірник
Споруда на каналізаційній мережі, призначена для приймання та відведення дощових вод

дожигание топлива допалювання, допалення палива
Подавання в кінцеві зони факела окиснювача, тобто повітря чи кисню для повнішого згорання палива або повернення золи з високим вмістом горючих частинок у паливно для допалювання

дозатор золы дозатор золи
Пристрій для рівномірного подавання золи в систему золовідведення

долговечность довговічність
Властивість об'єкта виконувати потрібні функції до переходу його у граничний стан у встановлений системі технічного обслуговування та ремонту

долговечность усталостная довговічність втомна

Тривалість дії змінних напружень до руйнування або визначеної протяжності втомної тріщини

допускаемая вакуумметрическая высота всасывания допускна вакуумметрична висота всмоктування

Висота всмоктування, яка забезпечує роботу помпи без зміни основних технічних показників

допустимая температура стенки максимальная [минимальная] допускна температура стінки максимальна [мінімальна]

Максимальна [мінімальна] температура стінки, при якій допускається експлуатація посудини, поверхню нагрівання тощо

дренаж гидротехнических сооружений дренаж гідротехнічних споруд

Частина гідротехнічної споруди, яка протидіє винесенню дрібних частинок ґрунту фільтраційним потоком.

дренаж дамб дренаж дамб

Пристрій для зниження кривої дисперсії [фільтрації] води, збирання фільтраційної води та відведення її за межі дамб

дренаж дамбы наклонный дренаж дамби похилый

Шар фільтрувального матеріалу з каменя, грубого щебеню [скалля], який укладений на низовому схилі земляної греблі зі шарів грубого піску, гравію, дрібного щебеню

дренаж дамбы трубчатый дренаж дамби трубчастий

Дренаж у вигляді труби, яка захищається від замулення навкруги зворотним фільтром зі шарів щебеню та грубого піску. Закладається в підшві низового схилу греблі

дренаж земляных плотин дренаж земляних гребель

Штучне зниження рівня ґрунтових вод способом їх відведення з водоносною товщі за допомогою спеціальних підземних споруд-дренажів

дренаж сосудов дренаж посудин

Елемент технологічної схеми енергетичного устаткування чи його вузла у вигляді труби діаметром переважно 20 - 50 мм із запірною та регулювальною арматурою, призначений для спорожнення місткостей, колекторів, трубопроводів тощо

дробилка валковая дробарка валкова

Устава для подрібнення кусків вугілля та [чи] інших матеріалів, в якій робочий процес здійснюється способом роздування його кусків між паралельними гладкими валками або способом розколювання між зубчастими валками

дробилка молотковая дробарка молоткова

Устава для подрібнення кусків вугілля та [чи] інших матеріалів, в якій робочий процес здійснюється ударами молотків, шарнірно закріплених на обертовому роторі. Розколювання кусків відбувається під час удару до відбитого бруса та броні й розмелюванням між молотками та руштовими ґратками

дросселирование дроселювання
Зниження тиску потоку пари, води, газу тощо внаслідок їх протікання через місцевий опір вентилля, засувки, хлипака, діафрагми, встановлених у трубопроводі без виконання зовнішньої роботи. Швидкість потоку у звуженому перерізі зростає залежно від відношення площ перерізу труби та звужень

дроссель дросель

Місцевий гідравлічний опір, який створює звуження трубопроводу, тобто запірний орган, хлипак, спеціальний звужувальний пристрій тощо

дубль-блок дубль-блок

Енергетична устава, у складі основних агрегатів якої є два однокорпусні котли, турбіна та генератор з відповідним допоміжним устаткуванням, об'єднаних системами трубопроводів і паропроводів та іншими зв'язками в один енергетичний блок. Дубль-блок може працювати як в однокорпусному, так і в двокорпусному режимі (з одним або двома котлами)

дутье зонное дуття зонне

Регульоване подавання повітря у відповідні зони під руштові ґратки для забезпечення оптимального процесу горіння

дутье позонное дуття позонне див. **дутье зонное**

дым дим

Стійка дисперсна система, утворена з дрібних твердих частинок діаметром від 1 до 10 мкм, що знаходяться у завислому стані в продуктах згоряння

дымосос димосмок, димотят

Машина для відсмоктування димових газів від парових та водогрійних котлів

дымосос аксиальный димосмок аксіальний див. **дымосос осевой**

дымосос консольный димосмок консольний

Осьовий відцентровий димосмок, в якому лише один із кінців вала робочого колеса спірається на вальницю

дымосос осевой димосмок осьовий
Димосмок, в якому димові гази надходять безпосередньо на робочі лопатки під нульовим кутом в напрямку до осі ротора

дымосос рециркуляции дымовых газов димосмок рециркуляції димових газів

Димосмок, призначений для відсмоктування газів з газоходів котла та подавання їх в паливню, пилосистему тощо

дымосос центробежный димосмок відцентровий

Димосмок, в якому димові гази надходять через вхідний колектор на робочі лопатки під кутом 90° в напрямку до осі ротора

дюкер дюкер

Напірний водогін, прокладений під руслом річки, каналом або дорогою, який будують в тих випадках, коли канал перетинається на близьких рівнях з річкою або дорогою

Е

емкость ионита обменная ємність йоніту обмінна

Характеристика йоніту, що відповідає кількості грамеквівалентів обмінних йонів в одному кубічному метрі йоніту

Ж

жалюзи пылеулавливающие

жалюзі пилоуловлювальні
Елемент жалюзійного пило-
вловника у вигляді системи
вузьких перегородок визначеної
форми, призначений для викрив-
лення траєкторії потоку газу
під час проходження його між
щільностями перегородок

жаропрочность жароёмкость

Властивість матеріалів (пере-
важно металевих сплавів) про-
тистояти пластичним дефор-
маціям у діапазоні високих тем-
ператур

жесткость воды твердость воды

Показник якості води, що харак-
теризує сумарну концентрацію у
воді катіонів кальцію та магнію

жесткость кальциевая

жесткість кальцієва
Твердість, зумовлена концен-
трацією у воді сполук кальцію

жесткость карбонатная

жесткість карбонатна
Твердість, зумовлена наявністю
у воді бікарбонатів і карбонатів
кальцію та магнію

жесткость магниевая

жесткість магнієва
Твердість, зумовлена концен-
трацією у воді сполук магнію

живучесть энергосистемы

живучість енергосистеми
Властивість енергосистеми
протидіяти ланцюговому роз-
витку аварійних режимів

жидкая неоднородная система

рідка неоднорідна система

Неоднорідна система, утворе-
на з двох чи більше фаз, одна з
яких - дисперсна або внутрішня
фаза, яка характеризується
подрібненим [дисперсним] ста-
ном, а друга, дисперсна або
зовнішня фаза, - це рідина, що
оточує окремі частки дисперс-
ної фази і служить середо-
вищем розподілу цих часток

жидкое нефтяное топливо

рідке нафтове паливо
Рідкий нафтопродукт, який
задовольняє енергетичні потреби
через перетворення хемічної енер-
гії вуглеводнів у теплову

жидкость промывная

рідина про-
мивна
Рідина, яка застосовується для
промивання осаду

З

завеса воздушная

завіса повітряна
Сукупність плоских припливних
струмин повітря, призначена
для запобігання надходження
зовнішнього холодного повітря
у приміщення через відкритий
проріз або для створення пере-
шкоди перетіканню повітря з
одного приміщення в інше

завеса воздушно-тепловая

завіса повітряно-теплова див. *завеса
воздушная*

зависание угля

зависання вугілля
Утворення в бункерах або пере-
сипних витоках застійних діля-
нок, де вугілля затримується,
злежується, втрачає сипкість
і здатне навіть самозайматись

заглушка

заглушка
Деталь, яка герметично закри-
ває [загороджує] внутрішню
порожнину трубопроводу або
устаткування від робочого
середовища, яке знаходиться
під тиском

загрязнение атмосферы

забруднення атмосфери
Зміна складу атмосфери внаслі-
док надходження до неї домі-
шок (речовин, що не входять до
її постійного складу)

загрязнение атмосферы естественное

забруднення атмосфери
природне
Забруднення атмосфери, зумов-
лене природними процесами

загрязнение водного источника

теплове забруднення водного
джерела теплове
Підвищення понад природне
значення температури водойми
під впливом роботи електро-
станції чи промислового підпри-
ємства, яке використовує воду
з подальшим поверненням у
водойми

загрязнение воды

забруднення
води
Надходження в поверхневі або
підземні води забруднювальних
речовин, мікроорганізмів або
тепла

загрязнение воздуха

забруднення
повітря
Наявність у повітрі домішок, які
за певних концентрацій можуть
діяти шкідливо на організм люди-
ни або створювати небезпеку лю-
дям та довілля, пов'язаним з
роботою промислових підпри-
ємств, транспортних засобів,
вибухом чи пожежею тощо

загрязнение теплообменного

оборудования забрудненість
теплообмінного устаткування
Відкладення мінеральних і орга-
нічних домішок з води, накипу,
продуктів корозії, а також
біологічного наросту (бактерій,
водоростей тощо), утворених
на поверхнях теплообмінних
апаратів, холодильників, трубо-
проводів, градирень і резервуа-
рів системи виробничого водо-
постачання

загрязненность воды

забрудненість води
Вміст забруднювальних воду
речовин і мікроорганізмів, що
зумовлює порушення вимог до
якості води

загрязненность сопел

забрудненість сопел
Відкладення мінеральних та
органічних домішок з води,
накипу, продуктів корозії, а
також біологічного наросту
(бактерій, водоростей тощо),
що нагромаджуються на внут-
рішніх поверхнях сопел за
рахунок проходження значної
кількості охолоджувальної води
та призводять до зниження
охолоджувальної здатності
сопел і збільшують його гідрав-
лічний опір

загрязненность сточных вод

остаточная забрудненість
стічних вод залишкова
Маса забруднювальних речовин,
які залишаються у стічних во-
дах після їх очищення

загрязняющее воду вещество

забруднювальна вода речовина
Речовина у воді, яка спричинює
порушення норм якості води

зadвижка засувка

Запірний орган, до складу якого входить двотарілчастий самовстановлювальний клин і два сідла, вварені в тіло корпусу, призначені подавати середовище під час пуску уставу або припинення його подачі у разі зупину або виведення в ремонт

зadвижка встроенная, ВЗ засувка вмонтована, ВЗ

Засувка, вмонтована у тракт прямокутного котла, за допомогою якої весь пароводяний тракт умовно ділиться на випарну та перегрівну частини і забезпечується під'єднання вузлів пускових сепараторів системи трубопроводів дросельовальною, регулювальною та дренажною арматурою

зadвижка запорная засувка запірна

Засувка, призначена для надійного від'єднання устаткування, яке знаходиться під робочим тиском, від ділянок, що виводяться в ремонт, резерв або планово від'єднуються

зadвижка клиновая засувка клинова

Засувка зі запірним або регулювальним органом, у якому уцілювальні поверхні розміщені під кутом одна до одної і мають клиноподібну форму

зadвижка отключающая засувка вимикальна

Засувка, призначена для припинення подавання середовища до окремого устаткування від котла, турбіни або іншого джерела під час виведення в резерв або для виконання ремонтних робіт

зadвижка паровая засувка парова

Засувка, в якій передбачено додатковий пристрій, що запобігає можливості обертання тарілок у тарілкотримачі в умовах високих швидкостей протікання пари

зadвижка пусковая засувка пускова

Засувка, призначена для подавання середовища з метою пуску окремого устаткування (турбіни, енергоблока тощо)

зadвижка регулирующая засувка регулювальна

Засувка, призначена для регулювання витрати або тиску середовища в окремих вузлах енергоблока або електростанції під час пуску чи нормальної експлуатації

зажигание запалювання

Спосіб займання паливоповітряних сумішей, під час якого суміш запалюється будь-яким високотемпературним тілом, джерелом тепла (розжареним тілом, полум'ям, іскрою тощо)

зажигание вынужденное запалювання вимушене див. **зажигание****заливание водохранилищ замулення водосховищ**

Осідання на дно водосховища пилу, нанесеного течією рік, або твердих частинок ґрунту внаслідок руйнування берегів

закон Бойля-Мариотта закон Бойля-Мариотта

Один з основних газових законів, згідно з яким добуток об'єму даної маси газу на його тиск є величиною сталою при постійній температурі, тобто $pV = \text{const}$

закон Джоуля закон Джоуля

Закон термодинаміки, згідно з яким внутрішня енергія ідеального газу залежить лише від температури та не залежить від його об'єму

закон Кирхгофа закон Кірхгофа

Закон, що встановлює однозначний зв'язок між випромінювальною та поглинальною здатністю тіла, а саме: в умовах температурної рівноваги відношення випромінювальної та поглинальної здатності тіла не залежить від природи тіла і дорівнює випромінювальній здатності абсолютно чорного тіла в умовах цієї самої температури

закон Стефана-Больцмана закон Стефана-Больцмана

Характеризує взаємозв'язок між енергією випромінювання та температурою; згідно з цим законом енергія випромінювання абсолютно чорного тіла пропорційна четвертому степеню його абсолютної температури

закон термодинамики второй закон термодинаміки другий

Констатує неможливість перетворення в роботу всієї кількості тепла, отриманого робочим середовищем від гарячого джерела тепла. У безперервно задіяному тепловому двигуні вся кількість тепла ніколи не перетвориться в роботу, оскільки частина цього тепла передається холодному джерелу і не здатна перетворитися в роботу

закон термодинамики первый закон термодинаміки перший

Закон збереження енергії стосовно теплових процесів, що вста-

новлює кількісне співвідношення у перетворенні теплової енергії в механічну. Тепло, передаване газом, витрачається на збільшення внутрішньої енергії газу та здійснення зовнішньої роботи

залповые выбросы залпові викиди

Короткочасні викиди з різко збільшеною концентрацією забруднювальних речовин в атмосфері, які кількісно та якісно передбачені технологічними регламентами виробництва

залповый сброс сточных вод залпове скидання стічних вод

Короткочасне надходження до каналізації стічних вод з різко збільшеною витратою і [або] концентрацією забруднювальних речовин

замкнутая схема золошлакоотвала замкнена схема золожелезівдалу

Схема роботи відвалу з використанням води, проясненої на золожелезівдалі

запальное устройство камеры сгорания запалювальний пристрій камери згорання див. **устройство запальное камеры сгорания ГТУ****запальное-защитное устройство запально-захисний пристрій**

Комплекс запалювального та захисного пристроїв, вмонтованих в окремі пальники, які забезпечують запалювання газового факела для підтримання горіння у випадку згасання полум'я основних пальників

запас кавитационный запас кавітаційний

Різниця абсолютного тиску у всмоктувальному патрубку

помпи з урахуванням його швидкісного напору та тиску насиченої пари рідкого середовища, яка витрачається на подолання гідравлічного опору підведення помпи; визначається залежністю:

$$\Delta h = \frac{P_n + 0,5\rho V_n^2 - P_n}{\rho g},$$

де P_n - тиск на вході помпи, Па; ρ - густина рідкого середовища кг/м³; V_n - швидкість руху рідкого середовища на вході помпи, м/с; g - прискорення вільного падіння, м/с²; P_n - тиск насиченої пари рідкого середовища, Па; Δh - кавітаційний запас, м

запасная часть запасна частина
Складова частина виробу, призначена для заміни такої самої частини, яка знаходилася в експлуатації, з метою підтримання або відновлення справності чи працездатності виробу

запирание короны в электро-фильтре запирання корони в електрофільтрі

Наявність об'ємного заряду в електричному полі, що призводить до зменшення споживання струму електрофільтром

запыленность дымовых газов [воздуха] запиленість димових газів [повітря]

Масова концентрація пилу в димових газах [повітрі]

запыленность конечная запиленість кінцева

Масова концентрація пилу в газах [повітрі] після їх очищення в пиловловнику

запыленность начальная запиленість початкова

Масова концентрація пилу в газах [повітрі] до їх очищення в пиловловнику

заряд частиц заряд частинок

Електричний заряд частинки (тіла), складений з певної кількості елементарних зарядів величини $4,8 \times 10^{-10}$ електричних одиниць кількості електрики

заслонка заслінка див. **шибер**

засорение вод засмічування вод
Нагромадження у водних об'єктах сторонніх предметів

затвор водяной заслін водяний
див. **затвор гидравлический**

затвор гидравлический заслін гідравлічний

Пристрій, який забезпечує відведення пилу з пиловловлювального апарата, обливних вод після регенеративного повітропідігрівника [РПП] тощо без присмоктив зовнішнього повітря

затвор гидравлический масло-системы уплотнений вала генератора заслін гідравлічний оливосистеми ущільненя вала генератора

Гідравлічний заслін поплавцевого типу, призначений для спрямування в нього оливи, що витікає з ущільненя генератора у водневу сторону і вмикання механічного регулятора рівня, який запобігає проскакуванню водню у зливний оливопровід системи змащування турбіни

затвор гидротехнического сооружения заслін гідротехнічної споруди

Рухома конструкція для перекриття отворів гідротехнічних

споруд і регулювання витрат води. Залежно від положення отворів щодо рівня води верхнього б'єфу заслони поділяють на поверхневі, глибинні; за експлуатаційним призначенням на основні, ремонтні, аварійні, будівельні

затвор дисковый закривка дискова
Запірний або регулювальний орган, виконаний у вигляді диска

затвор обратный закривка зворотна
Закривка, призначена для запобігання дії зворотного потоку робочого середовища

затвор плотины заслін греблі
Гідромеханічна споруда, за допомогою якої перекривається отвір водозливної греблі. Найпоширенішими є плоскі щити, сегментні заслони та шандори

затвор трубопровода [сосуда] закривка трубопроводу [посудини]

Арматура, в якій запірний або регулювальний орган повертається навколо осі, яка не є його власною віссю

захлопка-клапан обратный хлипак зворотний див. **клапан обратный**

зашайбование труб зашайбування труб див. **зашайбовка труб**

зашайбовка труб зашайбовування труб

Установлення дросельних шайб у жмутах труб з метою вирівнювання в них витрати робочого середовища за рахунок збільшення гідравлічного опору

защита аварийная захист аварійний

Передбачена в технічному проєкті устаткування система

пристроїв [елементів], призначена для забезпечення його безпеки в аварійному режимі

защита тепловая захист тепловий
Сукупність пристроїв для забезпечення нормального температурного режиму роботи та запобігання технологічних порушень теплоенергетичного устаткування

защита технологическая захист технологічний
Передбачена в технічному проєкті устаткування система пристроїв [елементів], призначена для забезпечення його безпеки під час різких змін параметрів та режиму роботи

звукоизоляция звукоізоляція
Засіб для зменшення виробничих шумів (у млинах, газопроводах тощо) із застосуванням спеціальних шумопоглипальних ізоляційних матеріалів для їх покриття

зеркало испарения барабана котла дзеркало випаровування барабана котла

Поверхня води в барабані котла, яка розділяє водяний та паровий об'єми і крізь яку проходять бульбашки пари, утворювані у випарних контурах котла

зерновые характеристики угольной пыли зернові характеристики вугільного пилу
Кількість частинок пилу, яка визначається залишками на ситах з відповідними чарунками

змеевик ошипованный зміювик обчіпований
Труба з навареними на її поверхні чіпами висотою до 20 мм для

збільшення теплосприйняття та кріплення хромітової маси запальних поясів у паливній котла

зола жидкоплавкая зола рідкотопка

Зола в рідкому стані, що відводиться з золожужелевої ванни через спеціальні отвори котлів з рідким жужелевідведенням

зола легкоплавкая зола легкотопка

Зола, що характеризується умовно низькою температурою початку рідкотопного стану, тобто $t_{p.c} < 1200^\circ\text{C}$

зола летучая зола летка

Частина золи, яка під час спалювання твердого палива виходить продуктами згоряння із паливної камери. Залежно від конструкції паливної камери та методу спалювання частка леткої золи знаходиться в межах 50-85 %

зола рыхлая зола пухка

Зола, відкладення якої на поверхні нагрівання характеризуються пухким станом і легко усуваються з них засобами очищення

зола среднеплавкая зола середньотопка

Зола, що характеризується умовно прийнятною температурою початку рідкотопного стану в межах $1300-1425^\circ\text{C}$

зола топлива зола палива

Суміш негорючих речовин, які залишаються після повного згоряння горючих частин палива та закінчення всіх перетворень мінеральних домішок під дією високих температур

зола тугоплавкая зола туготопка

Зола, що характеризується тем-

пературою початку рідкотопного стану вище ніж 1425°C

зола угля зола вугілля

Неорганічний залишок після повного згоряння вугілля

золовой занос поверхностей нагрева золовий занос поверхонь нагрівання

Напливання та нагромадження на поверхні нагрівання частинки золи під час спалювання твердого та рідкого палива

золообразующие элементы угля

золоутворювальні елементи вугілля

Елементи, за винятком кисню, що складають основну масу золи вугілля, тобто кремній, алюміній, залізо, магній, сірка, натрій, калій, титан, фосфор

золоотвал золовідвал

Гідротехнічна споруда для складування золових відходів з електростанцій і для прояснення води, використовуваної для транспортування золи у золовідвал

золопровод золопровід

Трубопровід для транспортування золи у вигляді пилу

золосмывной аппарат золозмивний апарат

Пристрій для зволоження та змивання золи з-під бункерів сухих золовловників у систему внутрішнього гідрозоловідведення

золотник отсечной главного сервомотора сувак відсічний головного сервомотора

Відсічний сувак системи регулювання турбіни, призначений

для керування головним сервомотором регулювальних хлипаків високого тиску, а також підведенням оливи з колектора сервомотора високого тиску в лінію керування суваками регулювання та зливом оливи з неї в дренажний колектор

золотник промежуточный сувак проміжний

Сувак, призначений для керування сервомотором регулювальних хлипаків турбіни. Сувак знаходиться у рівновазі під тиском рідкої [оливи] над і під талоком сувака. Постійний тиск рідкої [оливи] над талоком сувака встановлюється поданням папірної рідкої через шайбу та для зливання її через сувак. Регулювальний тиск рідкої під суваком створюється поданням папірної рідкої через регулювальні вікна в буксі та зливання її через вікна нижнього сувака в корпус передньої вальниці

золотник регулятора безопасности турбины сувак регулятора безпеки турбіни

Пристрій, який забезпечує швидке вимкнення сервомоторів автоматичних закриток [стопорних хлипаків] і регулювальних хлипаків. Спрацювання суваків регулятора безпеки зумовлюється спрацюванням будь-якого ударника автомата безпеки, дією додаткового захисту під час підвищення частоти обертання, спрацюванням електромагнетного вимикача або натисненням кнопки ручного вимкнення турбіни

золотник системы регулирования турбины отсечной сувак системи регулювання турбіни відсічний

Комбінація двох міцно з'єднаних елементів: відсічного сувака, який має розподільні крайки для підведення оливи або конденсату до сервомотора, та проміжного сувака, керованого гідравлічним зв'язками, які передають сигнали положення командних органів і сервомотора

золоудаление с аэрожелобами золовідведення з аерожолобами
Усування золи в сухому стані спеціальними жолобами з повітряною подушкою

золоулавливание золовловлювання
Система технічних засобів, що забезпечує очищення димових газів від леткої золи

золоуловитель золовловник
Апарат для очищення димових газів від леткої золи

золошлаковый коллектор золожужелевий колектор
Трубопровід для транспортування золи та жужелі безпиритним водяним потоком

золошлакоотвал золожужелевідвал

Гідротехнічна споруда для складування золи та жужелі, що надходять з електростанції, і прояснення води, використовуваної для транспортування золи та жужелі у відвал

золошлакоотстойник золожужелевідстійник

Гідротехнічна споруда, призначена для гравітаційного осадження золи та жужелі із пилу

золошлакопровод золожужелепровід

Трубопровід, яким транспортується золожужелева [золова, жужелева] пилу

золошлакоудалення золожужелевідведення

Система видучення і транспортування золи та жужелі. Розрізняють внутрішнє (від копла до пульпопомпи) і зовнішнє (від пульпопомпи до золожужелевідвалу)

золошлакоудалення гидравлическое золожужелевідведення гидравлічне

Золожужелевідведення, в якому транспортним агентом є вода (напірне - трубопроводами, безнапірне - золовишами та жужелевишами каналами чи колекторами, з ерліфтами - трубопроводами під дією гравітації для створення напору пульпи в трубопроводі стисненим повітрям)

золошлакоудалення механическое золожужелеусунення механічне

Безперервне або періодичне золожужелеусунення за допомогою конвеєрів, елеваторів, вагонеток тощо

золошлакоудалення пневматическое золожужелевідведення пневматичне

Золожужелевідведення, в якому транспортним агентом є повітря. Відведення золожужелі здійснюється трубопроводами, в яких створюється необхідний напір (напірне відведення) або розрідження (вакуумне відведення)

золошлакоудалення пневмогидравлическое золожужелевідведення пневмогидравлічне

Золожужелевідведення, в якому транспортним агентом є суміш повітря та води

золошлакоудалення сухое золожужелеусунення сухе

Найпоширеніше золожужелеусунення в котлах середнього та деяких високого тиску. Унаслідок застосування т.з. «холодного коша», в якому температура газів значно нижча, ніж у центрі паливної камери, де зважені в потоці газів частинки золи охолоджуються, твердіють і випадають у жужелевий бункер, з якого спрямовуються в систему золожужелевідведення

зольность масла зольність оливи

Показник, який характеризує вміст золи в оливі та свідчить про присутність в оливі різних мінеральних солей, які роблять її нестійкою в експлуатації

зольность нефтепродукта зольність нафтопродукту

Показник, який характеризує наявність в нафтопродукті неспалюваних речовин

зольность топлива зольність палива

Зольність палива зведена Зольність, віднесена до 4,19 МДж (1000 ккал) його нижчої теплоти згорання

зольность угля зольність вугілля
Маса золи, визначена в установлених стандартах умовах і віднесена до одиниці маси вугілля

зона водоворотная зона виру
Частина водосховища, в межах якої відбувається кругообіг потоку, зумовлений конфігурацією водоймища та формою транзитного потоку

зона водохранилища циркуляционная зона водосховища циркуляційна

Частина водосховища, в якій спостерігаються течії, зумовлені залученнями мас води в загальний рух, створений циркуляційним потоком та дрейфовими течіями

зона застойная зона застійна

Частина акваторії водосховища-охолодника поза межами транзитного потоку та суміжним з ним виром, яка має мінімальну взаємодію з зоною виру

зона обезвоживания осадка зона зневоднення осадку

Активна ділянка фільтра, на якій відбувається зневоднення осадку

зона промывки фильтра зона промивання фільтра

Активна ділянка фільтра, на якій промивається осадок

зона транзитного потока водохранилища зона транзитного потоку водосховища

Частина водосховища, в межах якої потік рухається від водовипуску до водозабору

зона фильтра активная зона фільтра активна

Ділянка фільтра безперервної дії, на якій здійснюється певний процес під час фільтрування та відповідне цій ділянці вікно чи частина вікна у шайбі розподільної головки фільтра

зона фильтра мертвая зона фільтра пасивна

Неактивна ділянка поверхні фільтра безперервної дії, яка не бере участі в технологічному процесі (фільтрації, йонному обміні)

зона фильтрования вакуумного фильтра зона фільтрування вакуумного фільтра

Сектор робочого органа вакуум-фільтра [барабана, кружала], в якому під дією вакууму відбувається відведення зі зневодненого осадку основної частини води

зона фильтрования фильтра зона фільтрування фільтра

Активна ділянка фільтра, де відбувається фільтрування

зона экологического влияния ТЭС зона екологічного впливу ТЕС

Територія, на якій забруднення приземного шару атмосфери, створюване кожною забруднювальною речовиною, що викидається ТЕС (також кожною групою суміші), перевищує 0,05 ГДК

зоопланктон зоопланктон див. планктон

зуб пережима топки зуб перетиску паливни

Спеціально конструктивно оформлений виступ із задньої стіни паливної камери для забезпечення відповідної аеродинаміки потоку димових газів

И

избыток воздуха надлишок повітря див. **коэффициент избытка воздуха**

избыток фосфатов надлишок фосфатів

Показник якості котлової води, утвореної згідно з правилами технічної експлуатації електростанцій. Фосфати дозуються в котлову воду барабаних котлів у корекційному фосфатному режимі котлової води для

запобігання утворення в котлі кальцієвого накипу

известкованне води вапнування води

Оброблення води з метою зниження її лужності, декарбонізації, часткового пом'якшення та зниження солевмісту води способом зніщування її з вапняним молоком або насиченим розчином вапна

известковое молоко вапняне молоко

Вапняне тісто [суспензія], розведена водою, де вміст гідрооксиду кальцію перевищує розчинність на 10-20%

излом усталостный злам втомний

Поверхня розділу, яка виникає внаслідок втомного руйнування об'єкта

излученне теплове випромінювання теплове

Процес перетворення внутрішньої енергії тіла в променеву та передавання променевої енергії в довкілля

износ знос, зношення

Процес руйнування, що призводить до зміни розмірів, форм, маси чи стану поверхонь деталей, машин, устаткування та інших конструкцій внаслідок руйнування їх поверхневих шарів під час тертя, дії агресивних середовищ, високих температур тощо, що зумовлює погіршення їх якості та надійності

износ абразивный зношення абразивне

Механічне зношення за рахунок ударів частинок золи або інших матеріалів, які мають достатню твердість, по поверхні нагрівання деталі тощо

износ допустимый зношення допустиме

Нормативно передбачене руйнування устаткування, зумовлене технологічним процесом на підставі розрахунків і досвіду

износ естественный зношення природне

Руйнування поверхонь устаткування під дією навколишнього середовища протягом тривалого часу експлуатації чи зберігання

износ коррозионный зношення корозійне

Знощування вузлів та деталей устаткування, трубопроводів, газопроводів, повітропроводів, металевих конструкцій тощо, внаслідок дії різних видів корозії

износ эрозийный зношення, ерозійне

Пошкодження чи руйнування вузлів та деталей внаслідок процесу ерозії

износостойкость зносостійкість

Властивість матеріалу чинити опір знощуванню за певних умов тертя, яка оцінюється величиною, зворотною швидкості знощування чи інтенсивності знощування

импеллер імпелер

Імпульсна помпа, призначена для зміни частоти обертання ротора турбіни та перетворення її в гідравлічний сигнал у вигляді тиску, зручного для використання в наступній ланці - регуляторі швидкості

инвентаризация выбросов інвентаризація викидів

Систематизація інформації про розташування джерел забруднення атмосфери на тер-

торії, види та кількісний склад забруднювальних речовин, викиданих в атмосферне повітря

ингибитор інгібітор

Речовина, яка сповільнює хімічні процеси

индекс качества воды індекс якості води

Узагальнена кількісна оцінка якості води за сукупністю основних показників і видів водокористування

индекс производительности осадительной центрифуги теоретический індекс продуктивності осаджувальної центрифуги теоретичний

Величина, яка чисельно дорівнює добутку площі поверхні циліндричної частини ротора центрифуги на фактор розділення

индикатор індикатор

Хімічна речовина, яка змінює забарвлення, люмінесценцію або утворює осад, коли змінюється концентрація компонента в розчині

индикатор кислотно-щелочной індикатор кислотно-лужний

Речовина, яка реагує на зміну рН-середовища, використовується в титриметричному аналізі в реакціях нейтралізації, а також для колориметричного визначення рН

индикатор смешанный індикатор змішаний

Суміш двох індикаторів, що забезпечує виразу зміну забарвлення у вузькому інтервалі значень рН і підвищує точність титрування

индикатор универсальный індикатор універсальний

Суміш індикаторів, яка багат-

разово змінює колір для різних значень рН і застосовується для приблизного визначення значень рН у широкому діапазоні

индикатор химический індикатор хімічний

Речовина, яка змінює забарвлення, люмінесценцію або утворює осад, коли змінюється концентрація того чи іншого компонента в розчині

индикация воды биологическая індикація води біологічна

Оцінювання якості води за наявності водних організмів-індикаторів її забруднення

интенсивность заноса поверхностей нагрева інтенсивність заносу поверхонь нагрівання

Характеристика процесу забруднення поверхонь нагрівання золожузеленими відкладаєнями, що визначається вагою відкладень на одиниці поверхні за певний проміжок часу

ионит йоніт

Високомолекулярна речовина, нерозчинна у воді та здатна до реакцій йонного обміну

ионетр йонометр

Аналізатор рідини йонометричний, принцип дії якого полягає у селективній залежності вимірювальної напруги (електропрушійної сили) електродної системи від активності визначуваного йона

испарение воды випаровування води

Зміна стану води з рідкого в газоподібний при певній температурі і тиску

испарение воды в водохранилище-охладителе випаровування води у водоймищі-охолоднику

Сума втрат на випаровування з водної поверхні водоймища-ахлюдики, що знаходиться в природних умовах, і додаткового випаровування, яке зумовлене скидом теплої води електростанцією

испарение двухступенчатое с выносными циклонами випаровування двоступеневе з виносними циклонами

Випаровування, яке відбувається способом виділення одного або декількох конусів котла в другий ступінь, живлення якого здійснюється котловою водою з першого ступеня. Застосування виносних циклонів дозволяє працювати з високим солевмістом у продувній воді

испарение одноступенчатое випаровування одноступеневе

Випаровування, яке відбувається в барабані котла, не поділеного на відсіки, де живильна вода з малим солевмістом і низькою дужністю змішується з котловою водою, а виділення пари з води відбувається з більшим солевмістом і дужністю, ніж у живильній воді

испарение ступенчатое випаровування ступеневе

Метод отримання пари високої якості в котлах барабанного типу з мінімальним продуванням котла з осташнього ступеня випаровування, де відділення насиченої пари відбувається у відсіках з різною концентрацією солей

испаритель барботажный випарник барботажний

Теплообмінник змішувального типу, призначений для одержання пари з води, що повертається з виробництва, внаслідок барботажу нагрівальної пари на підігрівання води до температури кипіння з подальшою конденсацією конденсатом турбіни і поверненням утвореного дистилляту в цикл електростанції

жання пари з води, що повертається з виробництва, внаслідок барботажу нагрівальної пари на підігрівання води до температури кипіння з подальшою конденсацією конденсатом турбіни і поверненням утвореного дистилляту в цикл електростанції

испаритель водотрубный випарник водотрубний

Випарник, в якому одержання дистилляту здійснюється у вертикальному циліндричному корпусі, всередині якого концентрично розміщені нагрівальні секції, утворені з трубних трапек із завальцьованими трубами. Випарування води всередині кін'ятильних трубок піднімається вгору, а потім опускається вниз всередині простору між циліндричними стінками корпусу та нагрівальними секціями

испаритель одно[двух, много]ступенчатый випарник одно[дво, багато]ступеневий

Випарники для одержання дистилляту вищої якості з вторинної пари, утвореної в послідовно з'єднаних між собою одно [дво, багато]ступеневих уставах, які використовуються в циклі електростанції

испаритель паротрубный випарник паротрубний

Випарник, в якому одержання дистилляту здійснюється в горизонтальному циліндричному корпусі, в якому розміщені нагрівальні поверхні у вигляді трубчастих секцій, занурених у випаровувану воду

испаритель погружного горения випарник занурювального горіння

Апарат для концентрування накипоутворювальних розчинів або часткового усування з них розчинених твердих речовин з відведенням розчинника у вигляді пари. Основними вузлами апарата є занурювальний пальник і бак з конічним днищем. Занурювальний пальник [барботер] працює на газовому або рідкому паливі. Продукти згоряння барботують через розчин, що знаходиться в баку, нагріваючи його, та охолоджуються від початкової температури 1400-1500 °С до температури розчину всього на 2-5 °С. Коефіцієнт використання теплотворної здатності палива досягає 90-95 %

испарительность топлива видима випарність палива видима
Кількість стандартної пари, яка утворюється під час спалювання 1 кг палива

испаряемость нефтепродукта випарюваність нафтопродукту
Експлуатаційна властивість, яка характеризує процес переходу нафтопродукту з рідкого в газоподібний стан

испытание на усталость випробування на втому

Випробування, під час яких визначають кількісні характеристики опору втоми

испытания випробовування

Експериментальне визначення кількісних і [чи] якісних характеристик властивостей об'єкта досліджень як наслідок дії на об'єкт під час його функціонування чи моделювання

испытания ведомственные випробування ведомчі

Випробування, що проводяться комісією з представників зацікавленого міністерства чи відомства

испытания доводочные випробування доводжувальні

Дослідні випробування, що проводяться під час розроблення продукції з метою оцінювання впливу внесених до неї змін для досягнення заданих значень показників її якості

испытания исследовательские випробування дослідні

Випробування, які проводяться для вивчення певних характеристик властивостей об'єкта

испытания квалификационные випробування кваліфікаційні

Контрольні випробування установчої серії чи промислової партії, які проводяться для оцінювання готовності підприємства до випуску продукції даного типу в заданому обсязі

испытания контрольные випробування контрольні

Випробування, які проводяться з метою контролю якості продукції

испытания лабораторные випробування лабораторні

Випробування, які проводяться в лабораторних умовах

испытания межведомственные випробування міжвідомчі

Випробування, що проводяться комісією з представників декількох зацікавлених міністерств і [чи] відомств, або приймальні випробування

встановлених видів продукції для приймання складових частин об'єкта, розробленого спільно кількома відомствами

испытания натурные випробовування натурні

Випробовування об'єкта в умовах, які відповідають умовам його використання згідно з прямими призначенням і безпосереднім оцінюванням чи контролем визначуваних характеристик властивостей об'єкта

испытания неразрушающие випробовування неруйнівні

Випробовування зі застосуванням неруйнівних методів контролю

испытания предварительные випробовування попередні

Контрольні випробовування дослідних зразків і [чи] дослідних партій продукції з метою визначення можливості їх пред'явлення на приймальні випробовування

испытания приемосдаточные випробовування приймально-здавальні

Випробовування продукції під час проведення приймального контролю

испытания приемочные випробовування приймальні

Контрольні випробовування дослідних зразків, дослідних партій продукції чи виробів одиночного виробництва, що проводяться для визначення доцільності впровадження цієї продукції у виробництво та [чи] використання за призначенням

испытания разрушающие випробовування руйнівні

Випробовування із застосуванням руйнівних методів контролю

испытания сокращенные випробовування скорочені

Випробовування, що проводяться за скороченою програмою

испытания сравнительные випробовування порівняльні

Випробовування аналогічних за характеристиками або однакових об'єктів, що проводяться в ідентичних умовах для порівняння характеристик їх властивостей

испытания стендовые випробовування стендові

Випробовування, які проводяться на випробовувальному стенді

испытания теплотехнические випробовування теплохімічні

Випробовування з метою виявлення залежності водно-хімічного режиму у процесі експлуатації теплотилового устаткування від теплових і фізико-хімічних процесів, конструктивних особливостей та умов експлуатації устаткування. Внаслідок цього встановлюються для певного устаткування допустимі значення контрольованих показників водно-хімічного режиму

испытания ускоренные випробовування прискорені

Випробовування, методи та умови яких забезпечують отримання необхідної інформації про характеристики властивостей об'єкта за короткий термін, ніж під час нормальних випробовувань

испытания эксплуатационные випробовування експлуатаційні

Випробовування устаткування, що проводяться в процесі його

експлуатації з використанням основних штатних контрольно-вимірювальних приладів

истечение газа витікання газу

Прискорений рух газу через короткі канали спеціальної форми (сопла, діафрагми тощо), в яких зменшується статичний тиск

источник взрывоопасный джерело вибухонебезпечне

Речовини (горючі гази, вугільний пил, пилогазовітряні суміші, пари рідких налив тощо), які у певних концентраціях і умовах можуть призвести до вибуху в резервуарах, паливних котлів, пилосистемах та приміщеннях

источник выбросов от ТЭС джерело викидів від ТЕС

Об'єкт технологічного процесу енерговиробництва (в розрахунковому та нерозрахунковому режимах експлуатації), функціонування якого є причиною змін у довкіллі

источник выделения загрязняющих веществ джерело виділення забруднювальних речовин

Об'єкт, в якому відбувається утворення забруднювальних речовин (технологічна устава, апарат, устаткування, споруда тощо)

источник естественного загрязнения атмосферы джерело природного забруднення атмосфери

Джерело забруднення, від якого розповсюджуються забруднювальні речовини в атмосфері під впливом природних процесів

источник загрязнения вод джерело забруднення вод

Джерело, яке вносить в поверхневі або підземні води речовини, мікроорганізми або тепло, які забруднюють воду

источник загрязнения технологический джерело забруднення технологічне

Об'єкт, в якому утворення забруднювальних речовин спричинене технологічним процесом

источник опасности джерело небезпеки

Технологічний об'єкт у складі промислового підприємства, який за певних обставин (тривалий вплив несприятливих умов, аварія) може стати небезпечним як для працівників підприємства, так і для населення регіону та довкілля

источник пожарной опасности джерело пожежної небезпеки

Технологічний об'єкт у складі промислового підприємства, пожежа на якому може призвести до ураження людей, які перебувають на цьому об'єкті чи навколишній території загрозливими та шкідливими виробничими факторами, а також загрозою пожежі та їх вторинними проявами

источник шума джерело шуму

Окремі типи устаткування або [і] їх пристроїв, під час експлуатації яких утворюється сильний шум, наприклад: газові турбіни, запобіжні хлипаки котлів та іншого устаткування, елементи якого працюють під тиском, газові розподільні пункти та станції тощо

исходно-номинальные значения технико-экономических показателей вихідні номінальні значення техніко-економічних показників
Значения показателей, установленных за энергетическими характеристиками в условиях фиксированных значений внешних факторов и заданого значения навантаження, витрати енергоносія або іншого нормативного показника

К

кавитация кавітація

Явище закипання рухомої рідини в полі у зв'язку зі зміною параметрів рідини (пониження її тиску), здатне спричинити ерозію лопаток і пошкодження помпи

кавитация гидротурбинны кавітація гідротурбіни

Пульсация гидродинамического тиску в місцях утворення вакууму, який призводить до пароутворення й утворення у воді порожнин чи каверн, які переносяться течією в зони вищого тиску, де пара швидко конденсується, а порожнини миттєво заповнюються водою. Тиск змінюється в сотні і тисячі разів, зумовлюючи механічні пошкодження поверхні металу та бетону гідротурбін

калорийность топлива калорійність палива див. **теплота сгорания топлива высшая, теплота сгорания топлива низшая**

калорифер калорифер

Теплообмінник, призначений для передавання тепла від теплоносія до повітря в котлах, системах опалення та припливної вентиляції

калория калорія

Одиниця вимірювання кількості теплоти. Мала калорія [грам-калорія] дорівнює кількості теплоти, необхідної для нагрівання води з масою в 1 г на 1°C за нормального атмосферного тиску і температури від 19,5 до 20,5°C. Велика калорія [кілокалорія] дорівнює 1000 малих калорій

камера горения топки котла камера горіння паливної котла

Частина паливної котла, в якій відбувається запалювання та горіння основної маси палива

камера дробления камера подрібнення

Внутрішній простір корпусу дробарки з відповідними вузлами, в якому подрібнюється вугілля

камера охлаждения топки котла камера охолодження паливної котла

Частина паливної котла, в якій відбувається догорання палива та часткове охолодження продуктів горіння

камера сгорания газотурбинной теплофикационной установки камера згорання газотурбінної теплофікаційної установи див. **камера сгорания газотурбинной установки**

камера сгорания газотурбинной установки вихревая камера згорання газотурбінної установи вихрова

Камера згорання, утворена у вигляді труби великого діаметра,

яка закінчується головкою з пристроєм впорскування та запалювання. Основа камери утворена двома з'єднаними трубами прямокутного перерізу, з яких підвідна труба меншого перерізу, а відвідна - більшого. Перетікання стиснутого повітря в прямокутному коліні труби утворює вихор, що захоплює частину палива і, завдяки кільцевому вихору поблизу конуса займання, створює стабільний факел запалювання. Запалене паливо скеровується до центра вихору та цілком спалюється

камера сгорания газотурбинной установки кольцевая камера згорання газотурбінної установи кільцева

Кільцевий об'єм з мінімальною поверхнею, в якому спалюється паливо

камера сгорания газотурбинной установки прямоточная камера згорання газотурбінної установи прямоточна

Камера згорання, призначена для спалювання важких сортів рідкого палива, в якій стиснутий первинний потік повітря через завихрювач, в центрі якого знаходиться паливна форсунка, потрапляє у внутрішню порожнину камери згорання та утворює разом з впоркнутим паливом стабільний факел запалювання. Вторинний потік повітря підміщується через численні отвори внутрішнього корпусу до продуктів згорання, охолоджує їх і бере участь в процесі спалювання палива

камера сгорания газотурбинной установки трубчатая камера згорання газотурбінної установи трубчаста

Трубчастий об'єм (один або найчастіше декілька) газотурбінної установи, в якому спалюється паливо

камера сгорания газотурбинной установки камера згорання газотурбінної установи

Камера згорання, призначена для переміщування стиснутого повітря з впорскуваним паливом, займання паливоповітряної суміші та її спалювання. Камера згорання забезпечує повне спалювання в межах заданого співвідношення кількості повітря та палива, мінімальні втрати тиску, рівномірне поле температур на виході з камери згорання

канал канал

Гідротехнічна споруда, за допомогою якої здійснюється транспортування води від водного джерела до водоспоживача або між водоспоживачами, а також водовідведення. Канали за конструкцією бувають відкритими або закритими

канал золотой канал золотий

Викладений базальтовими чи чавунними плитками [лотками] канал, призначений для транспортування золи безпирірним водняним потоком

канал золошлаковый канал золожувелевий

Викладений базальтовими чи чавунними плитками [лотками] канал, призначений для сумісного транспортування золи та жувелі

К

канал релейної форсировки закрытия регулирующих клапанов турбины канал релейного форсування закриття регулювальних хлипаків турбіни

Релейне форсування закриття регулювальних хлипаків, призначене для підвищення швидкодії гідравлічного регулятора частоти обертання ротора під час миттєвих скидів електричного навантаження як до нуля, так і до власних потреб. Принцип підвищення швидкодії ґрунтується на тому, що під час вимкнення генератора від мережі паралельно до сигналу регулятора швидкості на гідроповідомо регулювальних хлипаків подається також сигнал від каналу релейного форсування

канал шлаковый канал жужелевий
Викладений базальтовими чи чавунними плитками [лотками] канал, призначений для транспортування жужелі безнапірним водяним потоком

канализационная сеть каналізаційна мережа
Система трубопроводів чи [і] каналів для відведення побутових, промислових і зливових стічних вод

канцерогенные вещества канцерогенні речовини
Речовини, утворені в процесі піролізу вугілля та вуглеводневих налив при температурі понад 600 °С. Спостерігаються в сажі, димових газах, вихлипах авталомотів. До канцерогенно наіактивніших речовин, передусім, належить 3,4-бензопірен (C₂₀H₁₂)

каплеуловитель краплеуловник
Пристрій, призначений для уловлювання крапель з потоку газу чи повітря

каплеуловитель вентиляции краплеуловник вентиляційний

Пристрій в центральному кондиціонері або припливній венткамері для уловлювання крапель води після оброблення повітря водою за допомогою форсунок

каркас котла каркас котла

Підтримувальна металева конструкція котла, яка сприймає навантаження вузлів пароводяного тракту з урахуванням робочого середовища та забезпечує потрібне взаємне розміщення і кріплення елементів котла за допомогою опор чи підвісок поверхонь нагрівання, трубопроводів, умуровання, номістів та інших елементів і допоміжного устаткування

катализатор каталізатор

Речовина, яка змінює швидкість хемічної реакції

категория испытаний категорія випробовувань

Вид випробовувань, що характеризується організаційною ознакою їх проведення та прийнятими рішеннями за оцінкою цілого об'єкта

категория работ категорія робіт

Розмежування робіт за важкістю, напруженістю, ступенем професійної небезпеки та шкідливості

катионит катіоніт

Іонообмінна смола, кожна молекула якої містить нерухомий аніон великих розмірів, зв'язаний з йонами водню, здатними вступати в обмінні реакції

катионит сильнокислотный катіоніт сильнокислотний

Катіоніт, що містить сульфогрупу, карбоксильну групу, фе-

ольну групу і який виявляє здатність до обміну йонів для рН менше ніж 7

катионит слабокислотный катіоніт слабокислотний

Катіоніт, який виявляє здатність до обміну йонів, коли рН перевищує 7

качество воды якість води

Характеристика складу та властивостей води, які визначають її придатність для конкретних видів водокористування

КВО КДУ див. *котельное вспомогательное оборудование*

керамика теплоизоляционная кераміка теплоізоляційна

Кераміка, яка застосовується для теплової ізоляції

КИП КВП див. *контрольно-измерительные приборы*

кипение кипіння

Інтенсивне випаровування рідини не лише з її вільної поверхні, але й в об'ємі рідини з утворенням пари

кипение пленочное кипіння плівкове

Утворення пари в об'ємі рідини, коли під час критичного температурного напору бульбашки перетворюються у плівку

кипение пузырчатое кипіння бульбашкове

Утворення пари в об'ємі рідини з утворенням бульбашок пари

кирпич цегла

Виготовлений штучно будівельний матеріал [камінь] правильної прямокутної або фасонної форми, вироблений з обпаленої глини (цегла звичайна) або з вапняків-піщаників (цегла силікатна)

кирпич огнеупорный цегла вогнетривка

Цегла, виготовлена з вогнетривкої мінеральної сировини, яка має властивість протидіяти впливу високих температур до 1600 °С

кислородомер киснемір див. *кислородомер регистрирующий*

кислородомер регистрирующий киснемір реєструвальний
Прилад для вимірювання вмісту кисню у воді або димових газах, принцип дії якого полягає у визначенні величини питомої електропровідності з реєстрацією показників вторинним приладом [реєстратором]

кислотная промывка прямооточного котла кислотне промивання прямооточного котла

Промивання відповідним розчином кислоти з застосуванням інгібіторів для зниження інтенсивності корозії, яке дозволяє усунути продукти корозії та накипу з внутрішніх поверхонь нагрівання. Промивання здійснюють при температурі розчину 50 °С протягом 3-4 год

кислотное число масла кислотне число, кислотна стала оливи
Показник якості оливи, визначуваний у міліграмах ідокого ваєсти в 1 г оливи для його нейтралізації, щоб перетворити кислоту реакцію в нейтральну. Збільшення органічної кислотності вказує на старіння оливи, а значний їх вміст шкідливо відображається на металевих поверхнях, що мають контакт з оливою

кислотность масла органическая кислотність оливи органічна див. *кислотное число масла*

кислотный дождь кислотний дощ
Дощ з водневим показником $pH < 5,6$

клапан хлипак, клапан
Арматура, в якій запірний або регулювальний орган переміщується зворотно-поступально та паралельно до осі потоку робочого середовища

клапан аварийный сливной с основного бойлера хлипак аварійний зливний з основного бойлера
Автоматичний пристрій для запобігання переповнення корпусу основного бойлера водою та потрапляння її в паропровід турбіни, призначений для зливання води з парового простору бойлера у випадку розриву трубої системи

клапан байпасный хлипак байпасний
Хлипак, який встановлено паралельно до основного і який спрацьовує, коли виходить з робочого діапазону основний регулювальний хлипак

клапан быстровключающийся хлипак швидковмикальний
Хлипак, який здійснює швидке під'єднання середовища від іншого джерела для підтримання незмінної витрати або параметрів середовища в ньому

клапан взрывной хлипак висадний
Патрубок відповідного діаметра з суцільною покривною незначної міцності, яка руйнується під час підвищення тиску в устаткованні, вузлах пилосистем, наливнях, захищаючи їх від руйнування під час вибуху горючих газів чи пилоповітряних сумішей

клапан впрыска регулирующий хлипак впорску регулювальний
Хлипак, призначений для регулювання температури середовища за рахунок зміни витрати впорскування живильної води чи конденсату

клапан выпускной ПВД хлипак випускний ПВТ
Система захисту, до складу якої входять автоматичні хлипаки, які від'єднують ПВТ від живильної води і спрямовують її повз підігрівники в разі порушення цілісності трубої системи та підвищення рівня вище від допустимого в будь-якому з ПВТ

клапан всасывающий хлипак усмоктувальний
Хлипак, який забезпечує надання середовища на всмоктування

клапан выхлопной хлипак вихлипний
Хлипак, який скидає надлишок середовища із закритого об'єму або трубопроводу, устаткування тощо в атмосферу

клапан грузовой хлипак вантажний
Хлипак з двома або трьома вихідними хлипаками, який підтримує необхідний тиск середовища за рахунок врівноваження зусилля середовища на повідню регулювального органа необхідною кількістю прикладеного вантажу

клапан двух[трех]ходовой хлипак дво[три]ходовий
Хлипак, призначений для підведення середовища до манометра або для продування в атмосферу чи скидання у дренажну систему

клапан дроссельный хлипак дросельний
Хлипак, призначений для утворення перепаду тиску середовища

клапан запорный хлипак запірний
Хлипак, призначений для перекриття потоку робочого середовища

клапан игольчатый хлипак голчастий
Хлипак, зміна регулювального перерізу якого досягається переміщенням голчастого регулювального органа щодо отвору в корпусі

клапан импульсно-предохранительный хлипак імпульсно-запобіжний
Пристрій для захисту систем і посудин великих об'ємів від підвищення тиску вище від допустимого за рахунок випускання надлишкового тиску робочого середовища в атмосферу або місткість низького тиску. В комплекті пристрою входить головний запобіжний та імпульсний хлипаки. Головні хлипаки мають сервоповідні, які керуються робочим середовищем від імпульсних хлипаків. Імпульсні хлипаки важільно-вантажного типу з електромагнетною повіднею, що забезпечує відкриття і закриття головного хлипака

клапан кулисный хлипак кулісний
Запірний хлипак шибєрного типу, урухомлюваний за допомогою важелів [куліс] від спеціальної гідроповідні

клапан магнитный хлипак магнетний
Хлипак, в якому переміщення регулювального органа здійс-

нюється за допомогою дії електромагнетного поля

клапан маслосбросной хлипак оливоскидний
Редуційний хлипак, який за рахунок скидання частини оливи з напірної лінії змащування в оливний бак дозволяє відрегулювати необхідний тиск оливи перед вальніцями турбіни

клапан масляный сливной хлипак оливний зливний див.
клапан маслосбросной

клапан неразгруженный хлипак нерозвантажений
Хлипак, який не має розвантажувального пристрою і на регулювальний орган якого під час спрацьовування діє максимальний перепад тиску з боку підводу середовища

клапан обратный хлипак зворотний
Хлипак, призначений для автоматичного запобігання дії зворотного потоку робочого середовища

клапан обратный соленоидный хлипак зворотний соленоїдний
Хлипак, призначений для захисту турбіни від розгону зворотним потоком пари під час скидання навантаження з турбіни та від закидання води з апаратів теплообміну та паропроводів. Для забезпечення надійного посадки тарілок зворотних хлипаків під час скидання навантаження з турбіни, підвищення цілісності прилягання їх до сідала та запобігання зворотного потоку пари в турбіну. Конструкції зворотних хлипаків мають до-

датковий запірний пристрій з пружиною та повідним механізмом з електромагнетним увімкненням

клаван ограничительный хлипак обмежувальний

Хлипак, який обмежує максимальну витрату середовища від енергооб'єкта до споживача у нестационарних режимах його роботи

клаван отсечной хлипак відсичний

Хлипак, призначений для раптового припинення подавання середовища до окремих вузлів устаткування, який спрацьовує від дії захисту або кнопки зупини

клаван отсечной паровой турбины хлипак відсичний парової турбіни

Автоматичний хлипак, призначений для раптового припинення подавання пари з промислового котла в циліндр середнього тиску парової турбіни в аварійній ситуації

клаван паровой хлипак паровий

Хлипак, призначений для регулювання витрати та тиску пари, яка скеровується до споживачів під час пусків і нормальної експлуатації турбіни, енергоблока чи електростанції

клаван паровой турбины регулирующий хлипак парової турбіни регульовальний

Хлипак для регулювання витрати пари через протічну частину парової турбіни під час її роботи

клаван парозапорный хлипак парозапірний

Хлипак, призначений для припинення подавання пари до устаткування

клаван питательный хлипак живильний

Хлипак, призначений для регулювання витрати та тиску живильної води під час пуску та нормальної експлуатації устаткування

клаван поворотный хлипак поворотний

Хлипак, який регулює витрату та тиск середовища за допомогою повороту склянки з профільними вікнами в осьовому напрямі відносно склянки у корпусі

клаван поплавокый хлипак поплавцевий

Хлипак, який регулює рівень середовища в посудині за допомогою поплавцевого механізму, що призводить до зміни положення регульовального органа

клаван поршневой хлипак толоковий

Хлипак, який регулює витрату середовища переміщенням регульовального органа за допомогою з'єднаної з ним гідроповідні [шолока]

клаван постоянного расхода

хлипак постійної витрати

Хлипак, призначений для якісного регулювання подавання води, вперскуваної в охолодник пари, з перепадом тиску на хлипаку в межах 0,8-1,0 МПа (8-10 кгс/см²)

клаван предохранительный хлипак запобіжний

Хлипак, призначений для захисту устаткування від підвищення тиску вище від допустимого значення за рахунок скидання надлишку об'єму робочого середовища та припинення скидання середовища у випадку відновлення робочого тиску

клаван предохранительный атмосферный хлипак запобіжний атмосферний

Запобіжний пристрій з діафрагмою, призначений для захисту конденсатора та вихлиних патрубків турбіни від підвищення в них тиску вище від атмосферного під час припинення подавання охолоджувальної води в конденсатор турбіни і скидання її в атмосферу

клаван предохранительный атмосферный паропровода теплофикационного отбора хлипак запобіжний атмосферний паропроводу теплофікаційного відбору

Запобіжний пристрій, призначений для захисту турбоагрегату і паропроводів теплофікаційного відбору від підвищення тиску в камері відбору

клаван предохранительный подогревателя сетевой воды хлипак запобіжний підігрівника мережної води

Хлипак, призначений для зниження надлишкового тиску в трубній системі підігрівника мережної води в нестационарних режимах роботи

клаван продувочный хлипак продувний

Хлипак для регулювання продування котла та випуску з нього осілого шламу

клаван проходной хлипак прохідний

Хлипак, максимальний регульовальний, переріз якого у відкритому стані дорівнює

перерізові трубопроводу відведення середовища від нього

клаван пружинный хлипак пружинний

Хлипак, повідною якого є пружинний механізм

клаван пусковой хлипак пусковий

Хлипак, призначений для регулювання витрати та тиску середовища в пускових режимах енергоблока або окремого устаткування

клаван разгрузочный хлипак розвантажувальний

Допоміжний хлипак, виконаний разом з основним регульовальним хлипаком високого тиску та призначений для зменшення зусилля повідні під час вликання в роботу основного хлипака

клаван распределительный хлипак розподільний

Хлипак, призначений для розподілу потоку середовища, що підводиться до нього, на декілька самостійних потоків до споживачів з заданими параметрами

клаван регулирования уровня в подогревателе хлипак регулювання рівня в підігрівнику

Хлипак регульовальний, призначений для підтримання заданого рівня рідини в підігрівнику за рахунок зміни площі прохідного перерізу між корпусом і поворотною заслінкою під час повертання її навколо осі

клаван регулирования уровня и рециркуляции конденсата

хлипак регулювання рівня та рециркуляції конденсату
Хлипак, який одночасно підтримує необхідний рівень основного конденсату в конденсаторі та

забезпечує скидання його надлишку в конденсатор турбіни через лінію рециркуляції

клатпан регулюючий хлипак регулювальний

Хлипак, призначений для регулювання витрати робочого середовища за рахунок зміни його регулювального перерізу. Хлипаки бувають одно- та дво-сідельними

клатпан регулюючий неразгружений хлипак регулювальний нерозвантажений

Хлипак, який сприймає нерухомою буксою бокові динамічні навантаження, передавані йому паровим потоком, завдяки чому шток хлипака потрапляє під дію незначної частини цих зусиль. З відкриттям хлипака напрямна поверхня його переміщується до букси, а менша його частина залишається під динамічним впливом потоку

клатпан регулюючий подачі пара хлипак регулювальний подачі пари

Хлипак, призначений для регулювання витрати пари до енергетичного устаткування

клатпан регулюючий разгружений хлипак регулювальний розвантажений

Регулювальний хлипак з розвантажувальним толоком, що забезпечує з'єднання утвореної камери над хлипаком з простором під хлипаком. Під час підняття розвантажувального хлипака тиск у камері знижується, завдяки чому зменшується зусилля на основний хлипак

клатпан регулюючий рівня

хлипак регулювальний рівня Хлипак, призначений для регулювання рівня рідини, зокрема конденсату, в теплообміннику за рахунок зміни підведення або відведення конденсату гріючої пари, додавання хемзнесоленої води в конденсатор або в деаератор тощо

клатпан редукційний хлипак редукційний

Пристрій, який автоматично перепускає рідину чи газ із порожнини вищого тиску в порожнину нижчого тиску з підтриманням незмінності тиску в одній з порожнин

клатпан смесительний хлипак змішувальний

Регулювальний хлипак, призначений для змішування двох або більше робочих середовищ різних параметрів

клатпан стопорний парової турбіни хлипак стопорний парової турбіни

Автоматичний хлипак, призначений для раптового припинення подавання пари в циліндр парової турбіни в аварійній ситуації

клатпан тарельчатий хлипак тарілочастий

Хлипак, в якому як регулювальний орган використовується тарілка, що переміщується відносно сідла в корпусі за допомогою штока. з'єднаного з електроповідною

клатпан шибєрний хлипак шибєрний

Хлипак, закріплений орган якого виконаний у вигляді плоско-

паралельного шибєра, встановленого між сідлом і напрямними ребрами в корпусі чи сідлом і вхідним кільцем

клатпан електромагнітний хлипак електромагнетний

Хлипак, який регулює витрату середовища переміщенням регулювального органа за допомогою з'єднаної з ним електромагнетної повіді

клатпан-диафрагма предохранительный атмосферный хлипак діафрагма запобіжний атмосферний див. **клатпан предохранительный атмосферный**

клатпан круїности угля клас грубості вугілля

Суккупність кусків вугілля з розмірами, які визначаються розмірами отворів решет, застосовуваних для відділення цих кусків

клатпан класифікація топлива класифікація палива

Визначення характеристик класу палива за розміром його кусків. Залежно від методів і мети класифікація поділяється на повітряну, промивну та сортувальну

клатпан класифікація угля класифікація вугілля

Поділ видобутого вугілля на класи залежно від розмірів його кусків

клатпан коагулянт коагулянт

Реагент, здатний унаслідок уведення його у воду спричинити коагуляцію природних колоїдів

клатпан коагулятор Вєнтури коагулятор Вєнтури

Пристрій, призначений для коагуляції крапель води та частинок золи у сильному їх русі

клатпан коагуляція води коагуляція води Освітлення води за допомогою введення спеціального реагенту (коагулянту)

клатпан коагуляція градиєнтная коагуляція градиєнтна

Зближення частинок шлу за рахунок градиєнта швидкості (зміни швидкості)

клатпан коагуляція частиц коагуляція частинок

Злипання частинок колоїдів чи речовин, завислих у воді, в більшій частині, які після цього інтенсивно виділяються (спливають або осаджуються) з води. Коагуляція проводиться з метою інтенсифікації процесів очищення води за допомогою коагулянтів (сполук $Al_2(SO_4)_3$, $FeSO_4$ і $FeCl_3$), які подаються певних кількостях в очищувану воду

клатпан коагуляція електрическая коагуляція електрична

Зближення частинок шлу за рахунок наявності кулонівських сил притягання та зовнішнього електричного поля

клатпан коагуляція електрохимическая коагуляція електрохімічна

Метод очищення води в електролізері з розчинними електродами

клатпан водоприемный ківш водоприймальний

Споруда, призначена для усунення шугельодових утворень і паростів під час забору води з поверхневих шарів рік та вододім. Утворюється частковим виїманням ґрунту з дна ріки [вододімниця] і зрізуванням ґрунту берега та огороженням акваторії ківша дамби

козырек градирни аеродинамічний піддашок градирні аеродинамічний *див. козырек градирни воздухонаправляющей*

козырек градирни воздухонаправляющей піддашок градирні повітрянапрямний *Пристрій на повітровхідних вікнах градирні, призначений для рівномірного розподілу швидкості повітря на вході по висоті вікон*

кокс кокс

Твердий залишок, утворений внаслідок розпадання [розпаду] твердого палива в умовах нагрівання до 800 – 900 °С без доступу повітря з незначним вмістом вуглецю та золи

коксуемость нефтепродукта коксивність нафтопродукту

Показник, що вказує на схильність нафтопродукту утворювати коксові відкладення під час згорання

коксуемость угля коксивність вугілля

Властивість подрібненого вугілля спікатися з наступним утворенням коксу потрібної крупності

Колі-індекс Колі-індекс

Кількість кишкових паличок в 1000 мл води

Колі-титр Колі-титр

Найменший об'єм води в мілілітрах, який вміщує одну кишкову паличку

коллектор водяной коллектор водяний

Збірник потоків води від екраних [екотоматських] поверхонь нагрівання для відведення їх до іншої поверхні чи місткості

коллектор воздушный коллектор повітряний

Збірник гарячого повітря круглого чи прямокутного перерізу, розміщений в межах котла для рівномірного розподілу повітря між пальниками котла або в мережі стисненого повітря

коллектор входной коллектор вхідний

Збірник, до якого надходить середовище (вода, пара) для розподілу його в окремі труби поверхонь нагрівання

коллектор выходной коллектор вихідний

Збірник потоків води чи пари від екраних чи перегрівних труб для відведення їх до інших поверхонь чи споживачів

коллектор газовый коллектор газовий

Збірник газу, розміщений в межах котла з дренажем і продувним трубопроводом для розподілу газу між окремими пальниками котла

коллектор дренажный коллектор дренажний

Збірник води, конденсату чи пари, обладнаний дренажним трубопроводом (діаметром 20-50 мм) з регулювальною та закріпленою арматурою, розміщений в нижній частині поверхні чи місткості, та призначений для випуску залишків води, конденсату чи шламу

коллектор дренажный коллектор, що дренається

Коллектор, в якому передбачено виведення залишків робочого середовища (води, пари) та шламу

коллектор котла коллектор котла

Елемент котла у вигляді збірника циліндричної форми, до якого приєднуються труби екраних чи перегрівних поверхонь нагрівання менших діаметрів, який утворює поверхню нагрівання котла і призначений для збирання та розподілення робочого середовища

коллектор низкого давления коллектор низького тиску

Трубопровід, призначений для збирання та спрямування середовища (пари, конденсату тощо) від декількох джерел енергоблока [електростанції] до відповідного споживача

коллектор паровой коллектор паровий

Збірник потоків пари від пароперегрівних поверхонь для відведення їх до іншої поверхні чи місткості

коллектор плоский солнечный коллектор плоский сонячний

Теплообмінник, призначений для нагрівання рідини або газу за рахунок сонячної енергії, який використовується в системах опалення житлових та виробничих приміщень, кондиціювання, гарячого водопостачання, а також в енергетичних уставах з низькокиплячим робочим середовищем

коллектор промежуточный смешительный коллектор проміжний змішувальний

Збірник для змішування середовища (води чи пари), що надходить від окремих потоків, розміщений між вихідним колектором однієї поверхні та вхідним колектором другої поверхні

коллектор собственных нужд

коллектор власних потреб
Паропровід - збірник пари низького тиску (діаметром від 100 до 800 мм), який за допомогою дросельних пристроїв об'єднує парові потоки від задіяних котлів [блоків] і забезпечує використання пари на власні потреби котлів, турбін [блоків], ХВО тощо

колонни организмов колонії організмів

Угруповання рослинних і тваринних організмів одного виду

колонка газохроматографическая колонка газохроматографічна

Частина газового хроматографа, в якій знаходиться сорбент, де відбувається процес газової хроматографії

колонка газохроматографическая капиллярная колонка газохроматографічна капілярна

Газохроматографічна колонка, стінки якої, а також рідина або тверде тіло, нанесене на її стінки, діють як шерухома фаза

колонка газохроматографическая насадочная колонка газохроматографічна насадкова

Газохроматографічна колонка, наповнена сорбентом

колонка деаэрационная колонка деаераційна

Колонка, в якій вода підігрівается та деаерується під час спікання у вигляді струми або на барботажному листі і скидається через водозливний пристрій в бак-акумулятор

колонка регулирования газотурбинной установки колонка регулювання газотурбінної устави

Блок з'єднаних між собою регу-

ляторів сувакового типу, які здійснюють керування стопорними та регулювальними хлипаками подавання палива до камери згоряння газотурбінної установки

колонка хроматографическая

колонка хроматографічна
Циліндрична посудина, наповнена сорбентом, яка є складовою частиною хроматографа. В газовій хроматографії колонкою є металева, нейлонова або скляна трубка з внутрішнім діаметром до 10 мм, довжиною від 1 до 15 см. Колонки для рідинної хроматографії виготовляють зі скла, кварцу, поліетилену, фторопласту. Нижня частина великих колонок має сифонну трубку з краном

колориметрия колориметрія

Метод аналізу, який ґрунтується на визначенні концентрації речовини за інтенсивністю забарвлення розчину

колосник руштинна, колосник

Основна деталь руштових тра-ток паливні для спалювання твердого палива в шарі

кольца маслоотбойные кільця оливодібні

Кільця, призначені, з одного боку, для того, щоб циркуляційна олива з вальниці не проникала назовні вздовж шийки вала, а з іншого - звести до мінімуму ущільнювальну ущільнювальну турбіну

кольца паротбойные кільця паровідбійні

Кільця з зовнішнього боку кінцевих ущільнювальних турбін, призначені для зведення до мінімуму

ймовірності потрапляння пари у вальниці за рахунок відхилення струменя пари вбік від шийки вала

компенсатор теплового расширения компенсатор теплового розширення

Пристрій або конструктивне оформлення трубопроводу, газопровітропроводу для сприйняття впливу механічної дії від теплового розширення. Компенсатори бувають: П-подібні, хвилясті, лінзові, мембранні, зацілювальні тощо

комплект запасных инструментов и приборов комплект запасних інструментів та приладів

Запасні частини, інструменти, прилади та матеріали, необхідні для технічного обслуговування і ремонту виробів, укомплектовані залежно від призначення та особливостей використання

компоновка главного корпуса электростанции компоновання головного корпусу електростанції

Взаємне розміщення приміщень, устаткування та будівельних конструкцій, які забезпечують надійну безаварійну, безпечну та зручну експлуатацію устаткування, можливість його ремонту, зручність монтажу, високу механізацію робіт, дотримання санітарно-гігієнічних і протипожежних вимог, економичність спорудження й можливість модернізації та розширення електростанції

компоновка горелок компоновання пальників

Розміщення пальників на стінках паливної камери. Залежно від

схеми розташування компоновання буває: ярусне на фронтівій, задній та бокових стінках, трикутником вгору, трикутником вниз, з нахилом вгору або вниз, зустрічне на фронтівій та задній і бокових стінках, кутове, черіневе, стельове тощо

компоновка котла компоновання котла

Певне розташування паливної камери, конвективних газоходів, пальників, золовловників та допоміжного устаткування. Залежно від розміщення паливної камери та конвективної шахти котла компоновання бувають різних варіантів. Вибір компоновання залежить від багатьох чинників і, передусім, від продуктивності котлів, виду палива і його властивостей, витрат металу на паропроводи тощо

компоновка котла башенная компоновання котла баштове

Одноходове компоновання, в якому всі конвективні поверхні нагрівання, золовловники та димова труба установлені над паливною камерою

компоновка котла Г-образная компоновання котла Г-подібне

Варіант П-подібного компоновання з укороченою конвективною шахтою через винесені за межі котла обертові регенеративні повітропідігрівники

компоновка котла П-образная компоновання котла П-подібне

Найпоширеніше компоновання, коли продукти згоряння відводяться в одну конвективну шахту із заднього боку паливній

компоновка котла Т-образная компоновання котла Т-подібне
Компоновання, сутність якого полягає в тому, що на виході з паливної камери продукти згоряння розділяються на два потоки, які відводяться через два конвективні газоходи, розташовані з двох сторін паливній

компоновка котла U-образная компоновання котла U-подібне
Варіант U-подібного компоновання з розташуванням пальників у верхній частині паливної камери, в якому продукти згоряння відводяться з верхньої частини конвективного газоходу

компоновка электростанции открытая компоновання електростанції відкрите

Компоновання устаткування ТЕС, розташованого у зоні сприятливих кліматичних умов, коли основне устаткування (котли, верхня частина турбін) та частина допоміжного устаткування розташовані на відкритому майданчику (без капітальних приміщень). У деяких випадках над частиною устаткування споруджується легке шатро

компрессорная холодильная машина компресійна холодильна машина

Холодильна машина, в якій холодильний цикл здійснюється за допомогою механічного компресора

компрессор аксиальный компресор аксіальний

компресор аксіальний див. **компресор осевой**

компрессор быстроходный компресор швидкохідний

Компресор, який приводиться в рух від електродвигуна з частотою

тою обертає 50 с⁻¹ (3000 об/хв) або газовою турбіною зі змінною частотою обертання

компрессор объемный компрессор об'ємний

Толокова або ротаційна машина, в якій стиснення газу чи повітря здійснюється зменшенням замкнутого об'єму

компрессор осевой компрессор осьовий

Компрессор, в якому стиснення повітря здійснюється в осьовому напрямку перпендикулярно до площини обертання робочих лопаток. Повітря перед входом в компрессор потрапляє у вхідний патрубок у вигляді дифузора чи сопла, в якому потоку повітря надається швидкість, що відносна оптимальному режиму. Компрессор осьовий розрахований на великі витрати повітря і використовується в устатках великої потужності

компрессор поршневой компрессор толоковий

Машина, в якій всмоктування, стиснення та витіснення газу здійснюється толоком, що переміщується в циліндрі зворотньо-поступально

компрессор пусковой компрессор пусковий

Компрессор, призначений для стиснення повітря до заданих параметрів та подавання його на потреби пуску відповідного устаткування електростанції

компрессор радиально-осевой компрессор радіально-осьовий

Компрессор, в якому стиснення повітря до заданої величини здійснюється ступенево, а по-

вітря рухається від осі в перпендикулярному напрямі від ступеня в ступінь, відповідно

компрессор роторный компрессор роторний

Об'ємна машина, в якій всмоктування, стиснення та витіснення газу здійснюється обертальним рухом робочого органа ротора

компрессор струйный компрессор струминний

Апарат, принцип дії якого подібний до струминних помп

компрессор турбинный компрессор турбінний

Компрессор, призначений для стиснення та подавання повітря заданих параметрів для потреб виробництва або електростанції, повідею якого є пара або газова турбіна

компрессор холодильный компрессор холодильний

Компрессор для стиснення та циркуляції холодильного агента

компрессор центробежный компрессор відцентровий

Компрессор, в якому всмоктуване повітря входить до компрессора в осьовому напрямі, потім повертається в робочому колесі та спрямовується радіально розміщеними лопатками до повітроводів, які підводять повітря до камери згоряння. Компрессор конструктивно коротший від осьового, але більший за діаметром, дає більший ступінь підвищення тиску в кожному ступені (кількість їх не перебільшує двох) і використовується для двигунів малих потужностей із відповідно малими витратами повітря

конвейер ленточный конвейер стрічковий

Механізм безперервного транспортування, в якому робочим органом є нескінченна прогумована стрічка

конвекция тепла конвекція тепла

Передавання тепла протічною рідиною або газом від однієї частини простору в другу. Конвекція тепла завжди супроводжується теплопровідністю

конвекция тепловая конвекція теплова

Вертикальний обмін повітря в атмосфері. Земля поверхня, що нагрівається сонячним промінням, випромінює тепло в атмосферу та докілья. Вдень нижній шар повітря, який прилягає до поверхні Землі, нагрівається і як легший піднімається вгору. На його місце згори надходять холодні, щільніші шари повітря

конденсат конденсат

Рідина, яка утворюється під час конденсації [охолодження] пари

конденсат основной конденсат основний

Рідина, яка утворюється під час конденсації пари регенеративних відборів та відпрацьованої пари турбіни

конденсат производственный конденсат виробничий

Конденсат, утворений в устаткованні технологічних цехів - споживачів пари

конденсатоотводчик конденсатовідвідник

Пристрій періодичної або безперервної дії для відведення конденсату, який нагромадився

в пароспоживальних апаратах, паропроводах тощо без пропускання пари

конденсатоотводчик поплавковый конденсатовідвідник поплавцевий

Пристрій, призначений для відведення рідини з місткості з двофазним середовищем, запірний орган якого керується за допомогою зміни положення поплавця

конденсатор поверхностный конденсатор поверхневий

Горизонтальний теплообмінний апарат поверхневого типу, в якому пара (відпрацьована в турбіні) конденсується за рахунок відведення від неї тепла циркуляційною водою через трубу систему теплообмінника

конденсатор смешивающий конденсатор змішувальний

Конденсатор контактний, в якому конденсація пари відбувається внаслідок її контакту з конденсатом, температура якого нижча, ніж температура насичення пари при даному тиску

конденсатор холодильный конденсатор холодильний

Конденсатор холодильної машини для конденсації холодильного агента

конденсатосборник конденсатозбірник

Вертикальна або горизонтальна циліндрична посудина, призначена для збирання та відведення конденсату зрідної пари

конденсатосборник деаэрационный підогревателя сетевой воды конденсатозбірник деаераційний підігрівника мережної води

Місткість, призначена для збирання конденсату грійочої пари підігрівника мережної води, а також для відведення агресивних газів із конденсату нагріванням за рахунок барботажу пари

конденсатосборник подогревателя сетевой воды конденсатозбірник підігрівника мережної води

Місткість, призначена для збирання та відведення з неї конденсату грійочої пари підігрівника мережної води

конденсация конденсація

Перехід речовини з газоподібного у рідкий стан

конденсация пара конденсація пари

Процес переходу пари в рідкий стан при температурі, меншій від температури насичення для даного тиску пари, який супроводжується виділенням теплоти пароутворення. Конденсація пари в теплообмінниках відбувається на стінках трубної системи, які охолоджуються основним конденсатом, циркуляційною, живильною або мережною водою. Якщо утворений конденсат змочує поверхню, то конденсація має плівковий характер, якщо не змочує поверхню, то конденсація є крапельною

кондиционер кондиціонер

Агрегат, призначений для кондиціювання повітря. Розрізняють: прямотоковий кондиціонер (що обробляє лише зовнішнє повітря), рециркуляційний кондиціонер (що обробляє лише внутрішнє повітря), кондиціонер з рециркуляцією (що обробляє суміш зовнішнього та внутрішнього повітря)

кондиционер-теплоутилизатор кондиціонер-теплоутилизатор
Агрегат, конструктивно складений з блоків центрального кондиціонера і блока теплоутилізації та призначений для утилізації тепла

кондиционирование воздуха кондиціювання повітря
Спеціальне оброблення припливного повітря (очищення, нагрівання [охолодження], зволоження [осушення] тощо) з метою створення та автоматичного підтримання заданих параметрів повітряного середовища в приміщенні, а також комплекс технічних засобів, які забезпечують вказаний процес

кондиционирование газов кондиціювання газів

Спеціальне оброблення газів з метою підтримання необхідних фізичних параметрів газу, наприклад, перед подаванням його в електрофільтр, а також комплекс технічних заходів, які забезпечують вказаний процес

кондуктометр кондуктометр

Прилад, призначений для визначення концентрації розчинів електролітів за їх електропровідністю

конец эксплуатации кінець експлуатації

Момент виведення устаткування з експлуатації, оформлений відповідним документом

консервация консервація

Заходи, які здійснюються з метою запобігання корозії паросилового устаткування, що знаходиться (перебуває) у резерві, наприклад, способом висушування внутрішньої по-

верхні, заповнення нейтральним газом чи розчином інгібітора

консервация котла консервація котла

Метод захисту поверхонь нагрівання котла від стоянкової корозії під час простоювання в резерві. Залежно від тривалості простоювання застосовуються такі методи консервації: сухий, мокрий, газовий і, зокрема, метод надлишкового тиску

консервация энергетического оборудования ТЭС консервація енергетичного устаткування ТЕС

Комплекс заходів щодо захисту від корозії і збереження працездатного стану основного та допоміжного енергетичного устаткування ТЕС під час його знаходження в оперативному стані: резерві чи консервації

консистенция пульпы консистенція пульпи

Кількісне співвідношення твердих компонентів (зола, жужіть) до води у відсотках

контакт акустический контакт акустичний

З'єднання робочої поверхні електроакустичного перетворювача з об'єктом контролю, яке забезпечує передавання акустичної енергії між ними

контакт акустический сухой контакт акустичний сухий

Акустичний контакт без додаткових змочувальних матеріалів

контакт акустический точечный сухой контакт акустичний точковий сухий

Сухий акустичний контакт, який здійснюється через опуклу поверхню перетворювача з подвійною кривизною

контроль визуальный контроль візуальний

Органолептичний контроль, здійснюваний органами зору

контроль входной контроль вхідний

Контроль продукції постачальника, що надійшла до споживача чи замовника та призначена для використання під час виготовлення, ремонту чи експлуатації продукції

контроль выборочный контроль вибірковий

Контроль, за допомогою якого рішення про якість контрольної продукції приймається за результатами перевірки однієї чи кількох вибірок

контроль качества воды контроль якості води

Перевірка відповідності показників якості води встановленим нормам і вимогам

контроль качества топлива контроль якості палива

Перевірка відповідності показників якості палива встановленим нормам і вимогам

контроль органолептический контроль органолептичний

Контроль, за допомогою якого первинна інформація сприймається органами чуття

контроль приемный контроль приймальний

Контроль продукції, за результатами якого приймається рішення щодо її придатності для постачання та (чи) використання

контроль тепловой контроль тепловий

Контроль параметрів та інших показників, які характеризують

тепловий стан устаткування або його вузлів чи робочого середовища

контроль химический контроль хемічний

Визначення якості води, пари, конденсату, відкладень, реагентів, консервувальних і промислових розчинів, палива, жужелі, золи, газів, оливи та стічних вод і виявлення порушень режиму роботи водопідготовчого, енергетичного та тепломережного устаткування тощо

контрольно-измерительные приборы, КИП контрольно-вимірювальні прилади, КВП

Сукупність вимірювальних приладів для контролювання режиму роботи устаткування, його вузлів та робочого середовища з метою забезпечення відповідної надійності й економічності

контур циркуляции котла контур циркуляції котла

Об'єднана гідравлічна система, в яку входять барабан котла, опускні необігрівні труби, нижні колектори (збірники) з дренажами та підіймні обігрівні труби, що зумовлює багаторазовий рух (циркуляцію) водонапарової суміші як робочого тіла

концентрация вещества концентрація речовини

Кількість речовини, що міститься в певному об'ємі або певній масі розчину чи розчинника

концентрация взрывная концентрація вибухова

Кількість вугільного пилу, газу та інших горючих речовин у повітрі чи пиліагазовому потоці ($г/м^3$), що утворює вибухову суміш, яка за певних умов може призвести до вибуху

концентрация деформаций концентрація деформацій див. *концентрация напряжений*

концентрация допустимая концентрація допускна

Концентрація шкідливих речовин, наприклад, в повітрі, яка не загрожує здоров'ю та безпеці людини й довкіллю і регламентується відповідними нормативними документами

концентрация массовая концентрація масова

Масовий вміст компонента в певній кількості рідини чи газу, вимірюваний об'ємними або масовими одиницями

концентрация напряжений концентрація напружень

Підвищення напружень в місцях зміни форми або порушення суцільності матеріалу

концентрация примеси в атмосфере концентрація домішки в атмосфері

Кількість речовини, яка знаходиться в одиниці маси або об'єму повітря, зведеного до нормальних умов

концентрация примеси в атмосфере приземная концентрація домішки в атмосфері приземна

Концентрація домішки, виміряна на висоті від 1,5 до 2,5 м над поверхнею Землі

концентрация примеси в атмосфере разовая концентрація домішки в атмосфері разова

Концентрація домішки, визначена за пробом повітря, взятою протягом 20-30 хвилин

концентрация примеси в атмосфере среднегодовая концентрація домішки в атмосфері середньорічна

Концентрація домішки, визначена як середнє значення середньодобових або разових концентрацій, вимірюваних згідно з повною програмою контролю протягом 200 діб на рік

концентрация примеси в атмосфере среднемесячная концентрація домішки в атмосфері середньомісячна

Концентрація домішки, визначена як середнє значення середньодобових або разових концентрацій, вимірюваних згідно з повною програмою контролю тривалістю не менше ніж 20 діб за місяць

концентрация примеси в атмосфере среднесуточная концентрація домішки в атмосфері середньодобова

Концентрація домішки, визначена за середньодобовою пробою повітря

концентрация пыли концентрація пилу

Кількість пилу в пилоповітряній суміші в грамах на кубічний метр

концентрация твердой фазы в суспензии концентрація твердої фази в суспензії

Величина, що виражає вміст твердої фази в суспензії в об'ємних або масових одиницях

концентрация пылевая концентрація пилу в топку

*концентрована подача пилу в паливню
Схема подавання суцільного (концентрованого) потоку пилу від пиліагазівників до пальників котла із застосуванням пиліагазівників малих діаметрів (80 - 90 мм) за рахунок ежекції, яку створюють парові або повітряні ежектори*

коридор брызгального устройства вентильний коридор бризкального пристрою повітряний

Проміжки для проходження повітря між розподільними колекторами бризкального пристрою, які забезпечують доступ до розбрикувальних сопел достатньою кількістю повітря для ефективного охолодження на них води

коробка клапана автоматического затвора среднего давления коробка хлипака автоматичної закривки середнього тиску

Парові коробки, які перепускають пару з проміжного наперегрівника в циліндр середнього тиску турбіни і мають по одному стопорному та регулювальному хлипаку, що об'єднані в одному корпусі на штифті [попік]

коробка клапана автоматического затвора цилиндра высокого давления коробка хлипака автоматичної закривки циліндра високого тиску

Складає частину циліндра на турбінах низьких параметрів або встановлена на окремих фундаментах безпосередньо біля турбіни високого та надкритичного тиску, яка підводить пару до циліндра високого тиску турбіни і має один або два стопорні хлипаки та один або декілька регулювальних хлипаків, що відкриваються послідовно та керуються автоматично з блокового щита або на місці

коробка сопловая паровой турбины коробка соплова парової турбіни

Частина статора, розміщена всередині корпусу, в якій кріпляться перухолі робочі тратки і яка призначена для підведення пари до першого за ходом потоку ступеня циліндра парової турбіни

корпус котла корпус котла див. **корпус котла дубль-блока**

корпус котла дубль-блока корпус котла дубль-блока

Один із двох однакових котлів як основних технологічно пов'язаних елементів дубль-блока, які можуть експлуатуватися сумісно та незалежно

коррекционная обработка теплоносителя корекційне оброблення теплоносія

Оброблення теплоносія дозуванням певних коригувальних реагентів з метою відповідності якості теплоносія до нормованих показників

коррекционный фосфатный режим котловой воды корекційний фосфатний режим котлової води

Режим, який застосовується з метою запобігання кальцієвого накипоутворення і здійснюється дозуванням розчину фосфатів безпосередньо в барабан котла

коррозионная усталость корозійна втома

Специфічна форма пошкодження металу поверхонь нагрівання котла, яка виникає внаслідок дії електролітів і змінних напруг у металі

коррозия корозія

Руйнування металевій поверхні об'єкта, металу труб, металоконструкцій, стінок газоходів,

повітропідігрівників внаслідок хемічної чи електрохемічної взаємодії з активним середовищем (агресивна атмосфера, розчин кислот, лугів, солей тощо)

коррозия атмосферная корозія атмосферна

Різновидність електрохемічної корозії, у якій руйнування металу відбувається під плівкою або під краплинами вологи, внаслідок доступу кисню повітря

коррозия аэрационная корозія аераційна

Руйнування металу, коли на металевій поверхні вишикають ділянки з нерівномірним доступом кисню до них. Механізм процесу - електрохемічна корозія з кисневою деполаризацією*

коррозия кислородная корозія киснева

Руйнування металу, коли металева поверхня контактує з електролітом, що містить розчинений кисень, а реакція середовища відповідає діапазону середніх і підвищених значень рН. Пошкодження мають форму виразок, оскільки частина поверхні пасивується киснем, а корозія має яскраво виражений місцевий характер. Інтенсивний процес корозії спостерігається на устаткованій, розміщеному в пароводяному тракті до термічних деаераторів

коррозия межкристаллическая корозія міжкристалічна

Вид корозії, яка відбувається між кристалами металу, характеризується появою тріщин і виникає за високих розтягувальних напруг у металі

коррозия металла корозія металу
Руйнування поверхні металу устаткування під дією агресивного середовища, з яким він стикається [контактус]

коррозия пароводяная корозія пароводяна

Руйнування металу, що виникає в умовах розширення пароводяної суміші і перемінних термічних напруг у металі та процесів електрохемічної корозії на омиваних водою поверхнях. Крім цього, під час розбризкування води та її наступного випаровування утворюються відкладення агресивних речовин на поверхні металу, які інтенсифікують корозію. В цих умовах можуть виникнути виразки та корозійні тріщини в металі

коррозия под действием продуктов сгорания топлива корозія під дією продуктів згоряння палива

Сполучення процесів хемічної й електрохемічної корозії внаслідок дії продуктів згоряння, що містять сірчистий ангідрид, який частково окиснюється до сірчаного ангідриду за рахунок каталітичної дії оксидів заліза на поверхні труб. Наявність сірчаного ангідриду в продуктах згоряння призводить до різкого підвищення температури точки роси, через що на поверхнях з невисокими температурами робочого середовища виникає конденсація пари та інтенсивна корозія поверхні металу

коррозия стояночная корозія стоянкова

Корозія, яка відбувається на поверхні металу під дією кисню

й агресивних газів повітря або вологи під час простоявання паросилового устаткування в резерві чи ремонті

коррозия химическая корозія хемічна

Вид корозії, у якій відбувається руйнування металу внаслідок хемічних і електрохемічних реакцій, що протікають на поверхні металу в місцях безпосереднього контакту з агресивним середовищем і не супроводжуються корозійним електричним струмом

коррозия щелочная корозія лужна

Вид корозії в котлах високого тиску, де у випадку випаровування плівки котлової води в цілинах, нецільностях і під шаром накипу можливе місцеве підвищення концентрації ідокого напру в котлової воді. Механізм процесу - хемічна взаємодія лугу та захисної плівки на вуглецевій сталі з утворенням розчинних продуктів (феритів напру)

коррозия электрохимическая корозія електрохемічна

Корозія, яка виникає у разі контакту металів з розчинним електролітом. Відбувається руйнування металу внаслідок електрохемічних процесів, що проходять на поверхні металу під час утворення корозійних гальванопар і вишикнення корозійного струму між катодними й анодними ділянками

котел котел, парогенератор

Конструктивно об'єднаний в одне ціле комплекс засобів для отримання пари або нагрівання води під тиском за рахунок теплової енергії від спалювання палива, під час проходження

- технологічного процесу або перетворення електричної енергії в теплову*
- котел барабанный** котел барабанный
Водотрубний котел з одним або кількома барабанами
- котел водогрейный** котел водогрійний
Котел для нагрівання води під тиском за рахунок тепла органічного палива під час його спалювання
- котел водогрейный водотрубный** котел водогрійний водотрубний
Водогрійний котел, в якому вода рухається всередині труб поверхонь нагрівання, а продукти згоряння палива - ззовні труб
- котел водогрейный газотрубный** котел водогрійний газотрубний
Водогрійний котел, в якому продукти згоряння палива проходять всередині труб поверхонь нагріву, а вода - ззовні труб
- котел водогрейный передвижной** котел водогрійний пересувний
Водогрійний котел, встановлений на засобі пересування або на рухомому фундаменті
- котел водогрейный пиковый** котел водогрійний піковий
Водогрійний котел, призначений для покриття теплового навантаження в періоди максимального теплоспоживання, який забезпечує велику швидкість пуску та зміни навантажень
- котел водогрейный прямоточный** котел водогрійний прямоточковий
Водогрійний котел з послідовним однократним примусовим рухом води
- котел водогрейный с естественной циркуляцией** котел водогрійний з природною циркуляцією
Водогрійний котел, в якому циркуляція води здійснюється за рахунок різниці густини води
- котел водогрейный с комбинированной циркуляцией** котел водогрійний з комбінованою циркуляцією
Водогрійний котел, в якому існують контури з природною та примусовою циркуляцією води
- котел водогрейный с принудительной циркуляцией** котел водогрійний з примусовою циркуляцією
Водогрійний котел, в якому циркуляція води здійснюється повною
- котел водогрейный стационарный** котел водогрійний стаціонарний
Водогрійний котел, встановлений на нерухомому фундаменті
- котел водогрейный электрический** котел водогрійний електричний
Котел для нагрівання води під тиском за рахунок електричної енергії
- котел водотрубный** котел водотрубний
Паровий котел, в якому вода, пароводяна суміш і пара рухаються всередині труб поверхонь нагріву, а продукти згоряння палива - ззовні труб
- котел высокого давления** котел високого тиску
Паровий котел для отримання пари з тиском від 9,0 до 11,0 МПа (від 90 до 110 кгс/см²)

- котел высоконапорный** котел високонапірний
Котел з наддувом, надлишковий тиск газів на виході з якого перевищує 0,1 МПа (1 кгс/см²)
- котел газотрубный** котел газотрубний
Котел, в якому продукти згоряння палива проходять всередині труб поверхонь нагрівання, а вода та пароводяна суміш - ззовні труб
- котел двухбарабанный** котел двобарабанный
Котел з розміщеними у верхній і нижній частині барабанами, з'єднаними жмутами обігрівних труб, які утворюють циркуляційні контури. Це котли переважно низького або середнього тиску паропродуктивністю 2,5 - 35 т/год
- котел двухкорпусный** котел двокорпусний
Агрегат, що складається з двох однакових котлів [корпусів], технологічно об'єднаних пусковою та тепловою схемами в один енергоблок [дубль-блок]. Кожний корпус котла розрахований на половину, тобто 50% номінальної продуктивності для енергоблока і може експлуатуватися автономно. Виятком є котли типу ТПП-110 з несиметричним компонованням корпусів
- котел двухкорпусный несимметричный** котел двокорпусний несиметричний
Двокорпусний котел, в якому поверхні нагрівання первинного тракту (високого чи надкритичного тиску) розміщені в одному корпусі, а поверхні нагрівання вторинного тракту (промперегріву) розміщені в другому корпусі. Котел не розрахований на автономну експлуатацію корпусів
- котел для газообразного топлива** котел для газоподібного палива
Котел, призначений для спалювання природного газу, доменного газу та іншого газоподібного палива (відходів виробництва)
- котел для жидкого топлива** котел для рідкого палива
Котел, призначений для спалювання мазуту, сирої нафти тощо
- котел для твердого топлива** котел для твердого палива
Котел, призначений для спалювання антрацити, кам'яного вугілля, бурого вугілля, торфу та інших твердих палив
- котел докритического давления** котел докритичного тиску
Паровий котел, призначений для отримання пари докритичного тиску, тобто в межах від 18,0 до 22,5 МПа (від 180 до 225 кгс/см²)
- котел жаротрубный** котел жаротрубний
Котел, в якому поверхню нагрівання с жарова труба, тобто труба, через яку проходять продукти згоряння палива, а зовнішня поверхня омивається водою, де відбувається пароутворення. Залежно від конструкції котли бувають одно- і дво жаротрубні
- котел МГД-установки** котел МГД-устави
Котел, який використовує тепло потоку після МГД-устави для безпосереднього перетворення

*тепловой энергии изъёмте-
ратурной плазмы в электричну*

котел многотопливный котел
багатопаливний

*Котел, назначенный для спалю-
вання різних видів палива
(твердого, газоподібного та
рідкого)*

котел однокорпусный котел
однокорпусний

*Котел моноблока, поверхні
нагрівання якого розміщені в
одному агрегаті [корпусі],
розрахований на забезпечення
парою помінальної продуктив-
ності енергоблока*

котел пароводогрейный котел
пароводогрійний

*Котел, назначенный для одно-
часного отримання гарячої води
та пари відповідних параметрів*

котел паровой котел паровий

*Котел, назначенный для отрим-
ання пари відповідних пара-
метрів*

**котел паровой низкого давле-
ния** котел паровий низького
тиску

*Котел для отримання пари з
тиском менше за 1,0 МПа (10
кгс/см²)*

котел под наддувом котел під
наддувом

*Котел, паливня та газоходи якого
розраховані на роботу під тиском
[наддувом] до 500-900 кгс/м², а
опір газоповітряних трактів в
якому долається за допомогою
високонатірних дуттьових вен-
тиляторів. Паливня та газо-
ходи котла газозіцільні, в них
відсутні примоктування хо-
лодного повітря*

котел прямоточный котел прямо-
токовий

*Котел з послідовним однократ-
ним примусовим рухом води для
отримання пари високих і
надвисоких параметрів*

котел с естественной тягой котел
з природною тягою

*Котел, в якому опір газового
тракту долається за рахунок
різниці щільних густин атмос-
ферного повітря та газів у
димовій трубі*

**котел с естественной цирку-
ляцией** котел з природною
циркуляцією

*Паровий котел, в якому цирку-
ляція робочого середовища
здійснюється за рахунок різниці
щільних густин води в опускних
і пароводяної суміші в підйимних
трубах*

котел с жидким шлакоудалением
котел з рідким жужелівід-
веденням

*Котел з відведенням з паливні
жужелі в розтопленому стані*

котел с кипящим слоем котел з
киплячим шаром

*Котел для спалювання палива в
умовно зрідженому шарі інерт-
ного матеріалу, зокрема золи з
розміщенням у ньому частин
поверхонь нагрівання*

**котел с комбинированной цирку-
ляцией** котел з комбінованою
циркуляцією

*Котел, в якому циркуляція води в
деяких контурах або під час
окремих режимів роботи здійс-
нюється за допомогою помпи*

**котел с принудительной цирку-
ляцией** котел з примусовою
циркуляцією

*Паровий котел, в якого цирку-
ляція води здійснюється помпою*

**котел с рециркуляцией прямо-
точный** котел з рециркуляцією
прямотоковий

*Прямотоковий котел, в якому
для збільшення масової швид-
кості води під час пусків і на
малих навантаженнях застосо-
вувється примусова рециркуляція
води спеціальною помпою*

**котел с твердым шлакоудале-
нием** котел з твердим жуже-
лівідведенням

*Котел з відведенням з паливні
жужелі у твердому стані*

**котел сбросных парогазовых
установок** котел скидних паро-
газових устав

*Котел, назначенный для работы
на скидних газах із газових
турбін, використаних як окис-
нювач для палива, що спалю-
ється в паливні котла*

котел сверхвысокого давления
котел надвисокого тиску

*Котел, розрахований на тиск
від 14,0 до 18,0 МПа (від 140 до
180 кгс/см²)*

**котел сверхкритических пара-
метров** котел надкритичних
параметрів

*Котел, розрахований на роботу з
параметрами пари, вищими від
критичних, тобто $P > 22,565$ МПа
(225,65 кгс/см²), $t > 374,12$ °C*

**котел сверхкритического давле-
ния** котел надкритичного тиску

*Паровий котел для отримання
пари тиском, вищим від кри-
тичного, тобто 22,565 МПа
(225,65 кгс/см²)*

котел среднего давления котел
середнього тиску

*Паровий котел, розрахований
для отримання пари з тиском
від 1,0 до 4,5 МПа (від 10 до 45
кгс/см²)*

котел электрический котел елект-
ричний

*Котел, в якому використовується
електрична енергія для
отримання пари або гарячої води*

котел электродный котел елек-
тродний

*Електричний котел, в якому
використовується тепло, що
виділяється під час прохо-
дження електричного струму
через воду*

котел энерготехнологический
котел енерготехнологічний

*Котел, у паливні якого здійс-
нюється перероблення відходів
технологічних процесів, а
отримане тепло використову-
ється для виробництва пари*

котел-утилизатор котел-утилі-
затор

*Котел, в якому використовуєть-
ся тепло відхідних гарячих газів
технологічного процесу або
двигунів для виробництва пари*

котел-утилизатор водогрейный
котел-утилізатор водогрійний

*Водогрійний котел, в якому
використовується тепло гарячих
газів технологічного процесу або
двигунів для підігрівання води в
системах теплостачання*

**котел-утилизатор парогазовой
установки** котел-утилізатор
парогазової устави

*Котел, в якому для отримання
пари використовують тепло
продуктів згоряння, що надхо-
дить в нього з газової турбіни.
Всі парогенерувальні поверхні*

нагрівання розташовані після газової турбіни й омиваються газом низького тиску (близького до атмосферного)

котельная котельня

Підприємство, яке виробляє тепло у вигляді пари і [чи] гарячої води з використанням органічних палив (вугілля, мазуту, газу) чи електроенергії

котельная водогрейная котельня водогрійна

Котельня, яка виробляє та відпускає споживачам теплову енергію у вигляді гарячої води відповідних параметрів

котельная паровая котельня парова

Котельня, яка виробляє та відпускає споживачам теплову енергію у вигляді пари відповідних параметрів

котельная пароводогрейная котельня пароводогрійна

Котельня, яка виробляє та відпускає споживачам теплову енергію у вигляді пари та гарячої води відповідних параметрів

котельная установка теплоутилизационная котельня устава теплоутилізаційна

Устава зі стаціонарним котлом-утилізатором

котельное вспомогательное оборудование, КВО котельне допоміжне устаткування, КДУ

Устаткування, яке забезпечує нормальне функціонування котла (димосмоки, вентилятор, засоби очищення поверхонь нагрівання, золосжувальне відведення тощо)

котлостроение котлобудування
Галузь машинобудування, яка забезпечує виготовлення різних типів котлів, їх вузлів, трубопроводів та допоміжного устаткування

кочегар кочегар

Особа, яка обслуговує котли промислових [комунальних] котельн

коэффициент аэродинамического сопротивления градири коефіцієнт аеродинамічного опору градири

Величина, яка характеризує опір градири проходженню охолоджувального повітря

коэффициент выноса соли коефіцієнт винесення солі

Відношення концентрації солі в насиченій парі до її концентрації в котловій воді, виражене у відсотках

коэффициент выявляемости дефекта коефіцієнт виявлення дефекту

Відношення еквівалентної площі відбивача до площі проєкції дефекту на площину, нормальну до акустичної осі перетворювача

коэффициент гидравлического сопротивления коефіцієнт гідравлічного опору

Безрозмірний коефіцієнт, який залежить від числа Рейнольдса та шорсткості внутрішньої поверхні труби

коэффициент гидравлической неравномерности коефіцієнт гідравлічної нерівномірності
Відношення витрати середовища в окремій трубі до середньої витрати в трубах пакета

коэффициент готовности коефіцієнт готовності

Ймовірність працездатності об'єкта у відповідний момент часу, крім запланованих періодів, протягом яких використання об'єкта за призначенням не передбачено

коэффициент динамической вязкости коефіцієнт динамічної в'язкості

Фізична константа рідин, яка залежить від їх роду: Розмірність коефіцієнта динамічної в'язкості в технічній системі одиниць - кгс·с/м², в системі СІ - Н·с/м²

коэффициент дросселирования пара коефіцієнт дроселювання пари

Відношення середнього наявного теплоперепадку 1 кг свіжої пари від її стану перед хлипаками на вході у протічну частину турбіни до виходу з неї ($h'_{\text{в}}$, ккал/кг) до середнього для 1 кг свіжої пари наявного теплоперепадку від її стану перед стопорним хлипаком до виходу з турбіни (h'_0 , ккал/кг). Коефіцієнт дроселювання характеризує втрати тепла в органах паророзподілу порівняно з ідеальним процесом і визначається за формулою: $h_{\text{др}} = h'_{\text{в}} / h'_0$

коэффициент избытка воздуха коефіцієнт надлишку повітря
Відношення кількості повітря, що фактично надходить у паливну до теоретично необхідного для горіння одиниці палива

коэффициент избытка воздуха оптимальный коефіцієнт надлишку повітря оптимальний
Надлишок повітря, з яким процес горіння характеризується міні-

мальною сумою витрат тепла з хемічною і механічною неповнотою згорання та відхідними газами з одночасним забезпеченням стійкого процесу горіння

коэффициент избытка воздуха стехиометрический коефіцієнт надлишку повітря стехіометричний

Коефіцієнт надлишку повітря, який дорівнює одиниці

коэффициент изменения мощности ступени подогрева коефіцієнт зміни потужності ступеня підігрівання

Функція параметрів ступеня підігрівання, а також параметрів нижчих ступенів підігрівання й ентальпії пари, яка надходить в конденсатор

коэффициент использования поверхности фильтра коефіцієнт використання поверхні фільтра
Відношення активної поверхні фільтра до його повної поверхні

коэффициент использования технологической системы коефіцієнт використання технологічної системи

Відношення середньої тривалості перебування технологічної системи в працездатному стані до значення номінального фонду часу за розглянутий період

коэффициент использования установленной мощности коефіцієнт використання установленної потужності

Відношення тривалості використання установленної потужності до повної тривалості за розглянутий період

коэффициент кинематической вязкости коефіцієнт кінематичної в'язкості

Відношення коефіцієнта динамічної в'язкості рідини [газів] μ до її густини ρ , визначає за формулою: $\nu = \mu / \rho$, м²/с

коэффициент конструктивной нетождественности поверхностей нагрева коефіцієнт конструктивної нетотожності поверхонь нагрівання

Відношення площі поверхні окремої обігріваної труби до середньої площі поверхні обігріваних труб пакета

коэффициент мощности ветра коефіцієнт потужності вітру

Відношення кінетичної енергії вітрового потоку, перетвореної за допомогою вітрової турбіни в механічну енергію, до кінетичної енергії незбуреного потоку вітру

коэффициент неравномерности водопотребления коефіцієнт нерівномірності водоспоживання

Відношення дійсного (максимального або мінімального) водоспоживання до середнього за певний проміжок часу

коэффициент неравномерности расходов сточных вод коефіцієнт нерівномірності витрат стічних вод

Відношення максимальної місячної витрати стічних вод за сезон (літо, зима) до середньомісячної витрати води за рік - сезонна нерівномірність. Відношення максимальної витрати стічних вод до середньогодишної за добу-річна нерівномірність. Цей коефіцієнт розраховується переважно

для доби з максимальною витратою води протягом року

коэффициент неравномерности тепловосприятия коефіцієнт нерівномірності теплосприйняття

Відношення середнього питомого теплосприйняття нерівномірної труби до середнього питомого теплосприйняття пакета труб

коэффициент осаждения частиц коефіцієнт осадження частинок

Відношення вагової кількості осаджених частинок на поверхні осадження до вагової кількості частинок на вході в апарат очищення за одиницю часу

коэффициент освоения вновь введенного оборудования коефіцієнт освоєння заново введенного устаткування

Відношення фактичного часу освоєння заново введенного устаткування до нормативного

коэффициент полезного действия компрессора механический коефіцієнт корисної дії компресора механічний

Величина, що характеризує якість конструкції машини, її складання, а також значення тертьових частин. Кількісно виражається відношенням індикаторної потужності компресора до повної потужності, яку необхідно прикласти до повідного вала компресора для забезпечення нормативних характеристик його роботи

коэффициент полезного действия котла брутто коефіцієнт корисної дії котла брутто

Відношення корисно використаного тепла [енергії] в котлі до

тепла, поданого в паливно, без урахування витрат електроенергії та тепла на власні потреби

коэффициент полезного действия котла нетто коефіцієнт корисної дії котла нетто

Відношення корисно використаного тепла [енергії] в котлі до тепла, поданого в паливно, з урахуванням витрат електроенергії та тепла на власні потреби (розмелювання вугілля, тягу, дуття тощо)

коэффициент полезного действия мельницы коефіцієнт корисної дії млина

Відношення потужності, витраченої безпосередньо на розмелювання вугілля, до всієї потужності, витраченої на обертання млина та розмелювання вугілля

коэффициент полезного действия насоса коефіцієнт корисної дії помпи

Відношення корисної потужності до потужності, затраченої на повідню помпи

коэффициент полезного действия насоса механический коефіцієнт корисної дії помпи механічний

Величина, що відображає відносну частку механічних витрат у помпі

коэффициент полезного действия насоса объемный коефіцієнт корисної дії помпи об'ємний

Відношення корисної потужності помпи до суми корисної потужності та затраченої потужності

коэффициент полезного действия насосного агрегата коефіцієнт корисної дії помпового агрегату

Відношення корисної потужності помпи до потужності, затраченої помповим агрегатом

коэффициент полезного действия паротурбинной установки абсолютный электрический коефіцієнт корисної дії паротурбінної установки абсолютний електричний

Добуток абсолютного (термічного) ККД ідеальної паротурбінної установки, внутрішнього відносного та механічного ККД паротурбінної установки та ККД електричного генератора, який є в відношенням електричної потужності на затискачах генератора, вираженої в теплових одиницях, до витрати тепла, підведеного до парогенератора за одиницю часу, тобто: $\eta_{\text{в.э.}} = \eta_{\text{т.}} \cdot \eta_{\text{в.т.}} \cdot \eta_{\text{в.г.}}$, де $\eta_{\text{т.}}$ - абсолютний (термічний) ККД ідеальної турбіни; $\eta_{\text{в.т.}}$ - внутрішній відносний ККД турбіни; $\eta_{\text{в.г.}}$ - механічний ККД; $\eta_{\text{э.}}$ - ККД електричного генератора

коэффициент полезного действия сепаратора коефіцієнт корисної дії сепаратора

Відношення кількості вловленого та винесеного із сепаратора пилу до загальної кількості пилу, що надходить в сепаратор

коэффициент полезного действия солнечного коллектора оптический коефіцієнт корисної дії сонячного колектора оптичний

Показник тієї частини сонячної радіації, що досягла поверхні колектора та поглинається абсорбуючою випромінювання чор-

ною поверхнею на враховує втрати енергії, пов'язані з поглинанням у склі, відбиванням та відмінністю коефіцієнта теплового випромінювання абсорбуючої поверхні від одишці

коэффициент полезного действия топки (условный) коефіцієнт корисної дії паливної (умовний)

ККД, що враховує лише втрати тепла, які безпосередньо залежать від конструктивних особливостей паливної (з хемічною та механічною неповнотою згоряння, з фізичним теплом жуужелі та втратою в доквіля), і не враховує втрати тепла з відхідними газами

коэффициент полезного действия турбинной установки электромеханический коефіцієнт корисної дії турбінної установи електромеханічний

Відношення потужності на затискачах генератора (N_c , кВт) до внутрішньої потужності, одержаної від роботи пари на лопатках турбіни (N_r , кВт), тобто: $\eta_{св} = N_c / N_r$

коэффициент полезного действия турбины [цилиндра] внутренний относительный [диаграммный] коефіцієнт корисної дії турбіни [циліндра] внутрішній відносний [діаграмний]

Відношення використаного теплопереналу до наявного теплопереналу для наскрізного потоку пари від її стану перед статорним хлипаком до виходу турбіни [циліндра] тобто: $\eta = h_c / h_c$, де h_c - середній для 1 кг

пари використаний в турбіні теплоперенал, Дж (ккал/кг); h_c - середній наявний теплоперенал 1 кг свіжої пари від її стану перед хлипаками на вході у протічну частину турбіни до виходу з неї, Дж (ккал/кг). Внутрішній відносний ККД є основним показником економічності або досконалості протічної частини (турбіни, групи ступенів, окремого ступеня)

коэффициент полезного действия турбины абсолютный внутренний коефіцієнт корисної дії турбіни абсолютний внутрішній

Добуток абсолютного (термічного) та внутрішнього відносного коефіцієнта корисної дії турбіни, який характеризує відношення тепла, перетвореного в роботу всередині турбіни, до тепла, яке надає робочому середовищу в парогенераторі, тобто: $\eta_{ав} = \eta_m \cdot \eta_{св}$, де η_m - абсолютний (термічний) ККД ідеальної турбіни; $\eta_{св}$ - внутрішній відносний ККД турбіни

коэффициент полезного действия турбины абсолютный эффективный коефіцієнт корисної дії турбіни абсолютний ефективний

Добуток абсолютного (термічного) та внутрішнього ефективного коефіцієнта корисної дії турбіни, який характеризує відношення ефективної потужності турбіни до витрати використовуваного в ній тепла, тобто: $\eta_{аэф} = \eta_m \cdot \eta_{сэф}$, де η_m - абсолютний (термічний) ККД ідеальної турбіни; $\eta_{сэф}$ - внутрішній ефективний ККД турбіни

коэффициент полезного действия турбины механический коефіцієнт корисної дії турбіни механічний

Відношення ефективної потужності до внутрішньої потужності турбіни

коэффициент полезного действия турбины относительный эффективный коефіцієнт корисної дії турбіни відносний ефективний

Добуток внутрішнього відносного та механічного коефіцієнта корисної дії турбіни, який характеризує відношення ефективної потужності турбіни до потужності ідеальної турбіни, тобто: $\eta_{сэф} = \eta_{ав} \cdot \eta_m$, де $\eta_{ав}$ - внутрішній відносний ККД турбіни; η_m - механічний ККД

коэффициент полезного действия турбоагрегата абсолютный электрический коефіцієнт корисної дії турбоагрегату абсолютний електричний

Добуток абсолютного (термічного), внутрішнього відносного коефіцієнта корисної дії, коефіцієнта дроселювання турбіни та коефіцієнта електромеханічного генератора, який характеризує відношення одержаної електричної енергії до затраченої теплової, вираженої в однакових теплових одиницях, що характеризує економічність турбоагрегату в цілому, тобто: $\eta_{аел} = \eta_m \cdot \eta_{оп} \cdot \eta_{ав} \cdot \eta_{св}$, де η_m - ККД турбіни термічний; $\eta_{оп}$ - коефіцієнт дроселювання; $\eta_{ав}$ - ККД турбіни внутрішній відносний; $\eta_{св}$ - ККД електромеханічний

коэффициент полезного действия турбоагрегата относительный электрический кое-

фіцієнт корисної дії турбоагрегату відносний електричний Величина, що є добутком внутрішнього відносного коефіцієнта корисної дії турбіни (η_m) та електромеханічного ККД установи ($\eta_{св}$), тобто: $\eta_{св} = \eta_m \cdot \eta_{св}$ або є добутком відносного внутрішнього механічного коефіцієнта корисної дії турбіни та ККД електричного генератора, який характеризує відношення електричної потужності до потужності ідеальної турбіни, тобто: $\eta_{сел} = \eta_m \cdot \eta_{св}$, де η_m - відносний внутрішній ККД турбіни; $\eta_{св}$ - механічний ККД; $\eta_{сел}$ - ККД електричного генератора

коэффициент полезного действия цикла термический коефіцієнт корисної дії циклу термічний

Відношення середнього для 1 кг свіжої пари наявного теплопереналу (від її стану перед статорним хлипаком до стану на виході з турбіни) до тепла 1 кг свіжої пари, яка підведена до парогенератора і виражається за формулою: $\eta_m = h_0 / (i - i_k)$, де h_0 - наявний теплоперенал 1 кг свіжої пари від стану перед статорним хлипаком до стану на виході з турбіни, Дж/кг (ккал/кг); i - вміст тепла свіжої пари, Дж/кг (ккал/кг); i_k - середній вміст тепла, що повертається від установи конденсації свіжої пари, Дж/кг (ккал/кг)

коэффициент полезного действия циклона коефіцієнт корисної дії циклона

Відношення ваги пилу, що осіла в циклоні, до ваги пилу, поданого в нього

- коэффициент полезного действия электрического генератора** коефіцієнт корисної дії електричного генератора
Відношення електричної потужності, що віддана зі затискачів генератора, до ефективної потужності турбіни, затраченої на обертання ротора генератора
- коэффициент поправочный** коефіцієнт поправковий
Коефіцієнт, який враховує відхилення параметрів та інших показників роботи устаткування і стану робочого середовища від розрахункових або встановлених емпірично
- коэффициент преобразования теплового насоса** коефіцієнт перетворення теплової помпи
Відношення теплопродуктивності теплової помпи до споживаної ним потужності
- коэффициент производительности компрессора** коефіцієнт продуктивності компресора
Відношення об'єму газу, що подається фактично компресором, до об'єму, створеного ходом його толкача
- коэффициент проскока частиц** коефіцієнт проскоку частинок
Відношення вагової кількості частинок, що виходять із золотилоловника до вагової кількості частинок, що надходять на очищення, за одиницю часу
- коэффициент размолоспособности топлива** коефіцієнт розмолотості палива див. *размолоспособность угля*
- коэффициент рециркуляции дымовых газов [воздуха]** коефіцієнт рециркуляції димових газів [повітря]
- Відношення певної кількості газів [повітря], відібраної з газоповітряного тракту для рециркуляції, до їх загальної кількості*
- коэффициент сохранения производительности технологической системы** коефіцієнт збереження продуктивності технологічної системи
Відношення середнього значення обсягу випуску технологічною системою придатної продукції за інтервал часу, що розглядається, до його номінального значення, вирахованого за умови, що відмови технологічної системи не виникають
- коэффициент сохранения тепла** коефіцієнт збереження тепла
Складова частина витрати тепла в доквілля (q_3), яка віддається від гарячих поверхонь (паливної, газоходів, трубопроводів тощо)
- коэффициент стока воды модульный** коефіцієнт стікання води модульний
Частка від ділення витрати води (Q_i), її об'єму (W_i) або модуля стікання (q_i) за даний проміжок часу на їх середню багаторічну величину (Q_o, W_o, q_o), яка визначається за формулою:
$$K_i = Q_i/Q_o = W_i/W_o = q_i/q_o$$
- коэффициент температурной разверки** коефіцієнт температурної нерівномірності
Відношення температур робочого середовища на виході з труби з найбільшими відхиленнями температури, тобто труби, яка знаходиться в найнебезпечніших температурних умовах, до середньої температури на виході з пакета труб

- коэффициент теплового расширения** коефіцієнт теплового розширення
Показник, який характеризує зміну розмірів тіла в процесі його нагрівання
- коэффициент тепловой разверки** коефіцієнт теплової нерівномірності
Відношення ентальпії середовища в окремій трубі [витку] до середнього приросту ентальпії в пакеті труб
- коэффициент тепловосприятия** коефіцієнт теплосприйняття
Відношення кількості тепла, сприйнятого поверхнею нагрівання до підведеного тепла
- коэффициент теплоотдачи** коефіцієнт тепловіддачі
Характеризує кількість тепла, переданого в одиницю часу через одиницю площі поверхні твердого тіла конвекцією в умовах різниці температур між поверхнею тіла та середовищем в I К
- коэффициент теплоотдачи оросителя объемный** коефіцієнт тепловіддачі зрошувача об'ємний
Величина, що характеризується кількістю тепла, виділеного за годину в 1 м^3 зрошувача залежно від температури води та повітря
- коэффициент теплопередачи** коефіцієнт теплопередачі
Характеризує кількість тепла, яка передається через 1 м^2 поверхні плоскої стінки, якщо різниця температур між зріючим і нагріваним середовищем s 1°C . Коефіцієнт теплопередачі залежить від коефіцієнтів тепловіддачі від зріючого середовища до поверхні нагрівання, від стінки до нагріваного середовища та термічного опору стінки
- коэффициент теплопроводности** коефіцієнт теплопровідності
Характеризує кількість тепла, яка передається за одиницю часу через стінку з поверхнею 1 м^2 і товщиною 1 м , якщо різниця температур дорівнює 1°C
- коэффициент теплофикации** коефіцієнт теплофікації
Відношення теплової потужності відборів турбіни до розрахункової потужності джерел тепла
- коэффициент технического использования** коефіцієнт технічного використання
Відношення математичного очікування сумарного часу перебування об'єкта у працездатному стані за період експлуатації до математичного очікування сумарного часу перебування об'єкта в працездатному стані та у простоях, зумовлених технічним обслуговуванням і ремонтом за той самий період
- коэффициент уноса воды** коефіцієнт винесення води
Відношення загальної кількості води, яка виноситься повітряним потоком з градири, до витрати води на градирию
- коэффициент упаривания воды** коефіцієнт упарювання води
Величина, яка показує, у скільки разів концентрація [іонів] солей, що не випадають в осад, більша в оборотній, ніж в підживлювальній воді
- коэффициент фракционной эффективности** коефіцієнт фракційної ефективності

Відношення маси пилу даної фракції, вловленого в апараті очищення, до маси пилу тієї самої фракції, що надходить на очищення

коэффициент ценности тепла пара коефіцієнт цінності тепла пари

Величина, що характеризує працездатність пари, що відбирається з турбіни в даній точці. Ця величина дозволяє будь-яку зміну витрати тепла в певному елементі теплової схеми, покриваву відбором пари з турбіни, перерахувати на тепло свіжої пари та оцінити зміну економічності установки від зміни теплової схеми чи експлуатаційного режиму

коэффициент циркуляции коефіцієнт циркуляції *див. кратность циркуляции*

коэффициент эффективности водохранилища-охладителя коефіцієнт ефективності водосховища-охолодника
Відношення площі активної зони водосховища до площі водосховища

коэффициент эффективности топки коефіцієнт ефективності паливни

Коефіцієнт корисної дії паливни, який, крім теплових витрат враховує також теплоту, внесену в паливню з паливом, повітрям і димовими газами у випадку рециркуляції газів у паливню

коэффициенты местного сопротивления коефіцієнти місцевого опору

Коефіцієнти, одержані дослідним способом, що характеризують різні види місцевих опорів (дифузор, конфузор, засувка, вентиль, трійник, коліно тощо)

кран кран

Арматура, в якій запірний або регулювальний орган має форму тіла обертання або його частини, що обертається навколо власної осі, довільно розміщеної до напрямку потоку робочого середовища

кран конусный кран конусный
Кран, запірний або регулювальний орган якого має форму конуса

кран распределительный кран розподільний
Кран, призначений для розподілу потоку робочого середовища за певними напрямками

кран цилиндрический кран циліндричний
Кран, запірний або регулювальний орган якого має форму циліндра

кран шаровой кран кульовий
Кран, запірний або регулювальний орган якого має сферичну форму

кратность охлаждения конденсатора турбины кратність охолодження конденсатора турбіни
Відношення витрати охолоджувальної води до кількості пари, яка надходить в конденсатор турбіни

кратность пульпы кратність пульпи
Відношення маси води до маси твердого компонента в пульпі, яке визначається в м³/т

кратность смыва золошлаков кратність смивання золошлаків
кратність смивання золошлаків
Питома масова витрата води на смивання одиниці маси золошлакових залишків

кратность циркуляции кратність циркуляції

Відношення ваги води, яка проходить через циркуляційний контур за певний проміжок часу, до ваги пари, яка утворилася в ньому за цей самий час

кратность циркуляции мельницы кратність циркуляції млина
Відношення загальної кількості вугілля, що надходить у млин, тобто суміш сирого вугілля та вугілля, повернутого зі сепаратора, до кількості сирого вугілля. Залежно від типу млина та сепаратора і режиму розмелювання кратність циркуляції знаходиться в широкому діапазоні, а саме від 1 до 20

кривая депрессии кривая депрессии
Лінія перетину поверхні насиченою водою в поперечному перерізі греблі. Насичена водою поверхня називається депресійною. Вище від депресійної поверхні розташована зона капілярного підняття води, величина якого залежить від величини часток ґрунту. Вище від цієї зони ґрунт має природну вологість

кризис кипения криза кипіння
Процес у плівковому режимі кипіння, коли утворена пара відтісняє рідину від стінки, здатний призвести до перегрівання поверхонь нагріву

критерий Нусельта критерій Нусельта
Характеризує конвективний теплообмін на межі стінка-рідина і визначається за формулою: $Nu = al/\lambda$, де λ - теплопровідність рідини; l - геометричний параметр поверхні (довжина або діаметр); a - коефіцієнт тепловіддачі

критерий качества воды экологический критерій якості води екологічний

Критерій, за яким оцінюються умови нормального функціонування водної екологічної системи

критерий качества воды экономический критерій якості води економічний

Критерій, який враховує рентабельність використання води

критерий Пекле критерій Пекле
Характеризує відношення теплопровідного та конвективного переносу тепла в потоці та визначається за формулою: $Pe = wl/a$, де w - швидкість потоку; l - геометричний параметр поверхні (довжина або діаметр); a - коефіцієнт температуропровідності

критерий Прандтля критерій Прандтля

Цей критерій є визначальним для фізичних властивостей речовин. Для газів Pr залежить, переважно, від числа атомів у молекулі газу, а для рідини - від температури і визначається за формулою: $Pr = \nu/a$, де ν - кінетична в'язкість; a - коефіцієнт температуропровідності

критерий Рейнольдса критерій Рейнольдса

Цей критерій характеризує співвідношення сил інерції та внутрішнього тертя (в'язкості) в руховому середовищі і визначається за формулою: $Re = wl/\nu$, де w - швидкість потоку; l - геометричний параметр поверхні (довжина або діаметр); ν - кінетична в'язкість

критическая точка критична точка
Термодинамічний стан, у якому дві різні фази (вода та суха насичена пара) перебувають

між собою у зрівноваженому стані, тобто стають тотожними за всіма своїми властивостями (тиск, температура та питоми об'єм)

крупность разделения грубість розділення

Нескінченно вузький клас найбільших частинок твердої фази даної густини, які бувають винесені з фугатом

ксилит ксиліт

Макроскопічна складова частина торфу та бурого вугілля у вигляді слаборозкладеної деревини зі збереженою анатомічною будовою тканини

кулачково-распределительное устройство турбины кулачково-розподільний пристрій турбіни

Пристрій, який в міру навантаження турбіни здійснює по чергове відкриття регульованих хлипаків і зміну подавання пари в турбіну за залежністю, на яку розраховані та налаштовані профілі кулаків під час повороту розподільного пристрою

культура безопасности культура безпеки

Кваліфікаційна та технічна підготовка осіб, для яких гарантування безпеки потенційно небезпечного об'єкта є пріоритетною потребою, що зумовлює самоконтроль і самоусвідомлення відповідальності під час виконання робіт, які впливають на рівень безпеки

кювета фотоколориметрическая

кювета фотоколориметрична
Складова частина фотоколориметра, куди вноситься речовина, яка аналізується для вимірювання її оптичної густини

Л

лаборатория водно-химическая

лабораторія водно-хімічна
Лабораторія, в якій виконуються хімічні аналізи під час теплохімічних випробувань і експлуатації устатковання, повні водно-хімічні аналізи води, відкладень тощо

лаз лаз

Конструктивно передбачені в паливній камері та газоходах котла отвори для доступу людей, подавання матеріалів та інструментів з метою огляду та ремонтів, які під час роботи котла цілком закриваються

лебедка гидрометрическая лебідка гідрометрична

Лебідка, призначена для запуску гідрометричних приладів на задану глибину з точністю до одного сантиметра

ледоход льодохід

Поступальний рух крижин по поверхні води. Осінній льодохід - це змерзла в окремі криги маса внутрішньоводного льоду, яка сливля на поверхню води. Весняний льодохід - це розламаний на окремі крижини льодяний покрив під час підняття рівня води в річці в період танення снігу

летка льотка

Спеціальний отвір у нижній частині паливної камери котла з рідким жужелевідведенням для відведення з неї розтопленої жужелі

летучесть нефтепродукта леткість нафтопродукту

Фізико-хімічна властивість, що визначає тиск насичених парів нафтопродукту

летучие вещества топлива легкі речовини палива

Газоподібні речовини (CO , H_2 , CH_4 , CO_2 , C_nH_n , O_2), що виділяються під час поступового нагрівання твердого палива в інертному середовищі без доступу повітря до $110 - 1100^\circ C$

ликвидация последствий аварии ліквідація наслідків аварії

Режим функціонування, під час якого підприємство [об'єкт] після аварії переводиться в режим нормальної експлуатації або перетворюється в екологічно безпечну природно-технологічну систему

лимит выброса загрязняющего вещества ліміт викиду забруднювальної речовини

Маса нормованого викиду речовини за певний проміжок часу, яка встановлюється для викидів ТЕС з метою можливого обмеження їх дії на довкілля та визначення платежів за його забруднення

лимниграф лімніграф

Спеціальний самописний прилад для безперервного записування коливань рівня води у водних джерелах

линия пьезометрическая лінія п'єзометрична

Лінія, яка з'єднує п'єзометричні висоти (горизонту води в п'єзометрах) потоку рідини над площиною порівняння

линия хроматограммы нулевая

лінія хроматограми нульова
Ділянка хроматограми у вигляді запису сигналу диференційного детектора під час виходу з колонки чистого газу-носія

ловушка амбиполярная ловник амбіполярний

Відкрита система з покращеними характеристиками подовженого утримання плазми у вигляді довгого циліндра з подовжнім магнетним полем і двома порівняно невеликими уловлювачами в торцях. Термоядерна плазма утворюється в центральному уловлювачі, а периферійні призначені для створення амбіполярного потенціалу, що утримує центральну термоядерну плазму. Амбіполярний потенціал формується за рахунок підвищеної щільності частинок, інжекттованих у периферійних уловниках

ловушка магнитная адиабатная ловник магнетний адіабатний
Відкрита система, в якій плазма утримується магнетним полем, що зростає в напрямі до периферії

лопатка турбины переменного сечения лопатка турбіни змінного перерізу

Лопатка соплова або робоча, у якій форма та розміри профілю за радіусом [висотою] змінюються

лопатка турбины постоянного сечения лопатка турбіни постійного перерізу

Лопатка соплова або робоча, у якій профіль і кут її встановлення по висоті незмінні

лопатка турбины рабочая лопатка турбіни робоча

Елемент протічної частини турбіни, який складається з пера та робочої частини, вико-

наших як одне ціле з хвостовиком. Вони встановлюються на диску або безпосередньо на роторі турбіни і утворюють робочі канали, в яких здійснюється перетворення потенціальної та кінетичної енергії потоку пари в механічну енергію переміщення лопаток

ЛОТОК ЗАГРУЗОЧНИЙ КОНВЕЙЕРА

ЛОТІК завантажувальний конвесра

Укриття стрічкового конвесра в місці завантаження вугіллям

ЛОТОК МАЗУТА СЛИВНОЇ

ЛОТІК мазуту зливний

Підземний лоток [канал], яким злитий мазут надходить в приймальну місткість

ЛЮЧКИ

Конструктивно передбачені в паливних камерах і газоходах котлів отвори діаметром до 100 мм для візуального спостереження за факелом у паливі, вводу в газоходи вимірювальної та діагностичної апаратури, пристроїв, інструментів, які використовуються під час експлуатації, ремонтів та випробувань

M

МАГІСТРАЛЬ ТЕПЛОФІКАЦІОННА

Комплекс трубопроводів і pompових станцій, які забезпечують транспортування гарячої води та пари від електричних станцій та котельні до засувки теплової мережі

МАЗУТ

Рідке нафтове паливо - продукт переганяння сирової нафти, який за своїми властивостями поділяється на паливний, флотський і мартенівський мазут

МАЗУТ МАРТЕНОВСЬКИЙ

Рідке нафтове паливо - продукт переганяння малосірчистої нафти, до складу якого входять крекінгові залишки у суміші з мазутом та спеціальними домішками для використання у сталетопних печах

МАЗУТ ТОПОЧНИЙ

Мазут, призначений для спалювання в паливних стаціонарних і пересувних котлів та промислових печах

МАЗУТ ФЛОТСЬКИЙ

Мазут для використання в стаціонарних і пересувних теплових устатках

МАКЕТ ДЛЯ ІСПЫТАНИЙ

макет для випробувань
Виріб, що є спрощеним відтворенням об'єкта випробувань чи його частини і призначений для випробувань

МАКСИМУМ НАГРУЗКИ ЕНЕРГОСИСТЕМИ

максимум навантаження енергосистеми
Найбільше значення активного навантаження за встановлений період

МАКСИМУМ НАГРУЗКИ ЕНЕРГОУСТАНОВКИ

максимум навантаження енергоустанови
Найбільше значення навантаження енергоустанови споживача за встановлений інтервал часу

МАНЕВРЕННОСТЬ

маневреність
Властивість агрегатів (котла, турбогенератора чи енерго-

блока) змінювати електричне або теплове навантаження в широкому діапазоні з зумовленими підвищеними швидкостями (в змінних і пускових режимах)

МАНОМЕТР

Прилад для вимірювання надлишкового тиску. За принципом дії манометри поділяються на рідинні та пружинні

МАРКА НОНІТА

марка йоніту
Скорочене букво-цифрове позначення, присвоєне конкретному йонообмінному матеріалу

МАРКА НЕФТЕПРОДУКТА

марка нафтопродукту
Індивідуальний нафтопродукт, назва, цифрове або буквене позначення, склад і властивості якого регламентовані нормативною документацією

МАРКА УГЛЯ

марка вугілля
Умовне позначення різновидностей вугілля, близьких за походженням та основними енергетичними і технологічними характеристиками

МАСЛО ГАЗОТУРБІННЕ

олива газотурбінна
Нафтова олива турбогвинтових і турбореактивних двигунів

МАСЛО ІНДУСТРІАЛЬНЕ

олива індустріальна
Нафтова олива для верстатів і механізмів й іншого промислового устаткування

МАСЛО КОМПРЕССОРНЕ

олива компресорна
Нафтова олива - продукт глибокого селективного або кислотно-контрактного очищення нафтових олів, в'язкістю 7-30 мм²/с при 100 °С, який використо-

вусться в толокових і ротаційних компресорах для покращення цілності і зменшення тертя та зношення

МАСЛО КОНСЕРВАЦІОННЕ

олива консерваційна
Спеціально приготовлений продукт - суміш нафтової оливи з антикорозійними добавками, призначений для консервації внутрішніх поверхонь циліндрів двигунів, компресорів, редукторів тощо

МАСЛО МОТОРНЕ

олива моторна

Нафтова олива для толокових двигунів внутрішнього згоряння

МАСЛО НЕФТЯНЕ

олива нафтова
Рідкі мінеральні суміші висококипящих вуглеводнів (при t = 300-600 °С), які отримують під час перероблення сирової нафти

МАСЛО НЕФТЯНЕ СМАЗОЧНЕ

олива нафтова мастильна
Технічна олива, застосовувана для запобігання або зменшення зношення внаслідок тертя поверхонь і зменшення втрат на тертя ковзання

МАСЛО ОТРАБОТАНЕ

олива відпрацьована
Технічна олива, яка відпрацювала термін і втратила в процесі експлуатації якість, встановлену в нормативно-технічній документації, і злита з робочої системи

МАСЛО РЕГЕНЕРИРОВАННЕ

олива регенована
Технічна олива, яка отримувалась очищенням відпрацьованої оливи фізичними, хемічними або фізико-хемічними методами, з експлуатаційними властив-

востями, встановленими згідно з вимогами нормативної документації

масло свежее олива свіжа

Олива, яка надійшла з заводу, не була в роботі й відповідає нормам державного стандарту

масло смазочное мастило

Пластична рідина, яка використовується як смазильний матеріал. За своїм складом мастила бувають нафтові та синтетичні, а за призначенням - моторні, трансмісійні та індустріальні

масло технологическое мастило технологічне

Рідкий технологічний складник для використання в оброблянні матеріалів тиском, термпереробленні, переробленні сировини

масло трансмиссионное мастило трансмісійне

Продукт селективного очищення залишкових нафтових олів з додатком дистилатних олів та захисних додатків в'язкістю 6-20 мм²/с при 100 °С, який використовується для змащування закритих зубчастих передач (редукторів) всіх видів

масло турбинное олива турбінна

Глибокоочищена дистильована нафтова олива з малосірчистих безпарафінових або сірчистих парафінових нафт з додатками антиокиснювальних, антикорозійних, деемульсувальних, антипінильних додатків, яка використовується для змащування вальниць та допоміжних механізмів парових та гідравлічних турбін, турбокомпл. турбокомпресорних

машин (повітряних, газових, холодильних), а також як мастильна або робоча рідина для різних промислових механізмів з циркуляційними системами

масло холодильное олива холодильна

Нафтова олива для холодильних машин

масло цилиндрическое олива циліндрова

Нафтова олива для толокових парових машин

масло чистое, [сухое] олива чиста, [суха]

Свіжа або регенована олива, яка цілком відповідає нормам державного стандарту та в якій вміст води у зв'язаному вигляді, у вільному вигляді або у вигляді емульсії не перевищує 0,01%

масло электроизоляционное олива електроізоляційна

Продукт глибокого адсорбційного або кислотнотужного очищення нафтової оливи з анінікислотними додатками, призначений для рідкої ізоляції та тепловідвідного середовища у трансформаторах, оливних вимикачах, силових кабелях

маслонасос гидроподъема роторов турбоагрегата помпа оливна гідронідойми роторів турбоагрегату

Помпа, призначена для подачі оливи з високим тиском підшипки валів роторів турбіни та генератора в їх вальницях з метою зменшення потужності повідні валоповертальною пристрою та зношення вкладнів вальниць

маслоохладитель оливоохолодник Теплообмінник кожухотрубний багатоходовий, який забезпечує підтримання необхідної температури оливи в системах змащування та регулювання турбіни, роль охолодника в якому виконує циркуляційна або технічна вода

масляный насос главный оливна помпа головна див. *насос турбины масляный главный*

масляный насос пусковой оливна помпа пускова див. *насос турбины масляный пусковой*

масляный насос смазки оливна помпа змащування див. *насос масляный смазки турбины*

масса топлива горючая маса палива горюча
Частина палива, до складу якої входять лише речовини, що згоряють

масса топлива минеральная маса палива мінеральна
Складові частини неорганічних елементів палива (азот, силікати, глина, сульфідні, карбонати, сульфати, солі та оксиди металів), які не згоряють

масса топлива органическая маса палива органічна
Згорююча маса палива без загальної вологи та мінеральної маси

масса топлива рабочая маса палива робоча
Суха маса палива разом з вологою, яка міститься в ньому, тобто маса реального палива, що надходить до споживача

масса топлива сухая маса палива суха
Склад робочої маси палива, з якої вилучено внутрішню та зовнішню вологу

массовая доля воды в осадке масова частка води в осаді
Відношення маси води, яка знаходиться в шпарах осаду, до маси всього осаду

массовая доля жидкой фазы в осадке масова частка рідкої фази в осаді
Відношення маси рідкої фази, яка знаходиться в шпарах осаду, до маси всього осаду

массовая концентрация дисперсной фазы в эмульсии масова концентрація дисперсної фази в емульсії
Відношення маси нерозчиненої рідкої дисперсної фази, розподіленої в дисперсному середовищі, до об'єму емульсії

массовая концентрация твердой фазы в суспензии масова концентрація твердої фази в суспензії
Відношення маси твердих частинок, які містяться в суспензії, до її об'єму

масс-спектрометр мас-спектрометр
Аналізатор рідини масспектрометричний

машина для расщивания пыли машина для розсіювання пилу
Пристрій, в якому набір сит обертається по концентричній траєкторії від гнучкого вала і струшується від бокового удару по обичайці сит або удару довбешкою зверху

машина паровая машина парова
Тепловий толоковий двигун, який перетворює потенціальну енергію пари в механічну енергію руху толока або обертальний рух вала. Парова машина використовується як двигун

пароплава, паровоза, в локомотивних уставах. Тепер замінюється паровою турбіною або двигуном внутрішнього згоряння

машини парожекторная машина парожекторна

Холодильна машина, яка використовує не механічну, а теплову енергію для штучного охолодження повітря. Стиснення пари здійснюється за допомогою парового ежектора

машини пробораделочная машина пробообробна

Машина, призначена для готування взятій проби вугілля до аналізу способом подрібнення та скорочення її до лабораторної проби

машини холодильная машина холодильна

Машина, яка здійснює перенесення тепла низького температурного рівня на вищий

машинист котла машинист котла

Спеціаліст відповідної кваліфікації, який виконує комплекс операцій, регламентованих посадовою інструкцією, пов'язаних з контролем та керуванням роботою котлів у процесі експлуатації на електростанціях і належить до категорії технічного оперативного персоналу

медицинский осмотр медичний огляд

Огляд працівників спеціальною комісією лікарів з обов'язковими лабораторними, клінічними та функційними дослідженнями з метою визначення можливості допуску до конкретної роботи [професії] за станом здоров'я

медицинское противопоказание

*медичне протипоказання
Наявність в організмі анатомо-фізіологічних відхилень чи патологічних процесів, які перешкоджають виконанню певної роботи*

межень межень

Фаза режиму, впродовж якої ріка живиться переважно ґрунтовими водами. Залежно від пори року межень буває літня та зимова. На малих ріках меженого стоку зовсім не буває

межотраслевые и отраслевые акты по охране труда міжгалузеві та галузеві акти з охорони праці

Законои, міжгалузеві та галузеві стандарти, норми, правила, положення, інструкції та інші документи з охорони праці, яким надана чинність правових норм, обов'язкових для виконання

межэлектродное пространство электрофильтра міжелектродний простір електрофільтра

Простір між різними елементами електродами електрофільтра

мельница аэробильная млин аеробильний

Швидкохідний млин ударного типу. Розмелювальна камера, сепаратор і вентилятор поєднані в один агрегат. Розмелювання палива здійснюється за рахунок обертання з великою швидкістю диска з жорстко закріпленими билами, в броньованому корпусі

мельница барабанная биконическая шаровая млин барабанний біконічний кульовий

Млин з циліндричною середньою, конічною передньою та задньою частинами барабана для розмелювання бурого і кам'яного вугілля

мельница барабанная шаровая, ШБМ млин барабанний кульовий, КБМ

Млин для розмелювання вугілля в броньованому барабані за рахунок енергії падіння куль на вугілля зі заданої висоти, яка забезпечується швидкістю обертання барабана. Розмелене вугілля [пил] виноситься з барабана млина потоком сушильного агента

мельница барабанная шаровая неventedуемая млин барабанний кульовий, який не вентилюється

Млин, в якому усунення розмеленого продукту здійснюється механічно через щілини в центральній частині барабана, незавантаженого кулями. Застосовується на циліндрових для розмелювання попередньо підсушеного вугілля

мельница молотковая млин молотковий

Млин з металевим корпусом шахтоподібною формою, на валі ротора якого із закріпленими дисками підвішені на пальцях білотримачі з рухомо прикріпленими билами. Виконує функції сушіння, розмелювання та вдування пилу в паливно

мельница молотковая аксальная млин молотковий аксіальний

Молотковий млин, в якому підведення сушильного агента здійснюється через отвори, розташовані на боках корпусу, тобто на осі ротора

мельница молотковая аксально-тангенциальная млин молотковий аксіально-тангенційний

Молотковий млин, в якому подання сушильного агента здійснюється комбінованим аксіально-тангенційним підведенням

мельница молотковая тангенциальная млин молотковий тангенційний

Млин молотковий, в якому сушильний агент і паливо підводяться сумісно з повітрям тангенційно до вала ротора по всій його довжині

мельница среднеходовая млин середньоходовий

Млин, в якому розмелювання здійснюється за рахунок роздування та розтирання кусків вугілля за допомогою розмельних елементів (стола чи ротора, вальків, куль). Сили роздування вугілля вишкаркують за рахунок ваги розмельних елементів, сили натягу спеціальних пружин та відцентрових зусиль, які розвиваються під час обертання розмельних елементів

мельница-вентилятор млин-вентилятор

Млин, в якому лопатки ротора виконують роль розмелу та вентиляції. Ротор млина-вентилятора у сталевому корпусі з свосрідною крильчаткою вентилятора із закріпленими билами

метод испытаний метод випробовувань

Правила застосування певних принципів випробовувань і засобів випробовувань, які визначають проведення технологічного процесу

метод отражения акустический метод відображення акустичний

Метод акустичного неруйнівного контролю, який ґрунтується

ся на випромінюванні акустичних коливань, відображенні їх від поверхні розділення двох середовищ та аналізі параметрів відображених імпульсів

метод проходження акустический метод проходження акустичний *Метод акустичного неруйнівного контролю, який ґрунтується на випромінюванні та прийманні хвиль, що один раз пройшли через об'єкт контролю в будь-якому напрямі, та на аналізі їх параметрів*

метод ремонта агрегатный метод ремонту агрегатний *Знеособлений метод ремонту, за яким несправні агрегати замінюються новими або задалегідь відремонтованими*

метод ремонта необезличенный метод ремонту незнеособлений *Метод ремонту, за яким зберігається належність відновлених складових частин до певного екземпляра виробу*

метод ремонта обезличенный метод ремонту знеособлений *Метод ремонту, під час якого не зберігається належність відновлених складових частин до певного екземпляра виробу*

метод ремонта поточный метод ремонту потоковий *Метод ремонту, який виконується на спеціалізованих робочих місцях з певною технологічною послідовністю та ритмом*

метод свободных колебаний акустический метод вільних коливань акустичний *Метод акустичного неруйнівного контролю металу, який ґрунтується на збудженні віль-*

позгаючих пружних коливань в об'єкті контролю або його частині та на аналізі параметрів цих коливань

метод технического обслуживания [ремонта] метод технічного обслуговування [ремонту] *Сукупність технологічних і організаційних правил виконання операцій технічного обслуговування [ремонту]*

метод технического обслуживания поточный метод технічного обслуговування потоковий *Метод технічного обслуговування на спеціалізованих робочих місцях з певною технологічною послідовністю та ритмом*

метод технического обслуживания специализированной организацией метод технічного обслуговування спеціалізованою організацією *Метод технічного обслуговування організацією, яка спеціалізується на операціях технічного обслуговування*

метод технического обслуживания централизованный метод технічного обслуговування централізований *Метод технічного обслуговування персоналом і засобами одного підрозділу організації чи підприємства*

метод технического обслуживания эксплуатационным персоналом метод технічного обслуговування експлуатаційним персоналом *Метод технічного обслуговування персоналом, який працює на певному виробі, який використовується за призначенням*

метод технического обслуживания эксплуатирующей организацией метод технічного обслуговування експлуатувальною організацією *Метод технічного обслуговування організацією, яка займається експлуатацією цього виробу*

методика испытаний методика випробовувань *Організаційно-методичний документ, обов'язковий для виконання, що містить опис методу випробовувань, засоби та умови випробовувань, відбір проб, алгоритми виконання операцій для визначення однієї або декількох взаємозв'язаних характеристик властивостей об'єкта, форми подання даних і оцінки точності, достовірності результатів, вимоги техніки безпеки та охорони довкілля*

методы борьбы с отложениями методи боротьби з відкладеннями *Залежно від характеру відкладень, їх якісного та кількісного складу визначають і проводять боротьбу з ними на теплообмінному устаткованні хемічним, механічним і фізичним методами*

механизм автомата безопасности турбины исполнительный механізм автомата безпеки турбіни виконавчий *Поворотний сувак перемикає і два зливні виконавчі хлипаки, призначені для перетворення механічного імпульсу автомата безпеки турбіни в гідравлічний імпульс, що впливає на положення хлипаків захисних пристроїв, а також викорис-*

товується для роздільного випробування кілець автомата безпеки оливою під навантаженням без підвищення швидкості обертання

механизм встряхивания электрофильтра механізм струшування електрофільтра *Електромеханічний пристрій, який через визначений інтервал часу очищає електроди від осажденного пилу струшуванням*

механизм обратной связи главного сервомотора механізм зворотного зв'язку головного сервомотора *Механізм, який формує сигнал зворотного зв'язку під час переміщення головного сервомотора, необхідний для зупини останнього в момент повного відпрацювання вхідного сигналу. Механізм одночасно виробляє як гідравлічний сигнал для гідравлічної системи регулювання, так і електричний для електрогідравлічної системи регулювання*

механизм приводной регулирующих клапанов турбины механізм повідний регулювальних хлипаків турбіни *Толоковий сервомотор, який за допомогою важелів і тяги з зубчастю рейкою повертає в певному напрямі розподільний вал з насадженими на нього профільними кулаками, який керується подаванням рідини в сервомотор для переміщення від системи регулювання турбіни*

механическая очистка сточных вод механічне очищення стічних вод *Технологічний процес очищення стічних вод механічними мето-*

дами та методами фізичної дії, наприклад: відстоювання, фільтрація

мигалка мигалка

Пристрій для дозованого випуску вугілля від живильника сирого вугілля в млин, пилу з циклона в бункер або золи з бункерів у канали гідрозоловідведення з максимально можлиvim забезпеченням цілості трактів

мікроклімат производственных помещений мікроклімат виробничих приміщень

Клімат виробничих приміщень, зумовлений температурою, вологістю, швидкістю руху, тиском, газовим та йонним складом внутрішнього повітря, а також наявністю у внутрішньому повітрі дисперсних фаз, мікроорганізмів, електричних зарядів, елементарних частинок, спектрів акустичних, світлових та невидимих електромагнетичних хвиль

мікроскопія мікроскопія

Метод спостереження клітин та їх органодів за допомогою мікроскопа

мікротвердость угля мікротвердість вугілля

Твердість вугілля, визначувана на мікроскопічно малих ділянках поверхні в установлених стандартом умовах

мікрофільтрация мікрофільтрація

Метод розділення колоїдної системи за допомогою напівпрониклих мембран

мікроэлементы угля мікроелементи вугілля

Елементи, що містяться у вугіллі, за винятком золотворю-

вальних і тих, що входять в органічну масу вугілля

минерализация воды мінералізація води

Сумарна концентрація аніонів, катіонів і недисоційованих неорганічних речовин, розчинених у воді

минерализация загрязняющих веществ в сточных водах мінералізація забруднювальних речовин у стічних водах

Перетворення органічних сполук, що містяться в стічних водах, у неорганічні

минеральные включения угля мінеральні вкраплення вугілля

Мінерали та їх асоціації, що потрапляють у склад вугілля

минимум нагрузки энергоустановки мінімум навантаження енергосистеми

Найменше значення активного навантаження енергосистеми за певний період

моделирование водохранилища охладителя физическое моделювання водосховища-охолодника фізичне

Побудова фізичної моделі водосховища-охолодника з врахуванням умов подібності моделі натурі з метою складання прогнозу режиму роботи охолодника

моделирование водохранилища-охладителя математическое моделювання водосховища-охолодника математичне

Побудова математичної моделі гідротермічних процесів у водосховищі-охолоднику на основі рівнянь гідродинаміки з метою складання прогнозу режиму роботи охолодника

модель для испытаний модель для випробовувань

Виріб, процес, явище, математична модель, які певним чином відповідають об'єктові випробовувань і [чи] дії на нього та здатні замінити його в процесі випробовувань

модернизация тепломеханического оборудования модернізація тепломеханічного устаткування

Заходи щодо покращання техніко-економічних показників маневреності та надійності устаткування способом заміни та зміни конструкції, доповнення окремих вузлів, елементів і схем. Модернізація проводиться з метою продовження термінів експлуатації устаткування після виробітку ресурсу основних елементів та вузлів, які визначають його працездатність. Одночасно проводиться заміна електротехнічного устаткування та систем контролювання, які знаходяться у незадовільному стані

модуль стока модуль стоку

Питомий показник, який визначає кількість стічної води з одного квадратного кілометра (1 км^2) водозабірної площі або площі басейну на простеці ріки та визначається зі співвідношення $q = Q/1000/F$, де F – водозабірна площа, км^2 ; Q – витрата води, $\text{м}^3/\text{с}$

молекула молекула

Найменша частина речовини, яка визначає її властивості та здатна до самостійного існування

моляльность молярність

Кількість молей розчиненої речовини в 1000 грамах розчинника

мониторинг вод моніторинг вод

Система спостережень, збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про стан водних об'єктів та гідротехнічних споруд, прогнозування його зміни та розроблення науково обгрунтованих рекомендацій для прийняття відповідних рішень

моноблок моноблок

Енергетична устава, у складі основних агрегатів якої є один однокорпусний котел, турбіна та генератор з відповідним доповненим устаткуванням, об'єднаних системою трубопроводів в єдиний енергетичний агрегат [енергоблок]

монтаж котла блочный монтаж котла блоковий

Метод монтажу (установлення на фундамент і каркас) основних елементів котла і трубопроводів, попередньо змонтованих на майданчиках, великими монтажними блоками чи вузлами

мощность газотурбинной установки потужність газотурбінної установи

Корисна потужність, визначена для енергетичної газотурбінної установи як потужність на затискачах генератора, а для повідної газотурбінної установи – як потужність на муфті машини

мощность газотурбинной установки максимальная потужність газотурбінної установи максимальна

Гранично допустима за умовами міцності потужність газотурбінної установи при низьких температурах всмоктуваного повітря

мощность газотурбинной установки номинальная базовая потужність газотурбінної установки номінальна базова

Найбільша тривала потужність газотурбінної установки в нормальних умовах її використання в базовому режимі

мощность газотурбинной установки номинальная пиковая потужність газотурбінної установки номінальна пікова

Найбільша тривала потужність газотурбінної установки в нормальних умовах її використання в піковому режимі

мощность компрессора потужність компресора

Потужність, що витрачається на стиснення заданої маси газу чи повітря з урахуванням всіх видів витрат у компресорі, з'єднувальній ланці та повідному двигуні

мощность конденсационной турбины типа К максимальная потужність конденсаційної турбіни типу К максимальна

Максимальна потужність на затискачах генератора, яка досягається у випадку максимальної витрати пари через регульовальні хлипаки турбіни та під час під'єднання теплових споживачів, передбачених технічними умовами на поставку турбіни

мощность конденсационной турбины типа К номинальная потужність конденсаційної турбіни типу К номінальна

Найбільша потужність на затискачах генератора, яку турбіна повинна тривалий час

забезпечувати при номінальних значеннях всіх інших основних параметрів та відборах пари на постійній власній потребі

мощность насоса потужність помпи

Потужність, споживана помпою

мощность насоса полезная потужність помпи корисна

Потужність, яка створюється помпою та передається рідкому середовищу, що визначається залежністю: $N_n = QP + Q_m L_n$, Вт, де Q - подача помпи, м³/с; P - тиск на виході з помпи, Па; Q_m - масова подача помпи, кг/с; L_n - корисна питома робота помпи, Дж/кг

мощность насосного агрегата потужність помпового агрегату

Потужність, яка споживається помповим агрегатом або помпою, до конструкції яких входять вузли двигуна

мощность номинальная потужність номінальна

Максимальне тривало допускане значення потужності об'єкта у розрахункових умовах його роботи

мощность парогазовой установки маркировочная потужність парогазової установки маркувальна

Значення (заокруглене до 10) електричної потужності парогазової установки при номінальних потужностях парової турбіни та газотурбінних установ

мощность рабочая потужність робоча

Наявна потужність об'єкта, зменшена на величину наявної потужності його елементів, що знаходяться у стані попе-

реджувального або аварійного ремонту, аварійного або залежного простоювання

мощность располагаемая потужність наявна

Встановлена потужність об'єкта, зменшена на певну величину через невідповідність потужностей послідовно увімкнених його елементів

мощность теплофикационной турбины типа П, Т, ПТ, ПР, ТР и турбины с противодавлением номинальная потужність теплофікаційної турбіни типу В, Т, ВТ, ВР, ТР і турбіни з протитиском номінальна

Найбільша потужність на затискачах генератора, яку турбіна повинна тривалий час підтримувати при номінальних значеннях основних параметрів

мощность теплофикационной турбины и турбины с противодавлением максимальная потужність теплофікаційної турбіни і турбіни з протитиском максимальна

Найбільша потужність на затискачах генератора, яку повинна підтримувати турбіна за певних співвідношень витрат пари, що відбирається, і тисків у відборах, протитисків при номінальних значеннях інших параметрів

мощность теплоэнергетической установки установленная потужність теплоенергетичної установки встановлена

Найбільша потужність, з якою теплоенергетична установка може працювати довгий час без перевантаження згідно з технічними умовами або паспортом установки

мощность топки потужність паливної Кількість тепла, утвореного в паливі за 1 с під час спалювання палива з означеною нижчою теплотою згоряння

мощность турбины экономическая потужність турбіни економічна

Потужність турбіни, яка відповідає найбільшій її економічності і знаходиться на рівні 0,8-0,9 номінальної. Для турбін великої потужності ця величина знаходиться в межах від 0,9 до 1,0 номінальної, а турбіни АЕС проєктуються, як правило, на економічну потужність, однакову з номінальною

мощность турбины эффективная потужність турбіни ефективна

Потужність, яку розвиває турбіна на муфті, що з'єднує вал турбіни з валом турбогенератора. Ця потужність менша від внутрішньої потужності на величину механічних витрат

мощность эквивалентная установленная потужність еквівалентна встановлена

Найбільша сумарна електрична і тепла потужність (еквівалентна електричній), з якою енергетична установка може працювати без перевантаження довгий час згідно з технічними умовами чи паспортом установки

мощность электрическая установленная потужність електрична встановлена

Найбільша електрична потужність, з якою енергетична установка може працювати без перевантаження довгий час згідно з технічними умовами чи паспортом установки

мощность

мощность энергосистемы включенная потужність енергосистеми увімкнена

Сумарна наявна потужність генераторів енергосистеми, що знаходяться в даний момент у роботі

мощность энергосистемы рабочая потужність енергосистеми робоча

Наявна потужність енергосистеми з урахуванням зниження потужності внаслідок виведення устаткування електростанцій в ремонт, на реконструкцію, консервацію та обмежень через незадовільний технічний стан або різке зниження якості палива

мощность энергосистемы располагаемая потужність енергосистеми наявна

Установлена потужність енергосистеми з урахуванням обмежень потужності і можливих тривало допускних перенавантажень устаткування в даний момент часу

мощность энергосистемы установленная потужність енергосистеми установлена

Сумарна номінальна активна потужність всіх генераторів електростанцій енергосистеми

МПУ МПР див. **уровень водохранилища подпорный максимальный**

мутность воды мутність води

Показник, який характеризує зменшення прозорості води у зв'язку з наявністю тонкодисперсних завислих речовин

муфель муфель

Електрична піч, оснащена терморегуляторами і термопа-

рами, де відбувається прожарювання речовин

муфта жесткая муфта жорстка

Два фланці, відковані як одне ціле з валами та з'єднані жорстко прогопичами, точно підігналими в отвори

муфта подвижная [гибкая] муфта рухома [гнучка]

Фланці, насаджені на вали зі зубчастими прорізами, між якими вставлена хвиляста пружина, що передає крутильний момент і допускає осьове переміщення

муфта полужесткая [полугибкая] муфта напівжорстка [напівгнучка]

Фланці, насаджені з натягом на кінці валів між роторами низького тиску турбіни та генератора, утримувані від провороту поздовжніми плішками, між якими вставляється хвиляста напівжорстка (напівгнучка) частина муфти

мятне пара [газа] м'яття пари [газу] див. **дросселирование**

Н

набивка сальниковая набивка защільникова

Спеціальний азбографітний чи інший матеріал для заповнення защільникових ущільнень (між штоком і корпусом арматури та інших ущільнень)

набор сит набір сит

Комплект сит з діом і покривкою, з чарунками різних розмірів від 90 і 200 мкм для просіювання шлу після розмелювання вугілля

нагарообразование

нагарообразование нагароутворення

Утворення паросту продуктів неповного згоряння на торці головки форсунки, електродах свічки двигуна внутрішнього згоряння внаслідок незадовільного режиму запалювання та горіння рідкого палива

нагружение энергоблока навантаження енергоблока

Збільшення [наростання] виробітку електроенергії або тепла й електроенергії заданих параметрів від початкового (нуля) до кінцевого номінального або заданого проміжного рівня з забезпеченням встановлених критеріїв надійності устаткування енергоблока під час пусків його з різних теплових станів

нагрузка навантаження

Властивість котлоагрегату, турбоагрегату чи енергоблока в цілому забезпечувати виробіток тепла чи електроенергії заданих параметрів за певний проміжок часу

нагрузка аварийная навантаження аварійне

Граничне значення електричного чи теплового навантаження, яке може забезпечити електростанція або агрегат під час аварійного стану їх елементів чи допоміжного устаткування

нагрузка акустическая стандартная навантаження акустичне стандартне

Стандартний зразок у вигляді твердого, рідкого або газоподібного середовища чи спеціальний пристрій, робоча по-

верхня перетворювача якого контактує з ним під час вимірювання його характеристик і має визначені акустичні та геометричні параметри

нагрузка водохранилища-охладителя гидравлическая навантаження водосховища-охолодника гідравлічне

Витрата транзитного потоку, що припадає на одиницю площі водосховища

нагрузка водохранилища-охлаждителя тепловая навантаження водосховища-охолодника теплове

Витрата тепла, що припадає на одиницю площі водосховища

нагрузка гидроохлаждителя гидравлическая навантаження гідроохолодника гідравлічне

Кількість води, яка подається на гідроохолодник для охолодження

нагрузка гидроохлаждителя тепловая навантаження гідроохолодника теплове

Кількість тепла, яка розсіюється охолодником в атмосфері

нагрузка градири гидравлическая удельная навантаження градірні гідравлічне питоме

Кількість води, яка подається на гідроохолодник для охолодження на одиницю площі

нагрузка градири тепловая удельная навантаження градірні теплове питоме

Кількість тепла, яка розсіюється охолодником в атмосфері, віднесена до одиниці площі

нагрузка динамическая навантаження динамічне

Навантаження, яке характеризується швидкою зміною в

часі його значення, напрямку або місця прикладання

нагрузка диспетчерская навантаження диспетчерське
Електричне або теплове навантаження агрегату чи електростанції, зумовлене завданням диспетчерської служби

нагрузка максимальная навантаження максимальне
Найбільше електричне чи теплове навантаження, яке може забезпечити електростанція або окремий агрегат протягом певного проміжку часу (година, доба, місяць, квартал, рік), зберігаючи критерії надійності та розрахункові параметри

нагрузка минимальная навантаження мінімальне
Найменше електричне чи теплове навантаження, яке може забезпечити електростанція або окремий агрегат протягом певного проміжку часу (година, доба, місяць, квартал, рік), зберігаючи критерії надійності та розрахункові параметри

нагрузка отопительная навантаження опалювальне див. **нагрузка теплофикационная**

нагрузка переменная навантаження змінне
Теплове чи електричне навантаження, змінне за величиною, яке може забезпечити агрегат чи електростанція за певний проміжок часу

нагрузка пиковая навантаження пікове
Короточасне максимальне електричне чи теплове або електричне і теплове навантаження, зумовлене різкозмінними графіками їх споживання

нагрузка предельная навантаження граничне
Графічне значення електричного чи теплового навантаження, яке забезпечує надійну роботу устаткування із заданими параметрами

нагрузка расчетная навантаження розрахункове
Електричне чи теплове навантаження електростанції або окремого агрегату, визначене (для певних параметрів) на підставі розрахунків

нагрузка средневзвешенная навантаження середнє зважене
Відношення суми середньоарифметичних значень навантажень за певні проміжки часу (годину, добу, рік) до всього означеного часу (година, доба, місяць, рік)

нагрузка средняя навантаження середнє
Проміжне середньоарифметичне значення електричного чи теплового навантаження електростанції або окремого агрегату за певний проміжок часу

нагрузка тепловая навантаження теплове
Кількість тепла, яка фактично відпускається споживачам теплогенерувальними джерелами з парою, гарячою водою чи повітрям відповідних параметрів

нагрузка теплофикационная навантаження теплофікаційне
Теплове навантаження, віддаване споживачам в певний момент часу теплофікаційною системою від теплогенерувальних джерел (ТЕЦ, блоків, котлів)

нагрузка эквивалентная электрическая навантаження еквівалентне електричне див. **мощность эквивалентная установленная**

нагрузка электрическая навантаження електричне
Потужність, яка фактично віддається джерелом [агрегатом] споживачам електричної енергії

нагрузка энергосистемы навантаження енергосистеми
Активна потужність, споживана в даний момент часу всіма споживачами енергосистеми, разом з власними потребами електростанцій і втратами потужності в електричних мережах

надежность надійність
Властивість об'єкта зберігати в часі в установлених межах значення всіх параметрів, які характеризують здатність виконувати потрібні функції в заданих режимах і умовах застосування, технічного обслуговування, зберігання та транспортування

надзор за охраной труда нагляд за охороною праці
Одна з форм діяльності державних органів, яка полягає у дотриманні виліт законів та інших нормативних актів щодо охорони праці, встановлених державною владою

наипростейшее [протозои] найпростіші [протозої]
Тип тварин, до яких належать одноклітинні, рідше колоніальні організми

накипеобразование накипоутворення
Процес кристалізації на поверхнях нагрівання завислих у котловій воді частинок неорганічних сполук і утворення відкладень [накипу]. Залежно від якості води та складу неорганічних сполук накип буває твердим або пухким

накипь накип
Зв'язані тверді відкладення, які утворюються на поверхнях нагрівання, в трубах тощо та не змиваються водою

нанос намул
Продукти поверхневого змиву, які потрапляють у водоймище та змішані з продуктами розмиву дна та берегів

напор вентилятора напір вентилятора
Різниця тисків між вихідним після вентилятора та початковим перед вентилятором, виражена в кілограмах на метр квадратний ($\text{кг}/\text{м}^2$) або в міліметрах водяного стовпа (мм.вод.ст.)

напор гидростатический напір гідростатичний
Тиск рідини на дно та стінки посудин та споруд, які утримують цю рідину, які утримують сумі зовнішнього тиску на вільну поверхню рідини (P_0 , $\text{кгс}/\text{см}^2$ або $\text{кгс}/\text{м}^2$) та надлишкового тиску стовпа рідини, що дорівнює його висоті, помноженій на питому вагу рідини ($\gamma \cdot H$) в тих самих одиницях, тобто: $P = P_0 + \gamma \cdot H$

напор естественный напір природний див. **самотяга** **топки** [димової труби]

напор насоса *напір помпи*

Відношення різниці тиску між напором і всмоктом помпи до густини води, помноженої на прискорення вільного падіння, яке визначається залежністю: $H = (P_n - P_v) / \rho g$ м, де P_n - тиск води в напірному патрубку помпи, Па; P_v - тиск води на всмоктуванні помпи, Па; ρ - густина рідкого середовища, кг/м³; g - прискорення вільного падіння, м/с²

напор температурний *напір температурний*

Різниця характерних температур двох середовищ, між якими здійснюється теплообмін. Температурний напір (т.п.) один з основних показників, що характеризує теплообмін. Середній т.п. в теплообмінниках визначається як середня логарифмічна величина

напор теплової *напір тепловий*

У промисловій вентиляції – різниця питомих ваг зовнішнього та внутрішнього повітря, яка виникає внаслідок виділення тепла всередині споруди чи цеху і забезпечує відповідні повітряні потоки та повітрообмін в робочих приміщеннях, виробничих цехах тощо

напор циркуляції *полезний*

напір циркуляції корисний
Надлишкова частина рушійного напорю, який залишається після подолання гідравлічного опору в підіймних системах циркуляційних контурів поверхонь нагрівання парових котлів з природною циркуляцією робочого середовища

направляющий аппарат ступеней скорости турбины *напряжный аппарат ступеней швидкості турбіни*

Напряжный аппарат з набраних в об'єм лопаток, призначений для зміни напрямку потоку пари після проходження нею першого віця робочих лопаток з метою використання її швидкості для активного впливу на лопатки другого віця регулювального ступеня

напряжение зеркала испарения

напряга дзеркала випаровування
Об'єм пари, утвореної з одного квадратного метра поверхні води в апаратах пароутворення за одиницю часу

напряжение парового пространства

напряга парового простору
Об'єм пари, який проходить через один кубічний метр парового простору, наприклад, барабана котла чи теплообмінних апаратів за одиницю часу

напряжение поверхности нагрева

напряга поверхні нагрівання
Кількість тепла, яка утворюється на одному квадратному метрі поверхні нагрівання за одиницю часу

напряженность труда *напруженість праці*

Характеристика трудового процесу, що переважно відображає навантаження на центральну нервову систему

наработка *наробіток*

Тривалість роботи об'єкта від початку експлуатації до певного часу

наработка до отказа *наробіток до відмови*

Наробіток об'єкта від початку експлуатації (після ремонту або зупинки) до вишкнення першої відмови

наработка между отказами *наробіток між відмовами*

Наробіток об'єкта з часу відновлення його працездатного стану після відмови до вишкнення наступної відмови

наряд *наряд*

Завдання на безпечне виконання роботи, оформлене на спеціальному бланку встановленої форми, яке визначає зміст, місце роботи, час її початку та закінчення, умови безпечного проведення, склад бригади та осіб, відповідальних за безпеку виконання робіт тощо

насос *помпа, смок*

Гідравлічна машина [апарат] для напірного переміщення рідини внаслідок надання їй зовнішньої енергії

насос багерный *помпа багерна*

Помпа для перемішування золушелевої або жужелевої пульси

насос бака низких точек *помпа бака низьких точок*

Помпа, призначена для відведення води з бака нижніх точок у тракт основного конденсату або в бак брудного конденсату для додаткового очищення чи в каналізацію за незадовільної його якості

насос вакуумный *помпа вакуумна*

Помпа, призначена для відведення газів і пари з посудин та створення розрідження [вакууму]. Залежно від конструкції та сфери застосування розрізняють механічні і струмінні вакуумні помпи

насос взрывозащитный *помпа вибухозахищена*

Помпа, конструкція двигуна

якої забезпечує вибухобезпечну експлуатацію в заданих умовах

насос вихревой *помпа вихрова*

Помпа, в якій використаний принцип тертя, що забезпечує переміщення рідкого середовища по периферії робочого колеса в тангенційному напрямі

насос водоструйный *помпа водоструминна*

Помпа, дія якої ґрунтується на захопленні середовища, що відводиться струминою рідини, пари або газу. Залежно від агрегатного стану середовища розрізняють водо-, газо- та парострумінні помпи

насос возвратно-поступательный *помпа зворотньо-поступальна*

Об'ємна помпа з прямолінійним зворотньо-поступальним рухом робочих органів незалежно від характеру руху тягової ланки помпи

насос газоохладителей генератора *помпа газохолодників генератора*

Помпа, призначена для подачі охолоджувальної води в газохолодники генератора, повітроохолодники підбудника, а також теплообмінники системи водяного охолодження статора генератора

насос дозировочный *помпа дозувальна* *див. насос дозирующий***насос дозирующий** *помпа дозувальна*

Помпа для дозування у воду відповідних хемічних реагентів у процесах хемічного очищення або знесолювання води. Дозувальні помпи також застосо-

вуються в багатьох виробничих хімічних процесах

насос дренажний помпа дренажна
Відцентрова помпа з однією консольним розміщенням робочого колеса, призначена для відсмоктування дренажних вод із спеціальних напрямків нижніх точок приміщень блокової помпової станції, а також для відпompовування води з аванкамер циркуляційних pomp

насос кислотоупорний помпа кислототривка
Відцентрова помпа для перепompовування кислоти, внутрішня сторона корпусу та протічна частина якої виконані з кислототривких матеріалів

насос конденсатний помпа конденсатна
Відцентрова помпа, призначена для відпompовування конденсату відпрацьованої пари з конденсатора турбіни та спровадження його через регенеративні підігрівники в деаераторні колонки

насос конденсатний дренажних баків помпа конденсатна дренажних баків
Помпа, призначена для відведення конденсату з дренажного бака на автономну знесолювальну установку або в бак брудного конденсату для подальшого очищення

насос конденсатний підогревателів, калориферів помпа конденсатна підігрівників, калориферів
Помпа, призначена для відведення конденсату грійної пари

з підігрівників, калориферів тощо у тракті основного конденсату турбіни

насос конденсатний підогревателя сетевой воды помпа конденсатна підігрівника мережної води
Помпа, призначена для відведення конденсату грійної пари з підігрівника мережної води в схему основного конденсату турбіни

насос конденсатний пускового підогревателя сырой воды помпа конденсатна пускового підігрівника сирої води
Відцентрова помпа, призначена для відведення конденсату грійної пари з пускового підігрівника сирої води в цикл електростанції [енергоблока]

насос лопастный помпа лопатова
Найпоширеніший тип водопідіймальної гідравлічної машини, робочим органом якої є робоче колесо з лопатями. Залежно від умов руху та форми робочого колеса вони поділяються на відцентрові, діагональні та осьові.

насос масляный смазки турбины помпа оливна змащування турбіни
Резервна помпа з повідною від електродвигуна змінного струму для забезпечення змащування оливою вальниць турбіни під час зупини та знаходження в резерві

насос масляный смазки турбины аварийный помпа оливна змащування турбіни аварійна
Помпа з повідною від електродвигуна постійного струму, яка забезпечує подавання оливи до

вальниць турбіни в аварійних ситуаціях

насос масляный смазки турбины резервный помпа оливна змащування турбіни резервна
Помпа, яка забезпечує подачу оливи до вальниць турбіни під час пуску або її зупини на час обертання ротора валоперетальним пристроєм

насос масляный уплотненный вала генератора помпа оливна ущільненя вала генератора
Помпа, призначена для подавання оливи в ущільнення вала генератора через оливоохолодники, оливні і магнетні фільтри та регулятор підтримання необхідного перепаду тиску між оливою і воднем, який знаходиться в генераторі

насос масляный уплотненный вала генератора аварийный помпа оливна ущільнення вала генератора аварійна
Помпа, призначена для подавання оливи до ущільнення вала генератора, з повідною від електродвигуна постійного струму

насос одно[двух, много]ступенчатый помпа одно[дво, багато]ступенева
Помпа, в якій рідке середовище переміщується послідовно відповідно одним, двома або кількома комплектами робочих органів

насос одно[двух]стороннего действия помпа одно[дво]бічної дії
Помпа зворотньо-поступальна, в якій рідке середовище витісняється із замкнутої камери під час руху робочого органа відповідно в один чи обидва боки

насос оросительный помпа зрошувальна

Помпа, призначена для подавання води на охолодження і грануляцію жужелі та на зрошення мокрих золовловників

насос осветленной воды помпа проясненої води

Помпа для подавання проясненої на золовідвалі води на потреби системи гідрозоловідведення

насос осевой помпа осьова

Найпоширеніший тип водопідіймальної гідравлічної машини, в якій передавання енергії з вала потокові рідини здійснюється за допомогою робочого колеса, складеного з консольних лопатей, які закріплені на втулку. Поздовжня вісь симетрії та вісь обертання лопатей є перпендикулярними до осі обертання вала. Оскільки колесо помпи, обертаючись, утримується в осьовому напрямку, а лопаті його закріплені під кутом до площини обертання, то колесо тягне на себе рідину, децю закручуючи її та переміщуючи вздовж осі. Конструктивно осьові помпи поділяються на помпи з жорстко закріпленими лопатями (О) та поворотнолопатеві (ОП)

насос откачивающий помпа відсмоктувальна

Відцентрова помпа для перепompовування середовища (води, конденсату, оливи тощо) з одного місця на подавання в інше

насос охлаждения преобразователя генератора помпа охолодження перетворювача генератора

Помпа, яка забезпечує циркуляцію технічної води через теплообмінники для охолодження повітря в перетворювачі генератора до заданої температури

насос охолодження статора генератора помпа охолодження статора генератора

Відцентрова, одноступенева помпа, яка пропалмовує дистилат через водоохолоджувальні стрижні статора генератора

насос паровой помпа парова

Толокова помпа прямої дії з паровою повіднею, толок якої знаходиться на одному штоці з толоком повідної парової машини

насос передвижной помпа пересувна

Помпа, яка в процесі експлуатації може переміщуватись

насос перекачки конденсата с бака запасного конденсата

помпа перепопмування конденсату з бака запасного конденсату
Відцентрова помпа, призначена для переміщення конденсату з бака запасного конденсату в тракт основного конденсату (конденсатор, деаератор тощо) та до інших споживачів електростанції

насос питательный помпа живильна

Помпа, призначена для подавання живильної води з деаераторних баків у котли під час їх пуску та роботи під навантаженням

насос плунжерный помпа плунжерна

Зворотньо-поступальна помпа, в якій робочі органи виконані у вигляді плунжерів

насос пневмовинтовой помпа пневмогвинтова

Помпа для переміщення золоповітряної суміші трубопроводами

насос поворотно-лопастной помпа поворотно-лопатева

Помпа, укомплектована ручною (гідро- або електромеханічною) повіднею, яка дозволяє дистанційно (по місцю), без зупини помпи або з зупиною, виконувати поворот лопатей робочого колеса на заданий кут

насос погружной помпа заглибна

Помпа, яка встановлюється та працює під рівнем рідкого середовища

насос подкачивающий помпа підпопмувальна

Помпа, яка призначена для підтримання незмінного тиску середовища в технологічній системі

насос подпиточный тепловой сети помпа підживлювальна теплової мережі

Помпа, призначена для покриття витрат води в тепловій мережі у разі нормальної експлуатації чи в аварійних ситуаціях

насос пожарный помпа пожежна

Помпа, призначена для водопостачання системи пожежогасіння, з декількома джерелами забору води (з аванкамери або приймального ковша)

насос поршневой помпа толокова

Помпа, в якій робочі органи виконані у вигляді толоків, які працюють у зворотньо-поступальному процесі

насос промысловый помпа промивна

Відцентрова помпа, для якої вода на всмоктування береться

з напору циркуляційних помп, а напірна вода використовується в системі золожужелевідведення, змивання бруду тощо. У вищезгаданих випадках за її допомогою можливе відсмоктування води з дренажних приямків

насос пускового эжектора помпа пускового ежектора

Відцентрова помпа, яка забезпечує подавання циркуляційної або технічної води на повідню пускового й основних ежекторів

насос рециркуляции среды помпа рециркуляції середовища

Помпа, вмонтована в циркуляційний тракт прямогокового котла для збільшення вагової швидкості (витрати) та рівномірного розподілу води на панелях труб радіаційних випарних поверхонь нагрівання способом рециркуляції, а також підвищення їх надійності в пускових режимах і на мінімальних навантаженнях

насос сетевой помпа мережна

Помпа, призначена для подавання мережної води після підігрівників до споживачів теплової мережі

насос системы гидрозолоудаления дренажный помпа системи гідрозоловідведення дренажна

Помпа для відпопмування з приямка ґрунтових вод і витічок пульпи та води

насос скважинный помпа свердловинна

Запурювальна помпа, яка встановлюється у свердловині

насос смывной помпа змивна

Помпа, призначена для подавання води на змив і сполування

переміщення золи та жужелі в каналах гідрозоловідведення

насос соленных отсеков подогревателя сетевой воды помпа сольових відсіків підігрівника мережної води

Помпа, призначена для відведення забрудненого конденсату з сольових відсіків підігрівника мережної води в місткість для подальшого очищення

насос стационарный помпа стаціонарна

Помпа, встановлена для роботи на фундаменті

насос сырой воды помпа сирій води

Відцентрова помпа, призначена для подавання сирій води до різних споживачів електростанції, котельні тощо

насос тепловой помпа теплова

Енергетичний апарат, який здійснює передавання теплоти від тепловідадача з низькою температурою до теплоприймача з високою температурою за рахунок затрати енергії та дозволяє використати низькопотенційне тепло

насос тепловой абсорбционный помпа теплова абсорбційна

Теплова помпа, в якій механічний компресор замінено на термічний у вигляді додаткового циркуляційного контуру розчину з генератором [кип'ятильником] і абсорбером. Тут замість електричної чи механічної енергії, використовуваної в пароконденсійних теплових помпах, до генератора підводять теплову енергію певного температурного рівня (150-160 °C)

насос тепловой парокompresсионный помпа теплова парокompresійна

Теплова помпа, де стискання пари робочого агента до точки його скраплення здійснюється механічним компресором

насос тепловой резорбционный помпа теплова резорбційна

Теплова помпа, за допомогою якої теплота зі середнього температурного рівня трансформується на вищий температурний рівень, потрібний споживачеві, а інша частина теплоти, визначена температурним рівнем нижчим від температури джерела теплоти, повинна бути відведена. Особливість роботи цієї устави полягає в тому, що перехід теплоти з середнього температурного рівня на високий здійснюється без підведення теплоти з високою температурою

насос теплосети подпиточный помпа тепломережі підживлювальна

Помпа, призначена для компенсації втрат води в теплової мережі під час експлуатації

насос термичный помпа термічна

Пароводяний апарат для змішування середовищ, здійснюваного на значних фазових переходах, де тиск змішаного потоку може перевищувати тиск робочого середовища

насос топливный помпа паливна

Помпа для подавання палива до форсунок, поплавцевої камери карбюратора та до помпидозатора під тиском, необхідним для спалювання палива

насос турбинный помпа турбінна

Помпа з повідцею від парової турбіни, вузли якої входять в конструкцію помпового агрегату

насос турбины масляный помпа турбіни олівна

Відцентрова помпа, яка забезпечує підведення оливи до органів системи регулювання, а також подає оливу за допомогою інжектора на змащування вальниць турбіни та генератора

насос турбины масляный главный помпа турбіни олівна головна

Помпа, яка приводиться в рух валом парової турбіни і призначена для подавання оливи в систему змащування та регулювання турбіни під час експлуатації з навантаженням

насос турбины масляный пусковой помпа турбіни олівна пускова

Помпа з повідцею від електродвигуна змінного струму, призначена для оливопостачання систем змащування та регулювання турбіни під час її пуску

насос уплотнительный помпа ущільнювальна

Помпа, призначена для подавання води на ущільнення зацільникових технологічних помп

насос футерованный помпа хутрована

Помпа, корпус і протічна частина якої хутрована матеріалом, стійким до дії рідкого агресивного середовища

насос центробежный помпа відцентрова

Лопатева помпа, в якій рідке середовище стискається та

переміщується через робоче колесо від центра до периферії за рахунок дії відцентрової сили

насос циркуляционный помпа циркуляційна, обігова

Осьова помпа, поворотнолопаткова, вертикальна, призначена для подавання води на охолодження відпрацьованої пари турбіни, вузлів допоміжного устаткування ТЕС, води в замкнутих системах технічного водопостачання

насос червячный помпа шнекова

Об'ємна помпа, в якій переміщення рідини здійснюється гвинтом у вигляді шнека

насос черпаковый помпа черпакова

Помпа, в якій використано принцип тертя, що забезпечує переміщення рідкого середовища від периферії до центра

насос шестеренчатый помпа трибова

Зубчаста помпа з робочими органами у вигляді трибу, яка забезпечує герметичне замикання робочої камери та передавання крутильного моменту

насос шламовый помпа шламова

Помпа для переміщення золової пульси [шламу]

насосная багерная помповня багерна

Комплекс устаткування (багерних помп, металовловників, пульпоперемикальних пристроїв, апаратури керування тощо), призначений для транспортування жужелі на золожужелевідвал

насосная дренажных вод помповня дренажних вод

Комплекс будівельних споруд і устаткування, призначений для відведення дренажних вод з об'єкта

насосная осветленной воды помповня освітленої води

Комплекс споруд (приміщення для устаткування, водорозбори, камери перерозподілів, канали тощо) й устаткування, призначений для нагромадження та переполтовування на ТЕС води, проясненої на золовідвалі

насосная станция береговая помповна станція берегова

Помпова станція, призначена для забезпечення електростанції циркуляційною і технічною водою

насосная шламовая помповня шламова

Комплекс будівельних споруд і устаткування, призначений для відведення золової пульси на золовідвал

насос-форсунка помпа-форсунка

Індивідуальна однопумперна паливна помпа, об'єднана в один агрегат з форсункою, яка використовується для впорскування палива в камеру спалювання газової турбіни чи дизель-генератора

насыпная плотность угля насипна щільність вугілля

Маса палива, що міститься в одиниці об'єму, який заповнюється кусками палива з повітряними проміжками між ними

насыщенность воды кислородом
насиченість води киснем
Відношення фактичної концентрації кисню, розчиненого у воді до теоретичної розчинності кисню у воді в умовах нормального тиску (760 мм рт.ст.) і відповідної температури води, виражене у відсотках

начало эксплуатации початок експлуатації
Момент введення виробу чи устаткування в експлуатацію

НВВР НВВР див. **нейтрально-восстановительный водный режим**

недогрев воды до кипения в водогрейном котле недогрів води до кипіння у водогрійному котлі

Різниця між температурою кипіння води, яка відповідає робочому тиску, і температурою води на виході з водогрійного котла, підтримування якої не допускає її закипання в трубах поверхонь нагріву котла

недожог топлива недопал палива
Залишки горючих речовин палива в газоподібних продуктах згоряння та жужелі, які залишаються від недогоряння палива

недожог топлива механический
недопал палива механічний
Залишки твердих частинок вуглецю в золі і жужелі та продуктів неповноти горіння легких речовин у вигляді сажі, які вишикають в процесі горіння

нейтрализация пульпы нейтралізація пульпи
Оброблення пульпи хемічними реагентами з метою зниження її кислотної чи лужної реакції до заданих значень

нейтрально-восстановительный водный режим, НВВР нейтрально-відновний водний режим, НВВР

Нейтральний водно-хемічний режим пароводяного тракту котла з дозуванням у теплоносій гідразину та підтриманням рН живильної води на рівні $7,7 \pm 0,2$

нейтрально-кислородный водный режим, НКВР нейтрально-кисневий водний режим, НКВР
Нейтральний водно-хемічний режим пароводяного тракту котла з дозуванням в теплоносій кисню чи перекису водню та підтриманням рН живильної води на рівні $7,2 \pm 0,2$

нелетучий остаток угля нелеткий залишок вугілля
Твердий залишок після виділення з вугілля легких речовин в установлених стандартом умовах

неполнота горения неповнота горіння див. **недожог топлива**

неравномерность регулирования давления отбора турбины
нерівномірність регулювання тиску відбору турбіни
Відношення зміни тиску в камері регульованого відбору, необхідного для зміни витрати пари у відбір від мінімального до номінального, та віднесеного до середнього значення тисків, тобто $\sigma = [(P_{max} - P_{min}) / 0,5 (P_{max} + P_{min})] \cdot 100$

несчастный случай на производстве нещасний випадок на виробництві
Раптовий вплив на працівників небезпечного виробничого чинника чи середовища, внаслідок

яких заподіяно шкоду здоров'ю чи спричинено смерть

нетрудоспособность непрацездатність

Втрата загальної або професійної працездатності внаслідок захворювання, нещасного випадку чи вродженої фізичної вади

нефелометр нефелометр

Оптичний аналізатор рідини, принцип дії якого полягає у вимірюванні відносного послаблення відбитого світлового потоку внаслідок розсіювання завислими частинками, які містяться в аналізованій рідині

нефтеловушка нафтоловник

Споруда для очищення стічних вод та інших рідин від нафтопродуктів методом механічного відстоювання

нефтепродукт нафтопродукт

Готовий продукт, отриманий під час перероблення нафти

нефтепродукт кондиционный

*нафтопродукт кондиційний
Нафтопродукт, що задовольняє всі вимоги нормативно-технічної документації*

нефтепродукт некондиционный

*нафтопродукт некондиційний
Нафтопродукт, що не задовольняє вимоги нормативно-технічної документації*

нечувствительность регулирования давления в отборах турбины

*нечутливість регулювання тиску у відборах турбіни
Різниця тисків при тій самій витраті, визначена з характеристик, знятих для збільшених і зменшених витрат пари,*

віднесених до величини номінального тиску в регульованому відборі чи протитиску турбоагрегату

нечувствительность регулятора скорости турбины нечутливість регулятора швидкості турбіни

Залежність переміщення муфти регулятора швидкості та сервомотора від частоти обертання турбоагрегату під час зміни її від мінімальних до максимальних значень і навпаки, зумовлена тертям у системі регулятора швидкості системи регулювання турбіни

низшие растения нижчі рослини

Група найпримітивніших рослин, що охоплює близько 120 тисяч видів

НКВР НКВР див. **нейтрально-кислородный водный режим**

номинальная паропроизводительность котла номінальна паропродуктивність котла

Парова продуктивність, визначена заводом-виготовлявачем, яку котел повинен забезпечити під час тривалої експлуатації при спалюванні основного палива і номінальних значеннях параметрів пари та живильної води з урахуванням допускних відхилень

номинальная температура горячей воды в водогрейном котле

*номінальна температура гарячої води у водогрійному котлі
Температура гарячої води, яка повинна забезпечуватися на виході з водогрійного котла на номінальній паропродуктивності з урахуванням допускних відхилень*

номинальная температура пара в котле номінальна температура пари в котлі

Температура пари, яка повинна забезпечуватися безпосередньо за пароперегрівником котла, у разі його відсутності перед паропроводом до споживача пари, при номінальних значеннях тиску пари, температури живильної води та паропроductивності з урахуванням допускних відхилень

номинальная температура питательной воды в котле номінальна температура живильної води в котлі

Температура води, яка повинна забезпечуватися перед входом в економайзер або інший підігрівник живильної води, який належить до котла, а за їх відсутності, у барабані котла в умовах розрахункової паропроductивності

номинальная температура промежуточного перегрева пара в котле номінальна температура проміжного перегрівання пари в котлі

Температура пари, яка повинна забезпечуватися безпосередньо за проміжним пароперегрівником котла для розрахункових значень тиску пари, температури живильної води, паропроductивності, а також реєстру параметрів пари проміжного перегрівання з урахуванням допускних відхилень

номинальная теплопроизводительность водогрейного котла номінальна теплопродуктивність водогрійного котла

Теплова продуктивність за даними заводу-виготовлювача,

яку водогрійний котел повинен забезпечувати під час тривалої експлуатації при номінальних параметрах води, враховуючи допускні відхилення

номинальная теплопроизводительность парового котла номінальна теплопродуктивність парового котла

Найбільша теплова продуктивність, встановлена заводом-виготовлювачем, яку котел повинен забезпечувати під час тривалої експлуатації і спалюванні основного палива, з номінальними значеннями параметрів пари з урахуванням допускних відхилень

номинальное гидравлическое сопротивление водогрейного котла номінальний гідравлічний опір водогрійного котла

Перепад тиску води, який вимірюється поза вхідною та перед вихідною арматурою, при номінальній тепловій продуктивності водогрійного котла та номінальних значеннях параметрів води

номинальное давление пара в котле номінальний тиск пари в котлі

Робочий тиск пари, прийнятий для кожного типу котла безпосередньо за пароперегрівником, а за його відсутності - перед паропроводом до споживача пари за номінальної парової продуктивності котла

номинальное значение параметра

номінальне значення параметра
Вказане виробником теплоенергетичного устаткування значення параметра, що є вихідним для відліку відхилень від цього

значення під час експлуатації та випробовуванні устаткування

номинальное значение технико-экономических показателей номінальне значення техніко-економічних показників

Значення показників, визначених способом уведення до їх вихідного номінального значення поправок на відхилення фактичних значень зовнішніх чинників від фіксованих

номограмма для теплового расчета гидроохладителей номограма для теплового розрахунку гідроохолодників

Деякі об'єднані для кожного виду та типу гідроохолодника графіки, які дозволяють з достатнім наближенням визначити температуру охолодженої води залежно від метеорологічних умов [чинників], перепаду температур води і низки інших фізичних характеристик певного охолодника та води

норма водопотребления норма водоспоживання

Максимально допустима кількість води потрібної якості на відпуск одиниці продукції встановленої якості в певних організаційно-технічних умовах виробництва

норма водопотребления балансовая норма водоспоживання балансова

Норма першого рівня прогресивності, яка визначає максимально допустиму планову кількість споживаної води на відпуск одиниці продукції встановленої якості в певних планових умовах. Балансові норми призначаються для визначення

планової потреби води для підприємств, встановлення лімітів відпуску води та скиду стічних вод, розроблення водогосподарських балансів, контролю за використанням і скиданням стічних вод на підприємстві

норма водопотребления индивидуальная норма водоспоживання індивідуальна
Кількість споживаної води на відпуск одиниці певної продукції за всіма напрямками використання з урахуванням якості застосовуваної води

норма водопотребления технологическая норма водоспоживання технологічна

Об'єм води, споживаної на випуск одиниці продукції для потреб, передбачених технологією основного виробництва

норма водопотребления укрупненная норма водоспоживання збільшена

Середньозважені значення індивідуальних норм залежно від встановленого устаткування стосовно до відповідних рівнів планування з диференціацією за напрямками використання води

норма стока водохранилища норма стоку водосховища
Середні багаторічні значення величин стоку, встановлені дослідно

нормальность раствора нормальність розчину
Кількість грам-еквівалентів речовини, розчиненої в одному кубічному дециметрі розчину

нормальные условия нормальні умови

Умови, за яких атмосферний тиск дорівнює 760 мм рт.ст, а температура середовища - 0 °C

нормативная характеристика
нормативна характеристика
див. *Энергетическая характеристика*

нормативный выброс нормативний викид

Потужність викиду забруднювальної речовини в межах гранично допустимої або тимчасово погодженої потужності викиду, встановленої юридично оформленим дозволом на викид в даний період, яка визначається в грамах на секунду

нормирование выбросов ТЭС в атмосферу нормування викидів ТЕС в атмосферу

Встановлення для кожного джерела викиду та енергопідприємства в цілому граничних (нормативних) викидів та розроблення заходів для їх забезпечення

нормирование технико-экономических показателей энергетического оборудования нормування техніко-економічних показників енергетичного устаткування
Встановлення вихідних номінальних значень техніко-економічних показників на будь-який період експлуатації

нормированное загрязняющее вещество нормована забруднювальна речовина

Домішка забруднювальної речовини у довкіллі, для якої встановлена гранично допустима величина викидів за певний проміжок часу

нормы водоотведения норми водовідведення

Максимально допустима кількість відвідних стічних вод установленої якості з розрахунку на відпуск одиниці продукції

нормы качества воды норми якості води

Встановлені значення показників якості води для конкретних видів водокористання на електричних станціях

нормы качества котловой воды експлуатаційні норми якості котлової води експлуатаційні

Норми якості котлової води, встановлені на підставі теплотехнічних випробувань котлів і наведені в нормативних документах

нормы качества питательной воды норми якості живильної води

Норми, встановлені правилами технічної експлуатації електростанцій, яких необхідно дотримуватися під час пуску, налагодження й експлуатації устаткування з метою забезпечення надійної експлуатації

нормы состава сточных вод норми складу стічних вод

Перелік речовин у стічних водах і їх концентрації, встановлених нормативно-технічною документацією

НПУ ННР див. *уровень водохранлища подпорный нормальный*

НРЧ НРЧ див. *радиационная часть прямого котла нижняя*

нужды производственные потреби виробничі

Витрати теплової та електричної енергії, води, хемікатів, інструменту та матеріалів для забезпечення нормального функціонування виробництва продукції в т.ч. теплової та електричної енергії

О

обвалование дамб обвалування дамб

Спорудження тимчасових дамб у процесі будівництва основних дамб наливним способом

обвалование резервуаров топлива обвалування резервуарів палива

Огороджувальний [захисний] земляний вал, який запобігає проникненню мазуту та іншого рідкого палива за межі сховища

обгорание обгорання

Процес руйнування металевих вузлів і деталей за рахунок тривалої дії високої температури

обдувка импульсная обдування імпульсне

Очищення поверхонь нагрівання імпульсами вибухів вибухової суміші, яка подається в зону забруднених поверхонь нагрівання за допомогою спеціальних пристроїв

обдувка паровая обдування парове

Очищення поверхонь нагрівання струменем пари, який скеровується на забруднені поверхні нагрівання спеціальними пристроями

обдувка поверхностей нагрева котла обдування поверхонь нагрівання котла

Очищення поверхонь нагрівання котла від золи та жужелі із застосуванням спеціальних апаратів, в яких використовується динамічна і термічна дії струменів пари чи повітря

обдувка пушечная обдування гарматне

Очищення ширмових поверхонь нагрівання за допомогою пари, яка подається порціями, тобто «вистрілюється» на забруднені поверхні спеціальними пристроями

обезвоживание мазута зневоднення мазуту

Процес вилучення води з мазуту

обезвоживание осадка на фильтре зневоднення осаду на фільтрі

Зменшення кількості рідини, залишеної в осаді після фільтрування чи промивання, способом випіснення її зі шару осаду

обезвоживание осадка сточных вод зневоднення осаду стічних вод

Зниження вологості осаду до величини, яка забезпечує оптимальні умови транспортування, утилізації, сушіння або спалювання осаду

обеззараживание сточных вод знезаражування стічних вод

Оброблення стічних вод з метою вилучення з них патогенних і санітарно-показових мікроорганізмів

обескислороживание химическое знекиснення хемічне

Оброблення води реагентами для зв'язування розчиненого у воді кисню

обессоливание воды знесоловання води

Зниження до заданого значення концентрації розчинених у воді солей методом хемічного оброблення

обессоливание воды термическое знесолення води термічне

Процес одержання дистилату з хемічно обробленої води у випарних уставах

обечайка сосуда обечайка посудини
Циліндрична відкрита з торців оболонка посудини замкнутого профілю

облицовка каналов облицювання каналів
Покриття дна та схилів каналів різними будівельними матеріалами для захисту їх від розмивання водою та зменшення фільтрації

обмазка топочная обмазка паливна
Спеціальна суміш з вогнетривких ізоляційних матеріалів (зокрема шамотоцемент), яка застосовується для теплової ізоляції та забезпечення щільності паливних камер, печей, газоходів тощо

обмерзание гидроохладителей и гидромеханического оборудования обмерзання гідроохолодників і гідромеханічного устаткування

Утворення льоду, шуги, борюль, заберегів та інших льодових утворень на зрощувачах, обшивках та повітровхідних вікнах градирень, обмерзання водозбірних резервуарів [басейнів] і гідромеханічного устаткування та прилеглої території, яке виникає в зимовий період і ускладнює експлуатацію гідроохолодників та гідромеханічного устаткування

обмуровка котла умуровання котла

Сукупність вогнетривких і теплоізоляційних огорож або конструкцій котла, призначена для зменшення теплових втрат

і забезпечення газової щільності й нормальних умов для експлуатаційного персоналу. Залежно від конструктивного виконання та теплофікаційних властивостей умуровання поділяється на: вогнетривке, натрубне, облежене тощо

обмывка водная РВП обмивання водяне РВП

Процес очищення РВП під час експлуатації котлів, зокрема на мазуті – великими витратами води низького тиску, а у випадку спалювання вугілля – тонкими струменями води високого тиску

обмывка водная топочных экранов обмивання водяне паливних екранів

Процес очищення паливних екранів під час спалювання сильножужелювальних палив з використанням спеціальних апаратів унаслідок динамічної і термічної дії струменя води на шар жужелі, та обмивання конвективних поверхонь нагрівання перед виведенням котла в ремонт

обогащение пробы збагачування проби

Штучне підвищення концентрації речовини в пробі

обогащение угля збагачування вугілля

Процес попереднього проміжного очищення вугілля після його видобутку від мінеральних домішок

обогрев обігрівання

Нагрівання (процес підвищення температури) окремих вузлів устаткування (шипильки та фланці турбін, мазутопроводи, вагони з замерзлим вугіллям тощо) за допомогою гарячої

обезвреживание

води, пари, газу, повітря, електроенергії

обезвреживание консервирующего раствора знешкодження консервувального розчину
Знешкодження консервувального розчину у спеціальних резервуарах перед скиданням їх у водоймища

обойма обойма

Конструкція, в якій встановлюються діафрагми високого тиску або кінцеві ущільнення турбіни. Обойми встановлюються в розточках або спеціальних пазах циліндра турбіни. Центрування їх у горизонтальній площині здійснюється спеціальними центрувальними штифтами чи плішками

обойма уплотнения турбины
обойма ущільнення турбіни
Конструкція для розміщення в ній кінцевих ущільнень турбіни та кріплення їх до її корпусу

оборудование гидромеханическое устаткування гідромеханічне див. **оборудование механическое гидротехнических сооружений**

оборудование механическое гидротехнических сооружений устаткування механічне гідротехнічних споруд

Механічні пристрої й устаткування, які перекривають водопропускні отвори та дозволяють регулювати рівень верхнього б'єфу та витрату води, пропускати чи затримувати плавучі тіла (заслони, сміттєзатримувальні ґрати тощо), а також підіймно-транспортні механізми для маневрування заслонами під час їх експлуатації та монтажу.

і пристрої для очищення ґрат, компенсатори та трубопроводи з арматурою

оборудование электростанций гидросилового устаткування електростанцій гідросилове
Сукупність гідравлічних машин, призначених для вироблення електричної енергії на гідроелектростанціях, гідравлічні турбіни подавання води в системі технічного водопостачання електростанцій (лопатевої помпи) і їх допоміжні пристрої, які входять в поставку цього устаткування

обработка воды оброблення води
Процес підготовки води, спрямований проти утворення відкладень мінерального чи органічного характеру на поверхнях нагрівання, які омиваються охолоджувальною водою

обработка сточных вод оброблення стічних вод

Процес підготовки стічних вод з метою забезпечення регламентованих властивостей і хемічного складу

образец для средств акустического неразрушающего контроля стандартний зразок для засобів акустичного неруйнівного контролю стандартний

Засіб вимірювання у вигляді твердого тіла, призначений для зберігання та відтворення значень фізичних величин, для вимірювання метрологічних характеристик, які відображають показники якості продукції відповідно до призначення засобів акустичного неруйнівного

контролю та фізичних особливостей реалізованих ними методів

обратная корона в электрофилт্রে зворотна корона в електрофільтрі

Електричний пробій, супроводжуваний виділенням додаткових йонів, які рухаються в напрямку до коронувальних електродів з частковою нейтралізацією негативного заряду частинок пилу та винесенням пилу з осаджувальних електродів

обростание гидросооружений обростання гідроспоруд

Угруповання рослин і живих організмів, що живуть на твердих субстратах. Здебільшого на них переважають прикріплені організми, а рухомі живуть серед них, використовуючи їх як їжу та схованки

обслуживание оперативное обслуговування оперативне

Обслуговування устаткування, яке полягає в постійному нагляді за станом та режимом роботи всього устаткування, виконанні оперативних перемикань, підготовці схем і робочих місць для ремонтних бригад, проведенні непередбачених планом незначних за обсягом робіт (згідно з переліком), виконуваних під час поточної експлуатації

обходчик котла обхідник котла

Особа з відповідною підготовкою, яка обслуговує допоміжне устаткування та виконує інші доручення машиніста котла

общее сопротивление при фильтровании загальний опір під час фільтрування

Опір фільтрувальної перегородки та шару осаду під час фільтрування

Объединенная энергетическая система Украины Об'єднана енергетична система України
Сукупність електростанцій, електричних та теплових мереж, об'єднаних між собою та пов'язаних спільністю режиму в безперервному процесі виробництва, перетворення та розподілення електричної енергії у разі спільного керування цим режимом

объект об'єкт

Система, споруда, машина, апарат, підсистема, апаратура, функційна одиниця, пристрій чи будь-яка їх частина, що розглядається з позиції надійності як самостійна одиниця

объект нормирования технико-экономических показателей об'єкт нормування техніко-економічних показників

Одиничний агрегат або комплекс устаткування (енергоблок, підгрупа устаткування, електростанція), для якого проводиться нормування техніко-економічних показників його роботи

объект электроэнергетики об'єкт електроенергетики

Електрична станція (крім ядерної частини АЕС), підстанція, електрична мережа, які підключені до об'єднаної системи, а також котельня, підключена до загальної теплової магістралі, трубопровідна магістраль з поточними станціями, які призначені для виробництва, передавання (постачання) та перетворення енергії

объем испытаний обсяг випробовувань

Характеристика випробовувань, яка визначається кількістю об'єктів, видів випробовувань, їх сумарною тривалістю

объем котла водяной об'єм котла водяний

Внутрішня частина об'єму котла (барабан, колектори, труби поверхонь нагрівання), яка під час роботи завжди заповнена водою цілком або до певного рівня

объем котла паровой об'єм котла паровий

Частина внутрішнього об'єму котла, яка під час роботи постійно заповнена парою та призначена для збирання пари, утвореної в екраних і кип'ятильних трубах та перегріваній в пароперегрівниках

объем форсировки водохранлища об'єм форсування водосховища

Об'єм води у водосховищі, який знаходиться між максимальною та нормальною підтертими рівнями (НПР); на завершенті повені [паводка] знижується до НПР

объемная доля дисперсной фазы в эмульсии об'ємна частка дисперсної фази в емульсії

Відношення об'єму нерозчиненої рідкої дисперсної фази, розподіленої в дисперсному середовищі, до об'єму емульсії

объемная доля твердой фазы в суспензии об'ємна частка твердої фази в суспензії

Відношення зведеного об'єму твердих частинок, які знаходяться в суспензії, до їх об'єму

объемная обменная емкость ионита об'ємна обмінна ємність йоніту

Кількість йонів у грам-еквівалентах, поглинена одиницею об'єму йоніту

огневой предохранитель вогневий запобіжник
Пристрій, який запобігає проникненню полум'я в резервуар

огнеупорные материалы вогнетривкі матеріали

Матеріали та вироби, виготовлені з вогнетривкої мінеральної сировини з властивістю протидіяти впливові високих температур (1580 °C), які застосовуються у вигляді порошку, звичайної чи фасованої цегли для мурування печей, паливель, алмазур пальників тощо

огнеупоры вогнетриви див. **огнеупорные материалы**

ограничитель мощности турбины обмежувач потужності турбіни

Пристрій для обмеження потужності турбіни зменшенням відкриття регулювальних хлипаків турбіни, зумовленим механічним станом чи експлуатаційними умовами

окалина окалина, шндра

Оксид, утворюваний на поверхні металу під час нагрівання до високої температури з доступом повітря (вузли пальників, вузли кріплення поверхонь нагрівання, а інколи поверхні нагрівання)

окисляемость воды окисність води

Показник якості води щодо наявних у ній легко окиснюваних органічних домішок; виражається кількістю перманганату чи ксиною, необхідною для окиснення цих домішок у певних умовах

окна градирни воздуховодные
вікна градирні повітровідні
Отвори в нижній частині гра-
дирні, через які охолоджувальне
повітря надходить у повітро-
розподільний простір градирні

окно газоотборное вікно газоза-
бірне

Спеціальний отвір у паливній
камері або газоході котла для
відбирання димових газів на
рециркуляцію або сушіння пали-
ва підвищеної вологості

окраска воды забарвлення води

Якісний показник, який харак-
теризує наявність у воді речо-
вин, що спричиняють її забарв-
лення в кольори, не властиві
природним водам

оксиды азота (NO_x) оксиди азоту
(NO_x)

Загальна назва оксиду азоту NO
та двооксиду азоту NO₂, які
утворюються у процесі спалю-
вання палива, тобто NO_x = NO +
NO₂

октановое число октанове число

Показник якості легких мотор-
них палив у відношенні до явища
детонації під час спалювання їх
у карбюраторних двигунах

опасность небезпека

Сукупність чинників, які пов'язані
з експлуатацією постійно задія-
ного апарата чи промислового
підприємства або вишикають
внаслідок певної ініціальної
події чи певного збігу обставин,
що чинять [здатні чинити] нега-
тивний вплив реципієнтів

оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС – консервация оперативний стан
енергетичного устаткування
ТЭС – консервація

Оперативний стан енергетич-
ного устаткування ТЭС, під час

якого воно виведене з роботи на
тривалий час з причин надлиш-
кової потужності в енергосис-
темі чи відсутності палива. Під
час консервації застосовується
низка заходів щодо захисту
устаткування від корозії та
забезпечення належного тех-
нічного стану

оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС – работа оперативний стан
енергетичного устаткування
ТЭС – робота

Оперативний стан енергетич-
ного устаткування ТЭС, у якому
воно перебуває в роботі під
навантаженням і є основним
етапом експлуатації

оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС – резерв оперативний стан
енергетичного устаткування
ТЭС – резерв

Оперативний стан тимчасово
виведеного з роботи енергетич-
ного устаткування ТЭС, яке в
будь-який момент можна ввести
в роботу за розпорядженням
диспетчера енергосистеми

оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС – ремонт оперативний стан енергетич-
ного устаткування ТЭС –
ремонт

Оперативний стан тимчасово
виведеного з роботи енергетич-
ного устаткування ТЭС, під час
якого виконується капітальний,
середній чи поточний ремонт

оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС оперативний стан енергетич-
ного устаткування ТЭС

Приймає для експлуатації
устаткування енергоустан-
ов ТЭС, знаходиться в одному з

чотирьох оперативних станів,
тобто в роботі, резерві, ремон-
ті чи консервації

оперативный персонал оператив-
ний персонал

Персонал, який здійснює опера-
тивне обслуговування устатко-
вання електростанції чи іншого
енергетичного об'єкта

определение надежности визна-
чення надійності

Визначення сукупності кількіс-
них значень показників, які харак-
теризують надійність об'єкта

определение тонкости помола
визначення тонкості млина

Визначення тонкості розмелю-
вання вугілля за допомогою сит,
зокрема з чарунками 90 і 200 мкм,
через оцінювання залишків на них

опробование комплексное випро-
бування комплексне

Випробування котлів, турбін чи
енергоблоків перед введенням їх в
експлуатацію в обсязі проєктного
пускового комплексу, з метою
перевірки сумісної безперервної
роботи основних агрегатів та їх
допоміжного устаткування і
технологічних схем протягом 72
годин на основному паливі з
номінальним навантаженням і
проєктними параметрами

опробование угля випробування
вугілля

Комплекс робіт, виконуваних з
метою одержання лаборатор-
ної проби, яка з достатньою
точністю представляє всю
масу випробуваного вугілля за
певними показниками

опрокидывание циркуляции
перекидання циркуляції

Зміна підіймального руху парово-
дяної суміші на опускаючий, яка

вишикає в окремих (або у групі)
парогенерувальних трубах па-
рового котла внаслідок змен-
шення теплосприйняття цих
труб порівняно з реалією.
Перекидання циркуляції сприяє
захоплення пари опускаючими
трубами з барабана, різке зни-
ження тиску в котлі або над-
мірне його форсування

оптовый рынок электроэнергии
України гуртовий ринок елект-
роенергії України

Об'єднання юридичних та фізич-
них осіб на засадах договору про
спільну діяльність з продажу та
купівлі електричної енергії

опытный образец дослідний зразок

Зразок продукції, виготовлений
за повою робочою документа-
цією для перевірки способом
випробування відповідності її
заданим технічним вимогам з
метою прийняття рішень про
можливість впровадження у
виробництво та [чи] викорис-
тання за призначенням

организованный выброс в атмосферу організований викид в
атмосферу

Викид, який надходить в атмо-
сферу через спеціально споруд-
жені газоходи, труби, аера-
ційні ліхтарі й інші споруди та
пристрої

органоминеральные соединения
угля органічно-мінеральні спо-
луки вугілля

Хемічні сполуки золотворю-
вальних мікроелементів з орга-
нічною масою вугілля

орошение шлака [зола] зро-
шення жужелі [золі]

Подавання холодної води на
жужель або золу з метою їх охо-

лодження, грануляції й утворення пульси чи на технологічні потреби мокрих золотловників

осадка гидросооружения осідання гідроспоруди

Зниження позначки всієї споруди або її частини. Осідання вимірюють за допомогою прецизійного нівелювання реперів та марок, які закладають у споруду. Результати нівелювання зв'язують з початковими фундаментальними реперами, які встановлюють на берегах у районі споруди на такій відстані, що деформація споруди не впливає на них

осадки опади

Шар води, рівномірно розподілений по площі, який вишикає внаслідок випадання дощу, снігу, граду, інею, роси. Основна маса води надходить на поверхню Землі з хмар у вигляді дощу та снігу. Кількість інших видів опадів становить всього близько 1% загального об'єму атмосферних опадів

осадок осад

Твердий залишок, який утворюється в процесах розділення суспензії на складові частини

осадок несжимаемый осад нестисливий

Осад, в якому шпаристість та опір потоку рідини зі зміню тиску в процесі гідромеханічного розділення рідкої неоднорідної системи залишаються постійними

осадок сточных вод осад стічних вод

Твердий залишок, який утворюється у процесі фізикохімічного очищення стічних вод

осаждение центробежное осадження відцентрове

Центрифугування, у якому тверда дисперсна фаза осаджується на внутрішній поверхні суцільного ротора центрифуги або на внутрішніх поверхнях розподільних елементів ротора сепаратора

осветление воды освітлення води
Процес усунення з води грубодисперсних і колоїдних домішок

осветитель прояснювач див. **осветитель воды**

осветитель воды освітлювач води
Апарат для оброблення вхідної води з метою зниження її лужності, вмісту органічних речовин, освітлення та часткового зменшення твердості

освидетельствование опосвідчування

Операції, які використовуються для встановлення [визначення] придатності до експлуатації устаткування механізмів, апаратів, які знаходяться під контролем відповідних органів

осмотр визуальный огляд візуальний

Контроль, який виконується за допомогою безпосереднього спостереження для орієнтованого визначення технічного стану устаткування чи об'єкта

осмотр технический огляд технічний

Контроль, здійснюваний переважно за допомогою органів чуття, зору і, у разі необхідності, засобів контролю, номенклатура яких встановлена відповідною документацією

остаток прокаленный залишок прожарений

Загальний вміст у воді речовин, які залишилися після прожарю-

остаток

вання сухого залишку протягом декількох хвилин при температурі 800 °С

остаток сульфатный залишок сульфатний

Вміст речовин, які залишилися після оброблення прожареного залишку сірчаною кислотою та повторного прожарювання

остаток сухой залишок сухий

Загальний вміст у профільтрованої воді всіх розчинених нелетких твердих речовин при температурі 120 °С

остывание турбины естественное вистигання турбіни природне

Вистигання турбіни після її зупини без примусового відведення тепла

осушитель воздуха осушник повітря

Апарат, призначений безпосередньо для зниження волого-вмісту повітря

отбор золошлаков відбір золожухелі
Відбирання золожухелевого матеріалу з золотівдалів або систем золожухелевідведення з метою його використання в господарстві

отбор пара из турбины відбір пари з турбіни

Відбирання частини пари з протічної частини парової турбіни на регенерацію, опалення, виробництво та інші потреби

отбор пара из турбины нерегулируемый відбір пари з турбіни нерегульований

Відбирання пари, параметри якої змінюються під час зміни режиму роботи парової турбіни

отбор пара из турбины отопительный відбір пари з турбіни

опалювальний див. **отбор пара теплофикационный**

отбор пара из турбины производственный відбір пари з турбіни виробничий

Відбирання пари з турбіни, яка використовується з виробничою метою

отбор пара из турбины промежуточный відбір пари з турбіни проміжний

Нерегульоване відбирання пари з проміжного ступеня турбіни на технологічні потреби

отбор пара из турбины регенеративный відбір пари з турбіни регенеративний

Нерегульоване відбирання пари з турбіни для підігрівання конденсату і живильної води

отбор пара из турбины регулируемый відбір пари з турбіни регульований

Відбирання пари, параметри якої підтримуються в заданих межах незалежно від умов роботи турбіни

отбор пара из турбины теплофикационный відбір пари з турбіни теплофікаційний

Регульоване відбирання пари з турбіни, використовуване для постачання споживачів тепловою енергією

отбор пара номинальный відбір пари номінальний

Найбільша кількість пари, відібрана за одиницю часу при номінальній потужності турбіни з дотриманням параметрів у межах допуску, зумовлених державним чи галузевим стандартом

отдувка осадка віддування осаду
Зняття осаду стисненим газом чи повітрям у зворотному напрямку руху фільтрату

отжым осадка механический відтискання осаду механічне Зневоднення та додаткове уцільнення осаду на фільтрі механічним стисненням

отжым осадка центробежный відтискання осаду відцентрове Відведення рідини з осаду та з вологих волокнистих матеріалів у центрифугі

отказ відмова

Подія, яка полягає у втраті об'єктом здатності виконувати потрібну функцію, тобто в порушенні його працездатного стану

отказ конструкционный відмова конструкційна

Відмова, спричинена недосконалістю чи порушенням встановлених правил і (чи) норм проєктування або конструювання об'єкта

отказ производственный відмова виробнича

Відмова, спричинена невідповідністю виготовлення об'єкта до його проєкту чи до норм виробничого процесу

отказ скрытый відмова прихована

Відмова, не виявлена візуально чи штатними методами і засобами контролю та діагностики, але виявлена під час проведення технічного обслуговування чи спеціальними методами діагностики

отказ технологической системы собственный відмова технологічної системи власна

Відмова технологічної системи, зумовлена порушенням працездатного стану її елементів і [або] функційних зв'язків між ними

отказ технологической системы вынужденный відмова технологічної системи вимушена

Відмова технологічної системи, зумовлена порушенням регламентованих для цієї системи умов виробництва

отказ технологической системы параметрический відмова технологічної системи параметрична

Відмова технологічної системи, внаслідок якої зберігається її функціонування, однак виникає відхилення значень одного або декількох параметрів технологічного процесу за межі, встановлені у нормативно-технічній і [чи] конструкторській документації

отказ технологической системы по параметрам продукции відмова технологічної системи щодо параметрів продукції

Відмова технологічної системи, внаслідок якої значення принаймні одного параметра чи показника якості продукції, яка виготовляється, не відповідає вимогам, встановленим у нормативно-технічній і [чи] конструкторській документації

отказ технологической системы по производительности відмова технологічної системи щодо продуктивності

Відмова технологічної системи, внаслідок якої значення принаймні одного параметра продуктивності технологічної системи не відповідає значенням, встановленим у нормативно-технічній і [чи] конструкторській документації

отказ технологической системы функциональный відмова технологічної системи функційна
Відмова технологічної системи, внаслідок якої припиняється її функціонування через перегазментовані умови виробництва, або технічної документації

отказ эксплуатационный відмова експлуатаційна
Відмова, спричинена порушенням установлених правил і [чи] умов експлуатації

отказ явный відмова явна
Відмова, що виявляється візуально чи штатними методами, засобами контролю та діагностики під час готування об'єкта до використання чи в процесі його застосування за призначенням

отложения внутренние відкладення внутрішні
Шар речовин, утворений на внутрішніх поверхнях нагрівання за рахунок наявності у воді та нарі солей, а також внаслідок корозійної дії води і пари на метал

отложения железные відкладення залізні
Залізооксидні відкладення, які складаються з магнетиту та відкладаються на поверхні металу в зоні високих температур, та залізофосфатні відкладення, які утворюються, коли лужність котлової води низька, а вміст в ній заліза і фосфату напружено підвищений

отложения кальциевые відкладення кальцієві
Відкладення сполук кальцію, які утворюються у підігрівниках сиритої води, у трубках конденсаторів парових турбін, в

охолоджувальних пристроях двигунів і містять домішки основного карбонату магнію. Сульфатні та силікатні відкладення кальцію бувають в парових котлах, а фосфатні - в підігрівниках високого тиску і водяних економайзерах

отложения медные відкладення мідні
Відкладення, в яких містяться сполуки міді з домішками оксидів заліза, сполук кальцію, магнію. Утворюються в парових котлах і на лопатковому апараті парових турбін високого тиску

отложения на поверхностях, омываемых водой відкладення на поверхнях, які омиваються водою
Мінеральні й органічні відкладення на поверхнях нагрівання, утворені з природної води, яка під дією специфічних факторів змінос свій фізико-хімічний і біологічний склад

отмывка ионитов відмивання йонітів
Відмивання водою йонітного шару фільтра від надлишку регенерувального розчину та продуктів регенерації

отопительный период опалювальний період
Період холодної пори року, під час якого запроваджується централізоване постачання тепла споживачам. Опалювальний період починається 15 жовтня та закінчується 15 квітня з деяким відхиленням для окремих регіонів залежно від кліматичних умов

отопление водяное опалення водяне
Система опалення, в якій теп-

лоносієм є нагріта до необхідної температури мережна вода, яка трубопроводами після мережних пали скеровується до опалювальних пристроїв у приміщеннях

отопление паровое опалення парове

Система опалення, в якій теплоносієм є водяна пара, яка подається трубопроводами до опалювальних пристроїв, встановлених у приміщеннях. У системах парового опалення використовується властивість пари під час її конденсації в опалювальних пристроях виділяти теплоту пароутворення. Утворений конденсат повертається в мережу централізованого тепlopостачання або до парового котла

отработанные нефтепродукты

відпрацьовані нафтопродукти
Відпрацьована олива, промивні нафтові рідини, а також суміші нафти та нафтопродуктів, які утворюються під час зачищення засобів зберігання, транспортування, і які вилучені з нафтомістких вод

отсек барабана солевой відсік барабана сольовий

Частина барабана котла, живильною водою якої є котлова вода чистого відсіку, звідки здійснюється періодичне та безперервне продування

отсек барабана чистый відсік барабана чистий

Частина барабана котла, відокремлена перегорідками, де живильна вода змішується з котловою. Через калібровані отвори в перегорідках частина води потрапляє в сольові відсіки

отстойник для очистки воды відстійник для очищення води
Споруда для осадження речовин, завислих у стічних водах

охладитель выпара деаэрата охолодник випару деаератора
Теплообмінник трубчастого типу, призначений для конденсації пари з відведеної від деаератора парогазової суміші та утилізації цієї пари в циклі турбоагрегату

охладитель выпара деаэрата подпитки теплосети охолодник випару деаератора підживлення тепломережі
Теплообмінник поверхневого або змішувального типу, призначений для конденсації випару деаератора підживлення тепломережі за рахунок циркуляції через нього хемочищеної води перед подачею в деаератор

охладитель газотурбинной установки промежуточный охолодник газотурбінної установки проміжний
Теплообмінний апарат газотурбінної установки, призначений для охолодження робочою середовищем між ступенями стиснення повітря в компресорі

охладитель грязного конденсата перед АОУ охолодник брудного конденсату перед АЗУ
Теплообмінник, призначений для підтримання необхідної температури брудного конденсату на вході в АЗУ за рахунок його охолодження водою з нижчою температурою

охладитель дренажа греющего пара охолодник дренажу гріючої пари
Частина підігрівника, відокремлена від нього горизон-

тальними перегорідками та кожухами, в якій здійснюється зниження температури конденсату гріючої пари

охладитель жидкости в системе регулирования турбины охолодник рідини в системі регулювання турбіни

Охолодник, який забезпечує підтримання температури рідини в допускних межах під час пуску та нормального експлуатації системи регулювання турбіни за рахунок відведення тепла рідиною з нижчою температурою

охладитель каскадный охолодник каскадний

Охолодник, в якому відведення тепла від охолоджуваного середовища здійснюється послідовно середовищем з нижчим потенціалом

охладитель конденсата бойлеров

охолодник конденсату бойлерів
Теплообмінник, призначений для охолодження конденсату бойлерів конденсатом з нижчою температурою для можливості скерування його на очищення в автономній знесолювальній установі чи на хемводоочистці

охладитель конденсата основным конденсатом охолодник конденсату основним конденсатом

Поверхневий теплообмінник, призначений для охолодження високотемпературних потоків конденсату в циклі електростанції основним конденсатом турбіни до необхідної температури перед подачею на додаткове очищення у блокувній знесолювальній установі

охладитель конденсата сетевой водой охолодник конденсату мережною водою

Поверхневий теплообмінник, призначений для охолодження високотемпературних потоків конденсату в циклі електростанції [енергоблока] зворотною мережною водою до необхідної температури перед подачею на додаткове очищення у блокувній знесолювальній установі

охладитель конденсата турбины

охолодник конденсату турбіни
Теплообмінник, призначений для охолодження конденсату турбіни до необхідної температури в пускових режимах для можливості скерування його на блокувну знесолювальну установу

охладитель конденсата хемочищенной водой охолодник конденсату хемочищеною водою

Теплообмінник, в якому конденсат, скерований на блокувну знесолювальну установу, охолоджується до необхідної температури за рахунок циркуляції хемочищеної води

охладитель отсоса пара из уплотненной турбины охолодник відсмокту пари з ущільнень турбіни

Теплообмінник, призначений для охолодження відсмокту пари з ущільнень турбіни основним конденсатом та відведення утвореного дренажу в конденсатор

охладитель пара подогревателя

охолодник пари підігрівника
Перша за ходом пари частина підігрівника, яка дозволяє використати перегрів пари для додаткового підвищення температури живильної води

охладитель пара расширителя дренажей высокого давления охолодник пари розширника дренажів високого тиску
Теплообмінник, призначений для заохолодження випару з розширника дренажів високого тиску впорскуванням основного конденсату

охладитель пара уплотнений сетевой водой охолодник пари ущільнень мережною водою
Теплообмінник, в якому конденсація відсмокту пари з ущільнень турбіни здійснюється циркуляцією мережної води через трубку систему охолодника

охладитель сброса пара из горячего промперегрева в конденсатор охолодник скиду пари з горячого промперегріву в конденсатор
Охолодник, призначений для зниження температури пари, яка скидається з ниток [трубопроводів] горячого промперегріву до необхідної за рахунок впорскування основного конденсату після конденсації помп для можливості її приймання в конденсатор турбіни

охладитель трубчатый охолодник трубчастий
Охолодник, поверхня охолодження якого утворена завальцьованими в трубі дошки трубками, омиваними середовищем з нижчою температурою, ніж охолоджуване середовище

охладитель циркуляционной воды охолодник циркуляційної води
Теплообмінник у схемах замкнутого водопостачання парових турбін, в яких охолоджується вода, що надходить з

конденсаторів. Як охолодники на електростанціях використовуються градирні, бризкальні басейни, водоїми-охолодники

охладительная установка пара на уплотнения турбины охолоджувальна устава пари на ущільнення турбіни
Устава, до складу якої входить охолодник з упорскуванням основного конденсату, призначена для підтримання необхідної температури пари на ущільнення турбіни

охлаждение охолодження
Процес відведення тепла від нагрітого тіла

охлаждение водяное охолодження водяне
Охолодження, яке забезпечує відведення тепла від устаткування за допомогою циркуляції через нього живильної, технічної, мережної води чи конденсату

охлаждение воздушное охолодження повітряне
Охолодження, яке забезпечує відведення тепла від устаткування за рахунок циркуляції через нього повітря з атмосфери чи очищеного осушеного повітря

охлаждение генератора водородное охолодження генератора водневе
Відведення теплоти від обшивки та вала ротора, а також осердя статора генератора воднем, що циркулює в генераторі під дією вентиляторів, встановлених на валу ротора генератора

охлаждение оборудования естественное охолодження устаткування природне

Охолодження устаткування після його зупину та перебування в резерві без штучного відведення від нього тепла

охлаждение поверхностное охолодження поверхневе
Охолодження устаткування, яке забезпечується циркуляцією охолоджувального агента (пари, води, повітря тощо) нижчого потенціалу через теплообмінники поверхневого типу та протічну частину турбіни

охлаждение турбины искусственное охолодження турбіни штучне
Охолодження турбіни в процесі її розвантаження та зупину примусовим способом (розхолювання парю нижчого потенціалу, атмосферним повітрям чи комбіновано)

охлаждение турбины комбинированное охолодження турбіни комбінованне
Охолодження окремих вузлів турбіни, яке забезпечується зниженням параметрів і навантаженням під час зупину енергоблока та організацією руху повітря [пари] на зупиненій турбіні через внутрішні порожнини високотемпературних циліндрів під впливом розрідження, створюваного ежектором вакуумної системи

охлаждение узлов энергоблока циркуляционное охолодження вузлів енергоблока циркуляційне
Охолодження окремих вузлів енергоблока, яке забезпечується циркуляцією повітря, пари низького потенціалу чи охолоджувальної води через створені для цього поверхні на циліндрах і корпусних деталях блока

охрана водных ресурсов охорона водних ресурсів
Комплекс запобіжних заходів для збереження та раціонального використання водних ресурсів

охрана здоровья работников охорона здоров'я працівників
Комплекс заходів для збереження здоров'я працівників з урахуванням категорії виконуваних робіт і виробничого середовища

охрана окружающей среды охорона довкілля
Сукупність наукових, правових і технічних заходів, спрямованих на раціональне використання, відтворення та збереження природних ресурсів і космічного простору в інтересах людей, на забезпечення біологічної рівноваги в природі та на покращання якості довкілля через його планове перетворення

охрана труда охорона праці
Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-профілактичних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я, працездатності людини в процесі виробничої діяльності

очаг горения на штабеле угля осередок горіння на штабелі вугілля
Ділянка штабеля, де внаслідок самозаймання або займання спостерігається горіння вугілля

очаговые остатки паливні залишки
Тверді залишки, утворені під час спалювання твердого палива чи мазуту, тобто зола і [чи] жужель, що відводиться на золожужелевідвал та частково викидається з димовими газами в довкілля

очистка блоков [котлов] пред-монтажная очищення блоків [котлів] передмонтажне
Очищення внутрішніх і зовнішніх поверхонь устаткування, яке виконується на монтажному майданчику

очистка блоков [котлов] пред-пусковая очищення блоків [котлів] передпускове

Очищення перед пуском внутрішніх поверхонь устаткування, яке полягає у швидкісному промиванні водою, знежиренні внутрішньої поверхні, промиванні мийним реагентом, нейтралізації його залишку, усуненні відпрацьованого промивного розчину, пасивації поверхні металу тощо

очистка вибрационная очищення вібраційне

Очищення ширмових і конвективних пароперегрівників від золи та жужелі під дією коливань труб від спеціальних вібраторів електромоторного чи пневматичного типу

очистка воды очищення води

Оброблення води зі застосуванням технологічних процесів для прояснення та знебарвлення води

очистка дробевая очищення дробове

Очищення зовнішніх поверхонь нагрівання, розташованих у конвективній шахті котла, за допомогою металевого дробу, який за рахунок сили вільного падіння руйнує відкладення золи й очищає поверхні

очистка котлов эксплуатационная очищення котлів експлуатаційне

Очищення гарячою водою чи хемреагентами внутрішніх поверхонь нагрівання, яке виконується періодично під час експлуатації котлів, якщо на вирізаних зразках труб товщина шару водонерозчинних відкладень досягає величин, регламентованих нормативними документами

очистка масла турбины очищення оливи турбіни

Очищення оливи в центрифугі від води та зайвих частин, які мають більшу питому вагу, ніж олива. Очищення оливи може здійснюватися безперервною чи періодичною сепарацією оливи під час роботи турбіни, або способом зливання частини оливи з бака для очищення та заміни її додатком свіжої оливи. Відсепарована олива повертається в бак як додаток під час зливу наступної порції для очищення

очистка сточных вод очищення стічних вод

Оброблення стічних вод з метою руйнування або вилучення з них певних речовин

очистка сточных вод химическая

очищення стічних вод хемічне
Технологічний процес очищення стічних вод із застосуванням хемічних реагентів

очистное сооружение сточных вод очисна споруда стічних вод

Споруда, призначена для проведення в ній процесів руйнування або вилучення зі стічних вод певних шкідливих речовин

П

паводок повінь, паводок

Фаза режиму, протягом якого живлення річок відбувається за рахунок рясних дощів і злив, тобто повені та за рахунок танення снігів, тобто паводка

панель экрана котла панель екрана котла

Частина екрана, виготовлена із труб, зварених між собою та [чи] з'єднаних колекторами

пар пара

Вода, нагріта до газоподібного стану, яка є найрозповсюдженішим робочим середовищем у парових турбінах і машинах, а також у теплообмінних апаратах

пар влажный насыщенный пара волога насичена див. **пар водяной влажный насыщенный**

пар водяной влажный насыщенный пара водяна волога насичена

Пара водяна, яка містить в собі крапельки вологи та знаходиться в зоні, ширшій від зони термодинамічної рівноваги з водою

пар водяной сухой насыщенный пара водяна суха насичена

Пара водяна, яка знаходиться в термодинамічній рівновазі з водою

пар вторичный пара вторинна див. **пар промперегрева**

пар греющий пара гріюча, нагрівальна

Пара, подавана в теплообмінники для підігрівання та випаровування води

пар насыщенный пара насичена
Пара, утворювана над водою, яку доводять до кипіння при відповідному тиску в посудині. Певній температурі насиченої пари завжди відповідає певний тиск і навпаки

пар острый пара гостра див. **пар первичный**

пар отборный пара відбірна
Пара, частково відпрацьована в турбіні до нижчих параметрів і відібрана для інших технологічних потреб

пар отработанный пара відпрацьована

Пара на виході турбіни, в якій більша частина початкової енергії використана в протічній частині, або пара, яка після турбіни є теплоносієм у системах централізованого теплопостачання

пар первичный пара первинна
Пара на виході з котла, яка характеризується відповідними параметрами

пар перегретый пара перегріта
Пара, температура якої вища за температуру насиченої пари при однаковому тиску. Стан перегрітої пари визначається двома різними за фізичними властивостями та взаємопов'язаними параметрами, тобто тиском і температурою

пар промперегрева пара промперегріву

Частково відпрацьована в турбіні перегріта пара, повернена для повторного перегріву до вищої температури у вторинному [промислому] пароперегрівнику котла

пар свіжий пара свіжа

Первинна пара перед стопорними хлипаками турбіни

пар сконденсований пара сконденсована див. конденсат**пар стандартний** пара стандартна

Умовне поняття термодинамічного стану пари, ентальпія якої дорівнює 2682 кДж/кг (640 ккал/кг)

параметр параметр

Величина, що характеризує певну властивість будь-якого робочого середовища, явища, пристрою, устави (тиск, температура пари, теплопровідність, коефіцієнт розширення тощо)

параметр потоку отказов параметр потоку відмов

Відношення математичного очікування кількості відмов відновлюваного об'єкта за добою до малий його наробіток до значення цього наробітку в умовах експлуатації енергетичного устаткування, що характеризує кількість відмов на 1000 годин роботи

параметри пара параметри пари

Параметри, які характеризують термодинамічний стан чи властивість пари (тиск, температура насичення чи перегрівання, питомий об'єм тощо)

параметри пара високі параметри пари високі

Умовно прийняті параметри пари, які характеризуються тиском від 10 до 14 МПа (від 100 до 140 кгс/см²), температурою перегрівання 510-540° С

параметри пара кінцеві параметри пари кінцеві

Параметри, які характеризують стан робочого сере-

довища (води, пари тощо) на завершальному [кінцевому] етапі технологічного процесу

параметри пара критические параметри пари критичні

Параметри пари, які характеризуються тиском 22,5 МПа (225,65 кгс/см²), температурою 374,12° С і при яких вода та суха насичена пара мають однаковий питомий об'єм, тобто 0,003147 м³/кг

параметри пара начальные параметри пари початкові

Параметри, які характеризують стан робочого середовища (пари) на початку технологічного процесу (пуску котла, навантаження устаткування тощо)

параметри пара низкі параметри пари низькі

Умовно прийняті параметри пари, які характеризуються тиском до 1,0 МПа (10 кгс/см²) та температурою до 350° С

параметри пара номинальные параметри пари номінальні початкові

Номінальний тиск і температура пари перед стопорними хлипаками турбіни чи паровою машиною

параметри пара оптимальные параметри пари оптимальні

Параметри пари, які визначають і характеризують найнадійніше та найекономічніше проходження технологічного процесу

параметри пара сверхвысокие параметри пари надвисокі

Умовно прийняті параметри пари, які характеризуються тиском 16-18 МПа (160-180 кгс/см²),

температурою перегрівання 520-560° С

параметри пара сверхкритические параметри пари надкритичні

Параметри пари, значення яких вищі від критичних

параметри пара средние параметри пари середні

Умовно прийняті параметри пари, які характеризуються тиском від 1,0 до 4,5 МПа (від 10 до 45 кгс/см²), температурою перегрівання 300-450° С

параметри термодинамические параметри термодинамічні

Параметри, які характеризують стан робочого середовища у водопарогазових теплових устатках (тиск, температура, тепловміст тощо)

парение парування

Витікання [просочення] пари через нецільність фланцевих з'єднань, ущільнення арматури тощо

паровая система теплоснабжения парова система теплопостачання

Система теплопостачання, в якій теплоносій є пара

паровая система теплоснабжения с возвратом конденсата парова система теплопостачання з поверненням конденсату

Система теплопостачання, в якій передбачено повернення конденсату для використання в системі теплопостачання або його утилізації

пароводяная смесь пароводяна суміш

Суміш пари та води, яка утворюється в обігрівачих поверхнях [трубах] парових котлів, втвар-

никах та інших теплообмінних апаратах, де відбувається пароутворення. Густина пароводяної суміші менша від густини води

парогенератор высоконапорный парогенератор високонапірний

Парогенератор парогазової устави, в якому для отримання пари все паливо спалюється під тиском, регламентованим газовою турбіною

парогенератор низконапорный парогенератор низьконапірний

Парогенератор парогазової устави, в якому для отримання пари частина палива спалюється під низьким тиском у середовищі продуктів, що надходять з газової турбіни. Всі парогенерувальні поверхні нагрівання розміщуються після газової турбіни та омиваються газами низького тиску (близького до атмосферного) і допускають автономну роботу паротурбінної частини блока

парогенератор парогазовой установки парогенератор парогазової устави

Теплоенергетична устава, в яку входять радіаційні та конвективні поверхні нагрівання, які генерують і перегрівають пару за рахунок спалювання органічного палива й утилізації теплоти продуктів згорання, які використовуються в газовій турбіні як робоче середовище, а також специфічне для парогазових устав устаткування: газоводяні або повітроводяні підігрівачи високого та низького тиску, які нагрівають живильну воду замість регенеративних підігрів-

ників парової турбіни і парові калорифери, що нагрівають повітря замість рекуперативних підігрівників під час автономної роботи парового ступеня

парообразование пароутворення, пароутворення див. кипення

пароохладитель котла пароохолодник котла

Теплообмінник для регулювання (зниження) температури перегрітої пари

пароохладитель котла впрыскивающий пароохолодник котла впорскувальний

Теплообмінник котла, в якому температура пари знижується за рахунок впорскування в нього живильної води чи конденсату

пароохладитель котла поверхностный пароохолодник котла поверхневий

Теплообмінник котла, в якому температура пари знижується за рахунок проходження пари з нижчою температурою або живильної чи котлової води через поверхню, яка розділяє ці потоки

пароохладитель сброса пара после быстрогодействующей редукционно-охлаждающей установки в конденсатор пароохолодник скиду пари після швидкодіючої редукційно-охолоджувальної устави в конденсатор

Пристрій для впорскування основного конденсату з напірної лінії конденсатних помп у паропровід скиду пари після швидкодіючої редукційно-охолоджувальної устави, призначений для підтримання заданих параметрів пари, скидуваної в конденсатор турбіни

пароперегреватель котла пароперегрівник котла

Теплообмінник для підвищення температури пари вище від температури насичення, яка відповідає заданому тиску в котлі

пароперегреватель котла конвективный пароперегрівник котла конвективний

Пароперегрівник, який розміщений в газоході котла й отримує теплоту переважно конвекцією

пароперегреватель котла радиационный пароперегрівник котла радіаційний

Пароперегрівник, розміщений в паливній або газоході котла, який отримує теплоту переважно випромінюванням

пароперегреватель котла ширмовый пароперегрівник котла ширмовий

Радіаційно-конвективний пароперегрівник котла, який складається з ширми із великим поперечним кроком між нею і отримує теплоту газів через випромінювання та конвекцію

паропреобразователь пароперетворювач

Теплообмінний апарат, призначений забезпечувати повертання з виробництва на ТЕЦ води відповідної якості. Пароперетворювач працює за принципом випарника, тобто первинна пара, взята з турбіни, надходить в пароперетворювач, де віддає тепло на утворення вторинної пари з хемочисленої води чи конденсату, який повертається від зовнішнього споживача. Вторинна пара використовується зовнішнім споживачем, а конденсат пер-

винної пари скеровується в теплову схему ТЕЦ

пароприемное устройство конденсатора турбины пароприймальний пристрій конденсатора турбіни

Пристрій, в якому здійснюється додаткове охолодження пари, редукованої і охолодженої у швидкодіючій редукційно-охолоджувальній уставі

паропровод паропровід

Трубопровід для передавання пари на відстань, наприклад, від котла до турбіни або до споживачів пари. Складається зі сталевих труб, зварених чи фланцевих з'єднань, запірної арматури, компенсаторів теплових розширень, опорних конструкцій та ізоляції

паропровод паровой турбины паропровід парової турбіни

Трубопровід для транспортування пари в межах турбіни, виконаний зі сталевих суцільнотягнутих труб, з'єднаних зварюванням або за допомогою фланців (трубопроводи низького тиску) й оснащений запірними і регулювальними пристроями та необхідними дренажами і покритий тепловою ізоляцією для зменшення втрат тепла в довкілля

паропроизводительность котла паропроодуктивність котла

Максимальна кількість пари заданих параметрів (тиску і температури), яку може стійко виробляти котел за одиницю часу (годину, секунду)

парораспределение турбины паророзподіл турбіни

Система подавання пари, в яку входить блок з певною кількістю регулювальних хлипаків різних діаметрів, які підводять пару до соплових камер у верхній та нижній половині циліндра

парораспределение турбины дроссельное паророзподіл турбіни дросельний

Система подавання пари, за якою зміна її витрати супроводжується зміною параметрів всієї кількості пари, подаваної в турбіну, способом одночасного відкриття чи закриття регулювальних хлипаків

парораспределение турбины обводное паророзподіл турбіни обвідний

Система подавання пари в турбіну, за якою збільшення витрати пари в умовах відкритих регулювальних хлипаків перед першим ступенем здійснюється відкриттям обвідного хлипака, після якого пара спрямовується в один з проміжних ступенів в обхід першого або декількох перших ступенів

парораспределение турбины сопловое паророзподіл турбіни сопловий

Система подавання пари в турбіну до відповідних груп сопел, за якою зміна витрати пари здійснюється способом послідовного відкриття чи закриття регулювальних хлипаків

паросборник парозбірник

Посудина циліндричної форми, яка з'єднується з паровим простором у верхній частині барабана котла по всій його довжині, і виконує функції збірника пари та додаткової сепарації

паросодержание паровміст

Вагова кількість пари, яка міститься в 1 кг суміші води та пари

пароэжекторная холодильная машина пароежекторна холодильна машина

Теплова холодильна машина для використання низькопотенційного тепла із застосуванням ежекції холодильного агента

партия угля партія вугілля

Кількість вугілля, видобутого і відвантаженого споживачам за певний проміжок часу (зміна, доба тощо), середня якість якого характеризується однією об'єднаною пробою

парфюмеризатор воздуха парфюмеризатор повітря

Пристрій, що подає в повітря речовини для створення певних ароматів

паспорт котельной паспорт котельні

Основний документ, в якому подано: плани розміщення устаткування, схеми трубопроводів у котельні, схеми теплових мереж зі зазначенням об'єктів і споживачів тепла, технічні паспорти на основі та допоміжне устаткування, контрольно-вимірвальні прилади та автоматику тощо

паспорт оборудования паспорт устаткування

Документ, який містить відомості, необхідні для раціональнішого використання устаткування за призначенням (основні параметри, оптимальні режими тощо)

патрубок патрубок

Коротка труба для від(нід)ведення газу, пари чи рідини з

основного трубопроводу, колектора чи ізмісткостей, посудин

патрубок компрессора воздушо-приемный патрубок компресора повітроприймальний

Патрубок, за допомогою якого підводиться очищене повітря з зовні головного корпусу на вхід до компресора

патрубок мельницы патрубок млина

Канал еліптичного або коритоподібного перерізу для підведення вугілля (вхідний) та сушильного агента і відведення пилоповітряної суміші (вихідний), які мають ущільнення в місцях примикання їх до барабана млина

ПВД ПВД див. *подогреватель высокого давления***ПДК ГДК** див. *предельно допустимая концентрация***перегородка фильтровальная** перегородка фільтрувальна

Пориста перегородка фільтра, здатна пропускати лише рідину та затримувати частки твердої фази. Перегородки, утворені з елементів і здатні деформуватися під тиском, належать до стисливих фільтрувальних перегородок (волокнисті, картонні та наливні). Перегородки, що не деформуються під тиском, належать до нестисливих (металеві сітки, твердозернисті фільтри тощо)

перегородки градирни ветровые перегородки градирні вітрові

Вертикальні стінки, розташовані в повітророзподільному просторі градирні та призначені для наскрізного продування вітром цього простору і виводу газу з градирні через повітровхідні вікла

перегрев воды в водохранилище перегрів води у водосховищі

Різниця між температурою води у водосховищі на водозаборі та природною температурою води

передача энергии передавання енергії

Транспортування теплової чи електричної енергії за допомогою мереж

передний блок маслоснабжения турбины передній блок оливопостачання турбіни

Сукупність механізмів і апаратів оливопостачання та регулювання, зібраних у корпусі передньої вальниці турбіни

пережим топки котла перетиск паливної котла

Місцеве звуження поперечного перерізу паливної з метою забезпечення певного температурного режиму та аеродинаміки паливної камери

пережог топлива перепад палива

Витрата палива на виробіток тепла та електричної енергії, що перевищує нормовані значення

переохлаждение конденсата в конденсаторе турбины переохолодження конденсату в конденсаторі турбіни

Різниця між температурою насичення пари під тиском в горловині конденсатора і температурою конденсату перед всмоктувальним патрубком конденсатної помпи

перепад давления при фильтровании перепад тиску під час фільтрування

Різниця тиску між обидвома сторонами фільтрувального середовища, під дією якої відбувається фільтрування

перепад температурный охлаждающей воды перепад температурний охолоджувальної води
Різниця між температурою води на скиді та на водозаборі теплової чи атомної електростанції

переходная зона котла перехідна зона котла

Частина поверхні нагрівання прямогокотлового котла, в якій закінчується перехід робочого середовища з рідкого в пароподібний стан

переходной газовой перехідний газохід

Ділянка газоходу котла, що з'єднує верхню частину паливної з конвективною шахтою, в якому розміщують ширмові та вихідні ступені конвективних пароперегрівників

периметр смоченный периметр змочений

Довжина частини периметра живого перерізу потоку, по якій потік дотикається до обмежувальних стінок. У напірному русі рідини (у трубах) змочений та геометричний периметри збігаються за величиною. У разі безнапірного руху рідини (в каналах) змочений периметр відрізняється від геометричного через те, що лінія розділу рідини та повітря в довжину змоченого периметра не входять

период вегетационный період вегетаційний

Період року, протягом якого за метеорологічними умовами рослини можуть рости і розвиватися

период межпромысловый пароперегревателя період міжпромивний пароперегрівника

Період між промиваннями пароперегрівника, який визначається величиною допускнуго підвищення температури металу внаслідок відкладення солей на внутрішній поверхні труб

період міжпромивочный проточной части турбины період міжпромивний проточної частини турбіни

Період між періодичними промиваннями проточної частини турбіни, який визначається збільшенням тиску на контрольному ступені турбіни внаслідок відкладення солей на лопатках

пик нагрузок пік навантаження див. **режим пиковый**

пик хроматографический пік хроматографічний

Графічне зображення залежності величини, пропорційної до миттєвої кількості речовини, яка визначається від часу знаходження в потоці рухомої фази на виході катонки або в іншій точці, де відбувається вимірювання

пирометр пірометр

Прилад для вимірювання температури в наливні або нечі безконтактним методом. Для пірометра ґрунтується на використанні теплового випромінювання нагрітих тіл

питатель качающийся живильник хиткий

Пристрій для подавання вугілля з бункера на конвеєр, в якому робочим органом є металевий лоток, що рухається зворотньо-поступально під дією корбогонкового механізму

питатель пыли живильник пилу
Пристрій для забезпечення рівномірного та регульованого

подавання пилу з бункера в теплопроводи до пальників котла

питатель пыли лопастной живильник пилу лопатевий

Живильник, в якому для рівномірного та регульованого подавання пилу використовується лопатевий пристрій, що має два колеса з чарунками та зворушишкою у вигляді лопатей, закріплених на одному вертикальному валу, верхнє колоесо якого є порціонером

питатель пыли шнековый живильник пилу шнековий

Живильник, в якому для рівномірного та регульованого подавання пилу застосовується шпек, який переважно використовується для розподілу пилу між бункерами

питатель сырого угля дисковый живильник сирого вугілля дисковий

Живильник для забезпечення рівномірного та регульованого подавання вугілля в млин за рахунок обертання диска [тарілки], зі заданою частотою, на який надходить вугілля з бункера

питатель сырого угля ленточный живильник сирого вугілля стрічковий

Живильник для забезпечення рівномірного та регульованого подавання вугілля в млин за рахунок просування стрічки зі заданою швидкістю, на яку надходить вугілля з бункера

питатель сырого угля пластинчатый живильник сирого вугілля пластинчастий

Живильник для забезпечення рівномірного та регульованого подавання вугілля з бункера в

млини за рахунок просування зі заданою швидкістю стрічки, утвореної з пластин, на яку надходить вугілля з бункера

питатель сырого угля скребково-барабанный живильник сирого вугілля скребково-барабанный
Живильник для забезпечення рівномірного та регульованого подавання вугілля за рахунок частоти обертання барабана зі закріпленими на ньому скребками, на який надходить вугілля з бункера

питатель сырого угля скребковый живильник сирого вугілля скребковий

Живильник для забезпечення рівномірного та регульованого подавання вугілля за рахунок просування зі заданою швидкістю в металевому жолобі закріплених на ланцюгах скребків, на які надходить вугілля з бункера

питатель сырого угля тарелочный живильник сирого вугілля тарілчастий див. **питатель сырого угля дисковый**

ПКХ СКХ див. **потребление кислорода химическое**

плавкость зольності вугілля

Властивість зольності вугілля поступово переходити з твердого стану в рідкотопкий через стадії спікання, розм'якшення та топлення під час її нагрівання в установлених стандартом умовах

плавнение топлення

Перехід твердої кристалічної речовини в рідкий стан, який відбувається з поглинанням тепла (фазовий перехід першого роду) при постійному

зовнішньому тиску. Топлення відбувається з певною темпєратурою, яка називається темпєратурою топлення

плазма газовая плазма газова
Іонізований газ з достатньо високою концентрацією заряджених частинок, який містить практично однакову кількість додатних і від'ємних зарядів

пламя полум'я

Зона різкого зростання температури й інтенсивного хемічного процесу - горіння або гетерогенного горіння. Взагалі полум'я асоціюється з яскравим, інколи осліпливим чи порівняно прозорим світінням

планктон планктон

Сукупність організмів, які населяють товщу води та пасивно переносяться течією. Характеризуються відсутністю або недорозвиненістю органів руху. Розрізняють планктон тваринний (зоопланктон) і рослинний (фітопланктон)

пленка защитная плівка захисна
Шар, що утворюється на поверхні металу устаткування та захищає його від корозії

плотина гребля

Земляна, кам'яна, бетонна або залізобетонна гідротехнічна споруда, яка перегороджує річкове річище чи річкову долину й утримує воду на певному рівні. Гребля, яка має отвір для пропускання води, називається водоскидною, а якщо отвір відсутній - суцільною

плотина арочная гребля аркова
Гребля, криволінійна в плані, яка передає тиск води скелястим берегам ріки

плотина водопропускная гребля водопропускна
Бетонна гребля з поверхневими (водозливними) або заглиболеними [донними] отворами для пропускання води

плотина глухая гребля суцільна
Висока гребля, яка будується у вузьких ущелинах, а скидання надлишку води з неї здійснюється в обхід греблі через верхневий чи тунельний водоскид. Вона не допускає переливання води через неї

плотина гравитационная гребля гравітаційна
Гребля, яка створює своєю вагою силу тертя та зчеплення в її основі, що протидіють гідростатичному тиску води

плотина земляная гребля земляна
Гребля з опорідного маловодопропускного ґрунту (суглинок), напірна гранка або укiс зі стіропи верхнього б'єфа, укріплений кам'яним моццнням чи бетонними плитами для захисту від розмивання хвилями. Важливим елементом земляної греблі є дренажна призма для пропускання води, яка фільтрується через тіло греблі. Для сильно водопропускних ґрунтів з метою боротьби з фільтрацією використовуються перешкиди з водонепропускних матеріалів у вигляді скрапу, понура тощо

плотина контрфорсная гребля контрфорсна
Гребля, у якій тиск води сприймається плитами та передається до основи через контрфорси

плотность конденсатора паровой турбины воздушная щільність конденсатора парової турбіни повітряна

Стан конденсатора, який характеризується величиною підсмоктів повітря в паровій простір конденсатора з атмосфери, які погіршують теплообмін між сконденсованою парою та охолоджувальною водою, що призводять до перевантаження повітровідсмокувальних пристроїв та погіршення вакууму, росту парового опору конденсатора, зниження температури пари та переохолодження конденсату

плотность конденсатора паровой турбины гидравлическая щільність конденсатора парової турбіни гідравлічна

Стан конденсатора, який характеризується величиною присмоктування охолоджувальної води в паровий простір конденсатора через нещільності вальцовальних з'єднань у трубних дошках і в самих трубках конденсатора турбіни

плотность мазута густина мазуту
Фізична характеристика мазуту, визначувана як відношення маси мазуту до його об'єму

плотность теплового потока щільність теплового потоку
Кількість тепла, що проходить через одиницю поверхні за одиницю часу

плотность угля действительная густина вугілля дійсна
Відношення маси вугілля до його об'єму з врахуванням об'єму пор і тріщин

плотность угля кажущаяся густина вугілля уявна
Відношення маси вугілля до його об'єму разом з об'ємом пор і тріщин

плотность угля насыпная густина вугілля насипна
Відношення маси свіжокопаного вугілля до його об'єму, разом з об'ємом пор і тріщин всередині зерен та кусків, а також об'ємом порожнин між ними

площадь активной зоны водохранилища площа активної зони водосховища

Площа умовного водоймища з паралельноструменевим нестратифікованим потоком, необхідна для охолодження підігрітої води на тепловій електростанції для відповідних метеорологічних умов

площадь активной зоны водохранилища удельная площа активної зони водосховища питома

Площа, яка припадає на одиницю витрати охолоджуваної води

площадь водосборная площа водозбірна

Площа, обмежена вододільною лінією, стік з якої надходить у головну ріку та її притоки або водосховище. Вододільна лінія проходить по найвищих точках між сусідніми водозборами

площадь водохранилища площа водосховища

Загальна площа дзеркала водосховища, обмежена урізом води для заданого в ньому рівні

площадь орошения градири площа зрошення градири

Площа зрошувача, яка змочується охолоджуваною водою

ПНД ПНТ див. *подогреватель низкого давления*

поверхность нагрева котла поверхня нагрівання котла

Елемент котла, де відбувається передавання тепла від продуктів згоряння до робочого середовища чи повітря

поверхность нагрева котла конвективная поверхня нагрівання котла конвективна

Поверхня нагрівання котла, яка отримує теплоту переважно конвекцією

поверхность нагрева котла орбренная поверхня нагрівання котла орбрена

Поверхня нагрівання котла, утворена з ребристих труб

поверхность нагрева котла ошипованная поверхня нагрівання котла обчіпована

Поверхня нагрівання котла, утворена з труб, до яких приварені чіпи циліндричної форми з жаростійкого металу

поверхность нагрева котла паробразующая поверхня нагрівання котла пароутворювальна

Поверхні парового котла, в яких утворюється насичена пара. У сучасних котлах до них належать екранні поверхні нагріву

поверхность нагрева котла радиационная поверхня нагрівання котла радіаційна

Поверхня нагрівання котла, яка сприймає теплоту переважно випромінюванням

поверхность нагрева котла радиационно-конвективная поверхня нагрівання котла радіаційно-конвективна

Поверхня нагрівання котла, що сприймає теплоту випромінюванням і конвекцією приблизно в рівних кількостях

поверхность

поверхность нагрева котла ширмовая поверхня нагрівання котла ширмова

Поверхня нагрівання котла, виготовлена зі ширми з поперечним кроком між ними не менше від 4-х - 5-ти діаметрів труб

поверхность нагрева плавниковая поверхня нагрівання плавникова

Поверхня нагрівання, яка складається з труб, що мають збільшену поверхню нагрівання за рахунок поздовжніх ребер

поверхность угля поверхня вугілля
Сума зовнішньої (площа геометричної поверхні органічної маси зерен вугілля) та внутрішньої (площа поверхні пор і тріщини одиниці маси вугілля) поверхонь вугілля

поверхность фильтра непрерывного действия активная поверхня фільтра безперервної дії активна

Сумарна поверхня активних зон фільтра, що знаходиться під дією перепаду тисків

поверхность фильтра рабочая поверхня фільтра робоча

Повна поверхня фільтра, вкрита фільтрувальною перегородкою, яка використовується для виконання операцій робочого циклу

повреждение пошкодження

Подія, яка полягає в порушенні справного стану об'єкта, коли зберігається його працездатність

повторное использование воды

повторне використання води
Використання стічних вод, що відводяться певним об'єктом, для подальшого водоспоживання

подогрев

поглощение тепла поглинання тепла див. *тепловосприятие*

под топки котла чернінь паливної котла

Нижня частина паливної котла з рідким жужелеуванням, утворена горизонтальними чи малопохилими екранними поверхнями

подача насоса массовая подавання помпи масове

Маса рідкого середовища, подана помпою за одиницю часу

подача насоса объемная подавання помпи об'ємне

Об'єм рідкого середовища, поданий помпою за одиницю часу

подгруппа нефтепродуктов підгрупа нафтопродуктів

Сукупність нафтопродуктів, які входять в одну групу та мають подібні показники якості й умови застосування

подогрев воздуха высокотемпературный підігрів повітря високотемпературний

Підігрівання повітря в підігрівниках вище за 400°С з метою забезпечення економічного згоряння твердих палив з малим вмістом легких речовин (до 15%) та збереження оптимальної вологості й температури пилу на виході з млинів під час спалювання налива з високою вологою

подогрев мазута высокотемпературный підігрів мазуту високотемпературний

Підігрівання мазуту перед форсунками до 130-180°С у спеціальних мазутопідігрівниках для економічнішого спалювання та зменшення корозійної агресивності продуктів згоряння

подогреватель**подогреватель**

подогреватель підігрівник

Теплообмінний апарат для підігрівання робочого середовища з нижчою температурою теплоносієм з вищою температурою

подогреватель водоводяной підігрівник водоводяний

Теплообмінник, призначений для підігрівання води водою з вищим тепловим потенціалом

подогреватель высокого давления, ПВД підігрівник високого тиску, ПВТ

Теплообмінник поверхневого типу, який встановлюється між деаератором або живильною помпою (для бездеаераторних схем) і котлом, призначений для підігрівання живильної води

подогреватель газотурбинной установки теплофикационный підігрівник газотурбинної установки теплофікаційний

Теплообмінний апарат газотурбинної установки, призначений для використання теплоти відхідних газів газової турбіни для потреб теплофікації

подогреватель мазута підігрівник мазуту

Теплообмінний апарат, призначений для підігрівання мазуту до заданої температури, яка визначається фізичними властивостями мазуту

подогреватель низкого давления, ПНД підігрівник низького тиску, ПНТ

Теплообмінник поверхневого або змішувального типу, який встановлюється між конденсатором і деаератором турбіни, та призначений для регенера-

тивного підігрівання основного конденсату

подогреватель пароводяной підігрівник пароводяний

Теплообмінник, призначений для підігрівання води паром з вищою температурою з регенеративних відборів турбіни або від інших джерел тепла

подогреватель пароструйный підігрівник пароструйний див. *подогреватель смешивающий*

подогреватель поверхностный підігрівник поверхневий

Теплообмінник, в якому нагрівання середовища здійснюється паром відборів турбіни або теплом іншого джерела через теплообмінну поверхню

подогреватель регенеративный підігрівник регенеративний

Поверхневий або змішувальний підігрівник, в якому нагрівання середовища здійснюється паром регенеративних відборів турбіни

подогреватель сальниковый підігрівник зашільниковий

Допоміжний пароводяний теплообмінник, призначений для охолодження пари з проміжних камер ущільнень турбіни та пароповітряної суміші з кінцевих камер парової турбіни

подогреватель сетевой воды основної підігрівник мережної води основний

Поверхневий, вертикальний або горизонтальний теплообмінник, в якому здійснюється нагрівання мережної води до необхідної температури паром з регенера-

тивного відбору турбіни, який знаходиться в роботі протягом всього опалювального сезону, а за наявності гарячого водопостачання - протягом року

подогреватель сетевой воды пиковый підігрівник мережної води піковий

Поверхневий, вертикальний або горизонтальний теплообмінник, в якому здійснюється нагрівання мережної води до необхідної температури парою з відбору турбіни або від спороннього джерела і який залучається в роботу у випадку низьких температур довкілля згідно з графіком

подогреватель смешивающий підігрівник змішувальний

Теплообмінник, в якому немає теплообмінної поверхні, а теплота пари цілком використовується під час нагрівання конденсату [води] до температури насичення

подогреватель сырой воды підігрівник сирої води

Поверхневий теплообмінник, призначений для підігрівання сирої води хемводоочищення з метою покриття пускових і інших витрат води та пари

подогреватель трубчатый підігрівник трубчастий

Теплообмінник, в якому нагрівання середовища здійснюється до розрахункової величини парою або димовими газами через поверхні, утворені з трубок, завальцьованих чи приварених до трубних дощок

подогреватель хмочищенной воды підігрівник хемочищеної води

Теплообмінник поверхневого типу, призначений для підігрівання хемочищеної води перед подаванням її в деаератор підживлення теплової мережі

подогреватель циркуляционный підігрівник циркуляційний

Поверхневий теплообмінник, в якому підігрівання середовища здійснюється за допомогою циркуляції гарячої води

подпор насоса підпір помпи

Різниця між висотою рівня рідкого середовища в спорознюваній місткості та висотою центра ваги перерізу входу в патну

подушка фильтра водяная подушка фільтра водяна

Водяний об'єм над фільтрувальним матеріалом у фільтрі

подшипник опорно-упорный вальниця опорно-упорна

Вальниця ковзання, призначена для сприйняття радіальних навантажень, а також встановлення ротора в осьовому положенні та сприйняття залишкових осьових зусиль, які виникають під час роботи турбіни. Опорно-упорна вальниця складається з вкладки, яка встановлена в корпус опори за допомогою обойми. Зовнішня поверхня вкладки має сферичну форму і забезпечує вальниці повертання відносно обойми та полегшує встановлення упорних колодок. Вкладень опорної вальниці є корпусом упорної вальниці, в якій встановлені робочі й встановлювальні упорні колодки

подшипник опорный вальниця опорна

Вальниця ковзання, призначена для сприйняття радіальних

навантажень, які виникають від власної ваги ротора, а також його неврівноваженості та розцентрування. Опорна вальниця - це вкладень з роз'яттям в горизонтальній площині, встановлений в корпусі опори

подшипник роликовый вальниця роликова

Вальниця кочення, у якій обертовим елементом є циліндричні, конічні або бочкуваті ролики

подшипник скольжения вальниця ковзання

Вальниця, в якій шийка вала ковзає безпосередньо по опорній поверхні

подшипник упорный вальниця упорна

Вальниця, до складу якої входять самовстановлювальні сегменти, робочі поверхні яких залиті бабітом. Упорна вальниця сприймає вагу ротора, а також реактивні зусилля, які виникають під час роботи турбіни, полти тощо

подшипник упорный гребенчатый вальниця упорна гребінчаста

Вальниця, призначена для забезпечення визначеного положення турбіни щодо статора в осьовому напрямі, який сприймає осьовий тиск ротора, не допускаючи його переміщення в осьовому напрямі. Осьові зусилля сприймає втулок з гребенями, насадженими на вал, кільцеві вкладні яких залиті бабітом і кожна з них має своє підведення оливи через свердлення в тілі вала та гребінчастого втулка.

Гребінчасті вальниці встановлюються в активних турбінах, осьовий тиск яких дуже малий, і в реактивних турбінах малої потужності

подшипник упорный сегментный вальниця упорна сегментна

Вальниця, яка іноді називається «вальницею Мітчеля», у якій рухома та нерухома поверхні утворюють звузжувану щілину (клин) в напрямі руху вала. Вальниця складається з розділених на дві половини чавунного чи сталевого вкладки, всередині яких розміщені нерухома та жорстко посаджена на валу шайба, між якими розміщено ряд бронзових колодок, залитих з робочого боку тонким шаром бабіту. Під час обертання упорної шайби в напрямі, найсприятливішому для утворення клиноподібної щілини, до якої потрапляє олива

подшипник шариковый вальниця кулькова

Вальниця кочення, яка має опорну поверхню кулькової форми та працює в умовах сухого, рідкого або змішаного тертя

пожар пожежа

Неконтрольоване горіння на непристосованих (будь-яких) місцях, яке завдає матеріальні збитки

пожарная безопасность пожежна безпека

Стан об'єкта, в якому немає ризику пожежі, а у випадку її виникнення запобігається дія небезпечних факторів пожежі на людей та забезпечується захист матеріальних цінностей

показатель водородный рН показник водневий рН

Від'ємний логарифм концентрації водневих іонів, який характеризує величину активності іонів водню та позначається як рН

показатель гидроксильный рОН показник гідроксильний рОН

Від'ємний логарифм концентрації гідроксильних іонів, який характеризує величину активності іонів ОН і позначається як рОН

показатель загрязнения атмосферы единичный показник забруднення атмосфери одиничний

Кількісна та [або] якісна характеристика забруднення атмосфери однією забруднювальною речовиною

показатель загрязнения атмосферы комплексный показник забруднення атмосфери комплексний

Кількісна та [або] якісна характеристика забруднення атмосфери кількома забруднювальними речовинами

показатель качества продукции показник якості продукції

Кількісна характеристика однієї або декількох властивостей продукції, що визначають її якість, яка розглядається стосовно до певних умов її створення й експлуатації чи споживання

показатель надежности показник надійності

Кількісна характеристика однієї чи декількох із тих властивостей, які в сукупності визначають надійність об'єкта

поле гелиостатное поле геліостатне

Сукупність геліостатів, розміщених навколо центрального приймача випромінювання або тих, що займають сектор на північ від нього

поле электрическое поле електричне

Упорядкований рух носіїв зарядів за рахунок дії джерела електричної напруги

поле электрофильтра электрическое поле електрофільтра електричне

Декілька послідовно розташованих за ходом газів комірок з автономним електричним живленням. Системи осаджувальних і коропувальних електродів, встановлені в комірках, утворюють самостійне електричне поле

половое водопілля

Розлив ріки під час танення льоду весною

полуполе электрическое электрофильтра півполе електричне електрофільтра

Частина поля електрофільтра з автономним електричним живленням

поляриметр поляриметр

Поляризаційний аналізатор рідини, принцип дії якого полягає у вимірюванні кута обертання площини поляризації поляризованого світла, що проходить через рідину

помещение приміщення

Простір, обгороджений [захисений] з усіх сторін (стінами, вікнами та дверима), з покриттям [перекриттям] і підлогою

помещение влажное приміщення вологе

Приміщення, в якому пара або конденсована волога виділя-

ється в невеликих кількостях, а відносна волога становить 60 - 75 %

помещение жаркое приміщення жарке

Приміщення, в якому під дією різноманітних теплових випромінювань температура постійно або періодично перевищує (понад 1 добу) +35 °С

помещение нормальное приміщення нормальне

Сухе приміщення, в якому відсутні умови, властиві жарким, вологим і запленим приміщенням або приміщенням з хемічно чи органічно активним середовищем

помещение производственное приміщення виробниче

Замкнений простір у спеціально призначених будівлях та спорудах, в яких постійно (змінно) або періодично (протягом робочого дня) здійснюється трудова діяльність людей, пов'язана з участю в різних видах виробництва, в організації, контролі та керуванні виробництвом, а також за участю у позавиробничих видах праці на підприємствах транспорту, зв'язку та інших

помещение пыльное приміщення заплиене

Приміщення, в якому за умовами виробництва виділяється технологічний пил, що осідає на устаткування та проникає всередину устаткування, агрегатів тощо

помещение сухое приміщення сухе

Приміщення, в якому відносна вологість повітря не перевищує 60 %

помещение сырое приміщення вогке

Приміщення, в якому відносна

вологість повітря тривалий час перевищує 75 %

помпаж помпаж

Явище зміни тиску та витрати середовища, що зумовлює пульсацію потоків, вібрацію устаткування та систем трубопроводів, зміну завантаження агрегатів тощо, яке спостерігається під час роботи лопатевих компресорів, помпових устав, вентиляторів, димосмоків на паралельні потоки в нестійких аеродинамічних чи гідравлічних схемах

понура понура

Частина греблі, яка прилягає до тіла греблі й внаслідок своєї водонепроникності подовжує шлях підземного потоку і цим гасить частину наявного фільтраційного напору

поправки к технико-экономическим показателям поправки до техніко-економічних показників Система поправок до окремих показників на відхилення значень внутрішніх та зовнішніх факторів впливу

пористость осадка поруватість [пористість] осаду

Відношення об'єму пор осаду до всього об'єму, що займає осад

пористость угля поруватість [пористість] вугілля

Об'єм пор і тріщин одиниці маси чи об'єму вугілля

поршень турбины уравновешивающий разгрузочный толчок турбіни зрівноважувальний див. диск турбины уравновешивающий разгрузочный

пост водомерный пост водомірний

Споруди та пристрої, за допомогою яких можна фіксувати

рівень води в ріках, каналах і водосховищах [озерах] відносно репера (певної перухої точки)

пост водомерный автоматический
пост водомірний автоматичний
Споруда з пристроями, на якій безперервно фіксується рівень води за допомогою автоматичних приладів - ліміграфів

пост водомерный реечный
пост водомірний рейковий
Дерев'яна або металева рейка, що стоїть у воді, з нанесеними поділками через 1 см. Відлік рівня води роблять за тією поділкою, на яку припадає поверхня води. Нульова поділка рейки пронієльтована відносно репера (перухої точки)

пост водомерный свайный
пост водомірний пильовий
Пост, складений з ряду окремих паль, головки яких пронієльтовані та зв'язані з репером на березі. Головки сусідніх паль мають бути вищі одна від одної на певну висоту, яка враховує коливання рівня води, за яким ведеться спостереження

поставочный блок котла
поставний блок котла
Технологічно закінчена частина котла, зібрана виробником зі з'єднаних між собою складових одиниць елементів, деталей, обмежена в масі та габаритах конструктивними особливостями й умовами транспортування

потери топлива пусковые
втрати палива пускові
Втрати палива, тепла та електроенергії (в тоннах умовного палива), які пов'язані з розпалюванням котла, пуском і навантаженням енергоблока від стану готовності до пов-

ного (заданого) навантаження зі стабілізацією режиму під час пуску устаткованія з різних теплових станів

потеря напора
втрата напору
Втрата напору, що виникає внаслідок гідравлічного опору під час руху рідини і ділиться на два види, тобто по довжині потоку та місцеві опори

потеря с физическим теплом шлака
втрата з фізичним теплом жужелі
Втрата, зумовлена високою температурою жужелі, яка вилучається з теплом із паливної. Це відбувається під час камерного спалювання твердого палива з рідким жужелевідведенням та спалювання палива в шарі

потеря тепла в окружающую среду
втрата тепла в довкілля
Втрата тепла внаслідок охолодження зовнішніх поверхонь котла і трубопроводів навколишнім повітрям

потеря тепла с механическим недожогом
втрата тепла з механічним недопалом
Втрата тепла, зумовлена недопалом палива, залишеного в жужелі та вишогі

потеря тепла с уходящими газами
втрата тепла з відхідними газами
Втрата тепла, зумовлена певним використанням тепла відхідних газів у котлі. Визначається як різниця тепла продуктів згоряння на виході з котла та холодного повітря

потеря тепла с химической неполнотой горения
втрата тепла з хемічною неповнотою горіння
Втрата тепла, зумовлена хемічною неповнотою горіння

палива, продукти якої відводяться з відхідними газами

поток ламинарный
потік ламінарний
Режим руху рідини або газів, коли частинки рідини в формі окремих незмінних струмин мають обрис каналу або стінки, а профіль швидкостей на достатній відстані від початку труби має вигляд правильної параболи

поток тепловой
потік тепловий
Кількість тепла, яка сприймається та проходить через будь-яку поверхню

поток турбулентный
потік турбулентний
Режим руху рідини або газів, який характеризується неспостійністю швидкостей їх частинок у точці даного перерізу, коли неможливо виділити окремі струмини. Профіль швидкостей у перерізі труби має вигляд усіченої параболи

потребитель энергии
споживач енергії
Юридична чи фізична особа, яка використовує енергію для власних потреб

потребление кислорода биологическое
БПК споживання кисню біологічне, БСК
Кількість розчиненого кисню, спожитого за встановлений час в певних умовах під час біохемічного окиснення органічних речовин, що знаходяться у воді

потребление кислорода водой
споживання кисню водою
Витрачання розчиненого у воді кисню на біохемічне окиснення органічних речовин, що входять

до складу забруднень стічних вод.
Швидкість споживання кисню при певній температурі в кожний даний момент пропорційна кількості органічної речовини, що знаходиться у воді

потребление кислорода химическое
ХПК споживання кисню хемічне, ХСК

Кількість кисню сильного окисника - біхромату калію, яка поглинається для окиснення наявних у воді органічних речовин біохемічного та хемічного походження, а також деяких неорганічних речовин; показник ХСК характеризує сумарну забрудненість вод біологічно окиснюваними та біологічно стійкими органічними речовинами

пояс зажигательный
пояс запальний
Частина екранів наливні висотою 4-5 м, яка в межах розташування пильових пальників покрита вогнетривкою масою, що підвищує температуру та стійкість займання в зоні горіння та спалювання пилу вугілля з малим виходом легких речовин (антрацитів, напівантрацитів, пісного вугілля тощо)

предварительное хлорирование воды
попереднє хлорування води
Окиснення за допомогою газоподібного хлору органічних завислих колоїдів, що заважають процесові коагуляції, а також окиснення гумінових речовин, які зумовлюють забарвленість води. Попереднє хлорування води проводиться з метою економії коагулянту, який затрачується на знебарвлення води

предел выносливости межа витривалості
 Найбільше напруження, витримуване матеріалом без пошкодження, яке задано кількістю навантажень для кожного виду матеріалу. Межі витривалості виражають в номінальних напруженнях

предел охлаждения воды в градирне межа охолодження води у градирні.
 Межею охолодження води у градирні є температура атмосферного повітря за змоченим термометром

пределы безопасной эксплуатации межі безпечної експлуатації
 Встановлені проєктом значення параметрів технологічного процесу, відхилення від яких може призвести до аварії

предельно допустимая концентрация [ПДК] веществ в воде гранично допускна концентрація [ГДК] речовин у воді.
 Концентрація речовин у воді, вище від якої вода є непридатною для одного або кількох видів водокористування

предельно допустимая концентрация [ПДК] вредных веществ в атмосферном воздухе гранично допускна концентрація [ГДК] шкідливих речовин в атмосферному повітрі
 Максимальна концентрація хемічної сполуки в атмосферному повітрі, яка під час щодобової дії протягом тривалого часу на організм людини не зумовлює будь-яких патологічних змін чи захворювань, а також не порушує сприятливих для людини умов існування

предельнодопустимая концентрация [ПДК] вредных веществ в воздухе рабочей зоны гранично допускна концентрація [ГДК] шкідливих речовин у повітрі робочої зони
 Концентрація, яка під час щоденної (крім вихідних днів) праці протягом 8 годин або праці іншої тривалості, що не перевищує 41 години на тиждень, впродовж усього робочого стажу не може спричинити захворювань чи відхилень у стані здоров'я, які виявляються сучасними методами досліджень в процесі праці чи подальшому житті теперішнього та наступних поколінь

предельно допустимая концентрация, ПДК гранично допускна концентрація, ГДК
 Концентрація шкідливих домішок, яка не зумовлює утривалій дії патологічних змін і захворювань людського організму та не порушує біологічної рівноваги довкілля

предельно допустимый сброс [ПДС] веществ в водный объект гранично допускний скид [ГДС] речовин у водний об'єкт
 Маса речовин у стічних водах, яка є максимально допустимою до відведення з установленим режимом у даному пункті водного об'єкта в одиницю часу з метою забезпечення норм якості води в контрольному пункті. ГДС встановлюється з урахуванням гранично допускних концентрацій [ГДК] речовин у місцях водокористування, асимілювальної здат-

ності водного об'єкта й оптимального розподілу маси скидаємих речовин між водокористувачами, які скидають води

предтопок передпалівня
 Частина паливної котла, в якій відбувається підігрівання, підсушування палива, а інколи його займання та горіння

преобразователь гидравлический перетворювач гідравлічний
 Підсилювач, в якому механічне переміщення сувака в осьовому напрямі перетворюється в гідравлічну команду, що надходить на відсічні суваки головних сервомоторів регулювальних хлипаків і змушує їх переміщатись

преобразователь гидравлической системы регулирования турбины электрогидравлической перетворювач гідравлічної системи регулювання турбіни електрогідравлічний
 Пристрій, призначений для перетворення електричного сигналу, який надходить від блока релейного форсування в гідравлічну команду, що керує відсічними суваками гідроповідень регулювальних хлипаків. Електрогідравлічний перетворювач складається з електро-механічного та гідравлічного перетворювачів

преобразователь неразрушающего контроля электроакустический перетворювач неруйнівного контролю електроакустичний
 Частина перетворювача акустичного приладу неруйнівного контролю, принцип роботи якого полягає у перетворенні електричної енергії в акустичну

та навпаки в процесі впромінення і [або] приймання пружних коливань

преобразователь неразрушающего контроля электромагнитно-акустический перетворювач неруйнівного контролю електромагнетно-акустичний
 Електроакустичний перетворювач, принцип дії якого базується на взаємодії збуджаного тім електромагнетного поля з полем, яке наводиться в матеріалі об'єкта контролю

преобразователь прибора акустического неразрушающего контроля перетворювач приладу акустичного неруйнівного контролю
 Частина акустичного приладу неруйнівного контролю, яка складається з випромінювального та [або] приймального пристрою, призначеного для утворення електричних сигналів вилірювальної інформації

преобразователь системы регулирования турбины электрогидравлический перетворювач системи регулювання турбіни електрогідравлічний
 Пристрій, що забезпечує збільшення швидкодії та прийнятності системи регулювання в перехідних режимах способом подавання додаткових імпульсів у систему регулювання турбіни. Електрогідравлічний перетворювач призначений для форсованого, короткочасного закриття регулювальних хлипаків під час вимкнення генератора від мережі. На електрогідравлічний перетворювач може діяти автоматика енергосистеми

преобразователь электромеханический перетворювач електро-механічний

Пристрій магнетоелектричного типу, за допомогою якого електричний сигнал від блока релейного форсування перетворюється в осьове переміщення якоря електромеханічного перетворювача гідравлічної системи регулювання

прибор неразрушающего контроля акустический прилад неруйнівного контролю акустичний *Акустичний засіб неруйнівного контролю, що складається з електронного й акустичного блоків чи перетворювачів, допоміжних і ресструктуральних пристроїв*

приемник сточных вод приймач стічних вод *Водний об'єкт, у який скидаються стічні води*

присосы воздуха присмокоти [присмоктування] повітря *Проникання повітря через нещільності в газоповітряний тракт котла, пилосистеми, конденсатор турбіни, які знаходяться під розрідженням за рахунок різниці тисків (між атмосферним і тиском у загаданих трактах)*

присосы холодного воздуха в пылесистему присмокоти холодного повітря в пилосистему *Кількість повітря, що проникає через нещільності в устаткованні, пилонпроводах тощо в пилосистему, яка знаходиться під розрідженням*

приспособление рыбозащитное пристрій рибозахисний *Спеціальний пристрій, який попереджує затягування риби у*

водоприймальні отвори водозаборів. Залежно від конструкції водозаборів та реакції риб рибозахисні пристрої поділяються на фізіологічні, гідравлічні, механічні

проба воздуха среднесуточная проба повітря середньодобова *Проба повітря, яка береться протягом 4 годин безперервно або з рівними інтервалами часу між відбираннями не менше ніж чотири рази на добу*

проба угля аналитическая проба вугілля аналітична *Проба вугілля, отримана внаслідок оброблення об'єднаної чи лабораторної проби до грубості зерен менше за 0,2 мм або грубості, передбаченої спеціальними методами аналізу та призначена для аналізу*

проба угля лабораторная проба вугілля лабораторна *Проба вугілля, отримана внаслідок оброблення точкової чи об'єднаної проби до грубості зерен менше ніж 3 мм чи грубості, передбаченої спеціальними методами аналізу, та призначена для лабораторного випробовування*

проба угля объединенная проба вугілля об'єднана *Проба, яка складається з декількох точкових проб*

проба угля пластовая проба вугілля пластова *Проба, що береться від пласта вугілля для визначення характеристики його будови та якості*

проба угля сборная проба вугілля збірна *Проба для визначення середньої якості вугілля, яке відванта-*

жується з підприємства протягом встановленого інтервалу часу, та складена окремо за видами продукції способом набору по одній порції від аналітичної проби, приготовленої від кожної партії вугілля

проба угля технологическая проба вугілля технологічна *Проба вугілля, що береться для контролю за технологічним процесом, роботою основного устаткування збагачувальних фабрик і виробництв з перероблення вугілля*

проба угля товарная проба вугілля товарна *Проба відвантаженого вугілля чи вугілля, яке надходить до споживача, що береться для визначення характеристики якості товарної продукції*

проба угля точечная проба вугілля точкова *Проба, взята одноразово з нескінченної продукції*

проба угля усредненная проба вугілля усереднена *див. проба угля объединенная*

проба угля эксплуатационная проба вугілля експлуатаційна *Проба, що береться від видобутку з окремих лав чи ділянки вугілля для визначення характеристики якості вугілля, яке добувається за нормального технологічного процесу добування*

проба хроматографическая проба хроматографічна *Речовина або суміш речовин, які вводяться в хроматографічну колонку за один хроматографічний цикл*

пробоотборник мазута пробовідбірник мазуту *Пристрій для бравання проби мазуту з метою його аналізу*

прогнозирование качества воды прогнозування якості води *Визначення якості води на перспективу з урахуванням наявних і планованих факторів впливу на водний об'єкт*

программа испытаний програма випробовувань *Обов'язковий організаційно-методичний документ, який встановлює об'єкт та мету випробовувань, види, послідовність і обсяг здійснюваних експериментів, порядок, умови, місце і термін проведення випробовувань, забезпечення та звітність про них, а також відповідальність за забезпечення та проведення випробовувань*

прогрев прогрівання *Процес поступового, рівномірного підвищення із заданою швидкістю температури вузлів основного устаткування та трубопроводів перед подаванням у них робочого середовища високих параметрів*

продолжительность пуска газотурбинной установки тривалість пуску газотурбінної установки *Інтервал часу з моменту подавання сигналу на пуск газотурбінної установки до моменту початку її синхронізації або до моменту виходу на заданий режим сталої роботи повідної газотурбінної установки*

продолжительность эксплуатации тривалість експлуатації *використання*

Сумарна тривалість фактичної роботи уставив під навантаженням протягом певного проміжку часу

продувка котла продування котла Відведення з парового котла частини води, концентрація солей в якій збільшилася внаслідок тривалого випаровування, та заміни її свіжою живильною водою. Продування застосовується для підтримання допускної концентрації солей в котловій воді, а також для прогрівання окремих вузлів котла

продувка непрерывная продування безперервне Постійне відведення розчинених солей, шламу з котла дренаванням частини котлової води

продувка паропроводов продування паропроводів Вилучення із трубопроводів після їх монтажу або ремонту залишків окалини, грату, води тощо струменем пари великої швидкості або заміна сконденсованої пари з метою попереднього прогрівання паропроводів під час пуску котла чи блока

продувка периодическая продування періодичне Випуск з нижніх точок застійних циркуляційних контурів та їх прогрівання на відповідних етапах пусків котла та періодичне (1 - 2 рази на зміну) виведення з нижніх колекторів екранних труб сольових шламів

продувка системы охлаждения продування системи охолодження Виведення частини оборотної води зі системи охолодження

продукты полного горения продукти повного горіння Вуглекислий газ CO_2 , водяна пара H_2O , азот N_2 , оксиди сірки: сірчаний газ SO_2 , сірчистий ангідрид SO_3 і зола, які утворюються внаслідок повного горіння палива

продукты сгорания токсичные продукти згорання токсичні До таких продуктів згорання належать оксиди сірки SO_2 , SO_3 і зола. Крім цього, при високих температурах в ядрі факела наливної камери відбувається часткове окиснення азоту повітря та азоту палива з утворенням оксиду азоту (NO) та двооксиду азоту (NO_2)

продукты химической неполноты горения продукти хемічної неповноти горіння До продуктів неповного горіння належать сажа, оксид вуглецю CO , водень H_2 , вуглеводи CH_4 , а інколи і важкі вуглеводи C_nH_n та канцерогенні речовини

прозрачность воды прозорість води Величина, зумовлена кольором і каламутністю води, тобто вмістом у ній різноманітних забарвлених і завислих органічних і мінеральних речовин. Мірою прозорості є висота стовпа води, який дає змогу розрізняти на білому папері стандартний шриффт або хрест певного розміру і типу

прозрачность воды по кресту прозорість води за хрестом Показник якості води, що характеризує наявність завислих і колоїдних домішок, який вира-

жається висотою стовпа води в сантиметрах у скляній трубці, коли перестануть бути помітними хрещато нанесені на її дні (на білому матовому колі) дві лінії товщиною в один міліметр

прозрачность воды по шрифту прозорість води за шрифтом Метод Спеллена для визначення прозорості води, мірою якого є висота водяного стовпа, крізь який можна прочитати шриффт певного типу

произведение воды ионное добуток води йонний Добуток концентрацій йонів водню та гідроксид- йонів, який при даній температурі є сталою величиною

производительность компрессора продуктивність компресора масова Маса стиснутого компресором газу за одиницю часу, вимірювана у кг/с

производительность мельницы розмольная продуктивність млина розмелювальна Кількість твердого палива, яке може розмолоти млин за одиницю часу до пилу певної тонкості, виходячи з оптимальних витрат електроенергії

производительность мельницы сушильная продуктивність млина сушильна Максимально можлива кількість розмеленого твердого палива, яке можна висушити за одиницю часу до кінцевої заданої вологоти пилу під час його розмелювання

производительность центрифуги продуктивність центрифуги Кількість розділеної суспензії або кожного з продуктів, отриманих у процесі розділення, за одиницю часу

производственная санитария виробнича санітарія Система організаційних, гігієнічних і санітарно-технічних заходів та засобів, що запобігають впливу шкідливих виробничих факторів на працівників

производственная среда виробниче середовище Сукупність фізичних, хемічних, біологічних і соціальних факторів, що діють на людину в процесі її трудової діяльності

производственная травма виробнича травма Порушення анатомічної цілісності організму людини або його функцій внаслідок впливу виробничих факторів

производственный травматизм виробничий травматизм Явище, пов'язане з сукупністю виробничих травм і нещасних випадків на виробництві

прокачиваемость нефтепродукта пропомповуваність нафтопродукту Експлуатаційна властивість, що характеризує режим пропомповування нафтопродукту через трубопроводи, фільтри, сепаратори, отвори, щілини тощо

промывка осадка промивання осаду Процес, здійснюваний в технології фільтрування для під-

вищення чистоти затриманого на фільтрі осаду або підвищеного виділення з нього фільтрату

промывка пара барботажная промивання пари барботажне Пропускання пари через шар живильної води, завдяки якому забезпечується найповніший контакт пари з промивною водою

промывка проточной части паровой турбины промивання протічної частини парової турбіни

Промивання протічної частини парової турбіни зволоженою парою з метою вилучення розчинних відкладень та лужним розчином для вилучення водонерозчинних кремнекислих сполук

промышленная классификация углей промислова класифікація вугілля

Систематизація вугілля за показниками, що характеризують їх придатність для промислового використання

пространство градирни воздухо-распределительное простір градирні повітророзподільний Простір, який знаходиться під зрошувачем і призначений для підведення охолоджувального повітря

противоток протитік

Рух гріючого та нагріваного теплоносіїв у теплообмінному апараті назустріч один одному

протокол испытаний протокол випробовувань

Документ, що містить необхідні відомості про об'єкт

випробовувань, застосовані методи, засоби й умови випробовувань, результати випробовувань, а також висновок згідно з результатами випробовувань, оформлений в установленому порядку

проточная часть паровой турбины протічна частина парової турбіни

Сукупність каналів, утворених всіма ступенями турбіни, циліндра або його частини, через які проходить потік пари, здійснюючи робочий процес

профессиональная опасность професійна небезпека

Небезпека [шкідливість], яка може виникнути під час виконання роботи та призвести до травми, захворювання чи смерті

профессиональная реабилитация професійна реабілітація

Поновлення здатності працівника до праці за своєю професією та кваліфікацією або за іншою адекватною їй професією

профессиональное заболевание професійне захворювання

Патологічний стан людини, зумовлений роботою та пов'язаний з надмірним напруженням організму або несприятливою дією шкідливих виробничих факторів

процесс аднабатический процес адиабатний

Термодинамічний процес без підведення та відведення тепла

процесс водяного пара политропный процес водяної пари політропний

Термодинамічний процес, в якому зміна стану пари відбувається в

умовах змінного тиску, температури, об'єму та підведення або відведення тепла в парових машинах і турбінах. Робота пари в цьому процесі завжди здійснюється з втратами тепла в довкілля через стінки трубопроводів, циліндрів, корпусів і введенням тепла за рахунок перетворення в теплоту роботи тертя, ударів і вихороутворень в паровій струміні

процесс горения топлива процес горіння палива

Хемічний процес взаємодії палива з окиснювачем, який супроводжується виділенням великої кількості тепла. Характерною особливістю процесу є швидке проходження реакції

процесс изобарный процес ізобарний

Термодинамічний процес зміни стану газу (нагрівання або охолодження) при постійному тиску газу

процесс изотермический процес ізотермічний

Термодинамічний процес зміни стану газу без теплообміну між газом і зовнішнім середовищем, що відбувається при постійній температурі газу

процесс изохорный процес ізохорний

Термодинамічний процес зміни стану газу (нагрівання або охолодження) при постійному об'ємі газу

процессы термодинамические процеси термодинамічні

Теплові процеси, що відбуваються в теплових машинах, у яких всі параметри стану газів

(робочого середовища) зазнають безпосередніх змін

прочность міцність

Властивість матеріалу чинити опір навантаженням без руйнування

прочность динамическая міцність динамічна

Властивість матеріалу протистояти дії динамічних навантажень без пошкодження або без суттєвої зміни форми

прочность длительная міцність тривала

Міцність матеріалу, який знаходиться тривалий час у напруженому стані під дією високої температури та характеризується межею тривалої міцності, що спричиняє руйнування зразка за задану тривалість дії навантаження і температури

прямоток прямиотік

Рух гріючого та нагріваного теплоносіїв у теплообмінному апараті в одному напрямку

психрометр психрометр

Прилад для визначення вологості повітря, який складається зі сухого та змоченого термометрів

пульпа золовая пульпа золова

Механічна суміш золи та води з відповідною концентрацією золи

пульпа золошлаковая пульпа золожухелева

Механічна суміш золожухелі і води з відповідною концентрацією золи та жухелі

пульпа шлаковая пульпа жухелева

Механічна суміш жухелі та води з відповідною концентрацією жухелі

пульповыпуск пульповыпуск
Відгалуження від основного жу-
желепровода для відведення пуль-
си на певну ділянку золотівдалу

пульпонасос пульпопомпа
Помпа для переміщення пульси
у трубопроводах

пуск котла пуск котла
Комплекс операцій готування
котла та допоміжного устат-
кування з метою введення його в
дію із заданою швидкістю
підвищення параметрів, досяг-
нення відповідного теплового
навантаження зі забезпеченням
критеріїв надійності та безпеки

пуск енергоблока пуск енергоблока
Технологічний процес приве-
дення в дію передбаченого
пусковою схемою устаткування
і технологічних схем в умовах
заданого темпу підвищення
параметрів зі збереженням
критеріїв надійності для до-
сягнення зумовленого рівня
електричного і теплового на-
вантаження

**пуск енергоблока из горячего
состояния** пуск енергоблока з
гарячого стану

Приведення в дію елементів
пускової схеми енергоблока від
стану знаходження в гарячому
резерві або короткочасного
зупину (до 8-10 год) до наван-
таження, властивий для тем-
пературного стану устат-
кування: температури металу
паровпусків ЦВТ і ЦСТ турбіни
понад 400° С

**пуск енергоблока из неостыв-
шего состояния** пуск енерго-
блока з неостиглого стану
Приведення в дію елементів
пускової схеми енергоблока від

стану знаходження в резерві
або ремонті до навантаження,
властивий для неостиглого
температурного стану устат-
кування: температури металу
паровпусків ЦВТ турбіни від 240
до 400° С і паровпусків ЦСТ
турбіни від 150 до 380° С

**пуск энергоблока из холодного
состояния** пуск енергоблока з
холодного стану

Приведення в дію елементів
пускової схеми енергоблока зі
стану знаходження в резерві
або ремонті до навантаження,
властивий для температурного
стану устаткування: темпера-
тури металу паровпусків ци-
ліндра високого тиску [ЦВТ]
турбіни не більше ніж 150° С і
паровпусків циліндра середнього
тиску [ЦСТ] турбіни не більше
100° С

**пуск энергоблока на прямоточ-
ном режиме** пуск енергоблока
на прямотоковому режимі

Пуск енергоблока з прямото-
ковим котлом (з гарячого резер-
ву) за умови утримання номіналь-
них або близьких до них пара-
метрів пари (тиску і темпе-
ратури) у всьому тракці котла
та паропроводах. Підвищення
параметрів у процесі пуску
відбувається при відкритих
вмонтованих засувках, закритих
скидах пароводяної суміші з
пускових сепараторів і регу-
лювальних хлипаках турбіни, а
збільшення обертів і наванта-
ження відбувається за допо-
могою відкриття регулювальних
хлипаків турбіни

**пуск энергоблока на сепаратор-
ном режиме** пуск енергоблока
на сепараторному режимі

Пуск енергоблока з прямото-
ковим котлом (з холодного та
неостиглого станів) при част-
ково або цілком відкритих
регулювальних хлипаках турбіни,
утриманні номінального тиску в
радіаційних поверхнях нагрівання
котла (до вмонтованої засувки)
та ковзних параметрах (тиску і
температурі) в перегрівних
поверхнях (після вмонтованої
засувки), що досягається за
допомогою вмонтованих у тракт
котла пускових сепараторів з
дросельовальною та регулю-
вальною арматурою

**пуск энергоблока на скользящем
режиме** пуск енергоблока на
ковзному режимі див. **пуск
энергоблока на скользящих
параметрах**

**пуск энергоблока на скользящих
параметрах** пуск енергоблока
на ковзних параметрах

Пуск енергоблока з прямотоко-
вим чи барабанним котлами
в умовах поступово нарощува-
ння параметрів його середови-
ща від початкового стану до
номінальних (тиску і темпе-
ратури) у всьому тракці котла
та паропроводах одночасно зі
збільшенням обертів і наван-
таження турбіни

пусковая схема энергоблока пус-
кова схема енергоблока

Сукупність енергетичного ос-
новного та допоміжного ус-
таткування, систем контролю
й керування, об'єднаних техно-
логічними схемами, які послі-
довно забезпечують надійний

процес задіювання всього комп-
лексу від початкового неробо-
чого до кінцевого робочого
стану - з навантаженням (про-
цес пуску) та навпаки від робо-
чого стану під навантаженням
до зупину (процес зупину)

пусковой комплекс пусковий
комплекс

Сукупність об'єктів основного
виробничого, допоміжного та
обслуговувального призначення,
ремонтного і транспортного
господарства, інженерних
комунікацій, зв'язку, очисних
споруд тощо, визначених гене-
ральним проєктувальником для
забезпечення введення вироб-
ничих об'єктів в експлуатацію;
виробітку електричної і тепло-
вої енергії в обсязі, перед-
баченому для даного пускового
об'єкта; дотримання правил,
норм та директивних вказівок
щодо даного пускового комп-
лексу; захисту довкілля та
водоймищ тощо

пучок котла котельный жмут
котла котельний

Група труб конвективної паро-
утворювальної поверхні котла,
з'єднаних спільними колекто-
рами чи барабанами

**пучок котла шлакоулавлива-
ющий** жмут котла жужеле-
влівлювальний

Група труб, розміщених між
камерами спалювання та охоло-
дження котла, призначена для
уловлювання розтопленої жужелі

пучок труб коридорный жмут
труб коридорний

Жмут поверхонь нагрівання, в
якому труби рівномірно роз-
ташовуються в одній площині,

а міжтрубні простори утворюють умовні коридори. У коридорних жмутах всі труби другого та наступних рядів знаходяться у вихровій зоні з порівняно слабкою циркуляцією рідини чи газу

пучок труб шахматний жмут труб шаховий

Жмут труб верхні нагрівання, в якому труби розташовані в шаховому порядку. В шахових жмутах глибоко розташовані труби за характером олівання рідиною чи газом мало чим відрізняються від труб першого ряду

пучок, встроєний в конденсатор теплофикационной турбины жмут, вмонтований в конденсатор теплофикаційної турбіни
Частина трубної системи конденсатора теплофикаційної турбіни, в якій під час роботи турбіни за тепловим графіком навантаження перший ступінь нагрівання мережної води здійснюється за рахунок утилізації пари, відпрацьованої в турбіні, а далі - у високотемпературних підігрівниках теплофикаційної установки

пылевой шнек пиловий шнек
Закритий металевий жолоб, в якому обертається установлений на вальцях гвинт для транспортування та розподілу пилу між бункерами. Шнек для транспортування пилу в двох напрямках називається реверсивним

пылезавод пилозавод див. **центральная разомкнутая система пылеприготовления**

пылеосадитель пилоосаджувач
Інерційний пиловловник, в якому виділяється завислих частинок з

газу [повітря] здійснюється під дією інерційних сил, які виникають від різкої зміни напрямку потоку газу [повітря]

пылепровод пилопровід

Трубовод для транспортування пилу [пилоповітряної суміші] в системі пилоприготування

пылеуловитель пиловловник

Апарат для очищення газу [повітря] від завислих частинок пилу

пылеуловитель вентиляторный

пиловловник вентиляторний
Ротаційний пиловловник, в якому обертова частина одночасно виконує функції пиловловника та робочого колеса вентилятора

пылеуловитель вихревой пиловловник вихровий

Механічний пиловловник, в якому відцентровий ефект посилюється внаслідок додаткового підведення газу [повітря] в корпус апарата

пылеуловитель гравитационный

пиловловник гравітаційний
Механічний пиловловник, в якому виділення твердих завислих частинок з потоку газу [повітря] здійснюється під дією сили тяжіння

пылеуловитель жалюзийный

пиловловник жалюзійний
Інерційний пиловловник, в якому виділення пилу з потоку газу [повітря] здійснюється внаслідок різких поворотів поміж лопатками жалюзійних трапек, вдаряння та відбиття пилових частинок від поверхні трапек

пылеуловитель мокрый инерционный пиловловник мокрий інерційний

Механічний пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється під дією інерційних сил під час зіткнення частинок зі змоченою поверхнею чи краплями рідини

пылеуловитель мокрый конденсационный пиловловник мокрий конденсаційний

Механічний пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється внаслідок збільшення їх маси та конденсації водяної пари на поверхні частинок пилу під дією дифузіїфорезу

пылеуловитель мокрый механический пиловловник мокрий механічний

Пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється під дією механічних сил під час зіткнення завислих частинок з рідиною

пылеуловитель пенный пиловловник пінний

Мокрий механічний пиловловник, в якому завислі частинки пилу, проходячи через шар піни, затримуються та випосяються з нього рідиною

пылеуловитель ротационный пиловловник ротаційний див. **пылеуловитель сухой вращающийся**

пылеуловитель сухой вращающийся пиловловник сухий обертовий

Механічний пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється

ється під дією відцентрової сили, яка виникає під час обертання частин апарата

пылеуловитель сухой инерционный пиловловник сухий інерційний

Механічний пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з потоку газу [повітря] здійснюється під дією інерційних сил

пылеуловитель сухой механический пиловловник сухий механічний

Пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] відбувається під дією механічних сил без застосування рідини

пылеуловитель центробежный

пиловловник відцентровий
Ротаційний пиловловник, в якому обертова частина виконує функцію вентилятора та виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] відбувається під дією відцентрової сили

Р

pH-метр pH-метр

Прилад хемічного контролю для вимірювання рН середовища, до складу якого входить первинний давач, призначений для перетворення активності водневих йонів аналізованого середовища у відповідну напругу електродної системи, вимірювальний перетворювач і вторинний реструктуральний прилад

робота гідроохладителі сов-местная робота гідроохло-дників сумісна

Змішана схема технічного водо-постачання з різними ти-пами гідроохлодників, яка все частіше застосовується на електростанціях для забезпе-чення необхідної температури охолоджуваної води під час її подавання у конденсатори тур-бін. Сумісна (паралельна, послі-довна чи паралельно-послі-довна) робота гідроохлодників характеризується складним гідравлічним і, особливо, гідро-термічним режимом сумісної роботи цих охолодників, що вимагає високого рівня їх експлуатації

робота насоса полезная удельная

робота помпи корисна питома Відношення розвинутого по-мою тиску середовища до його густини, яке визначається залежністю: $L_p = P / \rho$, де P - тиск помпи, Па; ρ - густина рідкого середовища, кг/м³; L_p - корисна питома робота помпи, Дж/кг (кал/кг)

робота энергоблока на скользящем давлении робота енерго-блока на ковзному тиску

Робота енергоблока зі змінним тиском у пароводяному тракці котла, який змінюється відносно номінального залежно від зміни навантаження енерго-блока

работоспособное состояние технологической системы праце-здатний стан технологічної сис-теми

Стан технологічної системи, у якому значення параметрів і

[або] показників якості виго-товленої продукції, продук-тивності, матеріальних і вар-тісних витрат на виготовлення продукції, які відповідають ви-могам, встановленим у норма-тивно-технічній і [чи] конст-рукторській документації

работы гидрометрические робо-ти гідрометричні

Роботи, пов'язані з вивченням гідрологічного режиму річок, озер, водосховищ і боліт

рабочая зона робоча зона

Простір висотою до 2 м над рівнем підлоги чи помосту, на яких знаходяться місця по-стійного або тимчасового перебування працівників

рабочая среда теплосилового ус-тановки робоче середовище теплосилової установи

Речовина, за допомогою якої тепло в теплосилової установі перетворюється в механічну або електричну енергію

рабочее давление воды в водо-грейном котле мінімальное робочий тиск води у водогрій-ному котлі мінімальний

Мінімально допускний тиск води на виході з водогрійного котла, який забезпечує номінальне значення недогріву води до кипіння

рабочее место робоче місце

Місце постійного або тимча-сового перебування працівника в процесі трудової діяльності

рабочее место постоянное робо-че місце постійне

Місце, на якому працівник пере-буває понад 50% свого робочого

часу. Якщо роботу виконують на різних ділянках робочої зони, постійним робочим місцем вважається вся зона обслу-говування

радиатор радіатор

Теплообмінний апарат, при-значений для розсіювання тепла у довкілля випромінюванням. Залежно від конструкції та виду теплоносія радіатори бувають: ребристі, пластин-часті, водяні, оливні тощо

радиационная часть прямоточ-ного котла верхня, ВРЧ радіаційна частина прямото-кового котла верхня, ВРЧ

Екрани, розміщені у верхній частині паливни, в горизон-тальному газоході та на стелі прямотокового котла

радиационная часть прямоточ-ного котла нижня, НРЧ радіаційна частина прямото-кового котла нижня, НРЧ

Екрани, розміщені в нижній частині паливни прямотокового котла

радиационная часть прямоточ-ного котла середня, СРЧ Радіаційна частина прямото-кового котла середня, СРЧ

Екрани, розміщені в середній частині паливни прямотокового котла

радиоактивность воды радіоак-тивність води

Показник характеристики во-ди, зумовлений присутністю в ній сполук урану, стронцію, торію, радію тощо

радиус гидравлический радіус гідравлічний

Відношення площі живого

перерізу потоку до довжини змоченого периметра

развертка гидравлическая нерів-номірність гідравлічна

Відхилення витрати робочого середовища в окремих витках або трубах щодо середньої величини витрати

развертка температурная нерівно-мірність температурна

Відхилення температури робо-чого середовища в окремих витках або трубах щодо серед-ньої температури

развертка тепловая нерівномір-ність теплова

Відхилення приросту ентальпії робочого середовища в найнаг-рітійшому витку або трубі до середнього приросту ентальпії в даній поверхні нагріву

разгрузочное приспособление ре-активной турбины розван-тажувальний пристрій реак-тивної турбіни

Розвантажувальний пристрій у вигляді толока на валу турбіни, призначений для зрівноваження осьового тиску, що виникає у протічній частині в напрямку випуску пари з турбіни

разгрузочное устройство вагонов розвантажувальний пристрій вагонів

Споруда, оснащена устат-куванням і механізмами для розвантаження вугілля з вагонів

разделение эмульсии центро-бежное розділення емульсії відцентрове

Відділення рідкого дисперсного середовища від рідкої диспер-сної фази іншої густини в роторі сепаратора центрифуги

разделка пробы угля оброблення проби вугілля

Процес, у якому взяті проби вугілля обробляють до лабораторних проб за допомогою пробообробної машини чи вручну

раздельная жидкость роздільна рідина

Технологічна рідина для запобігання прямого контакту конструкційних елементів приладів з агресивними середовищами

размолоспособность угля розмелоздатність вугілля

Властивість вугілля подрібнюватися, визначена в установлених стандартом умовах

разогревательная штанга розігрівна штанга

Пристрій у вигляді труби, через яку подається пара для розігрівання мазуту в залізничних цистернах

разомкнутая система пылеприготовления центральна розімкнута система пилоприготування

Сукупність технологічно пов'язаного устаткування і пристроїв, зосереджених в окремому приміщенні для сушіння та розмелювання вугілля, сушіння і готування пилу заданої якості

разрушение руйнування

Розділення матеріалу об'єкта на частини з повною втратою його міцності та працездатності

распределение электрической энергии розподілення електричної енергії

Розподілення електричної енергії між гуртовими постачальниками та споживачами за допомогою технічних засобів

диспетчерського (оперативно-технологічного) керування

распределитель пыли розподілювач пилу *див. смеситель пыли*

распыление механическое розпорскування механічне

Роздріблення струмин рідких палив (мазуту, нафти) та води на дрібні краплинки, яке забезпечується конструктивним виконанням елементів форсунок та відцентровими силами струмин під тиском 0,8 - 3,5 МПа (8 - 35 кгс/см²)

распыление паровое розпорскування парове

Роздріблення струмин рідких палив (мазуту, нафти) на виході форсунок на дрібні краплинки за рахунок введення струмин пари під тиском 0,2 - 0,6 МПа (2 - 6 кгс/см²)

расслоение пароводяной смеси розшарування пароводяної суміші

Розділення пароводяної суміші на рідку та парову фази. Виникає на слабонахилених (менше ніж 15°) і горизонтальних пароутворювальних трубах поверхню нагріву за відповідних масових швидкостей потоку

рассол ропа

Вода з величиною мінералізації понад 50 грамів у кубічному дециметрі

расстояние разрядное відстань розрядна

Відстань між однорідними та неоднорідними полями, на якій виникає розряд під дією критичної напруги в електрофільтрі

раствор кислоты розчин кислоти *Водний розчин кислоти відповідної концентрації*

раствор коагулянта розчин коагулянту

Водний розчин коагулянту відповідної концентрації

раствор консервирующий розчин консервувальний

Розчин для утворення на поверхні металу пасивної захисної плівки, яка ізолює метал від корозійного середовища

раствор насыщенный розчин насичений

Розчин, в якому дана речовина більше не розчиняється за відповідних умов

раствор регенерационный розчин регенераційний

Розчин реагентів (кислоти, лугу, солі), який містить необхідні йони, утворені під час дисоціації, для регенерації йонітів

раствор соли розчин солі *Водний розчин солі відповідної концентрації*

раствор соли крепкий розчин солі міцний

Водний розчин солі, концентрація якого близька до насичення

раствор стандартный титрованный розчин стандартний титрований

Розчин з точно відомою концентрацією реактиву

раствор щелочи розчин лугу *Водний розчин лугу відповідної концентрації*

растворимость вещества розчинність речовини *Масова кількість речовини, яку треба розчинити при даній*

температурі, щоб отримати насичений розчин

растительность водная пресных водоемов рослинність водна прісних водоймищ

Різні види рослин, що зростають у прісній воді на заболочених і вологих місцях

растонка котла розпалювання котла *див. пуск котла*

расход воды витрата води *Кількість води, яка проходить через даний переріз за одиницю часу*

расход воды циркуляционный витрата води циркуляційна

Витрата води, яка скидається з ТЕС, охолоджується у водоймищі та забирається водозабірними спорудами для повторного використання

расход воды через водогрейный котел минимальный витрата води через водогрійний котел мінімальна

Витрата води через водогрійний котел, яка забезпечує номінальне значення недогріву води до кипіння в умовах робочого тиску та номінальної температури води на виході з котла

расход воды через водогрейный котел номинальный витрата води через водогрійний котел номінальна

Витрата води через водогрійний котел в умовах номінальної теплопродуктивності та номінальних значень параметрів води

расход наносов весовий твердий витрата наносів вагова тверда *Загальна кількість (в одиницях ваги) твердих частинок-напо-*

сів, що проходять через датий водний переріз за одиницю часу (секунду). Тверда витрата складається з частинок, що тягнуться дном, зависають в потоці та розчиняються у воді

расход сточных вод витрата стічних вод

Об'єм стічних вод, які протікають за певний проміжок часу, для розрахунку мережі і споруд каналізації

расходомер пыли ВТИ витратомір пилу ВТИ

Пристрій для визначення продуктивності млина за допомогою індукційного давача та ресстратора

расхоложивание оборудования

розхолодження устаткування розхолодження охолодження процес прискореного охолодження [зменшення температури] меналу основних елементів енергоблока чи окремих агрегатів або вузлів під час зупинку зі збереженням основних критеріїв надійності

расхоложивание турбины комбинированное розхолодження турбіни комбіноване

Розхолодження паром або повітрям, яке на першому етапі здійснюється під навантаженням, а на другому - з зупиненою турбіною, що забезпечує мінімальні затрати часу на її розхолодження порівняно з іншими способами. Розхолодження зупиненої турбіни повітрям відбувається завдяки його руху через внутрішні порожнини високотемпературних циліндрів під впливом розрідження, створюваного ежекторами вакуумної системи турбіни

расхоложивание турбины принудительное розхолодження турбіни примусове

Розхолодження турбіни під час її планового зупинку для проведення ремонтних робіт, які вимагають остигання елементів турбіни з допускними швидкостями. Розрізняють розхолодження турбіни внаслідок зниження параметрів пари навантаженої турбіни під час зупинку і розхолодження зупиненої турбіни потоком повітря через протічну частину циліндрів

расчет водоохранилища водозащитный розрахунок водосховища водогосподарський

Зведення балансу водосховища, який складається з витрат води, що надходить у водосховище у вигляді притоку річок, опадів, підживлення тощо та витрат води, які складаються з витрат (фільтрація, виварювання, санітарний та скид під час повені та наводка) за певний період року

расчет котла аэродинамический

розрахунок котла аеродинамічний Розрахунок аеродинамічних характеристик [опорів] елементів газоповітряного тракту котла з метою вибору відповідних типорозмірів дутьових вентиляторів, димосмоків, димової труби для забезпечення нормальної експлуатації котла в розрахунковому діапазоні навантажень

расчет котла гидравлический

розрахунок котла гідравлічний Розрахунок гідравлічних характеристик пароводяного тракту

ту котла (швидкостей циркуляції, гідравлічних опорів, вагової швидкості тощо) з метою вибору оптимальних гідравлічних контурів і схем

расчет котла конструктивный

розрахунок котла конструктивний Розрахунок основних конструктивних параметрів (площі, діаметрів, габаритів) елементів котла та допоміжного устаткування з метою вибору оптимальних їх значень для забезпечення надійної й економічної роботи

расчет котла поверочный розрахунок котла перевірний

Розрахунок аеродинамічних, гідравлічних чи теплових характеристик котла під час зміни виду палива, реконструкції, модернізації тощо з метою перевірки відповідності їх проєктом

расчет котла тепловой розрахунок котла тепловий

Розрахунок теплових характеристик та показників економічності (поверхні нагрівання, параметрів, теплових витрат, коефіцієнта корисної дії брунто) під час спалювання заданих видів палива

расчет системы пылеприготовления аэродинамический

розрахунок системи пилоприготування аеродинамічний Визначення опору пилоповітряного тракту і його елементів з метою вибору вентиляторів, сепараторів, циклонів та розмірів [діаметрів] трубопроводів пилоповітряного тракту

расчет системы пылеприготовления тепловой розрахунок системи пилоприготування тепловий

Визначення кількості сушильного агента потрібного для сушіння 1 кг сирого вугілля в умовах його заданої вологості та початкової температури сушильного агента, або визначення початкової температури сушильного агента, якщо відома його кількість

расчетный расход воды для целей водоснабжения розрахункова витрата води для потреб водопостачання

Кількість води, яка споживається за певний проміжок часу, необхідна для розрахунків мережі і споруд водопостачання

расширитель дренажей высокого давления розширювач дренажів високого тиску

Проміжна місткість системи дренажів, призначена для збирання та забезпечення необхідних параметрів пароводяної суміші дренажів високого тиску з паропроводів свіжої пари, гарячого промперегріву і для скерування до іншої місткості, передбаченої пусковою схемою енергоблока

расширитель дренажей низкого давления розширювач дренажів низького тиску

Проміжна місткість системи дренажів устаткування, призначена для приймання пароводяної суміші дренажів низького тиску з устаткування електростанції та для скерування з необхідними параметрами в іншу місткість

расширитель дренажей низкого давления внутриблочный розширник дренажів низького тиску внутрішньоблоковий

Проміжна місткість системи дренажів енергоблока, призначена для приймання пароводяної суміші дренажів зі систем низького тиску енергоблока та для скерування в іншу місткість за вимогами, визначеними у технічних умовах

расширитель дренажей низкого давления общестанционный розширник дренажів низького тиску загальностанційний

Проміжна місткість, призначена для приймання та готування пароводяної суміші дренажів низького тиску з устаткування загальностанційного призначення для подавання в іншу місткість за вимогами, визначеними у технічних умовах

расширитель дренажей турбины розширник дренажів турбіни

Проміжна місткість системи дренажів турбіни, призначена для збирання пароводяної суміші дренажів у межах турбіни та підготовки їх для подальшого скерування до конденсатора

расширитель конденсата розширник конденсату

Місткість, призначена для пониження тиску [розширення] середовища до атмосферного

расширитель перелива с деаэра-тора розширник переливу з деаератора

Проміжна місткість, в якій забезпечується готування води під час спрацювання блоків чи

від підвищення рівня в деаераторі під час роботи в нестационарних режимах для можливості приймання в дренажну місткість, передбачену тепловою схемою енергоблока чи електростанції

расширитель растопочный розширник пусковий

Місткість, призначена для приймання середовища з котла до досягнення необхідних параметрів під час пуску блока надкритичного тиску на сепараторному режимі, забезпечення живлення парою деаераторів і калориферів під час пуску та виведення забруднень з циклу скидом води в каналізацію

расширитель солевых отсеков розширник солевих відсіків підігрівника мережної води

Місткість, призначена для готування води з солевих відсіків підігрівника мережної води для подальшого використання в циклі енергоблока чи електростанції

расшлаковка розжужелювання

Процес очищення поверхонь нагрівання котла забруднених жужелевими відкладеннями, які утворюються в зоні високих температур

РВП РПО див. воздухоподогреватель котла регенеративный вращающийся

рдесниковые рдесникові

Родина одноклітинних рослин. Водяні багаторічні трав'янисті рослини, які цілком занурені у воду, або листки чи

лише їх суцвіття плавають на поверхні

реагентное хозяйство фільтров

реагентне господарство фільтрів Приміщення, в якому зберігаються реагенти та приготавлиються робочі розчини для регенерації виснажених фільтрів

реактор термоядерный гибридный реактор термоядерний гібридний

Термоядерний реактор, в якому, крім реакції синтезу легких ядер, проходить ділення важких ізотопів та накопичення штучного ядерного палива. Гібридний реактор синтезу - це двокаскадний підсилювач потужності, де потужність, підведена для підігрівання плазми й ініціювання реакції синтезу, підсилюється у розрядній камері, а потужність, винесена нейтронами за межі розрядної камери, підсилюється в бланкеті. Гібридний термоядерний реактор призначений для вироблення штучного ядерного палива для реакторів ділення на теплових і швидких нейтронах

реактор управляемого термоядерного синтеза с инерционным удержанием плазмы реактор керованого термоядерного синтезу з інерційним утриманням плазми

Системи, в яких проходження реакції синтезу та безперервного виділення термоядерної енергії здійснюється центральними імпульсами. Переривчастість проходження реакції зумовлена тим, що в установі здійснюються

термоядерні мікровибухи порівняно невеликої потужності. В системах з інерційним утриманням умови критичності виконуються за значно вищих щільностей плазми, але у значно меншому часі утримання

реакция нейтрализации реакція нейтралізації

Взаємодія кислоти з лугом, внаслідок якої утворюється сіль і вода. Повна нейтралізація дає розчин з рН, що дорівнює 7

реакция термоядерная реакція термоядерна

Реакція синтезу ядер легких ізотопів, що проходить за достатньо високих температур зіткнення ядер у плазмі

регенератор регенератор

Теплообмінник, в якому передавання тепла здійснюється способом періодичного зіткнення теплоносія з тими самими поверхнями

регенератор газотурбинной установки регенератор газотурбінної установи

Теплообмінний апарат газотурбінної установи для передавання теплоти відхідних газів робочому середовищу перед його надходженням до джерела нагрівання

регенерация «голодная» регенерація «голодна»

Відновлення робочої здатності фільтра під час його регенерації недостатньою кількістю кислоти

регенерация ионитов регенерація йонітів

Відновлення робочої здатності йонітів

регенерація тепла ПГУ регенерація тепла ПГУ

Використання тепла відхідних газоподібних продуктів згоряння для підігрівання газоподібного палива, повітря або їх суміші, які надходять в паливну

регенерація фільтра регенерація фільтра

Поновлення обмінної смисті фільтра подаванням у фільтр потрібної кількості регенераційного розчину, який фільтрується через шар іоніту та скидається у дренажну систему

регулювання в електроенергетиці регулювання в електроенергетиці

Застосування передбачених законом правових заходів з метою забезпечення функціонування і розвитку електроенергетики та захисту прав споживачів

регулювання якості води регулювання якості води

Вибір способів очищення природної води згідно з вимогами до очищеної води на основі зіставлення результатів хемічного та біологічного аналізів

регулювання стока води регулювання стоку води

Штучне збільшення або зменшення витрати води в ріці, водосховищі

регулювання стока води годовое регулювання стоку води річне

Регулювання, за допомогою якого вирівнюється стік води протягом року. В межений період водосховище спрацьовується, а під час повені і наводка наповнюється

регулювання стока воды недельное регулювання стоку води тижнєве

Вирівнювання стоку води протягом тижня за рахунок зменшення витрати у вихідні дні та її нагромадження у водосховищі для використання потім у робочі дні тижня. Таке регулювання використовується переважно у маловодний період року

регулювання стока воды сезонное регулювання стоку води сезонне

Регулювання стоку води річне з неовним його використанням, коли частина води скидається до нижнього б'єфа через водоскидні пристрої

регулювання стока воды суточное регулювання стоку води добове

Перерозподіл рівномірної витрати й енергії в нерівномірну потужність і виробіток гідроелектростанції при її розміщенні у піковій частині добового графіка навантаження

регулювання температуры пара водяное регулювання температури пари водяне

Регулювання, ґрунтоване на зменшенні ентальпії пари відбором від неї частини тепла та передавання його живильній воді в поверхневих теплообмінниках або впорскуванням у пару занесеної води чи конденсації

регулювання температуры пара газовое регулювання температури пари газове

Регулювання, ґрунтоване на зміні теплосприймання поверхні нагрівання з газової сторони до значення, необхідного для отримання заданого рівня температури перегрітої пари

регулювання температуры пара паровое регулювання температури пари парове

Регулювання, ґрунтоване на зменшенні ентальпії пари способом відбору від неї частини тепла та передаванні його парі тяжчих параметрів у поверхневих теплообмінниках

регулювочный диапазон нагрузки энергоблока регулювальний діапазон навантаження енергоблока

Інтервал навантажень, в межах якого потужність може змінюватися автоматично без зміни складу задіяного допоміжного устаткування та палишкових пристроїв

регулятор регулятор

Пристрій, призначений для регулювання витрати, тиску, рівня або температури середовища за рахунок зміни положення регулювального органа або параметрів середовища

регулятор антипомпажных устройств регулятор антипомпажних пристроїв

Регулятор, призначений для керування роботою антипомпажних хлитаків з метою забезпечення безпомпажного пуску компресора газотурбінної установки

регулятор безопасности турбины регулятор безпеки турбіни

Здвосний регулятор безпеки кільцевого типу, який запобігає підвищенню частоти обертання ротора турбіни вище від допустимої та діє на свій виконавчий орган-суваки регулятора безпеки

регулятор давления масла дифференциальный регулятор тиску оливи диференційний

Регулятор прямої дії, з протічним обертальним суваком, який автоматично підтримує необхідний перепад між тиском оливи в корпусі генератора і тиском оливи в ущільнювальних вальницях генератора

регулятор давления прижимного масла в уплотнениях вала генератора регулятор тиску притискної оливи в ущільненнях вала генератора

Регулятор, призначений для підтримання заданого тиску притискної оливи в ущільненнях вала генератора. Притискна олива після регулятора надходить в камеру, утворену стійками корпуса та вкладня, та здійснює притискання оливи до упорного гребеня ротора генератора

регулятор давления свежего пара турбины регулятор тиску свіжої пари турбіни

Регулятор, призначений для підтримання під час експлуатації незмінного тиску свіжої пари перед турбіною

регулятор давления теплофикационного отбора турбины регулятор тиску теплофікаційного відбору турбіни

Регулятор, призначений для підтримання тиску в регулювальних теплофікаційних відборах турбіни в заданих межах, дією системи регулювання турбіни

регулятор защиты от помпажа компрессора ГТУ регулятор захисту від помпажу компресора ГТУ

Регулятор, призначений для зупинки ГТУ під час виникнення поплаву в компресорі

регулятор перепада давления масла в уплотнениях вала генератора регулятор перепаду тиску оливи в ущільненнях вала генератора

Регулятор, призначений для підтримання необхідного перепаду тиску між ущільнювальною оливою та воднем в ущільненнях вала генератора. Ущільнювальна олива підводиться після регулятора в напірну камеру, а звідти через просвердлені отвори в корпусі та вкладках розтікається в обидва боки кільцевого рівчачка та утворює суцільну плівку, яка перешкоджає проникненню води з корпусу генератора назовні

регулятор скорости турбины регулятор швидкості турбіни
Регулятор швидкості толокового типу, призначений для автоматичного підтримування частоти обертання в межах заданого ступеня нерівномірності, забезпечення пуску турбіни, синхронізації турбогенератора, установлення заданого навантаження турбогенератора під час його роботи на загальну мережу або для зміни частоти обертання турбіни у випадку індивідуальної роботи, переведення турбіни у неробочий режим під час скидання навантаження

редуктор редуктор

Зубчаста або гідравлічна передача, призначена для зменшення

[збільшення] куткових швидкостей і відповідного збільшення [зменшення] обертальних моментів

редукционно-охлаждающая установка пуско-сбросная редуційно-охолоджувальна устава пуско-скидна

Пуско-скидна редуційно-охолоджувальна устава для забезпечення в пускових режимах прогрівання головних паропроводів від котла до турбіни для досягнення пошттових параметрів пари та готування її до скидання в конденсатор. Одночасно вона призначена для захисту котла від переналення труб поверхонь нагрівання в разі раптового зупини турбіни, що працювала під навантаженням, завдяки переведенню пари з котла до конденсатора

редукционно-охлаждающая установка собственных нужд редуційно-охолоджувальна устава власних потреб

Устава, яка забезпечує зниження тиску і температури пари, взятої з перемички холодного промтерегріву енергоблока або загальностанційного колектора власних потреб, до заданої величини та подає редуковану пару в блоковий колектор або до інших споживачів електростанції (калориферів котла, теплообмінників, деаераторів, системи ущільнень і ежекторів турбіни тощо)

редукционно-охлаждающая установка, РОУ редуційно-охолоджувальна устава, РОУ

Устава, яка забезпечує зниження тиску і температури пари до

заданої величини для резервування подавання пари з відборів турбіни на виробництво та власні потреби, а також прогрівання системи промтерегріву під час пуску енергоблока

редуцирование редукування див. **дресселирование**

режим аварийный режим аварійний

Режим функціонування підприємства [об'єкта] в разі виникнення аварії

режим водохранилища тепловой и атомной электростанции режим водосховища теплової та атомної електростанції термічний

Баланс тепла водосховища, який визначається різницею кількості тепла, яке надходить, і кількістю тепла, яке віддається водосховищем у довкілля

режим гидрохимический режим гідрохімічний

Зміна протягом певного проміжку часу хімічного складу та інших властивостей води природної водойми залежно від умов довкілля

режим золоуловителя воднотемпературный режим золовловника воднотемпературний

Межа температур очищених газів і витрати зрошувальної води, яка забезпечує надійну й ефективну роботу золовловника

режим конденсационный теплофикационной турбины режим конденсаційний теплофікаційної турбіни

Режим роботи теплофікаційної турбіни без теплового навантаження

режим котла [энергоблока] переменный режим котла [енергоблока] змінний

Режим, у якому котел [енергоблок] протягом певного часу періодично працює в стаціонарних і в пікових режимах графіка навантаження

режим котла [энергоблока] пиковый режим котла [енергоблока] піковий

Режим, у якому навантаження котла [енергоблока] швидко змінюється на певному проміжку часу

режим котла коррозионный режим котла корозійний

Режим експлуатації устаткування в агресивному середовищі, що зумовлює внутрішню корозію пароводяного тракту чи зовнішню газову корозію газоповітряного тракту котла

режим котла [пылесистемы] воздушный режим котла [пилосистеми] повітряний

Співвідношення організовано спрямованих потоків холодного та гарячого повітря (первинного, вторинного, третинного) і неорганізованих присмоктів повітря для забезпечення оптимальних процесів сушіння, розмелювання, транспортування та спалювання палива

режим насоса кавитационный режим помпи кавітаційний

Ненормальний режим роботи помпи в умовах кавітації, який призводить до зміни її основних технічних показників

режим насоса номинальный режим помпи номінальний

Режим роботи помпи, що забезпечує задані номінальні технічні показники

режим насоса оптимальний режим помпи оптимальний

Режим роботи помпи з найбільшим значенням коефіцієнта її корисної дії

режим оброблення аварійний режим устаткування аварійний

Режим експлуатації, у якому допускні значення критеріїв надійності окремих вузлів механізмів чи агрегату в цілому знаходяться на межі допускних або відрізняються від них, що призводить до пошкодження устаткування та зумовлює небезпеку для персоналу, який його обслуговує

режим оброблення води режим оброблення води

Вибір методу та періодичності оброблення води, встановлення дози реагенту і часу контакту води з реагентом з метою попередження її забруднення

режим останова енергоблока режим зупини енергоблока

Процес виведення з роботи устаткування технологічних схем розвантажування і подальшим від'єднанням від мережі зі збереженням критеріїв надійності, спрямований на зупинку всіх елементів енергоблока

режим роботи водогрійного котла основний режим роботи водогрійного котла основний

Режим роботи водогрійного котла, у якому водогрійний котел є основним джерелом тепла системи теплопостачання

режим роботи мельниці оптимальний режим роботи мельниці оптимальний

Режим роботи, у якому забезпечується оптимальна розмельна та сушильна продуктивність

мельниці за рахунок подавання сушильного агента певної кількості з необхідною температурою при оптимальній витраті електроенергії

режим роботи мельниці шаровий режим роботи мельниці шаровий

Підтримування в барабані мельниці відповідної ваги куль і їх розмірів, сортування та додавання куль для компенсації зношення

режим роботи енергосистеми режим роботи енергосистеми

Сукупність значень основних параметрів процесу виробництва та розподілу енергії в даний момент часу, які характеризують стан енергосистеми

режим роботи енергосистеми нормальний режим роботи енергосистеми нормальний

Режим роботи енергосистеми, який забезпечує постачання всіх споживачів енергією заданої якості

режим роботи енергосистеми переходний режим роботи енергосистеми перехідний

Режим роботи енергосистеми з вимушеним відхиленням параметрів енергозабезпечення споживачів, зумовлений від'єднанням або аварійним станом окремих агрегатів

режим роботи енергосистеми установившийся режим роботи енергосистеми установившийся

Режим роботи енергосистеми, який забезпечує постачання електроенергії відповідної якості споживачам в установлених межах після ліквідації причин відхилення

режим роботи енергоустановки режим роботи енергоустановки

Характеристика енергетичного процесу, який проходить в енергоустанові та визначається значеннями змінних у часі основних параметрів цього процесу

режим роботи енергоустановки стаціонарний режим роботи енергоустановки стаціонарний

Режим, в якому забезпечується постійне навантаження котла, блока на певному проміжку часу без зміни основних параметрів

режим роботи енергоустановки установившийся режим роботи енергоустановки установившийся

Режим роботи енергоустановки, який характеризується постійними значеннями параметрів

режим температурний режим температурний

Граничні значення температур, зумовлені розрахунками та нормативними документами, в межах яких забезпечується надійна експлуатація поверхонь нагріву та устаткування в цілому

режим турбіни теплофікаційний режим турбіни теплофікаційний

Режим роботи теплофікаційних турбін з тепловим навантаженням, яке забезпечується регулюванням заданих параметрів (тиску) пари в регульовальних відборах залежно від потреб теплових споживачів

режим електростанції базовий режим електростанції базовий

Режим роботи електростанції із заданою, практично постійною потужністю протягом установленого інтервалу часу (як правило, номінального чи близького до номінального навантаження)

режим енергоблока скользящий режим енергоблока ковзний

Режим роботи енергоблока зі змінними параметрами пари (тиску і температури), значення яких зумовлено навантаженням

режимное сечение для определения тепловых потерь режимный переріз для визначення теплових втрат

Переріз газоходу на прямолінійному відтинку, в якому вимірюються параметри (температура, тиск), беруться проби (винос, димові гази) для визначення складових продуктів згоряння і розрахунку теплових втрат під час випробувань котлів

резерв резерв

Сукупність додаткових засобів і [або] можливостей, які використовуються для забезпечення нормального функціонування підприємства в певних умовах

резервуар резервуар

Стаціонарна, великої місткості посудина, призначена для збирання та зберігання газоподібних, рідких та інших речовин

резервуар мазутний резервуар мазутний

Металева або залізобетонна місткість, призначена для зберігання мазуту

резервуар-усреднитель резервуар-усередник

Споруда для вирівнювання коливань витрати, концентрації забруднювальних речовин чи температури стічних вод

результат испытаний результат випробувань

Оцінка характеристик, властивостей об'єкта, виявлення

відповідностей об'єкта заданим вимогам за даними випробувань, результати аналізу якості функціонування об'єкта в процесі випробувань

реконструкція действующих энергетических предприятий

реконструкція діючих енергетичних підприємств

Переустрій наявних цехів, об'єктів основного, допоміжного й обслуговувального призначення електростанцій, теплових і електричних мереж, пов'язаних з удосконаленням виробництва, підвищенням надійності устаткування і техніко-економічного рівня на основі досягнень науково-технічного прогресу, збільшення виробничих потужностей, з одночасним покращанням умов праці та охорони довкілля

рекуператор рекуператор

Теплообмінний апарат поверхневого типу для використання тепла відхідних газів, в якому тепло від гарячого теплоносія передається холодному через розділювальну стінку

реле осевого сдвига турбины реле осевого зсуву турбіни

Запобіжний пристрій, який захищає турбіну від надмірного осевого зміщення ротора турбіни, яке може виникнути внаслідок стоплення бабітрової заливки колодок упорної вальниці. Реле має прилад, який дозволяє під час роботи стежити за осевим переміщенням ротора в межах його розбігу між робочими колодками, а також за зношенням колодок. У разі гранично допустимого зміщення ротора в бік генератора реле діє

ли закриття стопорного хлипака турбіни

ремонт ремонт

Комплекс операцій для відновлення справного стану чи працездатності або відновлення ресурсів об'єктів чи їх складових частин

ремонт капитальный ремонт

капітальний ремонт

Планово-упереджувальний ремонт устаткування (будинків чи споруд), спрямований на повне або близьке до повного відновлення їх технічного стану та ресурсу зі заміною і, у разі необхідності, модернізацією та вдосконаленням окремих вузлів з метою забезпечення надійності й економічності роботи в міжремонтний період

ремонт неплановый ремонт неплановий

Ремонт, який виконується після технологічного порушення чи пошкодження устаткування або згідно з відповідними рішеннями щодо підвищення надійності устаткування

ремонт плановый ремонт плановий

Капітальний, середній, поточний ремонт, які здійснюються за графіком відповідно до вимог нормативно-технічної документації

ремонт по техническому состоянию ремонт за технічним станом

Ремонт, під час якого контроль технічного стану виконується з періодичністю та в обсязі, встановленими в нормативно-технічній документації, а обсяг і початок ремонту визначається станом виробу

ремонт регламентированный ремонт регламентований

Плановий ремонт, який виконується з періодичністю та в обсязі, встановленими в експлуатаційній документації, незалежно від технічного стану виробу на початку ремонту

ремонт средний ремонт середній

Ремонт, який виконується для відновлення справності та часткового відновлення ресурсу виробів зі заміною або відновленням складових частин обмеженої номенклатури та контролем технічного стану складових частин в обсязі, встановленому нормативно-технічною документацією

ремонт текущий ремонт поточний

Ремонт, який виконується з метою підтримання техніко-економічних характеристик устаткування у заданих межах зі заміною та [або] відновленням окремих швидкозношуваних збірних вузлів і деталей

ремонт пригодность ремонтпридатність

Властивість об'єкта бути пристосованим до підтримання та відновлення стану, в якому він має здатність виконувати потрібні функції за допомогою технічного обслуговування та ремонту

ресурс ресурс

Сумарний наробіток об'єкта від початку його експлуатації чи його відновлення після ремонту до переходу в граничний стан

ресурс назначенный ресурс призначений

Сумарний наробіток, досягнувши якого експлуатацію об'єкта

належить принципам незалежно від його технічного стану

ресурс остаточный ресурс залишковий

Сумарний наробіток об'єкта від моменту контролю його технічного стану до переходу в граничний стан

рефрактометр рефрактометр

Аналізатор рідини рефрактометричний, принцип дії якого полягає у вимірюванні показника кута заломлення рідини

рециркуляционный воздух рециркуляційне повітря

Частина витяжного повітря, яка повертається назад у приміщення, з якого воно забране. Рециркуляційне повітря перед поверненням у приміщення, як правило, додатково обробляється (охолоджується, очищується від механічних забруднень, зволожується тощо)

рециркуляция рециркуляція

Повернення певної кількості частково відпрацьованого потоку робочого середовища (води, димових газів, повітря) в початковий потік за рахунок перенаду тиску або спеціального устаткування

рециркуляция газов [воздуха] рециркуляція газів [повітря]

Повернення частини димових газів чи повітря в початковий потік за рахунок перенаду тиску або спеціального устаткування

рециркуляция мазута рециркуляція мазуту

Повернення частини або всієї кількості мазуту з котельні на мазутне господарство з метою забезпе-

чення надійного постачання його до котлів для спалювання

рециркуляція сточних вод рециркуляція стічних вод

Повернення частини очищеної води на очисні споруди стічних вод для розведення або підтримання певної витрати стоків на цих спорудах

решетка сорозадерживающая грати сміттєзаптримувальні

Елемент водозабірної споруди, який захищає її від сміття, затягнутого водою

решетка турбины активная грати турбіни активні

Грати турбіни з однаковим перерізом міжлопаткового каналу в напрямку потоку пари

решетка турбины кольцевая грати турбіни кільцеві

Сукупність однакових лопаток, встановлених під однаковим кутом і розміщених на однаковій відстані одна від одної по колу

решетка турбины рабочая грати турбіни робочі

Грати турбіни, в яких здійснюється перетворення кінетичної енергії (а в загальному випадку ще й теплової) в механічну енергію. Поворот потоку в робочих гратках створює зусилля, що діє на профіль лопатки в окружному напрямку, а різниця тисків з обох сторін граток - зміну швидкості потоку в осьовому напрямку

решетка турбины расширяющаяся грати турбіни розширювальні

Грати турбіни, в яких переріз міжлопаткового каналу спочатку звужується в напрямку потоку пари, а потім розширюється

решетка турбины расширяющаяся-суживающаяся грати турбіни розширювально-звужувальні

Грати турбіни, в яких переріз міжлопаткового каналу спочатку розширяється в напрямку потоку пари, а потім звужується

решетка турбины сопловая грати турбіни соплові

Грати турбіни, в яких здійснюється перетворення теплової енергії пари [газу] в кінетичну та спрямування потоку пари в робочі грати

решетка турбины сопловая направляющая грати турбіни соплові напрямні

Соплові грати турбіни, які спрямовують потік пари в робочі грати

решетка турбины суживающаяся грати турбіни звужувальні

Грати турбіни, в яких переріз міжлопаткового каналу зменшується в напрямку потоку пари від входу до виходу

рисберма рисберма

Частина греблі, яка створює умови для плавного переходу від підвищених швидкостей води до побутових

рогоз рогіз

Багаторічні високі (до 3 м) водянні або болотяні однодомні трав'янисті рослини з потовченим повзучим кореневищем

роликотподшипник конический роликотвальницька конічна

Вальницька кочення, у якій обертальним тілом є конічні ролики

роликотподшипник упорный роликотвальницька упорна

Вальницька кочення, у якій тілом обертання є циліндричні або

конусні ролики, вкладень якої є корпусом упорної вальницьи, де встановлені самовстановлювальні сегменти, робочі поверхні яких залиті бабітом, які сприймають реактивні зусилля під час роботи агрегату

ротот активной турбины ротот активной турбіни

Вал зі закріпленими на ньому дисками, які використовуються для турбін, що працюють при температурі свіжої пари не вище за 400°С

ротот паровой турбины ротот парової турбіни

Обертальна частина турбіни, розміщена всередині циліндра [статора], яка складається з вала, дисків з розташованими в них лопатками

ротот паровой турбины барабанный ротот парової турбіни барабанний

Ротот, застосовуваний у турбінах з помірною каловою швидкістю, коли кількість ступенів тиску велика, перепади тиску між ступенями малі й потрібна дуже жорстка конструкція рототора. Такі умови властиві для реактивних турбін

ротот паровой турбины дисковый ротот парової турбіни дисковий

Ротот, який застосовують в турбінах з великими коловими швидкостями, коли кількість ступенів тиску мала і перепади тиску між ступенями значні. Такі умови властиві турбінам активного типу

ротот паровой турбины комбинированный ротот парової турбіни комбінований

Ротот, в якого диски перших ступенів виточені разом з валом, а диски останих ступенів насаджені на вал

ротот паровой турбины цельнокотванный ротот парової турбіни суцільнокотваний

Ротот, вал якого відкотваний разом з дисками. Перевагою таких рототів є менша довжина, відсутність кріплення дисків на валу. Суцільнокотвані рототори використовуються для частин високого тиску багатокорпусних турбін і для швидкотхідних турбін невеликої потужності

РОУ РОУ див. **редукционно-охладительная установка**

рубашка сосуда сорочка [обгортка] посудини

Теплообмінний пристрій, що складається з оболонки, яка охоплює корпус посудини або її частину, та утворює спільно зі стінкою корпусу посудини порожнину, заповнену теплоносієм

С

сажа сажа

Твердий тонкодисперсний продукт неповного згорання або термічного розкладу вуглеводнів, який складається переважно з вуглецю (попад 90 %)

самовозгорание угля самозаймання вугілля

Процес окиснення органічної частини вугілля, внаслідок чого може відбуватися займання без його запалювання

самоочищення води самоочищення води

Здатність води у водопіпні самоочищення звільнятися від внесених у неї забруднень

самогяга топки [димової труби]

самогяга паливної [димової труби] Різниця ваги створюється внаслідок різної густини повітря і димових газів, оскільки при високій температурі димових газів їх густина менша, ніж густина доквілля. У підпінних газоходах самогяга спрямована на подолання опору, в опускних - заваяс руху, будучи від'ємною величиною, та долається зовнішнім джерелом

санітарно-защитная зона, СЗЗ

санітарно-защитна зона, СЗЗ Частина зони вилвиу ТЕС між межею енергопідприємства та межею селітебної території. Ці межі визначаються розрахунком розсіювання в атмосфері шкідливих речовин, що знаходяться у викидах електростанції, на підставі затверджених нормативних документів

сапробность сапробність

Здатність водних організмів поселятися у воді, що містить різну кількість органічних речовин

сборник дренажей атмосферный

Місткість, призначена для збирання води з відкритих дренажів різних трубопроводів вільним зливом у межах головного корпусу електростанції або енергоблока

сбрасыватель угля плужковый

складач вугілля плужковий

Розвантажувальний пристрій плужкового типу (однобічний або двобічний) для скидання вугілля зі стрічкового конвейера

сброс веществ в водный объект предельно допустимый скид речовин у водний об'єкт гранично допустимий

Певна кількість шкідливих речовин, які скидаються у водний об'єкт, після якого вода непридатна для водовикористання

сброс воды холостой скид води неробочий

Система спеціальних трубопроводів бризкального пристрою чи водорозподільного пристрою градирні, які забезпечують можливість часткового або повного скидання води в бризкальний басейн чи водозбірний резервуар без її охолодження

сброс сушильного агента скид сушильного агента

Пилопровід від пилових циклонів до скидних палышків паливної для відведення частини відпрацьованої в пилових системах пиловійтряної суміші мимо основних палышків і [або] в палышники

свнщ свнщ

Пошкодження труб поверхонь нагрівача котла, трубопроводів та інших елементів, які перебувають під тиском у вигляді щільних малих розмірів, що виникають, коли стінки стончуються внаслідок корозії, стирання чи інших дефектів, і зумовлюють витікання пари чи води, сувроводжуване значним шумом [свистом]

свойства воды пакнеобразующие властивості води пакнеутворювальні

Здатність природної води до виділення нерозчинних солей на поверхнях нагрівача, які омиваються водою

свойство нефтепродукта консервационное властивість нафтопродукту консервацийна *Експлуатаційна властивість, що характеризує здатність нафтопродукту захищати поверхню металів від дії корозійних агентів*

свойство нефтепродукта коррозионное властивість нафтопродукту корозійна *Фізико-хімічна властивість, що визначає схильність нафтопродукту чинити кородувальну дію на металах*

сворачивание лопастей самопроизвольное згортання лопатей самовільне

Недолік роботи електрогидравлічних механізмів повороту лопатей діагональних та осевих помп, що проявляється в неконтрольованому зниженні параметрів роботи помп (подавання та напору) за рахунок невисокої надійності і якості виготовлення та монтажу вузлів і систем механізмів повороту лопатей

сегмент сопел паровой турбины

сегмент сопел парової турбіни Частина соплового апарата регульовального ступеня парової турбіни з індивідуальним підведенням пари від одного або двох регульовальних хлимаків. Розрізняють сегменти кільцеві та соплові

сегрегация угля сегрегация вугілля *Природне розділення [розшарування] кусків вугілля за розмірами*

та шитомово вагою під час його переміщення у тротіках бункерів, на стрічках транспортіврів тощо (великі куски зверху та на периферії, дрібні знизу)

секционирование брызгального бассейна секціонування бризкального басейну

Поділ великого басейну на окремі секції з окремими помпами, водороздільними системами, водоприймальними колодязями тощо для можливості огляду, ремонтів та очищення окремих їх частин без зупину роботи всього бризкального басейну

секционирование градирен секціонування градирень

Можливість від'єднання окремих ділянок водорозподільного пристрою, що живлять окремі секції, та розділення водозбірного резервуара залізобетонними стінками або розділення простору над зрошувачами у вентиляторних градирнях. Секціонування баштових градирень не рівноцінне секціонуванню інших типів гідроохолодників, тому що від'єднання частини зрошувача пов'язане не лише з відповідним зменшенням його задіяної площі, але й з різким погіршенням роботи інших секцій внаслідок прошикнення в башту холодного повітря через від'єднану секцію, що призводить до сильного зниження тяги

секционирование энергосистемы

секціонування енергосистеми Здійснення паралельної роботи різних частин енергосистеми через збільшені реактивні опори з метою зменшення струмів короткого замикання та покра-

щання розподілу потоків по
пужності

селективность ионов общя

селективність йонів загальна
Переважна адсорбція йонів на
одних йонів порівняно з іншими,
які зумовлена такими пара-
метрами йонів, як їх радіус і заряд

селителная территория селітебна
територія

Частина території міста,
призначена для будівництва
житлових будинків, громадсь-
ких будівель, розміщення садів,
парків тощо

сепаратор жалюзийный сепаратор жалюзійний

Апарат для відокремлення гру-
бих фракцій з потоку пилопо-
втряної суміші для повернення
їх на дорозмелювання за допомо-
гою спеціально вмонтованих
жалюзі чи пілок

сепаратор магнитный сепаратор магнетний

Пристрій, за допомогою якого
відбувається вилучення мета-
левих предметів (з магнетними
властивостями) з вугілля на
тракті паливоподачі за допомо-
гою електромагнету

**сепаратор маслоочистительной
станции** сепаратор оливоочи-
щувальної станції

Апарат відцентрового типу
(центрифуга), в якому важча
рідина або суспензія твердих
частинок у рідині відкидається
відцентровою силою до перифе-
рії сепаратора, звідки її
вилучається

сепаратор мельничный сепаратор млиновий

Апарат для відокремлення гру-
бих фракцій пилу з потоку пило-

повітряної суміші, після млина
та повернення їх у млин для
домелювання

**сепаратор непрерывной продув-
ки котла** сепаратор безперерв-
ного продування котла

Сепаратор для відокремлення
пари від потоку води, яка скида-
ється під час безперервного
продування котла

**сепаратор периодической про-
дувки котла** сепаратор періо-
дичного продування котла

Сепаратор для відокремлення
пари від потоку води, яка скида-
ється під час періодичних про-
дувань котла

сепаратор пусковой сепаратор
пусковий див. **сепаратор рас-
топочный**

**сепаратор пыли гравитацион-
ный** сепаратор пилу гравіта-
ційний див. **сепаратор пыли
шахтный**

сепаратор пыли инерционный
сепаратор пилу інерційний

Апарат для відділення грубих
фракцій пилу з пилоповітряного
потoku за рахунок зміни його
напрямку в шахті молоткового
млина

сепаратор пыли центробежный
сепаратор пилу відцентровий

Апарат для відділення грубих
фракцій пилу з пилоповітряного
потoku за рахунок відцентрової
сили, яка вишквас під час закру-
чування його в спеціальному
апараті

сепаратор пыли шахтный сепаратор пилу шахтний

Шахта над молотковим мли-
ном, в якій відділяються грубі
фракції пилу за рахунок граві-
таційних сил

сепаратор растопочный сепаратор пусковий див. **сепаратор пусковой**

Елемент пускової схеми прямо-
токового котла для відокрем-
лення пари та води з потоку
пароводяної суміші в процесі
пуску котла на початковому
етані пуску енергоблока

сепаратосборник сепаратозбірник

Вертикальна циліндрична посу-
дина з привареними еліптич-
ними денцями, призначена для
збирання та відведення відсе-
парованої вологи в системі
проміжної сепарації та пере-
грівання пари

**сепарационное устройство котла
внутрибарабанное** сепарацій-
ний пристрій котла внутрішньо-
барабанний

Пристрій котла, призначений
для відокремлення води від пари
в барабані котла

сера золы угля сірка золи вугілля

Частина загальної сірки, зали-
шеної в золі вугілля після його
згоряння

сера угля горячая сірка вугілля
горюча

Частина загальної сірки, пере-
творювана під час горіння
вугілля в газоподібні оксиди

сера угля общая сірка вугілля
загальна

Сума різних видів сірки в орга-
нічній і мінеральній масі вугілля

сера угля органическая сірка
вугілля органічна

Частина загальної сірки вугілля,
що входить до складу орга-
нічної маси

сера угля пиритная сірка вугілля
піритна

Частина загальної сірки вугілля,
що входить до складу піриту
та марказиту

сера угля сульфатная сірка вугілля
сульфатна

Частина загальної сірки вугілля,
що входить до складу сульфатів металів

сера угля сульфидная сірка
вугілля сульфідна

Частина загальної сірки вугілля,
що входить до складу сульфідів металів

сера угля элементарная сірка
вугілля елементарна

Частина загальної сірки, при-
сутня у вугіллі у вільному стані

сервомотор сервомотор

Силовий виконавчий елемент
системи автоматичного регу-
лювання турбіни, який пере-
творює енергію допоміжного
джерела (оливи, конденсату) в
механічну енергію переміщення
регулювального органа відпо-
відно до сигналу керування
чутливого елемента

**сервомотор отсечных [защит-
ных] клапанов среднего дав-
ления** сервомотор відсічних
[захисних] хлипаків середнього
тиску

Сервомотор для переміщення
відсічних [захисних] хлипаків,
реалізації команд, що надхо-
дять до нього лінією керування
від відсічних суваків головних
сервомоторів турбіни

**сервомотор поворотных диа-
фрагм регулируемых отборов
турбины** сервомотор пово-
ротних діафрагм регульованих
відборів турбіни

Механізм, який діє за рахунок сили тиску оливи [рідини] та призначений для приведення в дію важливої системи, яка переміщує кльця регулювальних діафрагм турбіни. Сервомотори мають двобічну дію - сила тиску середовища переміщує їх в напрямі відкриття і закриття

сервомотор поворотных диафрагм турбины сервомотор поворотных диафрагм турбіни див. **сервомотор поворотных диафрагм регулируемых отборов турбины**

сервомотор регулирующих клапанов среднего давления турбины сервомотор регулювальних хлипаків середнього тиску турбіни Сервомотор одnobічної дії, де олива [конденсат] від відсічного сувака подається лише під толчок сервомотора та переміщує його на відкриття хлипака. З протилежного боку толчок навантажений пружинами. Під час подавання під толчок конденсату чи оливи з напірного колектора сумарне зусилля на толчок спрямовано доверху і хлипак відкривається. Під час з'єднування порожнини під толчком сервомотора з дренажем хлипак закривається пружинами

сервомотор регулирующих клапанов турбины сервомотор регулювальних хлипаків турбіни Пристрій, до складу якого входить поступально рухомий толчок, відсічний сувак, що керує толчком сервомотора та суваком зворотного зв'язку, з'єднаним з толчком-важелем і сергачами. Сервомотор призначений

для переміщення регулювальних хлипаків турбіни та керується проміжним суваком

сервомотор сбросных клапанов турбины сервомотор скидних хлипаків турбіни Сервомотор, призначений для керування скидними хлипакми з пароприймального пристрою в конденсатор турбіни у пускових режимах

сервомотор стопорных клапанов турбины сервомотор стопорних хлипаків турбіни Сервомотор одnobічної дії. Відкриття його здійснюється оливою чи конденсатом з напірної лінії оливових або конденсатних помп, а закриття - пружинами. В робочу камеру сервомотора постійно підводиться олива [конденсат] через обмежувальну шайбу. Відведення [зливання] оливи чи конденсату з камери залежить від положення пластини безсувакового вимикача, який є другим ступенем підсилення захисту

сетка вращающаяся сітка обертова Спеціальний пристрій для затримування сміття у водоприймальному водозаборі, який складається з секцій - сіток з роликівми ланцюгами, шарнірно з'єднаних між собою, новідні обертання сітками та пристроєм для промивання положиниці сітки

сеть водопроводная мережа водопровідна Система трубопроводів зі спорудами на них для подавання води до місць її споживання

сеть контроля загрязнения атмосферы мережа контролю забруднення атмосфері

Структура розміщення постів спостережень за забрудненням атмосфери

сеть тепловая мережа теплова

Система трубопроводів, за допомогою яких забезпечується подавання гарячої води від ТЕЦ або котельні до споживачівна повернення охолодженої води назад

сечение водное переріз водний Площа поперечного перерізу між змоченим периметром і поверхнею води

сечение потока живое переріз потоку чинний Площа перерізу потоку, проведеного по нормалі до напрямку течії, тобто нормально до напрямку швидкостей елементарних струменів води

сжигание топлива двухстадийное спалювання палива двостадійне Метод спалювання палива, суть якого полягає в тому, що в першій зоні горіння (нижній ярус пальників) подається кількість повітря менша від теоретично необхідної $V'' = (0,70 - 0,95)V''_0$, де відбувається зниження швидкості реакції утворення оксидів азоту і збільшення довжини факела з утворенням продуктів неповного горіння палива. У вторинну зону горіння (верхній ярус пальників) подається лише повітря або збіднене паливом суміш для допалювання продуктів неповного горіння палива. Аналогічно організовується три- та багатостадійне спалювання

сжигание топлива двухступенчатое спалювання палива двоступеневе див. **сжигание топлива двухстадийное**

сжигание топлива слоевое спалювання палива шарове Спалювання твердого палива в шарі на рухомих або нерухомих руйнівних ґратах, де повітря подається під ґрати, розділені на відповідні зони

сжигание топлива факельное спалювання палива факельне Спосіб спалювання палива у завислому стані в об'ємі паливної камери

сжимаемый осадок стисливий осадок Осад, в якому під час збільшення тиску в процесі гідромеханічного розділення рідкої неоднорідної системи шнаристість зменшується, а опір потоку рідки збільшується

СЗЗ СЗЗ див. **санитарно-защитная зона**

сне-зеленые водоросли сніжно-зелені водорості Найпримітивніший і найстародавніший вид (за деякими авторами клас або тип) фотосинтезувальних нижчих рослин

синхронизатор турбины синхронізатор турбіни Пристрій для зміни частоти обертання ротора турбіни на неробочому ході, синхронізації турбогенератора під час під'єднання його на паралельну роботу з мережею, регулювання частоти під час самостійної роботи турбогенератора на окрему електричну мережу та зміни навантаження турбіни під час паралельної роботи з нею, а також для підтримання заданої частоти мережі

система автоматки электроэнергетической система автоматки електрохемічної енергоустанови

Система, що забезпечує регулювання та підтримання температури, концентрації розчину електроліту, тиску реагентів та напругу паливного елемента електрохімічної енергоустанови

система автоматического пуска газотурбинной установки
система автоматичного пуску газотурбінної устави

Система керування, призначена для автоматичного програмного пуску, навантаження або планового зупини газотурбінної устави. Система забезпечує жорстку послідовність технологічних операцій і за допомогою програмного регулятора оптимальний режим роботи устави

система автоматического регулирования паровой турбины
система автоматичного регулювання парової турбіни

Гідродинамічна система автоматичного регулювання парової турбіни з прямими та зворотними зв'язками. У системі передбачено введення електричних сигналів різної величини і тривалості, що дозволяє турбіні працювати з різнотипними блоковими й енергосистемними регуляторами (частоти, потужності, тиску пари)

система аккумуляирования теплоты солнечной электростанции
система акумулювання теплоти сонячної електростанції
Система акумулювання теплоти, призначена для забезпечення роботи сонячної електростанції в періоди короткочасних перерв у надходженні сонячної радіації

система вентиляциянная система
вентиляційна

Вентилятор або вентагрегат з мережею повітроводів, обладнаних повітророзподільними або повітроприймальними пристроями, який можна оснастити також пристроями для регулювання, контролювання, тепловологісного оброблення та очищення повітря

система водяного охлаждения статора турбогенератора
система водяного охолодження статора турбогенератора

Система, призначена для відведення тепла, виділюваного в обмотках статора та на тисках кільця генератора з метою забезпечення заданого температурного стану. Відведення тепла здійснюється дистлятом (хемізнесоленою водою), який циркулює в замкнутому контурі, охолоджуючись в теплообмінниках

система газохроматографического детектирования
система газохроматографічного детектування

Вимірювальний ланцюг газового хроматографа, призначений для вимірювання й [або] реєстрації складу та властивостей газової суміші на виході з газохроматографічної колонки

система защиты ПВД
система захисту ПВД

Захисний пристрій від підвищення рівня води у ПВД, призначений для захисту турбіни від потрапляння в її протічну частину води з підігрівника внаслідок розриву трубої системи, появи свичів, змен-

шення відведення конденсату з нього. Виконавчим органом захисту є швидкодіючий впускний хлипак, який припускає подавання живильної води через групу підігрівників від дії захисту та відкриває байпасування повз них

система защиты турбины от повышения частоты вращения
система захисту турбіни від підвищення частоти обертання
Електрогідравлічна система захисту турбіни, яка містить електричній давачі та гідравлічну виконавчу частину, і призначена для забезпечення надійності, швидкодії захисту турбіни від підвищення частоти обертання ротора

система кондиционирования воздуха
система кондиціонування повітря

Центральний або автономний кондиціонер з мережею припливних, витяжних та рециркуляційних повітроводів, обладнаних повітророзподільними та повітроприймальними пристроями, який можна укомплектувати трубопроводами холодної води з циркуляційною pompою та підживлювальної води або трубопроводами охолоджувальної води (для автономних кондиціонерів з водяними конденсаторами), автоматикою, пристроями для загального [індивідуального] регулювання та контролювання параметрів кондиційованого повітря

система кондиционирования воздуха двухвентиляторная
система кондиціонування повітря двовентиляторна

Система кондиціонування повітря, у складі якої є два вентиля-

тори: один припливний (елемент центрального кондиціонера), а другий рециркуляційний, який видуває повітря з приміщення та повертає його (цілком або частково) у центральний кондиціонер

система контроля пламени
система контролю полум'я
Система, що містить пристрій контролю полум'я та запірний паливний хлипак, який керується цим пристроєм

система отопления теплонасосная
система опалення теплопompова
Система теплопompачання, основним елементом якої поряд з розподільною системою тепла є теплова pompа; в систему може також входити акумулятор тепла та резервне джерело його отримання

система охлаждения маслоохладителей
система охолодження мастилоохолодників
Комплекс теплообмінників (мастилоохолодників і водоводяних охолодників), pomp, баків і трубопроводів, які повинні забезпечувати температуру турбінних мастил енергоблоків у межах 35-45° С. Застосовуються одно- та двоконтурні системи охолодження мастила [СОМ]. В одноконтурній СОМ кількість використовуваного устаткування та витрати енергії є значно меншими, ніж в двоконтурній СОМ. Зате тут бувають випадки проникнення мастил у воду, що неможливо у двоконтурній СОМ

система приготовления пыли
система приготування пилу
Сукупність технологічного устаткування та пристроїв для

сушіння та розмелювання вугілля, сушіння, готування і транспортування пилу заданої якості та подавання її в пальники котла

система пылеприготовления
система пылеприготовления див.
система приготовления пыли

система пылеприготовления
двуэвентильторная система пылеприготовления двоевентильторная

Двоевентильторная схема пылеприготовления с промежуточным бункером, в которой для сушения и транспортирования пылевоздушной смеси від млина до циклопу та скидних пальників здійснюється за допомогою млинового вентилятора, а транспортування пилу від бункера до пальників за допомогою окремого вентилятора гарячого дуття

система пылеприготовления
индивидуальная система пылеприготовления индивидуальная Система пылеприготовления, в одном элементе якого здійснюється сушіння, розмелювання палива, готування та транспортування пылевоздушной смеси гарячим повітрям чи газами безпосередньо в котел (без проміжних бункерів пилу)

система пылеприготовления
индивидуальная с промбункером и замкнутым циклом сушки система пылеприготовления индивидуальная с промбункером и замкнутым циклом сушения Система пылеприготовления, в которой відпрацьований сушительный агент разом з пилото, нездовленим після циклопу, та випареною вологою скидається в

пальники котла вище від пальників через спеціальні сопла

система пылеприготовления
индивидуальная с промбункером и разомкнутым циклом сушки система пылеприготовления индивидуальная с промбункером и разомкнутым циклом сушения Система пылеприготовления, в которой відпрацьований сушительный агент разом з нездовленим пилото і випареною вологою після циклопу спрямовується на доочищення та скидається в атмосферу

система пылеприготовления
индивидуальная с промежуточным бункером система пылеприготовления индивидуальная с промежуточным бункером Система пылеприготовления с промежуточным бункером для нагромадження пилу під час часткових навантажень котла

система пылеприготовления
индивидуальная с прямым вдуванием система пылеприготовления индивидуальная с прямым вдуванием Система пылеприготовления без промежуточного бункера пилу, де млина пилота подається безпосередньо в пальники

система пылеприготовления
одноэвентильторная система пылеприготовления одноэвентильторная Индивидуальная схема пылеприготовления с промежуточным бункером, в которой перемещение гарячого повітря для сушения вугілля і транспортування пылевоздушной смеси по всьому тракту від млина до пальників котла здійснюється за допомогою одного млинового вентилятора

система регулирования турбины
система регулирования турбины Сухунність пристроїв, пов'язаних між собою, які підтримують під час роботи турбіни постійну частоту обертання ротора і тиску в камерах регульованих відборів турбіни, у відборах пари на опалювання та виробництво із заданою нерівномірністю. Імпульсними органами систем регулювання є регулятори швидкості й тиску, які реагують на зміну частоти і тиску у відборах та за допомогою системи суваків і гідравлічних зв'язків передають необхідні імпульси для переміщення виконавчих органів (сервомопторів, регульовальних хлипаків, поворотних діафрагм)

система технического водоснабжения, СТВ система технического водоснабжения, СТВ Система инженерных споруд, який забезпечує технічну потребу підприємства у водопостачанні. Залежно від повноти використання води СТВ поділяється на прямошовку (вода використовується один раз), оборотну або циркуляційну (вода використовується багаторазово) та комбіновану (посидання перших двох систем)

система технического обслуживания и ремонта техники
система технического обслуживания и ремонта техники Сухунність взаємопов'язаних засобів, документації технічного обслуговування, ремонту та виконавців, необхідних для підтримання і відновлення якості виробів, які входять в цю систему

система тягодутьевая система
тяго-дутьева Комплекс устаткування та пристроїв, який складається з дутьових вентиляторів, системи газоновитроводів, димосмоків і димової труби, що забезпечують подавання необхідної кількості повітря в пальники котла та пилосистему, рух продуктів згоряння в газах та виносення їх за межі котла та відведення

система шариковой очистки конденсаторов турбин, СШО
система кулькового очищення конденсаторів турбін, СКО Система як профілактичний метод, призначена підтримувати в чистоті поверхні охолодження конденсаторів турбін за допомогою еластичних кульок з гудчастой гуми

система эксплуатации
експлуатації Сухунність засобів експлуатації, виконавців і документації, яка встановлює правила їх взаємодії, необхідні та достатні для виконання завдань експлуатації

сите для определения гранулометрического состава угля
сите для визначення гранулометричного складу вугілля Плетені сітки з дроту відповідного діаметра для кожного розміру отвору. Відповідно до нормативних документів використовуються сита з отворами розміром 150, 100, 50, 25, 13, 6, 3 і 0,5 мм

сите для рассеивания пыли
сите для розсіювання пилу Металевий циліндр діаметром 200 мм і висотою 50-80 мм,

нижня частина якого затягується сіткою, плетеною з металевого дроту відповідних номерів, які характеризують розмір чарунок. Зверху сито закривається покриттям

сито турбіни паровое сито турбіни парове

Пристрій для захисту від потрапляння у протічну частину парової турбіни чужорідних тіл, які можуть міститися в потоці пари, що надходить в турбіну

ситуация аварийная ситуація аварійна

Стан потенційно небезпечного об'єкта, що характеризується порушенням меж та [або] умов безпечної експлуатації, але не перейшов в аварію, у якому всі несприятливі впливи джерел небезпеки на персонал, населення та довкілля утримуються у прийнятних межах за допомогою відповідних засобів, передбачених проектом

сифон сифон

Самотічна труба, частина якої розміщена нижче від рівня рідини в посудині. Перетікання рідини здійснюється згідно із законом нерозривності струмки

склонность нефтепродукта к отложениям схильність нафтопродукту до відкладень

Експлуатаційна властивість, що характеризує здатність нафтопродукту утворювати рідкі і тверді відкладення

скорость деэмульсации масла швидкість деемульсації оливи
Час, протягом якого олива відділяється [відстоюється] від води. Швидкість деемульса-

ції різко знижується за наявності в оливі органічних кислот

скорость дрейфа частиц в электрофильтре швидкість дрейфу частинок в електрофільтрі

Складова швидкості руху частинок, спрямована перпендикулярно до осадувального електрода електрофільтра

скорость коррозионных процессов швидкість корозійних процесів

Показник інтенсивності корозії, який визначається вагою металу, зруйнованого за одиницю часу на одиниці поверхні, що стикається з агресивним середовищем чи глибиною проникнення корозійних руйнувань у металеву стінку за одиницю часу

скорость потока жидкости масовая швидкість потоку рідини масова

Масова кількість рідини або пароводяної суміші, що протікає через трубу чи жмут труб за одиницю часу та визначається в кілограмах на сантиметр квадратний

скорость размывающая швидкість розмивна

Швидкість води в чистому перерізі потоку, яка зумовлює руйнування [розмивання] кріплень, виконаних по змоченому периметру стінок, укосів, дна тощо

скорость роста усталостной трещины швидкість росту втомної тріщини

Відношення приросту довжини втомної тріщини до інтервалу часу. Час може визначатися поточною кількістю циклів навантаження

скорость фильтрация швидкість фільтрування

Об'єм води, пропущеної через одиницю площі завантаження фільтра за певний проміжок часу

скорость фильтрация мгновенная швидкість фільтрування миттєва

Швидкість фільтрування рідини через фільтр у конкретний момент часу

скорость фильтрация средняя швидкість фільтрування середня

Швидкість фільтрування рідини за певний проміжок часу під постійним тиском

скорость циркуляции пароводяного потока швидкість циркуляції пароводяного потоку

Параметр протікання пароводяного потоку, який характеризується швидкістю руху води при температурі насичення (в м/с) і відповідає витраті робочого середовища через трубу в парогенерувальних поверхнях нагрівання котла

скруббер Вентури скруббер Вентурі

Мокрий механічний пиловловник, в якому усунення завислих частинок з газу [повітря] здійснюється внаслідок контакту газу [повітря] з дрібними краплями рідини у трубці Вентурі з подальшою сепарацією крапель із завислими частинками у краплевловнику

скруббер механический скруббер механічний

Механічний пиловловник з обертовим ротором, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється під дією відцентрових сил з пода-

ванням на ротор або перед ним рідини, яка зв'язує завислі частинки

скруббер насадочный скруббер насадний

Механічний пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється під дією механічних і дифузійних сил під час зіткнення частинок з плівкою [тонким шаром] рідини на поверхні насад

скруббер полый скруббер порожнистий

Механічний пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється під час їх зіткнення з краплями рідини, яка розпливається форсунками

скруббер ударно-инерционный скруббер ударно-інерційний

Механічний пиловловник, в якому виділення завислих частинок пилу з газу [повітря] здійснюється під дією механічних сил після зіткнення їх з поверхнею шару рідини або з потоком рідини, які відводяться в канали ГЗВ

скруббер центробежный скруббер відцентровий

Механічний пиловловник, в якому забруднений газ чи повітря або внутрішня стінка відцентрової камери змочуються рідиною

сланец горючий сланець горючий, лунак паливний

Викопне паливо, що утворилося внаслідок розкладу без доступу повітря водних мікроорганізмів стропелів, які поступово змішувалися з мінеральними осадами і твердули. Сланець характери-

зується великою зольністю 65–75 % та малою теплою згоряння 6,3–9,8 МДж/кг (1500–2300 ккал/кг)

слив масла аварійний зливання оливи аварійне

Відведення оливи з кожного відсіку головного оливного бака, яке здійснюється окремою трубою з арматурою, та скеровується в аварійну загальностанційну місткість зливу оливи

слипаемость золи злипливість золи

Здатність золи, зумовлена її адгезійними властивостями створювати конгломерат до утворення злиплих відкладень на стінках газоходів та поверхнях нагрівання тощо

слой температурного скачка воложранілища шар температурного стрибка водосховища

Шар води у водосховищі, в якому спостерігається різке зниження температури

слой фильтровальный шар фільтрувальний

Шар однорідного матеріалу завантаження фільтра або його певної висоти

слой фильтра намывной шар фільтра намывний

Шар допоміжної фільтрувальної речовини, попередньо нанесений на фільтрувальну перегородку

смазка консервационная мастило консерваційне

Засіб для тимчасового протикорозійного захисту металевих поверхонь на основі пластичного мастила

смазка органическая мастило органічне

Пластичне мастило, в якому як загустник використана органічна

сполука, крім солей вищих жирних кислот і твердих вуглеводнів

смачиваемость золи змочувальність золи

Здатність поверхні частинки золи контактувати з водою [рідною]

смеситель пыли змішувач пилу

Пристрій, установлений в шлопроводі для забезпечення рівномірного розподілу пилу по всьому перерізу шлопроводу перед нальниками

смесь газозвоздушная суміш газозвоєтряна

Суміш газоподібного палива з окиснювачем (повітрям чи киснем) в оптимальних для процесу горіння співвідношеннях

смесь паровоздушная суміш пароповітряна

Середовище (несконденсована пара та повітря), яке утворюється на поверхні водороділення у конденсаторах та теплообмінниках системи регенерації турбіни та відводиться до конденсатора, звідки відсмоктується паро- або водострумними ежекторами, або відсмоктується з останніх камер кінцевих уцільнень турбіни та штоків хлитаків ежектором через охолодник пари уцільнень з метою підтримання розрахункового вакууму та температурних напорів у конденсаторі турбіни

смесь пылевоздушная суміш пилоповітряна

Суміш вугільного пилу з повітрям у системі шлоприготування, що утворюється під час розмелювання палива у

млинах і спрваджується в нальники

смог

Газоподібні та тверді домішки у сполученні з туманом або аерозольною димкою, які спричинюють інтенсивне забруднення атмосфери, що стає небезпечним. Смог утворюється переважно за інверсії температури

снабжение электрической энергией постачання [забезпечення] електричною енергією

Надання електричної енергії споживачеві на підставі договору постачання за допомогою технічних засобів диспетчерського [операційно-технічного] управління

снятие с эксплуатации зняття з експлуатації

Подія, яка фіксує неможливість або недоцільність подальшого використання за призначенням та ремонтну виробу та документально оформлена в установленому порядку

собственные нужды власні потреби

Витрати електроенергії і тепла на допоміжні механізми та пристрої котла, турбіни, блока для забезпечення їх функціонування відповідно до технічних вимог експлуатації

содержание кремневой кислоты вміст кремнієвої кислоти

Один з показників якості води, який характеризує загальну концентрацію у воді речовин, що містять кремній, у вигляді іонів і колоїдів, виражених умовно в перерахунку на оксид кремнію чи силікаст-йон

содержание растворенного кислорода вміст розчиненого кисню

Нормований показник якості води. Кисень розчиняється у воді, контактуючи з атмосферним повітрям

содержание соединенной железа (в пересчете на Fe) вміст сполук заліза (в перерахунку на Fe)

Нормований показник якості води. Сполуки заліза у воді бувають у вигляді дво- і тривалентного заліза, а також колоїдів та суспензій

содержание соединенной меди вміст сполук міді

Нормований показник якості води. Сполуки міді потрапляють в котел з живильною водою як продукт корозії латуні та інших мідних стопів конденсатного тракту

соединение фланцевое з'єднання фланцеве

Нерухоме роз'єднання трубопроводів та інших вузлів, герметичність якого забезпечується способом стиснення уцільнювальних поверхонь безпосередньо одної з одною або за допомогою прокладок з м'якого матеріалу, розташованого між ними, скріплених прогоничами чи шпильками

соединение шпопочное з'єднання плішкове

Нерухоме з'єднання вала за допомогою плішки з насадженими на нього деталями (зубчастим колесом, шківом, муфтою тощо)

солемер электрический солемір електричний

Прилад для вимірювання умовного солевмісту води за NaCl,

дія якого ґрунтується на залежності величини питомої електропровідності від концентрації солей у розчині

солесодержание солевміст

Загальна концентрація катіонів і аніонів у воді, яка визначається за загальним йонним складом і виражена в міліграмах на одиницю об'єму, наприклад, на дециметр кубічний

солесодержание критическое солевміст критичний

Солевміст котлової води, починаючи з якого відбувається різке погіршення якості пари, зумовлене спінюванням котлової води

солесодержание условное (в пересчете на NaCl) солевміст умовний (у перерахунку на NaCl)

Сумарна електропровідність розчину солей, еквівалентна електропровідності розчину NaCl

сооружение водовыпускное споруда водовипускна

Споруда, призначена для організованого випуску води у водне джерело. Наприклад, водовипуск широким фронтом через фільтрувальну дамбу, водовипуск каналом

сооружение водозаборное споруда водозабірна

Гідротехнічна споруда, призначена для забирання розрахованої кількості води з водного джерела з високою надійністю в будь-яку пору року

сооружение водозаборное береговое споруда водозабірна берегова

Споруда, призначена для забирання розрахованої кількості

води з русла ріки [водосховища] безпосередньо біля берега

сооружение водозаборное русловое споруда водозабірна руслова

Споруда, призначена для забирання води за допомогою водоприймального оголовка, віддаленого від берега в русло ріки, де забезпечується глибина, достатня для нормальної роботи

сооружение водосбросное споруда водоскидна

Гідротехнічна споруда, призначена для скидання води з водосховища (водозлив і водостік)

сооружение гидротехническое споруда гідротехнічна

Інженерна споруда, за допомогою якої здійснюється використання водних ресурсів (створення запасів води у штучних водоймах, збільшення та використання потенціальної енергії річок, транспортування людей та вантажів, регулювання стоку)

сооружение струераспределительное споруда струменерозподілювальна

Гідротехнічна споруда, яка розташовується на шляху потоку води для забезпечення його розтікання по площі водосховища

сопло сопло

Канал спеціального профілю, призначений для розгону рідини чи газу до заданої швидкості і падання потокові певного напрямку. Використовується в парових і газових турбінах й інших галузях теплоенергетики та в системах вимірювання витрат рідин та газу

сопло Лаваля сопло Лаваля

Комбіноване сопло зі звужувальною та розширювальною частинами для отримання швидкостей газу, більших від швидкості звуку

сопло орошающее сопло зрошувальне

Спеціальний пристрій для зрошення водою ґрунту та жужелі або розпорскування води в системах гідроохолодників

сопло осветлителя сопло освітлювача

Звужувальний пристрій для тангенційного введення води в нижню змішувальну частину освітлювача

сопло побудительное сопло спонукальне

Сопло, призначене для прискорення потоку пульпи в каналі безнапірного гідротранспорту струменем води

сопловые лопадки паровой турбины соплові лопатки парової турбіни

Нерухомі лопатки в діафрагмі, через які проходить потік пари, прискорюється та набуває необхідного напрямку для входу в канали, утворені робочими лопатками

сопротивление гидравлическое местное опір гідравлічний місцевий

Опір, який виникає внаслідок зміни напрямку або швидкості течії на короткому відтинку потоку, коли він різко звужується, розширюється, повертає або обтікає яку-небудь перешкоду (закривку, ґратки тощо)

сопротивление гидравлическое по длине потока опір гідравлічний по довжині потоку

Опір, який спричиняється силами внутрішнього тертя середовища, величина якого пропорційна довжині потоку

сопротивление гидравлическое полное опір гідравлічний повний

Повний гідравлічний опір, що складається з опору під час обтікання потоком місцевих опорів (поверхонь нагріву, засувок тощо), місцевого опору, що визначається поворотами, звуженнями або розширеннями трактив, лінійних опорів тракту під час руху на прямих ділянках і опору, пов'язаного зі зміною швидкості потоку

сопротивление конденсатора турбины гидравлическое опір конденсатора турбіни гідравлічний

Втрата тиску у тракці конденсатора охолоджувальної води під час її руху

сопротивление конденсатора турбины паровое опір конденсатора турбіни паровий

Втрата тиску пароповітряної суміші від місця входу пари в конденсатор до місця відсмоктування ежектором

сопротивление слоя осадка опір шару осаду

Опір рухові рідини, що створений шаром осаду

сопротивление усталости металла опір втомності металу

Властивість металу протистояти втомності

сопротивление фильтровальной среды структурное опір фільтрувального середовища структурний

Опір рухові ріднини, зумовлений розмірами, розшашуванням і формою канілярів фільтрувального середовища та незалежний від властивостей протічної ріднини

сорбция сорбция

Поглинання газів, пари або розчинених речовин твердими чи рідкими поглиначами

сортамент шаров мельницы сортамент куль млина

Співвідношення кількості куль різних діаметрів, що знаходяться в барабані млина

состав угля гранулометрический
склад вугілля гранулометричний
*Кількісна характеристика вугілля за розмірами кусків***состав угля петрографический**
склад вугілля петрографічний
*Кількісна характеристика вугілля за вмістом основних груп матеріалів, мікролітотипів, літотипів і мінеральних складових частин***состав угля фракционный**
склад вугілля фракційний
*Кількісна характеристика вугілля за складом фракцій різної величини***состояние водного объекта**
стан водного об'єкта
*Перелік вимог, згідно з якими водний об'єкт повинен відповідати встановленим значенням показників якості води для конкретних видів водовикористання***состояние исправное**
стан справний
*Стан об'єкта, у якому він здатний виконувати всі задані функції***состояние критическое**
стан критичний

Стан об'єкта, який може призвести до травмування людей, значних матеріальних збитків чи інших небажаних наслідків

состояние неисправное
стан несправний

Стан об'єкта, у якому він не здатний виконувати хоча б одну із заданих функцій

состояние неработоспособное
стан непрацездатний

Стан об'єкта, у якому він не здатний виконувати хоча б одну з заданих функцій

состояние предельное
стан граничний

Стан об'єкта, у якому його подальша експлуатація недопустима чи недоцільна або відновлення його працездатного стану неможливе чи недоцільне

состояние работоспособное
стан працездатний

Стан об'єкта, який характеризує його здатність виконувати всі задані функції

состояние техническое
стан технічний

Сухуність властивостей об'єкта, які зазнають змін у процесі виробництва чи експлуатації та характеризуються в певний момент часу ознаками, встановленими технічною документацією на цей об'єкт

состояние технологической системы неработоспособное
стан технологічної системи непрацездатний

Стан технологічної системи, у якому значення хоча б одного

параметра та [чи] показника якості виготовлюваної продукції, продуктивності, матеріальних та вартісних витрат на виготовлення продукції не відповідає вимогам, установленим у нормативно-технічній і [або] конструкторській та технічній документації

состояние угля аналитическое
стан вугілля аналітичний див.
*состояние угля воздушно-сухое***состояние угля влажное беззольное**
стан вугілля вологий беззольний
*Умовний стан вугілля без золи, але із загальною вологою, що відповідає максимальній вологості вугілля***состояние угля воздушно-сухое**
стан вугілля повітряно-сухий
*Стан вугілля, який характеризується встановленням рівноваги між вологістю вугілля та вологістю довкілля***состояние угля рабочее**
стан вугілля робочий
*Стан вугілля із загальною вологою та зольністю, з якими воно добувається, відвантажуюється чи використовується***состояние угля сухое**
стан вугілля сухий
*Елементарний склад робочої маси вугілля без загальної вологи (крім гідратної)***состояние угля сухое беззольное**
стан вугілля сухий беззольний
*Умовний стан вугілля без загальної вологи та золи***сосуд для работы под давлением**
посудина для роботи під тиском
Герметично закрита місткість, призначена для викорис-

тання в хемічних, теплових та інших технологічних процесах, а також для зберігання, транспортування газоподібних, рідких та інших речовин. Посудина має вхідні та вихідні штуцери

сосуд конденсационный
посудина конденсаційна

Посудина, призначена для приймання та конденсації пари від звужувальних пристроїв [вимірювальних діафрагм] з подальшим під'єднанням до давача перепаду тиску

сохраняемость
збережуваність
*Властивість об'єкта зберігати в заданих межах значення параметрів, які характеризують його здатність виконувати потрібні функції під час і після зберігання та [чи] транспортування***сохраняемость нефтепродукта**
збережуваність нафтопродукту
*Властивість нафтопродукту зберігати в заданих межах значення параметрів під час транспортування, зберігання та використання***спекаемость угля**
спіклявість вугілля
*Властивість вугілля переходити під час нагрівання без доступу повітря у пластичний стан, утворюючи зв'язаний пелеткий залишок***спекающая способность угля**
спіклява властивість вугілля
Властивість подрібненого вугілля спікати інертний матеріал зв'язаного пелеткого залишку в установлених стандартах умовах

спектрометр люминесцентный
спектрометр люминесцентный
Оптический спектрометр, предназначен для измерения та рессстрації спектрів випускання та збудження люминесценції

спектрополяриметр спектрополяриметр

Аналізатор рідини спектрополяриметричний, принцип дії якого полягає у вимірюванні різниці кута обертання площини поляризації поляризованого світла для різних довжин хвиль

спектрофлуориметр спектрофлуориметр

Люминесцентний спектрометр, призначений для вимірювання та рессстрації спектрів випускання та збудження флуоресценції

спектрофотометр спектрофотометр

Оптический спектрометр, призначений для вимірювання та рессстрації фотометричних параметрів і характеристик речовин, середовища і т.д. способом вимірювання відношення двох потоків оптичного випромінювання

спектрофотометр двухлучевой

спектрофотометр двопробеневий
Спектрофотометр, в якому порівнювальні потоки оптичного випромінювання проходять двома оптичними шляхами, цілком або частково розділеними в просторі

спектрофотометр однолучевой
спектрофотометр однопроменевий

Спектрофотометр, в якому порівнювальні потоки оптич-

ного випромінювання проходять тим самим оптичним шляхом

способ акустического контакта
контактный спосіб акустичного контакту контактний

Акустичний контакт через шар речовини товщиною менше від половини довжини хвилі

способ акустического контакта щелевой спосіб акустичного контакту щілинний

Акустичний контакт через шар рідини товщиною, що приблизно дорівнює довжині хвилі

способность аккумулирующая
здатність акумулювальна

Здатність тіла, агрегату або його вузлів зберігати тепловий стан на певному рівні за даний проміжок часу

способность котла аккумулирующая
здатність котла акумулювальна

Здатність котла віддавати або приймати деяку кількість тепла та робочого середовища під час переходу з одного режиму теплового стану в інший

способность охлаждающая водохранилища-охлаждителя
здатність охолоджувальна водосховища-охолоджувача

Здатність водосховища-охолоджувача знижувати температуру, нарізної в технологічному циклі електростанції циркуляційної води, яка скидається у водосховище та забирається з нього охолодженою. Охолоджувальна здатність в числовому вигляді характеризується коефіцієнтом ефективності водосховища-охолоджувача

спутник мазутопровода паровой
спутник мазутопровода паровий
Паропровід, який розміщений поруч з мазутопроводом і призначений для підтримування температури мазуту на заданому рівні

среднее время восстановления
середній час відновлення
Математичне очікування часу відновлення працездатного стану об'єкта після відмови

средняя наработка до отказа
середній наробіток до відмови
Математичне очікування наробітку об'єкта до першої відмови

средняя наработка на отказ
середній наробіток на відмову
Відношення сумарного наробітку відновлюваного об'єкта до математичного очікування кількості його відмов протягом цього наробітку

средняя продолжительность технического обслуживания [ремонта]
середня тривалість технічного обслуговування [ремонтну]
Математичне очікування тривалості одного технічного обслуговування [ремонтну] даного виду за певний період експлуатації чи наробітку

средняя стоимость технического обслуживания [ремонта]
середня вартість технічного обслуговування [ремонтну]
Математичне очікування вартості одного технічного обслуговування [ремонтну] даного виду за певний період експлуатації чи наробітку

средняя суммарная продолжительность технических обслуживаний [ремонтов]
середня

сумарна тривалість технічних обслуговувань [ремонтів]
Математичне очікування сумарної тривалості технічних обслуговувань [ремонтів] за певний період експлуатації чи наробітку

средняя трудоемкость технического обслуживания [ремонта]
середня трудомісткість технічного обслуговування [ремонтну]
Математичне очікування трудомісткості одного технічного обслуговування [ремонтну] даного виду за певний період експлуатації чи наробітку

средства защиты работающих
засоби захисту працівників
Засоби, застосування яких запобігає або зменшує вплив небезпечних та шкідливих виробничих факторів на працівників

средства технического обслуживания [ремонта]
засоби технічного обслуговування [ремонтну]
Засоби технічного оснащення та споруди, призначені для технічного обслуговування [ремонтну]

средства эксплуатации
засоби експлуатації
Будівлі, споруди, технічні пристрої, зокрема інструменти, вимірювальні прилади, запасні частини і технічна документація, необхідні для експлуатації виробу

срок службы
термін служби
Календарна тривалість експлуатації об'єкта від початку введення його в дію або від її відновлення після ремонту до переходу в межовий [граничний] стан

срок службы назначенный термін служби призначений

Календарна тривалість експлуатації, досягнувши якої, експлуатацію об'єкта належить припинити незалежно від його технічного стану

срок службы средний термін служби середній

Математично очікуваний термін служби

СРЧ СРЧ див. *радиационная часть прамоточного котла средняя*

стабилизация гидравлическая стабілізація гідравлічна

Зміна динамічних властивостей гідравлічної системи, спрямована на загасання перехідного процесу за рахунок зменшення впливу зовнішніх чи внутрішніх збуджень, підвищення надійності, спійкості та стабілізації параметрів гідродинамічного режиму

стабилизация гидродинамическая стабілізація гідродинамічна див. *стабилизация гидравлическая*

стабилизация процесса горения стабілізація процесу горіння

Зміна динамічних властивостей процесу горіння палива, спрямована на зменшення впливу зовнішніх збуджень за рахунок загасання коливань перехідного нестійкого процесу, урівноваження співвідношення палива та повітря з одночасним підвищенням стійкості горіння та стабілізацією режимних параметрів

стабилизация тепловая стабілізація теплова

Зміна динамічних характеристик теплового процесу чи сис-

теми, спрямована на зменшення впливу зовнішніх і внутрішніх збуджень за рахунок загасання перехідного змішного стану та стабілізації параметрів (тиску, температури, вагової швидкості тощо)

стабильность известково-коагулированной воды стабільність вапняно-коагульованої води

Характеристика якості води. Вода вважається стабільною, якщо протягом доби або в контактні з карбонатом кальцію лужність її не змінюється

станция газокompрессорная станція газокompресорна

Комплексу агрегатів, допоміжного устаткування, будівель і споруд для стиснення повітря або газів, які використовуються як енергоносії чи сировина для отримання кисню, водню, азоту тощо

станция компрессорная станція компресорна

Комплексу компресорів, допоміжного устаткування, будівель і споруд, призначений для стиснення повітря

станция конвейера натяжная станція конвеєра натяжна

Сукупність зв'язаних або вантажних пристроїв, призначених для забезпечення постійного натягу стрічки конвеєра

станция конвейера приводная станція конвеєра повідна

Сукупність механізмів (електродвигун, повідний редуктор, повідний барабан тощо), що забезпечують рух стрічки конвеєра

станция мусоросжигательная станція сміттєспалювальна

Сукупність устаткування, пристроїв тощо для гошування та спалювання побутового сміття з метою його утилізації та отримання тепла

станция насосная станція помпова

Комплексу споруд, устаткування та пристроїв для напірного переміщення рідин, які входять до складу систем технічного водопостачання, капілізації, гідротехнічних споруд тощо

станция очистки воды станція очищення води

Комплексу будівель, споруд, устаткування та пристроїв для очищення води

станция очистки сточных вод станція очищення стічних вод

Комплексу будівель, споруд і пристроїв для очищення стічних вод та оброблення осаду

станция теплоснабжения станція теплопостачання

Комплексу устат (парових і водогрійних котлів та теплообмінників), який використовує для виробництва тепла хемічну енергію палива з метою теплопостачання

станция теплоснабжения атомная станція теплопостачання атомна

Станція теплопостачання, яка використовує для виробництва тепла енергію розпаду ядер атомів

старение старения

Поступова незворотна зміна властивостей об'єкта, спричинена хемічними та [або] фізичними процесами, що самочинно проходять в матеріалі

старение масла старіння оливи

Погіршення мастильних та інших властивостей оливи внаслідок окиснення її киснем повітря, потрапляння сторонніх речовин і предметів (води, частинок металу, пилу тощо) та внутрішніх хемічних процесів

старение оборудования старіння устаткування

Природне фізичне зношення устаткування, яке технологічно не відновлюється ремонтами, що призводить до погіршення його технічного стану, зниження надійності й економічності

старение полимера старіння полімеру

Сукупність хемічних і фізичних процесів, що проходять в полімері під час його зберігання, перероблення й експлуатації, які призводять до зміни його властивостей

статическая характеристика регулирования турбины статична характеристика регулювання турбіни

Залежність частоти обертання ротора турбіни від потужності на затискачах генератора в умовах фіксованого положення синхронізатора

статор паровой турбины статор парової турбіни

Сукупність нерухомих елементів циліндра парової турбіни

стационарный пост наблюдения за загрязнением атмосферы стаціонарний пост спостережень за забрудненням атмосфери

Павільйон, устаткований у відповідному місці, обладнаний спеціальною апаратурою, необхідною для безперервної, три-

валої ресстрації концентрації речовин, що забруднюють атмосферу, а також приладами для брання проб та вимірювань метеорологічних параметрів відповідно до встановленої програми

СТВ СТВ див. *система технічного водоснабження*

створ гидрометрический просець [створ] гідрометричний
Лінія між двома точками берегів на плані річки, каналу, водосховища, позначена на місцевості, на якій вимірюють температуру води, витрату води, замулення тощо

стелляратор стеляратор

Тороїдальний (замкнений) магнетний ловник, у якому круговий рух заряджених частинок плазми утворюється системою зовнішніх провідників, що охоплюють тороїдну плазму. Плазма у стеляраторі утворюється та попередньо нагрівається розрядом у газоподібній паливній суміші (іонізація становить декілька відсотків)

ступень влажности пара ступінь вологості пари

Масова кількість рідини, що міститься у вологій насиченій парі, тобто $(1-x)$

ступень неравномерности регулирования частоты вращения турбины ступінь нерівномірності регулювання частоти обертання турбіни

Різниця між частотою обертання ротора на неробочому ході та частотою його обертання при номінальній потуж-

ності турбоагрегату, віднесена до номінальної частоти обертання

ступень нечувствительности регулирования по мощности турбины ступінь нечутливості регулювання потужності турбіни

Різниця потужності на тій самій частоті, віднесена до номінальної потужності турбогенератора

ступень нечувствительности регулирования по частоте вращения турбины ступінь нечутливості регулювання частоти обертання турбіни

Різниця частот обертання, взятих за того самого навантаження, віднесена до номінальної частоти обертання турбоагрегату

ступень очистки газов [воздуха]

ступінь очищення газів [повітря]
Відношення маси забруднювальної речовини, уловленої в апараті, до маси цієї речовини, яка присутня в газах [повітрі] до її очищення

ступень очистки газов [воздуха]

фракционная ступінь очищення газів [повітря] фракційний
Відношення вмісту певної фракції пилу, уловленого в пилловловнику, до вмісту даної фракції в газах перед пилловловником, помножене на загальний ступінь очищення

ступень парциальности турбины

ступінь парціальності турбіни
Частина кола, зайнята каналами соплових трактов турбіни, через які проходить пара

ступень повышения давления в компрессоре ступінь підвищення тиску в компресорі

Відношення тиску повітря за компресором до його абсолютного тиску перед компресором

ступень реактивности ступени турбины ступінь реактивності ступеня турбіни

Відношення частини наявного адіабатного теплоперепаду ступеня, що припадає на частку робочих лопаток, до загального адіабатного теплоперепаду

ступень регенерации газотурбинной установки ступінь регенерації газотурбінної установки

Відношення кількості тепла, переданого повітрю в регенераторі ГТУ від газів, відпрацьованих в турбіні, до наявної кількості тепла в регенераторі

ступень сухости пара ступінь сухості пари

Відношій вміст маси пари (M_p) у двофазній системі насиченої пари ($M_{\text{пар}}$), тобто $x = M_p / M_{\text{пар}}$

ступень черноты факела ступінь чорноти факела

Величина, яка під час спалювання органічних палив характеризує співвідношення частинок сажі і триатомних газів у потужі

стойкость коррозионная стійкість корозійна

Властивість матеріалу [металу] чистити опір корозійній дії середовища

сток речной стік річковий

Об'єм води, який протікає в поперечному перерізі ріки за будь-який проміжок часу. Вели-

чина стоку ріки визначається за добу, місяць чи інший проміжок часу або через питамі чи відносні показники

стойак водораспределительный стояк водорозподільний

Вертикальний (здебільшого центральний) стояк, від якого відходять магістральні трубопроводи чи лотки охолоджувальної води

стратификация потока стратифікація потоку

Явище розподілу шарів води по глибині водного джерела залежно від їх густини. Густина стратифікація виникає внаслідок скидання в них великої кількості підігрітої води, неоднакового прогрівання мас води сонячною радіацією, підвищеної мінералізації, скидання вод від промислових підприємств

структура энергобаланса структура енергобалансу

Сукупність видів (якісних, кількісних) енергетичних потоків балансу

структроскоп акустический структуроскоп акустичний

Прилад акустичного неруйнівного контролю, призначений для визначення структури матеріалів

ступенчатое испарение ступінчасте випаровування

Зосередження котлової води з більшим вмістом забруднень (шламу, солей) в одному з 2-3-х відокремлених циркуляційних контурів котла чи барабана в умовах послідовного живлення контурів

водою (продувальною) з першого контура, з метою зменшення солевмісту в парі та величини безперервного продування

ступень Баумана ступінь Баумана
Передостанній ступінь турбіни, який використовується в парових турбінах англійських фірм, у турбінах ЛМЗ та турбінах АЕС. Мас перегордки, яка ділить і соплові, і робочі гратки на два яруси. Потік, який проходить через нижній ярус, спрямовується в останній ступінь і за рахунок зменшення витрати зменшується висота останньої лопатки. Потік, який спрямовується у верхній ярус, надходить прямо в конденсатор

ступень давлення турбіни ступінь тиску турбіни
Сукупність послідовно з'єднаних одноступеневих турбін, в яких диски розміщені на одному валу, а спрацьована пара в першій турбіні переводить частину наявного перепаду тиску до наступних доти, доки тиск її не зрівняється з протитиском атмосфери чи конденсатора

ступень пароперегрівача котла
ступінь пароперегрівача котла
Частина пароперегрівача котла, обмежена колекторами

ступень подогрева каскадная
ступінь підігрівання каскадний
Сукупність поверхневого підігрівача з охолодниками пари та дренажу, через які проходить весь потік води або його частина, а дренаж конденсату гріючої пари скидається в нижчий ступінь підігрівача

ступень подогрева узловая ступінь підігрівання вузловий
Ступінь підігрівання без зливання дренажу гріючої пари з підігрівача зі змішуванням потоку дренажу з основним конденсатом. До цього методу підігрівання належать змішувальні та поверхневі підігрівачи зі зливою поштою

ступень скорости турбины ступінь швидкості турбіни
Тип ступеня, де при однакових соплових гратках перетворення кінетичної енергії здійснюється в декількох робочих гратках. Залежно від кількості ступенів швидкості сучасні турбіни є одно-, дво- і тріступеневими

ступень скорости турбины двух-венечная ступінь швидкості турбіни двовінцевий
Тип ступеня турбіни, де за одних соплових граток перетворення кінетичної енергії здійснюється в двох робочих гратках. Двовінцевий диск характеризується спрацюванням великого теплоперепаду, за рахунок чого зменшуються кількість робочих ступенів і габарити турбіни

ступень турбины ступінь турбінний
Сукупність нерухомих (соплових) її обертальних (робочих) лопаткових граток, які мають однакові лопатки, встановлені під однаковим кутом і розміщені на однаковій відстані одна від одної, через які послідовно проходить робоче середовище

ступень турбины активная ступінь турбіни активний
Ступінь (інколи називається камерним), в якому основна

частка теплоперепаду спрацьовується в соплових гратках з невеликим ступенем реакції. В цих ступенях робочі лопатки розміщуються на диску, а соплові - в діафрагмі

ступень турбины одно[двух, трех] венечная ступінь турбіни одно[дво, три]вінцевий
Ступінь турбіни, в якому пара в першому нерухомому ряді каналів розширюється до заданих параметрів, а кінетична енергія, що утворилася, використовується в двох [трьох] рядах каналів, що обертаються, між якими розміщено один [два] ряди напружених лопаток, які змінюють переважно напрям потоку пари

ступень турбины осевая ступінь турбіни осьовий
Тип ступеня, де напрям потоку середовища в меридіальній площині приблизно паралельний до осі турбіни

ступень турбины радиальная ступінь турбіни радіальний
Ступінь турбіни, в якому пара протікає в площині, перпендикулярній до осі турбіни, та рухається від центра до периферії чи навпаки

ступень турбины радиально-осевая ступінь турбіни радіально-осьовий
Ступінь турбіни, який має складний напрям потоку середовища: в соплових гратках - радіальний вихід, а в робочих - осьовий. Такі ступені використовуються першими для проміжних циліндрів потужних парових турбін

ступень турбины реактивная
ступінь турбіни реактивний
Ступінь турбіни, який інколи називають барабанним, що має ступінь реакції $p = 0,5$, робочі лопатки якого розміщені на роторі барабанної конструкції, а соплові - в обоїмі чи корпусі. Часто соплові та робочі лопатки мають однакові, але дзеркально відображені профілі

ступень турбины регулирующая
ступінь турбіни регулювальний
Ступінь турбіни зі змінним проходним перерізом соплового апарата

субъект электроэнергетики
суб'єкт електроенергетики
Юридична чи фізична особа незалежно від форми власності і відомчої підпорядкованості, діяльність якої пов'язана з виробництвом, передаванням, розподілом та постачанням електричної енергії

сульфитирование сульфитування
Метод хемічного знекиснення води, оснований на взаємодії кисто з сульфитом натрію при $pH = 8$ і температурі вище за $80^\circ C$ та низькій концентрації органічних речовин

сульфоуголь сульфовугілля
Напівсинтетичний продукт, отриманий обробленням жорсткого кам'яного вугілля концентрованою сірчаною кислотою при високій температурі

суммарная продолжительность технических обслуживаний [ремонтов] сумарна тривалість технічних обслуговувань [ремонтів]
Календарний час проведення всіх технічних обслуговувань

[ремонтів] виробу за заданий періодок чи інтервал часу

суспензия суспензия

Рідка неоднорідна система, яка складається з твердих частинок, розподілених у рідині

сушильный агент сушильний агент

Гаряче повітря чи суміш повітря з димовими газами, а в окремих випадках лише димові гази з температурою вище за 400°C

сушка угля сушіння вугілля

Зменшення вологості у вугіллі з використанням тепла гарячого повітря, газів або їх суміші чи пари у спеціальних агрегатах чи схемах [системах]

схема мазутного хозяйства схема мазутного господарства

Графічне зображення, на якому споруди, основне та допоміжне устаткування мазутного господарства та зв'язок між ними зображені у вигляді умовних позначень

схема мазутного хозяйства двух-ступенчатая схема мазутного господарства двоступенева

Схема, в якій подавання мазуту до котлів здійснюється двома групами послідовно під'єднаних помп

схема мазутного хозяйства одно-ступенчатая схема мазутного господарства одноступенева

Схема, в якій подавання мазуту до котлів здійснюється однією помпою або групою паралельно під'єднаних помп

схема мазутного хозяйства разделенная схема мазутного господарства розділена

Схема, в якій контури подавання мазуту до котлів і циркуляційного розігрівання мазуту в резервуарах, приймальних місткостях і зливних лотках розділені

схема мазутного хозяйства совмещенная схема мазутного господарства сумішена

Схема, в якій контури подавання мазуту до котлів і циркуляційного розігрівання мазуту в резервуарах, приймальних місткостях і зливних лотках суміщені

схема приготовления пыли схема приготування пилу див. **схема приготовления пыли****схема сушки угля центральная** схема сушіння вугілля центральна

Схема, в якій сушіння вугілля відбувається в окремому приміщенні, а млини розташовані безпосередньо біля котлів як в індивідуальній схемі пилоприготування

СШО СКО див. **система шариковой очистки конденсаторов турбин****сьем осадка** зняття осаду

Усушення осаду з фільтрувальної перегородки

сыпучесть твердого топлива сипкість твердого палива

Властивість частинок палива рухатися одна відносно одній та інших тіл під дією сил тяжіння, яка зумовлюється силами тертя та силами приливання

Т

температура температура

Фізична величина, яка характеризує термодинамічну рівновагу системи, визначає міру внутрішньої середньої кінетичної енергії руху молекул речовини і є мірилом нагрівання тіла

температура абсолютная температура абсолютна

Температура, виражена в градусах Цельсія, яка відлічується від абсолютного нуля, тобто -273°C

температура в топке температура в паливні

Середня температура продуктів згоряння на виході з паливни

температура воды естественная температура води природна

Температура води, встановлена в невідігрітому водоємності під дією метеорологічних і кліматичних чинників, що характеризують район його розташування

температура воды на входе в водогрейный котел мінімальна температура води на вході у водогрійний котел мінімальна

Температура води на вході у водогрійний котел, яка забезпечує допускний рівень низькотемпературної корозії труб поверхонь нагрівання

температура воды на входе в водогрейный котел номінальна температура води на вході у водогрійний котел номінальна

Температура води, яку треба підтримувати на вході у водогрійний котел за номінальної теплопродуктивності з урахуванням допускних відхилень

температура воды на выходе из водогрейного котла максимальна температура води на виході з водогрійного котла максимальна

Температура води на виході з водогрійного котла, яка забезпечує номінальне значення недогріву води до кипіння під робочим тиском

температура воды на выходе из водогрейного котла номінальна температура води на виході з водогрійного котла номінальна

Температура води, яку треба підтримувати на виході з водогрійного котла при номінальній теплопродуктивності з урахуванням допускних відхилень

температура воздуха по влажному термометру температура повітря за вологим термометром

Температура повітря, заміряна термометром, резервуар якого обгорнуто батистом, змоченим дистильованою водою

температура воздуха по сухому термометру температура повітря за сухим термометром

Температура повітря, яку показує термометр з сухим резервуаром

температура воспламенения жидкого топлива температура займання рідкого палива

Температура, при якій паливо, нагріване у відкритому тиглі з

установленою швидкістю, загоряється під час піднесення до нього подум'я та горить не менше ніж 5 с

температура воспламенения нефтепродукта температура займання нафтопродукту
Температура, при якій нафтопродукт, нагріваний в умовах випробовувань, загоряється та горить не менше ніж 5 с

температура вспышки жидкого топлива температура спалаху рідкого палива
Мінімальна температура, при якій пара продукту, нагріваного у відкритому тиглі з установленою швидкістю, утворює з навколишнім повітрям суміш, яка спалахе під час піднесення до неї подум'я

температура вспышки масла температура спалаху оливи
Мінімальна температура, при якій спалахе від стикування з подум'ям змішана з повітрям пара, що виділяється з оливи. Висока температура спалаху оливи для турбоустановок створює небезпеку спалаху пари оливи від контакту з гарячими деталями турбіни

температура вспышки нефтепродукта температура спалаху нафтопродукту
Найнижча температура, при якій утворюється пара рідкого нафтопродукту та внаслідок змішування з повітрям легко спалахе під час піднесення подум'я

температура горения теоретическая температура горіння теоретична
Температура, до якої нагріваються продукти горіння палива,

за умови, що все виділене під час горіння тепло з стехіометричним надлишком повітря витрачається лише на збільшення ентальпії продуктів горіння

температура жидкости критическая температура рідини критична
Температура фазового перетворення, при якій рідка фаза речовини [води] переходить в парову (газоподібну) без зміни об'єму. Охолодження газу нижче від критичної температури супроводжується переходом його у зрідженій стан

температура застывания температура застигання
Температура, при якій рідина настільки втрачає плинність, що її неможливо злити

температура застывания мазута температура застигання мазуту
Температура, при якій спостерігається кристалізація вуглеводів і мазут застигає настільки, що нахил пробірки з мазутом на кут 45 градусів залишає його рівень нерухомим протягом однієї хвилини

температура застывания масла температура застигання оливи
Температура, при якій олива втрачає плинність. Низька температура застигання оливи необхідна для пуску турбоустановки без прудіюців за найнижчої можливої температури в машині

температура застывания нефтепродукта температура застигання нафтопродукту
Температура, при якій нафтопродукт втрачає рухливість, що

дає змогу транспортувати його трубопроводами у різних кліматичних умовах

температура металла стенок элементов водогрейного котла температура металу стінок елементів водогрійного котла розрахункова
Температура, при якій визначають фізико-механічні характеристики й допускні напруження металу стінок елементів водогрійного котла та проводять розрахунок їх на міцність

температура насыщения температура насичення
Температура кипіння рідини під відповідним тиском. Кипляча рідина та утворена пара мають однакову температуру, зумовлену тим самим тиском

температура начала кристаллизации нефтепродукта температура початку кристалізації нафтопродукту
Температура, при якій в умовах випробовувань у нафтопродукті починається утворення кристалів

температура охлаждающей воды на входе в конденсатор номінальна температура охолоджувальної води на вході в конденсатор номінальна
Температура охолоджувальної води на вході в конденсатор турбіни, за якої завод-виготовлювач гарантує значення питомої витрати теплоти і витрати пари на турбіну

температура питательной воды после регенеративного подогрева номінальна температура живильної води після регенеративного підігрівання номінальна

Температура живильної води на виході з останнього регенеративного підігрівника, яка регламентується технічними умовами на поставку енергоблока або вимогами державного стандарту

температура помутнения нефтепродукта температура помутніння нафтопродукту
Температура, при якій рідкий прозорий нафтопродукт починає мутніти в умовах випробовувань

температура промежуточного перегрева пара початкова температура проміжного перегрівання пари початкова
Температура пари перед регулювальними органами циліндра середнього тиску, яка регламентується технічними умовами або вимогами державного стандарту

температура рабочего тела [среды] температура робочого тіла [середовища]
Середня кінетична енергія поступального руху молекул у робочому тілі [середовищі]. За одицию температури в більшості країн світу (крім США, Великобританії та деяких інших країн) прийнято 1°С за стоградусною шкалою

температура самовоспламенения нефтепродукта температура самозаймання нафтопродукту
Температура загорання пари нафтопродукту без контакту з подум'ям у відповідних умовах

температура среднесуточная, среднемесячная, среднегодовая температура середньодобова, середньомісячна, середньорічна

Середньозважена температура протягом доби, місяця, року

температура сушильного агента **конечная** температура сушильного агента кінцева

Температура перед млиновим вентилятором, яка приймається на 10°C нижчою від температури на виході з млина та приймається залежно від вологості палива згідно з правилами вибухобезпеки

температура точки росы дымовых газов температура точки роси димових газів

Температура, при якій на трубах низькотемпературних поверхонь нагрівання чи стінках газоходів з'являється сконденсована рідка плівка, зумовлена вмістом SO_2 та водяної пари у димових газах

температура ядра факела температура ядра факела

Температура продуктів згоряння, найближча до адіабатної

температурная инверсия температурна інверсія

Порушення вертикальної дифузії забрудників за рахунок різниці температури у верхніх і нижніх шарах атмосфери. Забруднене повітря нижнього шару, затиснене верхнім теплим шаром повітря, сприяє виникненню смогу

температурное поле температурне поле

Сукупність значень температури в усіх точках тіла в даний момент часу. Якщо температура тіла не змінюється в часі, то температурне поле є стаціонарне

температурный градиент температурний градієнт

Вектор, який показує величину найбільшої інтенсивності зміни температур у тілі в напрямку теплового потоку

температурный градиент воды в водогрейном котле температурний градієнт води у водогрійному котлі

Різниця температур води на виході з водогрійного котла та на вході в котел

теоретически необходимый объем воздуха теоретично необхідна кількість повітря

Кількість повітря, потрібного для повного спалювання 1 кг (1 м^3) палива з коефіцієнтом надлишку повітря, що дорівнює одиниці

тепло тепло

Особлива форма руху матерії, результат молекулярного та внутрішньомолекулярного хаотичного руху частинок, з яких складається матерія

тепло отработанное тепло відпрацьоване

Частина тепла, яка залишилася після відпрацювання в певному циклі та виведена за межі цього циклу

тепло, полезно использованное в котле тепло, корисно використане в котлі

Кількість тепла, отриманого робочим середовищем (вода, пара тощо) в котлі під час спалювання палива та використаного для отримання пари чи гарячої води вищих параметрів

тепло располагаемое, Q_p тепло наявне, Q_n

Сумарне тепло, що складається з нижчої теплоти згоря-

ня палива, тепла, внесеного повітрям, фізичного тепла палива і тепла, внесеного паром на розширення мазуту, тощо за винятком тепла, витраченого на розкладання карбонатів під час спалювання сланцю

тепло физическое тепло фізичне
Тепло, утворюване під впливом взаємодії (тертя чи стиснення або тертя) твердих тіл, рідин, повітря та газів

тепло физическое топлива тепло фізичне палива
Кількість тепла, що містить паливо при певній температурі

тепло химическое тепло хемічне
Тепло, яке інтенсивно виділяється під час хемічних процесів взаємодії речовин з окиснювачем (горіння речовин, хемічна реакція)

тепловая изоляция теплова ізоляція

Захист теплових устав, трубопроводів тощо від теплообміну з навколишнім середовищем за допомогою покриття поверхонь матеріалами з малою теплопровідністю та об'ємною масою, які зводять теплообмін до мінімуму з метою зниження теплових втрат і забезпечення нормальних умов для обслуговувального персоналу

тепловая мощность котла теплова потужність котла
Кількість виробленого котлом тепла, у вигляді пари чи гарячої води заданих параметрів (температури і тиску) у кДж (Гкал) за одиницю часу

тепловая сеть теплова мережа
Сукупність трубопроводів, устаткування та пристроїв,

призначених для передавання та розподілу тепла споживачам

тепловая схема блочная теплова схема блокова

Устаткування пароводяного тракту, об'єднане по воді та парі в автономну систему котел-турбіна без поперечних зв'язків зі сусідніми блоками

тепловая схема конденсационной электростанции теплова схема конденсаційної електростанції
Устаткування пароводяного тракту, об'єднане між собою по воді та парі в єдину систему. Розрізняють два основні типи теплових схем - блокові та з поперечними зв'язками

тепловая схема котла теплова схема котла

Графічно зображена послідовність розташування поверхонь нагрівання вздовж газового тракту із зазначенням у них приросту ентальпій робочого середовища, методу регулювання температури перегрітої пари, розташування вузлів регулювання, кількості паралельних потоків робочого середовища тощо

тепловая схема электростанции с поперечными связями теплова схема електростанції з поперечними зв'язками

Теплова схема, в якій, на відміну від блокової, є ряд з'єднувальних паропроводів свіжої пари, трубопроводів живильної води після деаераторів і живильних помп тощо різних котлів і турбін електростанції

тепловая усталость металла теплова втома металу

Пошкодження труб поверхонь нагрівання та інших деталей у

вигляді тріщин внаслідок коливань величини температур з великою амплітудою протягом тривалої експлуатації

тепловое загрязнение вод теплове забруднення вод

Надходження тепла у водний об'єкт, яке зумовлює порушення норм якості води

тепловое моделирование теплове моделювання

Вивчення властивостей і роботи теплотехнічного устаткування (пальників, паливель котлів, двигунів тощо) на моделях

тепловое напряжение зеркала горения колосниковой решетки теплова напруга дзеркала горіння руштових ґраток

Кількість тепла, яке виділяється під час згоряння палива на 1 м^2 площі руштових ґраток протягом 1 години

тепловое напряжение поверхности нагрева теплова напруга поверхні нагрівання

Кількість тепла, яка передається в одиницю часу через 1 м^2 поверхні нагрівання

тепловое напряжение сечения топливни теплова напруга перерізу паливни

Кількість тепла, виділена паливом протягом години повним спалюванням на 1 м^2 горизонтального перерізу паливни

тепловое напряжение топочного объема теплова напруга паливного об'єму

Кількість тепла, яка виділяється від згоряння палива в 1 м^3 об'єму паливни протягом години

тепловое расширение теплове розширення

Зміна розмірів тіла в процесі його нагрівання

тепловой баланс котла тепловий баланс котла

Тотожність кількості наявного тепла, яке надійшло в котел з наливом та повітрям, і кількості корисно використаного тепла й теплових витрат

тепловой баланс котла обратный тепловий баланс котла зворотний

Різниця між теплом, внесеним у паливню, яке приймається за 100 %, і тепловими втратами

тепловой баланс котла прямой тепловий баланс котла прямий

Безпосереднє вимірювання [зіставлення] всіх величин, що характеризують кількість тепла підведеного палива та корисно використаного тепла

тепловой перепад тепловий перепад

Різниця ентальпії (Δi) робочого середовища (вода, пара) на вході та виході теплообмінника, тобто $h = \Delta i$, ккал/кг

тепловой пункт тепловий пункт

Комплекс устаткування, призначений для перетворення та розподілу тепла, яке надходить з теплової мережі

тепловой эквивалент топлива тепловий еквівалент палива

Відношення нижчої теплоти згоряння конкретного палива (Q_n^p) до теплоти згоряння умовного палива, тобто: $E_T = (Q_n^p / 7000)$, ккал/кг

тепловосприятие теплосприйняття

Кількість тепла, сприйнята поверхнею нагрівання

тепловыделение тепловиділення

Кількість тепла, яке виділяється під час спалювання палива, хемічної реакції

тепловые потери котла теплові втрати котла

Втрати тепла у відсотках чи тоннах умовного палива, які виникають в котлі під час генерації пари заданих параметрів (з відхідними газами, хемічним і механічним недогоранням палива, втратами у доквілля від гарячих поверхонь паливни, газоходів тощо)

теплоемкость теплосмність

Кількість теплоти, необхідна для підвищення температури робочого середовища на 1°C . Теплосмність робочого середовища залежить від його властивостей і тих обставин, за яких здійснюється передавання теплоти, а для пари та газів - від можливості або неможливості їх розширення під час нагрівання

теплоемкость весовая теплосмність вагова

Кількість тепла, яка затрачується на нагрівання 1 кг води, газу на 1°C , ця теплосмність вимірюється в кДж/кг $^\circ\text{C}$ (ккал/кг $^\circ\text{C}$)

теплоемкость объемная теплосмність об'ємна

Кількість тепла, яка затрачується на нагрівання 1 м^3 газу на 1°C

теплоемкость удельная теплосмність питома

Кількість тепла, необхідного для нагрівання одиниці маси (1 г) речовини на один градус

теплоиспользующая холодильная машина тепловикористовувальна холодильна машина

Холодильна машина, в якій холодильний цикл [процес] здійснюється за рахунок підведення тепла

тепломер тепломір

Прилад для визначення витрати тепла через поверхню нагрівання

теплоноситель теплоносіє

Рідке або газоподібне середовище, що циркулює у трубах чи каналах і передає тепло в системах теплопостачання, опалення, вентиляції та технологічних устатках. Найпоширенішими теплоносіями є димові гази, нагріта вода, водяна пара та нагріте повітря. Залежно від температури теплоносії поділяються на високотемпературні та низькотемпературні

теплоноситель теплосиловой установки теплоносіє теплосилової устави

Рухоме середовище, використовуване для передавання тепла в теплосиловій уставі

теплообмен теплообмін

Самовільний незворотний процес перенесення енергії у формі тепла у просторі з неоднорідним температурним полем

теплообмен конвективный теплообмін конвективний

Теплообмін, що відбувається під час вільного або вимушеного руху робочого середовища за рахунок різниці більш і менш

нагрітих шарів пари, газів, повітря. Під час ламінарного руху тепло передається через ламінарний шар за рахунок теплопровідності теплоносія. В турбулентному потоці тепло передається конвекцією

теплообмен лучистый теплообмін променистий

Теплообмін, що відбувається внаслідок випромінювання енергії більші нагрітих і поглинання її менші нагрітим середовищем

теплообмен радиационно-конвективный теплообмін радіаційно-конвективний

Процес одночасного передавання тепла конвекцією та радіацією [тепловим випромінюванням]

теплообмен радиационный теплообмін радіаційний

Теплове випромінювання, внаслідок якого теплової енергія перетворюється у променисту енергію електромагнетичних хвиль

теплообменник теплообмінник
Апарат для передавання тепла від робочого середовища [теплоносія] з вищою температурою до робочого середовища з нижчою температурою

теплообменник водоводяной теплообмінник водоводяний див. **подогреватель водоводяной**

теплообменник змеевиковый теплообмінник змієвиковий
Теплообмінник, в якому теплообмін між робочими середовищами здійснюється через поверхню у вигляді змієвика

теплообменник котла газопаропаровой теплообмінник котла газопаропаровий

Поверхневий теплообмінник котла, в якому температура вторинної пари підвищується за рахунок теплоти первинної пари та продуктів згоряння палива

теплообменник котла парогазовый теплообмінник котла парогазовий

Поверхневий теплообмінник котла для регулювання температури вторинної пари за рахунок теплоти пари вищих параметрів та продуктів згоряння

теплообменник котла паропаровой теплообмінник котла паропаровий

Поверхневий теплообмінник котла, в якому температура вторинної пари підвищується за рахунок теплоти первинної пари вищого потенціалу

теплообменник непрерывной продувки теплообмінник безперервного продування

Теплообмінник, призначений для використання тепла безперервного продування для підігрівання середовища в циклі енергоблока чи електростанції

теплообменник охлаждения обмоток статора генератора теплообмінник охолодження обмоток статора генератора

Поверхневий теплообмінник, призначений для охолодження дистилату обмоток статора генератора до заданої температури

теплообменник охлаждения преобразователя генератора теплообмінник охолодження перетворювача генератора

Теплообмінник, призначений для охолодження водою повітря,

яке циркулює в перетворювачі генератора

теплообменник пароводяной теплообмінник пароводяний див. **подогреватель пароводяной**

теплообменник регенеративный теплообмінник регенеративний див. **подогреватель регенеративный**

теплообменник смешивающий теплообмінник змішувальний див. **подогреватель смешивающий**

теплообменник струйный теплообмінник струминний див. **подогреватель смешивающий**

теплообменный аппарат теплообмінний апарат див. **теплообменник**

теплоотдача конвективная теплоотдача конвективна
Конвективний теплообмін між поверхнею твердого тіла та потоком рідини чи газу

теплопадение располагаемое, изэнтропийное или аднабатическое теплоперепад наявний, ізентронійний або адіабатний

Різниця ентальпій, яка характеризує перехід теплової енергії в механічну в ідеальному процесі від точки початкового стану пари до точки перетину з ізобарою кішцевого тиску

теплопередача теплопередача

Теплообмін між двома теплоносіями через тверду стінку чи поверхню, яка їх розділяє, виражається у $Вт / (м^2 \cdot К)$

теплоперепад, использованный в турбине теплоперепад, використаний в турбіні

Кількість використаного в турбіні тепла 1 кг пари для здійснення роботи

теплопоглощение теплопоглинання, теплопоглинання див. **тепловосприятие**

теплопроводность теплопровідність

Процес перенесення тепла від одного тіла до іншого їхнім непосредним дотиканням унаслідок руху мікрочастин за наявної різниці температур цих тіл

теплопроизводительность водогрейного котла теплопродуктивність водогрійного котла

Кількість теплоти, яка сприймається водою у водогрійному котлі за одиницю часу

теплоснабжение теплопостачання
Забезпечення споживачів теплом (у вигляді пари чи гарячої води) певних параметрів

теплоснабжение децентрализованное теплопостачання децентралізоване

Теплопостачання споживачів з джерел тепла, які не мають зв'язку із загальною тепловою мережею

теплоснабжение централизованное теплопостачання централізоване

Теплопостачання споживачів від одного або декількох джерел тепла через загальну теплову мережу

теплосодержание тепловміст див. **энтальпия**

теплосодержание влажного насыщенного пара тепловміст вологої насиченої пари

Вміст теплоти вологої пари, який дорівнює сумі вмісту теп-

лоти води при температурі кипіння та теплоти пароутворення з урахуванням ступеня сухості пари $i' = i' + x \cdot r$ кДж/кг (ккал/кг), де i' - вміст теплоти вологої пари; i' - вміст теплоти води при температурі кипіння; r - теплота пароутворення; x - ступінь сухості пари

теплосодержание перегретого пара тепловміст перегрітої пари Кількість тепла, яке необхідно затратити для перетворення 1 кг води від 0°C в перегріту пару зі заданою температурою, тобто на нагрівання рідини від 0°C до температури насичення, далі до перетворення в суху насичену пару та перегрівання до заданої температури

теплосодержание сухого насыщенного пара тепловміст сухої насиченої пари Сума вмісту теплоти води при температурі кипіння та теплоти пароутворення під певним тиском $i'' = i' + r$, кДж/кг (ккал/кг), де i'' - повна теплота пари; i' - вміст теплоти води при температурі кипіння; r - теплота пароутворення

теплота теплота див. **тепло**

теплота влажного пара теплота вологої пари Кількість тепла, необхідна для нагрівання 1 кг води до кипіння та перетворення її у вологу насичену пару при тій самій температурі

теплота жидкости теплота рідини Кількість тепла, необхідна для нагрівання 1 кг рідини під постійним тиском від 0°C до температури кипіння

теплота парообразования теплота пароутворення

Кількість тепла, необхідна для перетворення 1 кг води [рідини], нагрітої до температури кипіння, в суху насичену пару під постійним тиском. Витрачається на подолання внутрішніх сил зчеплення між молекулами води під час її переходу з рідкого стану в пароподібний і на здійснення зовнішньої роботи розширення пари від початкового об'єму води до об'єму пари

теплота парообразования внешняя теплота пароутворення зовнішня Тепло, затрачуване на роботу розширення пари

теплота парообразования внутренняя теплота пароутворення внутрішня Тепло, витрачена на зміну внутрішньої потенціальної енергії

теплота парообразования скрытая теплота пароутворення прихована Кількість тепла, необхідна для перетворення 1 кг води [рідини], нагрітої до температури кипіння, в суху насичену пару під постійним тиском

теплота перегрева пара теплота перегрівання пари див. **теплота перегретого пара**

теплота перегретого пара теплота перегрітої пари Тепло, необхідна для перетворення 1 кг сухої насиченої пари в перегріту пару із заданою температурою під постійним тиском

теплота перегретого пара полная теплота перегрітої пари повна

Кількість тепла, необхідна для перетворення 1 кг води [рідини] при 0°C і постійному тиску в перегріту пару зі заданою температурою

теплота сгорания топлива высшая теплота згоряння палива вища див. **теплотворная способность топлива высшая**

теплота сгорания топлива низшая теплота згоряння палива нижча див. **теплотворная способность топлива низшая**

теплота сухого насыщенного пара теплота сухої насиченої пари Сума теплоти рідини і теплоти пароутворення

теплотворная способность топлива высшая теплотворна здатність палива вища Кількість тепла, виділена від повного згоряння 1 кг твердого [рідкого] або 1 м³ газоподібного палива за умови, що водяна пара, утворена під час згоряння та отримана під час випаровування вологи палива, конденсується у воду

теплотворная способность топлива низшая теплотворна здатність палива нижча Кількість тепла, що дорівнює вищій теплоті згоряння без урахування теплоти пароутворення, виділеної під час згоряння палива, яка умовно прийнята за 2,5 МДж/кг (600 ккал/кг)

теплотехник теплотехнік Спеціаліст, який працює в галузі техніки отримання тепла, перетворення його в інші види енергії, використання тепла за допомогою теплових машин,

турбін, апаратів тощо, а також у галузі розподілу, транспортування та використання тепла

теплотехника теплотехніка Галузь науки, яка вивчає методи отримання, перетворення, передавання та використання тепла, а також конструкції та принципи дії котлів, парових і газових турбін, двигунів внутрішнього згоряння, теплових апаратів тощо

теплотехническое испытание котлов теплотехнічне випробування котлів Випробовування котлів з метою визначення теплотехнічних характеристик роботи котлів (коефіцієнт корисної дії, продуктивність, втрати тепла тощо), визначення їх експлуатаційних особливостей і надійності конструкції окремих вузлів, їх елементів. Залежно від мети випробування поділяються на три категорії складності

теплофикация теплофікація Централізоване теплопостачання на базі виробництва тепла окремими джерелами, в т.ч. і комбінованого виробітку тепла й електроенергії

теплоцентрль теплоцентрль Котельня, яка виробляє тепло для забезпечення централізованого теплопостачання споживачів

теплоэлектроцентрль, ТЭЦ теплоэлектроцентрль, ТЕЦ Паротурбінна електростанція, що виробляє та відпускає споживачам електроенергію і тепло частково використаної відпрацьованої пари

теплоэнергетика теплоэнергетика
Галузь енергетики, пов'язана з виробництвом, розподілом, використанням і перетворенням тепла в різні види енергії

термическая устойчивость топлива термічна стійкість палива
Здатність палива зберігати свою форму при підвищеній температурі

термическое разложение топлива термічне розкладання палива
Процес, який відбувається під час нагрівання палива без доступу повітря

термодинамический цикл тепло-силовой установки термодинамічний цикл теплосилової установки
Визначена послідовність термодинамічних процесів, після яких робоче тіло теплової установки повертається в початковий стан

термодинамический цикл тепло-силовой установки обратный термодинамічний цикл теплосилової установки зворотний
Термодинамічний цикл теплосилової установки, в якому за рахунок витрати роботи здійснюється передавання тепла від менш нагрітого тіла до більш нагрітого

термодинамический цикл тепло-силовой установки прямой термодинамічний цикл теплосилової установки прямий
Термодинамічний цикл теплосилової установки, в якому частина тепла, передавана робочому тілу, перетворюється в корисну роботу

термометр максимальный термометр максимальний
Прилад, призначений для вимірювання температури вище від нуля. Максимальний термометр є ртутний

термометр манометрический термометр манометричний
Прилад для вимірювання температури, принцип дії якого ґрунтується на залежності тиску рідини чи газу в замкнутому об'ємі [термосистемі] від температури. Застосовується для вимірювання температури до 600 °С, клас точності 1,0; 2,5. Залежно від заповнення термосистеми розрізняють рідинні, газові та конденсаційні

термометр минимальный термометр мінімальний
Спиртовий термометр, призначений для визначення низької температури

термометр ртутный термометр ртутний
Прилад для вимірювання ступеня нагрітості речовини, принцип дії якого ґрунтується на розширенні ртуті залежно від температури. Застосовується для вимірювання температур в межах від -35°С до +650°С. За призначенням ртутні термометри поділяються на технічні, лабораторні та зразкові

термометр срочный термометр терміновий
Ртутний термометр, яким вимірюють температуру повітря в установлені години спостережень температури між двома термінами використовуються максимальні та мінімальні термометри

термометр термоэлектрический термометр термоелектричний
Прилад у вигляді електродів з різномірних матеріалів, з'єднаних між собою з одного кінця

та розміщених у металевому корпусі, від якого електроди ізолюють за допомогою керамічних намістин або інших термостійких ізоляційних матеріалів; призначений для вимірювання високих температур. Залежно від значень вимірюваних температур поділяються на: - хромель-копелеві - діапазон вимірювання - 200-600 °С; - хромель-алюмелеві - діапазон вимірювання - 200-1000 °С; - платина-платинородієві - діапазон вимірювання - 600-1600 °С

термоокисляемость нефтепродукта термоокисність нафтопродукту
Термостійкість нафтопродукту в присутності кисню чи повітря

термопара термопара див. **термометр термоэлектрический**

термостат термостат
Апарат, в якому підтримується стала температура

термостойкость нефтепродукта термостійкість нафтопродукту
Фізико-хімічна властивість, що визначає здатність нафтопродукту протистояти хімічним перетворенням під дією високих температур

термоэлектрический генератор термоелектричний генератор
Устава для прямого перетворення тепла в електричну енергію з використанням термоелектричних процесів

техника холодильная техніка холодна
Галузь техніки, предметом якої є штучне охолодження

технико-экономические показатели техніко-економічні показники
Показники, які характеризують міру використання виробничих потужностей і устаткування, а також палива, електроенергії та матеріалів

технико-экономические показатели основные техніко-економічні показники основні
Показники роботи устаткування, які узагальнено характеризують економічність агрегату, установки чи механізму. Для котлів основним показником є ККД брутто, для турбоагрегату - витрата тепла брутто на виробництво електроенергії (для турбоагрегату з протитиском і в режимі роботи з повним використанням тепла відпрацьованої пари, а також збільшеної чи нормативної потужності), для механізмів власних потреб - витрати потужності, абсолютна або питома витрата електроенергії, для установ і теплових апаратів власних потреб - абсолютна годинна або питома витрата тепла

технико-экономические показатели промежуточные техніко-економічні показники проміжні
Показники роботи, які характеризують окремі сторони роботи устаткування, економічність роботи окремих механізмів і апаратів, що сто-

суться котла, турбоагрегату чи системи або окремих процесів, які входять в цикл виробництва та відпуску електроенергії й тепла

техническая диагностика

Теорія, методи та засоби визначення технічного стану об'єкта

техническое диагностирование

Процес визначення технічного стану об'єкта з певною точністю. Задачі технічного діагностування - контроль технічного стану, пошук місця та визначення причин відмови [несправності], прогнозування технічного стану

техническое обслуживание объекта

периодическое технічне обслуговування об'єкта періодичне
Технічне обслуговування, яке виконується через встановлені в експлуатаційній документації значення наробітку чи інтервали часу

техническое обслуживание объекта

сезонное технічне обслуговування об'єкта сезонне
Технічне обслуговування, яке виконується для готування до використання в осінньо-зимових чи весняно-літніх умовах

техническое обслуживание объекта

технічне обслуговування об'єкта
Сукупність усіх технічних та організаційних дій разом з технічним наглядом, спрямованих на підтримання чи повернення об'єкта до стану, в якому він здатний виконувати потрібну функцію

техническое обслуживание регламентированное

технічне обслуговування регламентоване
Технічне обслуговування, передбачене в нормативно-технічній документації, яке виконується з періодичністю та в обсязі, встановленому в ній, незалежно від технічного стану виробу на початку технічного обслуговування

техническое обслуживание с непрерывным контролем

технічне обслуговування з безперервним контролем
Технічне обслуговування, що передбачене в нормативно-технічній документації та виконується за результатами безперервного контролю технічного стану виробу

техническое обслуживание с периодическим контролем

технічне обслуговування з періодичним контролем
Технічне обслуговування, у якому контроль технічного стану виконується з періодичністю й обсягом, встановленими в нормативно-технічній документації, а обсяг решти операцій визначається технічним станом виробу на початку технічного обслуговування

техническое перевооружение

технічне переоснащення
Комплекс заходів щодо підвищення техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів і ділянок електростанцій, підприємств теплових та електричних мереж на основі впровадження передової техніки і технологій, механізації й автоматизації технологічних про-

цесів, модернізації та заміни застарілого та фізично зношеного устаткування новим досконалішим, а також вдосконалення загальностанційних допоміжних об'єктів

технологическая группа угля

технологічна група вугілля
Умове позначення групи вугілля, що входить в марку для встановлених меж основних технологічних характеристик відповідно до нормативно-технічної документації

технологическая система

технологічна система
Сукупність функційно пов'язаних засобів технологічного оснащення предметів виробництва та виконавців для виконання в регламентованих умовах виробництва заданих технологічних процесів чи операцій

технологический комплекс

технологічний комплекс
Сукупність функційно взаємозв'язаних засобів технологічного оснащення для виконання в регламентованих умовах виробництва заданих технологічних процесів чи операцій

технологическое нарушение

технологічне порушення
Пішкодження енергетичного устаткування та споруд, порушення його працездатності, нормального режиму роботи або надійності електростанцій, електричних і теплових мереж та інших енергетичних підприємств, що призводить до зупинки або зниження їх повужності. Технологічні порушення поділяються на відмови та аварії

технологическое обслуживание

технологічне обслуговування
Комплекс операцій для готування виробу до використання за призначенням, зберігання і транспортування та приведення його до початкового стану після цих процесів, не пов'язаних з підтриманням надійності виробу

течение в водохранилище дрейфовое

течія у водосховищі дрейфова
Течія, що виникає у водосховищі під дією вітру

течение компенсационное в водохранилище

течія у водосховищі компенсаційна у водосховищі
Течія у водосховищі, зумовлені залученням мас води в загальній рух, створюваний циркуляційним потоком і дрейфовими течіями в умовах температурної стратифікації

точка пыли

витічник пилу
Трубопровід між циклоном і бункером пилу з мисками та перекидним шибром для розподілу пилу між шнеками та лючком для відбирання проб пилу

точка угольная

витічник вугільний
Металевий короб, через який вугілля пересипається з одного конвєсера на інший, з бункера на живильник сирого вугілля тощо

тип нефтепродуктов

тип нафтопродуктів
Сукупність нафтопродуктів однакового функційного призначення

титр

титр
Кількість титранта, необхідного для титрування одиниці кількості аналізованої речовини

- титратор электрический** титратор електричний
Прилад для визначення концентрації різних речовин способом автоматичного титрування
- титриметрия** титриметрія
Сукупність методів кількісного аналізу, оснований на вимірюванні кількості реагенту, необхідного для взаємодії з компонентом, який визначається в розчині чи газовій фазі
- токамак** токамак див. *тороидальная камера с магнитным полем*
- токсичность нефтепродукта** токсичність нафтопродукту
Експлуатаційна властивість, що характеризує вплив нафтопродукту або продуктів його згоряння та розкладання на людину і довкілля
- токсобность воды** токсобність води
Здатність організмів існувати у воді, яка містить певну кількість токсичних речовин
- толщина пластического слоя угля** товщина пластичного шару вугілля
Максимальна відстань між поверхнями розподілу: вугілля - пластична маса - напівкокс, яка визначається у пластометричних випробовуваннях вугілля в установлених стандартом умовах
- толщиномер акустический** товщиномір акустичний
Прилад акустичного неруйнівного контролю призначений для вимірювання товщини і [або] контролю її відхилення від встановленого значення
- толщинометрия акустическая** товщинометрія акустична
Вимірювання товщини об'єкта контролю методами акустичного неруйнівного контролю

- тонина помола** тонкість млива див. *тонкость пыли*
- тонкость пыли** тонкість пилу
Гранулометричний стан пилу, який характеризується залишками після просіювання продукту розмелювання вугілля на ситах з чарунками 90, 200 і 1000 мкм
- тонкость пыли оптимальная** тонкість пилу оптимальна
Тонкість пилу, спалювання якого забезпечує мінімальну суму втрат тепла з механічною неповнотою згоряння й витрати електроенергії на розмелювання
- топка инвертная** паливня інвертна
Варіант U-подібного двоходового компоновання котла, де застосовується інвертний принцип, тобто коли продукти згоряння в паливні рухаються вниз, а в конвективній шахті - вверх, що забезпечує ефективне заповнення паливної камери факелом. Такі компоновання застосовуються у випадку розміщення двосвітних екранів у двох площинах, переважно в потужних газомазутних котлах
- топка камерно-слоевая** паливня камерно-шарова
Паливня котла для спалювання кускового твердого палива в шарі з допалюванням дрібних фракцій і горючих газів над шаром
- топка колосниковая** паливня руштова
Паливня котла, в якій спалюється кускове тверде паливо на руштах
- топка котла** паливня котла
Частина котельного агрегату, в якій спалюється органічне

- паливо та утворюються димові гази з певною температурою, теплота яких використовується для нагрівання води, утворення і перегрівання пари, виробництва механічної й електричної енергії або для технологічних потреб
- топка котла вихревая** паливня котла вихрова
Камерна паливня котла з багатократною циркуляцією паливоповітряної суміші, яка досягається спеціальною формою стін паливни, компонованням пальників, способом подавання палива та повітря
- топка котла выносная** паливня котла виносна
Паливня, встановлена поза обігрівними поверхнями котла
- топка котла камерная** паливня котла камерна
Паливня котла, в якій пиллоподібне, рідке або газоподібне паливо спалюється в факелі
- топка котла механическая** паливня котла механічна
Паливня котла, в якій спалювання палива відбувається в шарі, а завантажування палива, усунування жужелі та золи цілком механізовані
- топка котла полумеханическая** паливня котла напівмеханічна
Паливня котла для спалювання палива в шарі, в якій завантажування палива, усунування жужелі та золи частково механізовані
- топка котла полужкранированная** паливня котла напівекранована
Паливня, на частині стін якої розміщені з певним кроком труби поверхонь нагрівання
- топка котла ручная** паливня котла ручна
Паливня котла з шаровим спалюванням палива, в якій завантажування палива, усунування жужелі та золи здійснюється вручну
- топка котла с жидким шлакоудалением** паливня котла з рідким жужелевідведенням
Паливня котла, з якої усувається розтоплена жужель
- топка котла с твердым шлакоудалением** паливня котла з твердим жужелеусуванням
Паливня котла, з якої усувається тверда жужель
- топка котла слоевая** паливня котла шарова
Паливня котла для спалювання кускового твердого органічного палива в шарі
- топка котла факельная** паливня котла факельна див. *топка котла камерная*
- топка котла факельно-слоевая** паливня котла факельно-шарова див. *топка камерно-слоевая*
- топка котла циклонная** паливня котла циклонна
Камерна паливня котла, в якій основна маса палива спалюється в обертовому паливо-повітряному потоці, створюваному в циклонній передпаливні
- топка мусоросжигательная** паливня сміттеспалювальна
Паливня для спалювання сміття з метою його утилізації та отримання пари чи гарячої води
- топка пылеугольная** паливня пилувугільна
Паливня для спалювання вугілля в пиллоподібному стані

топка с ценной механической колосниковой решеткой паливня з ланцюговими механічно-руштовими ґратками

Паливня, де спалюється кускове тверде паливо на рухомих ланцюгових ґратках, під які позонно подається повітря

топка шахтно-мельничная паливня шахтно-млинова

Сумісне колтонування паливної котла з молотковим шахтним млином для розмелювання та спалювання торфу, бурого вугілля та сланцю

топка экранированная паливня екранована

Паливня, на всіх стінах якої розміщені, з певним кроком, труби поверхонь нагрівання (екрани)

топливный склад паливний склад

Склад, призначений для зберігання твердого палива й оснащений механізмами для розвантажування та подавання палива до котлів або в паливопідготовче устаткування

топливо высоковлажное паливо високовологе

Тверде паливо з високим вмістом води, зведена волога якого знаходиться на рівні 8-15 %

топливо высокозольное паливо високозольне

Тверде паливо з високим вмістом золи та різних гірничих домішок, зведена зольність якого перевищує 8-10 %

топливо газообразное паливо газоподібне

Суміш різних природних або штучно утворених паливних та інертних газів, до складу якої

входять у різних співвідношеннях оксид вуглецю, метан, вуглеводи, вуглекислий газ, кисень, водень, сірководень, азот, яка використовується для отримання теплової енергії

топливо древесное паливо деревне

Паливо, несортова деревина або відходи деревини, що складаються переважно з клейковини та міжклітинної речовини зі складною молекулярною структурою та незначною кількістю воску, смоли і жирних кислот

топливо жидкое паливо рідке

Продукт перероблення сирої нафти в умовах зростання температури або за допомогою крекінг-процесу, а також піролізу вугілля чи горючих сланців з вмістом вуглецю 84 - 87 % і теплою згоряння на рівні 40 МДж/кг (9500 ккал/кг)

топливо малозольное паливо малозольне

Тверде паливо, зведена зольність якого не перевищує 4,0 %

топливо низкосортное паливо низькосортне

Тверде паливо, що характеризується високою зольністю і вологістю, з нижчою теплою згоряння до 15 МДж/кг (3500 ккал/кг)

топливо органическое паливо органічне

Паливо, що складається з горючих органічних речовин, негорючих мінеральних домішок і води. Горюча маса - це суміш високомолекулярних сполук, складених з вуглецю, водню, кисню та інших елементів. За

агрегатним станом органічне паливо поділяється на тверде, рідке та газоподібне

топливо основное паливо основне

Паливо, на яке розрахований котел і на підставі якого вибирають основні конструктивні характеристики котла

топливо пусковое паливо пускове

Високоякісне газомазутне паливо, яке використовується під час розпалювання котлів, пусків блоків та їх навантаження до певної величини

топливо пылевидное паливо пилоподібне

Тверде паливо, підсушене та розмелене у дрібний порошок, використовується для забезпечення економічного спалювання в камерних паливних котельних устат середньої та великої паропродуктивності

топливо резервное паливо резервне

Паливо, на якому може працювати котел замість основного і яке передбачене в технічних умовах [технічному завданні] на котли конкретного типу розміру

топливо средневлажное паливо середньовологе

Тверде паливо, зведена величина води якого знаходиться на рівні 3 - 8 %

топливо твердое паливо тверде

Виконна горюча тверда речовина рослинного походження, яка складається з органічної маси, мінеральних домішок і води. До твердого палива належить буре та кам'яне вугілля, антрацити, горючий сланець і торф

топливо условное паливо умовне
Одиниця обліку органічного палива, яка використовується для зіставлення різних видів палив. За одиницю умовного палива прийнято нижчу теплоту згоряння 1 кг палива, що дорівнює 29 МДж/кг (7000 ккал/кг)

топливо энергетическое паливо енергетичне

Паливо, яке економічно доцільно використовувати для отримання теплової й електричної енергії

топливоподача паливоподача

Комплекс споруд, машин і механізмів для готування (очищення від сторонніх предметів і дроблення) та подавання вугілля в бункери котлоагрегатів або на склад

топочные остатки паливні залишки див. **очаговые остатки**

торкрет торкрет

Щільна вогнетривка маса для захисту барабанів котлів, колекторів, газових коробів та інших нетеплообмінних металевих поверхонь від виштримлювання полум'я й омивання гарячими газами

торондальная камера с магнитным полем тороїдна камера з магнетним полем

Замкнутий магнетний ловище для отримання високотемпературної плазми, який має форму тора. Тор подібний на трансформатор з короткозамкнутою вторинною обвиткою у вигляді плазмового витка, в якому збуджується електричний струм

торф торф

Геологічно молоде тверде паливо з малим ступенем органічних залишків відмерлих рослин, теплою згорання на рівні 5,9 МДж/кг (1400 ккал/кг), великим вмістом летких речовин до 70 %, зокрема, водню 5-6 %, кисню 30 % та азоту 2,0-2,5 % та великою гігроскопічністю і вологою 35-60 %

торф фрезерный торф фрезерний

Торф, добутий фрезерним способом, у якому торфяна маса розпушується на невелику глибину (до 35 мм). Одержана торфяна крихта підсушується та складається в штабелі

точка инверсии точка інверсії

Стан газу, в якому температурний ефект дроселювання змінює свій знак

точка пробоотборная точка пробовідбірна

Місце в апараті чи трубопроводі з певними пристроями (холодильники, терморегулятори, зонди) для брання проби

точка росы точка роси

Температура, до якої потрібно охолодити повітря, димові чи інші гази, щоб водяна пара, яка в них міститься, досягла стану насичення при цій температурі. В повітрі та на предметах, що стикаються з водяною парою, спостерігається її конденсація (випадає роса)

точность результатов испытаний точність результатів випробувань

Властивість випробувань, яка характеризується близькістю результатів випро-

бувань до дійсних значень характеристик об'єкта за певних умов випробувань

тракт газовый тракт газовий

Сукупність газоходів та устаткування із засобами керування, регулювання, розміщених від паливної котла до димової труби. Вони утворюють прохід для димових газів, в якому розташовані конвективні поверхні нагрівання пароводяного тракту, повітронідогрівники, зололовники тощо

тракт золошлакоудаления тракт золожужелевідведення

Сукупність золожужелевідвідних пристроїв, зололовників, золожужелепроводів, транспортних засобів (гідропомп), каналів тощо, які використовуються для збирання, готування і транспортування золи та жужелі

тракт котла воздушный тракт котла повітряний

Сукупність повітроводів з устаткуванням, зі засобами керування та регулювання для відбирання холодного повітря, транспортування, підігрівання, розподілення та подавання його в системи пилотприготування [млини] або пальникові пристрої котла

тракт котла газозвоздушный

тракт котла газоповітряний
Система повітроводів і газоходів для транспортування холодного і гарячого повітря та димових газів

тракт котла пароводяной тракт котла пароводяний

Тракт котла, в якому відбувається нагрівання води, утворення та перегрівання пари, до якого входить: економайзер, парогенерувальні екрани і барабани, виносні циклони, сепаратори, пароперегрівники тощо

тракт топливный тракт паливний

Сукупність устаткування, механізмів, систем керування та регулювання для транспортування палива з паливоподачі до котлів, готування його до розмелювання та спалювання

тракт турбины пароводяной тракт турбіни пароводяний

Сукупність механізмів, апаратів та комунікацій паротурбінної устава, через які проходить її робоче середовище. До пароводяного тракту входить пара устава; система регенеративного підігріву живильної води, деаераційна і теплофікаційна устава (на блокових електростанціях) і система проміжної сепарації та паропарового перегрівання на АЕС

транспортер скребковый транспортер скребковий

Механізм для переміщення сипкого матеріалу за допомогою скребків

транспортер шнековый транспортер шнековий

Механізм для переміщення сипкого матеріалу за допомогою шнека

трещина усталостная тріщина втомна

Часткове розділення матеріалу під дією змінних напружень

труба дымовая труба димова, димар

Споруда, призначена для створення тяги та відведення газоподібних продуктів згорання палива із різних печей, котлів та сушильних устав в атмосферу, а також розсіювання продуктів згорання на певні відстані

труба котла водоопускная труба котла водоопускна

Труба котла, якою циркулює вода надходить в розподільний колектор піднімних труб чи нижній барабан

труба котла дистанционирующая труба котла дистанціювальна

Труба, призначена для запобігання виходу окремих труб з рядів труб котла, охолоджується робочим середовищем

труба котла перепускная труба котла перепускна

Необігрівна труба, через яку робоче середовище перепускається з одного елемента поверхні нагрівання котла в інший

труба котла подвесная труба котла підвісна

Труба, призначена для підвішування і кріплення поверхонь нагрівання котла, через яку проходить робоче середовище з метою її охолодження

труба котла продувочная труба котла продувна

Труба, через яку здійснюється продування або відведення води та пари з елементів поверхонь нагрівання котла

труба осветлителя опускная труба освітлювача опускна

Труба, через яку вода з повітря-віддільника надходить в нижню змішувальну частину освітлювача

труба телескопическая труба телескопічна

Труба, яка складається щонайменше з двох частин труб різного діаметра з відповідним їх фіксуванням для регулювання її висоти. Застосовується у відцентрових пиловловниках з метою забезпечення оптимального режиму виділення пилу з газів [повітря]

труба экрана котла отводящая

труба екрана котла відвідна

Труба котла, через яку пароводяна суміш відводиться з колектора екрана в барабан чи виносний циклон

труба-сушилка топлива труба-сушарка палива

Вертикальна труба з постійним перерізом і вихідною частиною висотою 2-3 м. У нижню хутровану частину подаються димові гази з температурою до 800 °С, а над хутровану частину труби подається вугілля з розміром кусків 10-15 мм

трубка импульсная трубка імпульсна

Сталева, латунна або мідна трубка діаметром 1,5 - 5,0 мм через яку передається імпульс (значення параметра тиску або розрідження) від робочого середовища до вимірювального приладу

трубка Прандтля трубка Прандтля

Напірна трубка, призначена для вимірювання динамічного

(швидкісного) напору потоку в місці розташування її вимірювальної частини [наконечника]. Коефіцієнт напірної трубки з сталем і дорівнює приблизно одиниці за критерієм Рейнольдса $Re > 3500$

трубопровод трубопровід

Труба з відповідною арматурою в технологічній схемі для транспортування робочого середовища (пари, рідини, нафтопродуктів) або їх суміші з твердими частинами

трубопровод всасывающий трубопровід усмоктувальний

Трубопровід з арматурою, призначений для підведення до помпи рідини (води, нафтопродуктів тощо)

трубопровод дренажный трубопровід дренажний

Трубопровід з арматурою для відведення залишків води та інших рідин з нижніх точок місткостей, камер тощо

трубопровод дыхательный трубопровід дихальний

Трубопровід з гідравлічним заслоном для підтримання постійного надлишкового тиску в посудинах, місткостях з водою чи іншими рідинами в межах 30-50 мм вод. ст. за рахунок відведення частини пари чи газів

трубопровод котла питательный

трубопровід котла живильний
Трубопровід із запірною та регулювальною арматурою для подавання води в котел під час його пуску і роботи

трубопровод котла подпиточный
трубопровід котла підживлювальний

Трубопровід для підживлення котла водою

трубопровод наполнительный

трубопровід наповнювальний
Трубопровід з арматурою для наповнення резервуарів водою, нафтопродуктами тощо

трубопровод напорный трубопровід напірний

Трубопровід, призначений для відведення від помпи рідини (води, нафтопродуктів тощо)

трубопровод пожарный трубопровід пожежний

Трубопровід з арматурою для підведення води чи іншої рідини в систему пожежогашіння

трубопровод продувочный трубопровід продувний

Трубопровід зі запірною і регулювальною арматурою для продування після монтажу та ремонту паропроводів, живильних трубопроводів тощо

трубопровод промывочный трубопровід промивний

Трубопровід зі запірною та регулювальною арматурою для транспортування промивальних реагентів під час промивання після монтажу котлів, теплообмінників тощо

трубопровод сливной трубопровід зливний

Трубопровід зі запірною арматурою для спорожнення баків, резервуарів тощо

трубопроводы электростанции
главные трубопроводы електростанції головні

Паропроводи свіжої пари, проміжного перегрівання пари, а також живильні трубопроводи

від живильних pomp до котлів, виконані зі сталі якісних марок, яка вибирається відповідно до температури і тиску робочого середовища

трудоое увечеье трудове каліцтво
Втрата здоров'я працівником внаслідок травми чи нещасного випадку, що сталися під час виконання трудових обов'язків

трудоемкость технического обслуживания [ремонта] трудомісткість технічного обслуговування [ремонту]

Трудозатрати на проведення одного технічного обслуговування [ремонту] даного виду устаткування

трудоспособность працездатність
Здатність людини до праці, яка визначається рівнем її фізичних і психофізіологічних можливостей, а також станом здоров'я та професійною підготовкою

турбина турбіна

Первинний двигун з обертальним рухом ротора та безперервним робочим процесом, що перетворює кінетичну енергію пари, газу або води в механічну роботу

турбина одно[двух, трех, много] ступенчатая турбіна одно[дво, три, багато]ступенева

Турбіна, в якій спрацювання теплового перепаду здійснюється відповідно на одному, двох, трьох чи більше ступенях протічної частини

турбина активная турбіна активна
Турбіна, в якій потенціална енергія робочого середовища

(пари, газу, води) перетворюється в кінетичну в нерухомих соплових апаратах і використовується для виконання корисної роботи на робочих лопатках турбіни, з однаковим тиском потоку на вході та виході з робочого колеса

турбина активно-реактивная турбина активно-реактивна

Турбіна, в якій частина потенціальної енергії робочого середовища (пари, газу, води) перетворюється в кінетичну енергію в нерухомих соплових апаратах і виконує корисну роботу на робочих лопатках, а друга частина перетворюється в механічну роботу в лопаткових каналах робочого колеса внаслідок зміни напрямку потоку робочого середовища

турбина безподвальная турбина безпідвальна

Турбіна малої потужності, розташована над рівнем підлоги машинного залу, що здешилює витрати на фундамент та спрощує обслуговування турбіни

турбина быстроходная турбина швидкохідна

Турбіна для безпосередньої повідні двополусного електричного генератора з частотою 50 Гц та $n = 50 \text{ С}^{-1}$ (3000 об/хв)

турбина компрессорная турбина компресорна

Турбіна, в якій кінетична енергія робочого середовища перетворюється в роботу, що використовується компресором

турбина многовальная турбина багатовальна

Агрегат, що складається з двох або трьох паралельно розміщених одновальних турбін, пов'язаних спільним тепловим процесом. Ця конструкція використовується рідко та майже виключно для агрегатів великої потужності. Кількість генераторів, повідних багатовальною турбіною, дорівнює кількості валів турбіни

турбина многокорпусная турбина багатокорпусна

Турбіна, ступені якої розміщені в декількох корпусах. Багатокорпусна конструкція дає змогу використовувати більшу кількість ступенів і має вищий коефіцієнт корисної дії, використовується в турбінах великої потужності, де має місце роздвоєння потоку в частині низького тиску, та в турбінах надкритичного тиску, які вимагають високоякісних матеріалів у частині високого тиску

турбина одно[двух]поточная турбина одно[дво]потокова

Турбіна, в якій рух робочого середовища здійснюється відповідно в одному або двох протилежних напрямках

турбина одно[двух, много] корпусная турбина одно[дво, багато]корпусна

Парова турбіна, в якій робочий процес здійснюється в одному, двох або кількох окремих чи спарених циліндрах

турбина одно[двух, трех, много] дисковая турбина одно[дво, три, багато]дискова

Турбіна, нерухомі діафрагми якої закріплені відповідно в

турбина

одному, двох, трьох і більше дисках, розміщених у циліндрах протічної частини

турбина одно[двух]вальная турбина одно[дво]вальна

Турбіна, в якій вали всіх корпусів турбіни з'єднані між собою в одне механічне ціле та лежать на одному чи двох незалежних валоводах. Одновальна турбіна, яка приводить в дію один генератор (або один компресор), а двовальна - два

турбина однокорпусная турбина однокорпусна

Турбіна найпростішого і дешевого типу, у якій всі ступені розміщені в одному корпусі

турбина осевая [аксиальная] турбина осьова [аксіяльна]

Турбіна, в якій пара рухається в напрямку осі вала турбіни

турбина паровая турбина парова

Тепловий лопатковий двигун, основними елементами якого є статор з соплами та ротор з дисками, на яких закріплені робочі лопатки, призначений для перетворення потенціальної енергії пари спочатку в кінетичну енергію потоку і далі в механічну енергію обертання вала. Парова турбіна є основним двигуном для повідні генераторів на теплових і атомних електростанціях та використовується також для повідні турбопомп, турбоповітровачів, компресорів

турбина паровая n-цилиндровая турбина парова n-циліндрова

Парова турбіна, робочий процес якої здійснюється в «n» циліндрах. Якщо необхідно вказати

кількість циліндрів, «n» у терміні замінюється префіксом «одно», «дво»- тощо, наприклад: «трициліндрова парова турбіна». Якщо $n > 3$, то кількість циліндрів не вимагається, а використовується термін «багатоциліндрова парова турбіна»

турбина паровая конденсационная типа К турбина парова конденсаційна типу К

Парова турбіна без регульованого відбору пари, з відведенням пари після останнього ступеня в конденсатор, призначена для вироблення механічної енергії повідні генератора

турбина паровая насыщенного пара турбина парова насиченої пари

Парова турбіна, в якій обертання вала забезпечується перетворенням теплової енергії насиченої пари в механічну енергію

турбина паровая предвключенная турбина парова довшікнена

Парова турбіна з протитиском, відпрацьована пара якої використовується в іншій паровій турбіні

турбина паровая с противодавлением турбина парова з протитиском

Парова турбіна, енергія відпрацьованої пари якої використовується для потреб виробництва чи теплопостачання

турбина паровая с противодавлением без регулируемого отбора пара типа Р турбина парова з протитиском без регульованого відбору пари типу Р

Парова турбіна, відпрацьована пара якої використовується без регульованого відбору пари на потреби теплопостачання

турбина паровая с противодавлением и производственным отбором пара турбіна парова з протитиском і виробничим відбором пари

Парова турбіна з протитиском, відпрацьована пара якої використовується на виробничі потреби

турбина паровая теплофикационная турбіна парова теплофікаційна

Парова турбіна з регульованим відбором пари або протитиском, призначена для комбінованого виробітку механічної і теплової енергії

турбина паровая теплофикационная с отопительным отбором пара типа Т турбіна парова теплофікаційна з опалювальним відбором пари типу Т

Парова теплофікаційна турбіна з відбором пари на опалювання та конденсатором, циліндр низького тиску якої при максимальному навантаженні не виробляє механічну енергію

турбина паровая теплофикационная с производственным и отопительным отборами пара типа ПТ турбіна парова теплофікаційна з виробничим і опалювальним відборами пари типу ВТ

Парова теплофікаційна турбіна з конденсатором, яка має відбір пари на виробництво й опалювання

турбина паровая теплофикационная с производственным

отбором пара типа П турбіна парова теплофікаційна з виробничим відбором пари типу В

Парова теплофікаційна турбіна з конденсатором, яка має відбір пари на виробництво

турбина паровая теплофикационная с противодавлением и отопительным отбором пара типа ТР турбіна парова теплофікаційна з протитиском і опалювальним відбором пари типу ТР

Парова теплофікаційна турбіна з протитиском, відпрацьована пара якої використовується на опалювання

турбина паровая теплофикационная типа ТК турбіна парова теплофікаційна типу ТК

Парова теплофікаційна турбіна з відбором пари на опалювання та конденсатором, циліндр низького тиску якої під максимальним теплофікаційним навантаженням виробляє механічну енергію

турбина парциальная турбіна парціяльна

Парова турбіна з малим об'ємним пропуском пари, в якій пара надходить у ступінь через гратки не по всьому колу

турбина пиковая турбіна пікова

Турбіна, призначена для покриття пікових навантажень, особливістю якої є можливість швидкого включення її в роботу

турбина подвального типа турбіна підвального типу

Турбіна, у якій конденсатор розміщений під рівнем підлоги машинного залу

турбина радиальная турбіна радіальна

Турбіна, в якій пара протікає в площині, перпендикулярній до осі турбіни

турбина реактивная турбіна реактивна

Турбіна, в якій розширення робочого середовища (пари, газу) здійснюється в каналах, утворених нерухомими та рухомими лопатковими вінцями, тобто як у соплах, так і на робочих лопатках. Для найвищого використання енергії робочого середовища швидкість руху лопатки повинна дорівнювати відносній швидкості виходу пари з робочих лопаток

турбина собственных нужд турбіна власних потреб

Турбіна, яка забезпечує потреби самої електростанції в енергії, і яка повинна задовольняти вимоги підвищеної надійності в роботі

турбина стационарная турбіна стаціонарна

Турбіна, яка під час експлуатації зберігає незмінним своє місцезонашування

турбина тихоходная турбіна тихохідна

Турбіна, робочим середовищем якої є насичена пара для безпосередньої повідні двополюсного електричного генератора з частотою 50 Гц та $n=25 \text{ С}^{-1}$ (1500 об/хв)

турбоагрегат турбоагрегат

З'єднані на одному загальному валу робоча машина обертового руху (електричний генератор, помпа, компресор

та ін.) і турбіна, що приводить в рух відповідну машину

турбогенератор турбогенератор

Електричний синхронний генератор 3-фазного струму з повіднею від парової або газової турбіни

турбогрупа газотурбинной установки турбогрупа газотурбінної установки

Частина газотурбінної установки, яка складається з газової турбіни (газових турбін), компресора [компресорів] та елементів, що їх об'єднують

турбокомпрессор турбокомпресор

Відцентровий компресор, в якому газ чи повітря під дією відцентрових сил переміщується від осі компресора до периферії, стискається та набуває швидкості

турбонасос турбопомпа

Помповий агрегат з повіднею від турбіни, вузли якої входять в конструкцію помпи

ТЭС ТЕС див. *електростанция тепловая*

ТЭЦ ТЕЦ див. *теплоэлектроцентраль*

тяга в топке [газоходе] тяга в паливні [газоході]

Розрідження в газовому тракті котла, під дією якого утворюється потік, що зумовлює рух газів і продуктів згоряння всередині паливні, газоходів і димової труби

тяга дымососа тяга димосмока

Різниця тисків димових газів, яку утворює димосмок під час роботи, визначається в кг/м^2 або в мм вод.ст.

тяга естественная тяга природна
Утворення потоку [руху] газів
внаслідок різниці питомої ваги
газів неоднакової [різної] тем-
ператури

тяга искусственная тяга штучна
Утворення потоку [руху] газів
чи повітря за допомогою дымо-
смоків чи вентиляторів

тяжесть труда важкість праці
Характеристика трудового
процесу, що показує [визначає]
ступінь загальних енергозат-
рат, переважне навантаження
на опорно-руховий апарат,
серцево-судинну, дихальну та
інші системи

У

увлажнитель воздуха зволожник
повітря

Пристрій, призначений безпо-
середньо для підвищення воло-
говмісту повітря

увлажнитель пара зволожник пари
Пристрій, що містить паро-
охолодник з упорскуванням жи-
вильної води, призначений для
організації промивання про-
тічної частини турбіни во-
логою парою на електростан-
ціях з поперечними зв'язками

углекислота вуглекислота див.
углекислый газ

углекислый газ вуглекислий газ
Продукт повного горіння вугле-
цю (CO_2)

углеобогатительная фабрика
вуглебагачувальна фабрика
Комплекс споруд та устатко-
вання для очищення вугілля від

мінеральних домішок після його
видобутку

углерод вуглець

Основна горюча частина пали-
ва. У природі трапляється в
чистому вигляді як графіт та
алмаз. У нормальних умовах
вуглець із киснем не сполуча-
ються. Горіння вуглецю мож-
ливе лише при нагріванні при-
близно до $700^\circ C$

углерод нелетучий вуглець не-
леткий

Масова частка вуглецю в не-
леткому залишку вугілля,
визначена як різниця між 100%
та зольністю, загальною воло-
гою і виходом летких речовин, у
відсотках

угол естественного откоса кут
природного укосу

Кут, при якому починають
рухатися сипкі речовини (твер-
де паливо, пісок тощо) під дією
власної ваги. У випадку втрати
сипкості цей кут може дося-
гати $90^\circ C$

уголь вугілля

Тверда, горюча корисна копалина
рослинного походження, яка скла-
дається з органічної маси, міне-
ральних домішок (золи), вологи.
Поділяється на три групи: буре
та кам'яне вугілля, антрацити з
відповідним вмістом вуглецю
 $68-70\%$, $80-89\%$ і $90-98\%$ з
вищою теплою згорання
 $24-29$ МДж/кг ($5700-7000$ ккал/кг),
 $32-36$ МДж/кг ($7600-8500$ ккал/кг)
і $34-37$ МДж/кг ($8200-8800$ ккал/кг)

уголь битуминозный вугілля
бітумінозне

Окремі сорти бурого та кам'я-
ного вугілля, у структурному

складі яких є гірська смола
[асфальти]

уголь бурый вугілля буре

Вугілля низької стадії мета-
морфізму з показником відобра-
ження вітриніту [гумініту]
менше за 6% за умови, коли
вища теплота згорання (на
вологий беззольний стан вугілля)
становить менше ніж
 $24-29$ МДж/кг ($5700-7000$ ккал/кг)

уголь газовый вугілля газове

Кам'яне вугілля з виходом лет-
ких речовин 35% і більше, яке
утворює сипкий нелеткий
залишок

уголь грохоченный вугілля просіяне
Залишок сортового вугілля, яке
пройшло через решето з отво-
рами певних розмірів

уголь длиннопламенный вугілля
довгополум'яне

Кам'яне вугілля з виходом лет-
ких речовин від 42 до 45% , яке
не спікається і під час спалю-
вання утворює видовжене
полум'я

уголь древесный вугілля деревне

Продукт газифікації [сухого
перегаювання] дерева при високій
температурі без доступу по-
вітря з виходом летких речовин
 11% , вищою теплою зго-
рання $29-32$ МДж/кг ($7000-7600$
ккал/кг), малозольний,
гігроскопічний

уголь дробленый вугілля по-
дрібнене

Вугілля, яке надходить на по-
дальше розмелювання чи до спо-
живачів після попереднього
подрібнення у дробильних уставах

уголь жирный вугілля жирне

Кам'яне вугілля з вмістом жир-
них смол і кислот, які під час

термічного розкладу утворю-
ють газоподібні компоненти

уголь каменный вугілля кам'яне

Вугілля середньої стадії мета-
морфізму з показником відобра-
ження вітриніту від $0,4$ до $2,1\%$
за умови, коли вища теплота
згорання не менше ніж 24 МДж/
кг (5700 ккал/кг), а вихід летких
речовин не менше за 9%

уголь коксующийся вугілля
коксівне

Кам'яне вугілля з вмістом вугле-
цю $96-98\%$, вищою теплою зго-
рання 29 МДж/кг (7000 ккал/кг),
виходом летких $18-28\%$, яке під
час нагрівання без доступу по-
вітря утворює твердий ву-
глецевий залишок - сипкий кокс

уголь короткопламенный вугілля
короткополум'яне

Окремі сорти кам'яного вугілля
з великим вмістом вуглецю та
мінімальним вмістом водню,
кисню та азоту, які утворюють
несипкий кокс

уголь марочный вугілля маркове

Вугілля, основні властивості
якого - теплота згорання, вихід
летких речовин, розмір кусків,
якість коксу тощо, відпові-
дають стандартам і нормам,
встановленим для окремих груп

уголь небогатенный вугілля
незбагачене

Вугілля, яке після видобутку
надходить до споживачів без
попереднього [проміжного]
очищення від мінеральних
домішок на збагачувальних
фабриках

уголь несортированный вугілля
несортоване

Видобуте вугілля, яке надхо-
дить на електростанції безпо-

середньо з шахт чи вугільних розрізів. Розмір окремих кусків несортованого вугілля досягає 250-300 мм. У випадку видобутку бурого вугілля відкритим способом величина кусків досягає 600-800 мм

уголь неспекающийся вугілля неспікливе

Окремі види кам'яного вугілля з виходом летких речовин 45-49% (довгополум'яне) і менше ніж 17% (пісне), які під час спалювання не спікаються

уголь окисленный вугілля окиснене

Кам'яне вугілля нових родовищ, яке характеризується меншою на 4,2 - 5,0 МДж (1000-1200 ккал/кг) теплотою згорання від неокисненого та меншим вмістом кисню, для якого властиве швидке окиснення і самозгорання

уголь-орех вугілля-горіх

Сортоване вугілля з розміром кусків від 25 до 50 мм після просіювання на ситах

уголь паровичный жирный

[уголь ПЖ] вугілля паровичне жирне [вугілля ПЖ]

Кам'яне вугілля з вмістом летких речовин 20-32%, під час нагрівання якого без доступу повітря утворюється спікливий стоплений кокс

уголь паровичный спекающийся

[уголь ПС] вугілля паровичне спікливе [вугілля ПС]

Кам'яне вугілля з вмістом летких речовин на рівні 18%, під час нагрівання якого без доступу повітря утворюється спікливий стоплений кокс

уголь ПЖ вугілля ПЖ див. уголь паровичный жирный

уголь прессованный вугілля пресоване

Дрібні фракції вугілля з липкими домішками або без них, зведені стискуванням до певної форми у вигляді брикетів

уголь ПС вугілля ПС див. уголь паровичный спекающийся

уголь рядовой вугілля рядове, звичайне

Кам'яне вугілля з розміром кусків до 300 мм, видобуте відкритим способом, а видобуте у шахтах - до 200 мм

уголь самовозгорающийся вугілля самозаймисте

Буре та кам'яне вугілля з виходом летких речовин понад 30% з великими адсорбційними властивостями, які в процесі зберігання, поглинаючи кисень, нагріваються та самозаймаються

уголь сильноспекающийся вугілля сильноспікливе

Кам'яне вугілля з вмістом бітумінозних речовин, коксовий залишок якого є сильноспікливим

уголь слабоспекающийся вугілля слабоспікливе

Кам'яне вугілля з вмістом бітумінозних речовин, коксовий залишок якого є слабоспікливим

уголь тощий вугілля пісне

Кам'яне вугілля короткополум'яне з виходом летких речовин від 9,0 до 17% та малим вмістом водню, кисню й азоту, яке не спікається

уголь тугоплавкий вугілля тугопек

Вугілля з тугопекною золою і жужеллю, температура по-

чатку рідкотопкого стану якого більша, ніж 1250° С.

Тугопекність визначається трьома характерними температурними станами топкості золи палива, тобто: температурою початку деформації t_1 еталонного зразка (піраміди) палива в момент закруглення та нахилу її вершини; температурою розм'якшення t_2 - фіксуються в момент нахилу вершини піраміди та перетворення її в кулю; температурою рідкотопкого стану t_3 , коли еталонний зразок (піраміда) розтоплюється цілком

уголь шлакующий вугілля жужельовальне

Вугілля з легкопеклими золою і жужеллю, температура початку рідкотопкого стану яких не перевищує 1200° С, а в'язкість розтопленої золи та жужелі не перевищує 400 - 500 пз

угольная пыль вугільний пил

Суміш частинок розмеленого вугілля розміром від близького до нуля до 300-500-1000 мкм з переважною величиною зерен від 20 до 50 мкм. Пилінки мають неправильну форму, яка залежить від характеристики вугілля та меншою мірою від методу отримання пилу

удаление жидкого шлака відведення рідкої жужелі

Зливання розтопленої жужелі з льотки котла у ванну з водою для її грануляції і охолодження та відведення з ванни

удаление твердого шлака вилучення твердої жужелі

Вилучення жужелі з холодного коша котла в шахту, зрошувану

водою (або з водяної ванни), та вилучення її із шахти [ванни] в охолодженому стані

удар гидравлический удар гідравлічний

Різке підвищення або зниження гідравлічного тиску в напірному трубопроводі, яке породжено зміною в часі (у певному перерізі трубопроводу) величини швидкості руху рідини

удар тепловой удар тепловий

Хворобливий стан людини, який виникає внаслідок перегрівання тіла та проявляється в головних болях, нудоті, рвоті, неприємному стані тощо

удельная мощность топки питома потужність паливної

Кількість тепла, яка утворюється під час спалювання палива за 1 с, віднесеного до 1 м³ об'єму паливної

удельная поверхность частини твердої фази питома поверхня частинок твердої фази

Відношення поверхні частинок твердої фази до об'єму, який займають самі частинки

удельная суммарная продолжительность планового ремонту енергоблока за ремонтний цикл

питома сумарна тривалість планового ремонту енергоблока за ремонтний цикл

Середня тривалість планових ремонтів за один рік ремонтного циклу (визначається як сума тривалості всіх планових ремонтів за ремонтний цикл, віднесена до тривалості ремонтного циклу)

удельная электрическая провідність розчину

питома електрична провідність розчину

Величина, зворотна питомому опору даного розчину, яка визначається хемічним складом розчинених речовин, ступенем їх дисоціації та температурою розчину

удельное массовое сопротивление осадка питомий масовий опір осаду

Опір осаду з рівномірною за товщиною шпаруватістю та масою твердої фази, яка дорівнює величині, що відповідає одиниці поверхні фільтрувальної перегородки, віднесеної до одишиці в'язкості

удельное массовое сопротивление осадка среднее питомий масовий опір осаду середній
Масовий питомий опір, середній для всього шару осаду, шпаруватість якого змінюється залежно від його товщини

удельное объемное сопротивление осадка среднее питомий об'ємний опір осаду середній
Об'ємний питомий опір, середній для всього шару осаду, шпаруватість якого змінюється залежно від його товщини

удельный расход пара на турбину питомо витрата пари на турбину
Відношення витрати свіжої пари на турбину до потужності на затискачах генератора, яке визначається для характерних режимів роботи турбоагрегату, що відрізняються величинами електричного і теплового навантаження, тиском у регульованому відборі тощо. Питомо витрата пари є гарантійним показником теплової економічності теплофікаційних турбоагрегатів

удельный расход тепла на турбину питомо витрата тепла на турбину

Відношення витрати тепла на виробництво теплової енергії в турбіні до внутрішньої потужності, яка віддана паром на вал турбіни, служить загальним показником економічності турбоустанов типу К, і залежить від питомої втрати тепла в конденсаторі

удельный расход топлива на отпуск тепла питомо витрата палива на відпуск тепла

Кількість палива, витраченого на одиницю відпущеного тепла. Виражається в кілограмах на гікалорію (кг/Гкал)

удельный расход топлива на отпуск электрической энергии питомо витрата палива на відпуск електричної енергії

Кількість палива, витраченого на одиницю відпущеної електричної енергії. Виражається в грамах на кіловат-годину (г/кВт·год)

узел пересыпки угля вузол пересипання вугілля

Будівельна споруда, в якій здійснюється пересипання вугілля з одного конвеєра на інший за допомогою вугільних витічників

узел регенерации ионитов вузол регенерації йонітів
Комплекс устаткування для регенерації йонітів

указатель разности тепловых расширений ротора и цилиндра турбины показчик різниці теплових розширень ротора та циліндра турбіни

Прилад, призначений для нагляду під час пускових операцій та змін навантаження за тепломеханічним станом турбіни, який показує величину зміни осьової щільності в задньому кінцевому ущільненні вала турбіни. Нагляд за величиною та напрямом відносного розширення ротора та циліндра дозволяє уникнути [запобігти] зачіпання ротора

указатель уровня в барабане котла сниженный показчик рівня в барабані котла знижений
Прилад, який показує рівень води в барабані парового котла та розташований на робочому місці машиніста

указатель уровня пыли в бункере показчик рівня пилу в бункері
Пристрій для визначення рівня пилу в бункері пилосистеми

укалка штабеля угля накочування штабеля вугілля
Процес, у якому за допомогою механізмів здійснюється ущільнення поверхневих шарів вугілля з метою попередження самозаймання

УМО РНО див. уровень мертвого объема водохранилища

умягчение воды зм'якшення води
Оброблення води з метою зниження її твердості

унос винос

Частина золи, яка виноситься з паливної камери під час спалювання палива. Залежно від режиму спалювання вугілля частина виводу знаходиться в межах 50-85 % від загальної кількості золи. Частина виводу вловлюється в зололовниках, а

частина виноситься в доквілля через димову трубу

унос воды из градирни винесення води з градирні

Загальна кількість води у вигляді пари та дрібних краплин, які утворюються в «факелах» розбризкувальних сопел і виносяться повітряним потоком з градирні

унос избирательный винесення вибіркове

Здатність деяких речовин чи їх груп розчинятися у парі високих параметрів у більшій кількості, ніж інші речовини

унос котловой воды капельний винесення котлової води краплинне

Забруднення пари внаслідок винесення солей з краплинами котлової води

уплотнение вала генератора масляное ущільнення вала генератора олинне

Ущільнення торцевого чи кільцевого типу, призначене для запобігання виходу водню з корпусу генератора

уплотнение водяное ущільнення водяне

Ущільнення типу гідрозаслону для запобігання присмоктів або витікання газів чи повітря в газоповітряних трактах котлів

уплотнение набивочное ущільнення набивне

Ущільнення зі спеціального матеріалу, який набивається в щільності чи спеціальні канали між окремими вузлами газоповітряного і пароводяного трактів котла та інших вузлів з метою запобігання присмоктів чи перетоків різних середовищ

уплотнение осадка сточных вод
ущільнення осаду стічних вод
*Технологічний процес зниження
вмісту води в осаді стічних вод*

уплотнение паровой турбины осевое
ущільнення парової турбіни осьове
Ущільнення парової турбіни між статором і ротором, яке обмежує протікання пари в осьовому напрямку

уплотнение РВП ущільнення РПП
Пристрої для запобігання перетікання повітря в газову сторону РПП, а також витікання повітря в довкілля. Залежно від місця ущільнення поділяються на периферійні, кільцеві, радіальні та аксіальні

уплотнение РВП аксиальное
ущільнення РПП аксіальне
Ущільнення, яке запобігає проникненню повітря навколо ротора, між ним і корпусом РПП

уплотнение РВП кольцевое
ущільнення РПП кільцеве
Ущільнення по внутрішньому периметру поверхні нагрівання ротора, тобто навколо вертикального вала. Інколи їх називають центральними

уплотнение РВП периферийное
ущільнення РПП периферійне
Ущільнення, установлене по зовнішньому периметру ротора для запобігання присмоктування навколишнього повітря в газову сторону та витікання повітря з РПП у довкілля

уплотнение РВП радиальное
ущільнення РПП радіальне
Ущільнення між газовою та повітряною сторонами РПП для запобігання перетікання повітря в потік димових газів у роторі

уплотнение сальниковое ущільнення ущільнювальне
Пристрій, який герметизує щілину між штоком та корпусом засувки, кранів тощо для запобігання витікання через них води, пари та газів, що знаходяться під тиском чи вакуумом. Використовують зацільники з м'якою (азбестовою, прядильною, гумовою) набивкою, а також у вигляді набору металевих кілець з пружною серцевиною з азбестових волокон і графіту

уплотнение ступени турбины корневое ущільнення ступеня турбіни кореневе
Ущільнення парової турбіни, утворене проточинами та виступами на діафрагмі та відповідних елементах ротора біля кореня робочих лопаток

уплотнение ступени турбины надбандажное ущільнення ступеня турбіни надбандажне
Осьове ущільнення ступеня турбіни на бандажі робочих лопаток

уплотнение ступени турбины периферийное ущільнення ступеня турбіни периферійне
Ущільнення ступеня турбіни, утворене елементами діафрагми та бандажа робочих лопаток

уплотнение ступени турбины радиальное ущільнення ступеня турбіни радіальне
Ущільнення парової турбіни між статором і ротором, яке обмежує протікання пари в радіальному напрямку

уплотнение турбины ущільнення турбіни
Пристрій, який попереджує або зменшує витікання середовища через щілини між деталями

турбіни, а також захищає їх від проникнення бруду та пилу

уплотнение турбины входное
ущільнення турбіни входне
Ущільнення для запобігання або зменшення витікання середовища в місцях, де вал проходить з боку входу середовища через корпус турбіни

уплотнение турбины гидравлическое ущільнення турбіни гідравлічне
Кінцеві ущільнення сучасних турбін, які мають насаджений на вал диск, розміщений в кільцевій камері і прикріплений до корпусу турбіни. В кільцеву камеру підводиться конденсат, який захоплюється диском і вода з якого за рахунок відцентрових сил відкидається до периферії кільцевої камери

уплотнение турбины графитно-угольное ущільнення турбіни графітно-вугільне
Ущільнення, в якому протікання пари здійснюється у вузькій щілині між графітно-вугільним кільцем і втулком, насадженим на вал. Кожне з графітновугільних кілець виконується з декількох частин, стягнутих пружинним кільцем

уплотнение турбины диафрагменное ущільнення турбіни діафрагмове
Багатогребінчасте лабиринтове ущільнення, яке встановлюється в діафрагмах турбіни для зменшення витікання пари [газу] вздовж вала в обхід соплових ґраток

уплотнение турбины елочное
ущільнення турбіни ялинкове
Ущільнення, утворене за рахунок насадженого на вал турбіни

втулка з виточеними вертикальними гребінцями та встановленою в статор кільця з горизонтально розміщеними гребінцями, які притискаються пружинами в напрямку осі вала

уплотнение турбины концевое
ущільнення турбіни кінцеве
Ущільнення для запобігання або зменшення витікання пари в місцях, де вал проходить через корпус турбіни

уплотнение турбины лабиринтовое ущільнення турбіни лабиринтове

Ущільнення, яке складається з низки послідовно розміщених гребінців з гострими кінцями, які близько підходять до ротора турбіни та розширювальних камер. Протікання пари через ущільнення зводиться до послідовного почергового прискорення парового потоку та гасіння кінетичної енергії потоку. Чим більша кількість гребінців має лабиринт, тим більший його опір і тим менша кількість пари протікає через лабиринт з заданим перепадом тиску

уплотнение турбины лабиринтовое угольное ущільнення турбіни лабиринтове вугільне
Установлені на валу металеві гребінчики, які виточують у вугільному втулку під час обертання турбіни невеликі рівчачки й утворюють разом з простором між гребінчиками лабиринтні ущільнення. В цих ущільненнях допускаються дуже малі щілини

уплотнение турбины переднее ущільнення турбіни передне
Перше за ходом середовища ущільнення турбіни

уплотнение турбины промежуточное ущільнення турбіни проміжне

Ущільнення в місцях, де вал проходить через центральні отвори діафрагм і які зменшують протікання пари повз канали соплових лопаток

уплотнение турбины прямоточное ущільнення турбіни прямотокове

Ущільнення, в якому струмина пари, що витікає зі звуженого отвору в камеру, не повертаючись, і, таким чином, пара підходить до місця наступного звуження зі значною початковою швидкістю

уплотнение турбины ступенчатое ущільнення турбіни східчасте

Ущільнення турбіни, призначене не лише для розширення струмини, але й для її повороту в кожній камері

уплотнение угольное ущільнення вугільне

Ущільнення, в якому протікання пари виникає у вузькій щілині між вугільним кільцем і втулком, насадженим на вал. Кожне з вугільних кілець складається з декількох частин, стягнутих пружним кільцем

управление в электроэнергетике керування в електроенергетиці
Розроблення та впровадження енергетичної політики, реалізація її із застосуванням передбачених законом правових засобів

уравнение химической реакции кинетическое рівняння хемічної реакції кінетичне
Залежність швидкості хемічної реакції від концентрації реагентів і продуктів

уровень в барабане котла рабочий рівень в барабані котла робочий
Рівень води в барабані котла в межах допустимих значень верхнього та нижнього рівня

уровень водохранилища подпорный рівень водосховища підпірний

Рівень води, за яким проводять водогосподарські, гідравлічні, статичні та гідротехнічні розрахунки гідроспоруд чи водосховищ

уровень водохранилища подпорный максимальный, МПУ рівень водосховища підпірний максимальний, МПР

Задається проєктною організацією. Перевищення МПР порушує стійкість роботи гідротехнічних споруд водосховища (огороджувальних, водозабірних, водоскидних та інших споруд) і здатне створити аварійну ситуацію чи аварію

уровень водохранилища подпорный нормальный, НПУ рівень водосховища підпірний нормальний, НПР

Рівень води у водосховищі, з яким забезпечується нормальний [проєктний] режим роботи електростанції

уровень мертвого объема [УМО] водохранилища рівень неактивного об'єму [РНО] водосховища

Найнижчий рівень води у водосховищі. Глибина неактивного об'єму за санітарними умовами повинна бути не меншою від двох метрів

условия безопасной эксплуатации умови безпечної експлуатації
Встановлені проєктом мінімальні умови щодо кількості, характеристик, стану працездатності та умов технічного обслуговування систем (пристроїв, елементів) важливих для безпеки, за яких забезпечується дотримання меж безпечної експлуатації

условия испытаний умови випробовувань
Сукупність чинників, що діють на об'єкт, і [чи] режимів функціонування об'єкта під час випробовування

условия испытаний нормальные умови випробовувань нормальні
Умови випробовувань, встановлені нормативними документами для даного виду продукції

условия подобия умови подібності
Вимоги, які необхідно виконати для перетворення простору прототипу в простір моделі з метою одержання лінійної відносності між величинами в цих просторах

условия труда умови праці
Сукупність чинників виробничого середовища, трудового процесу, які впливають на здоров'я та працездатність людини в процесі її професійної діяльності

условия эксплуатации умови експлуатації
Сукупність чинників, які діють на устаткування та персонал,

який його обслуговує під час експлуатації

условный коэффициент полезного действия топки умовний коефіцієнт корисної дії паливної
Кількість тепла, яке утворилося під час спалювання палива, прийнятого за 100%, за винятком втрат тепла з хемічною неповнотою горіння та механічним недопадом

усталостное повреждение втомне пошкодження
Необоротна зміна фізико-механічних властивостей матеріалу об'єкта під дією змінних напружень

усталостное разрушение втомне руйнування
Руйнування матеріалу навантаженого об'єкта до повної втрати його міцності чи работоздатності внаслідок розповсюдження втомних тріщин

усталость материалов втома матеріалів
Зміна стану матеріалу внаслідок багаторазового [циклічного] навантаження, що призводить до прогресуючого пошкодження

усталость металла втома металу
Процес поступового нагромадження пошкоджень металу під дією змінних температур і навантаження, які призводять до зміни властивостей, появи тріщин, їх розвитку та руйнування металу

усталость металла коррозионная втома металу корозійна
Процес розвитку [нагромадження] пошкоджень, що вини-

кають за одночасного впливу змінних напружень і корозійного середовища, які зумовлюють зниження довговічності металу

усталость металла малоцикловая
втомта металу малоциклова
Втомта металу, з якою втомта пошкодження чи руйнування відбувається під час пружно-пластичного деформування

установка акустическая неразрушающего контроля устава акустична неруйнівного контролю

Сукупність функційно з'єднаних акустичних приладів неруйнівного контролю з засобами механізації, автоматизації, ресестрації та зберігання інформації залежно від призначення

установка бойлерная устава бойлерна див. бойлер

установка гидразинно-аммиачная устава гідразинно-амоніакова

Устава для приготування розчинів гідразину й амоніаку необхідної концентрації

установка испарительная устава випарна

Теплообмінна устава, де відбувається випаровування високо-мінералізованої води, а дистилат, який одержується з пари, використовується для живлення парових котлів

установка испарительная многоступенчатая устава випарна багатоступенева

Устава, до складу якої входить декілька послідовно поєднаних випарників

установка испарительная одноступенчатая устава випарна одноступенева

Устава, до складу якої входить лише один випарник

установка конденсационная устава конденсаційна

Устава, призначена для створення та підтримання вакууму, збирання і відпompування конденсату через блокову знесольовальну устава (на блоках, де це передбачено), регенеративну устава низького тиску в деаератор високого тиску. До складу конденсаційної устави входять: конденсатор, основні та пускові ежектори, ежектор ущільнень, конденсатні помпи

установка котельная устава котельна

Сукупність котла та допоміжного устаткування (тягодуттьові машини, пристрої для очищення поверхонь нагрівання, паливоподача і паливоприготування в межах устави, устаткування жужеле- і золівідведення, золівловувальні та інші газоочисні пристрої, газоповітропроводи, трубопроводи води, пари та рідкого чи газоподібного палива, арматура тощо)

установка магнетогидродинамическая замкнутого цикла устава магнетогідродинамічна замкнутого циклу

Устава, в якій робочим середовищем є або плазма інертних газів (аргон чи гелій), або рідкі метали. У плазмі інертних газів можна забезпечити незрівноважену йонізацію, у якій основний газ складається з йонів і нейтральних атомів та має порівняно низьку температуру, а електрони - вищу

установка магнетогидродинамическая открытого цикла устава магнетогідродинамічна відкритого циклу

Бінарна устава, в якій робочим середовищем є плазма продуктів згоряння органічних палив. Для підняття електричної провідності і температури сплавляють до плазми вводиють йонізуювальний додаток з лужних металів

установка маслоочистительная устава одливоочищувальна

Устава, призначена для очищення оливи від води та механічних домішок, до складу якої входять відцентровий сепаратор, оливні помпи, електродвигун, шафа керування, агрегати, пов'язані між собою та змонтовані на рамі

установка насосная устава помпова

Помпова устава з комплексувальним устаткуванням, змонтованим за визначеною схемою, що забезпечує роботу помпи

установка обеспыливающая устава знепилювальна

Устава для відлучення пилу з повітря чи димових газів перед відведенням їх у довкілля

установка осветительная устава освітлювальна див. освітлитель

установка парогазовая устава парогазова

Устава, призначена для одночасного перетворення енергії двох робочих середовищ - пари та газу, в механічну енергію

установка паросиловая устава паросилова див. установка теплосиловая

установка паротурбинная устава паротурбінна

Частина теплової чи атомної електростанції, призначена для економічного перетворення енергії пари в роботу, яка затрачується на приведення в рух електричного генератора

установка теплонасосная устава теплопомпова

Сукупність устаткування, яка складається з теплової помпи, устави для відбору тепла та іншого устаткування

установка теплосиловая устава теплосилова

Устава, призначена для перетворення тепла в механічну чи електричну енергію з використанням прямого термодинамічного циклу

установка флотационная устава флотаційна

Комплекс устаткування, що складається з флотатора, обігової помпи з водоповітряним викидачем, напірного бака, трубопроводів і арматури та призначений для флотаційного очищення вод

установка холодильная устава холодильна

Комплекс холодильних машин і допоміжного устаткування, застосовуваний для штучного охолодження. До допоміжного устаткування холодильної устави входить устаткування для охолодження та подавання конденсатної води, приготування і подавання холодоносія тощо. Технологічне устаткування споживача в складі холодильної устави не входить

устойчивость гидравлическая
стійкість гідравлічна
Здатність циркуляційного контуру котла забезпечувати в заданих межах гідравлічну нерівномірність потоків робочого середовища

устойчивость термодинамическая
стійкість термодинамічна
Здатність циркуляційного контуру котла забезпечувати в заданих межах температурну і теплову нерівномірність потоків робочого середовища

устройство брызгальное пристрій брызгальний

Система трубопроводів, на яких встановлюються розбризкувальні сопла та басейн для збору охолодженої води. Охолодження води у брызгальних пристроях здійснюється з верхніх водяних крапель, які утворюються під час розбризкування води за допомогою сопел

устройство газогорелочное
пристрій газопальниковий див. горелка газовая

устройство газораспределительное
пристрій газорозподільний
Пристрій для рівномірного розподілу газів по газовому тракту котла, наприклад, між паралельно діючими електрофільтрами чи секціями, а також по їх активному перерізу

устройство газотурбинной установки комплексное воздухоприемное
пристрій газотурбінної установки комплексний повітроприймальний

Пристрій, призначений для приймання, готування та скерування повітря з довкілля до вхідного

патрубка компрессора газотурбинной установки

устройство гидромолфты питающего электронасоса черпаковое
пристрій гідромолфти живильної електропомпи черпаковый

Регулявальний елемент гідромолфти живильної електропомпи. На боковій поверхні черпака нарізана зубчаста рейка, переміщувана в напрямному втулку за допомогою зубчастого сектора механізму переміщення. Порожнисте литво корпусу черпакового пристрою забезпечує вільне відведення робочої оливи з черпака спеціальними каналами. Приводиться в рух черпаковий пристрій сервомотором колонки дистанційного керування за допомогою важільної системи

устройство градирни водораспределительное
пристрій градирні водорозподільний

Система водорозподілення охолоджуваної води по площі зрошувача, яка складається з магістральних та робочих водопроводів і розбризкувальних пристроїв.

устройство градирни водоуловительное
пристрій градирні водоуловлювальний

Пристрій для уловлювання краплин води, які виносяться повітрям з градирні через витяжну башту. Водовловник розташовується над водорозподільною системою

устройство градирни оросительное
пристрій градирні зрошувальний

Конструктивна частина градирні, в межах якої переважно проходить охолодження води

устройство дренажно-распределительное
пристрій дренажно-розподільний

Пристрій для рівномірного розподілу промивної води та повітря на площі фільтра, а також рівномірного розподілу, збирання та відведення фільтрованої води

устройство камеры сгорания ГТУ
запальное пристрій камери згоряння ГТУ запальовальний

Пристрій, за допомогою якого здійснюється запалювання газу в пальнику камери згоряння газотурбінної установки під час пуску

устройство компрессора комплексное
воздухоочистительное пристрій компрессора комплексний повітроочищувальний

Пристрій, призначений для готування та очищення повітря в циклі згідно з вимогами Держстандарту при допускних гідравлічних витратах на вході в компресор та середньодобовому вмісту пилу в повітрі з запобіганням потрапляння оливи в протічну частину компресора. До складу пристрою входять такі блоки: обігріву, повітроприймальний, тонкого очищення, байпасний та шумоглушення

устройство контроля пламени
пристрій контролю полум'я

Пристрій, який реагує на полум'я контрольованого ним пальника, на виході з якого виникають сигнали, що показують на наявність чи відсутність полум'я

устройство котла барботажное
пристрій котла барботажний
Механічний сепарувальний пристрій для вловлювання частин, які виносяться з парою з бара-

бана котла, розміщений у верхній його частині

устройство котла импульсно-предохранительное
пристрій котла імпульсно-запобіжний

Пристрій, який складається з системи електромагнетів та електроконтактного манометра. Під час підвищення тиску в котлі вище від встановленої межі спрацьовує настроєний на цей тиск електроконтактний манометр, унаслідок цього знеструмлюється коло нижнього електромагнета і замикається коло верхнього, яке відкриває імпульсний запобіжний хлипак і спричинює відкриття головного запобіжного хлипака скидання надлишку пари в атмосферу. Зниження тиску до заданої величини здійснює перемикач у зворотній послідовності. Імпульсно-запобіжні пристрої промперегрівання та лінії редукованої пари редуційно-охолоджувальних устав не мають електромагнетної повідні. Спрацювання цих пристроїв досягається спрацюванням імпульсного хлипака під дією зміни тиску пари

устройство котла паропромывочное
пристрій котла паропромивний

Пристрій для підвищення якості пари через промивання її живильною водою

устройство маслосбрасывающее
пристрій оливоскидний

Безсуваковий оливоскидний пристрій, призначений для швидкого зливання оливи з колектора, на якому він встановлений, з метою запобігання чи ліквідації пожежної небезпеки

устройство отсечки жидкого топлива пристрій відсікання рідкого палива

Пристрій, призначений для припинення подавання рідкого палива до пальників камери згоряння під дією захисту або оперативним персоналом під час виникнення аварійних ситуацій

устройство парораспределения турбины распределительное кулачковое пристрій паророзподілу турбіни розподільний кулачковий

Пристрій, призначений для відкривання головним сервомотором регулювальних хлипаків за певним принципом, закладеним профілем кулачків на розподільному валу паророзподілу турбіни

устройство паротурбинной установки воздухоудаляющее пристрій паротурбінної установки повітровідвідний

Пристрій, призначений для відведення пароповітряної суміші з конденсатора і циркуляційної системи та підтримання необхідного вакууму. Використовуються для цього парострумні та водострумні ежектори

устройство перестройки сервомоторов турбины пристрій перестроювання сервомоторів турбіни

Пристрій, призначений для забезпечення певної послідовності відкривання регулювальних хлипаків внаслідок переведення керування сервомотора в інший режим

устройство последней ступени турбины с противодавлением захисний пристрій останнього

ступеня турбіни з протитиском захисний

Захисний пристрій, призначений для захисту останнього ступеня турбіни з протитиском від надмірного перепаду тиску, який може призвести до пошкодження діафрагми та подальшого пошкодження інших частин турбіни. Надмірне зниження тиску пари у вихідному патрубку турбіни може виникнути внаслідок розриву пароводу протитиску, різкого збільшення споживання відпрацьованої пари в турбіні

устройство приемно-сливное пристрій приймально-зливний див. *эстакада сливная*

устройство противопомпажное пристрій протипомпажний

Пристрій, який забезпечує безпомпажний пуск і зупин компресора газотурбінної установки за рахунок скидання повітря в атмосферу через протипомпажний хлипак

устройство расхаживания сервомотора пристрій розходжування сервомотора

Пристрій, призначений для переміщення відсічного сувака, толока сервомотора на частині ходу під час нормальної роботи турбіни

устройство сервомоторов системы регулирования турбины расхаживающее пристрій сервомоторів системи регулювання турбіни розходжувальний

Пристрій, призначений для індивідуального закривання окремих сервомоторів на діючій турбіні. Почергове відкривання вентилів розходжування відпо-

відних сервомоторів призводить до зростання тиску в одній з ліній зворотного зв'язку за незмінного тиску в лінії 1-го підсилення. Внаслідок цього відповідний відсічний сувак зміщується від середнього положення вниз і його сервомотор починає закриватися, спричинюючи зниження тиску в лінії зворотного зв'язку і повертаючи відсічний сувак в середнє положення та спричинюючи зупин сервомотора. Після закривання вентилів розходжування сервомотор повертається у початкове положення

устройство системы регулирования турбины переключающее пристрій системи регулювання турбіни перемикальний

Пристрій, за допомогою якого дистанційно чи вручну здійснюється перемикання гідроповідні з електрогідравлічної системи регулювання на гідравлічну та навпаки

устройство схемы защиты турбины захисний пристрій схеми

захисту турбіни захисний пристрій, основним елементом якого є пластина, що працює так само, як пластина вимикача сервомотора стопорних хлипаків. Знизу вона є під тиском на лінії 1-го підсилення та лінії захисту, зверху - під тиском води на лінії керування захисними пристроями, підвід в яку постійний, а зливами керують чотири хлипаки. Кожен з двох хлипаків, розміщених безпосередньо в корпусах

захисних пристроїв, жорстко пов'язаний з електромагнетом захисту і кнопкою ручного зупини турбіни. Натискання на кнопку або спрацювання одного електромагнета спричинює переміщення пластини лише відповідного захисного пристрою

устройство турбины валоповоротное пристрій турбіни валоповертальний

Пристрій, призначений для повільного обертання ротора турбіни під час її пуску і зупини та запобігання тепловому скривленню ротора і нагрівання бабітових вкладнів вальниць

устройство турбины защитное пристрій турбіни захисний

Пристрій, призначений для швидкого зупини турбоагрегату способом формування команди на закриття стопорних і регулювальних хлипаків на підведенні пари в циліндри високого та середнього тиску. Спрацювання пристрою відбувається у разі надходження сигналу на електромагнет зі схеми захисту та блоків або від ключа дистанційного захисту турбіни

устройство турбины разгонное пристрій турбіни розгінний

Пристрій, призначений для випробування автомобіля безпеки турбіни розгоном ротора, який у відповідному положенні здійснює перекривання потоку імпульсної води до сільфона та відкриває злив з камери сільфона у дренаж. Сувак переміщується вгору і підвищує тиск у лінії 1-го підсилення, спричинює відкриття хлипаків і розгін

ротора турбіни до спрацюван-
ня автоматів безпеки.
Повернувши ручку у проти-
лежний бік від нейтрального
положення на 90°, відкривають
злив з лінії 1-го підсилення у
дренаж. Приєднаний до сувака
розгінний сувак зведення подає
оливу від оливних помп на зве-
днення виконавчого органа авто-
мата безпеки

**устройство фильтра распре-
делительное дренажное при-
стрій** фільтра розподільний дре-
нажний

Пристрій для рівномірного
розподілення води, розчину,
повітря по всьому перерізу
фільтра або їх відведення

**устройство энергоблока паро-
сборное пристрій** енергоблока
пароскидний

Пристрій, призначений для під-
тримання необхідних параметрів
пари, яка скидається з гарячих
ниток промперегріву в конденса-
тор під час пусків з різних
теплових станів енергоблока

утечка газа [пара] витік газу [пари]

Невиробнича втрата газу чи
пари під час витікання їх через
нецільність у конструкціях,
трубопроводах, арматурі тощо

**утилизация тепла дымовых га-
зов [пара] утилізація тепла**
димових газів [пари]

Використання тепла відпра-
цьованих низькопотенційних від-
хідних газів чи пари для госпо-
дарських чи технологічних пот-
реб, які не пов'язані з основним
технологічним процесом

**утонение стенки трубы стон-
нення стінки труби**

Зменшення товщини металу
стілки труби чи газоходу вна-
слідок ерозії або зовнішньої чи
внутрішньої корозії

**утончение стенки трубы потон-
щення стінки труби див. утоне-
ние стенки трубы**

**участники оптового рынка элект-
роэнергии Украины учасники**
гуртового ринку електроенергії
України

Юридичні та фізичні особи, які
продають та купують елект-
ричну енергію, визначають та
виконують умови Договору
гуртового ринку електроенергії
України та дотримуються
Правил гуртового ринку елект-
роенергії України

Ф

фаза хроматографа неподвижная

фаза хроматографа нерухома
Адсорбент або абсорбент, на-
несений на твердий носій. Рідка
нерухома фаза, нанесена на
твердий носій, називається
нерухомою рідиною. Нерухома
рідина та дисперсний адсор-
бент бувають нанесені на по-
верхню адсорбенту, твердого
носія, відповідно

факел горения факел горіння

Потік світних газів і твердих
частинок, які знаходяться у
факелі, утворені під час спалю-
вання будь-якого виду палива.
Залежно від виду палива, конст-
рукції пальників та їх компоно-
вання, процесу змішування пали-

ва з окиснювачем, факел буває
дифузійним, кінетичним, ламі-
нарним, турбулентним, світ-
ним чи несвітним

фактор разделения центрифуги
фактор розділення центрифуги
Відношення відцентрового при-
скорення центрифуги до при-
скорення вільного падіння

фестон котла фестон котла

Випарна поверхня нагрівання
котла, утворена трубами зад-
нього екрана, розведеними в
шахматному порядку в декілька
(три-чотири) рядів для змен-
шення жужелювання

физико-химическое свойство
нефтепродукта фізико-хемічна
властивість нафтопродукту

Складова частина експлуата-
ційної властивості нафтопродук-
ту, що характеризує сукупність
однорідних явищ і визначається в
лабораторних умовах

**фиксированные условия пост-
роения энергетических харак-
теристик** фіксовані умови
побудови енергетичних характе-
ристик

Номінальні значення певних
параметрів, найімовірніші зна-
чення зовнішніх факторів,
прийняті для розрахунку та
побудови енергетичних харак-
теристик устаткування, які
характеризуються сталими
значеннями чи залежностями

фильтр фільтр

Апарат для розділення рідких
неоднорідних систем фільт-
руванням

фильтр анионитный фільтр аніо-
нітний

Фільтр для вилучення з води
аніонів розчинених солей

фильтр буферный фільтр буфер-
ний

Фільтр, заповнений катіо-
нітом, який не регенерується,
встановлюється після Н-
катіонітних фільтрів з
«голодною регенерацією» для
унікнення коливань лужності і
проскоків кислого фільтрату

фильтр вакуумный фільтр ваку-
умний

Фільтр для розділення суміші
твердих і рідких речовин за
допомогою фільтрувальної
перегородки та вакууму, ство-
рюваного з внутрішнього чи
зовнішнього боку фільтруваль-
ної перегородки

фильтр водяной фільтр водяний

Фільтр, призначений для додат-
кового очищення циркуляційної
води, яка подається в оливоохо-
лодники, газоохолодники та
повітроохолодники турбоаг-
регату

фильтр воздушный фільтр повіт-
рянний

Фільтр для очищення від завис-
лих частинок зовнішнього або
рециркуляційного повітря, що
подається у приміщення систе-
мою припливної вентиляції чи
системою кондиціонування повітря

фильтр гравийный фільтр гра-
війний

Промисловий фільтр, в якому
вода очищається під час прохо-
дження через шар гравію

фильтр грубой очистки мазута

фільтр грубого очищення мазуту
Фільтр, призначений для гру-
бого очищення мазуту від меха-
нічних випадкових домішок

фильтр грубой очистки масла

фільтр грубого очищення оливи
Фільтр, призначений для очи-

- цення оливи від грубих механічних домішок*
- фільтр для очистки воды** фільтр для очищення води
Фільтр, призначений для відділення з води завислих речовин способом проціджування [фільтрування]
- фильтр ионообменный** фільтр йонообмінний
Фільтр, який забезпечує очищення дистилату від продуктів корозії та підтримання необхідного значення рН дистилату
- фильтр катионитный** фільтр катіонітний
Фільтр для вилучення з води катіонів розчинених солей
- фильтр механический** фільтр механічний
Фільтр для очищення води та газів, в якому використовуються хемічно інертні фільтрувальні матеріали (кварцевий пісок, подрібнений керамзит чи антрацит) зі зернами відповідної фракції (здебільшого 0,5-1,6 мм), тканина тощо
- фильтр осветлительный** фільтр освітлювальний
Фільтр для вилучення з води грубо- та дрібнодисперсних механічних домішок способом її пропускання через інертні фільтрувальні матеріали
- фильтр плотины обратный** фільтр греблі зворотний
Елемент дренажної призми греблі, який захищає дрепаж від засмічування
- фильтр рукавный** фільтр рукавний
Промисловий фільтр, пориста перегородка якого складається з фільтрувальних елементів, виконаних у вигляді рукавів

- фильтр смешанного действия,** ФСД фільтр змішаної дії, ФЗД
Йонообмінний фільтр, заповнений катіонітом і аніонітом, призначений для глибокого знесолення попередньо очищеної природної води й освітленого турбінного конденсату
- фильтр тонкой очистки** мазута фільтр тонкого очищення мазуту
Фільтр, призначений для тонкого очищення мазуту з метою захисту форсунок котлів від зношення та забивання
- фильтр тонкой очистки масла** фільтр тонкого очищення оливи
Фільтр, призначений для повнішого очищення оливи від механічних домішок
- фильтр электромагнитный** фільтр електромагнетний,
Фільтр очищення води, створюваним магнетним полем високої напруги між фільтрувальними елементами, яке витягує феромагнетні продукти корозії з води
- фильтрат** фільтрат
Рідина, яка пройшла через фільтрувальну перегородку фільтра, тобто очисну рідину після фільтрації
- фильтрат промывной** фільтрат промивний
Спеціально подавана рідина, що пройшла через шар осаду, затриманого на фільтрі, призначена для вимивання з нього зайвих домішок, які можуть перешкоджати подальшому використанню осаду
- фильтрация грунта** фільтрація ґрунту
Явище руху води в водопроникних ґрунтах гідротехнічних

- споруд. Втрати на фільтрацію залежать від геологічних та гідрологічних умов місця спорудження водосховища, простежю греблі та напору, який вона створює, глибини каналів тощо*
- фильтрация жидкости [газа]** фільтрація рідини [газу]
Рух через пористу перегородку (середовище) рідини чи газу, супроводжуваний відкладанням або осажденням на ній завислих твердих часток
- фильтрование** фільтрування
Процес розділення суспензій на тверду та рідку фази на фільтрувальній перегородці під дією перепадів тиску
- фильтрование осветлительное** фільтрування освітлювальне
Фільтрування, що очищає рідину від дрібних завислих частинок
- фильтрование центробежное** фільтрування відцентрове
Фільтрування в центрифусі з перфоровальним ротором
- фильтроцикл** фільтроцикл
Час роботи фільтра між двома послідовними відновленнями фільтрувальної чи обмінної здатності фільтрувального матеріалу
- фильтр-пресс** фільтр-прес
Фільтр (рами та плити з фільтрувальним матеріалом), в якому рідину, переміщувану під тиском, очищають від механічних домішок
- фильтр-регенератор** фільтр-регенератор
Фільтр, в якому здійснюється регенерація фільтрувального матеріалу, що втратив обмінну смість в робочих фільтрах

- фитобентос** фітобентос
Сукупність рослин, що ростуть на дні неглибоких водоймищ
- фитопланктон** фітопланктон див. *планктон.*
- фланец** фланець
З'єднувальна частина труб, арматури, валів тощо, у вигляді плоского кільця чи диска з рівномірно розміщеними отворами для прогоничів і шпильок
- флокулянт** флокулянт
Органічна високомолекулярна сполука, яка містить у своєму складі багато йоногенних груп
- флотатор** флотатор
Апарат для розділення суспензій чи емульсій за допомогою повітря, розчиненого під тиском перед флотатором в оброблюваній рідині, або за допомогою мікро- та макробульбашок повітря, що продувається через шар води у флотаторі
- фоновая концентрация** загрязняющего атмосферу вещества
Фоновая концентрация забруднювальної атмосферу речовини Концентрація забруднювальної атмосферу речовини, створена всіма джерелами за винятком тих, які розглядаються у певному конкретному випадку
- форсирование пуска** котла форсування пуску котла
Прискорення процесу пуску котла за рахунок скорочення часу проведення окремих операцій через підвищення темпів їх проведення з урахуванням надійності та витрат тепла на пускові операції
- форсирование топочного режима** форсування паливного режиму

Підвищення теплової потужності паливни спалюванням додаткової кількості палива

форсунка форсунка

Пристрій для розпилювання [розпорскування] рідкого палива, що надходить у паливню котла, печі чи в камеру двигуна внутрішнього згоряння. Форсунки також застосовуються для розпилювання води в системах технічного водопостачання, золовловальних устатках тощо

форсунка быстродействующей редуционно-охлаждающей установки пароводяная форсунка швидкодіючої редуційно-охолоджувальної устави пароводяна

Форсунка, призначена для розпорскування конденсату чи води, підведеної до охолодника швидкодіючої редуційно-охолоджувальної устави, для зниження температури редукованої пари до заданої за рахунок ежекції та змішування пари з водою

форсунка механического распыливания форсунка механічного розпилювання

Форсунка для розпилювання мазуту [води], в якій процес розпилювання здійснюється за рахунок відцентрових сил, що виникають під час проходження струмин мазуту [води] через завихрювальні спеціальні канали чи отвори відповідних перерізів і форми

форсунка орошающая форсунка зрошувальна

Форсунка, призначена для розпорскування води з метою

зрошення мокрих тиллововників та розпорскування води в системах технічного водопостачання

форсунка паровая форсунка парова

Форсунка, переважно низької продуктивності, яка застосовується в котлах малої потужності для розпилювання мазуту низького тиску за рахунок струмин пари

форсунка паромеханическая форсунка паромеханічна

Форсунка для розпилювання мазуту, в якій процес розпилювання здійснюється за рахунок відцентрових сил та струмин пари, подаваної в голівку форсунки

форсунка пароструйная форсунка пароструминна див. форсунка паромеханическая**форсунка пусковая форсунка пускова див. форсунка растопочная**

Форсунка розпалювальна розпалювальна Форсунка паромеханічна, а інколи відцентрового типу продуктивністю меншою від номінальної продуктивності пальника, яка використовується під час розпалювання та навантажування тилловугільного котла до певного рівня

форсунка ротационная форсунка ротаційна

Форсунка низької продуктивності, в якій розпилювання мазуту здійснюється за рахунок відцентрових сил, що виникають під час подавання струмини мазуту на обертовий диск.

Ротаційні форсунки застосовуються у випадках відсутності пари (водогрійні котельні) та низького тиску мазуту

форсунка центробежная форсунка відцентрова див. форсунка механического распыливания

Фотоколориметр фотоколориметр Прилад для вимірювання коефіцієнтів пропускання та оптичної густини рідинних розчинів і твердих тіл, а також визначення концентрації речовин у розчині методом побудови градуїованих графіків

фотометр пламенный фотометр полум'яний

Аналізатор рідини полум'янофотометричний

фракционный состав нефтепродукта фракційний склад нафтопродукту

Склад нафтопродукту, що визначає залишок і втрати під час перегаювання в заданих умовах та кількісний вміст фракцій, які википають в певних температурних межах

фракция угля фракція вугілля

Сукупність кусків вугілля з певним діапазоном густини, встановленим нормативними документами

фронт усталостной трещины фронт втомної тріщини

Гранична лінія розділення [розриву] матеріалу об'єкта в процесі утворення та росту втомної тріщини

ФСД ФЗД див. фильтр смешанного действия**фторирование воды фторування води**

Введення сполук фтору у воду з метою забезпечення в ній нормативних концентрацій фтору (від 0,5-0,7 до 1,0-1,5 мг/л)

фугат фугат

Рідина, відведена в процесі відцентрового осадження

футеровка хутрвання

Захисний шар з вогнетривкої цегли чи шамотної маси на стінах чи екранах паливної камери для захисту їх від високіх температур

X**характеристика аэродинамическая характеристика аеродинамічна**

Сукупність основних конструктивних і технологічних параметрів (площ перерізів, геометричних розмірів, витрат, опорів), які характеризують пропускну здатність повітря чи газів для систем, агрегатів, вузлів тощо

характеристика гидродинамическая характеристика гідродинамічна

Сукупність основних конструктивних і технологічних параметрів (геометричних розмірів, швидкостей циркуляції, опорів, вагових швидкостей тощо), які характеризують пропускну здатність циркуляційних контурів, гідравлічних систем чи трубопроводів

характеристика градири нормативная характеристика градири нормативна
Намограма залежності температури охолодженої води у градири від теплового її навантаження та метеорологічних чинників

характеристика конденсатора турбины расчетная характеристика конденсатора турбіни розрахункова
Залежність тиску в конденсаторі від температури охолоджувальної води на вході в конденсатор, питомого парового навантаження та витрати охолоджувальної води

характеристика насоса характеристика помпи
Графічна залежність основних технічних показників від тиску для об'ємних помп і від подавання для динамічних помп в умовах постійних значень частоти обертання, в'язкості і густини рідкого середовища на вході в помпу

характеристика насоса кавитационная характеристика помпи кавітаційна
Графічна залежність основних технічних показників помпи від кавітаційного запасу чи вакууметричної висоти всмоктування в умовах постійних значень частоти обертання, в'язкості й густини рідкого середовища на вході в помпу, тиску для об'ємних помп і подавання для динамічних помп

характеристика насоса регулирующая характеристика помпи регульовальна

Графічна залежність витрати від частоти обертання (циклів) або ходу робочого органа в умовах постійних значень в'язкості, густини рідкого середовища на вході в помпу і тиску на вході та виході з помпи

характеристика насоса, рабочая часть характеристика помпи, робоча частина
Зона на графічній характеристиці помпи, в межах якої рекомендується її експлуатація

характеристика поверхностей нагрева гидравлическая характеристика поверхонь нагрівання гідравлічна
Залежність гідравлічного опору розрахункового змійовика чи труби (ΔP) від витрати робочого середовища через нього (w), тобто $\Delta P = f(w)$

характеристика распыливания характеристика розпилювання
Показник роботи форсунки, який характеризує фракційний склад краплин та характер їх розподілу в поперечному перерізі розпиленого струменя

характеристика регулирования давления турбины статическая характеристика регулювання тиску турбіни статична
Залежність тиску в теплофікаційних відборах від теплового навантаження турбоагрегату

характеристика регулирования по частоте вращения турбины статическая характеристика регулювання частоти обертання турбіни статична

Залежність частоти обертання ротора турбіни від її навантаження

характеристика самовсасывания характеристика самовсмоктування
Графічна залежність витрати середовища, яке подається самовсмоктувальним помповим агрегатом з відповідного трубопроводу, від тиску на вході в помпу

характеристика системы труб разверочная характеристика системи труб нерівномірнісна
Характеристика, що ілюструє умови роботи жмута труб для різних теплових і гідравлічних нерівномірностей у межах цієї системи

характеристика статической неравномерности системы регулирования скорости вращения турбины характеристика статичної нерівномірності системи регулювання швидкості обертання турбіни
Графічне зображення залежності між частотою обертання та потужністю, яку розвиває турбоагрегат

хемосорбция хемосорбція
Поглинання речовини поверхнею твердого тіла, у якому між адсорбованими молекулами і твердим тілом виникає хемічна взаємодія. Характерна особливість хемосорбції - чутливість до хемічної природи адсорбента і чистоти поверхні

химический состав воды хемічний склад води
Сукупність всіх хемічних речовин, що знаходиться у воді

химическое потребление кислорода ХПК хемічне споживання кисню, ХСК див. **потребление кислорода химическое**

хладоноситель холодоносії
Речовина, яка застосовується для відведення тепла від охолоджуваних об'єктів та передачі її холодильному агенту. Одним з поширених видів холодоносія є рона

хлорирование воды хлорування води
Процес знезараження води способом її оброблення хлором чи солями з активним хлором

хлоропоглощаемость, ХП хлоропоглинання, ХП
Показник, що характеризує витрату хлору на руйнування й окиснення мікро- та макроорганізмів, органічних і деяких неорганічних речовин, що знаходяться у воді. Залежить від її хемічного складу, дозування хлору, температури води та часу контакту води з хлором

хозяйство газовое господарство газове
Комплекс споруд та устаткування для приймання та розподілення газу на теплових електростанціях, у котельнях та промислових підприємствах

хозяйство мазутное господарство мазутне
Комплекс споруд та устаткування для приймання, готування (підігрівання, фільтрування) та подавання мазуту до форсунок на теплових електростанціях, у котельнях та промислових підприємствах

хозяйство электростанции водное
господарство електростанції водне

Сукупність засобів і споруд, які складаються з водного транспорту (плавзасоби, судна, човни тощо), за виятком гідротехнічних споруд (шлюзів, гаваней та портів), наплавних споруд (запані, бони та плоти), льодових переправ, всіх стаціонарних та тимчасових споруд, що використовуються для проходження працівників та місцевих жителів, а також комплексу заходів щодо експлуатації вказаних споруд (обслуговування, ремонт, розчищення від сміття, пропускання наводка, випорощення та наповнення водосховищ та б'єфів, промивання верхніх б'єфів, скидання шуги та льоду, заходи безпеки на цих роботах тощо)

холодильный агент холодильний агент
Робоче середовище холодильної установки

холодильный цикл холодильний цикл
Зворотний термодинамічний цикл, що відбувається в холодильній машині для відбирання тепла від об'єкта охолодження

холодная воронка котла холодний кіш котла
Нижня частина камерної паливної котла, призначена для вилучення твердої жужелі

холодное хранение мазута холодне зберігання мазуту
Зберігання мазуту в резервуарах без його підігрівання при температурі нижче за 30 °С

холодоснабжение холодопостачання
Забезпечення центральних кондиціонерів холодною водою з певною температурою в необхідній кількості

ХП ХП див. *хлоропоглощаемость*

ХПК ХСК див. *потребление кислорода химическое*

хроматермография хроматермографія
Газова хроматографія, у якій температура колонки змінюється у процесі аналізу за заданим законом по довжині колонки та в часі

хроматограмма хроматограма
Графічна залежність концентрації речовини, пропорційної сигналу детектора від часу. Площа, обмежена піком хроматограми, характеризує кількість речовини

хроматограф хроматограф
Хроматографічний аналізатор рідини чи газів, оснований на різній здатності компонентів, які до неї входять, поглинатися сорбувальною речовиною

хроматограф газовый хроматограф газовий
Аналізатор для здійснення газової хроматографії з метою якісного та кількісного аналізу суміші речовин, для виділення з суміші чистих компонентів, а також для фізико-хімічних вимірювань

хроматография хроматографія
Галузь науки, яка вивчає розділення суміші газів, пари, рідин

чи розчищених речовин сорбційними методами в динамічних умовах

хроматография газоадсорбционная хроматографія газоадсорбційна

Один з видів хроматографії, у якій на поверхневий шар шихти в хроматографічній колонці наноситься суміш газів чи пароподібних речовин, а потім колонка продувається інертним газом-носієм. Розділення компонентів відбувається всередині самого шару, водночас утворюються зони сорбції, які просуваються шаром

хроматография газовая хроматографія газова
Визначення складових частин газової суміші за методом розділення й ідентифікації її компонентів

хроматография газовая аналитическая хроматографія газова аналітична
Газова хроматографія, яка використовується для кількісного та якісного аналізу суміші газів

хроматография газовая капиллярная хроматографія газова капілярна
Газова хроматографія, в якій використовується газохроматографічна капілярна колонка

хроматография газовая препаративная хроматографія газова препаративна
Хроматографія, яка використовується для виділення компонентів чи фракцій з суміші газів

хроматография газожидкостная
хроматографія газорідинна
Один із видів газової хроматографії, основою якого є поглинання газів та пари рідиною. Розділення компонентів базується на різній їх розчинності в поглинальному середовищі

хрупкость металла крихкість металу
Властивість металу пошкоджуватися внаслідок механічного впливу без помітної пластичної деформації, яка залежить від структурного стану та умов випробувань і відбувається під час ударних навантажень

Ц

цветение воды цвітіння води
Масовий розвиток планктонних водоростей, що спричиняє «цвітіння» води, яке негативно позначається на водопостачанні

цветность воды колірність води
Показник, який характеризує інтенсивність забарвлення води

цементация золы цементация золи
Утворення щільних і міцних золувих сполук унаслідок взаємодії золи з водою

централизованное диспетчерское управление централізоване диспетчерське керування
Оперативно-технологічне керування об'єднаною енергетич-

ною системою України зі забезпеченням надійного та безперебійного енергопостачання споживачів та дотриманням вимог енергетичної безпеки

центрифуга центрифуга

Машина, призначена для центрифугування [розділення] речовин з різною питомою вагою за рахунок відцентрової сили

центрифугирование центрифугування

Розділення сипких речовин та рідин різної питомої ваги та відокремлення рідин від твердих речовин за допомогою відцентрової сили

цикл бинарный цикл бінарний

Паросиловий цикл, в якому для підвищення термічного коефіцієнта корисної дії теплосилової установки використовуються два робочі середовища

цикл Карно цикл Карно

Еталонний максимально можливий в заданому температурному інтервалі термодинамічний цикл, в якому тепло перетворюється в роботу за наявності двох джерел тепла: верхнього, з температурою T_1 , і нижнього, з температурою $T_2 < T_1$. В прямому циклі Карно робоче середовище розширюється спочатку при $T_1 = \text{const}$ з підведенням тепла q_1 , потім за адіабатним процесом охолоджується до температури T_2 , після цього стискається спочатку при температурі $T_2 = \text{const}$ з відведенням тепла q_2 , а потім по адіабаті до відновлення початкових параметрів. Коефіцієнт

корисної дії циклу Карно визначається лише згаданими вище температурами і збільшується зі зростанням температури T_1 та зниженням T_2

цикл ремонтный цикл ремонтний

Найменший повторюваний інтервал часу або наробіток устаткування, протягом яких виконуються всі встановлені види ремонту в певній послідовності, відповідно до вимог нормативно-технічної чи експлуатаційної документації

цикл Ренкина цикл Ренкіна

Ідеальний замкнутий термодинамічний цикл зміни стану робочого середовища в найпростішій паросилової установі. Характеризується ізобарним підведенням тепла в котлі, адіабатним розширенням у циліндрі парової машини, ізобарним відведенням тепла в конденсаторі та подаванням живильної води в котел

цикл технического обслуживания

цикл технічного обслуговування
Найменший повторюваний інтервал часу або наробіток устаткування, протягом яких виконуються всі встановлені види періодичного технічного обслуговування в певній послідовності, відповідно до вимог нормативно-технічного обслуговування

циклон циклон

Апарат циліндричної форми з конусом знизу для очищення газу [повітря] від завислих твердих частинок (вугільного пилу, золи, краплинок води тощо)

циклон батарейный циклон батарейний

Вихровий пиловловник, який складається з набору циклонних елементів з тангенційним, спіральним чи осьовим подаванням газу [повітря]

циклон для очистки газов мокрый циклон для очищення газів мокрий

Пиловловник, у корпусі якого відцентровий ефект відділення пилу посилюється внаслідок додаткового підведення води в корпус апарата

циклон для очистки газов осевой циклон для очищення газів осьовий

Пиловловник, в корпусі якого вхідний і вихідний потоки газу [повітря] рухаються вздовж його осі

циклон для очистки газов противоточный осевой циклон для очищення газів протитоківий осьовий

Пиловловник, у корпусі якого вхідний і вихідний потоки газу [повітря] рухаються вздовж його осі в протилежних напрямках

циклон для очистки газов прямоточный осевой циклон для очищення газів прямотоківий осьовий

Осьовий пиловловник, у корпусі якого вхідний і вихідний потоки газу [повітря] рухаються вздовж його осі в одному напрямі

циклон котла внутривибарабанный циклон котла внутрішньобарабанний

Відцентровий апарат, розміщений всередині барабана

котла для відокремлення краплинок води з пароводяної суміші

циклон котла выносной циклон котла виносний

Відцентровий апарат, призначений для відділення краплинок води з пароводяної суміші й осушення пари ступеневим випаровуванням, розташований поза барабаном котла та з'єднаний з паровою та водяною частинами барабана

цилиндр высокого давления паровой турбины циліндр високого тиску парової турбіни

Перший за ходом пари циліндр багатоциліндрової парової турбіни

цилиндр низкого давления паровой турбины циліндр низького тиску парової турбіни

Останній за ходом пари циліндр багатоциліндрової парової турбіни

цилиндр паровой турбины циліндр парової турбіни

Частина парової турбіни, в якій розташовані статор і пристрої для підведення та відведення пари, і до якої прикріплені покритишки кінцевих ущільнень

цилиндр паровой турбины двухпоточный циліндр парової турбіни двопотоковий

Циліндр парової турбіни, в якому потік пари розділюється і робочий процес здійснюється в паралельно розміщених ступенях

цилиндр паровой турбины однопоточный циліндр парової турбіни однопотоковий

Циліндр парової турбіни, в якому робочий процес здійс-

нюється в послідовно розміщених ступенях в одному напрямі потоку пари

циліндр паровой турбины противоточный циліндр парової турбіни протиточковий

Циліндр парової турбіни, в якому робочий процес здійснюється послідовно у двох групах ступенів із протилежним напрямом потоку пари

циліндр среднего давления паровой турбины циліндр середнього тиску парової турбіни

Проміжний за ходом пари циліндр багатоциліндрової турбіни між циліндром високого та низького тиску

циркуляция в котле естественная циркуляція в котлі природна

Циркуляція, яка виникає та підтримується в котлі під дією різниці питомих ваг води, що заповнює барабан котла, та води, насиченої бульбашками пари (пароводяної суміші, яка піднімається з більш нагрітих поверхонь нагрівання)

циркуляция в котле искусственная циркуляція в котлі штучна див. **циркуляция в котле принудительная**

циркуляция в котле принудительная циркуляція в котлі примусова

Циркуляція води, яка виникає під дією напору, створюваного живильними помпами та іншими пристроями

циркуляция воды циркуляція води

Безперервний рух води в певному контурі котла для забезпечення пароутворення та його нормальної роботи

Ч

частота вращения частота обертання

Величина, яка характеризує швидкість обертання тіла за одиницю часу

число оборотов барабана мельницы критическое кількість обертів барабана млина критична

Кількість обертів (мінімальна), коли кулі піднімаються на висоту до утворення природного кута скосу та (максимальна), коли відцентрові сили від швидкого обертання барабана настільки великі, що кулі не відриваються від стінок барабана

число оборотов барабана мельницы рабочее кількість обертів барабана млина робоча

Кількість обертів, за якої забезпечується найбільша висота підняття куль і сила удару під час їх падіння на шар вугілля

число фосфатное число фосфатне

Концентрація фосфат-іонів у котловій воді в міліграмах на дециметр кубічний

число щелочное число лужне

Концентрація їдкого натрію в котловій воді в мг/дл³

Ш

шайба шайба

Дросельний пристрій, який створює місцевий гідравлічний опір у трубопроводі. Застосовується для вимірювання чи обмеження витрат рідини або газу. Конструктивно виконаний у вигляді диска з точно визначеною величиною і формою центрального отвору. За своїм призначенням шайби поділяються на дросельні, дозувальні, регулювальні та вимірювальні діафрагми

шайба дозировочная шайба дозувальна

Дросельний пристрій з означеними розмірами центрального отвору для пропускання відповідної кількості середовища (безперервного продування), дозування хемреагентів тощо

шайба дросельная шайба дросельна

Дросельний пристрій, який вмонтовують на вході трубок пакета поверхні нагрівання, наприклад, нижньої радіаційної частини котла, або в окремі труби з метою створення підпору для зменшення гідравлічної нерівномірності у пакеті труб

шайба измерительная шайба вимірювальна див. **измерительная диафрагма**

шайба регулировочная шайба регулювальна

Дросельний пристрій, який застосовують для регулювання витрати середовища в обме-

женому діапазоні залежно від зміни початкового параметра (води на впорск, живильної води котла в пускових вузлах живлення тощо)

шандор шандор

Найпростіший тип плоского заслону, складений з окремих металевих, залізобетонних чи дерев'яних брусків

шарикоподшипник кульковальниця див. **подшипник шариковый**

шахта конвективная шахта конвективна

Частина котла у вигляді опускового чи піднімного газоходу, де розміщені конвективні поверхні нагрівання: пароперегрівники, економайзери, повітропідігрівники тощо

шахта топочная шахта паливна див. **топка котла**

шахта шлакосмывная шахта жужелезмивна

Пристрій під паливною котла, де відбувається грануляція жужелелі та періодичне або безперервне її змивання у канал гідрозоловідведення

ШБМ КБМ див. **мельница барабанная шаровая**

шибер шибер

Пристрій для перекриття потоку повітря чи димових газів у повітропроводах і газоходах. Залежно від конструкції та функційної належності шибери поділяються на запірні, відмикальні, відсічні, регулювальні, перекидні тощо

ширина зоны охлаждения воды в градирне ширина зони охолодження води у градирні

Різниця між температурами води на вході та виході з градирні у градусах

ширина озера [водохранилища]
середня ширина озера [водосховища] середня
Відношення площі дзеркала води до довжини озера [водосховища]

шкала растворов стандартная
шкала розчинів стандартна
Серія розчинів з різним вмістом визначуваного компонента, приготованих заздалегідь чи одночасно з досліджуванним розчином, які пройшли всі стадії аналізу

шлак гранулированный жужиль
гранульована
Тверда форма жужелі після процесу її грануляції у жужелевій ванні котла, тобто після раптового охолодження в об'ємі води

шлак жидкий жужиль рідка
Жужиль, розтоплена в нижній частині паливної котла з рідким жужелевідведенням, яка за певної високої температури має властивості в'язкої рідини

шлак пористый жужиль пориста
Жужиль, яка у гранульованому стані має пористу структуру, що зумовлено хемічним складом золи палива. Питома вага пористої жужелі буває нижчою від води та після грануляції в жужелевій ванні жужиль спливає на поверхню, що спричиняє труднощі в процесі жужелевідведення

шлакование жужелования
Процес інтенсивного налипання на поверхнях труб, умурованні, вихідних насадах пальників

частинок золи, що перебувають в розтопленому або в розм'яшеному стані

шлаковая ванна жужелева ванна
Місткість під паливною котла, заповнена водою та призначена для приймання, охолодження і грануляції жужелі

шлакодробилка жужеледробарка
Устава для подрібнення великих кусків жужелі

шлакообразование жужелеутворення
Процес утворення та розосередження в паливній котла за тверділої чи рідкої жужелі з негорючої частини мінеральних твердих палив при високих температурах

шлакоотвал жужелевідвал
Гідротехнічна споруда для складування жужелевих відходів з електростанції та для освітлення води, повторно використовуваної для транспортування жужелі на жужелевідвал

шлакопровод жужелепровід див. **золошлакопровод**

шлакоудаление жидкое жужеле-
відведення рідке
Система безперервного жужелевідведення, де жужиль і частини золи відводяться в рідкому розтопленому стані, що забезпечено спеціальною конструкцією нижньої частини паливної камери (покриття екранів до висоти 4-5 м теплоізоляційним матеріалом, низьке розташування пальників над плоским черенем). Нагромаджена на черені рідка жужиль безперервно витікає через лотку в жужелеву ванну

шлакоудаление котла жужелевід-
ведення котла

Безперервне або періодичне відведення жужелі з-під котла за допомогою гідрозмиву, ковесрів, транспортерів тощо

шлам шлам

Крихкі відкладення, які утворюються в процесі осідання, скупчення й ущільнення завислих речовин у рідині

шлам угольный шлам вугільний
Залишковий продукт після збагачування вугілля мокрим способом з розмірами частинок до 3 мм, який після підсушування використовується як паливо

шлам фосфатный шлам фосфат-
ний

Продукт фосфатування, складений переважно з гідроксилапату

шламонакопитель шламонагро-
маджувач

Гідротехнічна споруда для зберігання шламових вод від хемічних очищень теплового устаткування електростанцій

шламоуплотнитель шламоущіль-
нювач

Конструктивна складова освітлювача, призначена для ущільнення шламу

шнек шнек

Механізм із закритим або відкритим металевим жолобом, в якому обертається спеціальний гвинт, установлений в вальніцях, призначений для транспортування сипких речовин

шпонка плішка

Деталь плішкового з'єднання, яка закладається одночасно в паз

маточини шківів, зубчастого колеса та в тіло вала. Розрізняють плішки призматичні, клинові, сегментні, тангенційні

штуцер штуцер

Невеликий відтінок труби малого діаметра, приварений до елементів котельної устами (газоходу, повітропроводу, колектора), який використовується для відбирання проб газів, води, вимірювання тисків, дренажу, продування тощо

штуцер присоединительный
штуцер присьднувальний

Відтінок труби довжиною до 15 мм, приварений до колектора, призначений для з'єднання колектора з поверхнями нагрівання чи підвідними та відвідними трубопроводами. Діаметр штуцера дорівнює діаметру приварюваної труби

шуга шуга

Маса внутрішньоводного льоду, що утворюється внаслідок переохолодження води під час її взаємодії з дрібними фракціями наносів у воді, перетворюється у кристали внутрішньоводного льоду, який особливо сильно нарощується на швидкотоках (ділянках рік чи каналів з великими швидкостями води)

шумоглушитель шумоглушник

Пристрій, який перешкоджає поширенню шуму у виробничі приміщення. Застосовується здебільшого у мережах повітропроводів систем кондиціонування повітря та вентиляції

Щ

щелочение луження

Процес усунення жирних забруднень з внутрішньої поверхні труб та устаткування, що підлягають очищенню способом оброблення лужними розчинами

щелочность бикарбонатная лужність бікарбонатна

Лужність, зумовлена концентрацією гідрокарбонат-іонів у воді

щелочность воды общая лужність води загальна

Величина, що показує сумарний вміст гідроксильних, карбонатних і бікарбонатних аніонів у воді

щелочность гидратная лужність гідратна

Показник лужності, що дорівнює концентрації гідроксильонів у воді

щелочность карбонатная лужність карбонатна

Величина лужності, зумовлена концентрацією карбонат-іонів у воді

щеполовитель трісколовник

Пристрій на паливоподачі для усунення з потоку вугілля деревини

щит управления щит керування

Сукупність розміщених у спеціальному приміщенні (або поблизу устаткування) щитів і пультів зі засобами контролю, регулювання та керування технологічними процесами основного та допоміжного устаткування чи їх груп, енергоблоків, а також електростанцій в цілому

щит управления блочный щит керування блоковий

Сукупність розміщених у спеціальному приміщенні щитів і пультів зі засобами контролю, регулювання та керування обслуговувальним оперативним персоналом технологічними процесами котлів, турбін, допоміжного устаткування та енергоблока в цілому впродовж всього періоду експлуатації в нормальних, перехідних (пуск, зупин, навантаження) та аварійних режимах

щит управления главный щит керування головний

Сукупність розміщених у спеціальному приміщенні щитів і пультів керування зі засобами контролю та керування обслуговувальним оперативним персоналом основного та допоміжного устаткування, а також здійснення зв'язку з регіональним диспетчерським центром неблокової електростанції

щит управления местный щит керування місцевий

Щит чи пульт або сукупність щита та пульта з засобами контролю та керування обслуговувальним персоналом деякого основного та допоміжного устаткування, розташованих безпосередньо біля вказаного устаткування

щит управления центральный щит керування центральний

Сукупність розміщених у спеціальному приміщенні щитів і пультів керування із засобами контролю і регулювання та керування обслуговувальним оперативним персоналом енергоблоків, а також здійснення зв'язку з регіональним диспетчерським центром

Э

эжектор вакуумного деаэраатора

эжектор вакуумного деаэраатора Пароструминний апарат, який забезпечує набір і підтримання необхідного розрідження [вакууму] під час пуску та нормальної експлуатації вакуумного деаэраатора

эжектор водовоздушный эжектор водоповітряний

Об'ємна помпа, яка використовує енергію струмину води, всмоктує з довкілля певну кількість повітря і тонко розсіює його у воді після себе. Водоповітряні эжектори застосовуються в напірних флотаційних уставах для розчинення під тиском в очищуваній воді надлишкових кількостей повітря, яке під час надходження очищуваної води у флотатор виділяється з неї у вигляді дрібних бульбашок і флотує наявні у воді забруднювальні частинки

эжектор охладителя пара уплотненный сетевой водой эжектор охолодника пари ущільнень мережною водою

Пристрій, призначений для відсмоктування пароповітряної суміші з кінцевих ущільнень турбіни та конденсації її в охолоднику мережною водою

эжектор расхоложивания турбины

эжектор розхолодження турбіни Повітровідсмоктувальний пристрій, призначений для розхолодження протічної частини і корпусних деталей тур-

біни повітрям, яке підсмоктується через вентиля та спеціальні штуцери в турбіну

эжектор турбины водоструйный

эжектор турбіни водоструминний Струминний апарат, який забезпечує відсмоктування з конденсатора турбіни несконденсованих газів. Робочим середовищем в апараті є вода від помпи пускового эжектора, за допомогою якої эжектуються повітря, пара й інші гази з вакуумної системи турбіни

эжектор турбины основной эжектор турбіни основний

Пристрій, призначений для відсмоктування з конденсаторів турбіни несконденсованих газів, робочим агентом якого є пара чи вода

эжектор турбины паровой эжектор турбіни паровий

Пристрій, призначений для відсмоктування з конденсатора турбіни несконденсованих газів, робочим агентом якого є пара, яка береться з деаэраатора в нормальній експлуатації або з колектора власних потреб блока під час пусків

эжектор турбины пусковой эжектор турбіни пусковий

Пристрій, який використовується для швидкого створення вакууму в конденсаторах перед пуском турбіни, його робочим агентом є пара від колектора власних потреб блока або вода від помпи пускового эжектора

эжектор уплотненный с конденсатором эжектор ущільнень з конденсатором

Пристрій, призначений для відсмоктування пароповітряної

суміші з кінцевих камер ущільнень турбіни та конденсації її в конденсаторі

ежектор уплотненный турбины
ежектор ущільнень турбіни
Пристрій, призначений для відсмоктування пароповітряної суміші з кінцевих ущільнень турбоагрегату і повідної турбіни турбопомпи, робочим агентом якого є пара

эквивалент работы термический
еквівалент роботи термічний
Сталий коефіцієнт, який показує, що 1 кДж тепла у випадку повного перетворення в роботу еквівалентний 102 кГм роботи

эквивалент теплоты механический
еквівалент теплоти механічний
Сталий коефіцієнт, який показує, що 1 кГм роботи, переходячи цілком в теплову енергію, дає 1/102 кДж

эквивалентный диаметр частиц
еквівалентний діаметр частинок
Діаметр частинок, з яких складалося б фільтрувальне завантаження за умови однакових їх розмірів

экологическая безопасность
екологічна безпека
Будь-яка діяльність людини, яка не допускає шкідливого впливу на довкілля

экологический паспорт
екологічний паспорт
Нормативно-технічний документ, що містить комплекс даних про екологічний вплив підприємства на довкілля

экономайзер котла
економайзер котла

Теплообмінник, який обігрівається продуктами згоряння палива та призначений для підігрівання чи часткового пароутворення води, що надходить в котел

экономайзер котла змеевиковый
економайзер котла змійовиковий
Економайзер котла, виготовлений з труб, зібраних у пакети змійовиків

экономайзер котла кипящего типа
економайзер котла киплячого типу
Економайзер котла, в якому відбувається часткове пароутворення

экономайзер котла некипящего типа
економайзер котла некиплячого типу
Економайзер котла, в якому відсутнє пароутворення

экономайзер котла ребристый
економайзер котла ребристий
Економайзер котла, виготовлений з ребристих труб

экономайзер котлов групповой
економайзер котлів груповий
Економайзер, який обслуговує групу котлів

экосистема
екосистема
Сукупність живих істот, пов'язаних між собою трофічними зв'язками, та неживих компонентів їх середовища, які захоплюються ними в процесі взаємного обміну речовин та енергії

экран котла
екран котла
Поверхня нагрівання котла, розміщена на стінах паливни, а

інколи газоходів, яка сприймає тепло і захищає їх від впливу високих температур

экран котла двухсветный
екран котла двосвітний
Екран котла, який розділяє паливну камеру котла на дві або декілька рівних частин та сприймає теплоту випромінювання з обох сторін

экран котла мембранный
екран котла мембранний
Екран котла, виготовлений зі зварених між собою плавникових або гладких труб зі смугами товщиною, що дорівнюють товщині труби

эксаустер
ексаустер див. **вентилятор мельничный**

эксаустер маслосистемы турбины
ексаустер оливосистеми турбіни
Відцентровий вентилятор для відсмоктування пари і газів з головного оливного бака турбіни в атмосферу

эксаустер системы маслоснабжения турбины
ексаустер системи оливопостачання турбіни
Вентилятор, призначений для відсмоктування повітря та аерозолів з картерів вальниць, головного оливного бака та зі зливного колектора для запобігання виходу аерозолів оливи у приміщення маишалу

эксаустер центробежный
ексаустер відцентровий див. **вентилятор мельничный**

эксергия
ексергія
Максимально корисна робота, яку можна одержати від по-

току речовини під час взаємодії його з довкіллям. У кожному незворотньому процесі ексергія перетворюється в енергію

эксикатор
ексикатор
Місткість для висушування та зберігання сухих речовин

экспертное техническое диагностирование сосудов, работающих под давлением
експертне технічне діагностування посудин, що працюють під тиском
Технічне діагностування посудин з метою визначення можливих параметрів та умов подальшої експлуатації, яке виконується після закінчення терміну служби посудини або після розрахункового ресурсу безпечної роботи, а також - після аварії або у разі виявлення пошкоджень елементів, які працюють під тиском

эксплуатация
експлуатація
Стадія життєвого циклу виробу, на якій реалізується, підтримується та відновлюється його якість

эксплуатация гидротехнических сооружений, гидромеханического оборудования в зимнее время
експлуатація гідротехнічних споруд, гідромеханічного устаткування в зимовий період
Комплекс організаційних та технічних заходів для захисту гідротехнічних споруд, нижніх б'єсів, берегової лінії, гідромеханічного устаткування та водного господарства під час наводків, повеней, льодоставу та від обмерзання і статичної дії льодо-

вого покриву на частини цих споруд, серед яких: доповневий огляд і ремонт споруд та устаткування, запобігання обмерзання, моніторинг вод та гідротехнічних споруд, очищення устаткування від обмерзання, влаштування неробочих скидів охолоджувальної води тощо

експлуатація нормальная эксплуатация нормальная

Робота підприємства в експлуатаційних режимах, передбачених установленим регламентом

експлуатація текущая эксплуатация поточная

Проведення оперативним персоналом робіт самостійно, встановлених оперативно-технічною документацією на закріпленій за ним ділянці протягом одної зміни

експлуатація техническая эксплуатация техническая

Період експлуатації, в який входить транспортування, зберігання, технічне обслуговування та ремонт виробу

експлуатація энергетического оборудования ТЭС эксплуатация энергетического оборудования ТЭС

Період від часу прийняття енергетичного устаткування ТЕС із монтажу до демонтажу, на якому реалізується його робота, підтримується та відновлюється відповідна якість під час резерву, ремонту чи консервації

экспресс-лаборатория экспрес-лаборатория

Частина водно-хемічної лабораторії в цехах, які виконують цілодобовий оперативний хемічний контроль за якістю води, пари, конденсату, стічної води під час роботи, пуску, налагодження та випробувань водопідготовчого і паросилового устаткування

экстрагирование екстрагування

Видлучення одного або декількох компонентів з твердих тіл за допомогою вибіркових розчинників

электролиз електроліз

Хемічна реакція, яка відбувається під дією електричного струму на електродах, що містяться в розчині, розтопі чи твердому електроліті

электронасос электропомпа

Помповий агрегат з повіднею від електродвигуна, вузли якого входять в конструкцію помпи

электронасос питательный бустерный электропомпа живильна бустерна

Відцентрова, горизонтальна, спірального типу, одноступенева помпа з робочим колесом двобічного всмоктування, призначена для подавання живильної води з деаератора до живильних помп з тиском, необхідним для запобігання в них кавітації

электронасос питательный пуско-резервный электропомпа живильна пуско-резервна

Відцентрова, горизонтальна, двокорпусна багатоступенева електропомпа, призначена для забезпечення живлення котла під

час пусків або від'єднанні чи виведенні в ремонт основної живильної турбопомпи з відповідним зниженням навантаження

электростанция электростанция

Підприємство електроенергетики, що виробляє електричну та теплову енергію способом використання органічних (вугілля, мазут, газ) або ядерних енергоносіїв, а також гідро-, вітро-, геліо- та інших видів енергії

электростанция атомная электростанция атомная

Електростанція, призначена для перетворення енергії, яка виділяється в ядерному реакторі внаслідок ланцюгової реакції розпаду ядер важких елементів (урану та плутонію), в теплову і електричну

электростанция блочная электростанция блочная

Електростанція, на якій пускові і теплові схеми окремих груп устаткування (котел-турбіна) індивідуальні (технологічно між собою не пов'язані) та застосовуються для устаткування високого та надкритичного тиску з проміжним перегріванням пари

электростанция воздушно-аккумуляторная электростанция повітряно-аккумуляторна

Теплова електростанція з повітряно-аккумуляторними газотурбінними агрегатами

электростанция газотурбинная

Електростанція газотурбінна
Теплова електростанція з газотурбінними уставами

электростанция геотермальная
електростанція геотермальна
Електростанція, призначена для перетворення енергії підземних термальних вод в електричну і [чи] теплову енергію

электростанция гидравлическая

електростанція гідравлічна
Електростанція, яка виробляє електроенергію завдяки перетворенню енергії води в кінетичну енергію повідні гідротурбіни з генератором

электростанция гидравлическая деривационная электростанция гідравлічна дериваційна

Споруди гідроелектростанції, розміщені в її головному та станційному вузлах, які поєднані між собою деривацією

электростанция конденсационная электростанция конденсаційна

Паротурбінна електростанція з конденсаційними турбінами, основне призначення якої – виробництво електричної енергії

электростанция паротурбинная

електростанція паротурбінна
Теплова електростанція з паротурбінним устаткуванням, призначена для виробництва електричної і теплової енергії

электростанция с поперечными связями электростанція з поперечними зв'язками

Електростанція, пускова і теплова схема якої конструктивно передбачає технологічні зв'язки між окремими агрегатами

(котлами і турбінами) для забезпечення основних потоків живильної води, перегрітої пари та пари для устаткування середнього та високого тиску

електростанция солнечная електростанція сонячна

Електростанція, призначена для виробництва електричної енергії способом перетворення сонячної радіації в тепло та подальшим перетворенням його в механічну й електричну енергію

електростанция солнечная с центральным теплоприемником електростанція сонячна з центральним теплоприймачем

Електростанція, в якій сонячна радіація відбивається численними дзеркалами на центральний приймач, розміщений на вершині башти. У центральному приймачі робоче середовище нагрівається до заданих параметрів і спрямовується або безпосередньо в турбіну (в одноконтурних схемах), або у проміжні теплообмінники-парогенератори (у двоконтурних схемах). Подальше перетворення теплоти в електроенергію не відрізняється від традиційно прийнятої технології на теплових електростанціях

електростанция солнечно-тепловая електростанція сонячно-паливна

Електростанція, яка перетворює енергію сонячного випромінювання та хемічну енергію палива в електричну енергію і тепло за єдиною технологічною схемою

електростанция стационарная дизельная електростанція стаціонарна дизельна

Теплова електростанція зі стаціонарними дизельними устатками

електростанция тепловая, ТЭС електростанція теплова, ТЕС

Електростанція, яка перетворює хемічну енергію органічного палива в електричну енергію або електричну і теплову енергію

электротележка толкатель [електротележка-толкатель]

електровізок штовхач [електровізок-штовхач] див. *вагоно-толкатель*

электрофильтр електрофільтр

Пиловловник, в якому відокремлення завислих частинок від газу проходить під дією електричних сил способом передавання завислих частинок електричного заряду в полі коронного розряду з подальшим осадженням заряджених частинок під дією електричного поля на поверхні електродів

электрофильтр многополюсный

електрофільтр багатопольний
Електрофільтр з окремо сконцентрованими за ходом газів двома чи більше електричними полями

электрофильтр мокрый електрофільтр мокрий

Електрофільтр, в якому осаджувальні та коронувальні електроди зрошуються рідиною

электрофильтр однополюсный електрофільтр однопольний

Електрофільтр з одним електричним полем за ходом газів

электроэнергетика електроенергетика

Галузь народного господарства, науки й техніки, яка забезпечує споживачів електричною і тепловою енергією

элемент основной елемент основний

Елемент об'єкта, необхідний для виконання потрібних функцій без використання резерву

элемент резервируемый елемент резервований

Основний елемент, на випадок відмови якого в об'єкті передбачено один або декілька резервних елементів

элемент резервный елемент резервний

Елемент, призначений для виконання функцій основного елемента в разі відмови останнього

элемент топливный электрохимической энергетической установки елемент паливний електрохемічної енергетичної устави

Пристрій, в якому здійснюється перетворення хемічної енергії окиснювача та палива [відновника], які безперервно надходять ззовні до електродів, в електричну енергію

элементарный состав органической массы угля елементарний склад органічної маси вугілля
Кількісна характеристика органічної маси вугілля за складом ос-

новних елементів: вуглецю, водню, азоту, кисню й органічної сірки

эмульсия емульсія

Рідка неоднорідна система, в якій дисперсна фаза - завислі краплинки однієї чи декількох рідин з обмеженою розчинністю перебувають в дисперсійному середовищі

энергетика енергетика

Галузь народного господарства, науки й техніки, яка охоплює енергетичні ресурси, виробництво, передавання, перетворення, акумулювання, розподіл і споживання різних видів енергії

энергетическая безопасность енергетична безпека

Стан енергетики, що гарантує забезпечення поточних і перспективних потреб споживачів енергії технічно та економічно обґрунтованим засобом за дотримання вимог щодо безпеки людей і охорони довкілля

энергетическая система енергетична система

Сукупність електростанцій, електричних і теплових мереж, з'єднаних між собою, пов'язаних загальним режимом в безперервному процесі виробництва, перетворення та розподілу електричної та теплової енергії зі спільним керуванням цим процесом

энергетическая установка енергетична устава

Комплекс взаємопов'язаного устаткування та споруд, призначених для виробництва або перетворення, передавання,

нагромадження, розподілу чи споживання енергії

энергетическая характеристика

энергетична характеристика
Комплекс залежностей техніко-економічних показників роботи устаткування від навантаження в абсолютному або відносному обчисленні в умовах оптимальних режимів роботи, прийнятої теплової схеми, фіксованих значень зовнішніх факторів, а також стану устаткування, що забезпечують виконання вимог чинних нормативних документів з урахуванням дефектів проєктування, виготовлення, монтажу та неминучого старіння устаткування. Відображає реально можливу економічність роботи основного устаткування за вказаних вище умов

энергетическая характеристика

турбіни типовая энергетична характеристика турбіни типова
Характеристика, що відображає середню економічність турбіни після монтажу, реконструкції або капітальних ремонтів за результатами гарантійних випробувань з дотриманням вимог на поставку турбіни для розрахункової теплової схеми

энергетическое оборудование электростанции энергетичне устаткування електростанції

Комплекс основного та допоміжного устаткування електростанції, яке забезпечує вироб-

ництво, транспортування та розподіл електричної і теплової енергії відповідної якості з дотриманням безпечних умов праці, промсанітарії та екологічних показників

энергетическое оборудование электростанции вспомогательное энергетичне устаткування електростанції допоміжне

Допоміжне устаткування електростанції, що охоплює тяго-дутьові установки, системи готування та подавання палива в котли, хемводочищення, регенеративні системи турбін, деаератори, живильні, циркуляційні, конденсатні та інші пали, системи трубопроводів, електродвигуни устаткування, трансформатори, системи автоматичного керування та захисту тощо

энергетическое оборудование электростанции основное энергетичне устаткування електростанції основне

Устаткування електростанції, що охоплює котли, турбіни, генератори, блокові станції та трансформатори

энергия кинетическая енергія кінетична

Міра механічного руху, яка для матеріальної точки дорівнює половині добутку її маси на квадрат швидкості

энергия полезного объема водохранилища енергія корисного об'єму водосховища

Робота, яку може здійснити корисний об'єм водосховища (V_n) при середньому напорі гідроелектростанції (H_m), визначеного позначками центра ваги водосховища та рівнем нижнього б'єфа, зі середнім значенням коефіцієнта корисної дії (η) і яка перетворюється в електроенергію повідні генератора. Визначається за формулою: $E_{\text{нп}} = V_n H_m / 367$, кВт·год

энергия потенциальная енергія потенціальна

Частина енергії механічної системи, яка дорівнює роботі, що виконують внутрішні та зовнішні потенціальні сили, які діють на всі частинки системи під час переходу від розглянутої конфігурації до початкової

энергия тепловая енергія теплова

Товарна продукція, що виробляється на об'єктах електроенергетики та призначена для обміну на ринку через купівлю-продаж

энергогенерирующая компания енергогенерувальна компанія

Засновник та учасник гуртового ринку електроенергії України, які володіють чи користуються генерувальними потужностями, здійснюють виробництво та продаж електричної енергії

энергопоезд энергопотяз

Пересувна електростанція, змонтована в залізничних вагонах, призначена для тимчасового електропостачання споживачів, віддалених від енергосистем

энергоресурсы енергоресурси

Сукупність всіх ресурсів, які можуть бути використані для виробництва теплової й електричної енергії. Енергоресурси поділяються на первинні та вторинні

энергоресурсы вторичные енергоресурси вторинні

Паливні ресурси, до яких входять відходи видобутку, збагачення та перероблення палива, відходи виробництва різних галузей господарства, сміття, тепло відпрацьованої пари, конденсату, різних теплоносіїв

энергоресурсы первичные енергоресурси первинні

До первинних енергоресурсів належать природні органічні палива (вугілля, природний газ, нафта, сланець, торф, дрва тощо), придатні для використання в інших галузях; природні органічні палива, непридатні для використання в інших галузях (високовологі, багатозольні, високосірчисті, дріб'язок); природне паливо як джерело низькопотенціального тепла в інших галузях; гідроенергія; енергія розциплення й синтезу (атомна, ядерна) та інші природні джерела (сонячна, вітрова, геотермальна)

енергосбережение енергоощадність

Діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), спрямована на раціональне використання та економічне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних

ресурсів у народному господарстві та реалізується з використанням технічних економічних та правових методів

енергосистема единая енергосистема єдина

Сукупність об'єднаних енергосистем, з'єднаних міжсистемними зв'язками, яка охоплює всю територію країни у спільному режимі роботи та має диспетчерське керування

енергоснабжающая компания енергопостачальна компанія

Енергопостачальник, який володіє чи користується мережами та забезпечує споживачів тепловою чи електричною енергією

енергоснабженец енергопостачальник

Засновник та учасник гуртового ринку електроенергії України, який купує електричну енергію на гуртовому ринку електроенергії України з метою продажу її споживачам

энерготехнологическая установка енерготехнологічна устава

Енергоустава, призначена для комплексного використання палива

энергоустановка енергоустава див. *энергетическая установка*

энтальпия ентальпія

Тепловість-параметр тіла, що характеризує його тепловий стан, тобто кількість теплоти, яка передається тілу (газу, парі, повітрю, воді тощо) в процесі нагрівання при постійному тиску від 0 °С до заданої температури. Вимірюється в кДж/кг (ккал/кг)

энтропия ентропія

Функція S стану термодинамічної системи, яка характеризує напрям проходження процесу теплообміну між системою та зовнішнім середовищем і напрям перебігу самовільних процесів у замкнутій системі, і є мірою цінності тепла, його роботоздатності й ефективності використання

эрозия ерозія

Процес поступового руйнування поверхневих шарів металевих виробів (деталей, вузлів) під дією ударів об поверхні твердих або рідких частинок чи електричних розрядів

эрозия металла ерозія металу

Руйнування поверхні металу, зумовлене дією механічних процесів

эксплуатационное свойство нефтепродукта експлуатаційна властивість нафтопродукту

Властивість нафтопродукту, що виявляється у виробництві, транспортуванні, застосуванні та характеризує сукупність однорідних явищ у цих процесах

эстакада сливная естакада зливна

Сукупність устаткування, пристроїв, споруд, призначена для приймання, зливання з мазутних цистерн і транспортування мазуту в проміжні резервуари

эстакада угля разгрузочная естакада вугілля розвантажувальна

Будівельна споруда з колією та спеціальними місткостями для розвантаження вугілля з піввагонів

эффективность

эффективность водоулавливания градирни ефективність водоуловлювання градирні

Відношення кількості води, яка збирається водоуловлювальним пристроєм, до загальної кількості води, яка виноситься повітряним потоком з градирні

эффективность охлаждения воды в градирне ефективність охолодження води в градирні

Зниження температури води, яка подається у градирню для охолодження. Визначається здатністю градирні охолоджувати воду до якомога нижчої температури за однакових умов роботи (теплове навантаження, метеорологічні фактори)

эффективность пылеулавливания ефективність пилоуловлювання

Виразене у відсотках відношення масової кількості пилу [золи], вловленої пилозловлювачем, до масової кількості пилу [золи], що надходить з димовими газами на очищення за одиницю часу

Я

ярус горелок ярус пальників

Декілька пальників розташованих в один горизонтальний ряд на певній висоті паливної камери

ячейка котла майданчик котла

Місце у приміщенні чи поза ним, де розташовано котел з його допоміжним устаткуванням

ячейка мельничная майданчик млиновий

Місце у котельному приміщенні, де розташований, як правило, на цульовій позначці, млин

ячейка мокрого хранения соли яма мокрого зберігання солі

Комірка або бак-сховище, розташовані в реагентному господарстві, де сіль заливається водою для зберігання отриманого насиченого розчину

ячейка сита чарунка сита

Круглої або квадратної форми отвір певного розміру у сітці сита

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шелудько І.І., Садовський Т. Матеріали до української термінології та номенклатури, т. 10. ВУАН ІУНМ. Київ: Державне вид-во України, 1928.
2. Шелудько І.М. та ін. Російсько-український словник з теплотехніки і газотехніки, АН УРСР. – Київ, 1962.
3. Український правопис (проект найновішої редакції). – Київ: Наукова думка, 1999. – 340 с.
4. Грінченко Б. Словарь української мови: в 4-х томах. – Київ, 1907–1909.
5. Головащук С.І. та ін. Орфографічний словник української мови. – Київ: Довіра, 1994. – 864 с.
6. Матійко М.М. та ін. Російсько-український технічний словник. – Київ: АН УРСР, 1961.
7. Коновалюк Д. Російсько-український технічний словник. – Луцьк: Візор, 1963.
8. Російсько-український і українсько-російський словник. – Київ: Радянська школа, 1990.
9. Перхач В.С. Російсько-український науково-технічний словник. Львів, 1997. – 456 с.
10. Ришар Б., Семенистий К., Кочан І. Російсько-український та українсько-російський словник з радіоелектроніки. – Львів: Логос, 1995. – 608 с.
11. Словник української мови. – Київ: Наукова думка, 1972.
12. Русско-украинский словарь. – Київ: Радянська школа, 1962.
13. Російсько-українсько-англійський науково-технічний словник. Київ: Техніка, 1997.
14. Ожегов С.И.. Словарь русского языка. – Москва: Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1953.

15. Орфографический словарь русского языка. – Москва: Русский язык, 1991.
16. Ганич Д.І., Олійник І.С. Російсько-український словник. – Київ: Радянська школа, 1974.
17. Физический энциклопедический словарь. – Москва: Советская энциклопедия, 1965.
18. Физическая энциклопедия. – Москва: Советская энциклопедия, 1998.
19. Теплотехнический справочник. – Москва: Энергия, 1976.
20. Химический энциклопедический словарь. – Москва: Советская энциклопедия, 1983.
21. Російсько-український фізичний словник. – Харків: Основа, 1990.
22. Російсько-український хімічний словник. – Харків: Основа, 1990.
23. Російсько-український математичний словник. – Харків: Основа, 1990.
24. Балабан Т. Англійсько-український словник-довідник інженерії довідка. – Львів, 2000.
25. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. – Київ: Либідь, 1999.
26. Стерман Л.С., Шарков А.Т., Тевлин С.А. Тепловые и атомные электростанции. – М., 1973.
27. Шерстюк А.Н. Насосы, вентиляторы, компрессоры. – М.: Высшая школа, 1972.
28. Антонянц Г.Р. и др. Топливо-транспортное хозяйство тепловых электростанций. – М.: Энергия, 1977.
29. Канаев А.А., Ратников Е.Ф., Копп И.З. Термодинамические циклы, схемы и энергооборудование атомных электростанций. – М.: Атомиздат, 1975.
30. Русанов А.А., Урбах А.А., Анастасиади А.П. Очистка дымовых газов в промышленной энергетике. – М.: Энергия, 1968.
31. ДСТУ 3472-96. Вугілля буре, кам'яне та антрацит. Класифікація.
32. ДСТУ 3437-96. Нафтопродукти. Терміни та визначення.
33. ГОСТ 23172-78. Котлы стационарные. Термины и определения.
34. ДСТУ 2369-94. Котли опалювальні водогрійні. Терміни та визначення.
35. ГОСТ 23269-78. Турбины стационарные паровые. Термины и определения.

36. ДСТУ 2340-94. Установки газотурбінні. Терміни та визначення.
37. ДСТУ 3830-98. Корозія металів і сплавів. Терміни та визначення основних понять.
38. ДСТУ 2582-94. Теплообмінники. Терміни та визначення.
39. ДСТУ 3818-98. Енергозбереження. Вторинні енергетичні ресурси. Терміни та визначення.
40. ДСТУ 2388-94. Системи вентиляційні. Терміни та визначення.
41. ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.
42. ДСТУ 3928-99. Охорона природи. Гідросфера. Токсикологія води. Терміни та визначення.
43. ДСТУ 3940-99. Охорона довкілля та раціональне поводження з ресурсами. Аналізатори складу та властивостей води. Загальні технічні вимоги і методи випробувань.
44. ДСТУ 2424-94. Промислова мікробіологія. Терміни та визначення.
45. ДСТУ 3903-99 (ISO 6206-79). Продукти хімічні і технічні. Терміни та визначення.
46. ДСТУ 2215-93. Розчини та індикатори. Терміни та визначення.
47. ДСТУ 2432-94. Розділення рідких неоднорідних систем методами фільтрування та центрифугування. Терміни та визначення.
48. ГОСТ 26691-85. Теплоенергетика. Термины и определения,
49. ДСТУ 2865-94. Контроль неруйнівний. Терміни і визначення,
50. ДСТУ 3039-95. Теплообмінники. Терміни та визначення,
51. ГДК 34.09.103-96. Розрахунок звітних техніко-економічних показників електростанцій про теплову економічність устаткування. Методичні вказівки. – К., УНПО «Енергопрогрес», 1996.
52. ГДК 34.08551-99. Інструкція про розслідування і облік технологічних порушень на об'єктах теплоенергетики і в об'єднаній енергетичній системі України. – К., 1999.
53. ГКД 34.434.201-96. Тверде, рідке і газоподібне паливо на електростанціях. Методика контролю якості палива. – К.: УНВО «Енергопрогрес», 1996.

УКРАЇНСЬКИЙ АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК

А

абразиви абразивы
 абразивність золи та жукелі абразивность золы и шлака
 абразивність палива абразивность топлива
 абсолютно чорне тіло абсолютно черное тело
 абсорбційна холодильна машина абсорбционная холодильная машина
 абсорбція абсорбция
 аварійний запас води в резервуарах аварийный запас воды в резервуарах
 аварійний скид навантаження аварийный сброс нагрузки
 аварія авария
 автомат безпеки турбіни автомат безопасности турбины
 автономна знесолювальна установка, АЗУ автономная обессоливающая установка, АОУ
 агрегат вентиляційно-втяжний агрегат вентиляционно-втяжной
 агрегат вентиляційно-припливний агрегат вентиляционно-приточный
 агрегат втяжний агрегат втяжной
 агрегат дизель-помповий агрегат дизель-насосный
 агрегат електропомповий агрегат электронасосный
 агрегат живильний електропомповий агрегат питательный электронасосный
 агрегат живлення електрофільтра агрегат питания электрофильтра
 агрегат опалювальний агрегат отопительный

агрегат опалювально-вентиляційний агрегат отопительно-вентиляционный
 агрегат помповий агрегат насосный
 агрегат помповий дозувальний агрегат насосный дозировочный
 агрегат помповий занурювальний агрегат насосный погружной
 агрегат паротурбінний агрегат паротурбинный
 агрегат повітрозволожувальний агрегат воздухоувлажнительный
 агрегат повітроосушувальний агрегат воздухоосушительный
 агрегат припливний агрегат приточный
 агрегат турбопомповий агрегат турбонасосный
 агрегат холодильний агрегат холодильный
 агресивність води агресивность воды
 адсорбція адсорбция
 аерація [обвітрювання] води аэрация воды
 аеробний процес очищення стічних вод аэробный процесс очистки сточных вод
 аеродинаміка аэродинамика
 акведук акведук
 активний переріз електрофільтра активное сечение электрофильтра
 акумулятор тепла аккумулятор тепла
 акустична структуроскопія акустическая структуроскопия
 акустичний дефектоскоп акустический дефектоскоп
 акустичний неруйнівний контроль акустический неразрушающий контроль
 амбразура паливна амбразура топливная

амбразура паливні амбразура топлинки
 аналіз відмов анализ отказов
 аналіз вугілля ситовий анализ угля ситовый
 аналіз вугілля технічний анализ угля технический
 аналіз вугілля фракційний анализ угля фракционный
 аналіз газів анализ газов
 аналіз гравіметричний анализ гравиметрический
 аналіз зернових характеристик пилу анализ зерновых характеристик пыли
 аналіз кількісний анализ количественный
 аналіз кондуктометричний анализ кондуктометрический
 аналіз надійності анализ надежности
 аналіз пилу ситовий анализ пыли ситовый
 аналіз потенціометричний анализ потенциометрический
 аналіз титриметричний анализ титриметрический
 аналіз фотометричний анализ фотометрический
 аналіз якісний анализ качественный
 аналізатор рідини анализатор жидкости
 аналізатор рідини хроматографічний анализатор жидкости хроматографический
 аналізатор рідини автоматичний анализатор жидкости автоматический
 аналізатор рідини атомно-абсорбційний анализатор жидкости атомно-абсорбционный
 аналізатор рідини атомно-флуоресцентний анализатор жидкости атомно-флуоресцентный

аналізатор рідини йонометричний анализатор жидкости ионометрический
 аналізатор рідини люмінесцентний анализатор жидкости люминесцентный
 аналізатор рідини маспектрометричний анализатор жидкости масс-спектрометрический
 аналізатор рідини нефелометричний анализатор жидкости нефелометрический
 аналізатор рідини полум'янофотометричний анализатор жидкости пламеннофотометрический
 аналізатор рідини поляризаційний анализатор жидкости поляризационный
 аналізатор рідини полярографічний анализатор жидкости полярографический
 аналізатор рідини потенціометричний анализатор жидкости потенциометрический
 аналізатор рідини редоксиметричний анализатор жидкости редоксиметрический
 аналізатор рідини рефрактометричний анализатор жидкости рефрактометрический
 аналізатор рідини спектрополяриметричний анализатор жидкости спектрополяриметрический
 аналізатор рідини титриметричний анализатор жидкости титриметрический
 аналізатор рідини турбідиметричний анализатор жидкости турбидиметрический
 аналізатор рідини флуоресцентний анализатор жидкости флуоресцентный
 анемометр анемометр
 аніоніт сильноосновний анионит сильноосновной

аніоніт слабоосновний анионит слабоосновной
антрацит антрацит
антрацит грубосортний, АГ антрацит крупносортный, АК
антрацит подрібнений антрацит дробленый
антрацит рядовий зі штибом, АРШ антрацит рядовой со штыбом, АРШ
антрацит рядовий, АР антрацит рядовой, АР
антрацит-дріб'язок, АД,
антрацит дрібний горіх антрацит-мелочь, АМ, антрацит мелкий орех
антрацит-зернятко зі штибом, АЗШ антрацит-семечко со штыбом, АСШ
антрацит-зернятко, АЗ антрацит-семечко, АС
антрацит-штиб, АШ антрацит-штыб, АШ
антропогенне забруднення антропогенное загрязнение
антропогенне забруднення атмосфери антропогенное загрязнение атмосферы
апарат газотурбінної установки вхідний аппарат газотурбинной установки входной
апарат обдувний аппарат обдувочный
апарат парової турбіни напрямний аппарат паровой турбины направляющий
апарат парової турбіни сопловий аппарат паровой турбины сопловой
апарат струминний аппарат струйный
апаратура акустична неруйнівного контролю аппаратура акустическая неразрушающего контроля

арматура безфланцева арматура бесфланцевая
арматура водовказівна арматура водоуказательная
арматура запірна арматура запорная
арматура запобіжна арматура предохранительная
арматура защільникова арматура сальниковая
арматура зворотна арматура обратная
арматура котла арматура котла
арматура кутова арматура угловая
арматура мембранна арматура мембранная
арматура під приварювання арматура под приварку
арматура повнопрохідна арматура полнопроходная
арматура прохідна арматура проходная
арматура регулювальна арматура регулирующая
арматура розподільно-змішувальна арматура распределительно-смесительная
арматура трубопровідна арматура трубопроводная
арматура фланцева арматура фланцевая
арматура штуцерна арматура штуцерная
аспіратор аспиратор
атмосфера атмосфера
атмосфера технічна атмосфера техническая
атмосфера фізична атмосфера физическая
атмосферне повітря атмосферный воздух
атмосферник воздушник
атмосферні гази атмосферные газы
атомна теплоселектроцентрально атомная теплоэлектроцентраль

Б

байпас байпас
байпасування продуктів згорання байпасирование продуктов сгорания
бак брудного конденсату, ББК бак грязного конденсата, БГК
бак брудної оливи бак грязного масла
бак вапнованої води бак известкованной воды
бак водонапірний бак водонапорный
бак водяної системи охолодження статора генератора бак водяной системы охлаждения статора генератора
бак деаераторний бак деаэракторный
бак деаераторний, акумуляторний бак деаэракторный, аккумуляторный
бак демпферний системи ущільнення вала генератора бак демпферный системы уплотнения вала генератора
бак дихальний бак дыхательный
бак дренажний бак дренажный
бак запасного конденсату, БЗК бак запасного конденсата, БЗК
бак компенсаційний системи замкнутого контуру охолодження генератора бак компенсационный системы замкнутого контура охлаждения генератора
бак низьких точок, БНТ бак низких точек, БНТ
бак оливи доливної бак масла доливочный
бак паливний бак топливный
бак підживлювальної води теплової мережі бак подпиточной воды теплосети

бак розширювальний бак расширительный
бак системи регулювання турбіни бак системы регулирования турбины
бак турбіни оливний бак турбины масляный
бак турбоагрегату оливний аварійний бак турбоагрегата масляный аварийный
бак-мірник бак-мерник
бак-нейтралізатор бак-нейтрализатор
баланс водний водосховища баланс водный водохранилища
баланс енергетичний баланс энергетический
баланс потужності енергосистеми баланс мощности энергосистемы
баланс тепла баланс тепла
баланс теплоенергетичний баланс теплоэнергетический
баласт палива балласт топлива
барабан котла барабан котла
барабан млиновий барабан мельничный
барботер барботер
басейн бризкальний бассейн брызгальный
басейн градирні водозбірний бассейн градирни водосборный
басейн проясненої води бассейн осветленной воды
батарея опалювальна батарея отопительная
батометр батометр
бачки аварійного змащування турбіни бачки аварийной смазки турбины
башта градирні витяжна башня градирни вытяжная
безвідмовність безотказность
безпе́чність виробничого процесу безопасность производственного процесса

безпека населення, матеріальних об'єктів, довкілля безпека населения, материальных объектов, окружающей среды

безпечність промислового підприємства [електростанції] безопасность промышленного предприятия [электростанции]

бензин бензин

бентос бентос

б'єф бьэф

било било

билотримач билодержатель

біологічне очищення стічних вод биологическая очистка сточных вод

біомаса биомасса

блок енергетичний блок энергетический

блок енергетичний піковий блок энергетический пиковый

блок енергетичний теплофікаційний блок энергетический теплофикационный

блок парогазовий блок парогазовый

блок паророзподілу високого тиску турбіни блок парораспределения высокого давления турбины

блок підсумовувальних суваків системи регулювання турбіни блок суммирующих золотников системы регулирования турбины

блок регулювання передньої вальниці турбіни блок регулирования переднего подшипника турбины

блок регулювання півдної турбіни блок регулирования приводной турбины

блок релейного форсування блок релейной форсировки

блок сервомоторів промперегріву турбіни блок сервомоторов промперегрева турбины

блок сувака регулятора частоти обертання ротора турбіни блок золотника регулятора частоты вращения ротора турбины

блок суваків автомата безпеки турбіни блок золотников автомата безопасности турбины

блок суваків регулятора безпеки турбіни блок золотников регулятора безопасности турбины

блок тепломасообміну блок тепломасообмена

блок теплоутилізації блок теплоутилизации

блок хлипаків парової турбіни блок клапанов паровой турбины

блок хлипаків паророзподілу високого тиску турбіни блок клапанов парораспределения высокого давления турбины

блок хлипаків промперегріву турбіни блок клапанов промперегрева турбины

блок шумоглушіння блок шумоглушения

блокова знесолювальна устава, БЗУ блочная обессоливающая установка, БОУ

блок-станція блок-станция

бойлер бойлер

бойлерня бойлерная

бомба калометрична бомба калометрическая

бризковинесення брызгоунос

бризковіддільник брызгоотделитель

бризковловник брызгоуловитель

бризкостримувальний елемент брызгоподавляющий элемент

бризкоутворення брызгообразование

броня, панцир броня

брудомісткість фільтра грязеемкость фильтра

бункер котла жужелевий бункер котла шлаковый

бункер котла золотий бункер котла золотой

бункер котла золожужелевий бункер котла золошлаковый

бункер пилу бункер пыли

бункер пульпоприймальний бункер пульпоприемный

В

вага вагонна весы вагонные

вагова швидкість води в контурах прямоотокового котла весовая скорость среды в контурах прямоточного котла

вагоноперекидач вагоноопрокидыватель

вагоноштовхач [електровізокштовхач] вагонотолкатель [электротележка-толкатель]

важкість праці тяжесть труда

вакуум вакуум

вакуум граничний вакуум предельный

вакуумметр вакуумметр

вал гладкий вал гладкий

вал ступеневий вал ступенчатый

валопровід парової турбіни валопровод паровой турбины

вальниця ковзання подшипник скольжения

вальниця кулькова подшипник шариковый

вальниця опорна подшипник опорный

вальниця опорно-упорна подшипник опорно-упорный

вальниця роликотва подшипник роликовый

вальниця упорна подшипник упорный

вальниця упорна гребінчаста подшипник упорный гребенчатый

вальниця упорна сегментна подшипник упорный сегментный

вапнування води известкование воды

вапняне молоко известковое молоко

введення в експлуатацію ввод в эксплуатацию

величина солевмісту котлової води критична величина соледержания котловой воды критическая

величина щілини між робочим колесом і камерою лопатевої помпи допускна величина зазора между рабочим колесом и камерой лопастного насоса допустимая

вентилятор вентилятор

вентилятор аксіальний вентилятор аксиальный

вентилятор відцентровий вентилятор центробежный

вентилятор гарячого повітря вентилятор горячего воздуха

вентилятор даховий вентилятор крышный

вентилятор дуттьовий вентилятор дутьевой

вентилятор іскрозахищений вентилятор искрозащищенный

вентилятор консольний вентилятор консольный

вентилятор корозійно-стійкий вентилятор коррозионно-стойкий

вентилятор лопатевий вентилятор лопастной

вентилятор млиновий вентилятор мельничный

вентилятор молотний вентилятор мелющий

вентилятор осьовий вентилятор осевой

вентилятор перетічного повітря вентилятор перетечного воздуха
вентиляція аварійна вентиляція аварийная
вентиляція загальнообмінна витяжна вентиляція общеобменная вытяжная
вентиляція загальнообмінна припливна вентиляція общеобменная приточная
вентиляція локалізувальна вентиляція локалізуюча
вентиляція місцева витяжна вентиляція местная вытяжная
вентиляція місцева припливна вентиляція местная приточная
вентиляція млина вентиляція мельниці
вентиляція паливної вентиляція топки
вентиляція природна вентиляція естествена
вентиль вентиль
вентиль байпасний вентиль байпасный
вентиль голчастий вентиль игольчатый
вентиль дренажний вентиль дренажний
вентиль електромагнетний вентиль електромагнетний
вентиль живильний вентиль питательний
вентиль парозапірний вентиль парозапорный
вентиль продувний вентиль продувочный
вентиль пусковий вентиль пусковой
вентиль регулювальний вентиль регулювальний
вентиль редукційний вентиль редукційний
вентиль стопорний вентиль стопорный
вентиль швидкозапірний вентиль быстрозапорный

вентсистема вентсистема
вибух вугільного пилу взрыв угольной пыли
вибухобезпечність взрывобезопасность
вид біологічний вид биологічний
вид випробовувань вид испытаний
визначення надійності определение надежности
визначення тонкості млива определение тонкости помола
викид аварійний выброс аварийный
викид факельний выброс факельный
вилучення твердої жужелі удаление твердого шлака
вимикач електромагнетний турбогенератора выключатель электромагнетный турбогенератора
вимикач сервомотора стопорних хлипаків турбіни выключатель сервомотора стопорных клапанов турбины
винесення вибіркоче унос избирательный
винесення води з градирні унос воды из градирни
винесення котлової води краплинне унос котловой воды капельный
винесення краплинне вынос капельный
винос унос
випарник барботажний испаритель барботажный
випарник водотрубний испаритель водотрубный
випарник занурювального горіння испаритель погружного горения
випарник одно[дво, багато]-ступеневий испаритель одно[двух, много]ступенчатый

випарник паротрубний испаритель паротрубный
випарність палива видима испарительность топлива видимая
випаровування води испарение воды
випаровування води у водоймищі-охолоднику испарение воды в водохранилище-охладителе
випаровування двоступеневе з виносними циклонами испарение двухступенчатое с выносными циклонами
випаровування одноступеневе испарение одноступенчатое
випаровування ступеневе испарение ступенчатое
випарюваність нафтопродукту испаряемость нефтепродукта
випнутість вугілля вспучиваемость угля
випробовування испытання
випробовування відомчі испытання ведомственные
випробовування доводжувальні испытання доводочные
випробовування дослідні испытання исследовательские
випробовування експлуатаційні испытання эксплуатационные
випробовування кваліфікаційні испытання квалификационные
випробовування контрольні испытання контрольные
випробовування лабораторні испытання лабораторные
випробовування міжвідомчі испытання межведомственные
випробовування натурні испытання натурные
випробовування неруйнівні испытання неразрушающие
випробовування попередні испытання предварительные
випробовування порівняльні испытання сравнительные

випробовування приймальні испытання приемочные
випробовування приймально-здавальні испытання приемоздаточные
випробовування прискорені испытання ускоренные
випробовування руйнівні испытання разрушающие
випробовування скорочені испытання сокращенные
випробовування стендові испытання стендовые
випробовування вугілля опробование угля
випробовування комплексне опробование комплексное
випробовування на втому испытання на усталость
випробовування теплехемічні испытання теплехимические
випромінювання теплове излучение тепловое
виріток тепла брутто піковим водогрійним котлом выработка тепла брутто пиковым водогрейным котлом
виробнича санітарія производственная санитария
виробнича травма производственная травма
виробниче середовище производственная среда
виробничий травматизм производственный травматизм
висікач вугілля высекатель угля
високоомний пил высокоомная пыль
висота витяжної башти градирні высота вытяжной башни градирни
висота відсмоктування гідротурбіни высота отсасывания гидротурбины
висота градирні высота градирни

висота нескіптявого полум'я нафтопродукту висота некоптящего пламени нефтепродукта	відбір золожужелі отбор золошлаков
вистигання турбіни природне остигання турбіни естественное	відбір пари з турбіни отбор пара из турбины
витік газу [пари] утечка газа, пара	відбір пари з турбіни виробничий отбор пара из турбины производственный
витікання газу истечение газа	відбір пари з турбіни нерегульований отбор пара из турбины нерегулируемый
витічник вугільний течка угольная	відбір пари з турбіни опалювальний отбор пара из турбины отопительный
витічник пилу течка пыли	відбір пари з турбіни проміжний отбор пара из турбины промежуточный
витрата води расход воды	відбір пари з турбіни регенеративний отбор пара из турбины регенеративный
витрата води циркуляційна расход воды циркуляционный	відбір пари з турбіни регульований отбор пара из турбины регулируемый
витрата води через водогрійний котел мінімальна расход воды через водогрейный котел минимальный	відбір пари з турбіни теплофікаційний отбор пара из турбины теплофикационный
витрата води через водогрійний котел номінальна расход воды через водогрейный котел номинальный	відбір пари номінальний отбор пара номинальный
витрата наносів вагова тверда расход наносов весовой твердый	відведення рідкої жужелі удаление жидкого шлака
витрата стічних вод расход сточных вод	віддування осаду отдувка осадка
витратомір пилу ВТИ расходомер пыли ВТИ	відкладення внутрішні отложения внутренние
вихід летких речовин вугілля выход летучих веществ угля	відкладення залізни отложения железные
вихід летких речовин вугілля об'ємний выход летучих веществ угля объемный	відкладення кальцієві отложения кальциевые
вихід смоли напівкоксування вугілля выход смолы полукочкования угля	відкладення мідні отложения медные
вихідні номінальні значення техніко-економічних показників исходно-номинальные значения технико-экономических показателей	відкладення на поверхнях, які омиваються водою отложения на поверхностях, омываемых водой
вібрація вибрация	відмивання йонітів отмывка ионитов
віброструшування вибровстряхивание	

відмова отказ	відтискання осаду відцентрове отжим осадка центробежный
відмова виробнича отказ производственный	відтискання осаду механічне отжим осадка механический
відмова експлуатаційна отказ эксплуатационный	вікна градирні повітровхідні окна градирни воздухоходные
відмова конструкційна отказ конструкционный	вікно газозабірне окно газоотборное
відмова прихована отказ скрытый	вічко гляделка
відмова технологічної системи вимушена отказ технологической системы вынужденный	власні потреби собственные нужды
відмова технологічної системи власна отказ технологической системы собственный	властивість нафтопродукту консерваційна свойство нефтепродукта консервационное
відмова технологічної системи параметрична отказ технологической системы параметрический	властивість нафтопродукту корозійна свойство нефтепродукта коррозионное
відмова технологічної системи функційна отказ технологической системы функциональный	властивості води накипоутворювальні свойства воды накипеобразующие
відмова технологічної системи щодо параметрів продукції отказ технологической системы по параметрам продукции	вміст кремнієвої кислоти содержание кремниевой кислоты
відмова технологічної системи щодо продуктивності отказ технологической системы по производительности	вміст розчиненого кисню содержание растворенного кислорода
відмова явна отказ явный	вміст сполук заліза (в перерахунку на Fe) содержание соединений железа (в пересчете на Fe)
відновлення восстановление	вміст сполук міді содержание соединений меди
відпрацьовані нафтопродукти отработанные нефтепродукты	вогневий запобіжник огневой предохранитель
відсів із сепаратора возврат из сепаратора	вогнетриви огнеупоры
відсік барабана сольовий отсек барабана солевой	вогнетривкі матеріали огнеупорные материалы
відсік барабана чистий отсек барабана чистый	вода аніонована вода анионированная
відстань розрядна расстояние разрядное	вода вапнована вода известкованная
відстійник для очищення води отстойник для очистки воды	вода виробнича вода производственная
відтворюваність результатів випробувань воспроизводимость результатов испытаний	вода вихідна вода исходная
	вода відмивальна вода обмывочная
	вода відмивна вода отмывочная
	вода дистильована вода дистиллированная

вода додаткова системи технічного водопостачання вода добавочная системы технического водоснабжения
вода дренажна вода дренажная
вода живильна вода питательная
вода змивна вода смывная
вода знесолена вода обессоленная
вода зрошувальна вода оросительная
вода катіонована вода катионированная
вода коагульована вода коагулированная
вода мережна вода сетевая
вода освітлена вода осветленная
вода освітлювача вихідна [початкова] вода осветлителя исходная
вода, охолоджена в градирні вода, охлажденная в градирне
вода охолоджувальна вода охлаждающая
вода охолоджувана вода охлаждаемая
вода питна вода питьевая
вода підживлювальна вода подпиточная
вода регенераційна вода регенерационная
вода сира вода сырая
вода скидна вода сбросная
вода солонна вода соленая
вода солонувата вода солоноватая
вода стічна вода сточная
вода стічна очищена вода сточная очищенная
вода стічна повторно використувана вода сточная повторно используемая
вода стічна умовно чиста вода сточная условно чистая
вода технічна вода техническая
вода ущільнювальна вода уплотнительная
вода циркуляційна вода циркуляционная

вода шламова вода шламовая
водне промивання прямого-кового котла водная промывка прямооточного котла
воднемір водородомер
водно-хемічний режим водно-химический режим
водобій водобой
водовипуск водовыпуск
водовипуск водосховища водовыпуск водохранилища
водовипуск розсівний водовыпуск рассеивающий
водовідведення водоотведение
водовказівна колонка водоуказательная колонка
водоводи відвідні водоводы отводящие
водоводи градирні підвідні водоводы градирни подводящие
водозабір водозабор
водозлив водослив
водокористування водопользование
водомірна колонка водомерная колонка
водонапірна вежа водонапорная башня
водоочисна устава водоочистительная установка
водопілля половодье
водопостачання оборотне водоснабжение оборотное
водопостачання прямотокове водоснабжение прямооточное
водорозподіл градирні напірний водораспределение градирни напорное
водорості водоросли
водоскид водосброс
водоспоживання водопотребление
водоспоживання безповоротне водопотребление безвозвратное
водоспуск водоспуск
водосховище водохранилище

водосховище протічне водохранилище проточное
водосховище-охолодник водохранилище-охладитель
водоуловник градирні водоуловитель градирни
водяна система теплопостачання водяная система теплообеспечения
водяна система теплопостачання відкрита водяная система теплообеспечения открытая
водяна система теплопостачання закрита водяная система теплообеспечения закрытая
волога вугілля аналітична влага угля аналитическая
волога вугілля вільна влага угля свободная
волога вугілля гігроскопічна влага угля гигроскопическая
волога вугілля гідратна влага угля гидратная
волога вугілля загальна влага угля общая
волога вугілля зв'язана влага угля связанная
волога вугілля зовнішня влага угля внешняя
волога вугілля пластова влага угля пластовая
волога вугілля поверхнева влага угля поверхностная
волога палива зведена влажность топлива приведенная
волога повітряно-сухого вугілля влажность воздушно-сухого угля
вологе повітря влажный воздух
вологість мазуту влажность мазута
вологість пилу влажность пыли
вологість повітря абсолютна влажность воздуха абсолютная
вологість повітря відносна влажность воздуха относительная

вологість твердого палива влажность твердого топлива
безпечна безопасная
вологість твердого палива гранична влажность твердого топлива предельная
вологоміст повітря влагосодержание воздуха
вологоємність вугілля максимальная влагоемкость угля
максимальна максимальная
впорск води, палива впрыск воды, топлива
втома матеріалів усталость материалов
втома металу усталость металла
втома металу корозійна усталость металла коррозионная
втома металу малоциклова усталость металла малоцикловая
втомне пошкодження усталостное повреждение
втомне руйнування усталостное разрушение
втрата з фізичним теплом жужелі потеря с физическим теплом
жужелі потеря с физическим теплом
шлака шлака
втрата напору потеря напора
втрата тепла в довкілля потеря тепла в окружающую среду
втрата тепла з відхідними газами потеря тепла с уходящими газами
втрата тепла з механічним недопа-лом потеря тепла с механическим недопа-лом
недопа-лом недопа-лом
втрата тепла з хемічною непов-нотою горіння потеря тепла с химической неполнотой горения
втрати палива пускові потери топлива пусковые
вугілля уголь
вугілля бітумінозне уголь битуминозный

вугілля буре уголь бурый
 вугілля газове уголь газовый
 вугілля-горіх уголь-орех
 вугілля деревне уголь древесный
 вугілля довгополум'яне уголь
 длиннопламенный
 вугілля жирне уголь жирный
 вугілля жужелювальне уголь
 шлакующий
 вугілля кам'яне уголь каменный
 вугілля коксівне уголь коксую-
 щийся
 вугілля короткополум'яне уголь
 короткопламенный
 вугілля маркове уголь марочный
 вугілля незбагачене уголь необо-
 гащений
 вугілля несортоване уголь несор-
 тированный
 вугілля неспікливе уголь неспе-
 кающийся
 вугілля окиснене уголь окисленный
 вугілля паровичне жирне
 [вугілля ПЖ] уголь паровичный
 жирный [уголь ПЖ]
 вугілля паровичне спікливе
 [вугілля ПС] уголь паровичный
 спекающийся [уголь ПС]
 вугілля пісне уголь тощий
 вугілля подрібнене уголь дроблений
 вугілля пресоване уголь прес-
 сованный
 вугілля просіяне уголь грохо-
 ченный
 вугілля рядове, звичайне уголь
 рядовой
 вугілля самозаймісте уголь само-
 возгорающийся
 вугілля сильноспікливе уголь
 сильноспекающийся
 вугілля слабоспікливе уголь
 слабоспекающийся
 вугілля туготопке уголь туго-
 плавкий
 вугільний пил угольная пыль

вуглезбагачувальна фабрика
 углеобогащительная фабрика
 вуглекислий газ углекислый газ
 вуглекислота углекислота
 вуглець углерод
 вуглець нелеткий углерод
 нелетучий
 вузол пересипання вугілля узел
 пересыпки угля
 вузол регенерації йонітів узел
 регенерации ионитов
 в'язкість нафтопродукту динаміч-
 на вязкость нефтепродуктов
 динамическая
 в'язкість нафтопродукту кінетич-
 на вязкость нефтепродуктов
 кинетическая
 в'язкість оливи вязкость масла
 в'язкість умовна вязкость условная

Г

газ доменний газ доменный
 газ коксовий газ коксовый
 газ підземної газифікації газ
 подземной газификации
 газ природний газ природный
 газ штучний газ искусственный
 гази інертні гази инертные
 гази паливні гази топочные
 газифікація газификация
 газифікація твердого палива
 газификация твердого топлива
 газ-носії газ-носитель
 газоаналізатор Орса газоанали-
 затор Орса
 газоаналізатор хроматографічний
 газоанализатор хроматогра-
 фический
 газова розподільна станція, ГРС
 газовая распределительная
 станция, ГРС
 газовий регулювальний пункт,
 ГРП газовый регулировочный
 пункт, ГРП

газовідбірний

газовідбірний пристрій газоза-
 борное устройство
 газодинаміка газового потоку
 газодинамика газового потока
 газоохолодник генератора
 газоохладитель генератора
 газоповітродувач газозво-
 духодувка
 газопровід газопровод
 газотурбінна устава л-вальна
 газотурбинная установка л-
 вальная
 газотурбінна устава атомна газо-
 турбинная установка атомная
 газотурбінна устава вакуумна
 газотурбинная установка
 вакуумная
 газотурбінна устава відкритого
 циклу газотурбинная установка
 открытого цикла
 газотурбінна устава енергетична
 газотурбинная установка
 энергетическая
 газотурбінна устава з конвертова-
 ним двигуном газотурбинная
 установка с конвертированным
 двигателем
 газотурбінна устава замкнутого
 циклу газотурбинная установка
 замкнутого цикла
 газотурбінна устава напів-
 замкнутого циклу газотур-
 бинная установка полужамкну-
 того цикла
 газотурбінна устава повідна газо-
 турбинная установка приводная
 газотурбінна устава простого
 циклу газотурбинная установка
 простого цикла
 газотурбінна устава регене-
 ративного циклу газотурбин-
 ная установка регенеративного
 цикла
 газотурбінна устава складного
 циклу газотурбинная установка
 сложного цикла

газотурбінна устава стаціонарна
 газотурбинная установка ста-
 ционарная
 газотурбінна устава техноло-
 гічна газотурбинная установка
 технологическая
 газотурбінна устава утилізацій-
 на газотурбинная установка
 утилизационная
 газотурбінна устава, ГТУ газо-
 турбинная установка, ГТУ
 газотурбінний агрегат газотур-
 бинный агрегат
 газотурбінний агрегат газопе-
 репомпувальний газотур-
 бинный агрегат газоперека-
 чивающий
 газотурбінний агрегат енерге-
 тичний газотурбинный агрегат
 энергетический
 газотурбінний агрегат повіт-
 ряно-акумулявальний газо-
 турбинный агрегат воздушно-
 аккумулярующий
 газохід газоход
 газохід котла газоход котла
 гайка гайка
 галерея надбункерна галерея
 надбункерная
 гарантія роботи градирні
 гарантия работы градирни
 гарнітура котла гарнитура котла
 гвинт винт
 геліостат гелиостат
 генератор електрохімічний
 генератор электрохимический
 генератор магнетогідродинаміч-
 ний генератор магнетогідро-
 динамический
 генератор плазмовий магнето-
 гідродинамічний генератор
 плазменный магнетогідроди-
 намический
 гігієна праці гигиена труда
 гігроскопічність гигроско-
 пичность

гідралічна рідина гидравлическая жидкость
 гідразинно-амоняковий водний режим, ГАВР гидразинно-аммиачный водный режим, ГАВР
 гідроапарат гидроаппарат
 гідробіологія гидробиология
 гідробіонти гидробионты
 гідрограф гидрограф
 гідроелеватор гидроэлеватор
 гідроелектростанція гідроелектростанция
 гідроелектростанція з напірною деривацією гидроэлектростанция с напорной деривацией
 гідроелектростанція з безнапірною деривацією гидроэлектростанция с безнапорной деривацией
 гідрозаслін гидрозатвор
 гідрозаслін системи ущільнень вала генератора гидрозатвор системы уплотнений вала генератора
 гідроліз гидролиз
 гідромуфта живильного електромпового агрегату гидромуфта питательного электронасосного агрегата
 гідроохолодник гидроохладитель
 гідроохолодник поперечно-потоківий гидроохладитель поперечно-поточный
 гідроохолодник протитоківий гидроохладитель протиточный
 гідроперевантаження фільтрів гидронегагрузка фильтров
 гідроповідня регулювальних хлипаків турбіни гидропривод регулирующих клапанов турбины
 гідротехнічні споруди електростанції гидротехнические сооружения электростанции
 гідрофіти гидрофиты

гісування катіоніту гипсование катионита
 глибинномір акустичний глубинномер акустический
 глибоке очищення стічних вод глубокая очистка сточных вод
 годограф годограф
 головна парова засувка главная паровая задвижка
 головний сервомотор з відсічним суваком главный сервомотор с отсечным золотником
 гомотерамія гомотерамия
 горіння безполум'яне горение беспламенное
 горіння газу полум'яне горение газа пламенное
 горіння гетерогенне горение гетерогенное
 горіння гомогенне горение гомогенное
 горіння дифузійне горение дифузионное
 горіння кінетичне горение кинетическое
 горіння палива горение топлива
 горіння стійке горение устойчивое
 горловина млина горловина мельницы
 господарство газове хозяйство газовое
 господарство електростанції водне хозяйство электростанции водное
 господарство мазутне хозяйство мазутное
 гравіметрія гравиметрия
 градирня градирня
 градирня баштова градирня баштовая
 градирня бризкальна градирня брызгальная
 градирня вентиляторна градирня вентиляторная
 градирня відкрита градирня открытая

градирня краплинна градирня капельная
 градирня краплинно-плівкова градирня капельно-пленочная
 градирня плівкова градирня пленочная
 градирня радіаторна градирня радиаторная
 гранично допускна концентрація [ГДК] речовин у воді предельно допустимая концентрация [ПДК] веществ в воде
 гранично допускна концентрація [ГДК] шкідливих речовин в атмосферному повітрі предельно допустимая концентрация [ПДК] вредных веществ в атмосферном воздухе
 гранично допускна концентрація [ГДК] шкідливих речовин у повітрі робочої зони предельно допустимая концентрация [ПДК] вредных веществ в воздухе рабочей зоны
 гранично допускна концентрація, [ГДК] предельно допустимая концентрация, [ПДК]
 гранично допускний скид [ГДС] речовин у водній об'єкт предельно допустимый сброс [ПДС] веществ в водный объект
 графік добовий графік суточний графік навантаження графік нагрязки
 графік навантаження зимовий графік нагрязки зимний
 графік навантаження літній нагрязки летний
 графік опалювальний графік отопительный
 графік сезонний графік сезонный
 графік температурний графік температурный
 графік температурний теплової мережі графік температурный тепловой сети

графік теплового навантаження системи теплостачання графік тепловой нагрязки системы теплоснабжения
 гребінь греблі гребень плотины
 гребінь дамби гребень дамбы
 гребля плотина
 гребля аркова плотина арочная
 гребля водопропускна плотина водопропускная
 гребля гравітаційна плотина гравитационная
 гребля земляна плотина земляная
 гребля контрфорсна плотина контрфорсная
 гребля суцільна плотина глухая
 грубість розділення крупність розделения
 група нафтопродуктів група нефтепродуктов
 губки губки
 гуртовий ринок електричної енергії України оптовий рынок электрической энергии Украины
 густина вугілля дійсна плотність угля действительная
 густина вугілля насипна плотність угля насыпная
 густина вугілля уявна плотність угля кажущаяся
 густина мазуту плотність мазута

Г

грати сміттєзатримувальні решетка сорозадерживающая
 гратки турбіни активні решетка турбины активная
 гратки турбіни звужувальні решетка турбины суживающая
 гратки турбіни кільцеві решетка турбины кольцевая
 гратки турбіни робочі решетка турбины рабочая

гатки турбіни розширювальні
 решетка турбіни розширю-
 щася
 гатки турбіни розширюваль-
 нозвужувальні решетка турбіни
 розширюющася-суживающася
 гатки турбіни соплові решетка
 турбіни соплова
 гатки турбіни соплові напрямні
 решетка турбіни соплова
 направляющася

Д

дамба дамба
 дамба відсічна дамба отсечная
 дамба нарощування дамба нара-
 щивания
 дамба огорожувальна дамба
 ограждающася
 дамба роздільна дамба разде-
 лительная
 дамба струминнонапрямна дамба
 струнаправляющася
 дані випробовувань данные испы-
 таний
 двигун внутрішнього згорання
 двигатель внутреннего сгорания
 двигун компресорний двигатель
 компрессорний
 двигун турбокомпресорний дви-
 гатель турбокомпрессорний
 двигун турбореактивний дви-
 гатель турбореактивный
 двоступеневе спалювання палива
 двухступенчатое сжигание
 топлива
 деаератор деаэратор
 деаератор атмосферний деаэратор
 атмосферный
 деаератор вакуумний деаэратор
 вакуумный
 деаератор високого тиску деаэра-
 тор высокого давления

деаератор змішувальний деаэ-
 ратор смешивающий
 деаератор підживлення теплової
 мережі деаэратор подпитки
 тепловой сети
 деаератор термічний деаэратор
 термический
 деаерація живильної води тер-
 мічна деаэрация питательной
 воды термическая
 деаерувальна система деаэри-
 рующася система
 деаерація води деаэрация воды
 дегазатор змішувальний дегаза-
 тор смешивающий
 дегазатор плівковий дегазатор
 пленочный
 дегазація води дегазация воды
 дезактивація дезактивация
 дезинфікатор повітря дезинфи-
 катор воздуха
 дезодоратор повітря дезодоратор
 воздуха
 декарбонізатор декарбонизатор
 декарбонізація декарбонизация
 десорбція десорбция
 детектор газохроматографічний
 детектор газохроматографи-
 ческий
 детектор газохроматографічний
 потоковий детектор газохрома-
 тографический потоковый
 детонаційна стійкість детона-
 ционная стойкость
 детрит детрит
 дефект дефект
 дефектометрія акустична дефек-
 тометрия акустическая
 дефектоскопія акустична дефек-
 тоскопия акустическая
 дефлектор дефлектор
 деформація деформація
 деформація пластична дефор-
 мация пластическая
 деформація пружна деформація
 упругая

джерело вибухонебезпечно источ-
 ник взрывоопасный
 джерело виділення забруднюваль-
 них речовин источник выделе-
 ния загрязняющих веществ
 джерело викидів від ТЕС источник
 выбросов от ТЭС
 джерело забруднення вод источник
 загрязнения вод
 джерело забруднення технологічне
 источник загрязнения техноло-
 гический
 джерело небезпеки источник опас-
 ности
 джерело пожежної небезпеки
 источник пожарной опасности
 джерело природного забруднення
 атмосфери источник естествен-
 ного загрязнения атмосферы
 джерело шуму источник шума
 дзеркало випаровування барабана
 котла зеркало испарения бара-
 бана котла
 дим дым
 димосмок [димотяг] дымосос
 аксимальний
 димосмок аксіяльний дымосос
 аксиальный
 димосмок відцентровий дымосос
 центробежный
 димосмок консольний дымосос
 консольный
 димосмок осьовий дымосос осе-
 вой
 димосмок рециркуляції димових
 газів дымосос рециркуляции
 димовых газов
 диск Кертіса диск Кертиса
 диск помпи розвантажувальний
 диск насоса разгрузочный
 диск турбіни диск турбины
 диск турбіни активний диск
 турбины активный
 диск турбіни з малою реакцією
 диск турбины с малой реакцией
 диск турбіни зрівноважувальний,
 розвантажувальний диск тур-

бины уравновешивающий, раз-
 грузочный
 диск турбіни насадний диск турби-
 ны насадной
 диск турбіни одно[дво, три]вінцев-
 вий диск турбины одно[двух,
 трех]винечный
 дисоціація диссоциация
 дисперсія спектральна дисперсия
 спектральная
 дисперсна фаза дисперсная фаза
 дисперсне середовище диспер-
 сионная среда
 дисперсний склад дисперсный
 состав
 дисперсність частинок дисперс-
 ность частиц
 диспетчерське керування енер-
 госистемою диспетчерское уп-
 равление энергосистемой
 диференціатор дифференциатор
 дифузійне осадження частинок
 диффузионное осаждение частиц
 дифузія диффузия
 дифузор диффузор
 діагностування діагностирование
 діаграма помпи індикаторна
 діаграма насоса индикаторная
 діаграма режимів турбіни диаг-
 рамма режимов турбины
 діаграма режимів турбіни з проти-
 тиском діаграма режимов
 турбины с противодавлением
 діаметр частинок середній диаметр
 частиц средний
 діафрагма вимірювальна диафраг-
 ма измерительная
 діафрагма парової турбіни диаф-
 рагма паровой турбины
 діафрагма турбіни поворотна
 регульовальна диафрагма тур-
 бины поворотная регулирующая
 діоксид вуглецю диоксид углерода
 днище днище

добуток води йонний производство воды ионное
довговічність долговечность
довговічність втомна долговечность усталостная
довжина зони відтиску осаду центрифуги длина зоны отжима осадка центрифуги
довжина зони осадження центрифуги длина зоны осаднения центрифуги
довжина інерційного пробігу частинок длина инерционного пробега частиц
дозатор золи дозатор золы
допалювання [допалення] палива дожигание топлива
допускна вакуумметрична висота всмоктування допускаемая вакуумметрическая высота всасывания
допускна температура стінки максимальна [мінімальна] допустимая температура стенки максимальная [минимальная]
дослідний зразок опытный образец
дощозбірник дождеприемник
дренаж гідротехнічних споруд дренаж гидротехнических сооружений
дренаж дамб дренаж дамб
дренаж дамби похилій дренаж дамбы наклонный
дренаж дамби трубчастій дренаж дамбы трубчатый
дренаж земляних гребель дренаж земляных плотин
дренаж посудин дренаж сосудов
дробарка валкова дробилка валковая
дробарка молоткова дробилка молотковая
дроселювання дросселирование
дросель дроссель

дубль-блок дубль-блок
дутья зонне дутье зонное
дутья позонне дутье позонное
дюкер дюкер

E

ежектор вакуумного деаератора ежектор вакуумного деаэратора
ежектор водовітряний ежектор водовоздушный
ежектор охолодника пари ущільнень мережною водою ежектор охладителя пара уплотненный сетевой водой
ежектор розхолодження турбіни ежектор расхоложивания турбины
ежектор турбіни водострумний ежектор турбины водоструйный
ежектор турбіни основний ежектор турбины основной
ежектор турбіни паровий ежектор турбины паровой
ежектор турбіни пусковий ежектор турбины пусковой
ежектор ущільнень з конденсатором ежектор уплотненный с конденсатором
ежектор ущільнень турбіни ежектор уплотненный турбины
еквівалент роботи термічний эквивалент работы термический
еквівалент теплоти механічний эквивалент теплоты механический
еквівалентний діаметр частинок эквивалентный диаметр частиц
екологічна безпека экологическая безопасность
екологічний паспорт экологический паспорт

економізатор котла экономизатор котла
економізатор котла змієвиковий экономизатор котла змеевиковый
економізатор котла киплячого типу экономизатор котла кипящего типа
економізатор котла некиплячого типу экономизатор котла некипящего типа
економізатор котла ребристий экономизатор котла ребристый
економізатор котлів груповий экономизатор котлов групповой
екосистема экосистема
екран котла экран котла
екран котла двосвітний экран котла двухсветный
екран котла мембранний экран котла мембранный
ексгаустер эксгаустер
ексгаустер відцентровий эксгаустер центробежный
ексгаустер оливосистеми турбіни эксгаустер маслосистемы турбины
ексгаустер системи оливопостачання турбіни эксгаустер системы маслоснабжения турбины
ексергія эксергия
ексикатор эксикатор
експертне технічне діагностування посудин, що працюють під тиском экспертное техническое диагностирование сосудов, работающих под давлением
експлуатаційна властивість нафтопродукту эксплуатационное свойство нефтепродукта
експлуатація эксплуатация
експлуатація гідротехнічних споруд, гідромеханічного устаткування в зимовий період эксплуатация гидротехнических сооружений, гидромеханического оборудования в зимнее время

експлуатація енергетичного устаткування ТЕС эксплуатация энергетического оборудования ТЭС
експлуатація нормальна эксплуатация нормальная
експлуатація поточна эксплуатация текущая
експлуатація технічна эксплуатация техническая
експрес-лабораторія экспрес-лаборатория
екстрагування экстрагирование
електроенергетика электроэнергетика
електроліз электролиз
електропомпа электронасос
електропомпа живильна бустерна электронасос питательный бустерный
електропомпа живильна пуско-резервна электронасос питательный пуско-резервный
електростанція электростанция
електростанція атомна электростанция атомная
електростанція блокова электростанция блочная
електростанція газотурбінна электростанция газотурбинная
електростанція геотермальна электростанция геотермальная
електростанція гідравлічна электростанция гидравлическая
електростанція гідравлічна дериваційна электростанция гидравлическая деривационная
електростанція з поперечними зв'язками электростанция с поперечными связями
електростанція конденсаційна электростанция конденсационная
електростанція паротурбінна электростанция паротурбинная

електростанція повітро-аккумуляторна электростанция воздушно-аккумуляторная
електростанція сонячна электростанция солнечная
електростанція сонячна з центральним теплоприймачем электростанция солнечная с центральным теплоприемником
електростанція сонячно-паливна электростанция солнечнотопливная
електростанція стаціонарна дизельна электростанция стационарная дизельная
електростанція теплава, ТЕС электростанция тепловая, ТЭС
електрофільтр электрофильтр
електрофільтр багатопольний электрофильтр многопольный
електрофільтр мокрий электрофильтр мокрый
електрофільтр однопольний электрофильтр однопольный
елемент основний элемент основной
елемент паливний элемент топливный
елемент резервний элемент резервный
елемент резервованний элемент резервируемый
елементарний склад органічної маси вугілля элементарный состав органической массы угля
емульсія эмульсия
енергетика энергетика
енергетична безпека энергетическая безопасность
енергетична система энергетическая система
енергетична устава энергетическая установка

енергетична характеристика энергетическая характеристика
енергетична характеристика турбіни типова энергетическая характеристика турбины типовая
енергетичне устаткування електростанції энергетическое оборудование электростанции
енергетичне устаткування електростанції допоміжне энергетическое оборудование электростанции вспомогательное
енергетичне устаткування електростанції основне энергетическое оборудование электростанции основное
енергія кінетична энергия кинетическая
енергія корисного об'єму водосховища энергия полезного объема водохранилища
енергія потенціальна энергия потенциальная
енергія теплава энергия тепловая
енергогенерувальна компанія энергогенерирующая компания
енергоощадність энергосбережение
енергопоїзд энергопоезд
енергопостачальна компанія энергоснабжающая компания
енергопостачальник энергоснабженец
енергоресурси энергоресурсы
енергоресурси вторинні энергоресурсы вторичные
енергоресурси первинні энергоресурсы первичные
енергосистема єдина энергосистема единая
енерготехнологічна устава энерготехнологическая установка

енергоустава энергоустановка
ентальпія энтальпия
ентропія энтропия
ерозія эрозия
ерозія металу эрозия металла
естакада вугілля розвантажувальна эстакада угля разгрузочная
естакада зливна эстакада сливная
ефективність водоуловлювання градирні ефективность водоулавливания градирни
ефективність охолодження води в градирні эффективность охлаждения воды в градирне
ефективність пилоуловлювання эффективность пылеулавливания

Є

ємність йоніту обмінна емкость ионита обменная

Ж

жалюзі пилоуловлювальні жалюзи пылеулавливающие
жароміцність жаропрочность
живильник пилу питатель пыли
живильник пилу лопатевий питатель пыли лопастной
живильник пилу шнековий питатель пыли шнековый
живильник сирого вугілля дисковий питатель сырого угля дисковый
живильник сирого вугілля пластинчастий питатель сырого угля пластинчатый

живильник сирого вугілля скребковий питатель сырого угля скребковый
живильник сирого вугілля скребково-барабанный питатель сырого угля скребково-барабанный
живильник сирого вугілля стрічковий питатель сырого угля ленточный
живильник сирого вугілля тарічастий питатель сырого угля тарелочный
живильник хиткий питатель качающийся
живучість енергосистеми живучесть энергосистемы
жмут котла жужелевловлювальний пучок котла шлакоулавливающий
жмут котла котельний пучок котла котельный
жмут труб коридорний пучок труб коридорный
жмут труб шаховий пучок труб шахматный
жмут, вмонтований в конденсатор теплофікаційної турбіни пучок, встроенный в конденсатор теплофикационной турбины
жужелева ванна шлаковая ванна
жужелевідвал шлакоотвал
жужелевідведення котла удаление котла
жужелевідведення рідке удаление жидкое
жужеледробарка шлакодробилка
жужелепровід шлакопровод
жужелеутворення шлакообразование
жужелювання шлакование
жужіль гранульована шлак гранулированный
жужіль пориста шлак пористый
жужіль рідка шлак жидкий

З

забарвлення води окраска води
забрудненість води загрязненість води
забрудненість сопел загрязненість сопел
забрудненість стічних вод залишкова загрязненість сточных вод остаточная
забрудненість теплообмінного устаткування загрязнение теплообменного оборудования
забруднення атмосфери загрязнение атмосфери
забруднення атмосфери природне загрязнение атмосфери естественное
забруднення води загрязнение воды
забруднення водного джерела теплове загрязнение водного источника тепловое
забруднення повітря загрязнение воздуха
забруднювальна воду речовина загрязняющее воду вещество
зависання вугілля зависание угля
зависі у воді механічні взвеси в воде механические
завись механічна взвесь механическая
завіса повітряна завеса воздушная
завіса повітряно-теплова завеса воздушно-тепловая
загальний опір під час фільтрування общее сопротивление при фильтровании
заглушка заглушка
займання вимушене воспламененіе вимуженное
займання вугілля возгорание угля

займистість нафтопродукту воспламеняемость нефтепродукта
закон Бойля-Маріотта закон Бойля-Мариотта
закон Джоуля закон Джоуля
закон Кірхгофа закон Кирхгофа
закон Стефана-Больцмана закон Стефана-Больцмана
закон термодинаміки другий закон термодинамики второй
закон термодинаміки перший закон термодинамики первый
закривка дискова затвор дисковый
закривка зворотна затвор обратный
закривка трубопроводу [посудиши] затвор трубопровода [сосуда]
залишок прожарений остаток прокаленный
залишок сульфатний остаток сульфатный
залишок сухий остаток сухой
залпове скидання стічних вод залповый сброс сточных вод
залпові викиди залповые выбросы
замкнена схема золотужелевідвалу замкнутая схема золошлакоотвала
замулення водосховищ заиление водохранилищ
запалювальний пристрій камери згоряння запальное устройство камеры сгорания
запалювання зажигание
запалювання вимушене зажигание вынужденное
запально-захисний пристрій запально-защитное устройство
запас кавітаційний запас кавитационный
запасна частина запасная часть
запиленість димових газів [повітря] запыленность дымовых газов [воздуха]
заниленість кінцева запыленность конечная

запиленість початкова запыленность начальная
запирання корони в електрофільтрі запираніе короны в электрофильтре
заряд частинок заряд частиц
заслін водяний затвор водяной
заслін гідравлічний затвор гидравлический
заслін гідравлічний оливної системи ушілень вала генератора затвор гидравлический маслосистемы уплотненный вала генератора
заслін гідротехнічної споруди затвор гидротехнического сооружения
заслін греблі затвор плотины
заслінка заслонка
засмічування вод засоренне вод
засоби експлуатації средства эксплуатации
засоби захисту працівників средства защиты работающих
засоби технічного обслуговування [ремонту] средства технического обслуживания [ремонта]
засувка задвижка
засувка вимикальна задвижка отключающая
засувка вмонтована, ВЗ задвижка встроенная, ВЗ
засувка запірпа задвижка запорная
засувка клинова задвижка клиновья
засувка парова задвижка паровая
засувка пускова задвижка пусковая
засувка регулювальна задвижка регулирующая
захист аварійний защита аварийная
захист тепловий защита тепловая
захист технологічний защита технологическая

зашайбовування труб зашайбовка труб
зашайбування труб зашайбование труб
збагачування проби обогащение пробы
збагачування вугілля обогащение угля
збережуваність сохраняемость
збережуваність нафтопродукту сохраняемость нефтепродукта
збірник дренажів атмосферний сборник дренажей атмосферный
зволожник пари увлажнитель пара
зволожник повітря увлажнитель воздуха
зворотна корона в електрофільтрі обратная корона в электрофильтре
звукоізоляція звукоизоляция
згортання лопатей самовільне сворачиванне лопастей самопроизвольное
здатність акумулювальна способность аккумулирующая
здатність котла акумулювальна способность котла аккумулирующая
здатність охолоджувальна водосховища-охолодника способность охлаждающая водохранилища-охлаждителя
зернові характеристики вугільного пилу зерновые характеристики угольной пыли
з'єднання плішкове соединение шпоночное
з'єднання фланцеве соединение фланцевое
злам втомний излом усталостный
зливання оливи аварійне слив масла аварийный
злипчивість золи слипаемость зола
змійовик обчілований змеевик ошпикованный

змшувач пилю смеситель пыли
 змочуваність золи смачиваемость золи
 зм'якшення води умягчение воды
 зневоднення мазуту обезвоживание мазута
 зневоднення осаду на фільтрі обезвоживание осада на фильтре
 зневоднення осаду стічних вод обезвоживание осада сточных вод
 знезаражування стічних вод обеззараживание сточных вод
 знекиснення хемічне обескислороживание химическое
 знесолення води термічне обессоливание воды термическое
 знесолювання води обессоливание воды
 знешкодження консервувального розчину обезвреживание консервирующего раствора
 зносостійкість зносостойкость
 знос, зношення знос
 зношення абразивне знос абразивный
 зношення допусчне знос допустимый
 зношення ерозійне знос ерозійний
 зношення корозійне знос коррозійний
 зношення природне знос естественный
 зняття з експлуатації снятие с эксплуатации
 зняття осаду съем осада
 зола вугілля зола угля
 зола легкотопка зола легкоплавкая
 зола летка зола летучая
 зола палива зола топлива
 зола пухка зола рыхлая
 зола рідкотопка зола жидкоплавкая
 зола середьотопка зола среднеплавкая
 зола туготопка зола тугоплавкая

золовий занос поверхонь нагрівання золовой занос поверхностей нагрева
 золовідвал золоотвал
 золовідведення з аерожолобами золоудаление с аэрожелобами
 золовловлювання золоулавливание
 золовловник золоуловитель
 золожугелевий колектор золошлакоуловитель
 золожугелевідвал золошлакоотвал
 золожугелевідведення золошлакоудаление
 золожугелевідведення гідравлічне золошлакоудаление гидравлическое
 золожугелевідведення механічне золошлакоудаление механическое
 золожугелевідведення пневматичне золошлакоудаление пневматическое
 золожугелевідведення пневмогідравлічне золошлакоудаление пневмогидравлическое
 золожугелевідстійник золошлакоотстойник
 золожугелепровід золошлакопровод
 золожугелеусування сухе золошлакоудаление сухое
 золозмивний апарат золосмывной апарат
 золопровід золопровод
 золоутворювальні елементи вугілля золаобразующие элементы угля
 зольність вугілля зольность угля
 зольність нафтопродукту зольность нефтепродукта
 зольність оливи зольность масла
 зольність палива зведена зольность топлива приведенная
 зона виру зона водоворотная

зона водосховища циркуляції на зона водохранилища циркуляционная
 зона екологічного впливу ТЕС зона экологического влияния ТЭС
 зона застійна зона застойная
 зона зневоднення осаду зона обезвоживания осада
 зона промивання фільтра зона промывки фильтра
 зона транзитного потоку водосховища зона транзитного потока водохранилища
 зона фільтра активна зона фильтра активная
 зона фільтра пасивна зона фильтра мертвая
 зона фільтрування вакуумного фільтра зона фильтрования вакуумного фильтра
 зона фільтрування фільтра зона фильтрования фильтра
 зоопланктон зоопланктон
 зразок для засобів акустичного неруйнівного контролю стандартний образец для средств акустического неразрушающего контроля стандартный
 зрошення жужелі [золи] орошение шлака [золи]
 зуб перетиску паливні зуб пережима топки

інгібітор ингибитор
 індекс продуктивності осаджувальної центрифуги теоретичний индекс производительности осадительной центрифуги теоретический
 індекс якості води индекс качества воды
 індикатор индикатор
 індикатор змішаний индикатор смешанный
 індикатор кислотно-лужний индикатор кислотнo-щелочной
 індикатор універсальний индикатор универсальный
 індикатор хемічний индикатор химический
 індикація води біологічна индикация воды биологическая
 інтенсивність заносу поверхонь нагрівання интенсивность заноса поверхностей нагрева

Й

йоніт ионит
 йонометр ионометр

К

кавітація кавитация
 кавітація гідротурбіни кавитация гидротурбины
 калорифер калорифер
 калорійність палива калорийность топлива
 калорія калория
 камера горіння паливні котла камера горения топки котла
 камера згоряння газотурбінної теплофікаційної устави камера

І

імовірність відновлення вероятность восстановления
 імовірність руйнування вероятность разрушения
 імпелер импеллер
 інвентаризація викидів инвентаризация выбросов

ра сгорання газотурбінної теплофикационной установки	категорія випробовувань категорія испытанный
камера згорання газотурбінної установи камера сгорання газотурбінної установи	категорія робіт категорія работ
камера згорання газотурбінної установи вихрова камера сгорання газотурбінної установи вихревая	катионіт катионит
камера згорання газотурбінної установи кільцева камера сгорання газотурбінної установи кольцевая	катионіт сильнокислотний катионит сильнокислотный
камера згорання газотурбінної установи прямоотокова камера сгорання газотурбінної установи прямооточная	катионіт слабокислотний катионит слабокислотный
камера згорання газотурбінної установи трубчаста камера сгорання газотурбінної установи трубчатая	кераміка теплоізоляційна керамика теплоизоляционная
камера охолодження паливці котла камера охладження топки котла	керування в електроенергетиці управление в электроэнергетике
камера подрібнення камера дроблення	кипіння кипение
канал канал	кипіння бульбашкове кипение пузырьчатое
канал жужелевий канал шлаковий	кипіння плівкове кипение пленочное
канал золотий канал золової	кислотне промивання прямоотокового котла кислотная промывка прямооточного котла
канал золотужелевий канал золошлаковий	кислотне число [кислотна стала] кислотное число масла
канал релейного форсування закриття регулювальних хлипаків турбіни канал релейной форсировки закрытия регулирующих клапанов турбины	кислотний дощ кислотный дождь
каналізаційна мережа канализационная сеть	кислотність оливи органічна кислотность масла органическая
канцерогенні речовини канцерогенные вещества	киснемір кислородомер
краплевловник вентиляційний каплеуловитель вентиляционный	киснемір реєструвальний кислородомер регистрирующий
каркас котла каркас котла	ківш водоприймальний ковш водоприемный
каталізатор катализатор	кількість обертів барабана млина критична число оборотов барабана мельницы критическое
	кількість обертів барабана млина робоча число оборотов барабана мельницы рабочее
	кільця оливовідбійні кольца маслоотбойные
	кільця паровідбійні кольца паротбойные
	кінець експлуатації конец эксплуатации
	клас грубості вугілля класс крупности угля
	класифікація вугілля классификация угля

класифікація палива классификация топлива	коефіцієнт готовності коэффициент готовности
коагулянт коагулянт	коефіцієнт динамічної в'язкості коэффициент динамической вязкости
коагулятор Вентурі коагулятор Вентури	коефіцієнт дроселювання пари коэффициент дроселирования пара
коагуляція води коагуляция воды	коефіцієнт ефективності водосховища-охолодника коэффициент эффективности водохранилища-охладителя
коагуляція градієнтна коагуляция градиентная	коефіцієнт ефективності паливці коэффициент эффективности топки
коагуляція електрична коагуляция электрическая	коефіцієнт збереження продуктивності технологічної системи коэффициент сохранения производительности технологической системы
коагуляція електрохімічна коагуляция электрохимическая	коефіцієнт збереження тепла коэффициент сохранения тепла
коагуляція частинок коагуляция частиц	коефіцієнт зміни потужності ступеня підігрівання коэффициент изменения мощности ступени подогрева
коефіцієнт корисної дії турбіни абсолютний внутрішній коэффициент полезного действия турбины абсолютный внутренний	коефіцієнт кінематичної в'язкості коэффициент кинематической вязкости
коефіцієнт аеродинамічного опору градірні коэффициент аэродинамического сопротивления градирни	коефіцієнт конструктивної нетотожності поверхонь нагрівання коэффициент конструктивной нетождественности поверхностей нагрева
коефіцієнт використання поверхні фільтра коэффициент использования поверхности фильтра	коефіцієнт корисної дії електричного генератора коэффициент полезного действия электрического генератора
коефіцієнт використання технологічної системи коэффициент использования технологической системы	коефіцієнт корисної дії компресора механічний коэффициент полезного действия компрессора механический
коефіцієнт використання установленої потужності коэффициент использования установленной мощности	коефіцієнт корисної дії котла бруто коэффициент полезного действия котла бруто
коефіцієнт винесення води коэффициент уноса воды	
коефіцієнт винесення солі коэффициент выноса соли	
коефіцієнт виявлення дефекту коэффициент выявляемости дефекта	
коефіцієнт гідравлічного опору коэффициент гидравлического сопротивления	
коефіцієнт гідравлічної нерівномірності коэффициент гидравлической неравномерности	

- коефіцієнт корисної дії котла нетто** коэффициент полезного действия котла нетто
- коефіцієнт корисної дії млина** коэффициент полезного действия мельницы
- коефіцієнт корисної дії паливної (умовний)** коэффициент полезного действия топки (условный)
- коефіцієнт корисної дії паротурбінної установки абсолютний** **електричний** коэффициент полезного действия паротурбинной установки абсолютный электрический
- коефіцієнт корисної дії помпи** коэффициент полезного действия насоса
- коефіцієнт корисної дії помпи механічний** коэффициент полезного действия насоса механический
- коефіцієнт корисної дії помпи об'ємний** коэффициент полезного действия насоса объемный
- коефіцієнт корисної дії помпового агрегату** коэффициент полезного действия насосного агрегата
- коефіцієнт корисної дії сепаратора** коэффициент полезного действия сепаратора
- коефіцієнт корисної дії сонячного колектора оптичний** коэффициент полезного действия солнечного коллектора оптический
- коефіцієнт корисної дії турбіни [циліндра] внутрішній відносний [діаграмний]** коэффициент полезного действия турбины [цилиндра] внутренний относительный [диаграмный]
- коефіцієнт корисної дії турбіни абсолютний ефективний** коэффициент полезного действия турбины абсолютный эффективный
- коефіцієнт корисної дії турбіни відносний ефективний** коэффициент полезного действия турбины относительный эффективный
- коефіцієнт корисної дії турбіни механічний** коэффициент полезного действия турбины механический
- коефіцієнт корисної дії турбінної установки електромеханічний** коэффициент полезного действия турбинной установки электромеханический
- коефіцієнт корисної дії турбоагрегату абсолютний** **електричний** коэффициент полезного действия турбоагрегата абсолютный электрический
- коефіцієнт корисної дії турбоагрегату відносний** **електричний** коэффициент полезного действия турбоагрегата относительный электрический
- коефіцієнт корисної дії циклона** коэффициент полезного действия циклона
- коефіцієнт корисної дії циклу термічний** коэффициент полезного действия цикла термический
- коефіцієнт надлишку повітря** коэффициент избытка воздуха
- коефіцієнт надлишку повітря оптимальний** коэффициент избытка воздуха оптимальный
- коефіцієнт надлишку повітря стехіометричний** коэффициент избытка воздуха стехиометрический
- коефіцієнт нерівномірності витрат стічних вод** коэффициент неравномерности расходов сточных вод
- коефіцієнт нерівномірності водоспоживання** коэффициент неравномерности водопотребления

- коефіцієнт нерівномірності теплосприйняття** коэффициент неравномерности тепловосприятия
- коефіцієнт осадження частинок** коэффициент осаждения частиц
- коефіцієнт освоєння заново введеного устаткування** коэффициент освоения вновь введенного оборудования
- коефіцієнт перегорення теплової помпи** коэффициент преобразования теплового насоса
- коефіцієнт поправковий** коэффициент поправочный
- коефіцієнт потужності вітру** коэффициент мощности ветра
- коефіцієнт продуктивності компресора** коэффициент производительности компрессора
- коефіцієнт проскоку частинок** коэффициент проскока частиц
- коефіцієнт рециркуляції димових газів [повітря]** коэффициент рециркуляции дымовых газов [воздуха]
- коефіцієнт розмелоздатності палива** коэффициент размолоспособности топлива
- коефіцієнт стікання води модульний** коэффициент стока воды модульный
- коефіцієнт температурної нерівномірності** коэффициент температурной разверки
- коефіцієнт тепловіддачі** коэффициент теплоотдачи
- коефіцієнт тепловіддачі зрошувача об'ємний** коэффициент теплоотдачи оросителя объемный
- коефіцієнт теплового розширення** коэффициент теплового расширения
- коефіцієнт теплової нерівномірності** коэффициент тепловой разверки
- коефіцієнт теплопередачі** коэффициент теплопередачи
- коефіцієнт теплопровідності** коэффициент теплопроводности
- коефіцієнт теплосприйняття** коэффициент тепловосприятия
- коефіцієнт теплофікації** коэффициент теплофикации
- коефіцієнт технічного використання** коэффициент технического использования
- коефіцієнт упарювання води** коэффициент упаривания воды
- коефіцієнт фракційної ефективності** коэффициент фракционной эффективности
- коефіцієнт циркуляції** коэффициент циркуляции
- коефіцієнт цінності тепла пари** коэффициент ценности тепла пара
- коефіцієнти місцевого опору** коэффициенты местного сопротивления
- кокс** кокс
- коксивність вугілля** коксуемость угля
- коксивність нафтопродукту** коксуемость нефтепродукта
- колектор вихідний** коллектор выходной
- колектор власних потреб** коллектор собственных нужд
- колектор водяний** коллектор водяной
- колектор вхідний** коллектор входной
- колектор газовий** коллектор газовый
- колектор дренажний** коллектор дренажный
- колектор котла** коллектор котла
- колектор низького тиску** коллектор низкого давления
- колектор паровий** коллектор паровой

колектор плоский сонячний коллектор плоский солнечный
колектор повітряний коллектор воздушный
колектор проміжний змішувальний коллектор промежуточный смешительный
колектор, що дрениється коллектор дренируемый
Колі-індекс Коли-индекс
колірність води цветность воды
Колі-титр Коли-титр
колонії організмів колонии организмов
колонка газохроматографічна колонка газохроматографическая
колонка газохроматографічна капілярна колонка газохроматографическая капиллярная
колонка газохроматографічна насадкова колонка газохроматографическая насадочная
колонка деаераційна колонка деаэрационная
колонка регулювання газотурбінної установки колонка регулирования газотурбинной установки
колонка хроматографічна колонка хроматографическая
колориметрія колориметрия
компенсатор теплового розширення компенсатор теплового расширения
комплект запасних інструментів та приладів комплект запасных инструментов и приборов
компоновання головного корпусу електростанції компоновка главного корпуса электростанции
компоновання електростанції відкрите компоновка электростанции открытая
компоновання котла компоновка котла

компоновання котла U-подібне компоновка котла U-образная
компоновання котла баштове компоновка котла башенная
компоновання котла Г-подібне компоновка котла Г-образная
компоновання котла П-подібне компоновка котла П-образная
компоновання котла Т-подібне компоновка котла Т-образная
компоновання пальників компоновка горелок
компресор аксіальний компрессор аксиальный
компресор відцентровий компрессор центробежный
компресор об'ємний компрессор объемный
компресор осьовий компрессор осевой
компресор пусковий компрессор пусковой
компресор радіально-осьовий компрессор радиально-осевой
компресор роторний компрессор роторный
компресор струминний компрессор струйный
компресор толоковий компрессор поршневой
компресор турбінний компрессор турбинный
компресор холодильний компрессор холодильный
компресор швидкохідний компрессор быстроходный
компресорна холодильна машина компрессионная холодильная машина
конвеєр стрічковий конвейер ленточный
конвекція тепла конвекция тепла
конвекція тепла конвекция тепловая
конденсат конденсат
конденсат виробничий конденсат производственный

конденсат основний конденсат основной
конденсатовідвідник конденсатоотводчик
конденсатовідвідник поплавцевий конденсатоотводчик поплавковый
конденсатозбірник конденсатосборник
конденсатозбірник деаераційний конденсатосборник деаэрационный
конденсатозбірник мережної води конденсатосборник подогревателя сетевой воды
конденсатозбірник підігрівника мережної води конденсатосборник подогревателя сетевой воды
конденсатор змішувальний конденсатор смешивающий
конденсатор поверхневий конденсатор поверхностный
конденсатор холодильний конденсатор холодильный
конденсація конденсация
конденсація пари конденсация пара
кондиціонер кондиционер
кондиціонер-теплоутилізатор кондиционер-теплоутилизатор
кондиціонування газів кондиционирование газов
кондиціонування повітря кондиционирование воздуха
кондуктометр кондуктометр
консервація консервация
консервація енергетичного устаткування ТЕС консервация энергетического оборудования ТЭС
консервація котла консервация котла
консистенція пульпи консистенция пульпы
контакт акустичний контакт акустический
контакт акустичний сухий контакт акустический сухой

контакт акустичний точковий контакт акустический точечный
контакт акустичний сухий контакт акустический сухой
контроль вибірковий контроль выборочный
контроль візуальний контроль визуальный
контроль вхідний контроль входной
контроль органолептичний контроль органолептический
контроль приймальний контроль приемочный
контроль тепловий контроль тепловой
контроль хемічний контроль химический
контроль якості води контроль качества воды
контроль якості палива контроль качества топлива
контрольно-вимірювальні прилади, КВП контрольно-измерительные приборы, КИП
контур циркуляції котла контур циркуляции котла
концентрація вибухова концентрация взрывная
концентрація деформацій концентрация деформаций
концентрація домішки в атмосфері концентрация примеси в атмосфере
концентрація домішки в атмосфері приземна концентрация примеси в атмосфере приземная
концентрація домішки в атмосфері разова концентрация примеси в атмосфере разовая
концентрація домішки в атмосфері середньодобова концентрация примеси в атмосфере среднесуточная
концентрація домішки в атмосфері середньомісячна концентрация примеси в атмосфере среднемесячная

концентрація домішки в атмосфері середньорічна концентрация примеси в атмосфере среднегодовая	корозія атмосферна коррозия атмосферная
концентрація допускна концентрация допустимая	корозія електрохімічна коррозия электрохимическая
концентрація масова концентрация массовая	корозія киснева коррозия кислотная
концентрація напружень концентрация напряжений	корозія лужна коррозия щелочная
концентрація пилу концентрация пыли	корозія металу коррозия металла
концентрація речовини концентрация вещества	корозія міжкристалічна коррозия межкристаллическая
концентрація твердої фази в суспензії концентрация твердой фазы в суспензии	корозія пароводяна коррозия пароводяная
концентрована подача пилу в паливню концентрированная подача пыли в топку	корозія під дією продуктів згоряння палива коррозия под действием продуктов сгорания топлива
корекційне оброблення теплоносія коррекционная обработка теплоносителя	корозія стоянкова коррозия стояночная
корекційний фосфатний режим котлової води коррекционный фосфатный режим котловой воды	корозія хемічна коррозия химическая
коридор бризкального пристрою повітряний коридор брызгального устройства воздушный	корпус котла корпус котла
коробка соплова парової турбіни коробка сопловая паровой турбины	корпус котла дубль-блока корпус котла дубль-блока
коробка хлипака автоматичної закривки середнього тиску коробка клапана автоматического затвора среднего давления	котел багатопаливний котел многотопливный
коробка хлипака автоматичної закривки циліндра високого тиску коробка клапана автоматического затвора цилиндра высокого давления	котел барабанний котел барабанный
корозійна втома коррозионная усталость	котел високого тиску котел высокого давления
корозія коррозия	котел високонапірний котел высоконапорный
корозія аераційна коррозия аэрационная	котел водогрійний котел водогрейный
	котел водогрійний водотрубний котел водогрейный водотрубный
	котел водогрійний газотрубний котел водогрейный газотрубный
	котел водогрійний електричний котел водогрейный электрический
	котел водогрійний з комбінованою циркуляцією котел водогрейный с комбинированной циркуляцией
	котел водогрійний з примусовою циркуляцією котел водогрейный с принудительной циркуляцией

котел водогрійний з природною циркуляцією котел водогрейный с естественной циркуляцией	котел з природною тягою котел с естественной тягой
котел водогрійний пересувний котел водогрейный передвижной	котел з природною циркуляцією котел с естественной циркуляцией
котел водогрійний піковий котел водогрейный пиковый	котел з рециркуляцією прямо-ковий котел с рециркуляцией прямоточный
котел водогрійний прямоточковий котел водогрейный прямоточный	котел з рідким жухелевідведенням котел с жидким шлакоудалением
котел водогрійний стаціонарний котел водогрейный стационарный	котел з твердим жухелевідведенням котел с твердым шлакоудалением
котел водотрубний котел водотрубный	котел МГД - устави котел МГД - установки
котел газотрубний котел газотрубный	котел надвисокого тиску котел сверхвысокого давления
котел двобарабанный котел двухбарабанный	котел надкритичних параметрів котел сверхкритических параметров
котел двокорпусний котел двухкорпусный	котел надкритичного тиску котел сверхкритического давления
котел двокорпусний несиметричний котел двухкорпусный несиметричный	котел однокорпусний котел однокорпусный
котел для газоподібного палива котел для газообразного топлива	котел паровий котел паровой
котел для рідкого палива котел для жидкого топлива	котел паровий низького тиску котел паровой низкого давления
котел для твердого палива котел для твердого топлива	котел пароводогрійний котел пароводогрейный
котел докритичного тиску котел докритического давления	котел під наддувом котел под наддувом
котел електричний котел электрический	котел прямоточковий котел прямоточный
котел електродний котел электродный	котел середнього тиску котел среднего давления
котел енерготехнологічний котел энерготехнологический	котел скидних парогазових устав котел сбросных парогазовых установок
котел жаротрубний котел жаротрубный	котел, парогенератор котел
котел з киплячим шаром котел с кипящим слоем	котел-утилізатор котел-утилизатор
котел з комбінованою циркуляцією котел с комбинированной циркуляцией	котел-утилізатор водогрійний котел-утилизатор водогрейный

котел-утилізатор парогазової устави котел-утилизатор парогазовой установки
котельна устава теплоутилізаційна котельная установка теплоутилизационная
котельне допоміжне устаткування, КДУ котельное вспомогательное оборудование, КВО
котельня котельная
котельня водогрійна котельная водогрейная
котельня парова котельная паровая
котельня пароводогрійна котельная пароводогрейная
котлобудування котлостроение
кочегар кочегар
кран кран
кран конусний кран конусный
кран кульовий кран шаровой
кран розподільний кран распределительный
кран циліндричний кран цилиндрический
краплевловник каплеуловитель
кратність змивання золожукелі кратность смыва золошлаков
кратність охолодження конденсатора турбіни кратность охлаждения конденсатора турбины
кратність пульпи кратность пульпы
кратність циркуляції кратность циркуляции
кратність циркуляції млина кратность циркуляции мельницы
крива депресії кривая депрессии
криза кипіння кризис кипения
критерій Нусельта критерий Нусельта
критерій Пекле критерий Пекле
критерій Прандтля критерий Прандтля
критерій Рейнольдса критерий Рейнольдса

критерій якості води екологічний критерий качества воды экологический
критерій якості води економічний критерий качества воды экономический
критична точка критическая точка
крихкість металу хрупкость металла
ксиліт ксилит
кулачково-розподільний пристрій турбіни кулачково-распределительное устройство турбины
кульковальниця шарикоподшипник
культура безпеки культура безопасности
кут природного укусу угол естественного откоса
кювета фотоколориметрична кювета фотоколориметрическая

Л

лабораторія водно-хімічна лаборатория водно-химическая
лаз лаз
лебідка гідрометрична лебедка гидрометрическая
лежак боров
леткі речовини палива летучие вещества топлива
леткість нафтопродукту летучесть нефтепродукта
ліквідація наслідків аварії ликвидация последствий аварии
ліміт викиду забруднювальної речовини лимит выброса загрязняющего вещества
лімніграф лимниграф
лінія п'єзометрична линия пьезометрическая
лінія хроматограми нульова линия хроматограммы нулевая

ловник амбіполярний ловушка амбиполярная
ловник магнетний адіабатний ловушка магнитная адиабатная
лопатка турбіни змінного перерізу лопатка турбины переменного сечения
лопатка турбіни постійного перерізу лопатка турбины постоянного сечения
лопатка турбіни робоча лопатка турбины рабочая
лотік завантажувальний конвеєра лоток загрузочный конвейера
лотік мазуту зливний лоток мазута сливной
луження щелочение
лужність бікарбонатна щелочность бикарбонатная
лужність води загальна щелочность воды общая
лужність гідратна щелочность гидратная
лужність карбонатна щелочность карбонатная
лючки лючки
льодохід ледоход
льотка летка

М

магістраль теплофікаційна магистраль теплофикационная
мазут мазут
мазут мартенівський мазут мартеновский
мазут паливний мазут топочный
мазут флотський мазут флотский
майданчик котла ячейка котла
майданчик млиновий ячейка мельничная
макет для випробовувань макет для испытаний

максимум навантаження енергосистеми максимум нагрузки энергосистемы
максимум навантаження енергоустави максимум нагрузки энергоустановки
маневреність маневренность
манометр манометр
марка вугілля марка угля
марка йоніту марка ионита
марка нафтопродукту марка нефтепродукта
маса палива горюча масса топлива горючая
маса палива мінеральна масса топлива минеральная
маса палива органічна масса топлива органическая
маса палива робоча масса топлива рабочая
маса палива суха масса топлива сухая
масова концентрація дисперсної фази в емульсії массовая концентрация дисперсной фазы в эмульсии
масова концентрація твердої фази в суспензії массовая концентрация твердой фазы в суспензии
масова частка води в осаді массовая доля воды в осадке
масова частка рідкої фази в осаді массовая доля жидкой фазы в осадке
мас-спектрометр масс-спектрометр
мастило масло
мастило консерваційне смазка консервационная
мастило органічне смазка органическая
мастило технологічне масло технологическое
мастило трансмісійне масло трансмиссионное
машина для розсіювання пилу машина для рассеивания пыли

машина парова машина паровая
машина пароежекторна машина пароежекторная
машина пробообробна машина проборазделочная
машина холодильна машина холодильная
машиніст котла машинист котла
медичне протипоказання медицинское противопоказание
медичний огляд медицинский осмотр
межа витривалості предел выносливости
межа охолодження води у градири предел охлаждения воды в градирне
межень межень
межі безпечної експлуатації пределы безопасной эксплуатации
мережа водопровідна сеть водопроводная
мережа контролю забруднення атмосфери сеть контроля загрязнения атмосферы
мережа теплова сеть тепловая
метод випробовувань метод испытаний
метод відображення акустичний метод отражения акустический
метод вільних коливань акустичний метод свободных колебаний акустический
метод проходження акустичний метод прохождения акустический
метод ремонту агрегатний метод ремонта агрегатный
метод ремонту знеособлений метод ремонта обезличенный
метод ремонту незнеособлений метод ремонта необезличенный
метод ремонту потоковий метод ремонта поточный
метод технічного обслуговування [ремонту] метод технического обслуживания [ремонта]

метод технічного обслуговування експлуатаційним персоналом метод технического обслуживания эксплуатационным персоналом
метод технічного обслуговування експлуатувальною організацією метод технического обслуживания эксплуатирующей организацией
метод технічного обслуговування потоковий метод технического обслуживания поточный
метод технічного обслуговування спеціалізованою організацією метод технического обслуживания специализированной организацией
метод технічного обслуговування централізований метод технического обслуживания централизованный
методи боротьби з відкладеннями методы борьбы с отложениями
методика випробовувань методика испытаний
механізм автомата безпеки турбіни виконавчий механизм автомата безопасности турбины исполнительный
механізм зворотного зв'язку головного сервомотора механизм обратной связи главного сервомотора
механізм повідний регулювальних хлипаків турбіни механизм приводной регулирующих клапанов турбины
механізм струшування електрофільтра механизм встряхивания электрофильтра
механічне очищення стічних вод механическая очистка сточных вод
мигалка мигалка

міжгалузеві та галузеві акти з охорони праці межотраслевые и отраслевые акты по охране труда
міжелектродний простір електрофільтра межэлектродное пространство электрофильтра
мікроелементи вугілля микроэлементы угля
мікроклімат виробничих приміщень микроклимат производственных помещений
мікроскопія микроскопия
мікротвердість вугілля микротвердость угля
мікрофільтрація микрофильтрация
мінералізація води минерализация воды
мінералізація забруднювальних речовин у стічних водах минерализация загрязняющих веществ в сточных водах
мінеральні вкраплення вугілля минеральные включения угля
мінімум навантаження енергосистеми минимум нагрузки энергосистемы
місткість золожелезевідвалу вместимость золошлакоотвала
міцність прочность
міцність динамічна прочность динамическая
міцність тривала прочность длительная
млин аеробильний мельница аэробильная
млин барабанний біконічний кульовий мельница барабанная биконическая шаровая
млин барабанний кульовий, КБМ мельница барабанная шаровая, ШБМ
млин барабанний кульовий, який не вентилюється мельница барабанная шаровая невентилируемая

млин молотковий мельница молотковая
млин молотковий аксіальний мельница молотковая аксиальная
млин молотковий аксіально-тангенційний мельница молотковая аксиально-тангенциальная
млин молотковий тангенційний мельница молотковая тангенциальная
млин середньоходовий мельница среднеходовая
млин-вентилятор мельница-вентилятор
моделювання водосховища-охолодника фізичне моделирование водохранилища охладителя физическое
моделювання водосховища-охолодника математичне моделирование водохранилища-охлаждителя математическое
модель для випробовувань модель для испытаний
модернізація тепломеханічного устаткування модернизация тепломеханического оборудования
модуль стоку модуль стока
молекула молекула
моляльність моляльность
моніторинг вод мониторинг вод
моноблок моноблок
монтаж котла блоковий монтаж котла блочный
мутність води мутность воды
муфель муфель
муфта жорстка муфта жесткая
муфта напівжорстка [напівгнучка] муфта полужесткая [полугибкая]
муфта рухома [гнучка] муфта подвижная [гибкая]
м'яття пари [газу] мятие пара [газа]

Н

набивка зацілююча набивка сальниковая
набір сит набор сит
навантаження навантаження аварійне навантаження аварийная
навантаження акустичне стандартне навантаження акустическая стандартная
навантаження водосховища-охолодника гідравлічне навантаження водохранилища-охладителя гидравлическая
навантаження водосховища-охолодника теплове навантаження водохранилища-охладителя тепловая
навантаження гідроохолодника гідравлічне навантаження гидроохладителя гидравлическая
навантаження гідроохолодника теплове навантаження гидроохладителя тепловая
навантаження градирні гідравлічне питоме навантаження градирни гидравлическая удельная
навантаження градирні теплове питоме навантаження градирни тепловая удельная
навантаження граничне навантаження предельная
навантаження динамічне навантаження динамическая
навантаження диспетчерське навантаження диспетчерская
навантаження еквівалентне електричне навантаження эквивалентная электрическая
навантаження електричне навантаження электрическая

навантаження енергосистеми навантаження энергосистемы
навантаження змінне навантаження переменная
навантаження максимальне навантаження максимальная
навантаження мінімальне навантаження минимальная
навантаження опалювальне навантаження отопительная
навантаження пікове навантаження пиковая
навантаження розрахункове навантаження расчетная
навантаження середнє навантаження средняя
навантаження середнє зважене навантаження средневзвешанная
навантаження теплове навантаження тепловая
навантаження теплофікаційне навантаження теплофикационная
навантаження енергоблока навантаження энергоблока
нагароутворення нагарообразование
нагляд за охороною праці нагляд за охраной труда
надійність надійність
надлишок повітря надлишок воздуха
надлишок фосфатів надлишок фосфатов
найпростіші [протозої] наипростейшие [протозои]
накип накипь
накипоутворення накипеобразование
накочування штабеля вугілля укатка штабеля угля
намул нанос
напір вентилятора напір вентилятора
напір гідростатичний напір гідростатический
напір помпи напір насоса

напір

напір природний напір естественный
напір температурний напір температурный
напір тепловий напір тепловой
напір циркуляції корисний напір циркуляции полезный
напряга дзеркала випаровування напруження зеркала испарения
напряга парового простору напруження парового пространства
напряга поверхні нагрівання напруження поверхности нагрева
напруженість праці напруженность труда
напрямний апарат ступенів швидкості турбіни направляющий апарат ступеней скорости турбины
наробіток наработка
наробіток до відмови наробіток до отказа
наробіток між відмовами наробіток между отказами
наряд наряд
насипна щільність вугілля насыпная плотность угля
насиченість води киснем насыщенность воды кислородом
нафтоловник нефтеловушка
нафтопродукт нефтепродукт
нафтопродукт кондиційний нефтепродукт кондиционный
нафтопродукт некондиційний нефтепродукт некондиционный
небезпека опасность
недогрів води до кипіння у водогрійному котлі недогрев воды до кипения в водогрейном котле
недопал палива недожог топлива
недопал палива механічний недожог топлива механический
нейтралізація пилу нейтралізація пилу
нейтрально-відновний водний режим, НВВР нейтрально-

восстановительный водный режим, НВВР
нейтрально-кисневий водний режим, НКВР нейтрально-кислородный водный режим, НКВР
нелеткий залишок вугілля нелетучий остаток угля
неповнота горіння неполнота горения
непрацездатність нетрудоспособность
нерівномірність гідравлічна разверка гидравлическая
нерівномірність регулювання тиску відбору турбіни неравномерность регулирования давления отбора турбины
нерівномірність температурна разверка температурная
нерівномірність тепла разверка тепловая
нефелометр нефелометр
нечутливість регулювання тиску у відборах турбіни нечувствительность регулирования давления в отборах турбины
нечутливість регулятора швидкості турбіни нечувствительность регулятора скорости турбины
нешасний випадок на виробництві несчастный случай на производстве
нижчі рослини низшие растения
номінальна паропроductивність котла номинальная паропроductивность котла
номінальна температура гарячої води у водогрійному котлі номинальная температура горячей воды в водогрейном котле
номінальна температура живильної води в котлі номинальная температура питательной воды в котле
номінальна температура пари в котлі номинальная температура пара в котле

номінальна температура проміжного перегрівання пари в котлі	нормальні умови нормальные условия
номинальная температура промежуточного перегрева пара в котле	нормальність розчину нормальность раствора
номінальна теплопродуктивність водогрійного котла	нормативна характеристика нормативная характеристика
номинальная теплопроизводительность водогрейного котла	нормативний викид нормативный выброс
номінальна теплопродуктивність котла	норми водовідведення нормы водоотведения
номинальная теплопроизводительность котла	норми складу стічних вод нормы состава сточных вод
номінальне значення параметра	норми якості води нормы качества воды
номинальное значение параметра	норми якості живильної води нормы качества питательной воды
номінальне значення техніко-економічних показників	норми якості котлової води експлуатаційні нормы качества котловой воды эксплуатационные
номинальное значение технико-экономических показателей	нормована забруднювальна речовина нормированное загрязняющее вещество
номінальний гідравлічний опір водогрійного котла	нормування викидів ТЕС в атмосферу нормирование выбросов ТЭС в атмосферу
номинальное гидравлическое сопротивление водогрейного котла	нормування техніко-економічних показників енергетичного устаткування нормирование технико-экономических показателей энергетического оборудования
номінальний тиск пари в котлі	
номинальное давление пара в котле	
номограма для теплового розрахунку гідроохолодників	
номограмма для теплового расчета гидроохладителей	
норма водоспоживання	
норма водопотребления	
норма водоспоживання балансова	
норма водопотребления балансовая	
норма водоспоживання збільшена	
норма водопотребления укрупненная	
норма водоспоживання індивідуальна	
норма водопотребления индивидуальная	
норма водоспоживання технологічна	
норма водопотребления технологическая	
норма стоку водосховища	
норма стока водохранилища	

O

обвалування дамб	обвалование дамб
обвалування резервуарів палива	обвалование резервуаров топлива
обгорання	обгорание
обдування гарматне	обдувка пушечная

обдування імпульсне	обдувка импульсная	обмивання водяне паливних екранів	обмывка водная топочных экранов
обдування парове	обдувка паровая	обмивання водяне РПП	обмывка водная РВП
обдування поверхонь нагрівання котла	обдувка поверхностей нагрева котла	обойма	обойма
Об'єднана енергетична система України	Объединенная энергетическая система Украины	обойма ущільнення турбіни	обойма уплотнения турбины
об'єкт	объект	оброблення води	обработка воды
об'єкт електроенергетики	объект электроэнергетики	оброблення проби вугілля	разделка пробы угля
об'єкт нормування техніко-економічних показників	объект нормирования технико-экономических показателей	оброблення стічних вод	обработка сточных вод
об'єм котла водяний	объем котла водяной	обростання гідроспоруд	обросание гидросооружений
об'єм котла паровий	объем котла паровой	обслуговування оперативне	обслуживание оперативное
об'єм форсування водосховища	объем форсировки водохранилища	обсяг випробовувань	объем испытаний
об'ємна обмінна ємність йоніту	объемная обменная емкость ионита	обхідник котла	обходчик котла
об'ємна частка дисперсної фази в емульсії	объемная доля дисперсной фазы в эмульсии	огляд візуальний	осмотр визуальный
об'ємна частка твердої фази в суспензії	объемная доля твердой фазы в суспензии	огляд технічний	осмотр технический
обичайка посудини	обечайка сосуда	окалина, циндра	окалина
обігрівання обогрев	обогрев	окисність води	окисляемость воды
облицювання каналів	облицовка каналов	оксиди азоту (NO_x)	оксиды азота (NO _x)
обмазка паливна	обмазка топочная	октапове число	октановое число
обмежувач потужності турбіни	ограничитель мощности турбины	олива відпрацьована	масло отработанное
обмерзання гідроохолодників і гідромеханічного устаткування	обмерзание гидроохладителей и гидромеханического оборудования	олива газотурбінна	масло газотурбинное
		олива електроізоляційна	масло электроизоляционное
		олива індустриальна	масло промышленное
		олива компресорна	масло компрессорное
		олива консерваційна	масло консервационное
		олива моторна	масло моторное
		олива нафтова	масло нефтяное
		олива нафтова мастильна	масло нефтяное смазочное

олива регенована масло регенерованное
олива свіжа масло свежее
олива турбінна масло турбинное
олива холодильна масло холодильное
олива циліндрова масло цилиндрическое
олива чиста, суха масло чистое, сухое
оливна помпа головна масляный насос главный
оливна помпа змащування масляный насос смазки
оливна помпа пускова масляный насос пусковой
оливоохолодник маслоохладитель
опадн осадки
опалення водяне отопление водяное
опалення парове отопление паровое
опалювальний період отопительный период
оперативний персонал оперативный персонал
оперативний стан енергетичного устаткування ТЕС - консервація оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС - консервация
оперативний стан енергетичного устаткування ТЕС - резерв оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС - резерв
оперативний стан енергетичного устаткування ТЕС - ремонт оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС - ремонт
оперативний стан енергетичного устаткування ТЕС - робота оперативное состояние энергетического оборудования ТЭС - работа
оперативний стан енергетичного устаткування ТЕС оперативное

состояние энергетического оборудования ТЭС
опір втомності металу сопротивление усталости металла
опір гідравлічний місцевий сопротивление гидравлическое местное
опір гідравлічний по довжині потоку сопротивление гидравлическое по длине потока
опір гідравлічний повний сопротивление гидравлическое полное
опір конденсатора турбіни гідравлічний сопротивление конденсатора турбины гидравлическое
опір конденсатора турбіни паровий сопротивление конденсатора турбины паровое
опір фільтрувального середовища структурний сопротивление фильтровальной среды структурное
опір шару осаду сопротивление слоя осадка
опосвідчування освидетельствование
організований викид в атмосферу организованный выброс в атмосферу
органічно-мінеральні сполуки вугілля органоминеральные соединения угля
осад осадок
осад нестисливий осадок несжимаемый
осад стічних вод осадок сточных вод
осадження відцентрове осаждение центробежное
освітлення води освещение воды
освітлювач води осветлитель воды
осередок горіння на штабелі вугілля очаг горения на штабеле угля

осідання гідроспороди осадка гидросооружения
осушник повітря осушитель воздуха
охолодження охлаждение
охолодження водяне охлаждение водяное
охолодження вузлів енергоблока циркуляційне охлаждение узлов энергоблока циркуляционное
охолодження генератора водневе охлаждение генератора водородное
охолодження поверхневе охлаждение поверхностное
охолодження повітряне охлаждение воздушное
охолодження турбіни комбіноване охлаждение турбины комбинированное
охолодження турбіни штучне охлаждение турбины искусственное
охолодження устаткування природне охлаждение оборудования естественное
охолоджувальна устава пари на ущільнення турбіни охлаждающая установка пара на уплотнения турбины
охолодник брудного конденсату перед автономною зпесолювальною уставою, АЗУ охладитель грязного конденсата перед автономной обессоливающей установкой, АОУ
охолодник випару деаератора охладитель выпара деаэратора
охолодник випару деаератора підживлення тепломережі охладитель выпара деаэратора подпитки теплосети
охолодник відсмокту пари з ущільнень турбіни охладитель отсоса пара из уплотнений турбины

охолодник газотурбінної устави проміжний охладитель газотурбинной установки промежуточный
охолодник дренажу гріючої пари охладитель дренажа греющего пара
охолодник каскадний охладитель каскадный
охолодник конденсату бойлерів охладитель конденсата бойлеров
охолодник конденсату мережною водою охладитель конденсата сетевой водой
охолодник конденсату основним конденсатом охладитель конденсата основным конденсатом
охолодник конденсату турбіни охладитель конденсата турбины
охолодник конденсату хемочищеною водою охладитель конденсата химочищенной водой
охолодник пари підігрівника охладитель пара подогревателя
охолодник пари розширника дренажів високого тиску охладитель пара расширителя дренажей высокого давления
охолодник пари ущільнень мережною водою охладитель пара уплотнений сетевой водой
охолодник рідини в системі регулювання турбіни охладитель жидкости в системе регулирования турбины
охолодник скиду пари з гарячого промперегріву в конденсатор охладитель сброса пара из горячего промперегрева в конденсатор
охолодник трубчастий охладитель трубчатый
охолодник циркуляційної води охладитель циркуляционной воды

охорона водних ресурсів охрана водных ресурсов
охорона довкілля охрана окружающей среды
охорона здоров'я працівників охрана здоровья работников
охорона праці охрана труда
очисна споруда стічних вод очистное сооружение сточных вод
очищення блоків [котлів] перед-монтажне очистка блоков [котлов] предмонтажная
очищення блоків [котлів] перед-пускове очистка блоков [котлов] предпусковая
очищення вібраційне очистка вибрационная
очищення води очистка воды
очищення дробове очистка дробевая
очищення котлів експлуатаційне очистка котлов эксплуатационная
очищення оливи турбіни очистка масла турбины
очищення стічних вод очистка сточных вод
очищення стічних вод хемічне очистка сточных вод химическая

П

паливний склад топливный склад
паливні залишки очагові [топочніе] остатки
паливня екранована топка экранированная
паливня з ланцюговими механічно-руштовими ґратками топка с цепной механической колосниковой решеткой
паливня інвертна топка инвертная
паливня камерно-шарова топка камерно-слоевая

паливня котла топка котла
паливня котла виносна топка котла выносная
паливня котла вихрова топка котла вихревая
паливня котла з рідким жувелевідведенням топка котла с жидким шлакоудалением
паливня котла з твердим жузелеусуванням топка котла с твердым шлакоудалением
паливня котла камерна топка котла камерная
паливня котла механічна топка котла механическая
паливня котла напівекранована топка котла полужэкранированная
паливня котла напівмеханічна топка котла полумеханическая
паливня котла ручна топка котла ручная
паливня котла факельна топка котла факельная
паливня котла факельно-шарова топка котла факельно-слоевая
паливня котла циклонна топка котла циклонная
паливня котла шарова топка котла слоевая
паливня пиловугільна топка пылеугольная
паливня руштова топка колосниковая
паливня сміттєспалювальна топка мусоросжигательная
паливня шахтно-млинова топка шахтно-мельничная
паливо високовологе топливо высоковлажное
паливо високозольне топливо высокозольное
паливо газоподібне топливо газообразное
паливо деревне топливо древесное
паливо енергетичне топливо энергетическое

паливо малозольне топливо малозольное
паливо низькосортне топливо низкосортное
паливо органічне топливо органическое
паливо основне топливо основное
паливо пилоподібне топливо пылевидное
паливо пускове топливо пусковое
паливо резервне топливо резервное
паливо рідке топливо жидкое
паливо середньовологе топливо средневлажное
паливо тверде топливо твердое
паливо умовне топливо условное
паливоподача топливоподача
пальник горелка
пальник безполум'яний горелка беспламенная
пальник вихровий турбулентний горелка вихревая турбулентная
пальник газовий горелка газовая
пальник газомазутний горелка газомазутная
пальник двоступеневий горелка двухступенчатая
пальник дифузійний горелка диффузионная
пальник інжекційний горелка инжекционная
пальник короткополум'яний горелка короткопламенная
пальник муфельний горелка муфельная
пальник пилогазовий горелка пылегазовая
пальник пилогазомазутний горелка пылегазомазутная
пальник поворотний горелка поворотная
пальник прямотоковий горелка прямоточная
пальник скидний горелка сбросная
пальник струминний горелка струйная

пальник струминно-стабілізаторний горелка струйно-стабилизаторная
пальник щілинний горелка щелевая
панель екрана котла панель экрана котла
пара пар
пара відбірна пар отборный
пара відпрацьована пар отработанный
пара водяна волога насичена пар водяной влажный насыщенный
пара водяна суха насичена пар водяной сухой насыщенный
пара волога насичена пар влажный насыщенный
пара вторинна пар вторичный
пара гостра пар острый
пара гріюча, нагрівальна пар греющий
пара насичена пар насыщенный
пара первинна пар первичный
пара перегріта пар перегретый
пара промперегріву пар пром-перегрева
пара свіжа пар свежий
пара сконденсована пар сконденсированный
пара стандартна пар стандартный
параметр параметр
параметр потоку відмов параметр потока отказов
параметри пари параметры пара
параметри пари високі параметры пара высокие
параметри пари кінцеві параметры пара конечные
параметри пари критичні параметры пара критические
параметри пари надвисокі параметры пара сверхвысокие
параметри пари надкритичні параметры пара сверхкритические
параметри пари низькі параметры пара низкие

параметри пари номінальні початкові параметри пара номинальные начальные

параметри пари оптимальні параметри пара оптимальные

параметри пари початкові параметри пара начальные

параметри пари середні параметри пара средние

параметри термодинамічні параметри термодинамические

парова система тепlopостачання паровая система теплоснабжения

парова система тепlopостачання з повертанням конденсату паровая система теплоснабжения с возвратом конденсата

паровміст паросодержание

пароводяна суміш пароводяная смесь

парогенератор високонапірний парогенератор высоконапорный

парогенератор низьконапірний парогенератор низконапорный

парогенератор парогазової устави парогенератор парогазовой установки

пароежекторна холодильна машина пароежекторная холодильная машина

парозбірник паросборник

пароохолодник котла пароохладитель котла

пароохолодник котла впорскувальний пароохладитель котла впрыскивающий

пароохолодник котла поверхневий пароохладитель котла поверхностный

пароохолодник скиду пари після швидкодуючої редукційно-охолоджувальної устави в конденсатор пароохладитель сброса пара после быстродействующей редукционно-охладительной установки в конденсатор

пароперегрівник котла пароперегреватель котла

пароперегрівник котла конвективний пароперегреватель котла конвективный

пароперегрівник котла радіаційний пароперегреватель котла радиационный

пароперегрівник котла ширмовий пароперегреватель котла ширмовый

пароперетворювач паропреобразователь

пароприймальний пристрій конденсатора турбіни пароприемное устройство конденсатора турбины

паропровід паропровод

паропровід парової турбіни паропровод паровой турбины

паропроductивність котла паропроизводительность котла

паророзподіл турбіни парораспределение турбины

паророзподіл турбіни дросельний парораспределение турбины дросельное

паророзподіл турбіни обвідний парораспределение турбины обводное

паророзподіл турбіни сопловий парораспределение турбины сопловое

пароутворювання, пароутворення парообразование

партія вугілля партия угля

парування парение

парфумеризатор повітря парфюмеризатор воздуха

паспорт котельні паспорт котельной

паспорт устаткування паспорт оборудования

патрубок патрубок

патрубок компресора повітроприймальний патрубок компрессора воздухоприемный

патрубок млина патрубок мельницы

перегородка фільтрувальна перегородка фильтровальная

перегородки градірні вітрові перегородки градирни ветровые

перегрів води у водосховищі перегрев воды в водохранилище

передавання енергії передача энергии

передній блок оливопостачання турбіни передний блок маслоснабжения турбины

передпалівня предтопок

перекидання циркуляції опрокидывание циркуляции

переохолодження конденсату в конденсаторі турбіни переохлаждение конденсата в конденсаторе турбины

перепад температурний охолоджувальної води перепад температурный охладительной воды

перепад тиску під час фільтрування перепад давления при фильтровании

перепал палива пережог топлива

переріз водний сечение водное

переріз потоку чинний сечение потока живое

перетворювач гідравлічний преобразователь гидравлический

перетворювач гідравлічної системи регулювання турбіни преобразователь гидравлической системы регулирования турбины

перетворювач електромеханічний преобразователь электромеханический

перетворювач неруйнівного контролю електроакустичний преобразователь неразрушающего контроля электроакустический

перетворювач неруйнівного контролю електромагнетно-акустичний преобразователь неразрушающего контроля электромагнитно-акустический

перетворювач приладу акустичного неруйнівного контролю преобразователь прибора акустического неразрушающего контроля

перетворювач системи регулювання турбіни преобразователь системы регулирования турбины

перетворювач електрогідравлічний преобразователь электрогидравлический

перетиск паливні котла пережим топки котла

перехідна зона котла переходная зона котла

перехідний газохід переходной газоход

периметр змочений периметр смоченный

період вегетаційний период вегетационный

період міжпромивний пароперегрівника період міжпромивочный пароперегревателя

період міжпромивний протічної частини турбіни период міжпромивочный проточной части турбины

пиловий шнек пылевой шнек

пиловловник пылеуловитель

пиловловник вентиляторний пылеуловитель вентиляторный

пиловловник вихровий пылеуловитель вихревой

пиловловник відцентровий пылеуловитель центробежный

пиловловник гравітаційний пылеуловитель гравитационный

пиловловник жалюзійний пылеуловитель жалюзийный

пиловловник мокрий інерційний пылеуловитель мокрый инерционный

пилловловник мокрий конденсаційний пылеуловитель мокрый конденсационный

пилловловник мокрий механічний пылеуловитель мокрый механический

пилловловник пінний пылеуловитель пенный

пилловловник ротаційний пылеуловитель ротационный

пилловловник сухий інерційний пылеуловитель сухой инерционный

пилловловник сухий механічний пылеуловитель сухой механический

пилловловник сухий обертовий пылеуловитель сухой вращающийся

пилозавод пылезавод

пилоосаджувач пылеосадитель

пилопровід пылепровод

питома витрата палива на відпуск електричної енергії удельный расход топлива на отпуск электрической энергии

питома витрата палива на відпуск тепла удельный расход топлива на отпуск тепла

питома витрата пари на турбіну удельный расход пара на турбину

питома витрата тепла на турбіну удельный расход тепла на турбину

питома електрична провідність розчину удельная электрическая проводимость раствора

питома поверхня частинок твердої фази удельная поверхность частиц твердой фазы

питома потужність паливни удельная мощность топки

питома сумарна тривалість планового ремонту енергоблока за ремонтний цикл удельная сум-

марная продолжительность планового ремонта энергоблока за ремонтный цикл

питомий масовий опір осаду удельное массовое сопротивление осадка

питомий масовий опір осаду середній удельное массовое сопротивление осадка среднее

питомий об'ємний опір осаду середній удельное объемное сопротивление осадка среднее

півполе електричне електрофільтра полуполе электрическое электрофильтра

підігрівник газотурбінної устави теплофікаційний подогреватель газотурбинной установки теплофикационный

підгрупа нафтопродуктів подгруппа нефтепродуктов

піддашок градирні аеродинамічний козырек градирни аэродинамический

піддашок градирні повітрянапрямний козырек градирни воздухонаправляющий

підігрів мазуту високотемпературний подогрев мазута высокотемпературный

підігрів повітря високотемпературний подогрев воздуха высокотемпературный

підігрівник подогреватель

підігрівник високого тиску, ПВТ подогреватель высокого давления, ПВД

підігрівник водоводяний подогреватель водоводяной

підігрівник зашільниковий подогреватель сальниковый

підігрівник змішувальний подогреватель смешивающий

підігрівник мазуту подогреватель мазута

підігрівник мережної води основний подогреватель сетевой воды основной

підігрівник мережної води піковий подогреватель сетевой воды пиковый

підігрівник низького тиску, ПНТ подогреватель низкого давления, ПНД

підігрівник пароводяний подогреватель пароводяной

підігрівник пароструминний подогреватель пароструйный

підігрівник поверхневий подогреватель поверхностный

підігрівник регенеративний подогреватель регенеративный

підігрівник сирої води подогреватель сырой воды

підігрівник трубчастий подогреватель трубчатый

підігрівник хемочищеної води подогреватель химочищенной воды

підігрівник циркуляційний подогреватель циркуляционный

підпір помпи подпор насоса

під навантаження пик нагрузки

під хроматографічний пик хроматографический

пірометр пирометр

плазма газова плазма газовая

планктон планктон

плівка захисна пленка защитная

плішка шпонка

площа активної зони водосховища площадь активной зоны водохранилища

площа активної зони водосховища площадь активной зоны водохранилища удельная

площа водозбірна площадь водосборная

площа водосховища площадь водохранилища

площа зрошення градирні площадь орошения градирни

поверхня вугілля поверхность угля

поверхня нагрівання котла поверхность нагрева котла

поверхня нагрівання котла конвективна поверхность нагрева котла конвективная

поверхня нагрівання котла обчипована поверхность нагрева котла ошипованная

поверхня нагрівання котла оребрена поверхность нагрева котла оребренная

поверхня нагрівання котла паруютьовальна поверхность нагрева котла парообразующая

поверхня нагрівання котла радіаційна поверхность нагрева котла радиационная

поверхня нагрівання котла радіаційно-конвективна поверхность нагрева котла радиационно-конвективная

поверхня нагрівання котла ширмова поверхность нагрева котла ширмовая

поверхня нагрівання плавникова поверхность нагрева плавниковая

поверхня фільтра безперервної дії активна поверхность фильтра непрерывного действия активная

поверхня фільтра робоча поверхность фильтра рабочая

повінь, паводок паводок

повітровід воздуховод

повітровідділювач освітлювача воздухоотделитель осветлителя

повітродувач воздуходувка

повітронагрівник воздухонагреватель

повітрообмін воздухообмен

повітроохолодник воздухоохладитель
повітроохолодник безпосереднього охолодження воздухоохладитель непосредственного охлаждения
повітроохолодник збудника генератора воздухоохладитель возбuditеля генератора
повітроохолодник поверхневий воздухоохладитель поверхностный
повітроочисник воздухоочиститель
повітропідігрівник котла воздухоподогреватель котла
повітропідігрівник котла з проміжним теплоносієм воздухоподогреватель котла с промежуточным теплоносителем
повітропідігрівник котла пластинчастий воздухоподогреватель котла пластинчатый
повітропідігрівник котла регенеративний воздухоподогреватель котла регенеративный
повітропідігрівник котла регенеративний обертовий воздухоподогреватель котла регенеративный вращающийся
повітропідігрівник котла рекуперативний воздухоподогреватель котла рекуперативный
повітропідігрівник котла трубчастий воздухоподогреватель котла трубчатый
повітропровід воздухопровод
повітророзподільник воздухораспределитель
повітря вторинне воздух вторичный
повітря гаряче воздух горячий
повітря запылене воздух запыленный
повітря навколишнє воздух окружающий
повітря первинне воздух первичный

повітря перетічне воздух перетечный
повітря підігріте воздух подогретый
повітря третинне воздух третичный
повітря холодне воздух холодный
повітряне опалення воздушное отопление
повітряне опалення, суміщене з вентиляцією воздушное отопление, совмещенное с вентиляцией
повітряно-сухе паливо воздушно-сухое топливо
повторне використання води повторное использование воды
поглинання тепла поглощение тепла
подавання помпи масове подача насоса массовая
подавання помпи об'ємне подача насоса объемная
подушка фільтра водяна подушка фильтра водяная
пожежа пожар
пожежна безпека пожарная безопасность
показчик рівня в барабані котла занижений указатель уровня в барабане котла сниженный
показчик рівня пилу в бункері указатель уровня пыли в бункере
показчик різниці теплових розширень ротора та циліндра турбіни указатель разности тепловых расширений ротора и цилиндра турбины
показник водневий рН показатель водородный рН
показник гідроксильний рОН показатель гидроксильный рОН
показник забруднення атмосфери комплексний показатель загрязнения атмосферы комплексный
показник забруднення атмосфери одиничний показатель загрязнения атмосферы единичный

показник надійності показатель надежности
показник якості продукції показатель качества продукции
поле геліостатне поле гелиостатное
поле електричне поле электрическое
поле електрофільтра электрическое поле электрофильтра электрическое
полум'я пламя
поляриметр поляриметр
помпа багерна насос багерный
помпа бака низьких точок насос бака низких точек
помпа вакуумна насос вакуумный
помпа вибухозахищена насос взрывозащищенный
помпа вихрова насос вихревой
помпа відсмоктувальна насос откачивающий
помпа відцентрова насос центробежный
помпа водострумінна насос водоструйный
помпа газоохолодників генератора насос газоохладителей генератора
помпа дозувальна насос дозирочный
помпа дренажна насос дренажный
помпа живильна насос питательный
помпа заглибна насос погружной
помпа зворотно-поступальна насос озвратно-поступательный
помпа змивна насос смывной
помпа зрошувальна насос оросительный
помпа кислототривка насос кислотоупорный
помпа конденсатна насос конденсатный
помпа конденсатна дренажних баків насос конденсатный дренажных баков
помпа конденсатна підігрівника мережної води насос конденсатный подогревателя сетевой воды

помпа конденсатна підігрівників, калориферів насос конденсатный подогревателей, калориферов
помпа конденсатна пускового підігрівника сирої води насос конденсатный пускового подогревателя сырой воды
помпа лопатева насос лопастный
помпа мережна насос сетевой
помпа одно[дво, багато]ступенева насос одно[двух, много]ступенчатый
помпа одно[дво]бічної дії насос одно[двух]стороннего действия
помпа оливна гідропідойми роторів турбоагрегату маслонасос гидродъемы роторов турбоагрегата
помпа оливна змащування турбіни насос масляный смазки турбины
помпа оливна змащування турбіни аварійна насос масляный смазки турбины аварийный
помпа оливна змащування турбіни резервна насос масляный смазки турбины резервный
помпа оливна ущільнення вала генератора аварійна насос масляный уплотненный вала генератора аварийный
помпа оливна ущільнень вала генератора насос масляный уплотненный вала генератора
помпа осьова насос осевой
помпа охолодження перетворювача генератора насос охлаждения преобразователя генератора
помпа охолодження статора генератора насос охлаждения статора генератора
помпа паливна насос топливный

помпа парова насос паровой
помпа перепомпування конденсату з бака запасного конденсату насос перекачки конденсата с бака запасного конденсата
помпа пересувна насос передвижной
помпа підживлювальна теплової мережі насос подпиточный тепловой сети
помпа підпомповувальна насос подкачивающий
помпа плунжерна насос плунжерный
помпа пневмогвинтова насос пневмовинтовой
помпа поворотно-лопатева насос поворотной-лопастной
помпа пожежна насос пожарный
помпа промивна насос промывочный
помпа проясненої води насос осветленной воды
помпа пускового ежектора насос пускового эжектора
помпа рециркуляції середовища насос рециркуляции среды
помпа свердловинна насос скважинный
помпа сирій води насос сырой воды
помпа системи гідрозоловідведення дренажна насос системи гидрозолоудаления дренажный
помпа сольових відсіків підігрівника мережної води насос соленых отсеков подогревателя сетевой воды
помпа стаціонарна насос стационарный
помпа тепла насос тепловой
помпа тепла абсорбційна насос тепловой абсорбционный
помпа тепла парокompресійна насос тепловой парокompрессионный

помпа тепла резорбційна насос тепловой резорбционный
помпа тепломережі підживлювальна насос теплосети подпиточный
помпа термічна насос термичный
помпа толокова насос поршневой
помпа трибова насос шестеренчатый
помпа турбіни оливна насос турбины масляный
помпа турбіни оливна головна насос турбины масляный главный
помпа турбіни оливна пускова насос турбины масляный пусковой
помпа турбінна насос турбинный
помпа ущільнювальна насос уплотнительный
помпа хутрована насос футерованный
помпа циркуляційна, обігова насос циркуляционный
помпа черпакова насос черпаковый
помпа шламова насос шламовый
помпа шнекова насос червячный
помпа, [смок] насос
помпаж помпаж
помпа-форсунка насос-форсунка
помпова станція берегова насосная станция береговая
помповня багерная насосная багерная
помповня дренажних вод насосная дренажных вод
помповня освітленої води насосная осветленной воды
помповня шламова насосная шламовая
понур понур
попереднє хлорування води предварительное хлорирование воды
поправки до техніко-економічних показників поправки к технико-экономическим показателям

поруватість [пористість] вугілля пористость угля
поруватість [пористість] осаду пористость осадка
пост водомірний пост водомерный
пост водомірний автоматичний пост водомерный автоматический
пост водомірний пальовий пост водомерный свайный
пост водомірний рейковий пост водомерный реечный
поставний блок котла поставочный блок котла
постачання електричною енергією снабжение электрической энергией
посудина для роботи під тиском сосуд для работы под давлением
посудина конденсаційна сосуд конденсационный
потік ламінарний поток ламинарный
потік тепловий поток тепловой
потік турбулентний поток турбулентный
потоншення стінки труби утончение стенки трубы
потреби виробничі нужды производственные
потужність газотурбінної устави мощность газотурбинной установки
потужність газотурбінної устави максимальна мощность газотурбинной установки максимальная
потужність газотурбінної устави номінальна базова мощность газотурбинной установки номинальная базовая
потужність газотурбінної устави номінальна пікова мощность газотурбинной установки номинальная пиковая

потужність еквівалентна установлена мощность эквивалентная
потужність електрична установлена мощность электрическая
потужність енергосистеми увімкнена мощность энергосистемы включенная
потужність енергосистеми наявна мощность энергосистемы располагаемая
потужність енергосистеми робоча мощность энергосистемы рабочая
потужність енергосистеми установлена мощность энергосистемы установленная
потужність компресора мощность компрессора
потужність конденсаційної турбіни типу К номінальна мощность конденсационной турбины типа К номинальная
потужність конденсаційної турбіни типу К максимальна мощность конденсационной турбины типа К максимальная
потужність наявна мощность располагаемая
потужність номінальна мощность номинальная
потужність паливни мощность топки
потужність парогазової устави маркувальна мощность парогазовой установки маркировочная
потужність помпи мощность насоса
потужність помпи корисна мощность насоса полезная
потужність помпового агрегату мощность насосного агрегата
потужність робоча мощность рабочая

потужність теплоенергетичної устави установка мощно-сть теплоэнергетической установки установленная

потужність теплофікаційної турбіни типу В, Т, ВТ, ВР, ТР і турбіни з протитиском номинальна мощно-сть теплофикационной турбины типа П, Т, ПТ, ПР, ТР и турбины с противодавлением номинальная

потужність теплофікаційної турбіни і турбіни з протитиском максимальна мощно-сть теплофикационной турбины и турбины с противодавлением максимальная

потужність турбіни економічна мощно-сть турбины экономическая

потужність турбіни ефективна мощно-сть турбины эффективная

початок експлуатації начало эксплуатации

пошкодження повреждение

пояс запалювальний пояс зажигательный

працездатний стан технологічної системи работоспособное состояние технологической системы

працездатність трудоспособность

приймач стічних вод приемник сточных вод

прилад неруйнівного контролю акустичний прибор неразрушающего контроля акустический

приміщення помещение

приміщення виробниче помещение производственное

приміщення вологе помещение влажное

приміщення жарке помещение жаркое

приміщення запилене помещение пыльное

приміщення нормальне помеще-ние нормальное

приміщення сире помещение сырое

приміщення сухе помещение сухое

присмоктки холодного повітря в пилосистему присосы холодного воздуха в пылесистему

присмоктки [присмокткування] повітря присосы воздуха

пристрій бризкальний устройство брызгальное

пристрій відсікання рідкого палива устройство отсеки жидкого топлива

пристрій газопальниковий уст-ройство газогорелочное

пристрій газорозподільний уст-ройство газораспределительное

пристрій газотурбінної устави комплексний повітроприймальний устройство газотурбинной установки комплексное воздухоприемное

пристрій гідромуфти живильної електропомпи черпаковий уст-ройство гидромурты питательного электронасоса черпаковое

пристрій градирні водорозподільний устройство градирни водораспределительное

пристрій градирні водоуловлювальний устройство градирни водоуловительное

пристрій градирні зрошувальний устройство градирни оросительное

пристрій дренажно-розподільний устройство дренажно-распределительное

пристрій енергоблока пароскидний устройство энергоблока паросбросное

пристрій камери згоряння ГТУ запалювальний устройство камеры сгорания ГТУ запальное

пристрій компресора комплексний новіт роочищувальний устройство компрессора комплексное воздухоочистительное

пристрій контролю полум'я уст-ройство контроля пламени

пристрій котла барботажи уст-ройство котла барботажное

пристрій котла імпульсно-запобіжний устройство котла импульсно-предохранительное

пристрій котла паропромивний устройство котла паропромывочное

пристрій оливоскидний уст-ройство маслосбрасывающее

пристрій останнього ступеня турбіни з протитиском захисний устройство последней ступени турбины с противодавлением защитное

пристрій паророзподілу турбіни розподільний кулачковий уст-ройство парораспределения турбины распределительное кулачковое

пристрій паротурбінної устави повітровідвідний устройство паротурбинной установки воздухоудаляющее

пристрій перестроювання сервомоторів турбіни устройство перестройки сервомоторов турбины

пристрій приймально-зливний устройство приемно-сливное

пристрій протипомпажний уст-ройство противопомпажное

пристрій рибозахисний приспособление рыбозащитное

пристрій розходження сервомотора устройство расхождения сервомотора

пристрій сервомоторів системи регулювання турбіни розходжувальний устройство сервомоторов системы регулирования турбины расходящее

пристрій системи регулювання турбіни перемикальний уст-ройство системы регулирования турбины переключающее

пристрій схеми захисту турбіни захисний устройство схемы защиты турбины защитное

пристрій турбіни валоповертальний устройство турбины валоповоротное

пристрій турбіни захисний уст-ройство турбины защитное

пристрій турбіни розгінний уст-ройство турбины разгонное

пристрій фільтра розподільний дренажний устройство фильтра распределительное дренажное

проба вугілля аналітична проба угля аналитическая

проба вугілля експлуатаційна проба угля эксплуатационная

проба вугілля збірна проба угля сборная

проба вугілля лабораторна проба угля лабораторная

проба вугілля об'єднана проба угля объединенная

проба вугілля пластова проба угля пластовая

проба вугілля технологічна проба угля технологическая

проба вугілля товарна проба угля товарная

проба вугілля точкова проба угля точечная

проба вугілля усереднена проба угля усредненная

проба повітря середньодобова проба воздуха среднесуточная

проба хроматографічна проба хроматографическая
пробовідбірник мазуту пробоотборник мазута
прогнозування якості води прогнозирование качества воды
програма випробовувань програма испытаний
прогрівання прогрес
продування безперервне продувка непрерывная
продування котла продувка котла
продування паропроводів продувка паропроводов
продування періодичне продувка периодическая
продування системи охолодження продувка системи охладження
продукти згоряння токсичні продукты сгорания токсичные
продукти повного горіння продукты полного горения
продукти хемічної неповноти горіння продукты химической неполноты горения
продуктивність компресора масова производительность компресора массовая
продуктивність млина розмелювальна производительность мельницы размольная
продуктивність млина сушил'яна производительность мельницы сушильная
продуктивність центрифуги производительность центрифуги
прозорість води прозорачность води
прозорість води за хрестом прозорачность води по кресту
прозорість води за шрифтом прозорачность води по шрифту
промивання осаду промывка осадка

промивання пари барбогажне промывка пара барбогажная
промивання протічної частини парової турбіни промывка проточной части паровой турбины
промислова класифікація вугілля промышленная классификация углей
пропомповуваність нафтопродукту прокачиваемость нефтепродукта
простець [створ] гідрометричний створ гидрометрический
простір градири повітродозподільний пространство градири воздушораспределительное
протитік протитокоток
протічна частина парової турбіни проточная часть паровой турбины
протокол випробовувань протокол испытаний
професійна небезпека професіональная опасність
професійна реабілітація професіональная реабилитация
професійне захворювання професіональное заболевание
процес адіабатний процес адиабатический
процес водяної пари політропний процес водяного пара полиетропный
процес горіння палива процес горения топлива
процес ізобарний процес ізобарный
процес ізотермічний процес ізотермический
процес ізохорний процес ізохорный
процеси термодинамічні процессы термодинамические
прояснювач осветлитель
прямотік прямоток
психрометр психрометр
пульпа жужелева пульпа шлаковая

пульпа золава пульпа золовая
пульпа золожужелева пульпа золошлаковая
пульповипуск пульповыпуск
пульпопомпа пульпонасос
пуск енергоблока з гарячого стану пуск енергоблока из горячего состояния
пуск енергоблока з неостиглого стану пуск енергоблока из неостывшего состояния
пуск енергоблока з холодного стану пуск енергоблока из холодного состояния
пуск енергоблока на ковзних параметрах пуск енергоблока на скользящих параметрах
пуск енергоблока на ковзному режимі пуск енергоблока на скользящем режиме
пуск енергоблока на прямоотковому режимі пуск енергоблока на прямооточном режиме
пуск енергоблока на сепараторному режимі пуск енергоблока на сепараторном режиме
пуск котла пуск котла
пускова схема енергоблока пусковая схема енергоблока
пусковий комплекс пусковой комплекс

Р

pH-метр pH-метр
радіоактивність води радиоактивность воды
радіус гідравлічний радиус гидравлический
радіатор радиатор
радіаційна частина прямооткового котла верхня, ВРЧ радиационная

часть прямооточного котла верхня, ВРЧ
радіаційна частина прямооткового котла нижня, НРЧ радиационная часть прямооточного котла нижня, НРЧ
радіаційна частина прямооткового котла середня, СРЧ радиационная часть прямооточного котла середня, СРЧ
рдесникові рдесниковые
реагентне господарство фільтрів реагентное хозяйство фильтров
реактор керованого термоядерного синтезу з інерційним утриманням плазми реактор управляемого термоядерного синтеза с инерционным удержанием плазми
реактор термоядерний гібридний реактор термоядерный гибридный
реакція нейтралізації реакция нейтралізації
реакція термоядерна реакция термоядерная
регенератор регенератор
регенератор газотурбінної установи регенератор газотурбинной установки
регенерація «голодна» регенерація «голодная»
регенерація йонітів регенерація йонитов
регенерація тепла ПГУ регенерація тепла ПГУ
регенерація фільтра регенерація фільтра
регулювальний діапазон навантаження енергоблока регулювальний діапазон навантаження енергоблока
регулювання в електроенергетиці регулювання в електроенергетиці

регулювання стоку води регулювання стока воды
регулювання стоку води добове регулирование стока воды суточное
регулювання стоку води річне регулирование стока воды годовое
регулювання стоку води сезонне регулирование стока воды сезонное
регулювання стоку води тижневе регулирование стока воды недельное
регулювання температури пари водяне регулирование температуры пара водяное
регулювання температури пари газове регулирование температуры пара газовое
регулювання температури пари парове регулирование температуры пара паровое
регулювання якості води регулирование качества воды
регулятор регулятор
регулятор антипомпажних пристроїв регулятор антипомпажных устройств
регулятор безпеки турбіни регулятор безопасности турбины
регулятор захисту від помпажу компресора ГТУ регулятор защиты от помпажа компрессора ГТУ
регулятор перепаду тиску оливи в ущільненнях вала генератора регулятор перепада давления масла в уплотнениях вала генератора
регулятор тиску оливи диференційний регулятор давления масла дифференциальный
регулятор тиску притискової оливи в ущільненнях вала

генератора регулятор давления прижимного масла в уплотнениях вала генератора
регулятор тиску свіжої пари турбіни регулятор давления свежего пара турбины
регулятор тиску теплофікаційного відбору турбіни регулятор давления теплофикационного отбора турбины
регулятор швидкості турбіни регулятор скорости турбины
редуктор редуктор
редукування редуцирование
редукційно-охолоджувальна установка власних потреб редуциционно-охлаждательная установка собственных нужд
редукційно-охолоджувальна установка пуско-скидна редуциционно-охлаждательная установка пуско-сбросная
редукційно-охолоджувальна установка, РОУ редуциционно-охлаждательная установка, РОУ
режим аварійний режим аварийный
режим водосховища теплової та атомної електростанцій термічний режим водохранилища тепловой и атомной электростанций термический
режим гідрохемічний режим гидрхимический
режим електростанції базовий режим электростанции базовый
режим енергоблока ковзний режим энергоблока скользящий
режим золотловника воднотемпературний режим золоуловителя воднотемпературный
режим зупину енергоблока режим останова энергоблока
режим конденсаційний теплофікаційної турбіни режим конденсационный теплофикационной турбины

режим котла [енергоблока] піковий режим котла [энергоблока] пиковый
режим котла [енергоблока] змінний режим котла [энергоблока] переменный
режим котла корозійний режим котла коррозионный
режим котла [пилосистеми] повітряний режим котла [пылосистемы] воздушный
режим оброблення води режим обработки воды
режим помпи кавітаційний режим насоса кавитационный
режим помпи номінальний режим насоса номинальный
режим помпи оптимальний режим насоса оптимальный
режим роботи водогрійного котла основний режим работы водогрейного котла основной
режим роботи енергосистеми режим работы энергосистемы
режим роботи енергосистеми нормальний режим работы энергосистемы нормальный
режим роботи енергосистеми перехідний режим работы энергосистемы переходной
режим роботи енергосистеми усталений режим работы энергосистемы установившийся
режим роботи енергоустави режим работы энергоуставки
режим роботи енергоустави стаціонарний режим работы энергоуставки стационарный
режим роботи енергоустави усталений режим работы энергоуставки установившийся
режим роботи млина кульовий режим работы мельницы шаровой
режим роботи млина оптимальний режим работы мельницы оптимальный

режим температурний режим температурный
режим турбіни теплофікаційний режим турбины теплофикационный
режим устаткування аварійний режим оборудования аварийный
режимний переріз для визначення теплових втрат режимное сечение для определения тепловых потерь
резерв резерв
резервуар резервуар
резервуар мазутний резервуар мазутный
резервуар-усередник резервуар-усреднитель
результат випробувань результат испытаний
реконструкція діючих енергетичних підприємств реконструкция действующих энергетических предприятий
рекуператор рекуператор
реле осьового зсуву турбіни реле осевого сдвига турбины
ремонт ремонт
ремонт за технічним станом ремонт по техническому состоянию
ремонт капітальний ремонт капитальный
ремонт неплановий ремонт неплановый
ремонт плановий ремонт плановый
ремонт поточний ремонт текущий
ремонт регламентований ремонт регламентированный
ремонт середній ремонт средний
ремонтпридатність ремонтпригодность
ресурс ресурс
ресурс залишковий ресурс остаточный
ресурс призначений ресурс назначенный
рефрактометр рефрактометр

рециркуляційне повітря рециркуляционный воздух
рециркуляція рециркуляция
рециркуляція газів, повітря рециркуляция газов, воздуха
рециркуляція мазуту рециркуляция мазута
рециркуляція стічних вод рециркуляция сточных вод
речовина фільтрувальна допоміжна вещество фильтровальное вспомогательное
речовини мийні для очищення теплообмінників вещества моющие для очистки теплообменников
решето, грохот руштові(ий) грохот колосниковый
решетування [відсіювання] вугілля на паливоподачі грохочение угля на топливоподаче
рисберма рисберма
рівень в барабані котла робочий уровень в барабане котла рабочий
рівень водосховища підірний уровень водохранилища подпорный
рівень водосховища підірний максимальний, МПР уровень водохранилища подпорный максимальный, МПУ
рівень водосховища підірний нормальний, НПР уровень водохранилища подпорный нормальный, НПУ
рівень неактивного об'єму [РНО] водосховища уровень мертвого объема [УМО] водохранилища
рівняння хемічної реакції кінетичне уравнение химической реакции кинетическое
рідина промивна жидкость промывная
рідка неоднорідна система жидкая неоднородная система

рідке нафтове паливо жидкое нефтяное топливо
робота гідроохолодників сумісна работа гидроохлаждаителей совместная
робота енергоблока на ковзному тиску работа энергоблока на скользящем давлении
робота помпи корисна питома работа насоса полезная удельная
роботи гідрометричні работы гидрометрические
робоча зона рабочая зона
робоче місце рабочее место
робоче місце постійне рабочее место постоянное
робоче середовище теплосилової установки рабочая среда тепло-силовой установки
робочий тиск води у водогрійному котлі мінімальний рабочее давление воды в водогрейном котле минимальное
рогіз рогоз
розвантажувальний пристрій вагонів разгрузочное устройство вагонов
розвантажувальний пристрій реактивної турбіни разгрузочное приспособление реактивной турбины
розділення емульсії відцентрове разделение эмульсии центробежное
роздільна рідина раздельная жидкость
розжужелювання расшлаковка
розігрівна штанга разогревательная штанга
розімкнута система пилоприготування центральна розомкнута система пылеприготовления центральная
розмелоздатність вугілля размолоспособность угля

розпалювання котла растопка котла
розподілення електричної енергії распределение электрической энергии
розподілювач пилу распределитель пыли
розпорскування механічне распыление механическое
розпорскування парове распыление паровое
розпушування йонітів взрывление ионитов
розпушування фільтра взрывление фильтра
розрахунок витрати води для потреб водопостачання расчетный расход воды для целей водоснабжения
розрахунок водосховища водогосподарський расчет водохранилища водохозяйственный
розрахунок котла аеродинамічний расчет котла аэродинамический
розрахунок котла гідравлічний расчет котла гидравлический
розрахунок котла конструктивний расчет котла конструктивный
розрахунок котла перевірний расчет котла поверочный
розрахунок котла тепловий расчет котла тепловой
розрахунок системи пилоприготування аеродинамічний расчет системы пылеприготовления аэродинамический
розрахунок системи пилоприготування тепловий расчет системы пылеприготовления тепловой
розхолодження турбіни комбіноване расхоложивание турбины комбинированное
розхолодження турбіни примусове расхоложивание турбины принудительное
розхолодження устаткування расхоложивание оборудования

розчин кислоти раствор кислоты
розчин коагулянту раствор коагулянта
розчин консервувальний раствор консервирующий
розчин лугу раствор щелочи
розчин насичений раствор насыщенный
розчин регенераційний раствор регенерационный
розчин солі раствор соли
розчин солі міцний раствор соли крепкий
розчин стандартний титрований раствор стандартный титрованный
розчинність речовини растворимость вещества
розшарування пароводяної суміші расслоение пароводяной смеси
розширник дренажів високого тиску расширитель дренажей высокого давления
розширник дренажів низького тиску расширитель дренажей низкого давления
розширник дренажів низького тиску внутрішньоблоковий расширитель дренажей низкого давления внутривыблочный
розширник дренажів низького тиску загальностанційний расширитель дренажей низкого давления общестанционный
розширник дренажів турбіни расширитель дренажей турбины
розширник конденсату расширитель конденсата
розширник переливу з деаератора расширитель перелива с деаэратора
розширник пусковий расширитель растопочный
розширник сольових відсіків підігрівника мережної води

расширитель солевых отсеков
подогревателя сетевой воды

роликовальниця конічна роли-
коподшипник конический

роликовальниця упорна роли-
коподшипник упорный

ропа рассол

**рослинисть водна прісних водой-
мищ** растительность водная
пресных водоемов

ротор активної турбіни ротор
активной турбины

ротор парової турбіни ротор паро-
вой турбины

ротор парової турбіни барабанний
ротор паровой турбины бара-
банний

ротор парової турбіни дисковий
ротор паровой турбины диско-
вый

**ротор парової турбіни комбіно-
ваний** ротор паровой турбины
комбинированный

**ротор парової турбіни суцільно-
кований** ротор паровой турбины
цельнокованный

руйнування разрушение

рух води усталений движение
воды установившееся

рух води усталений нерівномірний
движение воды установившееся
неравномерное

рух води усталений рівномірний
движение воды установившееся
равномерное

рупитина, колосник колосник

С

сажа сажа

самозаймання вугілля самовоз-
горание угля

самоочищення води самоочищение
воды

самотяга паливної [димової труби]
самотяга топки [дымовой трубы]

санітарно-захисна зона, СЗЗ
санитарно-защитная зона, СЗЗ

сапробність сапробность

свищ свищ

сегмент сопел парової турбіни
сегмент сопел паровой турбины

сегрегація вугілля сегрегация
угля

**секціювання бризкального ба-
сейну** секционирование брыз-
гального бассейна

секціювання градирень секцио-
нирование градирен

секціювання енергосистеми сек-
ционирование энергосистемы

селективність йонів загальна
селективность ионов общая

селітебна територія селитебная
территория

сепаратозбірник сепаратосборник

**сепаратор безперервного проду-
вання котла** сепаратор непре-
рывной продувки котла

сепаратор жалюзійний сепаратор
жалюзийный

сепаратор магнетний сепаратор
магнитный

сепаратор млиновий сепаратор
мельничный

**сепаратор оливоочищувальної
станції** сепаратор маслоочис-
тительной станции

**сепаратор періодичного продува-
ння котла** сепаратор перио-
дической продувки котла

сепаратор пилу відцентровий
сепаратор пыли центробежный

сепаратор пилу гравітаційний
сепаратор пыли грави-
тационный

сепаратор пилу інерційний сепаратор
 пыли инерционный

сепаратор пилу шахтний сепаратор
 пыли шахтный

сепаратор пусковий сепаратор
 пусковой

**сепараційний пристрій котла
внутрішньобарабанний**
сепарационное устройство котла
внутрибарабанное

сервомотор сервомотор

**сервомотор відсічних [захисних]
хлипаків середнього тиску** сер-
вомотор отсечных [защитных]
клапанов среднего давления

**сервомотор поворотних діафрагм
регульованих відборів турбіни**
сервомотор поворотных диаф-
рагм регулируемых отборов
турбины

**сервомотор поворотних діафрагм
турбіни** сервомотор поворотных
диафрагм турбины

**сервомотор регульовальних хли-
паків середнього тиску тур-
біни** сервомотор регулирующих
клапанов среднего давления
турбины

**сервомотор регульовальних
хлипаків турбіни** сервомотор
регулирующих клапанов турбины

**сервомотор скидних хлипаків
турбіни** сервомотор сбросных
клапанов турбины

**сервомотор стопорних хлипаків
турбіни** сервомотор стопорных
клапанов турбины

середній наробіток до відмови
средняя наработка до отказа

середній наробіток на відмову
средняя наработка на отказ

середній час відновлення среднее
время восстановления

**середня вартість технічного
обслуговування [ремонту]**
средняя стоимость технического
обслуживания [ремонта]

**середня сумарна тривалість тех-
нічних обслуговувань [ремон-
тів]** средняя суммарная продол-
жительность технических
обслуживаний [ремонтов]

**середня тривалість технічного
обслуговування [ремонту]**
средняя продолжительность
технического обслуживания
[ремонта]

**середня трудомісткість технічного
обслуговування [ремонту]** сред-
няя трудоемкость технического
обслуживания [ремонта]

синхронізатор турбіни синхро-
низатор турбины

синьо-зелені водорості сине-
зеленые водоросли

сипкість твердого палива сыпучесть
твердого топлива

**система автоматики електро-
хімічної енергоустанови** система
автоматики электрохимической
энергоустановки

**система автоматичного пуску
газотурбінної установи** система
автоматического пуска газотур-
бинной установки

**система автоматичного регулю-
вання парової турбіни** система
автоматического регулирования
паровой турбины

**система акумулювання теплоти
сонячної електростанції** систе-
ма аккумуляирования теплоты
солнечной электростанции

система вентиляційна система
вентиляционная

**система водяного охолодження
статора турбогенератора**
система водяного охлаждения
статора турбогенератора

**система газохроматографічного
детектування** система газохро-
матографического детекти-
рования

система експлуатації система экс-
плуатации

система захисту ПВД система
защиты ПВД

**система захисту турбіни від підви-
щення частоти обертання**

система захисту турбіни от підвищення частоти вращения
система кондиціонування повітря система кондиционирования воздуха
система кондиціонування повітря двовентиляторна система кондиционирования воздуха двухвентиляторная
система контролю полум'я система контроля пламени
система кулькового очищення конденсаторів турбін, СКО система шариковой очистки конденсаторов турбин, СШО
система опалення теплопомпова система отоплення теплонасосная
система охолодження мастилоохолодників система охладження маслоохладителей
система пилоприготування система пылеприготовления
система пилоприготування двовентиляторна система пылеприготовления двухвентиляторная
система пилоприготування індивідуальна система пылеприготовления индивидуальная
система пилоприготування індивідуальна з промбункером і замкнутим циклом сушіння система пылеприготовления индивидуальная с промбункером и замкнутым циклом сушки
система пилоприготування індивідуальна з промбункером і розімкнутим циклом сушіння система пылеприготовления индивидуальная с промбункером и разомкнутым циклом сушки
система пилоприготування індивідуальна з проміжним бункером система пылеприготовления

индивидуальная с промежуточным бункером
система пилоприготування індивідуальна з прямим вдуванням система пылеприготовления индивидуальная с прямым вдуванием
система пилоприготування одновентиляторна система пылеприготовления одновентиляторная
система приготування пилу система приготовления пыли
система регулювання турбіни система регулирования турбины
система технічного водопостачання, СТВ система технического водоснабжения, СТВ
система технічного обслуговування та ремонту техніки система технического обслуживания и ремонта техники
система тяго-дутьова система тягодутьевая
сіта для визначення гранулометричного складу вугілля сита для определения гранулометрического состава угля
сито для розсіювання пилу сито для рассеивания пыли
сито турбіни парове сито турбины паровое
ситуація аварійна ситуація аварійна
сифон сифон
сірка вугілля горюча сера угля горючая
сірка вугілля елементарна сера угля елементарная
сірка вугілля загальна сера угля общая
сірка вугілля органічна сера угля органіческая
сірка вугілля піритна сера угля пиритная
сірка вугілля сульфатна сера угля сульфатная

сірка вугілля сульфідна сера угля сульфидная
сірка золи вугілля сера золи угля
сітка обертова сетка вращающаяся
скид води неробочий сброс воды холостой
скид речовин у водний об'єкт гранично допускний сброс вещества в водный объект предельно допустимый
скид сушильного агента сброс сушильного агента
скидач вугілля плужковий сбрасыватель угля плужковый
склад вугілля гранулометричний состав угля гранулометрический
склад вугілля петрографічний состав угля петрографический
склад вугілля фракційний состав угля фракционный
скорочення [абрєвіатура] аббревиатура
скрубер Вентурі скруббер Вентури
скрубер відцентровий скруббер центробежный
скрубер механічний скруббер механический
скрубер насадний скруббер насадочный
скрубер порожнистий скруббер полый
скрубер ударно-інерційний скруббер ударно-инерционный
сланець горючий, лупак пальний сланец горючий
смог смог
солевміст солесодержание
солевміст критичний солесодержание критическое
солевміст умовний (у перерахунку на NaCl) солесодержание условное (в пересчете на NaCl)
солемір електричний солемер электрический
сопло сопло

сопло зрошувальне сопло орошающее
сопло Лавала сопло Лавала
сопло освітлювача сопло осветлителя
сопло спонукальне сопло побудительное
соплові лопатки парової турбіни сопловые лопатки паровой турбины
сорбція сорбция
сорочка [обгортка] посудини рубашка сосуда
сортамент куль млина сортамент шаров мельницы
спалювання палива двостадійне сжигание топлива двухстадийное
спалювання палива факельне сжигание топлива факельное
спалювання палива шарове сжигание топлива слоевое
спектрометр люмінесцентний спектрометр люминесцентный
спектрополяриметр спектрополяриметр
спектрофлюориметр спектрофлуориметр
спектрофотометр спектрофотометр
спектрофотометр двопробеневий спектрофотометр двухлучевой
спектрофотометр однопробеневий спектрофотометр однолучевой
спіклива властивість вугілля спекающая способность угля
спікливність вугілля спекаемость угля
споживання кисню біологічне, БСК потребление кислорода биологическое, БПК
споживання кисню водою потребление кислорода водой
споживання кисню хемічне, ХСК потребление кислорода химическое, ХПК
споживач енергії потребитель энергии

споруда водовипускна сооружение водовыпускное
споруда водозабірна сооружение водозаборное
споруда водозабірна берегова сооружение водозаборное береговое
споруда водозабірна руслова сооружение водозаборное русловое
споруда водоскидна сооружение водосбросное
споруда гідротехнічна сооружение гидротехническое
споруда струменерозподілювальна сооружение струераспределительное
спосіб акустичного контакту контактний способ акустического контакта контактный
спосіб акустичного контакту щілинний способ акустического контакта щелевой
стабілізація гідравлічна стабилизация гидравлическая
стабілізація гідродинамічна стабилизация гидродинамическая
стабілізація процесу горіння стабилизация процесса горения
стабілізація теплова стабилизация тепловая
стабільність вапняно-коагульованої води стабільність известково-коагулированной воды
стан водного об'єкта состояние водного объекта
стан вугілля аналітичний состояние угля аналитическое
стан вугілля вологий беззольний состояние угля влажное беззольное
стан вугілля повітряно-сухий состояние угля воздушно-сухое
стан вугілля робочий состояние угля рабочее
стан вугілля сухий состояние угля сухое

стан вугілля сухий беззольний состояние угля сухое беззольное
стан граничний состояние предельное
стан критичний состояние критическое
стан непрацездатний состояние неработоспособное
стан несправний состояние неисправное
стан працездатний состояние работоспособное
стан справний состояние исправное
стан технічний состояние техническое
стан технологічної системи непрацездатний состояние технологической системы неработоспособное
станція газокompресорна станция газокompрессорная
станція компресорна станция компресорная
станція конвеєра натяжна станция конвейера натяжная
станція конвеєра повідна станция конвейера приводная
станція очищення води станция очистки воды
станція очищення стічних вод станция очистки сточных вод
станція помпова станция насосная
станція сміттєспалювальна станция мусоросжигательная
станція теплопостачання станция теплоснабжения
станція теплопостачання атомна станция теплоснабжения атомная
старіння старение
старіння оливи старение масла
старіння полімеру старение полимера
старіння устаткування старение оборудования

статична характеристика регулювання турбіни статическая характеристика регулирования турбины
статор парової турбіни статор паровой турбины
стаціонарний пост спостережень за забрудненням атмосфери стационарный пост наблюдений за загрязнением атмосферы
стеляратор стелляратор
стисливий осад сжимаемый осадок
стійкість гідравлічна устійчивость гидравлическая
стійкість корозійна стойкость коррозионная
стійкість термодинамічна устійчивость термодинамическая
стік річковий сток речной
стоншення стінки труби утонение стенки трубы
стояк водорозподільний стояк водораспределительный
стратифікація потоку стратификация потока
структура енергобалансу структура энергобаланса
структроскоп акустичний структуроскоп акустический
ступінчасте випаровування ступенчатое испарение
ступінь Баумана ступень Баумана
ступінь вологості пари ступень влажности пара
ступінь нерівномірності регулювання частоти обертання турбіни ступень неравномерности регулирования частоты вращения турбины
ступінь нечутливості регулювання потужності турбіни ступень нечувствительности регулирования по мощности турбины
ступінь нечутливості регулювання частоти обертання турбіни ступень нечувствительности регулирования по частоте вращения турбины

ступінь нечувствительности регулювання по частоте вращения турбіни
ступінь очищення газів [повітря] степень очистки газов [воздуха]
ступінь очищення газів [повітря] фракційний степень очистки газов [воздуха] фракционная
ступінь пароперегрівника котла ступень пароперегревателя котла
ступінь парціальності турбіни ступень парциальности турбины
ступінь підвищення тиску в компресорі ступень повышения давления в компрессоре
ступінь підігрівання вузловий ступень подогрева узловый
ступінь підігрівання каскадний ступень подогрева каскадный
ступінь реактивності ступеня турбіни ступень реактивности ступени турбины
ступінь регенерації газотурбінної устави ступень регенерации газотурбинной установки
ступінь сухості пари ступень сухости пара
ступінь тиску турбіни ступень давления турбины
ступінь турбіни активний ступень турбины активная
ступінь турбіни одно[дво,три]вінцевий ступень турбины одно[двух,трех]венечная
ступінь турбіни осьовий ступень турбины осевая
ступінь турбіни радіальний ступень турбины радиальная
ступінь турбіни радіально-осьовий ступень турбины радиально-осевая
ступінь турбіни реактивний ступень турбины реактивная
ступінь турбіни регулювальний ступень турбины регулирующая

ступінь турбінний ступень турбинная
 ступінь чорноти факела степень черноты факела
 ступінь швидкості турбіни ступень скорости турбины
 ступінь швидкості турбіни дво-вінцевий ступень скорости турбины двухвенечная
 суб'єкт електроенергетики субъект электроэнергетики
 сувак відсічний головного серво-мотора золотник отсечной главного сервомотора
 сувак проміжний золотник промежуточный
 сувак регулятора безпеки турбіни золотник регулятора безопасности турбины
 сувак системи регулювання турбіни відсічний золотник системы регулирования турбины отсечной
 сульфитування сульфитирование
 сумарна тривалість технічних обслуговувань [ремонтів] сумарная продолжительность технических обслуживаний [ремонтов]
 суміш газоповітряна смесь газоз-воздушная
 суміш пароповітряна смесь пароз-воздушная
 суміш пилоповітряна смесь пылев-воздушная
 супутник мазутопроводу паровий спутник мазутопровода паровой
 суспензія суспензия
 сушильний агент сушильный агент
 сушіння вугілля сушка угля
 схема мазутного господарства схема мазутного хозяйства
 схема мазутного господарства двоступенева схема мазутного хозяйства двухступенчатая

схема мазутного господарства одноступенева схема мазутного хозяйства одноступенчатая
 схема мазутного господарства розділена схема мазутного хозяйства разделенная
 схема мазутного господарства суміщена схема мазутного хозяйства совмещенная
 схема приготування пилу схема приготовления пыли
 схема сушіння вугілля центральна схема сушки угля центральная
 схильність нафтопродукту до відкладень склонность нефтепродукта к отложениям

Т

твердість води жесткость воды
 твердість кальцієва жесткость кальциевая
 твердість карбонатна жесткость карбонатная
 твердість магнієва жесткость магниевая
 температура температура
 температура абсолютна температура абсолютная
 температура в паливні температура в топке
 температура води на виході з водогрійного котла максимальна температура воды на выходе из водогрейного котла максимальная
 температура води на виході з водогрійного котла номінальна температура воды на выходе из водогрейного котла номинальная
 температура води на вході у водогрійний котел мінімальна

температура води на вході в водогрійний котел мінімальна температура воды на входе в водогрейный котел номинальная
 температура води на вході у водогрійний котел номінальна температура воды на входе в водогрейный котел номинальная
 температура горіння теоретична температура горения теоретическая
 температура живильної води після регенеративного підігрівання номінальна температура питательной воды после регенеративного подогрева номинальная
 температура займання нафтопродукту температура воспламенения нефтепродукта
 температура займання рідкого палива температура воспламенения жидкого топлива
 температура застигання температура застывания
 температура застигання мазути температура застывания мазута
 температура застигання нафтопродукту температура застывания нефтепродукта
 температура застигання оливи температура застывания масла
 температура металу стінок елементів водогрійного котла розрахункова температура металла стенок элементов водогрейного котла расчетная
 температура насичення температура насыщения
 температура охолоджувальної води на вході в конденсатор номінальна температура охлаждающей воды на входе в конденсатор номинальная
 температура повітря за вологим термометром температура воздуха по влажному термометру

температура повітря за сухим термометром температура воздуха по сухому термометру
 температура помутніння нафтопродукту температура помутнения нефтепродукта
 температура початку кристалізації нафтопродукту температура начала кристаллизации нефтепродукта
 температура води природна температура воды естественная
 температура проміжного перегрівання пари початкова температура промежуточного перегрева пара начальная
 температура рідини критична температура жидкости критическая
 температура робочого тіла [середовища] температура рабочего тела [среды]
 температура самозаймання нафтопродукту температура самовоспламенения нефтепродукта
 температура середньодобова, середньомісячна, середньорічна температура среднесуточная, среднемесячная, среднегодовая
 температура спалаху нафтопродукту температура вспышки нефтепродукта
 температура спалаху оливи температура вспышки масла
 температура спалаху рідкого палива температура вспышки жидкого топлива
 температура сушильного агента кінцева температура сушильного агента конечная
 температура точки роси димових газів температура точки росы дымовых газов
 температура ядра факела температура ядра факела

температурна інверсія температурная инверсия
температурне поле температурное поле
температурний градієнт температурный градиент
температурний градієнт води у водогрійному котлі температурный градиент воды в водогрейном котле
теоретично необхідна кількість повітря теоретически необходимый объем воздуха
тепло тепло
тепло відпрацьоване тепло отработанное
тепло, корисно використане в котлі тепло, полезно использованное в котле
тепло наявне тепло располагаемое
тепло фізичне тепло физическое
тепло фізичне палива теплофизическое топлива
тепло хемічне тепло химическое
теплова втома металу тепловая усталость металла
теплова ізоляція тепловая изоляция
теплова мережа тепловая сеть
теплова напруга дзеркала горіння руштових ґраток тепловое напряжение зеркала горения колосниковой решетки
теплова напруга паливного об'єму тепловое напряжение топочного объема
теплова напруга перерізу паливни тепловое напряжение сечения топки
теплова напруга поверхні нагрівання тепловое напряжение поверхности нагрева
теплова потужність котла тепловая мощность котла
теплова схема блокова тепловая схема блочная

теплова схема електростанції з поперечними зв'язками тепловая схема электростанции с поперечными связями
теплова схема конденсаційної електростанції тепловая схема конденсационной электростанции
теплова схема котла тепловая схема котла
тепловбирання, теплопоглинання теплопоглощение
теплове забруднення вод тепловое загрязнение вод
теплове моделювання тепловое моделирование
теплове розширення тепловое расширение
тепловиділення тепловыделение
тепловий баланс котла тепловой баланс котла
тепловий баланс котла зворотний тепловой баланс котла обратный
тепловий баланс котла прямий тепловой баланс котла прямой
тепловий еквівалент палива тепловой эквивалент топлива
тепловий перепад тепловой перепад
тепловий пункт тепловой пункт
тепловикористовувальна холодильна машина теплоиспользующая холодильная машина
тепові втрати котла тепловые потери котла
теповіддача конвективна теплоотдача конвективная
теповміст теплосодержание
теповміст вологої насиченої пари теплосодержание влажного насыщенного пара
теповміст перегрітої пари теплосодержание перегретого пара
теповміст сухої насиченої пари теплосодержание сухого насыщенного пара

теплоелектроцентрально, ТЕЦ теплоэлектротростраль, ТЭЦ
теплоенергетика теплоэнергетика
теплоємність теплоемкость
теплоємність вагова теплоемкость весовая
теплоємність об'ємна теплоемкость объемная
теплоємність питома теплоемкость удельная
тепломір тепломер
теплоносії теплоноситель
теплоносії теплосилової устави теплоноситель теплосиловой установки
теплообмін теплообмен
теплообмін конвективний теплообмен конвективный
теплообмін променистий теплообмен лучистый
теплообмін радіаційний теплообмен радиационный
теплообмін радіаційно-конвективний теплообмен радиационно-конвективный
теплообмінний апарат теплообменный аппарат
теплообмінник теплообменник
теплообмінник безперервного продування теплообменник непрерывной продувки
теплообмінник водоводяний теплообменник водоводяной
теплообмінник змішувальний теплообменник смешивающий
теплообмінник котла газопаропаровий теплообменник котла газопаропаровой
теплообмінник котла парогазовий теплообменник котла парогазовый
теплообмінник котла паропаровий теплообменник котла паропаровой

теплообмінник охолодження обвиток статора генератора теплообменник охлаждения обмоток статора генератора
теплообмінник охолодження перетворювача генератора теплообменник охлаждения преобразователя генератора
теплообмінник пароводяний теплообменник пароводяной
теплообмінник регенеративний теплообменник регенеративный
теплообмінник струмінний теплообменник струйный
теплопередача теплопередача
теплоперепад наявний, ізентропійний або адіабатний теплопадение располагаемое, изоэнтروпийное или адиабатическое
теплоперепад, використаний в турбіні теплоперепад, использованный в турбине
теплопостачання теплоснабжение
теплопостачання децентралізоване теплоснабжение децентрализованное
теплопостачання централізоване теплоснабжение централизованное
теплопровідність теплопроводность
теплопродуктивність водогрійного котла теплопроизводительность водогрейного котла
теплосприйняття тепловосприятие
теплота теплота
теплота вологої пари теплота влажного пара
теплота згоряння палива вища теплота сгорания топлива высшая
теплота згоряння палива нижча теплота сгорания топлива низшая
теплота пароутворення теплота парообразования

теплота пароутворення внутрішня теплота парообразования внутренняя	наимический цикл теплосилового установки обратный
теплота пароутворення зовнішня теплота парообразования внешняя	термодинамічний цикл теплосилової устави прямой термодинамический цикл теплосилового установки прямой
теплота пароутворення прихована теплота парообразования скрытая	термоелектричний генератор термоэлектрический генератор
теплота перегрівання пари теплота перегрева пара	термометр максимальний термометр максимальный
теплота перегрітої пари теплота перегретого пара	термометр манометричний термометр манометрический
теплота перегрітої пари повна теплота перегретого пара полная	термометр мінімальний термометр минимальный
теплота рідини теплота жидкости	термометр ртутний термометр ртутный
теплота сухої насиченої пари теплота сухого насыщенного пара	термометр терміновий термометр срочный
теплотворна здатність палива вища теплотворная способность топлива высшая	термометр термоелектричний термометр термоэлектрический
теплотворна здатність палива нижча теплотворная способность топлива низшая	термоокисність нафтопродукту термоокисляемость нефтепродукта
теплотехнік теплотехник	термопара термопара
теплотехніка теплотехника	термостат термостат
теплотехнічне випробування котлів теплотехническое испытание котлов	термостійкість нафтопродукту термостойкость нефтепродукта
теплофікація теплофикация	тестування води біологічне тестирование воды биологическое
теплоцентрально теплоцентраль	техніка холодильна техника холодильная
термін служби срок службы	техніко-економічні показники технико-экономические показатели
термін служби призначений срок службы назначенный	техніко-економічні показники основи технико-экономические показатели основные
термін служби середній срок службы средний	техніко-економічні показники проміжні технико-экономические показатели промежуточные
термічна стійкість палива термическая устойчивость топлива	технічна діагностика техническая диагностика
термічне розкладання палива термическое разложение топлива	технічне діагностування техническое диагностирование
термодинамічний цикл теплосилової устави термодинамический цикл теплосилового установки	технічне обслуговування з безперервним контролем техническое

обслуговування з безперервним контролем	тиск барометричний давление барометрическое
технічне обслуговування з періодичним контролем техническое обслуживание с периодическим контролем	тиск випробувальний давление испытательное
технічне обслуговування об'єкта техническое обслуживание объекта	тиск високий давление высокое
технічне обслуговування об'єкта періодичне техническое обслуживание объекта периодическое	тиск від'ємний давление отрицательное
технічне обслуговування об'єкта сезонне техническое обслуживание объекта сезонное	тиск внутрішній [зовнішній] давление внутреннее [наружное]
технічне обслуговування об'єкта регульоване техническое обслуживание регламентированное	тиск води у водогрійному котлі робочий давление воды в водогрейном котле рабочее
технічне переоснащення техническое перевооружение	тиск води у водогрійному котлі розрахунковий давление воды в водогрейном котле расчетное
технологічна група вугілля технологическая группа угля	тиск дозволений давление разрешенное
технологічна система технологическая система	тиск докритичний давление докритическое
технологічне обслуговування технологическое обслуживание	тиск критичний давление критическое
технологічне порушення технологическое нарушение	тиск надвисокий давление сверхвысокое
технологічний комплекс технологический комплекс	тиск надкритичний давление сверхкритическое
течія компенсаційна у водосховищі течение компенсационное в водохранилище	тиск надлишковий давление избыточное
течія у водосховищі дрейфова течение в водохранилище дрейфовое	тиск низький давление низкое
тимчасово погоджені викиди, ТПВ временно согласованные выбросы, ВСВ	тиск номінальний давление номинальное
тип нафтопродуктів тип нефтепродуктов	тиск парціяльний давление парциальное
тиск давление	тиск повного перепуску помпи давление полного перепуска насоса
тиск абсолютний давление абсолютное	тиск пробний давление пробное
тиск атмосферний давление атмосферное	тиск робочий давление рабочее
	тиск розрахунковий давление расчетное
	тиск середній давление среднее
	тиск умовний давление условное
	тиск, який створює помпа давление, развиваемое насосом
	тиск, який створює помпа, граничний

ний давление, развиваемое насосом, предельное
титр титр
титратор електричний титратор електрический
титриметрія титриметрия
товщина пластичного шару вугілля толщина пластического слоя угля
товщинометрія акустична толщинометрия акустическая
товщиномір акустичний толщиномер акустический
токамак токамак
токсичність нафтопродукту токсичность нефтепродукта
токсобність води токсобность воды
толок турбіни зрівноважувальний, розвантажувальний поршень турбіны уравновешивающий, разгрузочный
тонкість млива тонина помола
тонкість пилу тонкость пыли
тонкість пилу оптимальна тонкость пыли оптимальная
топкість золи вугілля плавкость зола угля
топлення плавление
торкрет торкрет
тороїдна камера з магнетним полем тороидальная камера с магнитным полем
торф торф
торф фрезерний торф фрезерный
точка інверсії точка инверсии
точка пробовідбірна точка проботорборная
точка роси точка росы
точність результатів випробовувань точность результатов испытаний
тракт газовий тракт газовый
тракт золотужелевідведення тракт золошлакоудаления

тракт котла газоповітряний тракт котла газовоздушный
тракт котла пароводяний тракт котла пароводяной
тракт котла повітряний тракт котла воздушный
тракт паливний тракт топливный
тракт турбіни пароводяний тракт турбіны пароводяной
транспортер скребковий транспортер скребковый
транспортер шнековий транспортер шнековый
тривалість експлуатаційного використання продолжительность эксплуатационного использования
тривалість пуску газотурбінної установки продолжительность пуска газотурбинной установки
трісковловник шепоуловитель
тріщина вгломна трещина усталостная
труба димова, димар труба дымовая
труба екрана котла відвідна труба экрана котла отводящая
труба котла водоопускна труба котла водоопускная
труба котла дистанціювальна труба котла дистанционирующая
труба котла перепускна труба котла перепускная
труба котла підвісна труба котла подвесная
труба котла продувна труба котла продувочная
труба освітлювача опускна труба осветлителя опускная
труба телескопічна труба телескопическая
труба-сушарка палива труба-сушилка топлива
трубка імпульсна трубка импульсная

трубка Прандтля трубка Прандтля
трубопровід трубопровод
трубопровід дихальний трубопровод дыхательный
трубопровід дренажний трубопровод дренажный
трубопровід зливний трубопровод сливной
трубопровід котла живильний трубопровод котла питательный
трубопровід котла підживлювальний трубопровод котла подпиточный
трубопровід напірний трубопровод напорный
трубопровід наповнювальний трубопровод наполнительный
трубопровід пожежний трубопровод пожарный
трубопровід продувний трубопровод продувочный
трубопровід промивний трубопровод промывочный
трубопровід усмоктувальний трубопровод всасывающий
трубопроводи електростанції голівні трубопроводы электростанции главные
трудова каліцтво трудовое увечье
трудоємкість технічного обслуговування [ремонт] трудоемкость технического обслуживания [ремонта]
турбіна турбина
турбіна активна турбина активная
турбіна активно-реактивна турбина активно-реактивная
турбіна багатовайна турбина многовальная
турбіна багатокорпусна турбина многокорпусная
турбіна безпідвальна турбина безподвальная
турбіна власних потреб турбина собственных нужд

турбіна компресорна турбина компрессорная
турбіна одно[дво]ноткова турбина одно[двух]лоточная
турбіна одно[дво, багато]корпусна турбина одно[двух, много]корпусная
турбіна одно[дво, три, багато]дискова турбина одно[двух, трех, много]дисковая
турбіна одно[дво, три, багато]ступенева турбина одно[двух, трех, много]ступенчатая
турбіна одно[дво]вальна турбина одно[двух]вальная
турбіна однокорпусна турбина однокорпусная
турбіна осьова, аксіальна турбина осевая, аксиальная
турбіна парова турбина паровая
турбіна парова п-циліндрова турбина паровая п-цилиндровая
турбіна парова доввіксна турбина паровая предвключенная
турбіна парова з протитиском турбина паровая с противодавлением
турбіна парова з протитиском без регульованого відбору пари типу Р турбина паровая с противодавлением без регулируемого отбора пара типа Р
турбіна парова з протитиском і виробничим відбором пари турбина паровая с противодавлением и производственным отбором пара
турбіна парова конденсаційна типу К турбина паровая конденсационная типа К
турбіна парова насиченої пари турбина паровая насыщенной пара
турбіна парова теплофікаційна

турбина парова теплофикаційна
турбіна парова теплофікаційна з виробничим відбором пари типу В турбина парова теплофикаційна с производственным отбором пара типа П
турбіна парова теплофікаційна з виробничим і опалювальним відборами пари типу ВТ турбина парова теплофикаційна с производственным и отопительным отборами пара типа ПТ
турбіна парова теплофікаційна з опалювальним відбором пари типу Т турбина парова теплофикаційна с отопительным отбором пара типа Т
турбіна парова теплофікаційна з протитиском і опалювальним відбором пари типу ТР турбина парова теплофикаційна с противодавлением и отопительным отбором пара типа ТР
турбіна парова теплофікаційна типу ТК турбина парова теплофикаційна типа ТК
турбіна парціальна турбина парціальна
турбіна підвального типу турбина підвального типу
турбіна пікова турбина пікова
турбіна радіальна турбина радіальна
турбіна реактивна турбина реактивна
турбіна стаціонарна турбина стаціонарна
турбіна тихохідна турбина тихохідна
турбіна швидкохідна турбина швидкохідна
турбоагрегат турбоагрегат
турбогенератор турбогенератор
турбогрупа газотурбінної устави

турбогрупа газотурбінної установки
турбокомпресор турбокомпресор
турбопомпа турбонасос
тяга в паливні [газоході] тяга в топке [газоходе]
тяга димосмока тяга дымососа
тяга природна тяга естественная
тяга штучна тяга искусственная

У

удар гідравлічний удар гидравлічний
удар тепловий удар тепловой
умови безпечної експлуатації условия безопасной эксплуатации
умови випробовувань условия испытаний
умови випробовувань нормальні условия испытаний нормальные
умови експлуатації условия эксплуатации
умови подібності условия подобия
умови праці условия труда
умовний коефіцієнт корисної дії паливні условный коэффициент полезного действия топлив
умування котла обмуровка котла
устава акустична неруйнівного контролю установка акустическая неразрушающего контроля
устава бойлерна установка бойлерная
устава випарна установка испарительная
устава випарна багатоступенева установка испарительная многоступенчатая
устава випарна одноступенева установка испарительная одно-

ступенчатая
устава гідразинно-амоніакова установка гидразинно-аммиачная
устава знепилювальна установка обеспыливающая
устава конденсаційна установка конденсационная
устава котельна установка котельная
устава магнетогідродинамічна відкритого циклу установка магнетогидродинамическая открытого цикла
устава магнетогідродинамічна замкнутого циклу установка магнетогидродинамическая замкнутого цикла
устава оливоочишувальна установка маслоочистительная
устава освітлювальна установка осветлительная
устава парогазова установка парогазовая
устава паросилова установка паросиловая
устава паротурбінна установка паротурбинная
устава помпова установка насосная
устава теплопомпова установка теплонасосная
устава теплосилова установка теплосиловая
устава флотаційна установка флотационная
устава холодильна установка холодильная
устаткування гідромеханічне оборудование гидромеханическое
устаткування електростанцій оборудование электростанций
гідросилове оборудование электростанций гидросиловое
устаткування механічне гидротехнических споруд оборудование механическое гидротехнических сооружений

утилізація тепла димових газів [пари] утилизация тепла димовых газов [пара]
учасники гуртового ринку електроенергії України участники оптового рынка электроэнергии Украины
ущільнення вала генератора оливне уплотнение вала генератора масляное
ущільнення водяне уплотнение водяное
ущільнення вугільне уплотнение угольное
ущільнення защільникове уплотнение сальниковое
ущільнення набивне уплотнение набивочное
ущільнення осаду стічних вод уплотнение осадка сточных вод
ущільнення парової турбіни осьове уплотнение паровой турбины осевое
ущільнення РПП уплотнение РВП
ущільнення РПП аксіальне уплотнение РВП аксиальное
ущільнення РПП кільцеве уплотнение РВП кольцевое
ущільнення РПП периферійне уплотнение РВП периферийное
ущільнення РПП радіальне уплотнение РВП радиальное
ущільнення ступеня турбіни кореневе уплотнение ступени турбины корневое
ущільнення ступеня турбіни надбандажне уплотнение ступени турбины надбандажное
ущільнення ступеня турбіни периферійне уплотнение ступени турбины периферийное
ущільнення ступеня турбіни радіальне уплотнение ступени турбины радиальное

турбіни радіальное
ушільнення турбіни уплотнение турбины
ушільнення турбіни вхідне уплотнение турбины входное
ушільнення турбіни гідравлічне уплотнение турбины гидравлическое
ушільнення турбіни графітно-вугільне уплотнение турбины графитно-угольное
ушільнення турбіни діафрагмове уплотнение турбины диафрагменное
ушільнення турбіни кінцеве уплотнение турбины концевое
ушільнення турбіни лабіринтове уплотнение турбины лабиринтовое
ушільнення турбіни лабіринтове вугільне уплотнение турбины лабиринтовое угольное
ушільнення турбіни переднє уплотнение турбины переднее
ушільнення турбіни проміжне уплотнение турбины промежуточное
ушільнення турбіни прямотокове уплотнение турбины прямоточное
ушільнення турбіни східчасте уплотнение турбины ступенчатое
ушільнення турбіни ялинкове уплотнение турбины елочное

Ф

фаза хроматографа нерухома фаза хроматографа неподвижная
факел горіння факел горения
фактор розділення центрифуги фактор разделения центрифуги
фестон котла фестон котла

фізико-хемічна властивість нафтопродукту физико-химическое свойство нефтепродукта
фіксовані умови побудови енергетичних характеристик фиксированные условия построения энергетических характеристик
фільтр фильтр
фільтр аніонітний фильтр анионитный
фільтр буферний фильтр буферный
фільтр вакуумний фильтр вакуумный
фільтр водяний фильтр водяной
фільтр гравійний фильтр гравийный
фільтр греблі зворотний фильтр плотины обратный
фільтр грубого очищення мазуту фильтр грубой очистки мазута
фільтр грубого очищення оливи фильтр грубой очистки масла
фільтр для очищення води фильтр для очистки воды
фільтр електромагнетний фильтр электромагнитный
фільтр змішаної дії, ФЗД фильтр смешанного действия, ФСД
фільтр йонообмінний фильтр ионообменный
фільтр катіонітний фильтр катионитный
фільтр механічний фильтр механический
фільтр освітлювальний фильтр осветлительный
фільтр повітряний фильтр воздушный
фільтр рукавний фильтр рукавный
фільтр тонкого очищення мазуту фильтр тонкой очистки мазута
фільтр тонкого очищення оливи фильтр тонкой очистки масла
фільтрат фильтрат
фільтрат промивний фильтрат

промывной
фільтрація ґрунту фильтрация ґрунта
фільтрація рідини [газу] фильтрация жидкости [газа]
фільтроцикл фильтроцикл
фільтр-прес фильтр-пресс
фільтр-регенератор фильтр-регенератор
фільтрування фильтрование
фільтрування відцентрове фильтрование центробежное
фільтрування освітлювальне фильтрование осветлительное
фітобентос фитобентос
фітопланктон . фитопланктон
фланець фланец
флокулянт флокулянт
флотатор флотатор
фонова концентрація забруднювальної атмосфери речовини фоновая концентрация загрязняющего атмосферу вещества
форсування паливного режиму форсирование топочного режима
форсування пуску котла форсирование пуска котла
форсунка форсунка
форсунка відцентрова форсунка центробежная
форсунка зрошувальна форсунка орошающая
форсунка механічного розпилювання форсунка механического распыливания
форсунка парова форсунка паровая
форсунка паромеханічна форсунка паромеханическая
форсунка пароструминна форсунка пароструйная
форсунка пускова форсунка пусковая
форсунка розпалювальна форсунка растопочная
форсунка ротаційна форсунка ротационная

форсунка швидкодіючої редуційно-охолоджувальної устави пароводяна форсунка быстродействующей редуционно-охлаждающей установки пароводяная
фотоколориметр фотоколориметр
фотометр полум'яний фотометр пламенный
фракційний склад нафтопродукту фракционный состав нефтепродукта
фракція вугілля фракция угля
фронт втомної тріщини фронт усталостной трещины
фторування води фторирование воды
фугат фугат

X

характеристика аеродинамічна характеристика аэродинамическая
характеристика гідродинамічна характеристика гидродинамическая
характеристика градірні нормативна характеристика градири нормативная
характеристика конденсатора турбіни розрахункова характеристика конденсатора турбины расчетная
характеристика поверхонь нагрівання гідравлічна характеристика поверхностей нагрева гидравлическая
характеристика помпи характеристика насоса
характеристика помпи кавітаційна характеристика насоса кавитационная
характеристика помпи регульовальна характеристика насоса регулировочная

характеристика помпи, робоча частина характеристика насоса, рабочая часть

характеристика регулювання тиску турбіни статична характеристика регулювання тиску турбіни статическая

характеристика регулювання частоти обертання турбіни статична характеристика регулювання частоти обертання турбіни статическая

характеристика розпилювання характеристика распыливания

характеристика самовсмоктування характеристика самовсасывания

характеристика системи труб нерівномірнісна характеристика системы труб развөрочная

характеристика статичної нерівномірності системи регулювання швидкості обертання турбіни характеристика статической неравномерности системы регулювання швидкості обертання турбіни

хемічне споживання кисню, ХСК химическое потребление кислорода, ХПК

хемічний склад води химический состав воды

хемосорбція хемосорбция

хлипак [клапан] клапан

хлипак аварійний зливний з основного бойлера клапан аварийный сливной с основного бойлера

хлипак байпасний клапан байпасный

хлипак вантажний клапан грузовой

хлипак висадний клапан взрывной

хлипак вихлипний клапан выхлопной

хлипак відсічний клапан отсечной

хлипак відсічний парової турбіни клапан отсечной паровой тур-

бины

хлипак впорску регулювальний клапан впрыска регулирующий

хлипак впускний ПВД клапан впускной ПВД

хлипак голчастий клапан иглочатый

хлипак дво[три]ходовий клапан двух[трех]ходовой

хлипак дросельний клапан дросельный

хлипак електромагнетний клапан электромагнитный

хлипак живильний клапан питательный

хлипак запірний клапан запорный

хлипак запобіжний клапан предохранительный

хлипак запобіжний атмосферний клапан предохранительный атмосферный

хлипак запобіжний атмосферний паропроводу теплофікаційного відбору клапан предохранительный атмосферный паропроводу теплофикационного отбора

хлипак запобіжний підігрівника мережної води клапан предохранительный подогревателя сетевой воды

хлипак зворотний захлопка-клапан обратный

хлипак зворотний клапан обратный

хлипак зворотний соленоїдний клапан обратный соленоидный

хлипак змішувальний клапан смесительный

хлипак імпульсно-запобіжний клапан импульсно-предохранительный

хлипак кулісний клапан кулисный

хлипак магнетний клапан магнитный

хлипак нерозвантажений клапан незгруженый

хлипак обмежувальний клапан

ограничительный

хлипак оливний зливний клапан масляный сливной

хлипак олівоскидний клапан маслосбросной

хлипак паровий клапан паровой

хлипак парової турбіни регулювальний клапан паровой турбіни регулирующий

хлипак парозапірний клапан парозапорный

хлипак поворотний клапан поворотный

хлипак поплавцевий клапан поплавковый

хлипак постійної витрати клапан постоянного расхода

хлипак продувний клапан продувочный

хлипак прохідний клапан проходной

хлипак пружинний клапан пружинный

хлипак пусковий клапан пусковой

хлипак регулювальний клапан регулирующий

хлипак регулювальний нерозвантажений клапан регулирующий незгруженый

хлипак регулювальний подачі пари клапан регулирующий подачи пара

хлипак регулювальний рівня клапан регулирующий уровня

хлипак регулювальний розвантажений клапан регулирующий разгруженный

хлипак регулювання рівня в підігрівнику клапан регулирования уровня в подогревателе

хлипак регулювання рівня та рециркуляції конденсату клапан регулирования уровня и рециркуляции конденсата

хлипак редукційний клапан

редукционный

хлипак розвантажувальний клапан разгрузочный

хлипак розподільний клапан распределительный

хлипак стопорний парової турбіни клапан стопорный паровой турбины

хлипак тарільчастий клапан тарельчатый

хлипак толоковий клапан поршневоий

хлипак усмоктувальний клапан всасывающий

хлипак швидкоімпульсний клапан быстроключающийся

хлипак шибєрний клапан шибєрный

хлипак-діафрагма запобіжний атмосферний клапан-диафрагма предохранительный атмосферный

хлоропоглинання, ХП хлоропоглощаемость, ХП

хлорування води хлорирование воды

холодильний агент холодильный агент

холодильний цикл холодильный цикл

холодне зберігання мазуту холодное хранение мазута

холодний кіш котла холодная воронка котла

холодоносій хладоноситель

холодопостачання хладоснабжение

хроматермографія хроматермография

хроматограма хроматограмма

хроматограф хроматограф

хроматограф газовий хроматограф газовый

хроматографія хроматография

хроматографія газоадсорбційна
хроматография газоадсорбционная

хроматографія газова
хроматография газовая

хроматографія газова аналітична
хроматография газовая аналитическая

хроматографія газова капілярна
хроматография газовая капиллярная

хроматографія газова препаративна
хроматография газовая препаративная

хроматографія газорідина
хроматография газожидкостная

хутрвання футеровка

Ц

цвітіння води цветение воды

цегла кирпич

цегла вогнетривка кирпич огнеупорный

цементация золи цементация золы

централізоване диспетчерське керування централизованное диспетчерское управление

центрифуга центрифуга

центрифугування центрифугирование

цикл бінарний цикл бинарный

цикл Карно цикл Карно

цикл ремонтний цикл ремонтный

цикл Ренкіна цикл Ренкина

цикл технічного обслуговування
цикл технического обслуживания

циклон циклон

циклон батарейний циклон батарейный

циклон для очищення газів
мокрый циклон для очистки газов мокрый

циклон для очищення газів осьовий
циклон для очистки газов осевой

циклон для очищення газів протитоковий осьовий
циклон для очистки газов противоточный осевой

циклон для очищення газів прямотоковий осьовий
циклон для очистки газов прямоточный осевой

циклон котла виносний
циклон котла выносной

циклон котла внутрішньобарабанний
циклон котла внутрибарабанный

циліндр високого тиску парової турбіни
цилиндр высокого давления паровой турбины

циліндр низького тиску парової турбіни
цилиндр низкого давления паровой турбины

циліндр парової турбіни
цилиндр паровой турбины

циліндр парової турбіни двопотоківий
цилиндр паровой турбины двухпоточный

циліндр парової турбіни однопотоківий
цилиндр паровой турбины однопоточный

циліндр парової турбіни протитоковий
цилиндр паровой турбины противоточный

циліндр середнього тиску парової турбіни
цилиндр среднего давления паровой турбины

циркуляція в котлі примусова
циркуляция в котле принудительная

циркуляція в котлі природна
циркуляция в котле естественная

циркуляція в котлі штучна
циркуляция в котле искусственная

циркуляція води
циркуляция воды

Ч

чарунка сита
ячейка сита

час відновлення
время восстановления

час відсмоктування рідини з ротора центрифуги
время отсоса жидкости из ротора центрифуги

час відтискування осаду
время отжима осадка

частота обертання
частота вращения

черінь паливної котла
под толпки котла

число лужне
число щелочное

число фосфатне
число фосфатное

Ш

шайба
шайба

шайба вимірювальна
шайба измерительная

шайба дозувальна
шайба дозировочная

шайба дросельна
шайба дросельная

шайба регулювальна
шайба регулировочная

шандор
шандор

шар температурного стрибка
водосховища
слої температурного

скачка водохранилища

шар фільтра наливний
слої
фільтра наливной

шар фільтрувальний
слої
фільтрувальний

шахта жужелезмивна
шахта шлакосмывная

шахта конвективна
шахта конвективная

шахта паливна
шахта топочная

швидкість деемульсації оливи
скорість деэмульсации масла

швидкість дрейфу частинок в електрофільтрі
скорість дрейфа частиц в электрофильтре

швидкість корозійних процесів
скорість коррозионных процессов

швидкість потоку рідини
масова
скорість потоку жидкости
масовая

швидкість розмивна
скорість размывающая

швидкість росту втомної тріщини
скорість росту усталостной трещины

швидкість фільтрування
скорість фільтрования

швидкість фільтрування миттєва
скорість фільтрования
мгновенная

швидкість фільтрування середня
скорість фільтрования
средняя

швидкість циркуляції пароводяного потоку
скорість циркуляції пароводяного потоку

швидкодіюча редуційно-охолоджувальна устава, ШПРОУ
быстродействующая редуционно-охлаждающая установка, БРОУ

шибер
шибер

ширина зони охолодження води

у градирні ширина зони охладження води в градирне
ширина озера [водосховища] середня ширина озера [водохранилища] средняя
шкала розчинів стандартна шкала растворов стандартная
шкідлива речовина вредное вещество
шлам шлам
шлам вугільний шлам угольный
шлам фосфатний шлам фосфатный
шламонагромаджувач шламонакопитель
шламоуцільнювач шламоуплотнитель
шнек шнек
штуцер штуцер
штуцер присднувальний штуцер присоединительный
шуга шуга
шумоглушник шумоглушитель

Щ

щит керування щит управления
щит керування блоковий щит управления блочный
щит керування головний щит управления главный
щит керування місцевий щит управления местный
щит керування центральний щит управления центральный
щільність конденсатора парової турбіни гідравлічна плотность конденсатора паровой турбины гидравлическая
щільність конденсатора парової турбіни повітряна плотность конденсатора паровой турбины воздушная
щільність теплового потоку плотность теплового потока

Я

якість води качество воды
яма мокрого зберігання солі ячейка мокрого хранения соли
ярус пальників ярус горелок

ТЕРМІНОГРАФІЧНА СЕРІЯ

СловоСвіт

ВИЙДЕ У 2001 РОЦІ

Англійсько-український глосарій дібраних термінів з профілактичної й екологічної токсикології / А.Маненко, Т.Балабан, Н.Хоп'як.

Глосарій містить близько 1400 найчастіше вживаних термінів профілактичної й екологічної токсикології разом зі суміжними медичними, біологічними, хемічними, інженерними та іншими термінами. Розрахований на гігієністів, токсикологів, екологів, хеміків, лікарів та студентів медичних, природничих і технічних факультетів вищих навчальних закладів.

ГОТУЄТЬСЯ ДО ВИДАННЯ

Українсько-англійський та англійсько-український словник з електроніки / Б.Рицар, Л.Сніцарук, Б.Шуневич. – Близько 40 тис. термінів.

Словник містить разом з елементами технічної лексики терміни з мікроелектроніки, радіоелектроніки, телевізійної, радарної, лазерної, цифрової та аналогової техніки, комп'ютерної техніки та програмування, радіозв'язку, електронних компонентів, акустики, а також терміни зі суміжних галузей знань.

Російсько-український словник з інженерних технологій / М.Ганіткевич, Б.Кінаш. – Близько 60 тис. термінів.

Словник містить терміни (деякі з тлумаченнями) з технологічних процесів у металообробній та будівельній справі, металургії, гірництві, енергетиці, теплотехніці, хемічній промисловості, а також суміжні терміни з фізики, математики та хемії.

Словник пропонується широкому загалу спеціалістів, працівникам і студентам вищих та середніх навчальних закладів.

Російсько-український термінологічний словник з машинобудування / Л.Боженко, М.Кукляк, Р.Рожанківський та ін. - Понад 60 тис. термінів і терміноелементів.

Подані терміни й терміноелементи стосуються різноманітних машин – механічних, електромеханічних, електричних, електронних, теплотехнічних, гідравлічних тощо, їх складових елементів, приладів і пристроїв, методів проєктування, випробування, виготовлення й експлуатації.

Словник містить основні прості терміни-іменники й терміноелементи (прикметники, дієприкметники, віддієслівні іменники), які разом дають змогу перекласти українською мовою складні й складені російські терміни, а також терміни-словосполучення для таких випадків, коли послівний переклад не допускається.

Розрахований на широке коло користувачів.